

ДОБІРКА З ЕНЦИКЛОПЕДІЇ ПРОРОЧИХ ХАДІСІВ

українська | أوكراني

المنتقى من موسوعة الأحاديث النبوية

ⓒ جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات ، ١٤٤٦هـ

جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات
المنتقى من موسوعة الأحاديث النبوية - أوكراني. / جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات - ط١. .- الرياض ، ١٤٤٦هـ

٤٤٢ ص ؛ ..سم

رقم الإيداع: ١٤٤٦/١٦٥١٣
ردمك: ٩٧٨-٦٠٣-٨٥٢٤-٩٨-٥

Partners in Implementation

Content Association

Rowad Translation

Rabwah Association

IslamHouse

This publication may be printed and disseminated by any means provided that the source is mentioned and no change is made to the text.

Tel: +966 50 244 7000
info@islamiccontent.org
Riyadh 13245- 2836
www.islamhouse.com

المنتقى
من
موسوعة الأحاديث النبوية

اللغة الأوكرانية

إعداد القسم العلمي

جمعية الدعوة وتوعية الجاليات بالربوة

جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات

З ім’ям Аллага Милостивого, Милуючого.

Вступ

Хвала Аллагу, Господу світів! Мир і благословення нашому Пророку Мухаммаду, його родині, сподвижникам і тим, хто слідує за ними у благочесті до Судного дня. А далі:

Найбільше, на що має звертати увагу мусульманин у читанні, роздумах, розумінні, знаннях і практиці — після Книги Аллага — це Сунна Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага. Сказав посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага: «Я залишив вам те, тримаючись за що, ви ніколи не зіб'єтися з прямого шляху: Книгу Аллага і Сунну Його Пророка». Цей хадіс передав Імам Малік. Аллаг сказав: {Тож візьміть те, що дав вам Посланець, і цурайтесь того, що він заборонив вам} [Сура Аль-Хашр (Зібрання):7] Саме тому Асоціація служіння ісламському контенту іноземними мовами та Асоціація заклику і просвіти в ар-Равда підготували енциклопедію пророчих хадісів з перекладами на декілька мов.

Аллаг, Великий і Славетний, полегшив відбір добірки хадісів із цієї енциклопедії, які потрібні мусульманину в питаннях його релігії та життя. Вони подані з коротким роз’ясненням, тлумаченням сенсу, значень і користі, а також оформлені в цю книгу під назвою: «Добірка з Енциклопедії пророчих хадісів» Наразі ведеться робота над її перекладом усіма живими мовами світу, щоб принести користь з її вмісту й

донести Сунну Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, до людства їхніми мовами.

Ми просимо в Аллага прийняти цю працю, зробити її благословенною та щирою задля Його Лика, і винагородити кожного, хто допомагав у підготовці, перекладі та поширенні. Мир і благословення нашому Пророку Мухаммаду.

(1) – عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ، وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مَا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللهِ وَرَسُولِهِ، فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوِ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا، فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ».

وفي لفظ للبخاري: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى». [صحيح] – [متفق عليه]

(1) – Умар ібн аль-Хаттаб, нехай буде задоволений ним Аллаг, передав, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, всі справи [оцінюються] за їх наміром і, воістину, людина [отримає] лише те, що вона мала намір [здобути]. Той, чиє переселення було до Аллага та Його Посланця, – переселиться до Аллага та Його Посланця, а той, чиє переселення було заради здобуття благ цього світу або заради жінки, щоб одружитися на ній, – переселиться [лише] до того, до чого він мав намір переселитися». А у версії аль-Бухарі: «Воістину, всі справи [оцінюються] тільки за їх наміром і, воістину, кожен [отримає] лише те, на що він мав намір [здобути]». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що кожна справа відштовхується від її наміру, і це правило є загальним для всіх дій пов'язаних як з поклонінням так і з життям людини у побуті. Отже, той, хто має намір зробити щось, що принесе йому користь, то він не зможе отримати нічого більшого, ніж те що мав на меті, і не отримає ніякої винагороди зверху. Але

той, хто має намір своїми діями наблизитися до Всемогутнього Аллага, то він, окрім результату своєї праці, ще отримає винагороду за намір наблизитися цими діями до Аллага, навіть якщо це буде лише прийняття їжі та питва.

Тоді, Пророк, мир йому і благословення Аллага, навів приклад, щоб показати великий вплив наміру на різницю результатів двох, на вигляд однакових, дій. Він, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що кожен, хто мав намір переселитися і залишити свою батьківщину тільки заради вдоволення свого Господа, тоді, таке його переселення є відповідним до шаріату, і воно буде прийнятним від нього, а він – отримає винагороду за щирість свого наміру. Але той, хто мав на меті таке переселення, яке має принести йому певну земну вигоду, як заробіток чи престиж, чи торгівлю, чи одруження, – то він отримає від свого переселення лише те, що саме мав на меті, і не отримає ніякої винагороди зверху.

Benefits from the Hadith:

1. Заклик до щирості заради Аллага, адже Аллаг приймає лише ті діяння, які робляться тільки заради Нього.
2. Якщо будь-хто робитиме такі вчинки, які в своїй основі є наближенням до Всевишнього Аллага, але стане робити їх без правильного наміру, а за звичкою, наприклад, то він не отримає ніякої винагороди за ці діяння, навіть якщо дії, самі по

собі, матимуть правильну форму. Причина в тому, що у людини не було наміру наблизитися до Аллага.

(4560)

(2) – عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم: «مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ فِيهِ فَهُوَ رَدٌّ» متفق عليه.

ولمسلم: «مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ». [صحيح] – [متفق عليه]

(2) – Передається від Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг, що вона сказала: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Якщо хтось додасть в цю нашу справу [тобто в релігію] те, що їй не належить, то це не буде прийнято [Аллагом]". А в іншій версії хадіса сказано: "Якщо хтось зробить справу, яка не відповідає нашому велінню, то це буде прийнято [Аллагом]"». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює, що той, хто впроваджує у релігію щось або робить те, що не підкріплено доказами з Корану та Сунни, то ці справи будуть відкинуті Аллагом, і не буде прийнято від людини.

Benefits from the Hadith:

1. Усі акти поклоніння та служіння Аллагу ґрунтуються на тому, що є в Корані та Сунні, тому ми поклоняємося Аллагу тільки так, як Він встановив, а не шляхом нововведень та вигадок.
2. Істинна релігія не будується на власній точці зору, ти симпатіях, але ґрунтується, виключно на слідування за пророком Мухаммадом, мир йому і благословення Аллага.
3. Цей хадіс є доказом довершеності та повноти релігії.
4. Нововведення (бід'а) – це все, що було впроваджено в релігію, і чого не було за часів Пророка, мир йому і благословення Аллага, у вигляді вчення, слів чи вчинків.
5. Цей хадіс – одна з основ Ісламу, і він є мірилом для вчинків. І кожна справа, яка не виконується щиро заради Аллага, – вона не матиме винагороди, і так само, кожна справа, яка не відповідає тому, з чим прийшов Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, буде відкинутою, і не буде прийнятою від того, хто її виконує.
6. Заборонені нововведення – це ті вчинки, якими намагаються наблизитися до Аллага і стосуються виключно релігії. А щодо справ, якими займається людина в повсякденному житті, то тут немає заборони на винаходи та новації.

(4792)

(3) – عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ، شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعَرِ، لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ، وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ، حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ، وَوَضَعَ كَفَّيْهِ عَلَى فَخِذَيْهِ، وَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ، وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنِ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا» قَالَ: صَدَقْتَ، قَالَ: فَعَجِبْنَا لَهُ، يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ، قَالَ: «أَنْ تُؤْمِنَ بِاللهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ» قَالَ: صَدَقْتَ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ، قَالَ: «أَنْ تَعْبُدَ اللهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ» قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ، قَالَ: «مَا الْمَسْؤُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ» قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَتِهَا، قَالَ: «أَنْ تَلِدَ الْأَمَةُ رَبَّتَهَا، وَأَنْ تَرَى الْحُفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ» قَالَ: ثُمَّ انْطَلَقَ، فَلَبِثْتُ مَلِيًّا ثُمَّ قَالَ لِي: «يَا عُمَرُ، أَتَدْرِي مَنِ السَّائِلُ؟» قُلْتُ: اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «فَإِنَّهُ جِبْرِيلُ، أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(3) – Умар ібн аль-Хаттаб, нехай буде задоволений ним Аллаг, сказав: «Одного разу, коли ми сиділи з Посланцем Аллага, мир йому і благословення Аллага, перед нами з'явився чоловік в білому одязі, з темним чорним волоссям, але на ньому не було ніяких ознак перебування у дорозі, і ніхто з нас не знав його. Він сів перед Пророком, мир йому та благословення Аллага, і, притулившись своїми колінами до його колін, поклав

руки собі (або йому) на бедра і сказав: «О Мухаммад, розкажи мені про Іслам.» Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Іслам — це коли ти свідчиш, що немає нічого, гідного на поклоніння, крім Аллага, і що Мухаммад — Посланець Аллага, виконуєш обов'язкову молитву, сплачуєш Закят, тримаєш піст в місяць Рамадан і здійснюєш Хадж до Дому [Кааби], якщо маєш на це можливість». [Цей чоловік] сказав: «Вірно!», і ми здивувалися: адже він водночас і питає Посланця Аллага і підтверджує його правоту. [Далі] він сказав: «Розкажи мені про Віру». [Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага] сказав: «Це коли ти увірував в Аллага, в Його ангелів, в Його Писання, в Його посланців, в Останній день і увірував у Передвизначення з його добром і злом». Він також сказав: «Вірно!», і запитав: «Розкажи мені про досконалість у поклонінні Аллагу (Іхсан)». [Посланець Аллага, мир йому та благословення Аллага] сказав: «Це коли ти поклоняєшся Аллагу так, неначе ти Його бачиш. А якщо ти й не бачиш Його, то [пам'ятаєш про те, що воістину], Він бачить тебе.» [Далі цей чоловік] сказав: «Розкажи мені про Час.» [Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага] сказав: «Той, кого запитують знає про нього не більше, ніж той, хто запитує.» Тоді він сказав: «Розкажи мені про ознаки його наближення». [Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага] сказав: «Коли рабиня народить свою пані і коли ти побачиш босих, голих, знедолених

пастухів овець, як вони змагаються у будівництві високих веж.» Цей чоловік пішов, і минув деякий час. А потім [Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага] сказав: «О 'Умар, чи знаєш ти, хто був той чоловік, [що розпитував мене]?» Я сказав: «Аллаг і Його Посланець знають про це краще!» Тоді він сказав: «Воістину, це Джібріль приходив до вас, щоб навчити вас вашої релігії!» [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Розповідає Умар ібн аль-Хаттаб, нехай буде задоволений ним Аллаг, що ангел Джібріль [Гавриїл], мир йому, з'явився перед сподвижниками, нехай буде задоволений ними Аллаг, у вигляді невідомого чоловіка. Серед його особливостей було те, що його одяг був дуже білим, а волосся – дуже чорним. На ньому не було видно жодних ознак подорожі, таких як утома, або пил на тілі, недоглянуте волосся чи брудний одяг, і ніхто з присутніх не знав його. Всі вони сиділи з Пророк, мир йому і благословення Аллага, тож він також сів перед Пророком, мир йому і благословення Аллага, як має сидіти учень, що просить настанови, і запитав його про іслам, і Пророк, мир йому і благословення Аллага, відповів, назвавши його стовпи, які включають визнання двух свідчень Віри, неухильне дотримання п'яти щоденних молитв, сплата Закяту тим, хто має на нього право, і піст у місяць Рамадан, а також здійснення Хаджу тим, хто спроможний його зробити.

І Джібріль підтвердив правоту відповіді, тому

сподвижники дуже здивувалися: адже питання вказує на те, що той, хто запитує, не знає того, про що запитує, а потім він раптом підтверджує отриману відповідь.

Потім він запитав Пророка, мир йому і благословення Аллага, про віру [іман], і він відповів йому, назвавши шість стовпів, які включають в себе віру в існування Всемогутнього Аллага та Його атрибути, та уособлення Його в Його діях, як те, що тільки Він є Творцем всіх творінь, та уособлення Його в тому, що тільки Він, відповідно, заслуговує на поклоніння. І те, що ангели, яких Аллаг створив зі світла, є почесними слугами, які не ослухаються Всемогутнього Аллага і завжди діють тільки за Його велінням. А також віру в усі Писання, які Всевишній Аллаг відкрив Своїм посланцям, такі як Коран, Тора, Євангеліє та інші. І віра в посланців Аллага, які передали Його релігію, і серед них були Нух [Ной], Ібрагім [Авраам], Муса [Мойсей] та Іса [Ісус], та інші пророки та посланці, а останнім із них був – Мухаммад, мир йому і благословення Аллага. І віра в Останній День, до якого входить все те, що відбувається після смерті людини, включаючи життя барзаха [життя з моменту смерті і до моменту воскресіння в День Суду], і що людина воскресає після смерті та несе на собі всю відповідальність за себе, і її кінцева доля – або в Рай назавжди, або в Пекло назавжди. І віра в те, що Аллаг вибрав і передвизначив послідовність всіх подій відповідно до Свого Знання про них, та Своєї Мудрості,

і встановив хід цих подій по Своїй Волі, і створює їх після цього. І все в світі відбувається відповідно до того, що Він передвизначив і створив. Потім він запитав Пророка, мир йому і благословення Аллага, про Іхсан [досконалу форму поклоніння Аллагу], і він відповів йому, що іхсан означає, що віруючому потрібно поклонятися Аллагу так, ніби він бачить Його на власні очі, і навіть якщо неможливо Аллага побачити вочевидь, то в стані іхсану поклоняється Аллагу через страх перед Ним, знаючи, що Аллаг бачить його звідусіль і завжди, і ніщо не залишається прихованим від Нього. Спершу йде віра і розуміння того, що тебе бачить Аллаг, а потім приходить віра і розуміння, що Аллаг спостерігає саме за тобою.

Тоді він запитав Пророка, мир йому і благословення Аллага, про час настання Судного Дня? Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що інформація про момент настання Судного Дня належить до тих речей, знання яких Аллаг зберіг у Себе, і ніхто з творінь не може знати цього: ні той, хто запитує, і навіть не той, кого запитують про це.

Потім він запитав Пророка, мир йому і благословення Аллага, про ознаки, які вказують на скоре наближення подій Судного Дня. На що Пророк, мир йому і благословення Аллага, відповів, що до цих ознак наближення відноситься безліч наложниць та їхніх дітей або ж широке поширення неповажного ставлення дітей до своїх матерів та їх зверхнього

поводження з ними як з рабинями, і що в кінці часів для пастухів овець і бідняків відкриється безліч земних благ, і вони розбагатіють до такої степені, що будуть вихвалятися між собою своїми прикрасами і змагатися в висоті своїх будівель.

Потім повідомив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що метою всіх цих питань і відповідей було те, що таким чином ангел Джібріль, мир йому, мав навчити їх релігії Єдинобожжя.

Benefits from the Hadith:

1. Благий норов Пророка, мир йому і благословення Аллага, і те, як він сидів зі своїми сподвижниками, і вони сиділи разом з ними.
2. Делікатність по відношенню до того, хто задає питання, і наближення його до себе, щоб він міг поставити своє питання, не відчуваючи сорому чи страху.
3. Благе виховання по відношенню до вчителя, у прикладі того, як вчинив ангел Джібріль, мир йому, сівши близько перед Пророком, мир йому і благословення Аллага, щоб показати приклад виховання і тим самим навчити людей.
4. Іслам має п'ять стовпів, а віра (іман) – шість.
5. Коли іслам та іман згадуються разом, то під ісламом розуміються як віруючий проявляє релігію у своїх зовнішніх вчинках, а під іманом – як він проявляє її у внутрішніх, прихованих вчинках.
6. Роз’яснення того, що релігія має різні ступені, і

перша ступінь: іслам (покірність), друга: іман (віра), і третя: іхсан (досконалість поклоніння), який є найвищим рівнем.

7. Основою для того, хто запитує і цікавиться є розуміння відсутності в нього знання, оскільки саме необізнаність спонукає його ставити запитання.
8. Починати потрібно з найважливішого, адже Пророк, мир йому і благословення Аллага, почав із двох свідчень у роз'ясненні того, що таке іслам, і почав з віри в Аллага у роз'ясненні того, що таке іман.
9. Можна поставити вченому питання про те, що ти і так знаєш, але заради того, щоб навчити інших людей, які почують відповідь.
10. Вказівка на те, що знання про настання Судного Дня має тільки Аллаг.

(4563)

(4) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ عُمَر رضي الله عنهما قال: قال رسولُ الله صلى الله عليه وسلم: «بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحَجِّ الْبَيْتِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(4) – Передається зі слів Абу 'Абду-р-Рахман 'Абдуллага ібн 'Умара ібн аль-Хаттаб, нехай Аллаг буде задоволений ним і його батьком, що він сказав: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Іслам ґрунтується на п'яти [стовпах]: свідченні,

що немає ніякого божества, яке б заслуговувало на поклоніння, окрім Аллага, і що Мухаммад – Його Посланець, вистоюванні молитви, виплаті закяту, здійсненні хаджу до Дому [Кааби], та дотриманні посту в місяць Рамадан». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, порівняв релігію Іслам зі складною будівлею, яка стоїть на п’яти опорах, що утримують її, а інші прояви релігії – це те, що довершує цю будівлю. І перший з цих стовпів – два свідчення, а саме: свідчення, що немає нічого гідного на поклоніння, крім Аллага, і що Мухаммад – посланець Аллага. Ці два свідчення є одним і тим самим стовпом, адже вони нероздільні один від одного, і раб вимовляє їх на знак визнання єдності Аллага і того, що Він один гідний на поклоніння Йому, а також вірить у послання Мухаммада, мир йому і благословення Аллага. Другий стовп – п'ять обов'язкових молитв протягом дня і ночі, а саме: Фаджр, Зугр, Аср, Магріб та Іша, з їхніми умовами, основами та обов'язками. Третій стовп – закят, і це обов’язкове виділення мусульманином частини зі свого майна, якщо воно досягло об’єму, визначеного шаріатом. І має бути передано тим, хто має на нього право. Четвертий стовп – хадж, і це є паломництвом до Мекки для виконання ритуалів поклоніння Всемогутньому Аллагу. П'ятий стовп – піст в місяць Рамадан, який полягає в утриманні себе від їжі, пиття та інших порушень посту з наміром поклоніння

Аллагу, від часу світанку до заходу сонця.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує, що ці два свідчення нероздільні, адже одне не має сили без іншого, тому Він зробив їх єдиним стовпом.
2. Ці два свідчення є основою усієї релігії, і жодне слово чи діяння надалі не приймається без них.

(65000)

(5) – عَنْ مُعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كُنْتُ رِدْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حِمَارٍ يُقَالُ لَهُ عُفَيْرٌ، فَقَالَ: «يَا مُعَاذُ، هَلْ تَدْرِي حَقَّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ، وَمَا حَقُّ العِبَادِ عَلَى اللَّهِ؟»، قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى العِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَحَقَّ العِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَ مَنْ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا»، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلاَ أُبَشِّرُ بِهِ النَّاسَ؟ قَالَ: «لَا تُبَشِّرْهُمْ، فَيَتَّكِلُوا». [صحيح] - [متفق عليه]

(5) – Передається зі слів Муаза, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Я їхав позаду Пророка, мир йому і благословення Аллага, на віслюкові, якого звали Уфайр. І він сказав: “О Муаз, чи знаєш ти, яке право Аллаг має над Своїми рабами і яке право раби мають над Аллагом?” Я сказав: “Аллаг і Його Посланець знають краще”. Тоді він сказав: «Право Аллага на Його рабів полягає в тому, щоб вони поклонялися Йому одному, і не поклонялися нічому замість Нього, а право рабів на Аллага, щоб Він не карав тих, які не поклоняються нічому окрім Нього.» Тоді я сказав: «О Посланець Аллага, чи не сповістити

людям цю прекрасну звістку? Він сказав: «[Поки що] не повідомляй їм про це, а інакше вони залишать старання». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює право Аллага над рабами та право рабів на Аллага. І право Аллага на Своїх рабів полягає в тому, щоб вони поклонялися Йому одному, і нічого не приписували Йому в співучасники. Воістину, право рабів на Аллага – не карати єдинобожників, які не поклоняються нікому окрім Аллага. Тоді Муаз сказав: «О Посланець Аллага, чи не повинен я повідомити людям цю добру новину, щоб вони зраділи цій милості?» Тоді Пророк, мир йому і благословення Аллага, заборонив йому це — остерігаючись, що люди покладатимуться лише на це й втратять старанність у діяннях.

Benefits from the Hadith:

1. В цьому хадісі наводиться пояснення права Всемогутнього Аллага, яке Він зробив обов'язковим для Своїх рабів, і яке полягає в тому, що вони повинні поклонятися лише Йому і нічого не приписувати Йому в співтовариші.
2. Пояснення права рабів перед Аллагом Всевишнім — права, яке Він поклав на Себе Сам зі Своєї Щедрості та Милості, — а саме: щоб Він увів їх до Раю і не карав їх.
3. В цьому хадісі міститься чудова новина для

єдинобожників, які не поклоняються нікому окрім Всемогутнього Аллага, і що їхня доля — потрапити до Раю.

4. Муаз переказав цей хадіс тільки перед своєю смертю. З остраху впасти в гріх приховування знань.
5. Застереження від розповсюдження певних хадісів серед деяких людей, з остраху що вони невірно зрозуміють їх тлумачення. Але це не стосується того, що потребує негайного виконання, або стосується певних положень шаріату, пов'язаних з покаранням.
6. А щодо грішників серед єдинобожників, то вони, знаходяться під волею Аллага. Якщо Він захоче, то покарає їх, а якщо захоче, то пробачить їх, але всеодно потім вони будуть в Раю.

(65007)

(6) – عن أنس بن مالك رضي الله عنه: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمُعَاذٌ رَدِيفُهُ عَلَى الرَّحْلِ قَالَ: «يَا مُعَاذُ بْنَ جَبَلٍ»، قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ وَسَعْدَيْكَ، قَالَ: «يَا مُعَاذُ»، قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ وَسَعْدَيْكَ، ثَلَاثًا، قَالَ: «مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللهُ عَلَى النَّارِ»، قَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، أَفَلَا أُخْبِرُ بِهِ النَّاسَ فَيَسْتَبْشِرُوا؟ قَالَ: «إِذًا يَتَّكِلُوا». وَأَخْبَرَ بِهَا مُعَاذٌ عِنْدَ مَوْتِهِ تَأَثُّمًا. [صحيح] – [متفق عليه]

(6) – Передається від Анаса ібн Маліка, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і

благословення Аллага, їхав, а Му’аз сидів позаду нього в сідлі. Він сказав: «О Му’аз ібн Джабаль!» Той відповів: «Ось я, о Посланець Аллага, і готовий служити тобі». І знову сказав: «О Му’аз!» Він відповів: «Ось я, о Посланець Аллага, і готовий служити тобі». І так тричі. Потім він сказав: «Який би раб не засвідчив щиро від серця, що немає нічого гідного поклоніння, крім Аллага, і що Мухаммад – Його раб і Посланець, того Аллаг зробить забороненим для Вогню». Му’аз сказав: «О Посланець Аллага, чи не повідомити мені про це людям, щоб вони зраділи?» Він сказав: «Тоді вони будуть покладатися на це». І Му’аз розповів цей хадіс тільки перед своєю смертю, боячись узяти на себе гріх приховування знання. [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Му’аз їхав позаду Пророка, мир йому і благословення Аллага, на його тварині. Пророк покликав його тричі, щоб підкреслити важливість того, що він скаже.

Кожного разу Му’аз відповідав словами: «Лаббайка я Расулаллаг ва са’дайк», що означає: «Я відповідаю тобі відповідь за відповіддю і прагну щастя у виконанні твого заклику».

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що кожен, хто щиро від серця засвідчить «Ля іляга ілля Аллаг» і що Мухаммад – Посланець Аллага, і помре в цьому стані, того Аллаг зробить забороненим для Вогню.

Му’аз захотів, щоб усі люди дізналися про це і зраділи.

Але Пророк, мир йому і благословення Аллага, побоювався, що люди почнуть покладатися на це і зменшать свої старання.

Тож Му’аз тримав у таємниці цей хадіс аж до самої своєї смерті, і тільки тоді розповів, адже боявся стати тим, хто приховує знання від людей, що є великим гріхом.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на скромність Пророка, мир йому і благословення Аллага, коли він посадив Му’аза позаду себе.
2. Хадіс вказує на метод навчання Пророка, мир йому і благословення Аллага, який кілька разів звертався до Му’аза, щоб підготувати його до важливих слів.
3. Умовою свідчення «Ля іляга ілля Аллаг уа Мухаммадун расулю Аллаг» є щирість, впевненість і відсутність сумнівів у тому, хто його вимовляє.
4. Ті, хто сповідує єдинобожжя, не будуть у Пеклі вічно. Навіть якщо вони потраплять туди за гріхи, вони вийдуть звідти після очищення.
5. Хадіс підкреслює велич свідчення двох формул для того, хто вимовляє їх щиро.
6. Дозволено відкласти передачу хадіса, якщо його передача може призвести до шкоди чи небажаних наслідків.

(10098)

(7) – عن طارق بن أشيم الأشجعي رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَكَفَرَ بِمَا يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللهِ حَرُمَ مَالُهُ وَدَمُهُ، وَحِسَابُهُ عَلَى اللهِ». [صحيح] – [رواه مسلم]

(7) – Передається від Таріка ібн Аш'яма аль-Ашджяї, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Майно і життя того, хто скаже: "Немає ніякого істинного бога, крім Аллага", і відречеться від усього, чому поклоняються замість Аллага, — стають недоторканими, а його розрахунок буде у Аллага». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Повідомив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що той, хто сказав і засвідчив своїм язиком слова: «Немає ніякого істинного бога, крім Аллага», тобто: немає нічого гідного на поклоніння, окрім Аллага, і відкинув усе, чому поклоняються замість Аллага, і відмовився від усіх релігій, окрім Ісламу, то для мусульман стають забороненими його майно та його життя. І нам залишається судити про нього лише за тим, що видно зовні з його вчинків. Тому ми не маємо права посягати на його майно чи його життя, окрім випадків, коли він скоїв злочин чи правопорушення, за яке Ісламом встановлене відповідне покарання.

Аллаг Сам візьме на Себе його розрахунок у День воскресіння. Якщо він буде щирим у цих словах, Аллаг

нагородить його за його Іслам. А якщо він буде лицеміром, Аллаг покарає його.

Benefits from the Hadith:

1. Проголошення свідоцтва, що немає ніякого божества, гідного поклоніння, крім Аллага, та зневіра у все, чому поклоняються окрім Нього, є обов'язковими умовами входження до Ісламу.
2. Зміст слів «Ля іляга ілля Ллаг» — це зневіра у все, чому поклоняються окрім Аллага, чи то ідоли, могили чи інші творіння, та виділення поклоніння виключно Йому, Пречистому.
3. Той, хто сповідує єдинобожжя та відкрито дотримується законів шаріату, є недоторканним у своїй особі та майні, доки від нього не проявиться щось, що суперечить цьому.
4. Життя, майно та честь мусульманина є священними та недоторканними, окрім випадків, які узаконені шаріатом.
5. У цьому світі судження про людей відбувається на основі зовнішніх проявів їхніх вчинків, тоді як в Останньому житті розрахунок буде за їхніми намірами та прагненнями.

(6765)

(8) – عَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه قَالَ: أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، مَا الْمُوجِبَتَانِ؟ فَقَالَ: «مَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ مَاتَ يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئًا دَخَلَ النَّارَ» [صحيح] - [رواه مسلم]

(8) – Передається від Джабіра, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Один чоловік прийшов до Пророка, мир йому і благословення Аллага, і сказав: «О Посланець Аллага, що є причинами обов'язкового потрапляння — до Раю чи до Вогню?» Він сказав: «Хто помре, не поклоняючись нікому, окрім Аллага, той увійде до Раю, а хто помре, поклоняючись іншому вигаданому богу, окрім Аллага, той увійде до Пекла» [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Один чоловік запитав Пророка, мир йому і благословення Аллага: «Які дві справи є причиною обов'язкового потрапляння до Раю та до Пекла?» І Пророк, мир йому і благословення Аллага, відповів йому: «Та справа, що веде до Раю, — це померти, поклоняючись одному лише Аллагу, не надаючи Йому жодного співтовариша». І та справа, що веде до Пекла, — це померти, надаючи Аллагу співтовариша, уподібнюючи Йому когось у Його божественності, у Його господстві або в Його Іменах і Рисах.

Benefits from the Hadith:

1. Високе положення Єдинобожжя полягає в тому, що той, хто помре, будучи віруючим і не надаючи жодного співтовариша Аллагу, — увійде до Раю.
2. Небезпека багатобожжя полягає в тому, що той, хто помре, надаючи Аллагу співтовариша, — потрапить до Пекла.

3. Щодо грішників з-поміж єдинобожників — то вони під волею Аллага: якщо побажає, пробачить їм; а якщо побажає, покарає їх, але зрештою, вони будуть в Раю.

(65008)

(9) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قال: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم كَلِمَةً وَقُلْتُ أُخْرَى، قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: «مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللهِ نِدًّا دَخَلَ النَّارَ» وَقُلْتُ أَنَا: مَنْ مَاتَ وَهُوَ لَا يَدْعُو لِلَّهِ نِدًّا دَخَلَ الْجَنَّةَ. [صحيح] - [متفق عليه]

(9) – Передається від Абдуллага ібн Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав одне слово, а я сказав інше. І Пророк, мир йому і благословення, сказав: "Хто помре, взиваючи до когось, крім Аллага, і цим вважаючи його рівним Аллагу, той потрапить у Вогонь», а я сказав: «Хто помре, не взиваючи до когось, крім Аллага, і не надаючи Йому рівню, той потрапить до Раю"». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє нам, що той, хто направляє комусь іншому те, на що має право тільки Аллаг, як наприклад: звернення з мольбою до когось іншого замість Аллага, або пошук порятунку в когось іншого крім Аллага, і він помирає з такими переконаннями, не покаявшись в цих гріхах, то такий обов'язково буде серед мешканців

Пекла. Ібн Мас'уд, нехай буде задоволений ним Аллаг, додав, що той, хто на момент смерті, за своє життя не порушував право Аллага, і не надавав Йому співтоваришів, то його доля – в Раю.

Benefits from the Hadith:

1. Благання – це акт поклоніння, який має бути спрямований тільки до Аллага.
2. Високе положення єдинобожжя, і те, що той, хто помре з переконаннями єдинобожника, той потрапить до Раю, навіть якщо буде покараний за деякі свої гріхи.
3. Хадіс вказує на небезпеку багатобожжя і на те, що той, хто помре з такими переконаннями, той потрапить до Пекла.

(3419)

(10) – عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ: «إِنَّكَ سَتَأْتِي قَوْمًا أَهْلَ كِتَابٍ، فَإِذَا جِئْتَهُمْ فَادْعُهُمْ إِلَى أَنْ يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ، فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ، فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ فَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ، فَإِيَّاكَ وَكَرَائِمَ أَمْوَالِهِمْ، وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ، فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللهِ حِجَابٌ». [صحيح] - [متفق عليه]

(10) – Ібн 'Аббас, нехай буде задоволений Аллаг ним та його батьком, передав: «Коли Пророк, мир йому і

благословення Аллага, відправляв Муа'за ібн Джабаля до Ємену, він сказав йому: “Воістину, ти прийдеш до народу з-поміж людей Писання. І коли дістанешся до них, то спершу закликай їх до того, щоб вони свідчили: немає божества, гідного поклоніння, окрім Аллага, і що Мухаммад — Посланець Аллага. Якщо вони підкоряться тобі в цьому, то повідом їх, що Аллаг зобов’язав їм п’ять обов’язкових молитв протягом дня і ночі. Якщо вони підкоряться тобі в цьому, то повідом їх, що Аллаг зобов’язав їм виплачувати закят — обов’язкову милостиню — яку беруть з багатих серед них і віддають бідним. Якщо вони підкоряться тобі в цьому, то не бери найкращого з їхнього майна. І остерігайся мольби того, кого було скривджено, бо, воістину, між нею й Аллагом немає завіси (перешкоди)!” [متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Коли Пророк, мир йому і благословення Аллага, відправив Муа'за ібн Джабаля, нехай буде задоволений ним Аллаг, до Ємену як проповідника, який закликає до Аллага і навчає релігії, він пояснив йому, що той зустрінеться з народом з-поміж християн — щоб той був до цього готовий. А також наказав йому починати заклик з найважливішого, а потім переходити до того, що має меншу важливість. Насамперед, необхідно закликати людей виправити свої переконання щодо віри, бо це першооснова. Щоб вони засвідчили про те, що немає ніякого божества, гідного поклоніння, окрім Аллага, і що Мухаммад - Посланець Аллага. Тому що

цими словами вони приймають релігію Іслам, і якщо вони підкоряються йому в цьому, то далі він наказує їм виконувати обов'язкову молитву, оскільки це є найголовнішим обов'язком після сповідування єдинобожжя. Якщо ж вони стануть виконувати молитву, то накажи багатим серед них виплачувати закят бідним. Потім застережи (збирача закяту), щоб не брав найкраще з їхнього майна, бо обов'язок – брати середнє. І, нарешті, Пророк, мир йому і благословення Аллага, закликав дотримуватися справедливості й уникати свавілля, щоб ображений не звернувся з благанням проти кривдника, бо на благання скривдженого обов'язково дається відповідь.

Benefits from the Hadith:

1. Значення свідчення про те, що немає ніякого божества, гідного на поклоніння йому, окрім Аллага, — визнання Аллага як єдиного об'єкта поклоніння та відмова від поклоніння комусь чи чомусь, окрім Нього.
2. Значення свідчення про те, що Мухаммад є Посланцем Аллага, полягає в тому, щоб повірити в нього як в Пророка, і в те, що він приніс з собою із релігії, і вірити в те, про що він повідомив, а також в те, що він є останнім із посланців Аллага для всього людства.
3. Звернення до вченого чи того, хто має певні сумніви, не подібне до звернення до людини, яка не має знань. Саме тому Пророк, мир йому і

благословення Аллага, попередив Муаза, сказавши: «Воістину, ти прийдеш до людей Писання…»

4. Важливість того, щоб мусульманин мав ясне усвідомлення своєї релігії, аби позбутися сумнівів, які поширюють ті, хто вводить в оману, — і досягається це шляхом здобуття знань.
5. Релігії юдеїв та християн стали недійсними після приходу Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, — і вони не належать до числа врятованих у Судний день, доки не увійдуть в Іслам і не повірять у Пророка, мир йому і благословення Аллага.

(3390)

(11) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّهُ قَالَ: قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ، مَنْ أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَقَدْ ظَنَنْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَنْ لَا يَسْأَلَنِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَحَدٌ أَوَّلُ مِنْكَ؛ لِمَا رَأَيْتُ مِنْ حِرْصِكَ عَلَى الْحَدِيثِ، أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ أَوْ نَفْسِهِ»». [صحيح] - [رواه البخاري]

(11) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Одного разу хтось звернувся до Пророка, мир йому і благословення Аллага, зі словами: «О Посланцю Аллага! Хто з людей буде найщасливішим, отримавши твоє заступництво в Судний день?» Пророк, мир йому і благословення

Аллага, відповів: «Я думав, о Абу Гурайра, що саме ти першим запитаєш мене про це, бачачи твоє прагнення до хадісу. Найщасливішим з людей, хто отримає моє заступництво в Судний день, буде той, хто скаже: “Немає божества, гідного поклоніння, окрім Аллага” — щиро, від серця чи від душі». [رواه البخاري] - [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що найщасливішим із людей, хто отримає його заступництво в День Воскресіння, буде той, хто виголосить: «Немає божества, гідного поклоніння, окрім Аллага» — щиро, від серця.

Це означає: визнає, що немає жодного, хто заслуговує на поклоніння, крім Аллага, і при цьому його свідчення буде чистим від багатобожжя та показухи (рія’).

Benefits from the Hadith:

1. Підтвердження заступництва Пророка, мир йому і благословення Аллага, у Судний день, і те, що воно буде надане лише єдинобожникам.
2. Заступництво Пророка, мир йому і благословення Аллага, — це його прохання до Всемогутнього Аллага, аби ті єдинобожники, які заслуговують на Покарання, не були введені до Пекла, або щоб вийшли з нього ті, хто вже туди потрапив.
3. Підкреслюється високе положення щирого слова єдинобожжя, сказаного виключно заради

Всемогутнього Аллага, та його велика користь.

4. Втілення поняття єдинобожжя досягається через знання його значення і життя відповідно до його вимог.
5. Вказівка на гідність Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, та його жагу у пошуку знань.

(3414)

(12) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «الْإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ -أَوْ بِضْعٌ وَسِتُّونَ- شُعْبَةً، فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(12) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Віра має більше сімдесяти або більше шістдесяти відгалужень. Найвищим із них є слова: “Немає ніякого істинного бога, крім Аллага”. Найнижчим є усунення перешкоди з дороги. А сором’язливість є одним із відгалужень віри». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що віра складається з багатьох відгалужень і якостей, які включають дії тіла, переконання серця і слова язика.

Найвищим і найкращим проявом віри є слова:

«Немає ніякого істинного бога, крім Аллага», – зі знанням їхнього значення і діями відповідно до їхніх вимог, адже тільки Аллаг є єдиним Богом, який заслуговує на поклоніння.

А найменшим проявом віри є усунення всього, що може завдати шкоди людям на їхніх дорогах.

І сказав Пророк, мир йому і благословення Аллага, що сором'язливість є одним із відгалужень віри, це якість, яка спонукає до прекрасного і віддаляє від ганебного.

Benefits from the Hadith:

1. Існують різні рівні віри, і деякі з них вищі та кращі за інші.
2. Віра складається зі слів язика, дій тіла і переконання серця.
3. Сором'язливість перед Всемогутнім Аллагом означає, що Він не бачить тебе там, де заборонив, і не знаходить тебе відсутнім там, де наказав.
4. Згадка у хадісі певного числа не означає обмеження саме ним, а лише вказує на численність відгалужень віри, адже серед арабів поширено називати число, не заперечуючи існування того, що виходить за його межі.

(6468)

(13) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قال: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ عِنْدَ اللهِ؟ قَالَ: «أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلَقَكَ» قُلْتُ: إِنَّ ذَلِكَ لَعَظِيمٌ،

قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: «وَأَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ؛ تَخَافُ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ» قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: «أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(13) – Передається від Абдуллага ібн Масуда, нехай буде задоволений ним Аллаг: «Одного разу я запитав Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, про те, який гріх є найтяжчим. Він сказав: "Надання співтоваришів Аллагу, Який створив тебе". Я запитав: "А потім?" Він сказав: "Потім вбивство власної дитини зі страху перед тим, що вона буде тебе об'їдати". Я запитав: "А потім?" Він сказав: "Потім перелюб з дружиною твого сусіда". [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Запитали Пророка, мир йому і благословення Аллага, про найстрашніші гріхи, і він відповів, що найбільшим серед них – ширк, тобто уподібнення когось чи чогось до Аллага в Його Господстві, Божественності або в Його Іменах та Атрибутах. Цей гріх не пробачається Аллагом, окрім як шляхом щирого каяття в ньому, а якщо людина помирає в стані цього гріха, то вона гарантовано потрапляє в Пекло навічно. Наступним тяжким гріхом, йде вбивство власної дитини зі страху, що вона буде об'їдати його. Вбивство людини є саме по собі неприпустимим, але гріх вбивства власної дитини є ще тяжчим адже, вбитий є родичем вбивці. До того ж, посилює цей гріх той факт, що людина всерйоз боялась того, що вбита дитина

відбирала би у нього наділ, який дарував йому Аллаг. Наступним тяжким гріхом, йде той мерзенний випадок, коли чоловік здійснює перелюб з дружиною свого сусіда. Він не зупиняється спокушати її, аж поки вона не підкориться йому і він здійснить перелюб з нею. Перелюб – це заборонений вчинок сам по собі, але ступінь його гріха посилюється, якщо перелюб відбувся з дружиною сусіда, в той час, як Закон Аллага встановив високе положення прав сусідів, і зобов'язав відноситись до них з милосердям та добротою.

Benefits from the Hadith:

1. Гріхи відрізняються між собою за ступенем тяжкості, так само як і добрі вчинки різняться за ступенем доброчинності.
2. Найбільші гріхи: ширк (багатобожжя), потім вбивство власної дитини, від страху того, що доведеться ділитися з нею їжею, потім перелюб з дружиною свого сусіда.
3. Засоби до існування повністю знаходяться в руках Аллага, і Він вже розподілив їх найкращим чином для кожного зі Своїх творінь.
4. Вказівка на велич прав сусідів і те, що завдання їм шкоди є тяжчим гріхом, ніж завдання шкоди іншим.
5. Творець – Він єдиний, гідний на поклоніння без співтоваришів та співучасників.

(5359)

(14) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «قَالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَنَا أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ، مَنْ عَمِلَ عَمَلًا أَشْرَكَ فِيهِ مَعِي غَيْرِي تَرَكْتُهُ وَشِرْكَهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(14) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага,мир йому і благословення Аллага, сказав: "Сказав Аллаг, Благословенний і Всевишній: «В мене немає необхідності в співтоваришах та багатобожжі. Хто вчинить акт поклоніння, у якому долучить до Мене когось іншого, того Я залишаю — і його, і його багатобожжя»". [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що Аллаг, Благословенний і Всевишній, сказав, що Він — Найменш потребуючий у співтоваришах у багатобожжі, адже Він не потребує нічого.

А якщо людина звершить діяння з числа актів поклоніння і зробить його заради Аллага та когось іншого — Аллаг залишає цю справу, не приймає її від неї і повертає її тому, хто її вчинив. Справи поклоніння слід звершувати щиро заради Аллага Всевишнього, адже Він, Пречистий, приймає лише те, що звершене щиро — виключно для Нього.

Benefits from the Hadith:

1. Застереження від багатобожжя в усіх його

проявах,адже воно є перешкодою для прийняття діянь поклоніння Аллагом.

2. Усвідомлення Самодостатності та Величі Аллага спонукає раба до щирості в його діяннях.

(3342)

(15) – عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ أَبَى»، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ، وَمَنْ يَأْبَى؟ قَالَ: «مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبَى». [صحيح] - [رواه البخاري]

(15) – Передається від Абу Гурейри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Уся моя громада увійде до Раю, окрім тих, хто відмовився». Люди запитали: О Посланець Аллага, а хто ж відмовиться? Він сказав: «Хто підкориться мені, той увійде до Раю, а хто ослухається мене, той відмовився». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що вся його громада увійде до Раю, окрім тих, хто відмовився.

І запитали сподвижники, нехай буде задоволений ними Аллаг: Хто ж ті, що відмовилися, о Посланець Аллага?

Він, мир йому і благословення Аллага, сказав: Хто підкорився і послідував за мною, той увійде до Раю. А хто ослухався і не підкорився Закону, той сам відмовився від Раю через свої погані вчинки.

Benefits from the Hadith:

1. Покора Посланцю, мир йому і благословення Аллага, є покорою Аллагу, а непокора йому — це непокора Аллагу.
2. Покора Пророку, мир йому і благословення Аллага, веде до Раю, а непокора йому веде до Пекла.
3. У цьому хадісі — велика радісна звістка для тих, хто покірний Аллагу: усі вони увійдуть до Раю, окрім тих, хто ослухався Аллага і Його Посланця, мир йому і благословення Аллага, і пішов за своїми бажаннями.
4. Турбота Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, про свою громаду і його прагнення привести її до істини.

(4947)

(16) – عَن عُمَرَ بنِ الخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قال: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا تُطْرُونِي كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ؛ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ، فَقُولُوا: عَبْدُ اللهِ وَرَسُولُهُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(16) – Передається від Умара ібн аль-Хаттаба, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Я чув, як Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не звеличуйте мене подібно до того, як християни звеличили сина Мар'ям, адже я лише раб Його, а тому кажіть: “Раб Аллага і Його Посланець”» [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, забороняє непомірність і перевищення встановлених шаріатом меж у вихвалянні його, а також забороняє приписувати йому особливі якості та дії Аллага, таких як знання прихованого, або звернення до нього з дуа нарівні з Аллагом, подібно до того, як це зробили християни з Ісою, сином Мар'ям, мир йому. А потім він, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що є лише рабом з-поміж рабів Аллага, і велів, щоб про нього говорили: "раб Аллага і Його Посланець".

Benefits from the Hadith:

1. Застереження від перевищення встановлених шаріатом меж у звеличенні та вихвалянні, адже це призводить до багатобожжя.
2. Те, про що застерігав Пророк, мир йому і благословення Аллага, справді сталося в цій уммі: одні впали в крайнощі щодо Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, інші — щодо членів його родини, а ще інші — щодо праведників. І всі вони впали в багатобожжя.
3. Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, охарактеризував себе як раба Аллага, аби пояснити, що він — створіння, підвладне Господу, і що йому не можна приписувати жодну з особливих рис Господа.
4. Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, назвав себе Посланцем Аллага, аби

показати, що він був надісланий Аллагом, і що йому слід вірити та слідувати за ним.

(3406)

(17) – عن أنس رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(17) – Передається від Анаса, нехай буде задоволений ними Аллаг, що він сказав: «Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Не увірує ніхто з вас, поки я не стану більш улюбленим для нього, ніж його діти, батьки і всі люди загалом". [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, говорить нам, що мусульманин не матиме повної віри, доки він не поставить в пріоритет свою любов до Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, над любов'ю до своєї матері, батька, сина, дочки та всіх людей, але така любов до Пророка, мир йому і благословення Аллага, вимагає покірності йому від мусульманина, допомога йому у всьому, та виключає непокору йому.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на обов'язок любити Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, сильніше, ніж будь-кого іншого із творінь.
2. Ознакою наявності цієї досконалої любові є

звеличення Сунни Посланця Аллага та жертвування заради цього життям і грошима.

3. Любов до Посланця, мир йому і благословення Аллага, вимагає покори йому в тому, що він наказав, вірити в те, про що він повідомив, та уникати того, що він заборонив і дорікав, та слідувати за ним, і відмовлятися від нововведень в релігії.
4. Право Пророка, мир йому і благословення Аллага, є більшим і сильнішим, ніж право всіх людей. Тому що він став причиною того, що ми були відведені від омани, і врятовані від Пекла та здобули Рай.

(5953)

(18) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: «دَعُونِي مَا تَرَكْتُكُمْ، إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِسُؤَالِهِمْ وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ، فَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ». [صحيح] – [متفق عليه]

(18) – Передається зі слів Абу Гурейри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Обмежтесь щодо мене тим, що я вам повідомив, адже, воістину, тих, хто жили до вас, згубила безліч уточнюючих запитань, які виникали між ними, та протиріччя зі своїми пророками. Тому, якщо я вам щось наказав, то виконуйте це наскільки зможете!» [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, згадав, що шаріатські (законні) положення поділяються на три категорії: те, про що замовчано, заборони, накази.

Що стосується першого: це те, про що немає згадки в Шаріаті, і щодо чого немає ніякого рішення, і що основою в таких речах є відсутність обов'язку. При житті пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, це виглядало так, що необхідно було утримуватися від запитань про те, що не трапилося, через побоювання, що стосовно цього може бути встановлено обов'язок або заборону. Адже Аллаг залишив ці питання без пояснення як прояв милості до рабів і для полегшення їм. А після смерті пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, якщо виникло якесь нове питання в релігії, і воно потребує отримання фетви (релігійного висновку) і вивчення, то в такому разі дозволено займатися пошуком відповіді на це, і більше того, це може бути обов'язковим в деяких випадках. Якщо ж на меті є ускладнення та обтяження мусульман, то це як раз і є тим, про що йдеться у цьому хадісі, а саме: утримуватися від уточнень. Адже це може призвести до того ж, що сталося з синами Ізраїлю, коли їм було наказано зарізати корову, і якщо вони зарізали б будь-яку корову, то виконали б наказ. Але вони почали ускладнювати наказ зайвими уточненнями.

Друге: заборони, і це: те, за залишення чого рабу обіцяна винагорода, а виконання чого вважається

гріхом за яке обіцяно покарання, тому необхідно уникати усіх заборонених вчинків.

Третє: накази, і це: те, за виконання чого рабу обіцяна винагорода, а за ігнорування – обіцяне покарання, тому необхідно виконувати усе з наказів в міру можливостей.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на те, що перш за все, варто займатися найважливішим питаннями, і залишити те, в чому наразі немає необхідності, і тим більше не спішити займатися питаннями, які взагалі не виникли.
2. В хадісі доказ на заборону зайвих уточнювань, якщо вони призведуть до ускладнення ситуації і відкриття дверей для сумнівів, які призведуть до збільшення розбіжностей.
3. Також в хадісі міститься наказ щодо уникнення всього того, що заборонено, адже залишити їх під силу кожному, і тому в хадісі заборона гріхів є загальною, без виключень та полегшень.
4. І в хадісі вказівка виконувати обов'язкові приписи відповідно до власних можливостей. Адже у людини можуть виникнути труднощі і вони може бути не в змозі щось виконати належним чином, тому наказано виконувати обов'язки відповідно до можливостей.
5. Заборона вдаватися до надмірного розпитування. І вчені поділили питання на дві категорії: Перша – запитання, які стосуються вивчання необхідних знань в релігії, і такі запитання є дозволеними, і

такі питання задавали сподвижники пророку Мухаммаду, мир йому і благословення Аллага; Друга – запитання, які мають на меті ускладнення та обтяження для людей, і такі запитання та уточнення є забороненими.

6. Також цей хадіс вказує на те, що мусульманам необхідно максимально утриматися від суперечностей зі своїм Пророком, мир йому і благословення Аллага, як це трапилося з попередніми народами.
7. Надмірне розпитування про те, у чому немає потреби, та суперечки з пророками є причиною загибелі, особливо у питаннях, відповіді на які не неможливо отримати, як-то: питання про потаємний світ (ґайб), який відоме лише Аллагу, та про події Судного дня.
8. Заборона питати про складні питання. Аль-Авзаї сказав: «Коли Аллаг хоче позбавити свого раба благодаті знання, то Він кладе на його язик помилки. І я бачив, що вони були найменш обізнаними серед людей». Ібн Вагб сказав: «Я чув, як Малік казав: "Суперечки в релігійних питаннях знищують світло знань в серці людини"».

(4295)

(19) – عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما أن النبي صلى الله عليه وسلم قال:

«بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً، وَحَدِّثُوا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ، وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(19) – Передається від Абдуллага ібн Амра, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Донесіть від мене, хоча б один аят, і розказуйте про синів Ісраїля — в цьому немає нічого гріховного. А той, хто зводить на мене брехню, нехай приготується зайняти своє місце у Вогні». [رواه البخاري] - [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, наказує передавати знання від нього — з Книги Аллага або з його Сунни, — навіть якщо це буде лише один аят, за умови, що той, хто передає, знає те, що передає, і закликає до цього з розумінням. Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що немає гріха в тому, щоб розповідати про події, які трапилися з синами Ісраїля, якщо це не суперечить нашому шаріату. Потім він, мир йому і благословення Аллага, застеріг від вигадування слів від його імені, і сказав, що той, хто свідомо вигадує про нього, нехай готує для себе місце у Вогні.

Benefits from the Hadith:

1. Заохочення до донесення шаріатських знань до людей: кожен мусульманин повинен передавати те, що запам'ятав і зрозумів, навіть якщо це лише небагато.
2. Необхідність здобуття шаріатських знань, аби правильно поклонятися Аллагу і передавати Його релігію у достовірному вигляді.

3. Обов’язок перевіряти достовірність кожного хадісу перед його передачею чи поширенням, щоб не потрапити під суворе попередження за вигадування від імені Пророка.
4. Заохочення до правдивості у словах і обережності у переданні висловлювань, аби уникнути брехні, особливо в питаннях, пов’язаних із релігією Аллага, що вимагає точного і достовірного знання.

(3686)

(20) – عن المقدام بن معدِيْكَرِب رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَلَا هَلْ عَسَى رَجُلٌ يَبْلُغُهُ الْحَدِيثُ عَنِّي وَهُوَ مُتَّكِئٌ عَلَى أَرِيكَتِهِ فَيَقُولُ: بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ كِتَابُ اللهِ، فَمَا وَجَدْنَا فِيهِ حَلَالًا اسْتَحْلَلْنَاهُ، وَمَا وَجَدْنَا فِيهِ حَرَامًا حَرَّمْنَاهُ، وَإِنَّ مَا حَرَّمَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا حَرَّمَ اللهُ». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه]

(20) – Аль-Мікдам ібн М'адійкаріб, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Справді, може статися, що людині буде передано хадіс від мене, а вона сидітиме, спираючись на свою подушку, і скаже: “Між нами і вами — Книга Аллага . Що в ній знайдемо дозволеним — дозволимо, а що знайдемо в ній забороненим — заборонимо”. Але по-справжньому, те, що заборонив Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, — подібне до того, що заборонив Аллаг». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив нам, що наблизиться час, коли група людей буде сидіти, і один із них, спираючись на своє ложе, йому буде передано хадіс від Пророка, мир йому і благословення Аллага, і він скаже: «Те, що вирішує між нами і вами у справах, – це Священний Коран. Те, що ми знаходимо в ньому дозволеним, ми вважаємо дозволеним, а від того, що знайдемо в ньому забороненим, – утримуємося». Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що все, що він заборонив або від чого утримав у своїй Сунні, по статусу є таким самим як і те, що Аллаг заборонив у Своїй Книзі, адже він — той, хто передає послання від свого Господа.

Benefits from the Hadith:

1. Шанування Сунни так само, як і шанування Корану, та прийняття її як джерела (релігійних положень).
2. Покора Посланцю є покорою Аллагу, а непокора йому – непокора Всемогутньому Аллагу.
3. Доказ достовірності Сунни та відповідь тим, хто не приймає або заперечує Сунну.
4. Той, хто відвернувся від Сунни і обмежується Кораном, насправді не приймає одночасно і Коран, і Сунну у своєму ствердженні про те, що нібито слідує Корану.
5. Однією з ознак його пророцтва, мир йому і благословення Аллага, що йому було показано те,

що станеться в майбутньому, і сталося так, як йому було сказано.

(65005)

(21) – عن عائشة أم المؤمنين وعبد الله بن عباس رضي الله عنهما قالا: لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ يَطْرَحُ خَمِيصَةً لَهُ عَلَى وَجْهِهِ، فَإِذَا اغْتَمَّ بِهَا كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ، فَقَالَ وَهُوَ كَذَلِكَ: «لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى اليَهُودِ وَالنَّصَارَى، اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ» يُحَذِّرُ مَا صَنَعُوا. [صحيح] – [متفق عليه]

(21) – Передається від Айші та від Ібн Аббаса, нехай буде задоволений ними обома, що вони сказали: «Коли Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, був у передсмертних стражданнях, він став прикривати тканиною обличчя, а коли йому ставало важко дихати, то він прибирав її. І перебуваючи в такому стані, він сказав: "Хай прокляне Аллаг тих юдеїв та християн, які перетворили могили своїх пророків на місця поклоніння!" – Так він застеріг від того, що вони зробили". [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Айша та Ібн Аббас, нехай буде задоволений ними Аллаг, розповідають, що коли Пророк, мир йому і благословення Аллага, був у передсмертному стані, він накривав своє обличчя тканиною, а якщо йому було важко дихати через передсмертні страждання, то він знімав її з обличчя, і в такому тяжкому стані він наголошував, що Аллаг прокляв юдеїв та християн, і віддалив їх від своєї милості за те, що вони побудували

мечеті на могилах своїх пророків. Та якби не критична важливість, цього питання, то він не згадав би про це в своєму тяжкому стані. Пророк, мир йому і благословення Аллага, заборонив своїй громаді уподібнюватися їм у цих діях, адже це – із характерних дій юдеїв та християн, і тому що він є безпосередньою причиною для багатобожжя.

Benefits from the Hadith:

1. Заборона перетворювати могили пророків і праведників на мечеті для поклоніння і молитв Аллагу, тому що це – прямий шлях до надання Аллагу співтоваришів.
2. Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, приділяв особливу увагу питанням єдинобожжя, турбувався про це, та побоювався того, що його могилу будуть звеличувати, адже це призводить до багатобожжя – надання Аллагу співтоваришів.
3. Дозволеність проклинання юдеїв і християн та тих, хто уподібнюється їм у таких діях, як зведення будівель на могилах і перетворення їх на місця поклоніння.
4. Будівництво храмів на могилах – одна із практик юдеїв і християн, і хадіс забороняє слідувати за ними в цьому зокрема.
5. Заборона зводити будь-які споруди на могилах, навіть якщо це не буде саме мечеттю.

(3330)

(22) – عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم: «اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ قَبْرِي وَثَنًا، لَعَنَ اللهُ قَوْمًا اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ». [صحيح] - [رواه أحمد]

(22) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: "«О Аллаг, не перетворюй мою могилу на ідола, якому будуть поклонятися! Прокляв Аллаг тих людей, які перетворили могили своїх пророків на місця для поклоніння!» [صحيح] - [رواه أحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, звернувся до свого Господа не дозволити людям перетворити його могилу в ідола, якому люди будуть поклонятися, звеличуючи його та здійснюючи земні поклони в його напрямку. А після цього він, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що Аллаг віддалив від Своєї милості тих, хто перетворював могили пророків в місця поклоніння. Адже перетворення їх на місця поклоніння — це засіб, що веде до поклоніння їм і віри в них.

Benefits from the Hadith:

1. Вихід за межі дозволеного шаріатом по відношенню до могил пророків і праведників, заставляє поклонятися їм замість Аллага, тому потрібно остерігатися всього, що веде до багатобожжя.
2. Не можна відвідувати могили для звеличення їх і

поклоніння біля них, незалежно від того, наскільки близький до Аллага був той, хто там похований.

3. Заборона будівництва мечетей над могилами.
4. Забороняється виконувати молитву [намаз] біля могил, навіть якщо мечеть не була збудована, над ними, за винятком поховальної молитви, яку ще не встигли зробити.

(3336)

(23) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا، وَلَا تَجْعَلُوا قَبْرِي عِيدًا، وَصَلُّوا عَلَيَّ؛ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي حَيْثُ كُنْتُمْ». [حسن] – [رواه أبو داود]

(23) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не перетворюйте свої будинки на могили і не робіть мою могилу місцем постійного відвідування. Але моліться за мене і вітайте мене миром, і ваше вітання дійде до мене, де б ви не знаходилися». [حسن] – [رواه أبو داود]

Explanation:

У цьому хадісі Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, забороняє мусульманам позбавляти свої будинки таких дій, як виконання додаткових молитв, звернення до Аллага з благаннями та читання Корану, тим самим наче перетворюючи їх на

могили, де такі дії не виконуються. Окрім цього, Пророк, мир йому і благословення Аллага, заборонив постійно відвідувати свою могилу і збиратися біля неї, адже це може стати засобом, який веде до багатобожжя. Натомість він, мир йому і благословення Аллага, повелів звертатися до Аллага з численними проханнями за нього і вітати його миром де б людина не знаходилася, оскільки вони доходять до нього незалежно від відстані, а тому немає потреби в постійному відвідуванні його могили.

Benefits from the Hadith:

1. Заборона відмовлятися від поклоніння Аллагу у власних будинках.
2. Заборонено вирушати у подорож винятково з наміром відвідати могилу Пророка, мир йому і благословення Аллага, оскільки він наказав звертатися з молитвою за нього, і повідомив, що вона досягне його з будь-якого місця.
3. А подорож дозволено здійснювати лише задля відвідування мечеті та звершення молитви в ній.
4. Заборона перетворення відвідування могили Пророка, мир йому і благословення Аллага, на ритуал, що відбувається регулярно у певний час. Це також стосується і будь-якої іншої могили.
5. Почесть від Аллага для Його Пророка, мир йому і благословення Аллага, в тому, що Він узаконив для мусульман благати для Пророка благословення та мир у будь-який час і в будь-якому місці.

6. Оскільки сподвижники знали про заборону молитися біля могил, Пророк, мир йому і благословення Аллага, заборонив занедбувати молитву в оселях, аби вони не стали подібними до кладовищ, де не звершуються молитви.

(3350)

(24) – عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ المؤمنين رضي الله عنها: أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ ذَكَرَتْ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَنِيسَةً رَأَتْهَا بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ، يُقَالُ لَهَا مَارِيَةُ، فَذَكَرَتْ لَهُ مَا رَأَتْ فِيهَا مِنَ الصُّوَرِ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أُولَئِكَ قَوْمٌ إِذَا مَاتَ فِيهِمُ الْعَبْدُ الصَّالِحُ، أَوِ الرَّجُلُ الصَّالِحُ، بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا، وَصَوَّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّوَرَ، أُولَئِكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(24) – Передається зі слів Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг: «Умм Саляма пригадала в присутності Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, церкву, яку вона бачила в Ефіопії, яку називали [церквою] Марії. І вона розповіла йому про ті розписи та зображення, які вона побачила всередині. Тоді Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, якщо помирав якийсь праведний раб або праведний чоловік із їх оточення, то вони будували над його могилою храм і розписували його подібними розписами і малюнками. Ті люди виявляться найгіршими створіннями перед Всемогутнім і Великим Аллагом [у День Воскресіння]»

[صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Умм Саляма, нехай буде задоволений нею Аллаг, розповіла Пророку, мир йому і благословення Аллага, що коли вона була в Ефіопії, то бачила церкву, яка називалася церквою Марії, і всередині вона була густо розписана орнаментами та зображеннями образів живих істот, – все це її дуже вразило. Та пояснив їй Пророк, мир йому і благословення Аллага, про причини створення цих зображень, сказавши: ті люди, про яких ті згадуєш, були серед них, і коли помирав серед них праведник, то на його могилі будували храм, в якому вони молилися і прикрашали його цими образами. І він роз'яснив, що той, хто робить це, є найгіршим із творінь перед Всевишнім Аллагом, адже такий учинок веде до багатобожжя щодо Аллага.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на заборону будувати храми на могилах, та молитися на них, а також ховати померлих у мечетях, – все це для того, щоб запобігти багатобожжя.
2. Будівництво храмів на могилах та прикрашання їх образами живих істот – справа рук юдеїв і християн, і хто це робить, той подібний до них.
3. Заборона створювати зображення живих істот.
4. Хто будує храм на могилі і наповнює його в ній образами живих істот, той належить до найгірших створінь Аллага.
5. Шаріат повністю захищає єдинобожжя,

закриваючи всі шляхи, які можуть призвести до багатобожжя.

6. Хадіс вказує на заборону перебільшувати статус праведників, оскільки це є прямою причиною для багатобожжя.

(10887)

(25) – عن جندب رضي الله عنه قال: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ بِخَمْسٍ وَهُوَ يَقُولُ «إِنِّي أَبْرَأُ إِلَى اللهِ أَنْ يَكُونَ لِي مِنْكُمْ خَلِيلٌ فَإِنَّ اللهَ تَعَالَى قَدِ اتَّخَذَنِي خَلِيلًا كَمَا اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنْ أُمَّتِي خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا! أَلَا وَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَانُوا يَتَّخِذُونَ قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ وَصَالِحِيهِمْ مَسَاجِدَ، أَلَا فَلَا تَتَّخِذُوا الْقُبُورَ مَسَاجِدَ! إِنِّي أَنْهَاكُمْ عَنْ ذَلِكَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(25) – Джундуб, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає: Я чув, як Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав за п'ять днів до своєї смерті: «Воістину, я зрікаюся перед Аллагом від того, щоб у мене був халіль [найближчий, вибраний, улюблений друг] з вашого числа, бо воістину, Аллаг зробив мене Своїм халілем подібно до того, як зробив Він Своїм халілем пророка Ібрагіма. А якби я міг вибрати для себе халіля з моєї громади, то неодмінно я обрав би Абу Бакра своїм халілем. І воістину, ті люди, що жили до вас перетворювали могили своїх пророків та праведників на місця поклоніння. Але ви ні в якому разі не перетворюйте могили на мечеті, бо, воістину, я заборонив вам це». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив про своє положення перед Аллагом, і про те, що воно досягло найвищого ступеня любові – подібного до положення пророка Ібрагіма, мир йому. І тому Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, сказав, що у нього не може бути іншого халіля, окрім Аллага, тому що серце його сповнене любов'ю до Нього, і звеличенням Його і знанням про Нього, і в його серці немає більше місця для когось із творінь. А якби він міг мати халіля серед творінь, то ним став би Абу Бакр ас-Сиддік, нехай буде задоволений ним Аллаг. Потім Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, застеріг від крайності у прояві любові, в яку впали юдеї та християни щодо могил своїх пророків і праведників, а саме: вони зобразили їх у вигляді ідолів, щоб поклонятися їм замість Аллага, і збудували над їхніми могилами мечеті та храми. І Пророк, мир йому і благословення Аллага, заборонив мусульманам уподібнюватися їм у цьому.

Benefits from the Hadith:

1. Вказівка на перевагу Абу Бакра ас-Сиддіка, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він був найкращим серед сподвижників, і підтвердження того, що саме Абу Бакр, нехай буде задоволений ним Аллаг, мав стати першим халіфом після смерті Пророка, мир йому і благословення Аллага.
2. Зведення храмів і мечетей на могилах – жахливі

звичаї минулих народів.

3. Сувора заборона перетворювати могили на місця поклоніння — через молитву біля них, у їхньому напрямку чи спорудження над ними мечетей або куполів — з метою захисту від шляхів, що ведуть до багатобожжя.
4. Застереження від крайнощів по відношенню до мертвих праведників, і уникнення шляхів, що ведуть до багатобожжя.
5. Усвідомлення небезпеки того, від чого застерігав Пророк, мир йому і благословення Аллага, адже він наголошував на цьому за п'ять днів до своєї смерті.

(3347)

(26) – عن أبي الهيَّاج الأسدي قال: قَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ: أَلَا أَبْعَثُكَ عَلَى مَا بَعَثَنِي عَلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ أَنْ لَا تَدَعَ تِمْثَالًا إِلَّا طَمَسْتَهُ، وَلَا قَبْرًا مُشْرِفًا إِلَّا سَوَّيْتَهُ. [صحيح] - [رواه مسلم]

(26) – Передається від Абу аль-Хайяджа аль-Асаді, що він сказав: Сказав мені ‘Алі ібн Абу Таліб, нехай буде задоволений ним Аллаг: «Хіба не послати мені тебе для виконання того, для чого Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, послав мене? — щоб ти не залишив жодного зображення, не стерши його, і жодної піднесеної могили, не зрівнявши її із землею». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, посилав своїх сподвижників, щоб вони не залишали жодної «статуї» — тобто зображення істот, наділених душею, як об'ємних, так і плоских — окрім як знищували її або стирали.

І щоб вони не залишали жодної піднесеної могили, а зрівнювали її із землею, руйнували все, що було збудоване над нею, або робили її плоскою, не піднімаючи високо над землею, а лише приблизно на одну п'ядь.

Benefits from the Hadith:

1. Заборона створювати зображення істот, наділених душею, адже це є одним із засобів, що ведуть до багатобожжя.
2. Усунення зла руками є обов'язковим для того, хто має для цього владу або силу.
3. Пророк, мир йому і благословення Аллага, прагнув знищити всі прояви джагілії — від зображень живих істот і статуй до споруд над могилами.

(5934)

(27) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسعودٍ رضي الله عنه عن رَسولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم قال: «الطِّيَرَةُ شِرْكٌ، الطِّيَرَةُ شِرْكٌ، الطِّيَرَةُ شِرْكٌ، -ثَلَاثًا-»، وَمَا مِنَّا إِلَّا، وَلَكِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يُذْهِبُهُ بِالتَّوَكُّلِ. [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(27) – Передається від Абдуллага ібн Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Забобонність — багатобожжя, забобонність — багатобожжя, забобонність — багатобожжя», — повторив це тричі. І кожен із нас відчуває подібне, але Аллаг, Великий і Могутній, усуває це через покладання на Нього. [صحيح] – [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, застерігав від забобонів та поганих прикмет, тобто від поганих думок, відносно всього, що можна почути чи побачити, як скажімо, в поведінці тварин, чи в людях з обмеженими можливостями або в числах, днях тощо. І згадано птахів, тому що саме це було найвідомішим видом забобонності в часи джагілії, і саме від цієї практики походить назва “тата’йюр”, адже її основою було випускання птаха, коли людина бралася за якусь справу — подорож, торгівлю чи інше. Якщо птах летів праворуч, це вважали добрим знаком і продовжували свій намір, а якщо він летів ліворуч — вважали поганим знаком і полишали свій намір. І він, мир йому і благословення Аллага, сповістив, що це є актом багатобожжя, бо поведінка забобонної людини – є проявом багатобожжя, адже той боїться чогось окрім Аллага. Однак лише один Аллага може принести добро, і тільки Він може відвернути зло, і ніхто крім Нього, і Він не має в цьому ніяких співтоваришів.

І пригадав Ібн Мас'уд, нехай буде задоволений ним Аллаг, що в серці мусульманина може виникати щось із дурних думок, але він повинен відганяти їх, і своїм серцем повністю покладатися на Аллага і робити від себе відповідні вчинки.

Benefits from the Hadith:

1. Забобони – це багатобожжя, тому що воно передбачає прив'язаність серця до чогось іншого, окрім Аллага.
2. Важливість повторення подібних важливих тем, щоб вони запам'ятались та закріпились в серці.
3. Забобони усуваються покладанням на Всевишнього Аллага.
4. В хадісі суровий наказ покладатися тільки на Аллага, і тільки з Ним зв’язувати своє серце.

(3383)

(28) – عن عمران بن حصين رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَطَيَّرَ أَوْ تُطُيِّرَ لَهُ، أَوْ تَكَهَّنَ أَوْ تُكُهِّنَ لَهُ، أَوْ سَحَرَ أَوْ سُحِرَ لَهُ، وَمَنْ عَقَدَ عُقْدَةً، وَمَنْ أَتَى كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ». [حسن] - [رواه البزار]

(28) – Передається від ‘Імрана ібн Хусейна, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не належить до нас той, хто займається ворожінням за польотом птахів, чи дозволяє робити це для себе; той,

хто віщує, чи дозволяє віщувати для себе; той, хто займається чаклунством, чи дозволяє робити чаклунство для себе. А хто звернеться до віщуна і повірить тому, що він говорить, той не увірував у те, що було зіслано Мухаммаду, мир йому і благословення Аллага». [رواه البزار] – [حسن]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, застеріг тих із членів його громади, які вчиняють деякі дії, сказавши: «Не належить до нас…». І серед них:

Перше: «Той, хто ворожить по польоту птахів, і той, кому ворожать по польоту птахів». Первісно це означало, що людині піднімали птаха перед тим, як вирушати в дорогу, укладати угоду чи робити іншу справу. Якщо птах летів праворуч, вона вважала це добрим знаком і продовжувала задумане; якщо ліворуч — то вважала поганим знаком і відмовлялася від справи. Подібні дії заборонені як у тому випадку, коли людина робить їх сама, так і тоді, коли доручає комусь зробити це за неї. Під це також підпадає будь-яке інше забобонне сприйняття: чи то звук, чи то видіння, чи то поведінка тварин, вигляд людей з вродженими вадами, певні числа, дні або інші речі.

Друге: «Той, хто віщує, і той, кому віщують». Це стосується кожного, хто заявляє про знання потаємного за допомогою зірок або інших засобів, а також того, хто приходить до такого віщуна і вірить його словам. Адже той, хто повірив у подібне, тим самим

не увірував у те, що було зіслано Мухаммаду, мир йому і благословення Аллага.

Третє: «Той, хто займається чаклунством, і той, для кого роблять чаклунство». Тобто той, хто сам практикує магію або звертається до когось, щоб зробили чаклунство для нього — з метою нашкодити іншому чи отримати якусь користь. Це включає зав'язування вузлів на нитках із читанням заборонених заклинань і дмуханням на них.

Benefits from the Hadith:

1. Обов'язковим для мусульманина є покладання лише на Аллага і повна віра в те, що Він вирішує і передвизначає. Забороняється гадання за прикметами, поширення забобонів, чаклунство, ворожіння, а також звернення до тих, хто цим займається.
2. Претензія на знання потаємного є багатобожжям, яке суперечить єдинобожжю.
3. Заборонено вірити ворожкам і звертатися до них. До цього також належать різні види ворожіння — на долоні, на кавовій гущі, через астрологію чи зодіакальні знаки. Забороняється читати або розглядати подібне навіть із цікавості.

(5981)

(29) – عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا عَدْوَى، وَلَا طِيَرَةَ، وَيُعْجِبُنِي الْفَأْلُ» قَالَ قِيلَ: وَمَا الْفَأْلُ؟ قَالَ: «الْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(29) – Передається від Анаса ібн Маліка, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Немає зарази, немає поганих прикмет, але мені подобається добре передвістя». Його запитали: «А що таке добре передвістя?» Він відповів: «Благе слово». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що те уявлення про заразність, якого дотримувалися люди часів джагілії, — ніби хвороба передається сама по собі, без постанови й визначення Аллага, — є хибним і недійсним. Також він повідомив, що дурні прикмети є хибними. А це — коли людина вбачає поганий знак у чомусь почутому або побаченому: у птахах, тваринах, людях із вадами, числах, днях та в усьому подібному. А птахи були згадані окремо тому, що саме це було найбільш поширеним серед людей джагілії. Походження цього забобону полягало в тому, що перед початком якоїсь справи — подорожі, торгівлі чи іншого — вони випускали птаха: якщо той летів праворуч, вони вважали це добрим знаком і продовжували задумане, а якщо летів ліворуч — вважали це поганим знаком і відмовлялися від своїх намірів. Після цього Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що йому подобається добре передвістя, а це — радість і душевний спокій, які виникають у людини, коли вона

чує добре слово, і через це починає краще сподіватися на свого Господа.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на обов'язковість покладання на Аллага Всевишнього, і на те, що ніхто, окрім Аллага, не приносить користі й не відвертає шкоди.
2. У хадісі міститься заборона дурних прикмет, тобто того, через що людина бачить поганий знак і відмовляється від дозволених справ або утримується від дій без шаріатської причини.
3. Добре передвістя не належить до заборонених прикмет, адже воно є проявом доброго ставлення до Аллага і сподівання на Його милість.
4. Усе, що відбувається, відбувається лише за передвизначенням Аллага Всевишнього, Єдиного, у Якого немає співтоваришів.

(3422)

(30) – عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الجُهَنِيِّ رضي الله عنه أَنَّهُ قَالَ: صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الصُّبْحِ بِالْحُدَيْبِيَةِ عَلَى إِثْرِ سَمَاءٍ كَانَتْ مِنَ اللَّيْلَةِ، فَلَمَّا انْصَرَفَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ، فَقَالَ: «هَلْ تَدْرُونَ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ؟» قَالُوا: اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ، فَأَمَّا مَنْ قَالَ: مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللهِ وَرَحْمَتِهِ، فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ، وَأَمَّا مَنْ قَالَ: بِنَوْءِ كَذَا وَكَذَا، فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي وَمُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ».

[صحيح] - [متفق عليه]

(30) – Передається від Зейда бін Халіда ад-Джугані, нехай Аллаг буде ним задоволений, що він сказав: Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, провів із нами ранкову молитву в місцевості аль-Худайбія після нічного дощу. Коли завершив молитву, він обернувся до людей і сказав: «Чи знаєте ви, що сказав ваш Господь?» Вони відповіли: «Аллаг і Його Посланець знають краще». Тоді він сказав: «Цього ранку серед Моїх рабів є ті, хто увірував у Мене, і ті, хто став невіруючим. Хто сказав: „Нас напоєно дощем завдяки Щедрості Аллага та Його Милості“, — той увірував у Мене й не визнав силу зірок. А хто сказав: „Нас напоєно дощем завдяки такій-то і такій-то зірці“, — той не увірував у Мене, а визнав силу зірок». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, звершив ранкову молитву в Аль-Худайбія — селищі поблизу Мекки — після того, як уночі випав дощ. Коли він завершив молитву, то обернувся обличчям до людей і запитав: «Чи знаєте ви, що сказав ваш Всемогутній Господь?», і вони відповіли: «Аллаг та Його посланець знають краще!» Тоді він сказав: «Всемогутній Аллаг роз'яснив, що коли йде дощ, люди поділяються на дві категорії: ті, хто увірували у Всемогутнього Аллага, і ті, хто не увірували в Нього». Що стосується тих, хто каже: „Нам випав дощ від Щедрості Аллага та по Його Милості“, – вони пов'язують прихід дощу з Всемогутнім Аллагом;

отже, вони увірували в Аллага — Творця, Який керує всесвітом — і не вірять у вплив зірок. А що стосується того, хто каже: «Нам випав дощ завдяки тій чи іншій зірці», — то така людина виявляє невіру в Аллага, але вірує у вплив зірок. Це є менший (не виводячий з Ісламу) прояв невіри, оскільки вона приписує випадіння дощу зірці, тоді як Аллаг не зробив її ні законною (шаріатською), ні дійсною (природною) причиною. А той, хто пов'язує випадіння дощу чи інші земні явища з рухом небесних тіл — при їхньому сході чи заході — та вважає, що саме вони є справжніми дієвими причинами, той впадає в велике (виводяче з Ісламу) невір'я.

Benefits from the Hadith:

1. Бажано після випадіння дощу сказати: «Нам випав дощ завдяки Щедрості Аллага та по Його Милості».
2. Хто приписує зірці чи планеті здатність самостійно створювати дощ або інші природні явища — той впадає в велике (виводяче з Ісламу) невір'я. А якщо вважає їх лише причиною, то це менше невір'я, бо Аллаг не зробив небесні тіла жодною шариатською чи фізичною причиною.
3. Милість Аллага може стати причиною віри, якщо бути вдячним, і причиною невір'я, якщо не вдячний за неї.
4. Заборонено говорити: «Нам випав дощ завдяки такій-то зірці», навіть якщо мається на увазі час чи сезон, — аби перекрити шлях до багатобожжя.
5. Обов'язково пов'язувати своє серце лише з

Всевишнім Аллагом — у надії на Його блага та захист від лиха.

(65010)

(31) – عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ رضي الله عنه: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ إِلَيْهِ رَهْطٌ، فَبَايَعَ تِسْعَةً وَأَمْسَكَ عَنْ وَاحِدٍ، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ، بَايَعْتَ تِسْعَةً وَتَرَكْتَ هَذَا؟ قَالَ: «إِنَّ عَلَيْهِ تَمِيمَةً»، فَأَدْخَلَ يَدَهُ فَقَطَعَهَا، فَبَايَعَهُ، وَقَالَ: «مَنْ عَلَّقَ تَمِيمَةً فَقَدْ أَشْرَكَ». [حسن] - [رواه أحمد]

(31) – Передається від ‘Укби ібн ‘Аміра аль-Джугані, нехай буде задоволений ним Аллаг, що до Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, підійшла група людей. Він прийняв присягу від дев’яти з них, а від одного — утримався. Вони сказали: «О Посланцю Аллага, ти прийняв присягу від дев’яти, а цього залишив?» Він відповів: «Воістину, на ньому — амулет». Тоді той зірвав його, після чого він прийняв від нього присягу і сказав, мир йому і благословення Аллага: «Хто повісив на себе амулет — той вчинив багатобожжя». [حسن] - [رواه أحمد]

Explanation:

До Пророка, мир йому і благословення Аллага, прийшла група з десяти людей. Дев’ятеро з них присягнули на вірність Ісламу та послідовність у його дотриманні, а від десятого присягу не було прийнято. Коли Пророка, мир йому і благословення Аллага, запитали про причину цього, він відповів: Воістину, на

ньому є амулет — тобто те, що прив'язують або вішають із намистин та подібного, з метою відвернення пристріту або шкоди. Тоді цей чоловік простягнув руку до місця, де був амулет, зірвав його і позбувся його. Після цього Пророк, мир йому і благословення Аллага, прийняв від нього присягу та, застерігаючи від амулетів і роз'яснюючи їхнє положення, сказав: «Хто повісив на себе амулет — той вчинив багатобожжя».

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на те, що той, хто покладається на когось іншого, окрім Аллага, Аллаг залишає його на того, на кого він поклався.
2. Віра в те, що носіння амулетів є причиною відвернення шкоди або пристріту, є малим багатобожжям. А якщо людина вірить, що амулет приносить користь сам по собі, незалежно від Аллага, — це вже велике багатобожжя.

(6762)

(32) – عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه قال: سمعتُ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم يقول: «إِنَّ الرُّقَى والتَّمَائِمَ والتِّوَلَةَ شِرْكٌ». [صحيح] - [رواه أبو داود وابن ماجه وأحمد]

(32) – Передається від Абдуллага ібн Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: „Воістину, заклинання, талісмани та привороти — це багатобожжя (ширк)“». [صحيح] - [رواه أبو داود وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що використання деяких речей для того, щоб відвернути шкоду або отримати користь — не покладаючись на Аллага — є багатобожжям. Адже ніхто не може відвернути шкоду або принести користь, окрім Всевишнього Аллага. І до таких речей належать:

Перше: заклинання — це вислови, якими в доісламську добу користувалися задля лікування хвороб, і які містили в собі прояви багатобожжя.

Друге: талісмани — тобто різні підвіски, намистини, нитки та подібне, які вішають на дітей, тварин та інших, вважаючи, що вони захищають від пристріту.

Третє: тіваля — це приворот, який виготовляється, щоб викликати любов одного з подружжя до іншого.

Усі ці речі є проявами багатобожжя, бо вони є вигаданими причинами, що не мають жодного обґрунтування — ані шаріатського, підтвердженого доказом, ані відчутного, підтвердженого достовірним досвідом. Люди приписали їм здатність приносити користь або відвертати шкоду, хоча Аллаг не зробив їх причинами, які дійсно діють. Що ж до дозволених причин, то до них належать: шаріатські причини, як-от читання Корану з наміром зцілення, та фізичні причини, як-от ліки, користь яких підтверджена досвідом. Але їх використання дозволено лише за умови переконання, що вони — лише засіб, тоді як користь і шкода перебувають лише в Руці Аллага.

Benefits from the Hadith:

1. Вказівка на важливість оберігання єдинобожжя та віровчення від усього, що їм суперечить.
2. Заборона використовувати заклинання, що містять багатобожжя, талісмани та привороти.
3. Якщо людина вважає, що ці речі (талісмани, привороти тощо) є лише причиною, а діє насправді лише Аллаг, — це мале багатобожжя, бо вона зробила причиною те, що не є причиною. А якщо вона переконана, що ці речі приносять користь або шкодять самі по собі, — то це велике багатобожжя.
4. Застереження від звернення до заборонених або багатобожних засобів.
5. Заклинання, заборонені шаріатом, є проявом багатобожжя — за винятком тих, які узаконені в шаріаті.
6. Серце мусить бути прив'язане тільки до Аллага. Лише Він приносить користь і лише Він відвертає шкоду. У Нього немає співучасників.
7. Дозволені заклинання — лише ті, що відповідають трьом умовам:
   - Людина переконана, що це — причина, яка діє лише з дозволу Аллага.
   - Вони містять аят із Корану, Імена чи Атрибути Аллага, шаріатські дуа, зокрема передані від Пророка, мир йому і благословення Аллага.
   - Вони мають зрозумілий зміст, не містять заклинань, таємничих знаків чи шарлатанства.

(5273)

(33) – عن بعض أزواج النبي صلى الله عليه وسلم عن النبي صلى الله عليه وسلم قال:
«مَنْ أَتَى عَرَّافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً». [صحيح] - [رواه مسلم]

(33) – Передається від деяких дружин Пророка, мир йому і благословення Аллага, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто звернеться до віщуна і запитає його про щось, у того не буде прийнята молитва протягом сорока ночей». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, застеріг від звернення до віщунів. Це загальна назва для кахінів, астрологів, знахарів та подібних до них — тих, хто нібито виводить знання про потаємне на основі різних ознак і методів. Саме лише запитання до них про щось приховане позбавляє людину нагороди за її молитви на сорок днів. Це є покаранням за тяжкий гріх і велику провину.

Benefits from the Hadith:

1. Заборонено ворожіння, звернення до ворожок та віщунів, а також запитування їх про потаємне і віра у сказане ними, адже все це є невір'ям.
2. Покаранням за гріх може бути те, що людина буде позбавлена винагороди за свою покору і поклоніння, які вона робитиме надалі.
3. До цього хадіса також відноситься те, що називається «гороскопами», а також ворожіння по долонях чи кавовій гущі, навіть якщо це робиться

лише «для цікавості». Адже все це є різновидами ворожіння і неправдивих претензій на знання потаємного.

4. Якщо така загроза покарання стосується того, хто лише звернувся до віщуна, то яке жахливе становище самого віщуна!
5. Молитва протягом цих сорока днів є дійсною і не вимагає повторного виконання, однак вона позбавлена винагороди.

(5986)

(34) – عن ابْنِ عُمَرَ رضي الله عنهما أنه سَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ: لَا وَالْكَعْبَةِ، فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: لَا يُحْلَفُ بِغَيْرِ اللَّهِ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(34) – Зі слів Ібн ‘Умара, нехай буде задоволений Аллаг їми обома, що він почув, як один чоловік сказав: «Ні, клянусь Каабою!». Тому Ібн ‘Умар сказав: «Не клянись чимось, окрім Аллага, тому що я чув Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, який сказав: «Хто присягнувся не Аллагом, той скоїв акт невір’я або багатобожжя!» [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що той, хто присягнувся не Аллагом, Його Іменем чи Його якостями — той скоїв акт невір’я або багатобожжя. Адже клятва передбачає звеличення того, ким присягаються, а

звеличення належить лише Єдиному — Аллагу. Тому не дозволено присягатися кимось, окрім Аллага, Його Іменем чи Його атрибутами, — Він Пречистий. Така клятва є прикладом малого багатобожжя. Але якщо той, хто присягається, звеличує об'єкт своєї клятви до рівня Аллага або більше — то це вже великий ширк, який виводить людину з релігії Іслам.

Benefits from the Hadith:

1. Звеличення за допомогою клятви — це право, що належить лише Аллагу, і не дозволено клястися ніким, окрім Аллага, Його іменами та атрибутами.
2. Сподвижники ревно закликали до добра і забороняли зло, особливо коли це зло стосувалося багатобожжя або невір'я.

(3359)

(35) – عَنْ بُرَيْدَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ حَلَفَ بِالْأَمَانَةِ فَلَيْسَ مِنَّا». [صحيح] - [رواه أبو داود وأحمد]

(35) – Бурайда, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто поклявся вірністю, той не з нас». [صحيح] - [رواه أبو داود وأحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, заборонив присягати вірністю, застеріг від цього і повідомив, що той, хто чинить так, «той не з нас».

Benefits from the Hadith:

1. Заборона клятви чимось, окрім Всевишнього Аллага, зокрема клятвою вірності, бо це є малим ширком.
2. Словом «амана» має значення: покірність, поклоніння, щось, залишене на зберігання, гроші, безпека.
3. Клятва дійсна, тільки якщо це клятва Аллагом або якимось із Його імен чи якостей.
4. Аль-Хаттабі зазначив: «Судячи з усього, заборона пояснюється тим, що він повелів клястися Аллагом та Його якостями, а вірність не належить до Його якостей. Вона є одним з Його велінь і тим, чим Він зобов'язав Своїх рабів. Їм було заборонено це, тому що така клятва передбачає прирівнювання вірності до імен та якостей Всемогутнього й Великого Аллага».

(8964)

(36) – عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَهْطٍ مِنَ الأَشْعَرِيِّينَ أَسْتَحْمِلُهُ، فَقَالَ: «وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ، مَا عِنْدِي مَا أَحْمِلُكُمْ» ثُمَّ لَبِثْنَا مَا شَاءَ اللَّهُ فَأُتِيَ بِإِبِلٍ، فَأَمَرَ لَنَا بِثَلَاثَةِ ذَوْدٍ، فَلَمَّا انْطَلَقْنَا قَالَ بَعْضُنَا لِبَعْضٍ: لَا يُبَارِكُ اللَّهُ لَنَا، أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَسْتَحْمِلُهُ فَحَلَفَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا فَحَمَلَنَا، فَقَالَ أَبُو مُوسَى: فَأَتَيْنَا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَّرْنَا ذَلِكَ لَهُ، فَقَالَ: «مَا أَنَا حَمَلْتُكُمْ، بَلِ اللَّهُ حَمَلَكُمْ، إِنِّي وَاللَّهِ -إِنْ شَاءَ اللَّهُ- لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ، فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا، إِلَّا كَفَّرْتُ عَنْ يَمِينِي، وَأَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ». [صحيح] - [متفق عليه]

(36) – Передається зі слів Абу Муси аль-Аш'арі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Я прийшов до Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, з групою людей з племені аль-Аш'арі, просячи його дати нам верхових тварин. Він сказав: "Клянуся Аллагом, я не дам вам верхових тварин, у мене немає нічого, на що я міг би вас посадити". І ми затримались там на стільки, на скільки побажав Аллаг, і йому привели верблюдів, і він наказав дати нам трьох верблюдів. Коли ми вирушили, дехто з нас сказав один одному: "Нехай Аллаг не благословить нас, ми прийшли до Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, просити його дати нам верхових тварин, і він поклявся, що не дасть нам їх, а потім дав"». Абу Муса сказав: «Тоді ми прийшли до Пророка, мир йому і благословення Аллага, і розповіли йому про це, на що він відповів: "Це не я вас посадив верхи, а Аллаг вас посадив верхи, клянуся Аллагом, воістину, якщо я клянуся зробити що-небудь, а потім бачу щось краще, ніж це, то обов'язково роблю те, що краще, і спокутую свою клятву"». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Абу Муса аль-Аш'арі, нехай буде задоволений ним Аллах, розповідає, що він разом з групою чоловіків зі свого племені прийшли до Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, і їхньою метою було отримати від Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, верблюдів, щоб вони змогли прийняти участь у

джигаді. Тоді він, мир йому і благословення Аллага, поклявся, що не дасть їм верхових тварин, тому що в нього не було нічого, що можна було би їм запропонувати. Вони відійшли і чекали деякий час, але згодом до Пророка, мир йому і благословення Аллаха, привели трьох верблюдів, і він передав їх цим чоловікам. Тоді один із них сказав іншим: «Нехай Аллаг не благословить нас у цих верблюдах, тому що Пророк, мир йому і благословення Аллаха, поклявся, що не дасть нам верхових тварин». Тоді вони прийшли до нього і запитали його про це, і він, мир йому і благословення Аллаха, відповів, що Той, Хто дав вам верхових тварин, – це Всевишній Аллаг, тому що тільки Він Той, Хто допомагає і наділяє прожитком, а я лише причина, через яку це сталося. Потім він, мир йому і благословення Аллаха, сказав: «Клянуся Аллагом, якщо Аллаг побажає, я не стану клястися чимось, щоб зробити або залишити щось, і може так статися, що я знайду якесь інше рішення, яке буде кращим, ніж те, про що я поклявся, і тоді я виберу те, що краще і залишу те, про що клявся, і я буду каятися за свою клятву.»

Benefits from the Hadith:

1. В Ісламі дозволено першим давати клятву, без того, щоб її хтось просив від вас, і це може бути у випадку, коли є необхідність підтвердити правдивість ваших слів, навіть якщо мова йдеться про те, що ви плануєте зробити.
2. Дозволено зробити виняток, кажучи «якщо

побажає цього Аллаг» (ін шаа Аллаг) після клятви, і те, якщо цей виняток мався на увазі разом із клятвою і був пов'язаний з нею, то в такому разі той, хто порушив свою клятву, не зобов'язаний спокутувати її.

3. Заохочення до порушення клятви, якщо людина надалі знайшла очевидно краще рішення, ніж те, яке мала спершу, але їй потрібно буде спокутувати її клятву.

(2961)

(37) – عَنْ حُذَيْفَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَقُولُوا: مَا شَاءَ اللهُ وَشَاءَ فُلَانٌ، وَلَكِنْ قُولُوا: مَا شَاءَ اللهُ ثُمَّ شَاءَ فُلَانٌ». [صحيح بمجموع طرقه] – [رواه أبو داود والنسائي في الكبرى وأحمد]

(37) – Передається зі слів Хузейфи ібн аль-Ямана, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не говоріть: "Так побажав Аллаг і такий-то", однак говоріть: "Так побажав Аллаг, а потім такий-то"». [صحيح بمجموع طرقه] – [رواه أبو داود والنسائي في الكبرى وأحمد]

Explanation:

Заборонив Пророк, мир йому і благословення Аллага, мусульманам говорити у своїх промовах подібним чином: «Так побажав Аллаг і побажав такий-то», чи: «Так побажав Аллаг і такий-то». Це тому, що воля і бажання, як і інші атрибути Аллага є

абсолютними і ні з ким не поділяються, і ніхто не може претендувати на те, щоб зрівнятись з Аллагом в цих чи інших атрибутах. Адже в арабській мові вживання сполучника “і” буде вказувати на співпричетність і паритет людини та Аллага і рівність між ними, що безсумнівно є помилкою, та актом малого багатобожжя. Але він, мир йому і благословення Аллага, вказує нам на вірні слова, і правильно буде сказати: «Так побажав Аллаг, а потім такий-то». І в такому вислові, де ми скажемо «потім» замість «і», буде виділена пріоритетність, і буде зрозуміло, що воля раба підпорядкована волі Аллага, адже «потім» вказує саме на послідовність, і що воля раба слідує за волею Аллага.

Benefits from the Hadith:

1. Заборона говорити фразу: «Так побажав Аллаг і такий-то», а також говорити інші подібні фрази, в яких використовується сполучник «і» по відношенню до Аллага, тому що це є формою багатобожжя як у словах, так і в діях.
2. Дозволяється говорити: «Так побажав Аллаг, потім побажав такий-то», і подібне до того, що містить повну підпорядкованість Аллагу; тому що в цьому немає ніяких сумнівів.
3. В хадісі підтвердження існування волі Аллага, і підтвердження волі раба і того, що воля раба підпорядкована волі Аллага Всевишнього.
4. Заборона прирівнювати творіння до волі Аллага, навіть словами.

5. Якщо хтось вважає, що його воля подібна волі Аллага, і вона настільки ж всеосяжна і абсолютна, або що його воля незалежна від волі Аллага, то це прояв великого багатобожжя. Але, якщо він вважає, що його воля слабша за волю Аллага, то це прояв малого багатобожжя.

(3352)

(38) – عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشِّرْكُ الْأَصْغَرُ» قَالُوا: وَمَا الشِّرْكُ الْأَصْغَرُ يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَالَ: «الرِّيَاءُ، يَقُولُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِذَا جُزِيَ النَّاسُ بِأَعْمَالِهِمْ: اذْهَبُوا إِلَى الَّذِينَ كُنْتُمْ تُرَاؤُونَ فِي الدُّنْيَا، فَانْظُرُوا هَلْ تَجِدُونَ عِنْدَهُمْ جَزَاءً؟». [حسن] – [رواه أحمد]

(38) – Передається від Махмуда ібн Лябіда, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Найбільше я боюся для вас малого ширку». А коли його запитали: «А що таке малий ширк, о посланець Аллага?» – то він відповів: «Показуха». Аллаг, Всемогутній, скаже людям у Судний день, коли відбуватиметься їх розрахунок за скоєні ними вчинки в земному житті: «Підіть до тих, на кого ви хотіли справити враження своїми актами поклоніння в земному житті, і подивіться, чи знайдете ви у них хоч якусь винагороду?» [حسن] – [رواه أحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив про найбільше хвилювання, яке він відчуває

щодо громади мусульман, яке полягає в тому, щоб вони не здійснювали мале багатобожжя, а саме – показуху: це коли людина старається покращити якість своїх актів поклоніння Аллагу, аби справити гарне враження на людей. Далі він, мир йому і благословення Аллага, розповів про покарання показушників у Судний день, а саме: їм буде сказано, щоб вони пішли до тих, заради схвалення того, для кого були всі ці старання, і нехай глянуть, чи зможуть вони отримати хоч якусь винагороду за всю цю працю.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на обов'язок присвячувати своє служіння і поклоніння тільки одному Аллагу Всемогутньому, і остерігатися показухи.
2. Хадіс вказує на переживання Пророка, мир йому і благословення Аллага, за свою громаду, та на силу його старання, щоб направити їх на істину, та виправити їх.
3. Якщо він, мир йому і благословення Аллага, так переживав за своїх сподвижників, які є найкращими із праведників, то тоді який страх має бути за тих, хто жив і житиме після них.

(3381)

(39) – عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا يَرْمِي رَجُلٌ رَجُلًا بِالفُسُوقِ، وَلاَ يَرْمِيهِ بِالكُفْرِ، إِلَّا ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ، إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبُهُ كَذَلِكَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(39) – Абу Зарр, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що він чув, як Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли одна людина звинувачує іншу в нечесті або зневірі, це звинувачення повертається до неї ж, якщо її товариш не був таким».

[متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, застеріг від того, щоб один не говорив іншому: «Ти – нечестивець» або: «Ти – невіруючий». Адже якщо звинувачений виявиться не таким, тоді сам звинувач заслуговуватиме на цей опис, і його слова повернуться до нього ж. Якщо ж звинувачення вірне, тоді слова не повертаються до того, хто їх висловив, бо він сказав істину.

Benefits from the Hadith:

1. Заборона звинувачувати людей у нечесті та зневіри без узаконеної Шаріатом підстави.
2. Перш ніж виносити судження про людей, обов'язково потрібно пересвідчуватися.
3. Ібн Дакик аль-'Ід сказав: «Це велика загроза для того, хто звинувачує мусульманина у зневірі, якщо той таким не є: це вкрай небезпечний крок».
4. Ібн Хаджар аль-'Аскаляні сказав: «Однак, тільки те, що людина не стає через це нечестивцем чи невіруючим, не означає, що вона не бере на себе ніякого гріха, кажучи іншій: «Ти нечестивець». І

тут є пояснення: якщо намір був дати пораду йому або іншим, пояснивши його стан, то це дозволено.

5. а якщо на меті було зганьбити того, пустити неприємний поголос про нього та просто образити його в такий спосіб, то це не дозволено, оскільки йому велено покривати його, навчати і давати йому благі настанови, і поки є можливість робити все це м'яко і делікатно, йому не можна вдаватися до жорсткості і грубості, бо це може стати причиною того, що він у відповідь почне чинити ще гірше, що властиво багатьом людям, особливо якщо той, хто закликає до добра, буде нижчим за положенням».

(8883)

(40) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اثْنَتَانِ فِي النَّاسِ هُمَا بِهِمْ كُفْرٌ: الطَّعْنُ فِي النَّسَبِ، وَالنِّيَاحَةُ عَلَى الْمَيِّتِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(40) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Дві дії людей належать до [проявів малої] зневіри (куфр асгар): гноблення чийогось походження, та гучне оплакування покійного». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє про дві риси, що зустрічаються серед

людей, які є діями невіруючих та звичаями часів джагілії (доісламського невігластва). Це:

по-перше: осуд родоводу людей, приниження їх та зверхнього відношення до них.

А по-друге: підвищення голосу під час волання на знак невдоволення своєю долею, та рвання одягу від сильного горя.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі міститься заклик бути поміркованим, стриманим і не бути гордієм, який принижує інших людей.
2. Терпіння в біді є обов'язковим, а скарги на долю – неприпустимими.
3. Ці дії є проявами малої зневіри. Але той, хто так вчиняє, не стає невіруючим, який виходить з Ісламу, доки не допустить велику зневіру (куфр акбар).
4. Іслам забороняє все, що спричиняє розкол між мусульманами, зокрема осуд чийогось родоводу та подібні дії.

(6361)

(41) – عن أَبِي مَرْثَدٍ الغَنَوِيّ رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَا تَجْلِسُوا عَلَى الْقُبُورِ، وَلَا تُصَلُّوا إِلَيْهَا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(41) – Передається від Абу Марсада аль-Ганауї, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не

сідайте на могили і не моліться у їхньому напрямку».

[صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, заборонив сидіти на могилах.

Він також заборонив молитися у напрямку могил, коли вони опиняються на боці кибли молільника, адже це є одним із засобів, що ведуть до багатобожжя.

Benefits from the Hadith:

1. Заборонено здійснювати молитви на кладовищах, у тому числі між могилами або звертаючись у їхній бік, за винятком поховальної молитви, як це підтверджено Сунною.
2. Заборона молитися у напрямку могил встановлена задля того, щоб закрити всі шляхи, які можуть призвести до багатобожжя.
3. Іслам забороняє як перебільшене звеличення могил, так і зневажливе ставлення до них, закликаючи триматися середини без крайнощів.
4. Недоторканність мусульманина зберігається навіть після його смерті, адже Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Зламати кістку мертвого — те саме, що зламати її живому».

(10647)

(42) – عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَدْخُلُ المَلاَئِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلاَ صُورَةٌ». [صحيح] – [متفق عليه]

(42) – Передається зі слів Абу Тальхи, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Ангели не входять у дім, у якому є собака або зображення живої істоти».

[صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що ангели милості не заходять до будинку, в якому є собака або зображення живих істот. Це тому, що тримати та створювати зображення (малюнки скульптури та фігури) одухотворених істот є тяжким гріхом, і вони є уподібненням творінню Аллага, та одним із шляхів до багатобожжя, а деякі з них є зображеннями того, чому поклоняються замість Аллага. А інша причина, що ангели не заходять в будинок, в якому є собака, полягає в тому, що він часто їсть нечистоти та фекалії, а також тому, що деякі з них можуть бути шайтанами (д'яволами), а ангели є протилежністю шайтанів. А також через неприємний запах собаки, адже ангели не люблять неприємних запахів. І також тому, що заборонено тримати собак вдома, а той, хто тримає їх, карається позбавленням відвідування його будинку ангелами милості, їхньої молитви в ньому, їхнього прохання про прощення для нього, їхнього благословення його та його будинку, а також їхнього захисту від шкоди шайтана.

Benefits from the Hadith:

1. Заборона тримати собаку вдома, крім мисливського собаки, собаки для випасу худоби або собаки для охорони посівів, якого можна тримати на території, але не в самій оселі.
2. Само по собі, встановлення зображень чи статуеток є однією з мерзенних речей, які огидні ангелам, а наявність їх в приміщенні є причиною позбавлення милості для цього місця, так само як і собака.
3. Згадані в хадісі ангели, які не заходять до будинку, де є собака чи зображення, – це ангели милості. Що ж до ангелів-охоронців та інших, які мають певні функції, як ангел смерті, то вони заходять до будь-якого будинку.
4. Заборона вивішування зображень живих істот на стінах та в інших місцях.
5. Аль-Хаттабі сказав: «Ангели не заходять до будинку, в якому є собака або зображення, які заборонено тримати. Що ж до дозволених собак, як наприклад, мисливських, сторожових і пастуших собак, а також зображень, на килимі, подушці тощо, то вони не заважають ангелам входити в дім».

(8950)

(43) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَصْحَبُ الْمَلَائِكَةُ رُفْقَةً فِيهَا كَلْبٌ وَلَا جَرَسٌ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(43) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Ангели не супроводжують людей, серед яких є собака або дзвіночок». [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що ангели не супроводжують людей у подорожі, якщо серед них є собака або дзвіночок, який вішають на тварин і який видає звук під час руху.

Benefits from the Hadith:

1. Заборонено тримати собак і супроводжуватися ними, за винятком мисливських і сторожових собак.
2. Ангели, які не супроводжують у таких випадках, — це ангели милості. Що ж до ангелів, які записують діяння, то вони не залишають людей ані під час перебування, ані під час мандрів.
3. Заборонено дзвіночки, оскільки вони є одним із «свирел шайтана» і в цьому є уподібнення до дзвону християн.
4. Мусульманину слід пильнувати й уникати всього того, що може стати причиною віддалення від нього ангелів милості.

(8951)

(44) – عَن أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَأْتِي الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ: مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ حَتَّى يَقُولَ: مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ؟ فَإِذَا بَلَغَهُ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللهِ وَلْيَنْتَهِ». [صحيح] – [متفق عليه]

(44) – Передається від Абу Гурейри, нехай Аллаг буде ним задоволений, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Шайтан підходить до когось із вас і починає говорити: “Хто створив це? А хто створив те?” — допоки не скаже: “А хто створив твого Господа?” Тож коли людина зіштовхнеться з таким — нехай шукає захисту у Аллага і і припинить (думати про це)». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, повідомляє про дієвий засіб проти запитань, які шайтан навіює віруючому. Шайтан підходить і запитує: «Хто створив те й те? Хто створив небо? Хто створив землю?» І віруючий відповідає, спираючись на релігію, природну людську природу (фітру) та розум: «Аллаг». Проте шайтан не зупиняє на цьому свої навіювання, але продовжує, аж поки не запитає: «Тоді хто ж створив твого Господа?» і в такий момент віруючий захищається від цього навіювання трьома шляхами:

Своєю вірою в Аллага.

Зверненням до Аллага за захистом від шайтана.

І перестає звертати увагу на подібні нав'язливі думки.

Benefits from the Hadith:

1. Необхідно відвертатися від навіювань і підступів шайтана, не заглиблюватися в них, і звертатися до Всевишнього Аллага з проханням про їх усунення.
2. Усі думки, що виникають у серці людини та суперечать шаріату, — це навіювання від шайтана.
3. В хадісі вказівка на заборону розмірковування відносно сутності Аллага і спонукання до розмірковування щодо Його творінь і знамень.

(65013)

(45) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالحَرْبِ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ: كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا، وَإِنْ سَأَلَنِي لَأُعْطِيَنَّهُ، وَلَئِنِ اسْتَعَاذَنِي لَأُعِيذَنَّهُ، وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدُّدِي عَنْ نَفْسِ المُؤْمِنِ، يَكْرَهُ المَوْتَ وَأَنَا أَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(45) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, Аллаг сказав: “Хто ворогуватиме з Моїм наближеним рабом, тому Я оголошую війну. А найулюбленішим для Мене з усього, що робить Мій раб у прагненні наблизитися до Мене, є те, що Я вклав йому в обов'язок. І раб Мій буде наближатися до Мене за допомогою [доданого до обов'язкового] додаткового поклоніння (навафіль),

поки Я не полюблю його. А коли Я полюблю його, то стану його слухом, за допомогою якого він буде чути, і його зором, за допомогою якого він буде бачити, і його рукою, якою він братиме, і його ногою, якою він ходитиме. І якщо він попросить Мене про щось, то Я обов'язково дарую йому це, і якщо він почне шукати у Мене захисту, то Я неодмінно захищу його. І ні в чому з того, що Я роблю, Я не проявляю коливань більше, ніж при витяганні душі з тіла Мого віруючого раба, який не бажає вмирати і якому Я не бажаю заподіяти страждань, [але смерть для нього неминуча]"». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, передав у хадісі-кудсі, що Всевишній Аллаг сказав, що Він оголошує війну кожному, хто буде спричиняти страждання, кому-небудь із Його наближених рабів, чи буде їх ненавидіти та ображати.

Наближений раб (валій) – це кожний набожний, богобоязнений віруючий, ступінь наближення якого до Аллага відповідає рівню його віри та праведності. І кожний такий раб матиме певну долю із особливої опіки Аллага над ним. Мусульманин ніколи не зможе наблизитися до свого Господа чимось більш улюбленим для Нього, ніж те, що Аллаг встановив для нього в обов'язок, як наприклад: відкрито проявляти покору Аллагу чи уникати усього забороненого. І так мусульманин буде продовжувати наближатися до свого

Господа обов'язковими справами, до яких ще додаватиме додаткові благодіяння, що в результаті приведе раба до любові Аллага до нього. А коли Аллаг полюбить його, то Він допоможе у цих чотирьох діяннях тіла:

Він керуватиме його слухом так, щоб раб чув тільки те, що до вподоби Аллагу.

І Він керуватиме його зором, щоб раб дивився тільки на те, що любить і схвалює Аллаг.

І Він керуватиме рукою раба, щоб та робила тільки те, чим задоволений Аллаг.

І Він керуватиме ногами раба, щоб він ходив тільки в ті місця, якими задоволений Аллаг, і плспішав тільки туди, де є для нього благо.

І такий раб, який попросить Аллага про щось, то Він надасть йому те, що він просить, і Він дасть відповідь на благання такого раба, а якщо той шукатиме захисту у Аллага, то Він захистить його і вбереже від того, чого він остерігається.

Далі Аллаг сказав, що Він не вагається ні в чому із своїх дій, ніж в тому, щоб забрати душу віруючого з милості до нього, бо раб не любить смерть через біль, а Аллаг не любить те, що завдає болю віруючому».

Benefits from the Hadith:

1. Цей хадіс – із тих, коли Пророк, мир йому і благословення Аллага, переказує пряму мову від свого Господа, і такий хадіс називається хадісом Кудсі (священний) або божественним хадісом,

тобто таким, в якому слова і значення – від Аллага, але при цьому він не має характерних якостей Корану, таких як читання його, що є актом поклоніння, або щоб тримати мусхаф (примірник Корану) в руках потрібно бути в стані ритуального очищення, чи те, що Коран є викликом для людей, і просто чудом із чудес Аллага, тощо.

2. Хадіс вказує на небезпеку для кожного, хто буде завдавати шкоду улюбленцям Аллага, і хадіс закликає нас любити таких праведників, і визнавати їхні заслуги.
3. В хадісі наказ ворогувати з ворогами Аллага і заборона бути лояльним до них.
4. А той, хто претендує на статус наближеного до Аллага раба, але не дотримується Його Закону, той бреше у своїх претензіях.
5. Наближеними до Аллага люди стають за допомогою виконання Його наказів та дотримання Його заборон.
6. Однією з причин любові Аллага до Свого раба і відповіді на його благання є здійснення рабом додаткових благодіянь (нафіль) після виконання обов'язкових, разом із уникненням заборонених вчинків.
7. Хадіс вказує на пошану і високий статус наближених рабів до Аллага.

(6337)

(46) – عَنِ العِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَامَ فِينَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ، فَوَعَظَنَا مَوْعِظَةً بَلِيغَةً وَجِلَتْ مِنْهَا القُلُوبُ، وَذَرَفَتْ مِنْهَا العُيُونُ، فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَعَظْتَنَا مَوْعِظَةَ مُوَدِّعٍ فَاعْهَدْ إِلَيْنَا بِعَهْدٍ. فَقَالَ: «عَلَيْكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ، وَإِنْ عَبْدًا حَبَشِيًّا، وَسَتَرَوْنَ مِنْ بَعْدِي اخْتِلَافًا شَدِيدًا، فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ، عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، وَإِيَّاكُمْ وَالْأُمُورَ الْمُحْدَثَاتِ، فَإِنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(46) – Передає зі слів аль-'Ірбада ібн Сарія, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Одного разу Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, зробив нам красномовне повчання, яке викликало трепіт в серцях, та змусило очі наповнитися сльозами так, що один із нас сказав: “О Посланець Аллага, схоже ти закликаєш нас прощальною проповіддю, тож дай нам настанову!" Він сказав: "Я закликаю вас боятися Аллага, слухати та підкорятися, навіть якщо вами буде правити ефіопський раб. Також, після моєї смерті ви побачите великий розбрат, тож обов’язково тримайтеся моєї Сунни, та Сунни праведних халіфів, що йдуть Прямим шляхом. Тримайтеся за неї корінними зубами, і остерігайтеся нововведень (в релігії), адже кожне нововведення – це омана"». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, проголосив красномовну проповідь перед своїми сподвижникам, від якої тремтіли серця, а очі переповнювалися сльозами. І сказали вони: «О Посланець Аллага, це схоже на прощальну проповідь», – адже вони відчули в ній сильні акценти його закликів, і тому попросили дати їм чітку настанову, якої б вони дотримувалися після нього, на що він відповів словами: «Я закликаю вас боятися Аллага», – і це досягається виконанням наказів і уникненням забороненого, та «слухати і підкорятися», тобто: підкорятися володарям влади над вами, і навіть якщо раб буде управляти або заволодіє вами. Тобто, навіть якщо представник найнижчого соціального прошарку стане вашим лідером, то не відмовляйтеся від покори йому, боячись розпалити цим міжусобну ворожнечу, а той, хто проживе довше серед вас, той побачить багато протиріч та розбіжностей. Потім він показав їм вихід з цієї розбіжності, який полягає в тому, щоб міцно триматися його Сунни і Сунни праведних халіфів, які будуть після нього, а саме: Абу Бакра ас-Сіддіка, Умара ібн аль-Хаттаба, Усмана ібн Аффана і Алі ібн Абі Таліба, нехай Аллаг буде задоволений ними всіма. Сунни, за яку треба триматися своїми корінними зубами, під цим мається на увазі максимально серйозне ставлення до Сунни та її дотримання. Далі, він застерігав сподвижників від нововведень у релігії, адже кожне нововведення – це омана.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на важливість дотримання Сунни та слідування за нею.
2. Хадіс вказує на увагу Пророка, мир йому і благословення Аллага, і до слів, які пом'якшують серця.
3. В хадісі міститься наказ слідувати за чотирма Праведними Халіфами після нього, які дотримуються Прямого Шляху, а саме: за Абу Бакром, Умаром, Усманом та Алі, нехай Аллаг буде задоволений ними усіма.
4. Заборона на нововведення в релігії, а також те, що будь-які зміни в релігії – є оманливими та помилковими.
5. Хадіс вказує на обов’язок мусульман слухати та коритися представникам влади над ними, але тільки в тому, що не протирічить релігії.
6. Важливість страху перед Аллагом у будь-який час і за будь-яких обставин.
7. Якщо серед представників цієї громади виникають розбіжності, то необхідно шукати рішення, звертаючись до Сунни Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, і до дій праведних халіфів.

(65057)

(47) – عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: «مَنْ خَرَجَ مِنَ الطَّاعَةِ، وَفَارَقَ الْجَمَاعَةَ فَمَاتَ، مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً، وَمَنْ قَاتَلَ تَحْتَ رَايَةٍ عِمِّيَّةٍ، يَغْضَبُ لِعَصَبَةٍ، أَوْ يَدْعُو إِلَى عَصَبَةٍ، أَوْ يَنْصُرُ عَصَبَةً، فَقُتِلَ، فَقِتْلَةٌ جَاهِلِيَّةٌ، وَمَنْ خَرَجَ عَلَى أُمَّتِي، يَضْرِبُ بَرَّهَا وَفَاجِرَهَا، وَلَا يَتَحَاشَى مِنْ مُؤْمِنِهَا، وَلَا يَفِي لِذِي عَهْدٍ عَهْدَهُ، فَلَيْسَ مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُ». [صحيح] – [رواه مسلم]

(47) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто вийшов з покори і відколовся від єдиної громади мусульман, а потім помер, той помер смертю часів доісламського невігластва. І якщо хтось бився під прапором фальшивих або смутних ідей, гніваючись заради свого народу, або відстоюючи позицію свого племені або підтримуючи своє плем'я в гнобленні інших, і був вбитий, то його смерть буде подібна до смерті часів доісламського невігластва. І хто вийшов проти моєї громади, вбиваючи і праведного, і грішника з неї, і не шкодуючи ні віруючого з неї, ні того невіруючого, з ким укладено договір, той не має відношення до мене, а я не маю відношення до нього». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що той, хто вийшов з-під послуху правителя мусульман, і залишив громаду Ісламу, яка об'єднана присягою на вірність імаму, і помирає в такому стані

відокремленості і непослуху, той помирає смертю людей доісламського невігластва, які не підкорялися правителю, і не приєдналися до жодного з угруповань, а були окремими групами та кланами, які воювали між собою.

Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав, що той, хто воює під прапором, в якому не зрозуміло, що є добро, а що є зло, і хто воює виключно з фанатизму за свій народ чи плем'я, а не за підтримку релігії Іслам та істини, той воює з фанатизму без розуміння і знання, і якщо його вб'ють в такому стані, то він буде подібний до вбитих під час доісламського невігластва (джагілії).

Хто виходить проти громади Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, вбиває не розбираючи між праведними і нечестивими, не переймаючись про те, що він робить, та не остерігаючись покарання за вбивство віруючого, та порушуючи договір, укладений з невіруючими або з правителем держави, – це один з найбільших гріхів, і той, хто так вчиняє, заслуговує на цю сувору кару.

Benefits from the Hadith:

1. Покора правителям є обов’язковою в усьому, що не є непокорою Аллагу, Всемогутньому.
2. В цьому хадісі суворе попередження тим, хто виходить з-під контролю імама мусульман та покидає мусульманську громаду, і якщо ці люди помруть у такому стані, то помруть у стані народу часів невігластва, яке було перед приходом

пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага.

3. У хадісі – заборона битися за національну ідею.
4. Вказівка на обов'язок виконувати заключенні договори.
5. Шляхом покірності правителям мусульман та підтримці єдності в громаді мусульман можна досягти багато загально-суспільних благ, бути захищеним, мати стабільні та сприятливі умови для життя.
6. Хадіс вказує на заборону наслідувати поведінку людей джагілії.
7. Хадіс вказує на наказ триматися єдності в мусульманській громаді.

(58218)

(48) – عن مَعقِلِ بن يَسار المُزَنِيّ رضي الله عنه قال: إني سمعتُ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم يقول: «مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ اللهُ رَعِيَّةً، يَمُوتُ يَوْمَ يَمُوتُ وَهُوَ غَاشٌّ لِرَعِيَّتِهِ، إِلَّا حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(48) – Передається від Ма'кіля ібн Йасара аль-Музані, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Воістину, я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Тому, кому Аллаг доручив опіку над людьми, але він обманював своїх підопічних і помер, не розкаявшись у цьому, – Аллаг заборонить для нього Рай.» [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що кожен, кому Всевишній Аллаг довірив опіку над людьми — чи то в загальному сенсі, як правителю, чи в особистому, як чоловікові у своїй родині або жінці у своєму домі, — якщо він занедбав обов'язки перед тими, хто під його опікою, обманював їх і не радив їм щиро, внаслідок чого були втрачені їхні релігійні або мирські права, — такий заслуговує на це суворе покарання.

Benefits from the Hadith:

1. Ця погроза не обмежується верховним правителем та його намісниками — вона стосується кожного, кому Аллаг доручив опіку над людьми й довірив відповідальність за їхні справи.
2. Кожен, кому доручено щось із справ мусульман, зобов'язаний щиро радити їм, сумлінно виконувати аману й остерігатися зради.
3. Цей хадіс вказує на величезну відповідальність кожного, хто має під опікою людей — як у загальному сенсі (правитель чи керівник), так і в особистому (глава родини або опікун). Не має значення, чи йдеться про велику громаду, чи про кількох людей — обов'язок залишається однаково серйозним.

(5335)

(49) – عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أُمِّ المُؤمنين رضي الله عنها: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: «سَتَكُونُ أُمَرَاءُ فَتَعْرِفُونَ وَتُنْكِرُونَ، فَمَنْ عَرَفَ بَرِئَ، وَمَنْ أَنْكَرَ سَلِمَ، وَلَكِنْ مَنْ رَضِيَ وَتَابَعَ» قَالُوا: أَفَلَا نُقَاتِلُهُمْ؟ قَالَ: «لَا، مَا صَلَّوْا». [صحيح] – [رواه مسلم]

(49) – Передається зі слів Умму Салями – матері правовірних, нехай буде задоволений нею Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, будуть у вас правителі, одні справи яких ви будете схвалювати, а інші – засуджувати. І ті з вас, хто відчуватиме огиду [до їхніх засуджуваних вчинків], ті будуть непричетними до них, і ті, хто засуджуватиме їх, – врятуються, на відміну від тих, хто буде вдоволений ними та піде по їхніх стопах». Люди запитали: «О Посланець Аллага, чи потрібно нам битися з такими [правителями]?» Він сказав: «Ні, поки вони будуть виконувати молитву серед вас». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що нами керуватимуть правителі, з деякими рішеннями яких, ми будемо згодні, адже вони відповідатимуть вимогам шаріату, а з іншими – ми будемо незгодні, і будемо їх засуджувати, адже вони суперечать Закону Аллага. І той, хто матиме у серці ненависть та огиду до таких вчинків, але ніяк не зможе вплинути на них, то це свідчить про те, що він не причетний до цього гріха та чистий від власної фальші та лицемірства. Але хто здатен своїми діями, чи

словами виправити те зло, яке роблять правителі, і він докладає всіх своїх зусиль до цього, то такий буде врятованим від цього гріха та не причетний до нього. Але той, хто приймає своїм серцем їхні ганебні вчинки і задоволений ними та з радістю виконує ці повеління, той загине, як і вони загинули.

Тоді люди запитали Пророка, мир йому і благословення Аллага, про те, чи потрібно їм воювати з такими правителями? Але він заборонив це робити і сказав, що не можна битися з ними, доки вони виконують обов'язкові молитви серед вас».

Benefits from the Hadith:

1. Однією з ознак пророцтва Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, є те, що він повідомив людям про те, що має статися в майбутньому, і дійсно сталося так, як він про це сказав.
2. Хадіс вказує на те, що неприпустимо приймати та погоджуватися зі злом, як і недопустимо брати в ньому участь, але обов'язково йому треба протидіяти та заперечувати.
3. Якщо правителі мусульман приймають якісь рішення, які суперечать шаріату, то заборонено підкорятися їм у цих наказах.
4. Хадіс вказує на недопустимість повстання проти правителів мусульман, адже це може спричинити подальшу ескалацію, і призведе до зруйнування, кровопролиття і втрати безпеки в цій місцевості. Але необхідною мірою в таких ситуаціях є

перетерпіти період влади непокірних правителів і терпляче переносити шкоду від них.

5. Хадіс вказує на особливе положення обов'язкової молитви, адже її присутність в житті людина віддаляє людину від невір'я і робить її мусульманином.

(3481)

(50) – عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «سَتَكُونُ أَثَرَةٌ وَأُمُورٌ تُنْكِرُونَهَا» قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَأْمُرُنَا؟ قَالَ: «تُؤَدُّونَ الحَقَّ الَّذِي عَلَيْكُمْ، وَتَسْأَلُونَ اللَّهَ الَّذِي لَكُمْ». [صحيح] - [متفق عليه]

(50) – Передається зі слів Ібн Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Ви побачите, як будуть віддавати собі перевагу над іншими, і ви побачите засуджуване». Люди запитали: «О Посланець Аллага! Що ж ти накажеш нам робити?» Він відповів: «Вам слід виконувати свої обов'язки, і просити Аллага, щоб ваші права були збережені». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що мусульманами керуватимуть правителі, які будуть присвоювати собі кошти мусульман та їхні справи, а потім розпоряджатимуться цим на свій власний розсуд і відмовлятимуть мусульманам у праві на них. А також вони почнуть допускати неприйнятні

речі в релігії. Тоді запитали сподвижники, нехай буде задоволений ними Аллаг, що ж їм робити в такому випадку? І відповів їм Пророк, мир йому і благословення Аллага, що той факт, що у них відбиратимуть гроші, не має перешкоджати їм у виконанні своїх шаріатських обов'язків перед правителям. Однак, разом з цим, необхідно набратися терпіння, слухатись і підкорятися правителям, і не сперечатися з ними, але просити у Аллага того, щоб вони виконували перед вами ваші права, і щоб Він виправив їх і захистив вас від їх зла та несправедливості.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс є одним із доказів істинності пророцтва, оскільки він, мир йому і благословення Аллага, повідомив про те, що станеться в майбутньому у його громаді, і дійсно сталося так, як він сказав.
2. Дозволено повідомити про очікувану проблему тому, з ким вона може трапитись, для того, щоб він міг підготуватися до неї, а якщо вона прийде, то був терплячим і стриманим.
3. Дотримання Книги і Сунни – це вихід зі смут та розбіжностей.
4. В хадісі заклик до того, щоб слухатись і підкорятися правителям мусульман в тому, що не суперечить шаріату, і не повставати проти них, навіть якщо вони чинять несправедливість.
5. Хадіс вказує на необхідність дотримуватись мудрості і слідувати за Сунною в часи смут.

6. Людина не повинна припиняти виконання своїх шаріатських обов'язків, навіть якщо по відношенню до неї здійснюється якась несправедливість.
7. В цьому хадісі вказівка на правило, що мусульманин має вибирати лихо, котре менше.

(3156)

(51) – عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بنِ عُمرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُما أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «كُلُّكُمْ رَاعٍ فَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ، وَالمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ، وَالعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ، أَلاَ فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ». [صحيح] – [متفق عليه]

(51) – Передається від Абдуллага ібн Умара, нехай буде задоволений ними обома Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Кожен із вас є пастирем, і кожен із вас нестиме відповідальність за свою паству. Правитель, який стоїть над людьми, є пастирем і нестиме відповідальність за них. Чоловік є пастирем для членів своєї родини і нестиме відповідальність за них. Жінка є пастиркою в домі свого чоловіка і щодо його дітей, і вона нестиме відповідальність за них. Раб є пастирем над майном свого господаря і нестиме відповідальність за нього. Воістину, кожен із вас є пастирем, і кожен із вас нестиме відповідальність за свою паству». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що кожен мусульманин у суспільстві має відповідальність, про яку він повинен дбати і яку повинен нести. Імам і амір є пастирями у тому, що Аллаг довірив їм, тому на них покладено обов'язок зберігати релігійні приписи серед людей, захищати їх від тих, хто чинить щодо них несправедливість, боротися з їхніми ворогами і не допускати зневажання їхніх прав. Чоловік у своїй родині є відповідальним за утримання, добре ставлення, навчання і виховання членів своєї сім'ї. Жінка в домі свого чоловіка є пастиркою, відповідальною за належне ведення домашніх справ і виховання дітей, і вона нестиме за це відповідальність. Слуга, незалежно від того, чи він найманий працівник, чи перебуває на службі, несе відповідальність за майно свого господаря, зберігаючи те, що перебуває в його руках, і виконуючи свою службу належним чином, і за це він нестиме відповідальність. Отже, кожна людина є пастирем у тому, що їй було довірено, і кожна людина нестиме відповідальність за свою паству.

Benefits from the Hadith:

1. Відповідальність у мусульманському суспільстві є загальною, і кожен несе її відповідно до свого становища, можливостей і покладеної на нього відповідальності.
2. Хадіс вказує на велич відповідальності жінки, яка полягає у виконанні прав дому її чоловіка та обов'язків щодо її дітей.

(52) – عن عائشة رضي الله عنها قالت: سمعتُ من رسولِ الله صلى الله عليه وسلم يقول في بيتي هذا: «اللَّهُمَّ مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ أُمَّتِي شَيْئًا فَشَقَّ عَلَيْهِمْ فَاشْقُقْ عَلَيْهِ، وَمَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ أُمَّتِي شَيْئًا فَرَفَقَ بِهِمْ فَارْفُقْ بِهِ». [صحيح] – [رواه مسلم]

(52) – Передається від Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг, що вона сказала: «Я чула, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав у моєму домі: «О Аллаг, якщо хтось стане правити над кимось із моєї громади й буде жорстоким до них — то будь жорстоким до нього. А якщо хтось стане правити над кимось із моєї громади й буде добрим до них — то будь добрим до нього». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, звернувся до Аллага з мольбою проти кожного, хто взяв на себе якусь відповідальність за справи мусульманської громади — неважливо, велику чи малу, загальну чи приватну — і створив їм труднощі, не виявляючи до них доброти: щоб Всемогутній Аллаг відплатив йому відповідно до його вчинків і зробив його життя важким.

А хто виявлятиме доброту до мусульман і полегшуватиме їм справи, тому Аллаг виявить доброту та полегшить його справи.

Benefits from the Hadith:

1. Кожен, хто отримав владу над якоюсь справою з-

поміж справ мусульман, зобов'язаний виявляти до них доброту настільки, наскільки зможе.
2. Винагорода відповідає вчинку.
3. Мірилом того, що слід вважати добротою чи суворістю, є відповідність Книзі Аллага та Сунні Його Посланця, мир йому і благословення Аллага.

(5330)

(53) – عن تميم الداري رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «الدِّينُ النَّصِيحَةُ» قُلْنَا: لِمَنْ؟ قَالَ: «لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(53) – Передається від Таміма ібн Ауса ад-Дарі, нехай буде вдоволений ними Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Релігія — це щирість.» Ми запитали: «По відношенню до кого?» Він відповів: «По відношенню до Аллага, Його Книги, Його Посланця, правителів мусульман і до простих людей». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Повідомив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що релігія Іслам може існувати тільки на основі щирості та чесності, і вона залишатиметься такою, поки будуть виконуються накази Аллага повністю, без недбалості та обману.

І запитали сподвижники Пророка, мир йому і благословення Аллага: «По відношенню до кого має бути ця щирість?»

По-перше: щирість має бути по відношенню до Аллага Всемогутнього, а саме у вигляді щирих діянь поклоніння, заради Нього, повністю уникаючи багатобожжя, і з вірою в Його Господство та Божественність, та в Його Імена і Якості, разом зі звеличенням Його наказів, і закликом до Віри в Нього.

По-друге: щире ставлення має бути до Його Книги – Благородного Корану, а саме: віра в те, що це є Слово Аллага, і останнє з Його Писань, те що він собою замінює всі божественні закони, які були до нього, і ми маємо звеличувати його, і читати його гідним читанням, і жити відповідно до його положень, і спиратись на аяти зі зрозумілим змістом для пояснення тих аятів, які мають багатозначний зміст, відкидаючи коментування та спотворення цих аятів заблудлими тлумачами, і розмірковувати над настановами Корану, і розповсюджувати його знання, і закликати до нього.

По-третє: щире відношення до Посланця Аллага – Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, а саме: віра в те, що він є останнім Посланцем до всього людства, і маємо увірувати в усе те, що він повідомив, і виконувати його накази, і уникати того, що він заборонив, і не поклонятися Аллагу іншим чином, окрім того, на який він вказав, а також звеличувати його права, з пошаною до нього, і поширювати його заклик, і розповсюджувати його закон, і припиняти несправедливі звинувачення в його бік, мир йому і благословення Аллага.

По-четверте: щире відношення до лідерів мусульман, а саме: сприяти їм у встановленні і підтримці законів Істини, і уникати суперечок та конфліктів з ними, слухатись і підкорюватись їм у тому, що наказав Аллаг.

По-п'яте: щире відношення до мусульман, а саме: проявляти добро до них, закликаючи їх до блага, і утримуючись від завдання їм будь-якої шкоди, а також бажати для них всілякого добра, і допомагати їм у справах праведності та благочестя.

Benefits from the Hadith:

1. Нам наказано мати таке відношення до всіх.
2. Високе положення щирих якостей в релігії Іслам.
3. Релігія складається з переконань серця, слів та вчинків.
4. Щире ставлення включає в себе очищення від обману по-відношенню до того, до кого звертаються , і бажати йому добра.
5. Із чудових методів Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, у навчанні учнів було те, що він говорив про щось узагальнено, а потім вдавався до конкретики.
6. Вказівка на те, що необхідно мати пріоритетність і починати саме з найважливішого, а потім поступово переходити до важливих питань, як в цьому хадісі Пророк , мир йому і благословення Аллага, почав з щирості по відношенню до Аллага, потім – до Його Книги, потім – до Його Посланця ,

мир йому і благословення Аллага, потім – до правителів мусульман, потім – до широкої громадськості мусульман.

(4309)

(54) – عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: تَلَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الْآيَةَ: {هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ، وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ، وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ} [آل عمران: 7]. قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَإِذَا رَأَيْتِ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ سَمَّى اللهُ، فَاحْذَرُوهُمْ». [صحيح - [متفق عليه]

(54) – Передається від Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг: Пророк, мир йому і благословення Аллага, прочитав цей аят: {Він — Той, Хто зіслав тобі Писання. Є в ньому аяти, які викладені зрозуміло, вони — матір Писання. А інші мають багато значень. Тож ті, чиї серця відхилилися убік, йдуть за багатозначним, прагнучи смути і прагнучи тлумачення їхнього. Але тлумачення їхнього не знає ніхто, окрім Аллага. І утверджені у знаннях говорять: «Ми віримо в це. Усе воно – від Господа нашого!» Але ж пам’ятають це лише обдаровані розумом!} [Сура Аль Імран: 7]. Айша, нехай буде задоволений нею Аллаг, сказала: Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Отже, якщо ви побачите

тих, хто слідує за подібними [аятами], то це ті, про кого згадав Аллаг. Стережіться їх». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, прочитав цей аят:

«Він — Той, Хто зіслав тобі Писання. Є в ньому аяти, які викладені зрозуміло, вони — матір Писання. А інші мають багато значень. Тож ті, чиї серця відхилилися убік, йдуть за багатозначним, прагнучи смути і прагнучи тлумачення їхнього. Але тлумачення їхнього не знає ніхто, окрім Аллага. І утверджені у знаннях говорять: “Ми віримо в це. Усе воно — від Господа нашого!” Але ж пам’ятають це лише обдаровані розумом!» [Сура Аль Імран: 7].

У цьому аяті Всемогутній Аллаг пояснив, що Він — Той, Хто відкрив Своєму Пророку Коран. У ньому є аяти зі зрозумілим, чітким і недвозначним значенням — вони є основою Писання, на яку спираються при тлумаченні і в разі суперечностей. Є також інші аяти, які мають багатозначний зміст, що може бути незрозумілим для деяких людей або здатися суперечливим з іншими аятами.

Аллаг повідомив, як різні люди ставляться до цього. Ті, в чиїх серцях є відхилення, залишають ясні аяти й дотримуються багатозначних, прагнучи посіяти смуту серед людей і витлумачити їх відповідно до своїх бажань. А ті, хто міцно утвердився у знаннях, визнають усі аяти — і ясні, і багатозначні — як істину від Господа,

і не вбачають між ними протиріч. Проте усвідомити це можуть лише ті, кого Аллаг наділив ясним розумом.

Після цього Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав матері правовірних Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг: «Коли побачиш тих, хто йде за багатозначними аятами, то знай, що це саме ті, про кого сказав Аллаг: {Ті, чиї серця відхилилися убік} — тож остерігайся їх і не слухай їх».

Benefits from the Hadith:

1. Зрозумілі аяти Корану — це ті, чий зміст очевидний і зрозумілий. Багатозначні ж — це ті, що допускають кілька значень і потребують розмірковування та глибшого розуміння.
2. Застерігається від спілкування з тими, хто має схильність до відхилення, нововведень, хто ставить під сумнів релігійні тексти й прагне ввести людей в оману.
3. У завершенні аята словами Всевишнього: {Але пам'ятають це лише обдаровані розумом!} — міститься осуд тих, хто відхилився, і похвала тим, хто стійко тримається за істину. Той, хто не згадує і не повчається, а слідує за пристрастями — не з числа обдарованих розумом.
4. Дотримання лише багатозначних аятів без зважання на ясні — є причиною відхилення серця від істини.
5. Необхідно повертати зміст багатозначних аятів до змісту ясних аятів, якщо перші є незрозумілими.

6. Всемогутній Аллаг зробив частину Корану ясною, а іншу — багатозначною як випробування для людей, аби стало очевидним, хто є віруючим, а хто заблукав.
7. Наявність багатозначного в Корані вказує на перевагу вчених над іншими і нагадує людському розуму про його обмеженість, щоби він корився Творцеві і визнавав свою слабкість.
8. Стійкість у знанні — велике достоїнство. Необхідно триматися знання й не схилятись перед сумнівами.
9. Щодо аята: {...але тлумачення їхнього не знає ніхто, окрім Аллага. А утверджені в знаннях...} — тлумачі мають два погляди. Перший: зупинка на слові {Аллага}, і тоді йдеться про знання прихованої сутності речей, яке належить лише Йому — як-от знання про душу або про Час. Утверджені в знаннях вірують у це, покладають його зміст на Аллага й підкоряються Йому. Другий погляд: не зупинятися після слова {Аллага}, і тоді тлумачення стосується роз'яснення змісту. Його знає як Аллаг, так і ті, хто утвердився в знаннях — вони тлумачать багатозначне через ясне й вірують у все як істину від Господа.

(65062)

(55) – عن أبي سعيد الخُدْرِيِّ رضي الله عنه قال: سمعتُ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم يقول: «مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ

يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ، وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(55) – Абу Саїд аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, говорив: «Нехай той із вас, хто побачить ганебний [вчинок], виправить його власноруч. Але якщо він не в силах зробити цього, то нехай виправить його своїм закликом, а якщо не зможе і цього, то [нехай засудить його] своїм серцем, і це буде найслабшим [проявом] віри». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, наказує виправляти ганебні вчинки, тобто все те, що Аллаг та Його Посланець заборонили, відповідно до власних можливостей, тож, якщо він побачив будь-який ганебний вчинок, то він повинен виправити його власноруч, якщо у нього є можливість, але якщо він не спроможний зробити цього, то нехай докладає зусиль, щоб виправити це своїм закликом, заборонивши тому, хто це вчинив, пояснюючи йому його шкоду, і направляючи його до добра замість цього зла, але якщо він не здатний і на це, то нехай відреагує на це проявом ненависті у своєму серці до цього зла, з наміром прибрати його, якби була в нього така можливість, Негативна реакція серцем – це найслабший прояв віри, тобто це найнижча ступінь із можливих у виправленні злодіянь.

Benefits from the Hadith:

1. Цей хадіс – основа в роз'ясненні етапів виправлення ганебних вчинків.
2. Вказівка на обов'язок діяти послідовно у виправленні зла, відповідно до власних сил та можливостей.
3. Заборона здійснення ганебних вчинків, — дуже велика тема в релігії та її опора, і обов’язок, який лежить на кожному мусульманині відповідні до його можливостей.
4. Наказувати те, що є правильним, і забороняти те, що є неправильним – є однією із якостей та прояву віри, а віра може збільшуватися і зменшуватися.
5. Розуміння того, що вчинок є злом, з точки зору шаріату – необхідна умова, для того, щоб виправляти його, та запобігати йому.
6. Іншою умовою для цього – є виконання самого виправлення таким чином, щоб воно не призвело до ще більшого зла.
7. В шаріаті існує певний етикет і обов’язкові умови, які мусульманин повинен вивчати, для того щоб виправляти злодіяння.
8. Виправлення злодіяння вимагає навиків володіння шаріатською політикою, а також наявність знань і загального розуміння ситуації.
9. Відсутність негативної реакції навіть у серці свідчить про слабку віру людини.

(65001)

(56) – عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَثَلُ القَائِمِ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ وَالوَاقِعِ فِيهَا، كَمَثَلِ قَوْمٍ اسْتَهَمُوا عَلَى سَفِينَةٍ، فَأَصَابَ بَعْضُهُمْ أَعْلاَهَا وَبَعْضُهُمْ أَسْفَلَهَا، فَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا إِذَا اسْتَقَوْا مِنَ المَاءِ مَرُّوا عَلَى مَنْ فَوْقَهُمْ، فَقَالُوا: لَوْ أَنَّا خَرَقْنَا فِي نَصِيبِنَا خَرْقًا وَلَمْ نُؤْذِ مَنْ فَوْقَنَا، فَإِنْ يَتْرُكُوهُمْ وَمَا أَرَادُوا هَلَكُوا جَمِيعًا، وَإِنْ أَخَذُوا عَلَى أَيْدِيهِمْ نَجَوْا، وَنَجَوْا جَمِيعًا». [صحيح] – [رواه البخاري]

(56) – Передається від Ан-Ну'мана ібн Башіра, нехай Аллаг буде задоволений ним і його батьком, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Тих, хто дотримується меж, встановлених Аллагом, і тих, хто не дотримується цих меж, можна порівняти з людьми, які потягнули жереб стрілами, щоб зайняти місця на кораблі, внаслідок чого одні розмістилися на верхній палубі, а інші – в трюмі. Коли ті, що опинилися внизу, хотіли зачерпнути води, то їм доводилося проходити крізь тих, хто розмістився зверху на палубі, і врешті-решт вони сказали: "А чому б нам не зробити отвір в днищі, щоб набирати воду через нього, і не турбувати тих, хто на горі?" Та якщо [ті, хто знаходяться на палубі] залишать їх, і не завадять їм зробити те, що вони хочуть зробити, то загинуть усі, а якщо ж вони схоплять їх за руки, то врятуються самі і врятують всіх інших». [صحيح] – [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, навів притчу про тих, хто дотримується встановлених

Аллагом меж, і слідує за заповідями Аллага, і закликають до добра, і застерігають від зла. І притчу про тих, хто порушує заповіді Аллага, переходячи межі дозволеного, залишаючи те, що наказано робити, та здійснюють заборонене, і цим ставлять під загрозу виживання суспільства навколо себе. І вони подібні до людей, які пливли на кораблі і методом жеребкування вирішивши, кому бути на верхній палубі, а кому – у трюмі. І коли ті, що опинилися знизу хотіли набрати собі води, то мали підніматися наверх, і проходити повз тих, хто був на палубі. Тоді у них виникла ідея зробити пробоїну, щоб через неї зачерпувати воду для себе і не турбувати тих, хто зверху. Тож, якщо вони дозволять тим, хто в трюмі зробити те, що вони вирішили, то корабель потоне разом з усіма. А якщо вони заборонять їм це робити, та зупинять їх, то врятуються усі разом.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на вкрай важливе значення заклику людей до того, що є обов'язковим в релігії, і на застереження і утримання їх від того, щоб робити заборонене в релігії, і це для збереження та виживання всього суспільства.
2. Один із способів повчання – наводити приклади для полегшення розуміння теми, тим самим надавати їй спрощений та зрозумілий формат.
3. Якщо комусь дати можливість відкрито робити зло (заборонені вчинки), і не буде нікого, хто стане засуджувати та критикувати їх за ці дії, тоді зло

охопить все суспільство.

4. Руйнування суспільства є наслідком того, що ми не перешкоджаємо тим, хто здійснює зло і сіє хаос на землі.
5. Помилковий вчинок і добра нія не роблять дію правильною.
6. Відповідальність у мусульманській громаді є спільною і стосується кожного, а не покладається все на одну особу.
7. Кара може осягнути всю громаду за злодіяння окремих її представників, якщо інші не застерігали їх, і не попереджували про зло таких вчинків.
8. Люди, які несуть зло, і хочуть його впровадити та вселити людям, завжди намагаються представити його у формі, яке може здаватися корисною для суспільства, і так само вчиняють дволикі люди – лицеміри.

(3341)

(57) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ، لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا، وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ، لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(57) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто закликав інших до

прямого шляху, той отримає таку саму винагороду, як і ті, хто відповів на його заклик, і це не зменшить їхньої винагороди. А на тому, хто закликав інших до омани, буде гріх, рівний гріхам тих, хто відповів на його заклик, і це не відніме від їх гріхів нічого». [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що той, хто словом чи ділом наставить, вкаже або спонукає людей до шляху істини та добра, матиме таку саму винагороду, як і той, хто піде за цим шляхом, і це нічого не зменшить із винагороди того, хто наслідує. А хто словом чи справою вказав чи наставив людей на хибний та оманливий шлях, який наповнений гріхами, непослухом та забороненими діями, той понесе такий же тягар гріхів, як і ті, хто прийняли його настанову і почали здійснювати відповідно до неї, і це анітрохи не зменшить від їх власних гріхів.

Benefits from the Hadith:

1. Високе положення заклику до прямого шляху, в якій би мірі це не було, і що той, хто закликає до нього, має таку саму винагороду, як і той, хто слідує за цією настановою та виконує її. І це є однією з найбільших милостей і щедрот Аллага.
2. Як і велика небезпека заклику до омани та обману, в якій би мірі це не було, а також те, що той, хто закликає, несе таку ж відповідальність, як і той, хто слідує за цією настановою та виконує її.

3. Характер винагороди відповідає самій справі, і хто закликає до добра, той має таку ж саму винагороду, як і той, хто прислухався і робив це добро, а хто закликає до зла, той має таку саму кару, як і той, хто прислухався і робив це зло.
4. Мусульманин повинен остерігатися того, щоб відкрито здійснювати гріхи на очах у людей, оскільки він отримає покарання за гріхи кожного, хто почне наслідувати його дії, навіть якщо він не закликає їх до цього безпосередньо.

(3373)

(58) – عن أبي مسعود الأنصاري رضي الله عنه قال: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنِّي أُبْدِعَ بِي فَاحْمِلْنِي، فَقَالَ: «مَا عِنْدِي»، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللهِ، أَنَا أَدُلُّهُ عَلَى مَنْ يَحْمِلُهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(58) – Передається від Абу Мас'уда аль-Ансарі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «До Пророка, мир йому і благословення Аллага, прийшов чоловік і сказав: «Я не маю в'ючної тварини, щоб вирушити в подорож, тож надай мені щось». Пророк, мир йому і благословення Аллага, відповів: «У мене немає нічого». Тоді один чоловік сказав: «О Посланець Аллага, я вкажу йому на того, хто зможе дати йому». І Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Той, хто вкаже на добро, отримає таку ж винагороду, як і той, хто вчинить його». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Один чоловік прийшов до Пророка, мир йому і благословення Аллага, і сказав:

«Моя верхова тварина загинула, тож посади мене на іншу, дай мені щось, на чому я зможу продовжити шлях».

І Пророк, мир йому і благословення Аллага, вибачився перед ним, сказавши, що не має нічого, на чому міг би його посадити.

Тоді один із присутніх сказав:

«О Посланець Аллага, я вкажу йому того, хто зможе дати йому верхову тварину».

І Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що той отримає таку саму винагороду, як і той, хто надасть допомогу, — бо він вказав на добро.

Benefits from the Hadith:

1. Заклик до того, щоб вказувати на благо.
2. Заохочення до добрих вчинків, адже вони є основою згуртованості, взаємодопомоги та цілісності мусульманської громади.
3. Широта Милості Аллага Всевишнього.
4. Цей хадіс є загальним правилом, і під нього підпадають усі види добрих справ.
5. Якщо людина не може допомогти самостійно, їй варто вказати нужденному того, хто зможе допомогти.

(5354)

(59) – عَنْ سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ خَيْبَرَ: «لَأُعْطِيَنَّ هَذِهِ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ، يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ»، قَالَ: فَبَاتَ النَّاسُ يَدُوكُونَ لَيْلَتَهُمْ أَيُّهُمْ يُعْطَاهَا، فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ غَدَوْا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّهُمْ يَرْجُو أَنْ يُعْطَاهَا، فَقَالَ: «أَيْنَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ؟» فَقِيلَ: هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ، قَالَ: «فَأَرْسِلُوا إِلَيْهِ»، فَأُتِيَ بِهِ فَبَصَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عَيْنَيْهِ وَدَعَا لَهُ، فَبَرَأَ حَتَّى كَأَنْ لَمْ يَكُنْ بِهِ وَجَعٌ، فَأَعْطَاهُ الرَّايَةَ، فَقَالَ عَلِيٌّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أُقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا؟ فَقَالَ: «انْفُذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ، ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الإِسْلاَمِ، وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ مِنْ حَقِّ اللَّهِ فِيهِ، فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا، خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(59) – Передається від Сахля ібн Са'да ас-Са'іді, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав в день відкриття Хейбару: «Завтра, я обов'язково вручу це знамя людині, руками якої Аллаг дасть перемогу, та яка любить Аллага і Його Посланця, і яку любить Аллаг і Його Посланець!» І люди провели ніч, гадаючи, кому ж буде вручено знамено. А коли настав ранок, то вони попрямували до Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, і кожен з них сподівався, що знамя буде вручено саме йому, однак він запитав: «Де Алі ібн Абу Таліб?» Йому відповіли: «О Посланець Аллага, він жаліється на біль в очах». Він сказав: «Приведіть його!» Тоді за ним відправили, а коли

привели його, то Пророк, мир йому і благословення Аллага, сплюнув йому на очі, і взмолився за нього, і він одразу ж одужав так, ніби з ним нічого й не було. Тоді Пророк, мир йому і благословення Аллага, вручив йому знамя і запитав Алі: «О Посланець Аллага, нам битися з ними допоки вони не стануть як ми?» Пророк, мир йому і благословення Аллага, відповів: «Іди не поспішаючи, поки не дістанешся їх, а потім заклич їх до Ісламу і повідом їм про їхні обов'язки перед Всевишнім Аллагом. І клянуся Аллагом, якщо Аллаг через тебе наставить на прямий шлях хоча б одну людину, то це буде краще для тебе ніж володіння червоними верблюдами!» [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив сподвижникам про їхню перемогу над юдеями Хайбара наступного дня, і що це станеться руками чоловіка, якому він вручить бойове знамя – символіку армії. І що серед якостей цього чоловіка є те, що він любить Аллага і Його Посланця, і Аллаг і Його Посланець люблять його. Тож, сподвижники провели ніч, обговорюючи та розмовляючи про те, кому буде вручено знамя? Адже кожен прагнув отримати цю велику пошану. На ранок вони пішли до Пророка, мир йому і благословення Аллага, і кожен сподівався що саме він отримає цю велику честь.

Але він, мир йому і благословення Аллага, запитав про Алі ібн Абу Таліба, нехай буде задоволений ним

Аллаг.

І йому відповіли, що він хворий через те, що у нього болять очі.

Тоді він, мир йому і благословення Аллага, поросив привести Алі до нього, і вони привели його. Пророк, мир йому і благословення Аллага, поплював йому на очі краплями своєї благородною слини та помолився за нього, і він одразу одужав так, ніби в нього й не було хвороби. І тоді він, мир йому і благословення Аллага, вручив йому стяг і наказав йому йти обережно, доки він не наблизиться до ворожої фортеці, і першим ділом запропонувати їм прийняти Іслам. І якщо вони погодяться, то повідомити їм про те, що є для них обов'язковим із приписів.

І Пророк, мир йому і благословення Аллага, роз'яснив ‘Алі перевагу заклику до Аллага: якщо той, хто закликає, стане причиною того, що хоча б одна людина стане на правильний шлях, то це буде для нього краще, ніж мати червоних верблюдів, які були найціннішим майном у арабів – майном, яким він міг б володіти або пожертвувати.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на високе положення Алі ібн Абу Таліба, нехай буде задоволений ним Аллаг, і свідчення Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, про те, що Аллаг і його Посланець люблять його, і що він любить Аллага і його Посланця.

2. Хадіс вказує як сподвижники прагнули до благодіянь, та на їхнє змагання в цьому.
3. В хадісі вказівка на високу мораль навіть під час бою, та відмову від легковажної поведінки й дратівливих звуків, які не потрібні.
4. Із правдивих знамень, що вказують на його пророцтво, мир йому і благословення Аллага, є те, як він повідомив про скору перемогу над юдеями Хейбара, і чудесним образом зцілив очі Алі ібн Абу Таліба своїми руками з дозволу Аллага.
5. Найголовніша задача джигаду – це приведення людей до Ісламу.
6. Заклик до Ісламу відбувається поступово, а тому від людина спочатку входить до Ісламу свідомо вимовивши два свідчення шагади, а вже потім їй пояснюються обов'язкові приписи в релігії.
7. Хадіс вказує на високе положення заклику до Ісламу та на ті блага, які міститься в цій благородній справі, як для того, до кого звернено заклик, так і для того, хто закликає. Адже той, до кого звернено заклик, може стати на правильний шлях, а той, хто закликає – отримати велику винагороду від Аллага.

(3409)

(60) – عن ابنِ عُمَرَ رضي الله عنهما قال: قال رسولُ الله صلَّى الله عليه وسلم: «مَن تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ». [حسن] - [رواه أبو داود وأحمد]

(60) – Передається від Ібн Умара, нехай буде задоволений Аллаг ними обома, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто уподібнився до якогось народу, той став одним із них».

[حسن] – [رواه أبو داود وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що той, хто уподібнюється певному народу — чи то невіруючим, чи нечестивцям, чи праведникам — у чомусь, що є притаманним лише їм: у віросповіданні, обрядах або звичаях, — той зараховується до них. Адже зовнішнє уподібнення призводить до внутрішнього схожості. Без сумніву, наслідування якогось народу виникає через захоплення ним, і може призвести до любові до нього, возвеличення, покладання на нього. А це, у свою чергу, може спонукати до уподібнення навіть у віровченні та актах поклоніння — нехай Аллаг захистить від цього.

Benefits from the Hadith:

1. Застереження від уподібнення невіруючим та нечестивцям.
2. Заклик до уподібнення праведникам і наслідування їхнього шляху.
3. Зовнішнє уподібнення веде до внутрішньої любові й прихильності до того, кому наслідують.
4. Людина підпадає під загрозу та гріх настільки, наскільки глибоким є її уподібнення й до чого саме

воно стосується.

5. Заборона стосується уподібнення невіруючим у їхній релігії та специфічних звичаях, які є відмінними для них. Що ж до нейтральних речей, як-от опанування ремесел та іншого, що не належить до релігії або обрядовості, — це не входить до цієї заборони.

(5353)

(61) – عن أبي هريرة رضي الله عنه أَن النبيَّ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وسَلَّم قَالَ: «الرَّجُلُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ، فَلْيَنْظُر أَحَدُكُم مَنْ يُخَالِل». [حسن] – [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(61) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Людина слідує звичаям свого близького друга, а тому нехай кожен з вас уважно дивиться на тих, кого бере собі в друзі». [حسن] – [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що кожна людина схожа на свого близького друга і товариша, тому уподібнюється йому в його поведінці та звичках, і їх дружба впливає на мораль кожного з них, поведінку та дії. Тому він закликав до обдуманого вибору хорошого друга для себе, адже праведні друзі ведуть один одного до віри, керівництва та добра, і допомагають один одному.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі міститься наказ вибирати для дружби тільки хороших людей, і заборона дружити з поганими людьми.
2. В хадісі сказано саме про друга, а не про родича, адже друга можна вибрати, але ніхто не вибирає брата чи родича.
3. Необхідно, щоб вибір друзів був осмислений.
4. Людина зміцнює свою релігію, спілкуючись з віруючими, і послаблює її, спілкуючись з нечестивцями.

(3122)

(62) – عَنِ المُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ يَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ، حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(62) – Аль-Мугіра ібн Шу'ба, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «У моїй громаді буде група, яка не перестане отримувати перемогу, поки не прийде до них веління Аллага, яке застане їх у цьому положенні». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що в його громаді завжди буде група, яка долатиме і перемагатиме тих, хто стане суперечити і протистояти їй. Це триватиме, доки не виконається веління Аллага забрати їхні душі в кінці часів, перед настанням Судного дня.

Benefits from the Hadith:

1. Це явне чудо Пророка, мир йому і благословення Аллага, оскільки все було так, як він передбачив – і в його часи, і до сьогодні, і так буде, поки не виконається веління Аллага, згадане в хадісі.
2. Хадіс вказує на високе положення тих, хто повністю відданий істині, живе відповідно до неї і закликає до цього інших.
3. Поширення і перемога релігії буває двох видів: поширення за допомогою аргументів і роз'яснень, і поширення за допомогою сили та зброї. Поширення шляхом доказу та роз'яснення є постійним, оскільки доказом ісламу є Коран, який є явним і домінує над усім іншим. Що ж стосується другого виду, здійснюваного силою і зброєю, то він буде мати місце залежно від ступеня віри і фізичних можливостей громади на кожен конкретний момент.

(65879)

(63) – عن تَميم الداري رضي الله عنه، قال: سمعتُ رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «لَيَبْلُغَنَّ هَذَا الأَمْرُ مَا بَلَغَ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، وَلَا يَتْرُكُ اللهُ بَيْتَ مَدَرٍ وَلَا وَبَرٍ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللهُ هَذَا الدِّينَ، بِعِزِّ عَزِيزٍ أَوْ بِذُلِّ ذَلِيلٍ، عِزًّا يُعِزُّ اللهُ بِهِ الإِسْلَامَ، وَذُلًّا يُذِلُّ اللهُ بِهِ الكُفْرَ» وَكَانَ تَمِيمٌ الدَّارِيُّ يَقُولُ: قَدْ عَرَفْتُ ذَلِكَ فِي أَهْلِ بَيْتِي، لَقَدْ أَصَابَ مَنْ أَسْلَمَ مِنْهُمُ الْخَيْرُ وَالشَّرَفُ وَالْعِزُّ، وَلَقَدْ أَصَابَ مَنْ كَانَ مِنْهُمْ كَافِرًا الذُّلُّ وَالصَّغَارُ وَالْجِزْيَةُ.

[صحيح] - [رواه أحمد]

(63) – Передається, що Тамім ад-Дарі, нехай буде задоволений ним Аллаг, сказав: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: “Ця справа неодмінно дійде до всіх місць, куди доходять день і ніч, і не залишиться жодного осілого або кочового житла, у яке Аллаг не введе цю релігію, звеличивши одних і принизивши інших, величчю, за допомогою якої Аллаг звеличить Іслам, і приниженням, за допомогою якого Аллаг принизить зневіру”. Також Тамім ад-Дарі сказав: «І я бачу це за своїми близькими: ті, хто прийняв Іслам з їхнього числа, здобули благо, пошану і велич, тоді як тих, хто не вірив, настигло зневага, приниження і джіз’я». [رواه أحمد] – [صحيح]

Explanation:

Повідомляє Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, що ця релігія поширюється по всіх куточках землі, тож доходить ніч і день, туди ж і дійде ця релігія. І Всевишній Аллаг не залишить жодної оселі ні в містах ні в селах, ні в пустелях ні в степах, без того, щоб туди дійшла ця релігія. І той, хто прийме цю релігію і увірує у неї, той звеличиться звеличенням Ісламу. Той, хто відкидає її і не вірує у неї, той буде осоромленим і приниженим.

Потім сподвижник Тамім ад-Дарі, нехай буде задоволений ним Аллаг, розповів, що він побачив те, про що повідомив Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, зокрема серед своїх родичів. А саме: ті, хто стали мусульманами із них, отримали різні

блага, пошану і славу, а ті, хто не увірував, – приниження, образи, і це крім тих виплат, які вони потім платили мусульманам.

Benefits from the Hadith:

1. В цьому хадісі радісна звістка для мусульман про те, що їхня релігія поширяться на всі частини землі.
2. Сила і слава для Ісламу та мусульман, і приниження для невір'я та невіруючих.
3. У цьому хадісі є ще одни доказ на істинне пророцтва та ознака з його ознак, оскільки справа сталася так, як повідомив Пророк, мир йому і благословення Аллага.

(11220)

(64) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا، وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَأَ غَرِيبًا، فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(64) – Абу Гурайра, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Іслам почався як щось незнайоме і чуже, і він знову стане [таким же] чужим, як був на початку, блаженні ж ті, кого вважають чужинцями!» [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що спочатку Іслам був чужим, адже

мусульман було дуже мало, і він знову стане чужим, тобто тих, хто сповідує його, знову стане мало. Блаженні ж ті, хто є чужим, бо на них чекає радість і насолода очей.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі – повідомлення про те, що Іслам знову стане чимось рідкісним і чужим після того, як поширюється і стане широко відомим.
2. Це одне з підтверджень пророчої місії пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, адже він передбачив деякі події і його передбачення збулося.
3. Переваги того, хто покинув батьківщину і свій рід заради Ісламу, і те, що на нього чекає Рай.
4. Чужі (гураба) – це ті, хто залишаються праведними, коли люди стають нечестивими, і виправляють те, що псують люди.

(66219)

(65) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنْ رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم أنه قال: «وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٌّ وَلَا نَصْرَانِيٌّ، ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَّا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(65) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Присягаюся Тим, у Чиїй Руці душа Мухаммада, що будь-яка людина з цієї

громади, чи то юдей, чи то християнин, який почує про мене та помре, так і не увірувавши в те, з чим я був посланий, – неодмінно опиниться серед мешканців Вогню!" [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, клянеться Аллагом, що ніхто з цієї громади, чи то юдей, чи християнин, чи хтось інший, хто почує заклик Пророка, мир йому і благословення Аллага, а потім помре, так і не повіривши в нього, то він неодмінно навічно опинитися серед мешканців Пекла.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на загальність послання Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, до всього світу, та обов'язок слідувати за ним. А також те, що Закон Божий, з яким прийшов пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, скасовує всі закони минулих пророків.
2. Той, хто не вірить у пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, тому ніяк не допоможе його ствердження того, що він вірить в інших пророків,мир їм всім та і благословення Аллага.
3. А ті, хто за життя так і не дізнались про пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, і до кого не дійшов заклик Ісламу, то вони є виправданою групою, а їхня доля буде вирішена Аллагом Всевишнім в Судний День.

4. Врятуватись, прийнявши Іслам можна навіть під час важкої хвороби, чи перед самою смертю, головне встигнути до того моменту, коли душа буде виходити з тіла в смертельній агонії.
5. Ствердження істинності та правомірності релігії невірних, в тому числі юдеїв та християн, є невір'ям в Аллага.
6. В хадісі згадуються саме юдеї та християни, адже вони мають Писання, тож якщо вони знаходяться в такому положенні, то інші, в кого немає Писання – в положенні ще тяжчому. Але всі вони повинні підкоритися та прийняти релігію пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага.

(3272)

(66) – عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَدَاةَ الْعَقَبَةِ وَهُوَ عَلَى نَاقَتِهِ: «الْقُطْ لِي حَصًى» فَلَقَطْتُ لَهُ سَبْعَ حَصَيَاتٍ، هُنَّ حَصَى الْخَذْفِ، فَجَعَلَ يَنْفُضُهُنَّ فِي كَفِّهِ وَيَقُولُ: «أَمْثَالَ هَؤُلَاءِ فَارْمُوا» ثُمَّ قَالَ: «أَيُّهَا النَّاسُ، إِيَّاكُمْ وَالْغُلُوَّ فِي الدِّينِ، فَإِنَّما أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ الْغُلُوُّ فِي الدِّينِ». [صحيح] - [رواه ابن ماجه والنسائي وأحمد]

(66) – Передається від ібн 'Аббаса, нехай Аллаг буде задоволений ним і його батьком, що він сказав, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав, незадовго до того, як востаннє кинути камінчики, сидячи на своїй верблюдиці: «Підбери для мене камінчики», – і я підібрав для нього сім камінчиків,

які є камінцями для метання, і він струснув їх у своїй долоні і сказав: «Ось такі кидай». І після чого він сказав: «О люди, остерігайтеся крайнощів в релігії, адже, воістину, тих, хто жив до вас, згубило впадання в крайнощі в релігії». [رواه ابن ماجه والنسائي وأحمد] – [صحيح]

Explanation:

Ібн Аббас, нехай Аллаг буде задоволений ними обома, повідомляє, що він був з Пророком, мир йому і благословення Аллага, вранці Дня Жертвопринесення, коли той останній раз кидав камінчики (в джамарат) під час свого прощального Хаджу. І він попросив його набрати камінців, і той набрав сім камінців, кожен завбільшки з нут або лісовий горіх, і Пророк, мир йому і благословення Аллага, поклав їх собі в руку, потім струснув їх і сказав, що кидати потрібно камінці саме такого розміру. Потім пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, застеріг від надмірності, крайності та від переходу меж дозволеного в тому, що стосується релігії, бо саме надмірність та крайнощі у релігії знищили попередні народи.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс є доказом на заборону перебільшення в релігії та пояснення жахливих наслідків цього, а також того, що вони є причиною загибелі.
2. Необхідно врахувати досвід попередніх народів, щоб уникнути їхніх помилок.
3. Заклик слідувати Сунні.

(3395)

(67) – عن عبد الله بن مسعود قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «هَلَكَ الْمُتَنَطِّعُون» قالها ثلاثًا. [صحيح] - [رواه مسلم]

(67) – Передається від Абдуллага ібн Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Загинули ті, хто впадає в крайнощі!» — і повторив це тричі. [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє про невдачу й втрату тих, хто впадає в крайнощі — без знання та істинного керівництва — у своїй релігії та в справах цього світу, у своїх словах і вчинках, перевищуючи встановлені шаріатом межі, з якими прийшов Пророк, мир йому і благословення Аллага.

Benefits from the Hadith:

1. Вказівка на заборону впадати в крайнощі й перебільшення в будь-яких питаннях, особливо у справах поклоніння та вшанування праведників.
2. Схвалення прагнення до досконалості в поклонінні та інших справах, за умови дотримуючись законів шаріату.
3. Підкреслюється бажаність наголошення на важливих речах, адже Пророк, мир йому і благословення Аллага, повторив ці слова тричі.
4. М'якість та легкість Ісламу.

(3420)

(68) – عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الْيَهُودُ مَغْضُوبٌ عَلَيْهِمْ، وَالنَّصَارَى ضُلَّالٌ». [صحيح] - [رواه الترمذي]

(68) – Передається зі слів ʻАдії ібн Хатіма, від Пророка, мир йому і благословення Аллага, що він сказав: «Юдеї це ті, на кого розгнівався Аллаг, а християни – ті, хто заблукав». [صحيح] - [رواه الترمذي]

Explanation:

Повідомив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що юдеї – це люди, на яких гнівається Аллаг за те, що вони знали істину і не діяли відповідно до неї. Християни – люди, які опинились в омані і заблукали, тому що вони діяли без знання.

Benefits from the Hadith:

1. Поєднання істинних знань і дій відповідно до них – це спосіб порятунку від шляху тих, хто потрапив під гнів Аллага, і тих, хто заблукав у власній омані.
2. В хадісі міститься застереження від наслідування шляху юдеїв та християн, і заклик дотримуватись прямого шляху, яким є Іслам.
3. Усі і юдеї, і християни є тими, хто заблукав і хто під гнівом, однак найбільш характерною ознакою юдеїв є гнів, а найбільш характерною ознакою християн — заблудження.

(65061)

(69) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رضي الله عنهما قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «كَتَبَ اللهُ مَقَادِيرَ الْخَلَائِقِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِخَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ، قَالَ: وَعَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ». [صحيح] – [رواه مسلم]

(69) – Передається від Абдуллага бін Амра бін аль-Аса, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що він сказав: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Аллаг записав долі всього створеного за п'ятдесят тисяч років до того, як створив небеса і землю». І сказав: «І Його Трон був над водою». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що Аллаг записав у Збереженій Скрижалі все, що станеться з творіннями — життя, смерть, і те, якими будуть їх засоби для існування та інші речі — за п'ятдесят тисяч років до створення небес і землі. І все це відбувається згідно з постановою Всемогутнього Аллага. Усе, що існує, відбувається за рішенням Аллага та Його передвизначенням. Те, що спіткало раба, не могло оминути його, а те, що оминуло — не могло статися з ним.

Benefits from the Hadith:

1. Обов'язковість віри в передвизначення.
2. Передвизначення — це Знання Аллага про все, запис цього, Його воля щодо цього та створення

Ним усього згідно з цим.

3. Віра в те, що доля творінь була записана до створення небес і землі, є причиною вдоволення рішеннями Аллага та повної покори перед Ним.
4. Трон Милостивого перебував над водою ще до створення небес і землі.

(65038)

(70) – عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ المَصْدُوقُ: «أَنَّ خَلْقَ أَحَدِكُمْ يُجْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَأَرْبَعِينَ لَيْلَةً، ثُمَّ يَكُونُ عَلَقَةً مِثْلَهُ، ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَهُ، ثُمَّ يُبْعَثُ إِلَيْهِ المَلَكُ، فَيُؤْذَنُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ، فَيَكْتُبُ: رِزْقَهُ وَأَجَلَهُ وَعَمَلَهُ وَشَقِيٌّ أَمْ سَعِيدٌ، ثُمَّ يَنْفُخُ فِيهِ الرُّوحَ، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الجَنَّةِ حَتَّى لاَ يَكُونُ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ إِلَّا ذِرَاعٌ، فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الكِتَابُ، فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُ النَّارَ، وَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ إِلَّا ذِرَاعٌ، فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الكِتَابُ، فَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(70) – Передається від Абдуллага бну Мас’уда, нехай буде задоволений ним Аллаг: Розповів нам Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, а він – правдивий і заслуговує довіри: «Кожен із вас збирається в творіння в утробі його матері протягом сорока днів та сорока ночей. Далі, через такий же проміжок часу він стає схожим на кров’яний згусток. Далі, через такий же проміжок часу він стає схожим на розжований шматочок м’яса. Після цього, до нього

відправляється ангел з чотирма наказами, і встановлює для нього його долю, вік, якими будуть його справи, і яким буде він в результаті свого життя: щасливим чи нещасним, а потім вдихне в нього душу. І Воістину, хтось із вас може робити вчинки, які притаманні для жителів Раю, аж поки між ним і Раєм не залишиться відстань витягнутої руки, але станеться те, що було встановлено для нього, і він виконає діяння людей Пекла і зайде до нього. І Воістину, хтось із вас може робити вчинки, які притаманні для жителів Пекла, аж поки між ним і Пеклом не залишиться відстань витягнутої руки, але станеться те, що було встановлено для нього, і він виконає діяння людей Раю і зайде до нього.» [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Сказав Ібн Мас'уд: «Розповів нам Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, а він правдивий в своїх словах, і заслуговує довіри, адже сам Аллаг Всевишній йому довірив, і він сказав: «Кожен із вас збирається в творіння», — і це тому, що коли чоловік має статевий акт зі своєю дружиною, то його розсіяна сперма збирається в форму краплі в утробі жінки протягом сорока днів. Далі, він стає схожим на кров'яний згусток – і це густа тверда кров, і цей етап створення займає наступні сорок днів. Далі, він стає схожим на розжований шматочок м'яса, і цей етап створення займає наступні сорок днів. Потім Аллаг відправляє до нього ангела, і він вдихає в нього душу, і

цей етап відбувається на сто двадцятий день. І наказано ангелу закріпити за цією людиною чотири рішення, а саме: встановити об'єм його долі – того, що він отримає за своє життя із благ та милостей, і термін його, тобто період тривалості його життя в цьому світі, і те, якими саме будуть його діяння? І те, буде він в результаті щасливим чи нещасним. Потім поклявся Пророк, мир йому і благословення Аллага, що хтось буде робити вчинки, які притаманні людям Раю, і діяння його будуть праведними, як це могло здаватися людям, і положення його залишатиметься таким до тих пір, поки він не наблизиться до Раю на відстань в один лікоть, і тут станеться те, що було встановлено та передвизначено для нього, і він в цей момент виконає діяння людей Пекла і на цьому буде його кінець, і він зайде до Вогню. Адже умовою прийняття справ є те, щоб ця справа виконувалась на постійній основі, і не була заміненою. Тож, приклад іншого з людей, який за своє життя здійснював справи притаманні для людей Пекла, аж поки не наблизився до Пекла так, що ось-ось увійде до нього, ніби між ним та Пеклом відстань лише в один лікоть, але станеться те, що було встановлено та передвизначено для нього, і він виконає діяння людей Раю і зайде до нього.»

Benefits from the Hadith:

1. Завершенням всіх справ буде тільки те, що було встановлено Аллагом в Його Передвизначенні.
2. Застереження від захоплення собою та своїми

діяннями. Воістину, вчинки оцінюються по їх завершенню.

(65037)

(71) – عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «الْجَنَّةُ أَقْرَبُ إِلَى أَحَدِكُمْ مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ، وَالنَّارُ مِثْلُ ذَلِكَ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(71) – Від Ібн Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг, передається, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Рай ближче до будь-кого з вас, ніж ремінець його сандалів, і Пекло – так само». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що Рай і Пекло дуже близькі до людини — настільки, наскільки близький до неї ремінець її взуття. Адже людина може вчинити діяння, що є виявом покори Всемогутньому і Великому Аллагу, і це стане причиною її входу до Раю. Так само вона може вчинити гріховне діяння, що стане причиною її входу до Пекла.

Benefits from the Hadith:

1. Заохочення до вчинення добрих справ — навіть якщо вони здаються незначними — та застереження від будь-якого зла, навіть найменшого.
2. Мусульманин у своєму житті має поєднувати надію на милість Аллага зі страхом перед Його

карою. Йому слід постійно звертатися до Всевишнього Аллага з проханням утвердити його на істині, аби не збитися з прямого шляху, й остерігатися самозаспокоєння і гордості щодо свого стану.

(3581)

(72) – عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «حُجِبَتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ، وَحُجِبَتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(72) – Від Абу Гурайри, хай буде задоволений ним Аллаг, передається, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Пекло оточене пристрастями, а Рай — труднощами». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, роз'яснює, що Пекло оточене речами, до яких тяжіє душа — це бажання, що ведуть до забороненого, як-от вчинення гріхів або нехтування обов'язковим. Той, хто слідує власним примхам, заслуговує на Пекло. А Рай, навпаки, оточений речами, які душа відчуває як тягар, наприклад: постійне дотримання обов'язкових актів поклоніння, відмова від гріхів, терпіння в труднощах. Якщо ж людина наполегливо бореться зі своєю душею і терпляче витримує ці випробування заради вдоволення Аллага, то це — шлях, що веде її до Раю.

Benefits from the Hadith:

1. Однією з причин, через які людина піддається пристрастям, є те, що шайтан прикрашає зло й мерзоти, представляючи їх у привабливому вигляді, — і душа починає сприймати їх як щось добре, а отже, схиляється до них.
2. Наказ — триматися осторонь заборонених бажань, адже вони ведуть до Пекла. І водночас — виявляти терпіння перед труднощами, адже вони ведуть до Раю.
3. Велике положення того, хто бореться зі своєю душею, і виявляє старання у поклонінні та терпінні щодо неприємностей та труднощів, яких вимагає покора Аллагу.

(3702)

(73) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ أَرْسَلَ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى الْجَنَّةِ، فَقَالَ: انْظُرْ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعْدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا. فَنَظَرَ إِلَيْهَا فَرَجَعَ، فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا. فَأَمَرَ بِهَا فَحُفَّتْ بِالْمَكَارِهِ، فَقَالَ: اذْهَبْ إِلَيْهَا فَانْظُرْ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعْدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا. فَنَظَرَ إِلَيْهَا، فَإِذَا هِيَ قَدْ حُفَّتْ بِالْمَكَارِهِ، فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ لَا يَدْخُلَهَا أَحَدٌ. قَالَ: اذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَى النَّارِ وَإِلَى مَا أَعْدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا. فَنَظَرَ إِلَيْهَا فَإِذَا هِيَ يَرْكَبُ بَعْضُهَا بَعْضًا، فَرَجَعَ فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَا يَدْخُلُهَا أَحَدٌ. فَأَمَرَ بِهَا فَحُفَّتْ بِالشَّهَوَاتِ، فَقَالَ: ارْجِعْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا. فَنَظَرَ إِلَيْهَا فَإِذَا هِيَ قَدْ حُفَّتْ بِالشَّهَوَاتِ، فَرَجَعَ وَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ لَا يَنْجُوَ مِنْهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا». [حسن] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي]

(73) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли Аллаг створив Рай і Пекло, Він відправив Джібріля, мир йому, до Раю і сказав: „Поглянь на нього і на те, що Я приготував у ньому для його мешканців“. І він поглянув на нього, а тоді повернувся й сказав: „Клянуся Твоєю Величчю! Ніхто не почує про нього, крім як увійде до нього“. Тоді Він наказав, і Рай був оточений труднощами. І сказав: „Поверніть до нього й подивись на те, що Я приготував для його мешканців“. І він подивився, а потім сказав: „Клянуся Твоєю Величчю! Я боюся, що ніхто не зможе увійти до нього“. Потім Він сказав: „Піди, подивись на Пекло і на те, що Я приготував у ньому для його мешканців“. І він поглянув на нього — а воно пожирало одне одного. І він повернувся та сказав: „Клянуся Твоєю Величчю! Я думаю, що ніхто не увійде до нього“. Тоді Він наказав, і Пекло було оточене пристрастями. І сказав: „Поверніть до нього й подивись на нього“. І він подивився, а потім сказав: „Клянуся Твоєю Величчю! Я боюся, що ніхто не врятується від нього, окрім як увійде до нього“». [حسن] – [رواه أبو داود والترمذي والنسائي]

Explanation:

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що коли Аллаг створив Рай і Пекло, Він сказав Джібрілю, мир йому: «Піди до Раю й поглянь на нього».

І він пішов, подивився на нього, а потім повернувся. І сказав Джібріль: «О Господь мій! Клянуся Твоєю Величчю, не почує про нього ніхто — і про те, що Ти приготував у ньому з насолод, почестей і благ — хіба що побажає потрапити туди і буде діяти заради цього». Потім Аллаг оточив Рай труднощами та випробуваннями — у вигляді виконання Його велінь і утримання від Його заборон. І тому той, хто прагне потрапити до нього, має пройти крізь ці труднощі. Потім Всемогутній Аллаг сказав: «О Джібрілю! Іди та подивись на Рай після того, як Я оточив його труднощами». І він пішов, подивився на нього, а потім повернувся і сказав:

«О Господь! Клянуся Твоєю Величчю, я боюся, що тепер ніхто не увійде до нього — через ті труднощі й випробування, якими він оточений». А коли Аллаг створив Пекло, Він сказав:

«О Джібріль! Відправся і подивись на нього».

І він пішов і подивився на нього. Потім він повернувся й сказав:

«О Господь, клянусь Твоєю Величчю, кожен, хто почує про те, які муки, страждання та покарання містяться в ньому, — обов'язково зненавидить його та триматиметься якомога далі від усього, що веде до нього». Потім Всемогутній Аллаг оточив Пекло згубними пристрастями та забороненими насолодами, а тоді сказав:

«О Джібріль, іди й подивися на нього». І тоді

Джібріль вирушив, подивився на нього, а потім повернувся й сказав:

«О Господь, клянусь Твоєю Величчю, я боюсь, що ніхто не врятується від нього — через ті згубні пристрасті та насолоди, що ведуть до нього».

Benefits from the Hadith:

1. Віра в те, що Рай і Пекло вже існують зараз.
2. Обов'язковість віри в сокровенне (الغيب) і в усе, що прийшло від Аллага і Його Посланця, мир йому і благословення Аллага.
3. Важливість терпіння перед труднощами, бо саме вони ведуть до Раю.
4. Важливість уникати заборон, бо саме вони ведуть до Пекла.
5. Оточення Раю труднощами, а Пекла — спокусами є частиною випробування і перевірки в мирському житті.
6. Шлях до Раю — важкий і потребує терпіння, зусиль і віри. А шлях до Пекла — наповнений мирськими пристрастями і насолодами.

(65034)

(74) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «نَارُكُمْ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ»، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنْ كَانَتْ لَكَافِيَةً. قَالَ: «فُضِّلَتْ عَلَيْهِنَّ بِتِسْعَةٍ وَسِتِّينَ جُزْءًا كُلُّهُنَّ مِثْلُ حَرِّهَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(74) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Ваш вогонь — лише одна частина з сімдесяти частин вогню Пекла», — хтось сказав: «О Посланець Аллага, цього ж достатньо», — і він сказав: «Вогонь Пекла перевищує його ще на шістдесят дев'ять частин, і кожна з них така ж гаряча, як цей ваш». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що вогонь цього світу — лише одна частина з сімдесяти частин пекельного вогню. Пекельний вогонь перевищує земний у своїй силі та жарі на шістдесят дев'ять частин, і кожна з них подібна до жару вогню цього світу. Тоді скажуть: «О Посланець Аллага, земного вогню було б цілком достатньо для того, щоб карати тих, хто в нього потрапить». А він скаже: «Вогонь Пекла перевищує земний на шістдесят дев'ять частин, і кожна з них має таку ж силу жару, як земний вогонь».

Benefits from the Hadith:

1. Застереження від Пекельного вогню, щоб відвернути людей від вчинків, які ведуть до нього.
2. Підкреслення величезної сили Пекельного вогню, нестерпності його покарання та надзвичайної спеки його полум'я.

(65036)

(75) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «يَقْبِضُ اللَّهُ الأَرْضَ، وَيَطْوِي السَّمَوَاتِ بِيَمِينِهِ، ثُمَّ يَقُولُ: أَنَا المَلِكُ، أَيْنَ مُلُوكُ الأَرْضِ». [صحيح] – [متفق عليه]

(75) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Аллаг зверне землю і небо правою рукою Своєю, і тоді скаже: "Я – Цар, де ж царі земні?"» [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що в Судний день Всевишній Аллаг схопить землю і збере її, і скрутить небеса Своєю правою рукою, і складе їх одне над іншим, а потім знищить їх і скаже: «Я – Цар, де ж царі землі?!»

Benefits from the Hadith:

1. Нагадування про те, що тільки правління Аллага є постійним, а правління інших – швидкоплинним.
2. Хадіс вказує на велич Аллага, та велич Його сили і влади, та досконалість Його панування.

(65028)

(76) – عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ المُؤمنينَ رضي الله عنها قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَقَدْ سَتَرْتُ سَهْوَةً لِي بِقِرَامٍ فِيهِ تَمَاثِيلُ، فَلَمَّا رَآهُ هَتَكَهُ وَتَلَوَّنَ وَجْهُهُ وَقَالَ:

«يَا عَائِشَةُ، أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا عِنْدَ اللهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّذِينَ يُضَاهُونَ بِخَلْقِ اللهِ» قَالَتْ عَائِشَةُ: «فَقَطَعْنَاهُ فَجَعَلْنَا مِنْهُ وِسَادَةً أَوْ وِسَادَتَيْنِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(76) – Передається від Айші, матері правовірних, нехай буде задоволений нею Аллаг, що вона сказала: До мене зайшов Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, а я накрила нішу в домі тканиною, на якій були зображення. Коли він побачив це, то зірвав її, і обличчя його змінилося, і він сказав: «О Айша! Найсуворіше покарання у Аллага в День Воскресіння отримають ті, які уподібнюються у творінні творінню Аллага». Айша сказала: «Після цього ми розрізали її і зробили з неї одну або дві подушки». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, увійшов до свого дому до Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг, і побачив, що вона накрила нішу, в якій зберігалися речі, тканиною, на якій були зображення. Тоді колір його обличчя змінився з гніву заради Аллага, він зірвав її і сказав: «Найсуворіше покарання в День Воскресіння матимуть ті, які уподібнюються у своїх зображеннях творінню Аллага». Айша сказала: «Після цього ми зробили з неї одну або дві подушки».

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на обов'язок заперечувати зло одразу після його виявлення і не зволікати з цим, якщо

тільки це не призведе до більшої шкоди.

2. Покарання в Судний День відрізняються між собою відповідно до тяжкості гріха.
3. Створення зображень живих істот належить до великих гріхів.
4. Однією з причин заборони створення зображень живих істот є уподібнення творінню Аллага Всевишнього — незалежно від того, чи мав той, хто створює зображення, такий намір, чи ні.
5. Хадіс вказує на те, що Шаріат дбає про збереження майна і дозволяє користуватися ним після усунення з нього того, що є забороненим.
6. Забороняється виготовлення зображень живих істот у будь-якій формі, навіть якщо вони перебувають у приниженому або зневаженому вигляді.

(5931)

(77) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَيُوشِكَنَّ أَنْ يَنْزِلَ فِيكُمُ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا مُقْسِطًا، فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ، وَيَقْتُلَ الخِنْزِيرَ، وَيَضَعَ الجِزْيَةَ، وَيَفِيضَ المَالُ حَتَّى لاَ يَقْبَلَهُ أَحَدٌ». [صحيح] - [متفق عليه]

(77) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Клянуся Тим, в Чиїй Руці моя душа, я очікую швидкий і неминучий прихід до вас сина Мар'ям як праведного правителя, який буде розбивати хрести, вб'є свиней,

відмінить джіз'ю і при ньому всі будуть в достатку так, що ніхто не буде брати милостиню"». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Клянеться Пророк, мир йому і благословення Аллага, що скоро відбудеться сходження Іси ібн Мар'ям, мир йому, який буде судити між людьми по справедливості, згідно з шаріатом пророка Мухаммада. І він зламає хрести – символ, який возвеличують і якому поклоняються християни. І Іса, мир йому, вб'є свиней, і що він, мир йому, скасує джіз'ю і приведе усіх людей до Ісламу. І в його період грошей буде так багато, що ніхто не прийматиме їх в дарунок – це буде пов'язано зі статком людей, а також з тим, що кожен задовольнятиметься тим, що матиме сам, а також Аллаг дасть благословення майну віруючих, і його їм буде вдосталь, і будуть вони оточені милостями.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс є доказом на пришестя пророка Іси, мир йому, в кінці часів, і що це одна з великих ознак наближення Судного Часу.
2. Закон Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, не замінюється нічим іншим.
3. Вказівка на те, що наприкінці часів кошти матимуть благословення, і їх буде людям вдосталь, при тому що самі люди не гнатимуться за ними.
4. Радісна звістка про те, що релігія Іслам буде залишатися весь час, і навіть пророк Іса, мир йому,

буде правити згідно закону Іслама в кінці часів.
(65025)

(78) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَمِّهِ: «قُلْ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، أَشْهَدُ لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ»، قَالَ: لَوْلَا أَنْ تُعَيِّرَنِي قُرَيْشٌ، يَقُولُونَ: إِنَّمَا حَمَلَهُ عَلَى ذَلِكَ الْجَزَعُ لَأَقْرَرْتُ بِهَا عَيْنَكَ. فَأَنْزَلَ اللهُ: {إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ} [القصص: 56]. [صحيح] - [رواه مسلم]

(78) – Передається від Абу Гурейри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав своєму дядькові: «Скажи: “Немає божества, гідного поклоніння, окрім Аллага”, — і я засвідчу це за тебе у День Воскресіння». Він відповів: «Якби не страх, що курайшити осудять мене і скажуть: “Його змусив до цього страх”, — я, звісно, потішив би цим твої очі». Тоді Аллаг зіслав: {Воістину, ти не зможеш вказати прямий шлях тим, кого любиш, та Аллаг веде прямим шляхом, кого побажає. І Він краще знає тих, хто йде прямим шляхом!} [Сура аль-Касас (Розповідь): 56] [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, закликав свого дядька Абу Таліба, коли той перебував у передсмертній агонії, сказати: «Немає нічого гідного поклоніння, окрім Аллага», — щоб завдяки цим словам він, мир йому і благословення Аллага, зміг заступитися

за нього в День Воскресіння і засвідчити для нього Іслам. Але той відмовився вимовити свідчення через страх, що курайшити засудять його і скажуть: «Він прийняв Іслам лише зі страху перед смертю та зі слабкості!» Він сказав Пророку, мир йому і благословення Аллага: «Якби не це, я б приніс радість твоєму серцю, промовивши свідчення, і здійснив би твоє прагнення так, що ти залишився б задоволений!»

У зв'язку з цим Аллаг зіслав аят, який вказує на те, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, не володіє здатністю надавати комусь керівництво до віри. Адже тільки Аллаг, Великий і Возвеличений, веде прямим шляхом того, кого побажає. А завдання Пророка, мир йому і благословення Аллага, — це вказування на Прямий Шлях, роз'яснення його, наставляння та заклик до нього.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на те, що від істини не слід відмовлятись через страх перед тим, що скажуть люди.
2. Пророк, мир йому і благословення Аллага, може лише закликати, наставляти і вказувати на Прямий Шлях, а не вести ним.
3. Шаріатом дозволено відвідувати хворого невіруючого з метою заклику його до Ісламу.
4. Пророк, мир йому і благословення Аллага, виявляв наполегливість у заклику до Аллага за будь-яких обставин.

(79) – عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رضي الله عنهما قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «حَوْضِي مَسِيرَةُ شَهْرٍ، مَاؤُهُ أَبْيَضُ مِنَ اللَّبَنِ، وَرِيحُهُ أَطْيَبُ مِنَ المِسْكِ، وَكِيزَانُهُ كَنُجُومِ السَّمَاءِ، مَنْ شَرِبَ مِنْهَا فَلاَ يَظْمَأُ أَبَدًا». [صحيح] – [متفق عليه]

(79) – Передається від Абдуллага ібн Амра, нехай буде задоволений Аллаг ними обома, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Протяжність моєї Водойми дорівнює відстані, яку долають за місяць. Її вода біліша за молоко, а аромат приємніший за мускус. Келихи на ній – немов зорі на небі. І той, хто вип'є з неї, більше ніколи не відчує спраги.» [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що в День Воскресіння у нього буде Водойма, довжина і ширина якої дорівнюють відстані подорожі протягом одного місяця, і що вода в ній буде біліша за молоко, а запах її — чистіший і приємніший за аромат мускусу, а келихів на ній буде стільки, скільки зірок на небі, і той, хто вип'є з неї, більше ніколи не буде відчувати спраги.

Benefits from the Hadith:

1. Водойма Пророка, мир йому і благословення Аллага, — це велике зібрання води, до якого в День Воскресіння прийдуть віруючі з його громади.
2. Той, хто вип'є з неї, отримає велику милість: він більше ніколи не відчує спраги.

(65030)

(80) – عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يُؤْتَى بِالْمَوْتِ كَهَيْئَةِ كَبْشٍ أَمْلَحَ، فَيُنَادِي مُنَادٍ: يَا أَهْلَ الجَنَّةِ، فَيَشْرَئِبُّونَ وَيَنْظُرُونَ، فَيَقُولُ: هَلْ تَعْرِفُونَ هَذَا؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، هَذَا المَوْتُ، وَكُلُّهُمْ قَدْ رَآهُ، ثُمَّ يُنَادِي: يَا أَهْلَ النَّارِ، فَيَشْرَئِبُّونَ وَيَنْظُرُونَ، فَيَقُولُ: وهَلْ تَعْرِفُونَ هَذَا؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، هَذَا المَوْتُ، وَكُلُّهُمْ قَدْ رَآهُ، فَيُذْبَحُ ثُمَّ يَقُولُ: يَا أَهْلَ الجَنَّةِ خُلُودٌ فَلاَ مَوْتَ، وَيَا أَهْلَ النَّارِ خُلُودٌ فَلاَ مَوْتَ، ثُمَّ قَرَأَ: {وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ} [مريم: 39]، وَهَؤُلاَءِ فِي غَفْلَةٍ أَهْلُ الدُّنْيَا {وَهُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ} [مريم: 39]». [صحيح] – [متفق عليه]

(80) – Передається від Абу Саїда аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Принесуть смерть у вигляді чорно-білого барана, і глашатай вигукне: “О, люди Раю!” — і вони підведуть голови та почнуть дивитися. Тоді він скаже: “Чи впізнаєте ви, що це?” Вони скажуть: “Так, це — смерть”, і кожен з них її вже бачив. Потім він вигукне: “О, люди Пекла!” — і вони підведуть голови та почнуть дивитися. Тоді він скаже: “Чи впізнаєте ви, що це?” Вони скажуть: “Так, це — смерть”, і кожен з них її вже бачив. І тоді смерть буде зарізана. Потім буде оголошено: “О, люди Раю! Вічне життя — і більше ніякої смерті! О, люди Пекла! Вічне перебування — і більше ніякої смерті!”» Потім він прочитав: {Тож попередь їх про День Втрат, бо рішення про них уже прийнято, але вони не зважають на це...}, і вони – це люди, прив’язані до земного життя, безтурботні, {...та не вірують} [Мар'ям: 39]». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пояснив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що смерть приведуть в Судний День у вигляді чорно-білого барана, і оголосить вісник: «О люди Раю!», – і вони витягнуть свої шиї та піднімуть свої голови і почнуть дивитися, і він звернеться до них: «Ви знаєте що це?» – і вони скажуть у відповідь: «Так, це – смерть» – і всі вони побачать його (барана) та впізнають її (смерть), потім він оголосить: «О люди Пекла!», – і вони витягнуть свої шиї та піднімуть свої голови і почнуть дивитися, і він звернеться до них: «Ви знаєте що це?» – і вони скажуть у відповідь: «Так, це – смерть» – і всі вони побачать його (барана) та впізнають її (смерть). Тоді його (барана) заріжуть і оголосить вісник: «О люди Раю, відтепер для вас вічність, більше не буде смерті! Та о люди Пекла, відтепер перед вами життя вічне навічно без смерті! І це буде зроблено для того, щоб примножити насолоду віруючих, та посилити страждання для невіруючих. Потім прочитав Пророк, мир йому і благословення Аллага: {Тож попередь їх про День Втрат, бо рішення про них уже прийнято, але вони не зважають на це та не вірують.} Тож в Судний День буде розділено між мешканцями Раю та мешканцями Пекла, і зайде кожен в своє мешкання навіки. Тож шкодуватиме грішник про те, що так і не зробив добра, і пожалкує той, хто недбайливо ставився до своїх добрих справ, і той, хто змарнував можливість примножити добро.

Benefits from the Hadith:

1. Результатом людського життя в наступному світі — вічність в Раю чи в Пеклі.
2. Суворе застереження щодо страхіття Дня Воскресіння, який є Днем скорботи та жалю.
3. Пояснення про вічну радість мешканців Раю та нескінченний смуток мешканців Пекла.

(65035)

(81) – عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: إنه سمع نبي الله صلى الله عليه وسلم يقول: «لَو أَنَّكُمْ تَتَوَكَّلُونَ عَلَى اللهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ، لَرَزَقَكُمْ كَمَا يَرْزُقُ الطَّيْرَ، تَغْدُو خِمَاصًا وَتَرُوحُ بِطَانًا». [صحيح] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(81) – Передається від Умара ібн аль-Хаттаба, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Якби ви поклалися на Аллага відповідним чином, то отримували б свою життєву долю так, як отримує птах, який вранці вилітає з порожнім животом, а повертається ввечері – з повним». [صحيح] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Розповідає нам Пророк, мир йому і благословення Аллага, що ми маємо сподіватися та уповати тільки на Всевишнього Аллага у всіх своїх справах. А по справжньому сподіватися — це покладатися на Всемогутнього і Великого Аллага у здобутті того, що

приносить нам користь, і у відведенні шкоди, у всьому, що стосується, як наших побутових життєвих справ і ситуацій, так і у справах, пов'язаних з релігією. Адже, воістину, не дає, і не позбавляє, не шкодить і не приносить користь ніхто, крім Всевишнього Аллага, і кожному необхідно користуватися причинами, які приносять йому користь і позбавляють шкоди, одночасно покладаючись на Аллага. Тобто, ми повинні робити ті дії, які сприяють отриманню користі і відводять від нас біди, щиро покладаючись на Аллага. І якщо ми так будемо себе поводити, то побачимо, що Аллаг подбає про нас так само, як Він дбає про птахів, які вилітають вранці голодними зі своїх гнізд, а ввечері повертаються з повними животами. Така поведінка птахів є своєрідним прикладом того, як сумлінно необхідно ставитися до пошуку свого прожитку, без перекладання обов'язків на інших та без лінощі.

Benefits from the Hadith:

1. Високе положення покаладання сподівання на Аллага, адже воно відноситься до найбільших причин отримання життєвого прожитку.
2. Сподівання на Аллага саме по собі не замінює застосування відповідних причинно-слідчих дій, адже він, мир йому і благословення Аллага, пояснив в хадісі, що покидання оселі і повернення до неї, після пошуку життєвого наділу ніяк не суперечить істинному сподіванню на Аллага.
3. Велика увага, яку приділяє шаріат діянням серця,

тому що сподівання – це з діянь сердець.

4. Покладатися лише на причинно-наслідкові дії є недоліком релігії людини, а відмова від застосування причинно-наслідковий дій є недоліком розуму.

(4721)

(82) – عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ: الصِّحَّةُ وَالفَرَاغُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(82) – Ібн 'Аббас, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, передає, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Дві милості люди не цінують належним чином: здоров'я і вільний час». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, попередив про дві великі милості Аллага – здоров'я та вільний час – якими багато людей нехтують і витрачають їх неналежним чином. Зазвичай, коли людина має і здоров'я, і вільний час, вона схильна до лінощів у поклонінні Аллагу, що призводить до збитків. Натомість, якщо людина використовує свій вільний час і здоров'я для служіння Аллагу, вона отримує прибуток, а не збитки. Адже цей світ – це як поле для посіву, з якого ми пожинаємо плоди у вічному житті. Вільний час минає, поступаючись місцем зайнятості, а здоров'я змінюється хворобами. І навіть сама лише старість є достатнім нагадуванням про це.

Benefits from the Hadith:

1. Людину, на якій лежать релігійні обов'язки, порівнюють із торговцем, а здоров'я і вільний час порівнюють із капіталом: хто використав свій капітал якнайкраще, той здобув і залишився в прибутку, а хто розтратив його, той зазнав збитків і буде шкодувати.
2. Ібн аль-Хазін сказав: «Милість є те, чим людина насолоджується і від чого отримує задоволення, а словом "габн" позначається той випадок, коли людина купує щось утричі дорожче або ж, навпаки, продає задешево, нижче звичайної ціни. Відповідно, якщо людина, здорова тілом і не обтяжена безліччю завдань, проте не намагається забезпечити себе благим життям у світі вічному, то вона подібна до того, кого обдурили в торгівлі».
3. Хадіс закликає використовувати здоров'я і вільний час для наближення до Всемогутнього і Великого Аллага і здійснювати добрі діяння до того, як стане занадто пізно.
4. Подяка за милості Аллага здійснюється за допомогою використання цих милостей у покірності Всевишньому Аллага.
5. Аль-Кади та Абу Бакр ібн аль-'Арабі сказали: «Учені розійшлися в думках щодо першої милості Аллага до Свого раба. Одні сказали, що це Віра. Інші вважають, що це життя, а дехто – здоров'я. Найбільш вагомою є думка про Віру, оскільки це

абсолютна милість. Життя і здоров'я є мирськими благами, і вони стають повноцінною милістю лише у поєднанні з Вірою. Саме тут багато людей виявляються обділеними та обдуреними щодо цих милостей: вони або повністю втрачають свій прибуток, або значно зменшують його. Той, хто йде на поводу у своєї душі, яка спонукає до поганого і прагне відпочинку, перестає дотримуватися встановлених Всевишнім обмежень і відмовляється від постійності в покорі Аллагу – залишається обдуреним. Це стосується і випадку, коли людина має вільний час. Адже у зайнятого може бути поважна причина [яка їх відволікає від поклоніння], на відміну від вільного, у якого виправдань немає, і проти якого, таким чином, отримано доказ».

(5449)

(83) – عَن أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يُسَلِّمُ الرَّاكِبُ عَلَى المَاشِي، وَالمَاشِي عَلَى القَاعِدِ، وَالقَلِيلُ عَلَى الكَثِيرِ».

وَلِلبُخَارِي: «يُسَلِّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الكَبِيرِ، وَالمَارُّ عَلَى القَاعِدِ، وَالقَلِيلُ عَلَى الكَثِيرِ».

[صحيح] - [متفق عليه]

(83) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Вершник першим вітається з тим, хто йде пішки, а той, хто їде, першим

вітається з тим, хто сидить, і менша група людей першою вітається з більшою». А у версії аль-Бухарі: «Молодий першим вітається зі старшим, той, хто йде, першим вітається з тим, хто сидить, і менша група першою вітається з більшою». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, вказав на етикет при вітанні людей словами: «Ас-саляму алейкум уа рахматуЛлагі уа баракатуг! (Мир вам, милість Аллага і його благословення!)». Таким чином молодший першим вітається зі старшими, а вершник – з пішим, а той, хто їде, першим вітається з тими, хто сидить, а менша група першою вітається з більшою.

Benefits from the Hadith:

1. Бажано вітатися саме так, як сказано в хадісі, але якщо, скажімо, піший першим привітається з вершником, то це дозволено, але все ж таки це буде суперечити повноцінному етикету, наведеному в хадісі.
2. Поширення вітання миром, в такому вигляді, як це описано в хадісах, є однією з причин любові та злагоди між мусульманами.
3. Якщо люди знаходяться в одному положенні, то кращий із них той, хто першим привітається миром з іншими.
4. Хадіс вказує на досконалість цього Шаріату, яка полягає в тому, що він навчає людей усьому

корисному.

5. Хадіс учить нас правилам етикетку і вказує, як відноситися до кожної людини, відповідно до її становища.

(4243)

(84) – عن أبي ذر رضي الله عنه: عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا رَوَى عَنِ اللهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَّهُ قَالَ: «يَا عِبَادِي إِنِّي حَرَّمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي، وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا، فَلَا تَظَالَمُوا، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ ضَالٌّ إِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ، فَاسْتَهْدُونِي أَهْدِكُمْ، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ جَائِعٌ إِلَّا مَنْ أَطْعَمْتُهُ، فَاسْتَطْعِمُونِي أُطْعِمْكُمْ، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ عَارٍ إِلَّا مَنْ كَسَوْتُهُ، فَاسْتَكْسُونِي أَكْسُكُمْ، يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ تُخْطِئُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَأَنَا أَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا فَاسْتَغْفِرُونِي أَغْفِرْ لَكُمْ، يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ لَنْ تَبْلُغُوا ضَرِّي فَتَضُرُّونِي، وَلَنْ تَبْلُغُوا نَفْعِي فَتَنْفَعُونِي، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ كَانُوا عَلَى أَتْقَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مِنْكُمْ مَا زَادَ ذَلِكَ فِي مُلْكِي شَيْئًا، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ كَانُوا عَلَى أَفْجَرِ قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِنْ مُلْكِي شَيْئًا، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوَّلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ قَامُوا فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَسَأَلُونِي فَأَعْطَيْتُ كُلَّ إِنْسَانٍ مَسْأَلَتَهُ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِمَّا عِنْدِي إِلَّا كَمَا يَنْقُصُ الْمِخْيَطُ إِذَا أُدْخِلَ الْبَحْرَ، يَا عِبَادِي إِنَّمَا هِيَ أَعْمَالُكُمْ أُحْصِيهَا لَكُمْ ثُمَّ أُوَفِّيكُمْ إِيَّاهَا، فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا فَلْيَحْمَدِ اللهَ، وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(84) – Передається від Абу Зарра, нехай буде задоволений ним Аллаг: що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав, передаючи від свого Господа, Благословенного і Возвишеного: «О раби Мої,

воістину, Я заборонив несправедливість Самому Собі, і між вами зробив її забороненою, тож не допускайте несправедливості між собою! О раби Мої, всі ви заблудлі, крім тих, кого Я повів вірною дорогою, тож просіть Мене наставити вас на Прямий Шлях, і Я наставлю вас! О раби Мої, всі ви будете голодними, крім тих, кого Я нагодував, тож просіть Мене нагодувати вас, і Я нагодую вас! О раби Мої, всі ви лишатиметеся не вдягнені, крім тих, кого Я вдягнув, тож просіть Мене одягнути вас, і Я одягну вас! О раби Мої, воістину, ви здійснюєте гріхи вночі та вдень, а Я пробачаю всі гріхи, тож просіть у Мене про пробачення ваших гріхів, і Я пробачу вам! О раби Мої, воістину, ви ніколи не зможете завдати Мені ніякої шкоди, і ви ніколи не зможете принести Мені хоч якої користі! О раби Мої, якби перші й останні із вас, люди й джини, – всі ви були б з серцем самого богобоязненного серед вас, то це нічого б не додало до того, чим Я володію! О раби Мої, якби перші й останні із вас, люди та джини, – всі ви були б з серцем самого безбожного і безчесного серед вас, то це ніяк не зменшило б того, чим Я володію! О раби Мої, якби перші й останні із вас, люди та джини, – всі ви зібралися в одному місці і звернулися до Мене з благанням, і Я дав би кожному те, про що він просив, то це зменшило б те, що в Мене є настільки ж, наскільки опущена в море голка зменшує кількість води у ньому, коли її піднімають! О раби Мої, воістину, це – тільки ваші справи, які Я зараховую їх для вас, а потім віддам вам за

них сповна. Нехай же той, хто отримає благо, то воздасть хвалу Аллагу, а хто здобуде щось інше, то нехай не звинувачує нікого, крім самого себе! [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пояснив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що Всевишній Аллаг сказав, що Він як заборонив несправедливість Самому Собі, так і заборонив несправедливість Своїм творінням, тому вони не мають права утискувати один одного. І ніхто з творінь не здатний знайти вірний шлях, якщо тільки Аллаг не наставить їх на нього, та не допоможе їм слідувати цим шляхом, а хто попросить про це Аллага, тому Він допоможе і наставить його на правдивий шлях. І всі творіння потребують Аллага, і ніяк не можуть обійтися без Нього. І Він задовольняє потреби та забезпечує всім необхідним тих, хто просить Його про це. Вони здійснюють гріхи вдень і вночі, а Всевишній Аллаг приховує їх гріхи і пробачає їм, якщо Його раби просять у Нього пробачення. А самі творіння, хоч би як старалися, – вони не здатні своїми словами і справами ні нашкодити Аллагу, ні принести Йому хоч якусь користь. І якби всі вони, водночас, стали як найбогобоязливий серед них, то їхня богобоязливість нічого б не додала до того, чим володіє Всевишній Аллаг, Так само, якби всі вони, водночас, стали як найнечестивий серед них, то їхня нечестивість нітрохи не зменшила б те, чим Він володіє. Причина в тому, що

вони всі слабкі творіння і нескінченно потребують Аллага в будь-якому положенні, будь-коли і будь-де, а Він – ні в кому та ні в чому не має потреби, Пречистий Він. І в хадісі сказано, що якби всі вони встали разом і попросили б Аллага про щось, і Він дарував би кожному з них те, про що він просив, то це нітрохи не зменшило б те, чим Він володіє, як голка ніяк не зменшує води в морі, коли її дістати з моря, після того, як занурити в нього.

І Всевишній Аллаг враховує всі діяння Своїх рабів — ті, які є доказом в їх користь, і ті, які є доказом проти них, а в Судний день Він віддасть кожному по заслузі. Тож нехай той, хто отримає благу відплату, то подякує Аллагу за те, що Він допоміг йому робити добрі діяння. Але той, хто виявить щось інше, то нехай не дорікає нікому, крім власної душі, що спонукало його до поганого, адже саме вона стала причиною того, що він опинився в горі та нещасті.

Benefits from the Hadith:

1. У Сунні є те, що є словами Аллага, які Пророк, мир йому і благословення Аллага, передає від Господа свого і це називається «Хадіс аль-Кудсі» або «Божественним хадісом» – це слово і значення від Аллага, але воно не має тих характеристик Корану, які відрізняють його від будь-чого іншого, наприклад: поклоніння через його декламацію, очищення себе перед його читанням, неможливість написати чогось схожого на Коран, тощо.

2. Будь-які знання, які приходить до рабів Аллага, або настанова їх на шлях істинний — все це тільки від Аллага.
3. Кожне благо – від милості Всевишнього до Своїх рабів, а все зло – від самої людини, і зумовлене слідуванням людини за своїми примхами.
4. Хто зробив добро, то це тому, що Сам Аллаг допоміг йому, і нагорода, яку він отримує, — милість від Аллага, і відповідно, Йому – належить вся хвала.

(4810)

(85) – عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ رضي الله عنهما أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «اتَّقُوا الظُّلْمَ، فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَاتَّقُوا الشُّحَّ، فَإِنَّ الشُّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، حَمَلَهُمْ عَلَى أَنْ سَفَكُوا دِمَاءَهُمْ وَاسْتَحَلُّوا مَحَارِمَهُمْ». [صحيح] – [رواه مسلم]

(85) – Передається від Джабіра ібн Абдуллага, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Остерігайтеся несправедливості, адже, воістину, несправедливість обернеться темрявами в День воскресіння. І остерігайтеся скупості, бо, воістину, скупість погубила тих, хто був до вас: вона спонукала їх проливати кров один одного і дозволяти собі те, що було для них забороненим». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, застеріг від несправедливості. До неї належать: несправедливість щодо людей, несправедливість людини щодо самої себе та несправедливість у ставленні до Аллага Всевишнього. Несправедливість полягає в тому, що людині не віддається належне право тому, хто має на нього право. І, воістину, несправедливість обернеться для її вчинителів темрявами в День воскресіння — через тягарі, страхи та жахи того Дня. Також Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, заборонив скупість — крайню форму жадібності, поєднану з надмірною прив'язаністю. До її проявів належить недбалість у виконанні майнових обов'язків і надмірна прив'язаність до благ цього світу. Саме цей різновид несправедливості погубив народи, які жили до нас, оскільки він спонукав їх убивати один одного та дозволяти собі те, що Аллаг заборонив.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на те, що витрачання майна та матеріальна підтримка братів по вірі є однією з причин взаємної любові, єдності та зміцнення зв'язків між мусульманами.
2. Скупість і жадібність призводять до гріхів, мерзотних вчинків і різноманітних беззаконь.
3. Хадіс спонукає брати науку з становища та долі попередніх народів.

(5787)

(86) – عن أبي موسى رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ اللهَ لَيُمْلِي لِلظَّالِمِ، حَتَّى إِذَا أَخَذَهُ لَمْ يُفْلِتْهُ» قَالَ: ثُمَّ قَرَأَ: «{وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَى وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ}[هود: 102]» [صحيح] – [متفق عليه]

(86) – Передається від Абу Муси, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: сказав Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага: «Воістину, Аллаг дає відстрочку несправедливому, але коли схопить його, то вже не відпустить». Потім він, мир йому і благословення Аллага, прочитав: {Таке покарання Господа твого, коли Він карає поселення, що були несправедливими. Воістину, покарання Його — болісне й суворе!} [Сура Гуд: 102]. [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, застерігає від продовження у несправедливості — через гріхи, багатобожжя та несправедливість по відношенню до людей у їхніх правах. Воістину, Аллаг Всевишній дає відстрочку несправедливому, відкладає його покарання, подовжує йому життя та його майно, і не поспішає карати його. Якщо ж він не покається, то Аллаг схопить його, і не відпустить його, і не залишить його — через численність його несправедливостей.

А потім він, мир йому і благословення Аллага, прочитав Слова Аллага:

{Таке покарання Господа твого, коли Він карає

поселення, що були несправедливими. Воістину, покарання Його — болісне й суворе!} [Сура Гуд: 102].

Benefits from the Hadith:

1. Розумна людина повинна поспішати з покаянням і не відчувати себе в безпеці від покарання Аллага, якщо вона перебуває в несправедливості. Адже Аллаг може відкрити для неї земні прикраси, заманюючи її, тоді як вона не залишає гріхів і несправедливих вчинків.
2. Відстрочка Аллагом, Великого і Всевишнього, покарання для несправедливих і неприскорення його є способом підведення їх до ще більшої загибелі та помноження кари, якщо вони не покаються.
3. Несправедливість є однією з причин покарання Аллага для народів.
4. Коли Аллаг знищує поселення, то в ньому можуть бути й праведні. Вони загинуть разом з іншими, але у День воскресіння будуть відроджені на тому, в чому померли — у праведності, і їм не зашкодить те, що покарання спіткало їх разом із несправедливими.

(5811)

(87) – عن ابن عباس رضي الله عنهما عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا يَرْوِي عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ: قَالَ: «إِنَّ اللهَ كَتَبَ الْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ، ثُمَّ بَيَّنَ ذَلِكَ، فَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللهُ لَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً، فَإِنْ هُوَ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللهُ

لَهُ عِنْدَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ، إِلَى أَضْعَافٍ كَثِيرَةٍ، وَمَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللهُ لَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً، فَإِنْ هُوَ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللهُ لَهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً». [صحيح] - [متفق عليه]

(87) – Передається від Ібн Аббаса, нехай буде вдоволений Аллаг ним та його батьком, Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав, передаючи від Свого Всеблагого та Всевишнього Господа: «Воістину, Аллаг встановив добрі та погані справи, після чого пояснив це. І відповідно тому, хто вирішить здійснити добру справу, але так і не зробить її, то Аллаг запише у Себе як повністю здійснену одну добру справу. Якщо він вирішить здійснити добру справу і зробить її, то Аллаг запише йому у Себе вчинення від десяти до семисот і більше добрих справ. А тому, хто вирішить здійснити погану справу, але не зробить її, то Аллаг запише у Себе як здійснення однієї доброї справи. Але якщо він вирішить здійснити погану справу і здійснить її, то Аллаг запише йому здійснення однієї поганої справи». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пояснив Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, що Аллаг передвизначив добрі та погані вчинки творінь, а потім вказав двом ангелам, які записують добрі та погані вчинки людей, як саме їх треба записувати: якщо мусульманин має твердий намір здійснити добру справу, то йому запишеться

вчинення цієї доброї справи, навіть якщо він її не зможе зробити по-причині зовнішніх обставин, а якщо він все ж таки зробить її, то нагорода для нього може бути численно збільшена від десяти до сімсот разів. Збільшення нагороди залежить від того, що в цей час віруючий мав на серці із щирості та бажання принести користь, і тому подібне.

А якщо мусульманин зібрався вчинити погану справу, але подолав своє бажання і відмовився від неї заради Аллага, то йому запишеться винагорода, як за вчинення однієї доброї справи, а якщо він все ж таки здійснить погану справу, то йому буде записано вчинення однієї поганої справи. А якщо він вирішить здійснити якусь погану справу, але по-причині зовнішніх обставин, не зможе вчинити її, то запишеться проти нього лише його злий намір, але якщо він, все ж таки, вчинить задумане злодіяння, то буде йому записана одна погана справа.

Benefits from the Hadith:

1. Все це вказує на велику Милість Всемогутнього і Великого Аллага для нашої громади мусульман, адже Він збільшує нагороду за благодіяння, і водночас не збільшує кару за скоєне зло.
2. Велике значення наміру у справах, і усвідомлення наслідків, як за діяння, так і за намір.
3. Милість Аллага і Його піклування і благодіяння за своїх рабів, а саме: той, хто рішуче мав намір зробити добру справу, але йому не вдалося це

зробити, то йому, все ж таки, запишеться як вчинення цієї справи.

(4322)

(88) – عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللهِ، أَنُؤَاخَذُ بِمَا عَمِلْنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ؟ قَالَ: «مَنْ أَحْسَنَ فِي الْإِسْلَامِ لَمْ يُؤَاخَذْ بِمَا عَمِلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، وَمَنْ أَسَاءَ فِي الْإِسْلَامِ أُخِذَ بِالْأَوَّلِ وَالْآخِرِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(88) – Ібн Мас'уд, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає: «Один чоловік запитав: «О Посланець Аллага, чи є на нас відповідальність за ті злодіяння, що ми робили за часів доісламського невігластва?» Він сказав: «Хто сповідував Іслам належним чином, то йому не буде пред'явлено за те, що він робив за часів доісламського невігластва, а той, хто робив це і до і після, то він буде відповідати як за перше, так і за останнє». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює перевагу прийняття релігії Іслам, і той, хто прийме Іслам і буде хорошим мусульманином, щирим і правдивим, то він не відповідатиме за гріхи, скоєні ним у до Ісламу, а той, хто свідомо грішить після того як він зайшов до Ісламу, будучи лицеміром або відступником від своєї релігії, то на ньому лежить відповідальність за те, що він робив в часи невір'я, і за те, що він робив в Ісламі.

Benefits from the Hadith:

1. Занепокоєння сподвижників, нехай буде задоволений ними Аллаг, і їхній страх перед справами, які вони робили в доісламськи період.
2. Заклик до непохитності та стійкості в Ісламі.
3. Гідність прийняття Ісламу і те, що з його прийняттям анулюються попередні гріховні діяння.
4. Віровідступник і лицемір буде притягнутий до відповідальності за кожен вчинок, який він здійснив у доісламський період, і за кожен гріх, який він здійснив в Ісламі.

(65002)

(89) – عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: أَنَّ نَاسًا مِنْ أَهْلِ الشِّرْكِ، كَانُوا قَدْ قَتَلُوا وَأَكْثَرُوا، وَزَنَوْا وَأَكْثَرُوا، فَأَتَوْا مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: إِنَّ الَّذِي تَقُولُ وَتَدْعُو إِلَيْهِ لَحَسَنٌ، لَوْ تُخْبِرُنَا أَنَّ لِمَا عَمِلْنَا كَفَّارَةً، فَنَزَلَ {وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ}[الفرقان: 68]، وَنَزَلَت: {قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ} [الزمر: 53]. [صحيح] - [متفق عليه]

(89) – Передається від Ібн 'Аббаса, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком: «Прийшла до Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, група язичників, які переходили межі у вбивствах і переходили межі у перелюбі, і сказали: "Те, що ти говориш і проповідуєш є дуже правильним, але якби ти

ще пояснив нам, якою є спокута за все те, що ми здійснили" – і було зіслано аяти: {І вони – це ті, хто не звертаються з благанням, і не поклоняються нікому іншому водночас з Аллагом, і не вбивають душу, яку Аллаг заборонив вбивати, не інакше, як тільки за правом, і не здійснюють перелюб}. [Аль-Фуркан: 68], і було дано в одкровенні: {О Посланець, скажи людям від Мене: "О, раби Мої, які робили зло на шкоду самим собі, не впадайте у відчай дощо милості Аллага!} [Аз-Зумар: 53]. [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

До Пророка, мир йому і благословення Аллага, прийшла група людей із народу ідолопоклонників, образом життя яких було кровопролиття та перелюб. І вони сказали Пророку, мир йому і благословення Аллага: «Те, що ти проповідуєш про Іслам і його вчення, – це добре, але що ти можеш сказати відносно нашого стану, в якому ми опинилися через наше багатобожжя і гріхи, чи є спокута за це?»

І Аллаг зіслав два аяти Корану, в яких сповістив, що Він приймає каяття людей, незважаючи на їхні численні та великі гріхи, а інакше вони продовжували б жити у невір'ї та тиранії, і не прийшли б до цієї релігії.

Benefits from the Hadith:

1. Чеснота і велич Ісламу та те, що він стирає всі попередні гріхи.
2. Широта милості Аллага, пробачення і

помилування від Нього.

3. В хадісі міститься заборона багатобожжя, заборона кровопролиття без права, заборона перелюбу, та обіцянка про покарання тих, хто здійснює ці гріхи.
4. Щире покаяння від гріхів, в поєднанні зі щирістю і добрими справами спокутує всі гріхи, в тому числі і зневіру в Аллага.
5. Заборона впадати у відчай і сумніви, щодо милості Аллага Всевишнього.

(65071)

(90) – عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرَأَيْتَ أَشْيَاءَ كُنْتُ أَتَحَنَّثُ بِهَا فِي الجَاهِلِيَّةِ مِنْ صَدَقَةٍ أَوْ عَتَاقَةٍ، وَصِلَةِ رَحِمٍ، فَهَلْ فِيهَا مِنْ أَجْرٍ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَسْلَمْتَ عَلَى مَا سَلَفَ مِنْ خَيْرٍ». [صحيح] - [متفق عليه]

(90) – Передається від Хакіма ібн Хізама, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Я сказав: «О Посланець Аллага, як ти вважаєш, ті вчинки які я робив у доісламські часи, як роздача милостині, або звільнення рабів, або підтримання сімейних зв'язків – чи є мені винагорода за них?» Тоді Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Ти прийняв Іслам з урахуванням усього добра, що було до того». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює: якщо невіруючий приймає Іслам, то він отримає винагороду за ті праведні вчинки, які він звершив до Ісламу — такі як милостиня, звільнення рабів або підтримання родинних зв'язків.

Benefits from the Hadith:

1. А той, хто помре у невір'ї, не отримає жодної винагороди в останньому житті за добрі справи, які він зробив у цьому світі.

(65016)

(91) – عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللهَ لَا يَظْلِمُ مُؤْمِنًا حَسَنَةً، يُعْطَى بِهَا فِي الدُّنْيَا وَيُجْزَى بِهَا فِي الْآخِرَةِ، وَأَمَّا الْكَافِرُ فَيُطْعَمُ بِحَسَنَاتِ مَا عَمِلَ بِهَا لِلَّهِ فِي الدُّنْيَا، حَتَّى إِذَا أَفْضَى إِلَى الْآخِرَةِ، لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَةٌ يُجْزَى بِهَا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(91) – Передається від Анаса ібн Маліка, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Воістину, Аллаг не чинить несправедливо щодо віруючого: за благодіяння, яке він здійснив, йому дарується благо в цьому світі, і він отримає за нього винагороду в останньому житті. А що стосується невіруючого, то за добрі вчинки, які він звершив заради Аллага, йому буде дано у земному житті, а коли він прийде в останнє життя — він не матиме жодної доброї справи, за яку отримав би винагороду."» [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, вказав на велику щедрість Аллага щодо віруючих та Його справедливість щодо невіруючих. Що стосується віруючого, то винагорода за його добрі справи не зменшується: йому дарується благо в цьому світі за його покору, а також зберігається нагорода в останньому житті. Або ж уся нагорода може бути відкладена для нього на останнє життя. А щодо невіруючого, то Аллаг дає йому винагороду за добрі справи у цьому житті повністю, а коли він потрапляє в останнє життя — не буде в нього жодної нагороди. Адже праведний вчинок, що приносить користь в обох світах, приймається лише від того, хто є віруючим.

Benefits from the Hadith:

1. Той, хто помре в невір'ї, — жоден його вчинок не принесе йому користі.

(65015)

(92) – عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ مَا دَعَوْتَنِي وَرَجَوْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ فِيكَ وَلاَ أُبَالِي، يَا ابْنَ آدَمَ لَوْ بَلَغَتْ ذُنُوبُكَ عَنَانَ السَّمَاءِ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي غَفَرْتُ لَكَ، وَلاَ أُبَالِي، يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّكَ لَوْ أَتَيْتَنِي بِقُرَابِ الأَرْضِ خَطَايَا ثُمَّ لَقِيتَنِي لاَ تُشْرِكُ بِي شَيْئًا لأَتَيْتُكَ بِقُرَابِهَا مَغْفِرَةً». [حسن] - [رواه الترمذي]

(92) – Передається зі слів Анаса ібн Маліка, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Сказав Аллаг Преславний Він і Величний: "О сину Адама! Воістину, доки ти взиваєш до Мене з благаннями та сподіваєшся на Мене, Я прощатиму тобі те, що ти скоїв, і не звертатиму на це уваги! О сину Адама! Навіть якби твої гріхи сягнули небесних вершин, а потім ти попросив би в Мене прощення, то Я обов'язково пробачив би тобі! О сину Адама! Воістину, навіть якби ти прийшов до Мене з [вантажем] гріхів, завбільшки із Землю, а потім зустрів Мене, не приписуючи Мені нічого в співтоваришi, то Я обов'язково прийшов би до тебе з прощенням, що вкрило б цю Землю""». [رواه الترمذي] – [حسن]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що Аллаг, Преславний Він і Величний, у священному хадісі звернувся до людини зі словами: О сину Адама, доки ти будеш звертатися до Мене і сподіватися на Мою милість, і не втрачатимеш надії, то Я буду приховувати твої гріхи і стирати їх, не звертаючи на них уваги, і навіть якщо ці гріхи і непослух будуть дуже великими. О сину Адама, якби твої гріхи помножилися так, що заповнили б простір між небом і землею, досягнувши їхніх країв і охопивши всі їхні сторони, а потім ти попросив би в Мене прощення, то Я б їх усі стер і простив тобі, не зважаючи

на їхню численність.

О сину Адама, якби ти прийшов до Мене після смерті з гріхами та непослухом, що заповнили б усю землю, але ти помер би єдинобожником, не приписуючи Мені нічого в співтовариші, то Я зустрів би ці гріхи та непослух прощенням, яке заповнило б усю землю, адже Я – Той, Чиє прощення безмежне, і Я прощаю всі гріхи, крім багатобожжя.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на широту милості, прощення та щедрості Всевишнього Аллага.
2. Велике значення єдинобожжя (таухіду) та те, що Аллаг прощає єдинобожникам гріхи та непослух.
3. Небезпека ширку (надання Аллагу співтоваришів) та те, що Аллаг не прощає багатобожників.
4. Ібн Раджаб сказав: «Цей хадіс містить три причини, завдяки яким досягається прощення гріхів: перша – благання з надією, друга – прохання про прощення та каяття, третя – смерть у стані єдинобожжя».
5. Цей хадіс є одним із тих, які Пророк, мир йому і благословення Аллага, передає від свого Господа, і він називається священним (кудсі) або божественним (ілягі) хадісом. Це той, чиї слова та значення від Аллага, але він не має тих особливостей Корану, який є мовою Аллага, і якими Коран відрізняється від усього іншого, як поклоніння через його читання, та необхідність

ритуальної чистоти для цього, виклик (людям створити щось подібне), неперевершеність та інше.

6. Гріхи бувають трьох видів: перший – надання Аллагу (ширк), і цього Аллаг не прощає. Всевишній Аллаг сказав: «Воістину, хто приписує Аллагу співтоваришів, тому Аллаг заборонив Рай» (сура «аль-Маїда», аят 72). Другий – несправедливість раба щодо самого себе у гріхах та непослуху між ним та його Господом, і це Аллаг Всевишній прощає та милує кого побажає. Третій – гріхи, вирішення яких Аллаг залишає, і це несправедливість одних рабів щодо інших, і для них встановлено обов'язкове відшкодування (кисас).

(5456)

(93) – عن أبي هريرة رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فِيمَا يَحْكِي عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ، قَالَ: «أَذْنَبَ عَبْدٌ ذَنْبًا، فَقَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَذْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا، فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ، وَيَأْخُذُ بِالذَّنْبِ، ثُمَّ عَادَ فَأَذْنَبَ، فَقَالَ: أَيْ رَبِّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: عَبْدِي أَذْنَبَ ذَنْبًا، فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ، وَيَأْخُذُ بِالذَّنْبِ، ثُمَّ عَادَ فَأَذْنَبَ، فَقَالَ: أَيْ رَبِّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَذْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا، فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ، وَيَأْخُذُ بِالذَّنْبِ، اعْمَلْ مَا شِئْتَ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(93) – Передається від Абу Гурейри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Пророк, мир йому і благословення Аллага, передав від свого Господа, Благословенного і Всевишнього: «Один раб здійснив гріх і сказав: „О Аллаг, пробач мені мій гріх!“ І Всевишній сказав: „Мій раб вчинив гріх, але він знає, що має Господа, Який пробачає гріхи і карає за гріхи.“ Потім він знову вчинив гріх і сказав: „О мій Господи, пробач мені мій гріх!“ І Всевишній сказав: „Мій раб вчинив гріх, але він знає, що має Господа, Який пробачає гріхи і карає за гріхи.“ Потім він знову вчинив гріх і сказав: „О мій Господи, пробач мені мій гріх!“ І Всевишній сказав: „Мій раб вчинив гріх, але він знає, що має Господа, Який пробачає гріхи і карає за гріхи. Роби, що забажаєш, — Я пробачив тобі.“» [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Передає Пророк, мир йому і благословення Аллага, від свого Господа: «Коли раб чинить гріх, а потім каже: „О Аллаг, пробач мені мій гріх!“, — Всевишній каже: „Мій раб вчинив гріх, але він знає, що має Господа, Який пробачає гріх, покриває його, милує або карає. Я вже пробачив йому.“» «А потім він знову чинить гріх і каже: „О Аллаг, пробач мені мій гріх!“, — Всевишній каже: „Мій раб вчинив гріх, але він знає, що має Господа, Який пробачає гріх, покриває його, милує або карає. Я вже пробачив Моєму рабу.“» «Потім він знову чинить гріх і каже: „О Аллаг, пробач мені мій гріх!“, — Всевишній каже: „Мій раб вчинив гріх, але він знає, що має Господа,

Який пробачає гріх, покриває його, милує або карає. Я вже пробачив Моєму рабові. Хай робить що забажає — Я пробачив йому, поки щоразу після гріха він залишає його, шкодує про нього і твердо вирішує не повертатися до нього, але потім його душа долає його і він знову падає. Поки він щоразу кається після гріха — Я прощаю йому. Адже покаяння стирає те, що було перед ним.“»

Benefits from the Hadith:

1. Широта Милості Аллага до Своїх рабів: якими б не були їхні гріхи, якщо вони щиро каються і звертаються до Нього, — Аллаг пробачає їм.
2. Той, хто вірить у Всемогутнього Аллага, завжди сподівається на Його прощення і боїться Його покарання, тому не зволікає з каяттям і не наполегливо продовжує грішити.
3. Умови щирого каяття: залишити гріх, відчути жаль за нього, щиро вирішити більше не повертатися до нього. Якщо ж гріх пов’язаний із правами людей — щодо майна, честі чи життя — то додається четверта умова: повернути право або отримати прощення від того, кому було завдано шкоди.
4. Велике значення має знання про Аллага, яке дозволяє рабові розуміти релігію: щоразу, коли він помиляється, він кається, не впадає у відчай і не вперто тримається за гріх.

(4817)

(94) – عن عَلِيٍّ قَالَ: إِنِّي كُنْتُ رَجُلًا إِذَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثًا نَفَعَنِي اللهُ مِنْهُ بِمَا شَاءَ أَنْ يَنْفَعَنِي بِهِ، وَإِذَا حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ اسْتَحْلَفْتُهُ، فَإِذَا حَلَفَ لِي صَدَّقْتُهُ، وَإِنَّهُ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ، وَصَدَقَ أَبُو بَكْرٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَا مِنْ رَجُلٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا، ثُمَّ يَقُومُ فَيَتَطَهَّرُ، ثُمَّ يُصَلِّي، ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ اللهَ، إِلَّا غَفَرَ اللهُ لَهُ»، ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ: {وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ} [آل عمران: 135]. [صحيح] – [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وابن ماجه وأحمد]

(94) – Передається від Алі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Коли я чув хадіс від Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, Аллаг дозволяв мені скористатися з нього так, як Він бажав. А коли один із його сподвижників передавав мені хадіс, я просив його заприсягтися, і коли він присягався, я вірив йому. І якось Абу Бакр передав мені хадіс — і Абу Бакр говорив правду — він сказав: “Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Немає такого, хто здійснив би гріх, потім встав і зробив омивання і помолився, а потім попросив би у Аллага пробачення за гріх, то Аллаг обов'язково пробачив би йому". Потім він прочитав цей аят: {А ті, які зробили щось мерзотне із великих гріхів або здійснили зло самим собі, але потім згадали загрозу покарання Аллага і попросили пробачення за свої гріхи} [Сімейство Імрана: 135].» [صحيح] – [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Повідомив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що кожен, хто скоїв гріх, після чого зробить обмивання найкращим чином, потім встане на молитву і помолиться два рака'ати з наміром покаятися у своєму гріху, а потім попросить у Аллага пробачення, то Аллага неодмінно пробачить йому. Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, прочитав слова Аллага Всевишнього: {А ті, які зробили щось мерзотне із великих гріхів або здійснили зло самим собі, але потім згадали загрозу покарання Аллага і попросили ппобаченя за свої гріхи}. [Сімейство Імрана: 135].

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі міститься заклик до виконання молитви, після якої можна попросити пробачення за гріхи.
2. Безмежність пробачення Аллага і те, зо Він приймає каяття рабів і їх благання про пробачення гріхів.

(65063)

(95) – عَنْ أَبِي مُوسَى رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يَبْسُطُ يَدَهُ بِاللَّيْلِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ النَّهَارِ، وَيَبْسُطُ يَدَهُ بِالنَّهَارِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ اللَّيْلِ، حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(95) – Передається зі слів Абу Муси, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, Всевишній

Аллаг простягає Свою Руку вночі, щоб прийняти покаяння того, хто вчинив щось погане вдень, і Він простягає Свою Руку вдень, щоб прийняти покаяння того, хто вчинив щось погане вночі, [і так триватиме] доти, доки сонце не зійде із заходу». [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що Всевишній Аллаг приймає покаяння від своїх рабів. І якщо раб скоїв гріх вдень і покаявся вночі, то Аллаг прийме його покаяння. І якщо він скоїв гріх вночі і покаявся вдень, то Аллаг прийме його покаяння також. І Він простягає Свою руку для покаяння, радіючи йому та приймаючи його. І двері покаяння залишаються відкритими доти, доки сонце не зійде із заходу, що є ознакою кінця світу. Коли ж воно зійде, то двері покаяння зачиняться.

Benefits from the Hadith:

1. Прийняття покаяння триває доти, доки двері його відкриті, і зачиняються вони або зі сходом сонця із заходу, або в момент смерті людини, коли її душа, виходячи, досягає горла.
2. Ніхто не повинен відчувати відчаю щодо свого гріха, адже прощення Аллага та Його милість безмежні, а можливість принести каяття, та двері для цього завжди відкриті.
3. Існують умови прийняття покаяння: Перша – відмова від гріха, друга – жаль за його вчинення,

третя – твердий намір ніколи більше не повертатися до нього. Ці умови стосуються гріхів, в яких були порушені права Аллага Всевишнього, але якщо гріхи стосуються порушених прав людей, то для прийняття покаяння необхідно виконати ще одну умову, а саме: або компенсувати завдану їм шкоду, або щоб вони вам пробачили.

(4318)

(96) – عن أبي هريرة رضي الله عنه: أَنَّ رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «يَنْزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرُ، يَقُولُ: «مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ؟ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ؟ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ؟». [صحيح] – [متفق عليه]

(96) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Наш Господь, благословенний і Всевишній, сходить щоночі в останню третину ночі до нижнього неба і каже: “Хто взиватиме до Мене, щоб Я відповів йому? Хто проситиме Мене, щоб Я дарував йому? Хто проситиме в Мене прощення, щоб Я пробачив йому?”». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що Аллаг, благословенний і Всевишній, щоночі сходить на нижнє небо в останню третину ночі. Він закликає Своїх рабів звертатися до Нього з благаннями, і Він

відповідає тим, хто взиває до Нього. Він заохочує їх просити у Нього те, чого вони бажають, і Він дарує це тим, хто просить. Він закликає їх просити прощення за свої гріхи, і Він пробачає Своїм віруючим рабам.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на високу значимість останньої третини ночі, адже цей час є надзвичайно важливим для виконання нічної молитви, для благання, звернень із проханнями та для прохань про прощення гріхів.
2. Кожному, хто почув цей хадіс, слід із особливою старанністю прагнути використати ці години, коли молитви та благання не залишаються без відповіді.

(10412)

(97) – عن النُّعمان بن بَشير رضي الله عنه قال: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ -وَأَهْوَى النُّعْمَانُ بِإِصْبَعَيْهِ إِلَى أُذُنَيْهِ-: «إِنَّ الْحَلَالَ بَيِّنٌ وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيِّنٌ، وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبِهَاتٌ لَا يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ، فَمَنِ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ، وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ، كَالرَّاعِي يَرْعَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يَرْتَعَ فِيهِ، أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى، أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللهِ مَحَارِمُهُ، أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً، إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(97) – Передається від Ну’мана ібн Башіра, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Я чув як

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав, і він приклав свої пальці до своїх вух: «Воістину, роз'ясненим є те, що дозволено в релігії Іслам, як і роз'ясненим є те, що заборонено в ній, але поміж них трапляються незрозумілі ситуації, положення яких не зрозуміло для більшості людей. І той, хто остерігатиметься незрозумілого і сумнівного, той збереже свою релігію та свою честь, а той, хто нехтуватиме сумнівним, — потрапить в заборонене. Адже він подібний до пастуха, який пасе свою отару біля заповідного місця і ось-ось вона перетне кордони забороненої території... Зверніть увагу: кожен пан обов'язково має якесь місце, заборонене для інших і, воістину, заповідні місця Аллага — Його заборони в релігії. І воістину, є в тілі людини шматочок плоті, який, будучи благим, робить благим і все тіло, а якщо буде зіпсованим, то обов'язково зіпсує все тіло. Воістину, цей шматочок — серце.» [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пояснив Пророк, мир йому і благословення Аллага, загальне правило, яке стосується положення ситуацій (речей), і що життєві ситуації поділяються на три типи: ті, що дозволені і ті, що заборонені, а також ті ситуації, положення яких до кінця не зрозуміло для більшості людей, з точки зору їх дозволеності чи заборони.

Тому той, хто віддалив себе від участі у справах, в яких він не впевнений, то він зберіг свою релігію, віддалившись від попадання в заборонене. Крім того,

такий мусульманин зберіг свою честь від людських пересудів, які могли б висловлювати йому свої нарікання, через вчинення ним сумнівного. Якщо ж мусульманин не остерігатиметься сумнівних вчинків, то з ним може статися одне з двох: або він вчинить заборонену дію, або про нього будуть злословити люди, торкаючись його честі. Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, навів в якості прикладу чоловіка, який не остерігається сумнівних вчинків. Він порівняв його з пастухом, який пасе своїх верблюдів і овець біля заповідної землі, яка належить іншому господареві. І цей пастух ось-ось перейде межі цієї території, і почне пасти свою отару на забороненій місцевості, оскільки він дуже близько до неї знаходиться. Це ж стосується і людини, яка робить якусь сумнівну річ. Адже тим самим вона наближається до тих дій, які вже заборонені Аллагом, і ось-ось вчинить те, в забороні чого немає сумнівів. Окрім того, Пророк, мир йому і благословення Аллага,вказав на те, що зовнішні діяння є проявом внутрішніх діянь, – праведних, чи порочних. Він пояснив, що в тілі людини є шматочок плоті (тобто серце), який, будучи благим, робить благим все тіло, а якщо він зіпсований, то псує і все тіло.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі заклик до утримання від сумнівного як такого – положення яких до кінця незрозуміло.

(4314)

(98) – عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي، فَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدَّ أَحَدِهِمْ، وَلَا نَصِيفَهُ». [صحيح] – [متفق عليه]

(98) – Передається від Абу Саїда аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не сваріть моїх сподвижників. Якщо один із вас витратить золото розміром з гору Ухуд, то він не перевершить жодного з них, який витратив усього мудд або половину мудда». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, заборонив ображати сподвижників, особливо перших із мугаджирів (переселенців з Мекки) та ансарів (медінських помічників). І він і повідомив, що якби хтось із людей витратив золота завбільшки з гору Ухуд на добрі справи, то його нагорода не зрівнялася б із нагородою одного зі сподвижників за витрачений ним мудд їжі або його половини (мудд – це кількість, що вміщується в долонях людини середньої статури). І це через незрівнянну та особливу силу їхньої щирості, правдивості намірів, і в тому, що вони витрачали свої кошти і билися на шляху Аллага до підкорення Мекки, коли в цьому була величезна потреба.

Benefits from the Hadith:

1. Ображання сподвижників, нехай буде ними задоволений Аллаг, є забороненим (харам) і належить до великих гріхів.

(11000)

(99) – عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: كُنْتُ خَلْفَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا، فَقَالَ: «يَا غُلَامُ، إِنِّي أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ، احْفَظِ اللهَ يَحْفَظْكَ، احْفَظِ اللهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ، إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللهَ، وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللهِ، وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ، لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللهُ لَكَ، وَلَوِ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ، لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللهُ عَلَيْكَ، رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ». [صحيح] - [رواه الترمذي]

(99) – Передається від Ібн 'Аббаса, нехай буде задоволений Аллаг ним та його батьком, що він сказав: «Одного дня я був позаду Посланця Аллага, і він мені сказав: «О хлопчику, я навчу тебе деяким словам: «Бережи в собі пам’ять про Аллага, і Він буде зберігати тебе, пам'ятай про Аллага, і ти знайдеш Його перед собою. Якщо захочеш попросити про щось, то проси це у Аллага, а якщо захочеш звернутися за допомогою, то звертайся до Аллага. І знай, що якщо всі люди зберуться разом, щоб бути корисними тобі, то вони принесуть тобі користь лише в тому, що було визначено тобі Аллагом. І якщо вони всі зберуться разом, щоб завдати тобі шкоди, то вони нашкодять тобі тільки в тому, що було визначено тобі Аллагом... Вже підняті пера і

висохли чорнила!». [رواه الترمذي] - [صحيح]

Explanation:

Ібн Аббас, нехай буде задоволений ним Аллаг, розповідає, що ще коли він був хлопчиком, то якось їхав верхи разом з Пророком, мир йому і благословення Аллага, і він сказав йому: «Я навчу тебе розумінню речей і подій, якими Аллаг принесе тобі користь:

Бережи в собі пам'ять про Аллага, дотримуючись Його заповідей і уникаючи всього того, що Він заборонив так, щоб стати покірним рабом, наближеним до Нього, і не будь непокірним грішником. І якщо ти цього досягнеш, то твоєю винагородою стане те, що Аллаг захистить тебе від лиха цього та потойбічного життя, і дасть тобі перемогу у твоїх діях, де б ти не опинився.

Якщо ти захочеш про щось попросити, то не проси нікого, крім Аллага, бо тільки Він відповідає тим, хто звертається до Нього.

А якщо ти захочеш отримати допомогу, то не звертайся за нею ні до кого, крім Аллага.

І ти маєш бути впевненим, що ніхто не зможе принесе тобі ніякої користі, навіть якщо для цього об'єднаються всі люди на землі, крім того, що Аллаг визначив тобі із блага. І так само, ніхто не зможе тобі нашкодити, навіть якщо для цього об'єднаються всі люди на землі, крім того, що Аллаг визначив для тебе із бід.

Вказівка, на те, що вже сталося, – воно було передвизначено Аллагом, відповідно до Його Мудрості,

та Його Знання, а те, що Він встановив не може бути змінено.

Benefits from the Hadith:

1. Важливе значення має навчання маленьких дітей та юнаків питанням релігії, єдинобожжя та прекрасним моральним якостям.
2. Характер винагороди відповідає самому діянню.
3. Повеління покладатися на Аллага і сподіватися виключно на Нього, адже Він – Прекрасний Покровитель.
4. Вказівка на необхідність мати віру в усі установленні рішення Аллага та Його Передвизначення, та бути задоволеним абсолютно всіма Його рішеннями, і розуміти те, що саме Аллаг повністю встановив порядок в усьому.
5. Хто нехтує релігією Аллага, тим знехтує Аллаг, залишивши його без захисту.

(4811)

(100) – عَنْ سُفْيان بنِ عَبْدِ اللهِ الثَّقَفِيّ رضي الله عنه قال: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ، قُلْ لِي فِي الْإِسْلَامِ قَوْلًا لَا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَدًا غَيْرَكَ، قَالَ: «قُلْ: آمَنْتُ بِاللهِ، ثُمَّ اسْتَقِمْ». [صحيح] - [رواه مسلم وأحمد]

(100) – Передається зі слів Суф'яна ібн Абдуллага ас-Сакафі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Я сказав: "О Посланець Аллага, розкажи мені про Іслам щось таке, про що я не зможу дізнатись ні від кого іншого, крім тебе. Він, мир йому і благословення

Аллага, відповів: "Скажи: "Я увірував в Аллага", – і будь непохитним!"». [رواه مسلم وأحمد] – [صحيح]

Explanation:

Сподвижник Суф'ян ібн Абдуллаг, нехай буде задоволений ним Аллаг, попросив Пророка, мир йому і благословення Аллага, навчити його словам, які б охоплювали всі значення Ісламу, аби він схопився за них, і не питав нікого іншого про це. Тоді Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав йому: "Скажи, що ти визнаєш Єдинобожжя Аллага, і віриш в те, що Він – твій Господь, твій істинний Бог, твій Творець, в Якого немає посередника та співтовариша. Після цього ти проявляєш повну покору Аллагу тим, що виконуєш те, чим Він тебе зобов'язав, і залишаєш те, що Він тобі заборонив, і лишаєшся на цьому, та не змінюєш свого слова".

Benefits from the Hadith:

1. Основою релігії є віра в Аллага, та в Його Господство, Його Божественність, Його Імена та Атрибути.
2. Хадіс вказує на необхідність стійкості після того, як увірував, та продовжувати поклонятися і бути непохитним у цьому.
3. Віра є умовою прийняття богоугодних справ.
4. Віра в Аллага включає в себе те, що необхідно мати вірне розуміння релігії, та її основ, і того, що пов'язано зі станом щирості сердець, та бути покірним і відданим Аллагу як у своєму серці, так і

в життєвих ситуаціях.

5. Стійкість – це залишатися на вірному шляху, роблячи те, що є обов'язковим, і уникаючи того, що заборонено.

(65018)

(101) – عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ، إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى». [صحيح] - [متفق عليه]

(101) – Зі слів ан-Ну'мана ібн Башира, нехай буде задоволений ним Аллаг, передається, що посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Віруючі у своїй взаємній любові, милосерді та співчутті подібні до єдиного тіла: якщо болить один із його органів, то все тіло відгукується безсонням і лихоманкою». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що мусульмани повинні ставитись один одного з любов'ю, співчуттям і милосердям, допомагати, підтримувати і бажати один одному добра, і разом реагувати на будь-яку заподіяну кривду, бути як єдиний організм: якщо хворіє один із його органів, то усе тіло відчуває жар і безсоння.

Benefits from the Hadith:

1. Необхідно з увагою відноситись до прав

мусульман і заохочувати їх до взаємодопомоги і підтримки.

2. Обов'язково між віруючими мусульманами повинна бути взаємна любов і взаємна підтримка.

(4969)

(102) – عن عثمان بن عفان رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ خَرَجَتْ خَطَايَاهُ مِنْ جَسَدِهِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ أَظْفَارِهِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(102) – Передається від Усмана ібн Аффана, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто зробить мале омовіння (вуду) і виконає його найкращим чином, з тіла його виходять гріхи, навіть виходять з-під його нігтів». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що той, хто здійснює мале обмивання, дотримуючись Сунни та всіх його правил, отримає завдяки цьому очищення від гріхів, і вони будуть виходити з нього, аж поки не вийдуть навіть з-під нігтів його рук і ніг.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс закликає дбайливо ставитися до вивчення і практики малого омовіння, а також до дотримання його Сунни та правил етикету.

2. Вказівка на високе значення малого омовіння, адже воно є причиною пробачення малих гріхів. А щодо великих гріхів, то для них обов'язковим є щире каяття.
3. Умовою пробачення гріхів є виконання омовіння у повній формі, без недоліків, як це пояснив Пророк, мир йому і благословення Аллага.
4. Пробачення малих гріхів у цьому хадісі обумовлене тим, що людина уникає великих гріхів і кається за них, відповідно до слів Аллага: «І якщо ви будете уникати тяжких гріхів, які заборонені вам, то Ми простимо вам ваші погані вчинки та введемо вас через вхід пошани» [Ан-Ніса: 31].

(6263)

(103) – عَن أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنَّا نَرْكَبُ البَحْرَ، وَنَحْمِلُ مَعَنَا القَلِيلَ مِنَ الْمَاءِ، فَإِنْ تَوَضَّأْنَا بِهِ عَطِشْنَا، أَفَنَتَوَضَّأُ مِنَ الْبَحْرِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «هُوَ الطَّهُورُ مَاؤُهُ، الحِلُّ مَيْتَتُهُ». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي وابن ماجه وأحمد]

(103) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що один чоловік запитав Пророка, мир йому і благословення Аллага: «О Посланець Аллага! Ми подорожуємо морем і беремо з собою дуже мало води, і якщо ми будемо здійснювати нею омовіння, то ми будемо страждати від спраги. Чи можна нам здійснювати омовіння морською водою?» Посланець Аллага, мир йому і

благословення Аллага, сказав: «Вода [моря] чиста, а мертвечину його дозволено [вживати в їжу]». [رواه أبو داود والترمذي والنسائي وابن ماجه وأحمد] – [صحيح]

Explanation:

Чоловік запитав пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, кажучи: «Ми виходимо в море на кораблях для риболовлі, торгівлі тощо, і беремо з собою мало питної води. Якщо ми використаємо питну воду для малого омовіння (вуду) та повного омовіння (ґусль), то вона швидко закінчиться, і нам нічого буде пити. Чи дозволено нам здійснювати омовіння морською водою?»

Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав про морську воду, що вона чиста сама по собі і має очищаючу дію, і дозволено здійснювати нею мале омовіння (вуду) та повне омовіння (ґусль), а також дозволено їсти все, що виходить з неї, як-то риба, кити та інше, навіть якщо їх не спіймали, а знайшли мертвими, плаваючими на поверхні.

Benefits from the Hadith:

1. Морські тварини, що померли природною смертю у воді, дозволені до вживання, якщо вони є мешканцями моря і живуть виключно в ньому.
2. Хадіс вказує на те, що можна давати більш розгорнуту відповідь, ніж поставлене питання, аби принести більше користі.
3. Вода, якщо її смак, колір або запах змінилися

чистою речовиною, залишається чистою (тагір), доки вона зберігає свою сутність води. Це стосується навіть того, якщо її солоність, температура (жар) або холод значно посилилися, чи відбулися інші подібні зміни.

4. Морська вода усуває як велику, так і малу нечистоту (хадас), а також видаляє випадкові нечистоти (наджас) з чистого тіла, одягу або будь-чого іншого.

(8355)

(104) – عَن عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رضي الله عنهما قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْمَاءِ وَمَا يَنُوبُهُ مِنَ الدَّوَابِّ وَالسِّبَاعِ، فَقَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا كَانَ الْمَاءُ قُلَّتَيْنِ لَمْ يَحْمِلِ الْخَبَثَ». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي وابن ماجه وأحمد]

(104) – 'Абдуллаг ібн 'Умар, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, передає: «Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, запитали про воду і про домашніх і диких тварин, які приходять до неї, і він, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Якщо об'єм води не менший від двох великих глечиків (кулля), то вона не стає нечистою"». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, запитали про ту води, до якої приходять тварини та хижаки для пиття тощо. Він, мир йому і благословення Аллага, відповів, що якщо об'єм води

досягає двох великих бурдюків (210 літрів), то цього об'єму достатньо, щоб вона залишалась чистою, хіба що зміниться одна з трьох її властивостей (колір, смак чи запах) через нечистоту.

Benefits from the Hadith:

1. Вода стає нечистою (наджас), якщо одна з її трьох властивостей – колір, смак або запах – зміниться через нечистоту. Цей хадіс був наведений як загальне правило (для більшості випадків), а не як точне визначення (кількості).
2. Ісламські вчені одностайно погоджуються: якщо вода змінилася через нечистоту, то вона повністю стає нечистою (наджас), незалежно від її кількості – малої чи великої.

(8357)

(105) – عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الأَنْصَارِيِّ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا أَتَيْتُمُ الغَائِطَ فَلاَ تَسْتَقْبِلُوا القِبْلَةَ، وَلاَ تَسْتَدْبِرُوهَا وَلَكِنْ شَرِّقُوا أَوْ غَرِّبُوا» قَالَ أَبُو أَيُّوبَ: فَقَدِمْنَا الشَّأْمَ فَوَجَدْنَا مَرَاحِيضَ بُنِيَتْ قِبَلَ القِبْلَةِ فَنَنْحَرِفُ، وَنَسْتَغْفِرُ اللَّهَ تَعَالَى.

[صحيح] - [متفق عليه]

(105) – Передається від Абу Аййуба аль-Ансарі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли прийдете до відхожого місця, то не повертайтеся передом у бік Кибли, справляючи велику або малу нужду. Але повертайтеся на схід чи на захід». А після того, як ми

прибули до Шаму, то побачили, що там відхожі місця побудовані якраз проти Киблі. Тож, ми трохи змінювали напрямок і просили у Всемогутнього і Великого Аллага пробачення». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, заборонив тому, хто хоче справити свою нужду, будь то сечовипускання чи випорожнення, повертатися обличчям по Киблі, тобто в напрямку Кааби, і не можна також ставати до неї спиною. Натомість, він повинен повертатися в напрямку сходу чи заходу, якщо його Кибла є такою ж, як у жителів Медіни (тобто: на південь). Потім Абу Айюб, нехай буде задоволений ним Аллаг, розповів, що коли вони прибули до Шаму, то побачили, що тамтешні туалети, зроблені в напрямку до Кааби. Тому вони старалися стати боком до Кибли, і при цьому просили у Аллага прощення.

Benefits from the Hadith:

1. Мудрість такої поведінки полягає в тому, щоб шанувати і поважати Каабу.
2. Потрібно простити пробачення за свої гріхи після того, як покинете відхоже місце.
3. В хадісі приклад методу пророчого навчання: коли він вказував на щось заборонене, чого необхідно обов'язково уникати, то одразу вказував на кращу заміну для нього, яка є дозволеною.

(3078)

(106) – عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا يُمْسِكَنَّ أَحَدُكُمْ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ وَهُوَ يَبُولُ، وَلَا يَتَمَسَّحْ مِنَ الْخَلَاءِ بِيَمِينِهِ، وَلَا يَتَنَفَّسْ فِي الْإِنَاءِ». [صحيح] – [متفق عليه]

(106) – Передається, що Абу Катада, нехай буде задоволений ним Аллаг, сказав, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Нехай ніхто з вас не торкається свого статевого органа правою рукою, коли справлятиме малу нужду. І нехай ніхто не підмивається правою рукою після справління нужди. І нехай ніхто не дмухає в посудину [перед тим, як пити]». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив деякі правила ісламського етикету, а саме: він заборонив чоловікові тримати правою рукою свій орган під час сечовипускання, а також видаляти нечистоти з переднього чи заднього органу правою рукою, адже права рука призначена тільки для благородних справ. Також людині заборонено дмухати в посудину, з якої вона п'є.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс є доказом того, як релігія Іслам є основоположником в тому числі в питаннях етикету та гігієни для людей.
2. Хадіс вказує на те, що потрібно уникати нечистот, але якщо вже людина змушена буде контактувати

з ними, то це має робитися лівою рукою.
3. Пояснення достоїнства та переваги правої сторони над лівою.
4. Хадіс вказує на досконалість ісламського закону і на всеосяжність його вчення.

(3079)

(107) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ فَلْيَسْتَنْثِرْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَبِيتُ عَلَى خَيَاشِيمِهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(107) – Передається від Абу Гурейри, нехай буде задоволений ним Аллаг, передав, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли хто-небудь із вас прокидається від сну і робить мале омовіння, то нехай промиє ніс тричі, бо шайтан проводить ніч на його носі». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, закликає того, хто прокинувся від сну, тричі зробити істіншак (промивання носа). Істіншак — це очищення носа шляхом втягування води та подальшого вишморкування, оскільки шайтан перебуває в носі протягом ночі.

Benefits from the Hadith:

1. Кожному, хто прокинувся від сну, належить зробити істіншак, щоб усунути слід шайтана з

носа. А якщо людина збирається здійснювати омовіння (вуду), то наказ про істіншак у цьому випадку є ще більш обґрунтованим.

2. Істіншак є доповненням до користі промивання носа, адже істіншак очищає внутрішню частину носа, а потім виводить цей бруд разом із водою.
3. Обмеження цього правила нічним сном випливає зі слова «ябіту» (يَبيتُ), адже «байтута» (بيتوتة) означає саме нічний сон. Це також пояснюється тим, що тривалий та глибокий сон настає саме вночі.
4. У цьому хадісі є доказ того, що шайтан може бути близьким до людини, навіть коли вона цього не усвідомлює.

(8377)

(108) – عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْسِلُ، أَوْ كَانَ يَغْتَسِلُ، بِالصَّاعِ إِلَى خَمْسَةِ أَمْدَادٍ، وَيَتَوَضَّأُ بِالْمُدِّ. [صحيح] - [متفق عليه]

(108) – Передається зі слів Анаса, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Пророк, мир йому і благословення Аллага, здійснював повне омовіння, використовуючи від одного са' до п'яти муддів води, і він здійснював мале омовіння, використовуючи один мудд води». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, здійснював повне омовіння (ґусль) від

статевого осквернення, використовуючи об’єм води від одного са'а до п'яти муддів, а мале омовіння (вуду) – використовуючи лише один мудд. Са'а – це чотири мудди, а мудд – це об'єм, який вміщується в дві долоні людини середньої статури.

Benefits from the Hadith:

1. В релігії встановлено поміркованe, економне використання води під час вуду (малого омовіння) та ґусля (повного омовіння), а також недопустимість марнотратства, навіть якщо вода є легкодоступною.
2. Бажаним є використання мінімальної кількості води для вуду (малого омовіння) та для ґусля (повного омовіння), і це є настановою пророка Мухаммада , мир йому і благословення Аллага.
3. Головною задачею є виконання малого чи великого омовіння в довершеній формі, з дотриманням усіх сунн, етикету без переводу води та її надмірної економії, а також мають враховуватися час та усі обставини, в тому числі те скільки води взагалі доступно: багато чи мало, та інше.
4. Стан статевого осквернення (джанаба) стосується кожного, в кого відбулося виділення сім'яної рідини або він мав статевий акт, і він названий так, через необхідність утримуватися (аджтанаба) від молитви та інших видів поклоніння, доки він не очиститься від нього.
5. Са'а – це відома міра об'єму, і в хадісі мається на

увазі са'а пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, яка за вагою становить (480) міскалів доброякісної пшениці, а в літрах – (3 літри).

6. Мудд – це шаріатська одиниця вимірювання об'єму, що дорівнює кількості, яка вміщується в долонях людини середньої статури, якщо вона наповнить їх і витягне (мадда) . Мудд становить чверть са'а за одностайною думкою правознавців, і його об'єм становить (750) мілілітрів.

(8387)

(109) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: «لَا يَقْبَلُ اللهُ صَلَاةَ أَحَدِكُمْ إِذَا أَحْدَثَ حَتَّى يَتَوَضَّأَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(109) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллага, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не прийме Аллаг молитву ні кого з вас, хто осквернився, поки той не зробить омовіння». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що однією з умов для здійснення молитви є стан ритуальної чистоти, тож той, хто хоче помолитися, повинен здійснити обмивання, якщо виникла ситуація, яка порушила ритуальну чистоту, як вихід калу, сечі, тощо.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує, що молитва мусульманина не може бути прийнятою, якщо вона виконується в стані ритуального осквернення поки він не очиститься повним купанням тіла (ґусль) від великого осквернення, або обмивання (вуду) від малого осквернення.
2. Мале обмивання (вуду) виконується наступним чином: набираєте воду в рот, ополіскуєте і випльовуєте воду. Потім воду втягуєте в ніс і видуваєте її, потім тричі треба вмити обличчя, потім тричі миєте руки до ліктів, потім один раз протираєте всю голову, а потім тричі миєте ступні разом з кісточками.

(3534)

(110) – عَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه قال: أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: أَنَّ رَجُلًا تَوَضَّأَ فَتَرَكَ مَوْضِعَ ظُفُرٍ عَلَى قَدَمِهِ فَأَبْصَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «ارْجِعْ فَأَحْسِنْ وُضُوءَكَ» فَرَجَعَ، ثُمَّ صَلَّى. [صحيح بشواهده] - [رواه مسلم]

(110) – Передається від Джабіра, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Мені повідомив Умар ібн аль-Хаттаб, що один чоловік здійснив омовіння, але залишив на своїй стопі ділянку розміром із ніготь, яку не омив. Це побачив Пророк, мир йому і благословення Аллага, і сказав: “Повернися та виконай своє омовіння належним чином”. Той повернувся, після чого виконав омовіння заново, а потім помолився». [صحيح بشواهده] - [رواه مسلم]

Explanation:

Умар, нехай буде задоволений ним Аллаг, повідомив, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, побачив чоловіка, який завершив омовіння, але залишив на своїй стопі ділянку розміром із ніготь, до якої не дійшла вода омовіння. Тоді він, мир йому і благословення Аллага, вказав йому на місце недоліку й сказав: «Повернися і виконай своє омовіння належним чином, доведи його до повноти та віддай кожному органу його право водою». Чоловік повернувся, довів своє омовіння до повноти, після чого виконав молитву.

Benefits from the Hadith:

1. Обов'язковість негайно наказувати схвалюване та наставляти невігласа і неуважного, особливо якщо заборонене призводить до псування його поклоніння.
2. Обов'язковість охоплення водою всіх органів омовіння. Хто залишить частину органа, навіть незначну, тому омовіння є недійсним і він зобов'язаний повторити його, якщо між діями був тривалий проміжок.
3. Законність і приписаність виконання омовіння належним чином, доводячи його до повноти та здійснюючи так, як встановлено шаріатом.
4. Ступні належать до органів омовіння, і щодо них недостатньо протирання, а обов'язковим є саме обмивання.
5. Необхідність дотримання послідовності між

органами омовіння, щоб кожен наступний орган обмивався до того, як висохне попередній.

6. Незнання і забуття не скасовують обов'язку, а лише знімають гріх. Цьому чоловікові, який не довів омовіння до повноти через незнання, Пророк, мир йому і благословення Аллага, не скасував обов'язок омовіння, а лише наказав йому повторити його.

(8386)

(111) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عنهما قَالَ: رَجَعْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَكَّةَ إِلَى الْمَدِينَةِ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِمَاءٍ بِالطَّرِيقِ تَعَجَّلَ قَوْمٌ عِنْدَ الْعَصْرِ، فَتَوَضَّؤُوا وَهُمْ عِجَالٌ، فَانْتَهَيْنَا إِلَيْهِمْ وَأَعْقَابُهُمْ تَلُوحُ لَمْ يَمَسَّهَا الْمَاءُ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَيْلٌ لِلْأَعْقَابِ مِنَ النَّارِ أَسْبِغُوا الْوُضُوءَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(111) – Передається від Абдуллага ібн Амра, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Ми поверталися з Посланцем Аллага, мир йому і благословення Аллага, з Мекки до Медіни, і коли ми дійшли до водопою, то група чоловіків прискорилась щоб встигнути виконати молитву Аср, і вони похапцем здійснили омовіння, а коли ми наздогнали їх, то (побачили, що) їхні п'яти були сухі, і вода не торкнулася їхньої шкіри. Тоді Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Стережіться вогню для ваших п'ят, робіть омовіння ретельно!» [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, подорожував із Мекки до Медіни зі своїми сподвижниками. По дорозі вони знайшли воду, і деякі сподвижники наспіх зробили омовіння (вуду) для післяполудневої молитви (аср) так недбало, що було видно як шкіра їх п'ят залишилась сухою. Тоді Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав, що муки і загибель чекають на тих, хто через недбалість залишає п'яти не омитими, і наказав їм зробити омовіння повноцінно.

Benefits from the Hadith:

1. Миття ніг під час омовіння (вуду) є обов'язковим, адже, якби протирання було б достатньо, то не було погрози Пеклом для тих, хто не омив п'яти.
2. Обов'язково потрібно омивати усі частини тіла для омовіння, а якщо людина навмисно і недбало залишить навіть невелику частину того, що потрібно омити, то її молитва буде недійсною.
3. Хадіс вказує на необхідність навчання необізнаної людини та настанови її на правильний шлях.
4. Якщо обізнаний мусульманин став свідком якихось недоліків у виконанні обов'язкових чи додаткових актів поклоніння іншою людини, то він має це засуджувати, вдаючись до методу підходящого для конкретної ситуації.
5. Мухаммад Ісхак ад-Даглеві сказав: «Повноцінне омовіння (ісбаг) буває трьох видів: обов'язкове

(фард) – це омивання кожного органу один раз. Сунна – це омивання кожного органу тричі, і бажане (мустахабб) – це щоразу робити омивання кожного органу, омиваючи його тричі.

(66392)

(112) – عن عَمْرُو بْنُ عَامِرٍ عَنْ أَنَس بن مالك قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ، قُلْتُ: كَيْفَ كُنْتُمْ تَصْنَعُونَ؟ قَالَ: يُجْزِئُ أَحَدَنَا الْوُضُوءُ مَا لَمْ يُحْدِثْ. [صحيح] - [رواه البخاري]

(112) – Передається від Амра ібн Аміра, від Анаса ібн Маліка: «Пророк, мир йому і благословення Аллага, робив омивання перед кожною молитвою. Я запитав: "А як ви робите?" Він відповів: "Для будь-кого з нас достатньо омивання, (і він буде лишатися у стані ритуальної чистоти) поки з ним не трапиться те, що його порушить"». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, здійснював омивання перед кожною обов'язковою молитвою, навіть якщо він не був у стані осквернення. І він робив це, щоб отримати винагороду і вдоволення Аллага.

Якщо мусульманин після омивання для молитви, продовжує залишатися у стані ритуальної чистоти, то після самої молитви йому дозволяється молитися і наступні обов'язкові молитви, якщо він знаходиться в цьому стані очищення.

Benefits from the Hadith:

1. Пророк, мир йому і благословення Аллага, часто виконував омивання перед кожною молитвою, щоб досягти досконалості.
2. Хадіс вказує на бажаність здійснювати омивання перед кожною молитвою.
3. Дозволено виконувати більше однієї молитви з одним омиванням.

(65080)

(113) – عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: تَوَضَّأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّةً مَرَّةً. [صحيح] - [رواه البخاري]

(113) – Передається від Ібн 'Аббаса, нехай буде задоволений Аллаг ним та його батьком, що він сказав: «Здійснюючи обмивання, Пророк, мир йому і благословення Аллага, обмивав органи тіла по-одному разу». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, іноді обмивав кожну частину тіла тільки по одному разу. Він обмивав обличчя – що включає полоскання рота та носа, а також руки та ноги – все по-одному разу, і це є мінімальною обов'язковою кількістю.

Benefits from the Hadith:

1. Обов'язковим є обмити кожен орган тіла тільки один раз, а більша кількість обмивань є добровільною дозволеною дією [але не більше

трьох разів].

2. Іноді можна зменшувати кількість обмивань органів до одного разу.
3. Дозволяється протирати голову тільки один раз.

(65081)

(114) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ زَيْدٍ رضي الله عنه: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأَ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ. [صحيح] - [رواه البخاري]

(114) – Передається від Абдуллага ібн Зайда, нехай буде задоволений ним Аллаг, що здійснюючи обмивання, Пророк, мир йому і благословення Аллага, обмивав органи тіла по два рази. [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Іноді Пророк, мир йому і благословення Аллага, обмивав кожну частину тіла для обмивання двічі, в тому числі двічі обмивав обличчя, включаючи полоскання рота та носа, а також руки і ноги.

Benefits from the Hadith:

1. Обов'язковим є разове миття органів, а більша кількість обмивань є добровільною дозволеною дією [але не більше трьох разів].
2. Іноді можна обмивати органи тіла по два рази при здійсненні обмивання.
3. Дозволяється протирати голову тільки один раз.

(65082)

(115) – عَنْ حُمْرَانَ مَوْلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رضي الله عنه: أَنَّهُ رَأَى عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ دَعَا بِوَضُوءٍ، فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ مِنْ إِنَائِهِ، فَغَسَلَهُمَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ أَدْخَلَ يَمِينَهُ فِي الْوَضُوءِ، ثُمَّ تَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَاسْتَنْثَرَ، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، وَيَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثَلَاثًا، ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ، ثُمَّ غَسَلَ كُلَّ رِجْلٍ ثَلَاثًا، ثُمَّ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ نَحْوَ وُضُوئِي هَذَا، وَقَالَ: «مَنْ تَوَضَّأَ نَحْوَ وُضُوئِي هَذَا ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَا يُحَدِّثُ فِيهِمَا نَفْسَهُ غَفَرَ اللهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(115) – Від Хумрана, вільновідпущеника 'Усмана ібн Аффана, повідомляється, що він бачив, як одного разу 'Усман ібн 'Аффан, нехай буде задоволений ним Аллаг, наказав принести йому воду для обмивання, а коли її принесли, він тричі злив воду з посудини собі на руки, і тричі помив кисті рук. Потім він опустив у посуд з водою праву руку, набрав води і промив нею рот і ніс, потім тричі помив обличчя і руки до ліктів, потім обтер вологими руками голову, потім тричі помив ноги до щиколоток, а потім сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Тому, хто зробить обмивання, подібне до цього мого обмивання, а потім здійснить молитву в два ракаати, не думаючи при цьому про щось стороннє, тому будуть пробачено його попередні гріхи"». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Якось Усман, нехай буде задоволений ним Аллаг, навчав тому, як робив обмивання Пророк, мир йому і благословення Аллага, і щоб це було більш зрозумілим,

показав його на практиці. Тож, він попросив принести посудину з водою, тричі облив нею руки, потім опустив праву руку в посудину, набрав нею води та промив рот і виплюнув її. Потім він втягнув воду у ніздрі, та вдихнув так, що вода дійшла аж до середини носа, а потім вишмаркався. Потім тричі помив обличчя, та тричі помив руки по лікті. Потім один раз провів по голові рукою, змоченою у воді та тричі помив стопи по гомілку.

А закінчивши, Усман, нехай буде задоволений ним Аллаг, розповів, що бачив, як Пророк, мир йому і благословення Аллага, робив обмивання саме так. А потім Усман порадував мусульман, що той, хто зробить таке ж обмивання, і після нього помолиться два ракаати, з покірністю та повним усвідомленням свого знаходження перед своїм Господом, то Аллаг винагородить його за таке досконале обмивання, і таку щиру молитву тим, що пробачить йому минулі гріхи.

Benefits from the Hadith:

1. Бажано вимити руки перед тим, як опустити їх у посудину з водою на початку обмивання, якщо це відбувається протягом дня. Але якщо людина прокинулася після нічного сну, то вже стає обов'язковим для неї вимити руки.
2. Вчитель має обрати найпростіший шлях для того, щоб учень зрозумів та засвоїв матеріал, у тому числі й через пояснення на практичному прикладі.
3. Той, хто розпочав акти поклоніння, повинен

відганяти сторонні думки про цей світ і боротися зі своєю душею заради цього, адже найповноцінніша молитва та, в якій – максимальна зосередженість, оскільки, під час молитви, людині може спадати на думку щось важливе, що її турбує, і неможливо вберегтися від таких думок, тому треба боротися з ними, і не піддаватися на них.

4. Під час обмивання бажано починати з правої сторони.
5. Необхідно дотримуватися встановленої послідовності при полосканні рота, втягуванні води в ніс і вишмаркуванні.
6. Бажано вмивати обличчя, мити руки і ноги тричі, а обов'язково – лише один раз.
7. Пробачення гріхів від Аллага, як винагорода досягається за дві справи разом: здійснення малого обмивання правильним чином, та здійснення молитви в два ракаати після нього правильним чином.
8. Кожна частина тіла має свої межі для обмивання. Обличчя: від місця на лобі, з якого починає рости волосся і до підборіддя в довжину, та від вуха до вуха в ширину. Межа руки: від кінчиків пальців до ліктя, який є суглобом між передпліччям та плечем. Межа голови: від місця, з якого починає рости волосся з боків обличчя, і до верхівки шиї, а також до голови відноситься протирання вух.

Межа ступні: вся стопа разом із суглобом, що між нею та гомілкою.

(3313)

(116) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَلْيَجْعَلْ فِي أَنْفِهِ ثُمَّ لِيَنْثُرْ، وَمَنِ اسْتَجْمَرَ فَلْيُوتِرْ، وَإِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ نَوْمِهِ فَلْيَغْسِلْ يَدَهُ قَبْلَ أَنْ يُدْخِلَهَا فِي وَضُوئِهِ، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لاَ يَدْرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدُهُ».

ولفظ مسلم: «إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ نَوْمِهِ فَلَا يَغْمِسْ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ حَتَّى يَغْسِلَهَا ثَلَاثًا، فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدُهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(116) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли хтось із вас робить мале омовіння, то нехай набере воду до носа, а потім видує її. А хто очищується камінням після справляння потреби, нехай робить це непарну кількість разів. А коли хтось із вас прокинеться зі сну, то нехай помиє свої руки, перш ніж занурить їх у посудину з водою, адже він не знає, де перебувала його рука вночі».

[صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, вказав на деякі релігійні положення, пов'язані з очищенням тіла. Перше: той, хто здійснює омивання, повинен вдихом затягнути воду до носа, а потім видмухнути її також видихом. Друге: той, хто хоче очиститись після

випорожнення, і прибрати сліди з тіла, і не має для цього води, то він може скористатися, наприклад, гладким камінням і тому подібним. Але повинен очищати себе ним непарною кількістю разів, найменше – три, а найбільше – стільки, скільки необхідно, для очищення місця виходу. І третє: той, хто прокинувся від нічного сну, то не повинен занурювати свої руки посудину в для обмивання, поки не помиє їх тричі перед цим. Адже він не знає, де була його рука під час сну, і тому не може бути впевненим у тому, що на ній немає слідів нечистоти, як і можливо, що шайтан грався нею, і забруднив її у щось, що може зашкодити людині, або зіпсувати воду.

Benefits from the Hadith:

1. Під час малого омивання обов'язковим є вдих, а саме: забір води в ніс при вдиханні, а також видих, тобто: видалення води з носа на видиху.
2. Бажано виконувати сухе очищення непарну кількість разів.
3. Шаріатом встановлено миття рук тричі після нічного сну.

(3033)

(117) – عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَبْرَيْنِ، فَقَالَ: «إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ، وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ، أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ لاَ يَسْتَتِرُ مِنَ البَوْلِ، وَأَمَّا الآخَرُ فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ» ثُمَّ أَخَذَ جَرِيدَةً رَطْبَةً، فَشَقَّهَا نِصْفَيْنِ، فَغَرَزَ فِي كُلِّ قَبْرٍ وَاحِدَةً، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لِمَ فَعَلْتَ هَذَا؟ قَالَ: «لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيْبَسَا».

[صحيح] – [متفق عليه]

(117) – Передається від 'Абдуллага ібн 'Аббаса, нехай Аллаг буде задоволений ним і його батьком, що він сказав: «Одного разу Пророк, мир йому і благословення Аллага, проходячи повз дві могили, сказав: "Їх піддають стражданням, але не за щось тяжке. Один з них не прикривався від власної сечі, а інший поширював плітки". Потім він узяв пальмову гілку, зламав її навпіл і встромив по одній половині у кожну могилу, на що сподвижники запитали: "О Посланець Аллага, навіщо ти це зробив?" Він відповів: "Сподіваюсь, для них в цьому буде полегшення поки гілки не висохнуть". [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, проходив повз дві могили і сказав, що власників цих двох могил піддають стражданням, але їх катують за те, що здається вам незначним, але перед Аллагом це великий гріх. І що стосується першого, то він не дбав про те, щоб уникнути потраплянню бризок та крапель сечі на власне тіло і одяг, під час справляння потреби. А інший – розповсюджував плітки між людьми, і передавав одним слова інших, зі злим наміром, щоб спричинити розбрат і незгоду між людьми.

Benefits from the Hadith:

1. Поширення пліток, а також байдуже та необережне ставлення до бризок сечі є одними із великих гріхів і причиною страждань у могилі.
2. Аллаг нам відкрив знання про деякі потаємні речі, такі як страждання в могилі, для підтвердження істинності пророцтва Мухаммада, мир йому і благословення Аллага.
3. А щодо того, що Пророк розділив пальмову гілку і встромив її половини у могили, то це властиво лише Пророку, мир йому і благословення Аллага, адже Аллаг відкрив йому знання про положення цих двох людей, похованих там, а тому, після Пророка, мир йому і благословення Аллага, ніхто інший не може знати, що саме відбувається в конкретній могилі з тою людиною, яка там похована.

(3010)

(118) – عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الخَلاَءَ قَالَ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الخُبُثِ وَالخَبَائِثِ». [صحيح] – [متفق عليه]

(118) – Передається від Анаса, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, говорив перед тим, як увійти до відхожого місця: «О Аллаг, воістину, я прошу в Тебе захисту від шайтанів чоловічої та жіночої статі (Аллагумма інні 'аузу бі-ка міна-ль-хубусі ва-ль-хабаїс)». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Коли Пророк, мир йому і благословення Аллага, хотів увійти до місця, де він справляв потребу, чи то сечовипускання, чи то дефекацію, то він просив Аллага захистити його від зла джинів чоловічої та жіночої статі. Слова «хубус» і «хабаїс» – також розуміються як зло і нечистоти.

Benefits from the Hadith:

1. Бажано промовляти ці слова молитви, коли ви хочете увійти до відхожого місця.
2. Всі творіння повністю залежать від свого Господа в тому, що тільки Він може захистити їх від усього, що може їм нашкодити, чи завдати страждань.

(3150)

(119) – عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ المؤْمنينَ رَضِيَ اللهُ عنها: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا خَرَجَ مِنَ الغَائِطِ قَالَ: «غُفْرَانَكَ». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(119) – Передається від матері віруючих Айши, нехай буде задоволений нею Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, покидаючи відхоже місце, говорив: «Прошу в Тебе прощення (Гуфрана-ка)» [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Коли пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, виходив з відхожого місця після справляння потреби, то говорив: «Прошу прощення Твого (Гуфрана-ка), о Аллаг».

Benefits from the Hadith:

1. Бажано говорити: «Гуфрана-ка» після виходу з відхожого місця.
2. Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, просив у Господа свого прощення за будь-яких обставин.
3. Вчені сказали про причину, яка встановлює прохання про прощення після туалету, а саме: цією причиною можуть бути упущення в подяці за численні милості Аллага, серед яких і полегшення виходу з організму всього шкідливого і непотрібного. Або це означає: я прошу вибачення за те, що відволікся від поминання Тебе на час справляння потреби.

(10046)

(120) – عن عائشة رضي الله عنها قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «السِّوَاكُ مَطْهَرَةٌ لِلْفَمِ، مَرْضَاةٌ لِلرَّبِّ». [صحيح] - [رواه النسائي وأحمد]

(120) – Від Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг, передається, що вона сказала: Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Сівак очищує рот і засіб до здобуття вдоволення Господа». [صحيح] - [رواه النسائي وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє нам, що чищення зубів гілочками дерева Арак або подібними засобами очищує рот від залишків їжі та неприємного запаху. І що це — один із засобів

здобуття вдоволення Аллага, оскільки в ньому — покора Аллагу, виконання Його велінь і прагнення до чистоти, яку любить Всевишній. Повідомляється, що використання сівака приносить численні переваги: очищує ротову порожнину, зміцнює ясна, посилює зір, сприяє відходженню мокротиння, усуває зубний наліт, відповідає Сунні, тішить ангелів, сприяє здобуттю вдоволення Аллага, збільшує кількість благих справ і покращує стан шлунка.

Benefits from the Hadith:

1. Вказівка на важливість очищення ротової порожнини та на те, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, заохочував свою громаду якнайчастіше користуватися сіваком.
2. Найкращим засобом для чищення зубів є гілочка дерева Арак, однак її може замінити і звичайна зубна щітка з пастою, якщо вона виконує ту саму функцію.

(3588)

(121) – عَنْ حُذَيْفَةَ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يَشُوصُ فَاهُ بِالسِّوَاكِ. [صحيح] - [متفق عليه]

(121) – Повідомляється, що Хузейфа ібн аль-Йаман, нехай буде задоволений ним Аллаг, сказав: «Коли Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, прокидався після нічного сну, то він чистив свій рот сіваком». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, часто використовував сівак і вчив інших це робити, особливо при певних ситуаціях, як наприклад, очищав свій рот сіваком, коли він прокидався від сну.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на бажаність очищення рота після нічного сну, адже під час сну погіршується запах в роті, а сівак відмінно справляється з усуненням цього запаху.
2. Відповідно, виходячи з попереднього висновку, потрібно використовувати сівак при кожній ситуації, коли погіршується запаху в роті.
3. Хадіс вказує на те, що в релігії встановлено дотримуватися чистоти, і це є Сунною пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, і однією з високих норм етикету.
4. Використання сівака розповсюджується на всю ротову порожнину, включаючи зуби, ясна та язик.
5. Сівак – це паличка, зрізана з дерева арак або іншого дерева, яка використовується для чищення рота та зубів, освіжає подих і усуває неприємні запахи.

(3063)

(122) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ -أَوْ: عَلَى أُمَّتِي- لَأَمَرْتُهُمْ بِالسِّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ». [صحيح] - [متفق عليه]

(122) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Якби це не додавало складнощів віруючим [або: моїй громаді], то я велів би їм використовувати сівак перед кожною молитвою». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, сказав, що якби він не боявся обтяжити віруючих своєї умми, то зробив би використання сівака обов'язковим перед кожною молитвою.

Benefits from the Hadith:

1. Цей хадіс демонструє доброту пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, до його громади та його глибоку турботу, аби уникнути будь-яких труднощів для них.
2. В своїй основі, наказ Пророка, мир йому і благословення Аллага, є обов'язковим, якщо немає доказів, що він стосується бажаної (добровільної) дії.
3. Рекомендовано використовувати сівак перед кожною молитвою через його численні переваги.
4. Ібн Дакік аль-Ід пояснив: «Мудрість використання сівака перед молитвою полягає в тому, що це дія, яка наближає до Аллага. Отже, потрібно бути в стані досконалості та чистоти, що підкреслює велич самого поклоніння».
5. Згідно з хадісом, дозволяється використовувати сівак під час посту, навіть після полудня,

наприклад, перед обідньою молитвою Зугр та післяобідньою Аср.

(3364)

(123) – عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَغْتَسِلَ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمًا، يَغْسِلُ فِيهِ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(123) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Сказав Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага: «Кожен мусульманин зобов'язаний митися хоча-б раз на сім днів, і мити голову і все тіло». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що кожен розсудливий дорослий мусульманин повинен мити голову і тіло хоча б раз на тиждень, щоб знаходитися в чистоті й охайності, а найважливішим днем тижня є п'ятниця, як вказують на це деякі хадіси, і безумовно бажано помитися в п'ятницю перед проповіддю, навіть якщо людина вже милася наприклад, у четвер. А на обов’язковість купання вказують слова Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг: «Раніше люди не дбали про себе, і якщо йшли на зібрання в п'ятницю, то йшли в буденному вигляді, і їм робили зауваження: "Якби ж ви помилися", – передається від аль-Бухарі, і в його версії хадіса: "Від них неприємно пахне", маючи на увазі запах поту і тому подібне, тож їм говорили: "Якби ж ви помилися", – тож це стосується всіх людей загалом.

Benefits from the Hadith:

1. Серйозна увага та турбота Ісламу про стан чистоти і охайності у людини.
2. Вказівка на важливість добровільного купання раз у раз кожної п'ятниці, перед молитвою.
3. Важливо згадати окремо про миття голови, навіть якщо згадка про тіло включає її.
4. Митися потрібно кожного разу, коли людина відчує неприємний запах від себе, який може завдавати людям дискомфорт.
5. Завдяки високому положенню п'ятниці, цей день є найважливішим днем для обмивання.

(65084)

(124) – عن أَبِي هريرة رضي الله عنه: سمعتُ النبِيّ صلى الله عليه وسلم يقول: «الفِطْرَةُ خَمْسٌ: الخِتَانُ وَالاسْتِحْدَادُ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ الأَظْفَارِ وَنَتْفُ الآبَاطِ».

[صحيح] - [متفق عليه]

(124) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "П'ять речей є природніми: обрізання, видалення волосся з лобка, підстригання вусів, підстригання нігтів і вищипування волосся під пахвами"». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Вказав Пророк, мир йому і благословення Аллага, на п'ять характерних рис релігії Ісламу та Сунни Посланців:

Перше: Обрізання, яке полягає у відрізанні крайньої плоті навколо чоловічого статевого органу, та відрізанні частини шкіри навколо жіночого статевого органу, над місцем проникнення.

Другий: Гоління лобкового волосся навколо геніталій.

Третій: Підстригання вусів, тобто підстригання того, що росте над верхньою губою чоловіка так, щоб було видно губу.

Четвертий: Підстригання нігтів.

П'ятий: Вищипування волосся під пахвами.

Benefits from the Hadith:

1. Сунна Посланців, яку любить Аллаг, схвалює і наказує її, – всі ці сунни закликають до довершеності, цілісності людини та краси.
2. Шаріатом встановлено законність постійного піклування про ці речі та недопущення недбалості щодо них.
3. Ці якості мають релігійну та користь цього світу, зокрема: покращення зовнішнього вигляду, очищення тіла, збереження чистоти, відмінність від невіруючих і виконання наказів Аллага.
4. Також в хадісах згадуються інші атрибути природного стану людини, окрім цих п'яти, зокрема: відрощування бороди, очищення ротової порожнини місваком тощо.

(3144)

(125) – عَنْ عَلِيٍّ رضي الله عنه قَالَ: كُنْتُ رَجُلًا مَذَّاءً وَكُنْتُ أَسْتَحْيِي أَنْ أَسْأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَكَانِ ابْنَتِهِ فَأَمَرْتُ الْمِقْدَادَ بْنَ الْأَسْوَدِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ: «يَغْسِلُ ذَكَرَهُ وَيَتَوَضَّأُ».

وَلِلْبُخَارِيِّ: فَقَالَ: «تَوَضَّأْ وَاغْسِلْ ذَكَرَكَ». [صحيح] – [متفق عليه]

(125) – Передається від Алі ібн Абу Таліба, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Я був чоловіком, що страждав від частих виділень передсім'я (аль-мазі), однак я соромився запитати про це Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, через те, що був одружений на його донці. Тому я велів зробити це аль-Мікдаду ібн аль-Асваду, і він запитав його про це, і Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Йому слід помити свій статевий орган і здійснити омивання"». Ще в одній версії, яка наводиться тільки в імама Аль-Бухарі, повідомляється, що він сказав: «Зроби омивання та помий свій орган». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Алі ібн Абу Таліб, нехай буде задоволений ним Аллаг, розповідав, що у нього часто з'являлися мазі – біла липка рідина, яка виходить зі статевого органу при збудженні або перед статевим актом. І він соромився запитати про це у Пророка, мир йому і благословення Аллага, адже був чоловіком Фатими – дочки Пророка, мир йому і благословення Аллага. Тож він попросив Мікдада ібн аль-Асвада запитати Пророка, мир йому і благословення Аллага, про це. І Пророк, мир йому і

благословення Аллага, відповів йому, сказавши, що він повинен помити свій орган, а потім здійснити омивання (вуду).

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на високе положення Алі ібн Абу Таліба, нехай буде задоволений ним Аллаг, адже сором'язливість не завадила йому дізнатися відповідь на це питання, навіть через сторонню людину.
2. Для отримання відповіді, дозволяється задавати питання через посередника.
3. Людині дозволено розповідати про себе те, чого вона соромиться, заради загальної користі.
4. Хадіс вказує, що передсім'я (мазі) є нечистотою, і тому її обов'язково треба змивати з тіла та одягу.
5. Виділення передсім'я є одним з причин, які порушують мале обмивання (вуду).
6. Обов'язково чоловіку мити свій статевий орган та яєчка, оскільки це згадується в іншому хадісі.

(3348)

(126) – عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ المؤمنين رضي الله عنها قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الجَنَابَةِ، غَسَلَ يَدَيْهِ، وَتَوَضَّأَ وُضُوءَهُ لِلصَّلاَةِ، ثُمَّ اغْتَسَلَ، ثُمَّ يُخَلِّلُ بِيَدِهِ شَعَرَهُ، حَتَّى إِذَا ظَنَّ أَنَّهُ قَدْ أَرْوَى بَشَرَتَهُ، أَفَاضَ عَلَيْهِ المَاءَ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ غَسَلَ سَائِرَ جَسَدِهِ، وَقَالَتْ: كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ، نَغْرِفُ مِنْهُ جَمِيعًا. [صحيح] - [رواه البخاري]

(126) – Передається зі слів Айші, матері правовірних, нехай буде задоволений нею Аллаг, що вона сказала: «Коли Пророк, мир йому і благословення Аллага, здійснював повне омивання (ґусль) після великого осквернення, то він починав з того, що мив руки, потім здійснював таке омивання, яке зазвичай здійснював для молитви, а потім робив велике омивання й прочісував мокрими пальцями волосся аж до коріння, і коли відчував, що вода дійшла до шкіри голови, то виливав на голову три жмені води, а потім обливав водою все тіло». І вона додала: «Ми з Посланцем Аллага, мир йому і благословення Аллага, здійснювали повне обмивання з однієї посудини, черпаючи з неї разом».

[صحيح] – [رواه البخاري]

Explanation:

Коли Пророк, мир йому і благословення, хотів зробити велике омивання після великого осквернення, то починав з миття рук. Потім він робив таке ж омивання, яке робиться для молитви, потім він обливав тіло водою, потім прочісував мокрими руками волосся на голові, поки не відчував, що вода досягла коріння волосся і досягла шкіри, потім тричі обливав голову водою, а потім обливав водою решту тіла. І Айша, нехай буде задоволений нею Аллаг, розповіла, що вона робила велике обмивання разом з Посланцем Аллага, мир йому і благословення Аллага, з однієї посудини, з якої вони зачерпували вдвох.

Benefits from the Hadith:

1. Велике обмивання (ґусль) буває двох видів: часткове і повне. І часткове – це коли людина має намір очиститися і обливає своє тіло водою, разом з полосканням рота й носа. А повний ґусль – це коли робиться велике обмивання так, як робив Пророк, мир йому і благословення Аллага, як це описано у цьому хадісі.
2. Джанаба поширюється на кожного, хто виділив сім'я, а також на того, хто мав статевий близький контакт, навіть якщо виділення не було.
3. Подружжю дозволяється дивитися на інтимні місця один одного і разом митися з однієї посудини.

(3316)

(127) – عَنْ عَمَّارِ بنِ ياسِرٍ رضي الله عنه قال: بَعَثَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَاجَةٍ، فَأَجْنَبْتُ فَلَمْ أَجِدِ الْمَاءَ، فَتَمَرَّغْتُ فِي الصَّعِيدِ كَمَا تَمَرَّغُ الدَّابَّةُ ثُمَّ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: «إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ أَنْ تَقُولَ بِيَدَيْكَ هَكَذَا» ثُمَّ ضَرَبَ بِيَدَيْهِ الْأَرْضَ ضَرْبَةً وَاحِدَةً، ثُمَّ مَسَحَ الشِّمَالَ عَلَى الْيَمِينِ، وَظَاهِرَ كَفَّيْهِ وَوَجْهَهُ. [صحيح] - [متفق عليه]

(127) – Повідомляється, що 'Аммар ібн Ясір, нехай буде задоволений ним Аллаг, розповідав: «Одного разу Пророк, мир йому і благословення Аллага, відправив мене в одну необхідну подорож, але я опинився у стані осквернення, і не знайшовши води для повного

омивання, почав кататися по піску, подібно до того, як це роблять тварини. Потім я прийшов до пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, і розповів йому про цю ситуацію, на що він відповів: "Воістину було достатньо, щоб ти зробив своїми руками всього лише ось так!", і, сказавши це, він ударив своїми руками по землі один раз, а потім протер лівою рукою праву, а також тильні сторони долонь і обличчя"». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, відправив Аммара ібн Ясіра, нехай буде задоволений ним Аллаг, у подорож по деяким справам, і опинився він у великому осквернені, яке може статись після статевого акту, або після виходу семені від збудження, але він не зміг знайти води, щоб обмитися. До того ж він не знав правила таяммум (омовіння піском) від великого осквернення, а тільки знав, як робити таяммум після малого осквернення. Тож він почав розмірковувати щоб прийняти рішення для своєї ситуації: якщо при малому осквернені робиться протирання пилом лише деяких частин тіла, тоді при великому осквернені потрібно очищатися, покриваючи усе тіло пилом, аналогічно до того, як це робиться водою, тому він прийняв рішення кататися в пилу усім тілом, і тільки після цього помолився. А коли він прийшов до пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, то розповів йому про цю подію і про своє рішення, щоб уточнити чи було воно вірним, тоді пророк Мухаммад, мир йому і

благословення Аллага, пояснив йому, що очищуватися від малого осквернення, як після сечі, та від великого осквернення, як після статевого акту: в обох випадках, потрібно один раз вдарити руками по пилу або піску один раз, потім лівою рукою протерти праву, і тильні сторони обох долонь, і обличчя.

Benefits from the Hadith:

1. Таяммум (омовіння піском) можна робити тільки після того, як з'ясувалося, що немає шансів знайти воду для очищення нею.
2. Хадіс вказує на шаріатський дозвіл робити таяммум тим, хто осквернився великим осквернênням, і не зміг знайти воду.
3. Тайммум після великого осквернення такий самий, як і після малого.

(3461)

(128) – عَنْ المُغِيرَةِ رضي الله عنه قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ، فَأَهْوَيْتُ لِأَنْزِعَ خُفَّيْهِ، فَقَالَ: «دَعْهُمَا، فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ» فَمَسَحَ عَلَيْهِمَا.

[صحيح] - [متفق عليه]

(128) – Передається зі слів Аль-Муґири, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Одного разу, перебуваючи в дорозі разом із Пророком, мир йому і благословення Аллага, я нахилився, щоб зняти з нього шкіряні шкарпетки, однак він сказав: «Не знімай їх, бо я надів їх на чисті ноги». А потім він протер їх зверху».

[صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, здійснював омовіння під час однієї із своїх подорожей, і коли дійшла черга до обмивання ніг, то сподвижник Муґира ібн Шу'бата, нехай буде задоволений ним Аллаг, нахилився, щоб зняти з Пророка, мир йому і благословення Аллага, шкарпетки і помити йому ноги! Тоді сказав Пророк, мир йому і благословення Аллага, щоб він залишив їх і не знімав, адже він, мир йому і благословення Аллага, одягнув їх, одразу після минулого обмивання, коли був у стані ритуальної чистоти. І Пророк, мир йому і благословення Аллага, протер свої шкіряні шкарпетки замість того, щоб обмити ноги.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на те, що під час малого обмивання (вуду') дозволено протирати шкарпетки зверху. Але якщо необхідно зробити велике обмивання (ґусль), то ноги необхідно буде обмити повністю.
2. Протирання шкарпеток робиться одним рухом, одноразово, провівши мокрою рукою саме по верхній, а не нижній частині шкарпеток.
3. Для того, щоб зробити протирання на шкарпетки під час обмивання, необхідною умовою є те, щоб вони були одягнені після того, як було зроблено минуле омовіння, в якому ноги були обмиті повністю. А також те, щоб шкарпетки були чистими, і повністю покривали обов'язкову для

покриття зону стопи. Також умовою є те, що протирання шкарпеток робиться під час малого обмивання (вуду'), а не під час великого (ґусль). Також, ще однією умовою є те, щоб це протирання відбувалось у відведених шаріатом часових межах для цього, які становлять один день і ніч для того, хто знаходиться в своїй місцевості, і три дні і ночі для того, хто подорожує.

4. Аналогічно до шкіряних шкарпеток, можна протирати все, що закриває ноги, наприклад, тканинні шкарпетки та ін.
5. Хадіс є ілюстрацією прекрасного характеру, гарних манер та методу повчання Пророка, мир йому і благословення Аллага, оскільки він не тільки не дозволив Муґирі зняти з себе шкарпетки, але й пояснив причину цього, а саме, що він вдягнув їх одразу після минулого обмивання, щоб все вірно зрозумів Муґира, і щоб навчити його положенням релігії.

(3014)

(129) – عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ المؤمنين رضي الله عنها أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَبِي حُبَيْشٍ سَأَلَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ: إِنِّي أُسْتَحَاضُ فَلاَ أَطْهُرُ، أَفَأَدَعُ الصَّلاَةَ؟ فَقَالَ: «لَا، إِنَّ ذَلِكِ عِرْقٌ، وَلَكِنْ دَعِي الصَّلاَةَ قَدْرَ الأَيَّامِ الَّتِي كُنْتِ تَحِيضِينَ فِيهَا، ثُمَّ اغْتَسِلِي وَصَلِّي».

[صحيح] - [متفق عليه]

(129) – Передається від Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг, що Фатима бінт Абу Хубайш прийшла до Пророка, мир йому і благословення Аллага, і запитала його: «У мене не припиняється кровотеча, можливо мені потрібно припинити здійснювати молитву?» На що він відповів: «Ні! Це –судинна кров, тож залишай молитву на період тих днів, на які в тебе, зазвичай, випадає період менструації, а потім здійснюй повне омивання і молися». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Фатима бінт Хубайш запитала Пророка, мир йому і благословення Аллага, сказавши, що у неї не припиняється кровотеча не менструального характеру, і вона триває навіть тоді, коли в неї немає самої менструації, то чи повинна вона припинити виконувати молитву на цей період кровотечі? І відповів їй Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказавши, що це кров, яка виходить внаслідок хвороби, через розрив судини в матці, і це не менструальна кров. І якщо настав період менструації так, як він зазвичай настає у здоровому стані, до того, як з'явилась кровотеча, то вона повинна припинити молитву, піст та інші дії, які заборонені під час менструації. А коли період менструації закінчився, означає що вона очистилися від самої менструації, і тепер повинна вимити місце виходу крові, потім повністю обмити тіло (ґусль), щоб очиститись, а потім зможе вже молитися.

Benefits from the Hadith:

1. Жінка повинна здійснювати ґусль після завершення менструального періоду.
2. Обов'язково жінці виконувати молитви навіть під час кровотечі не менструального характеру.
3. Менструація — це природна кров, яку опускає матка через статевий орган дорослої жінки у визначені дні.
4. Істіхада — це витікання крові поза часом менструації, що виходить із нижньої частини матки, а не з її дна.
5. Різниця між менструальною кров'ю та кров'ю під час істіхади полягає в тому, що менструальна кров чорна, густа і неприємно пахне, тоді як кров під час кровотечі червона, рідка і не має неприємного запаху.

(3029)

(130) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ فِي بَطْنِهِ شَيْئًا، فَأَشْكَلَ عَلَيْهِ أَخَرَجَ مِنْهُ شَيْءٌ أَمْ لَا، فَلَا يَخْرُجَنَّ مِنَ الْمَسْجِدِ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا، أَوْ يَجِدَ رِيحًا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(130) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Сказав Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага: «Коли хтось із вас відчуває щось у своєму животі, і засумнівався в тому, чи вийшло з нього щось чи ні, то нехай не покидає мечеті, поки не почує звуку або не відчує запаху». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, якщо той, хто молиться, і відчув в своєму животі рухи вітрів: чи вийшли вони з нього чи ні, – то він не повинен залишати молитву і переривати її, щоб оновити обмивання, поки він остаточно не переконається у виході вітрів, та порушенні обмивання, а саме: почує вихід вітру або відчує його запах. Адже те, в чому є впевненість не скасовується сумнівом, тож, якщо людина впевнена у своїй чистоті, і сумнівається в наявності причин для осквернення, то це означає, що вона залишається в стані ритуальної чистоти (вуду).

Benefits from the Hadith:

1. Цей хадіс є однією з основ Ісламу, і на його основі існує шаріатське правило: «Сумніви не усувають впевненості». І основою є те, що було на початку, доки впевнено не підтвердиться наявність того, що йому протилежить.
2. Сумнів не може впливати на ритуальну чистоту, і той, хто молиться – залишається чистим, якщо тільки він не впевнений, що з ним стався той випадок, який однозначно порушує стан його ритуальної чистоти.

(65083)

(131) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: «إِذَا شَرِبَ الْكَلْبُ فِي إِنَاءِ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْسِلْهُ سَبْعًا».

ولمسلم: «أُولَاهُنَّ بِالتُّرَابِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(131) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Якщо собака попив із посудини когось із вас, то нехай він вимиє її сім разів». А у версії Мусліма додавання: «Причому перший раз – із землею». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, наказав мити посуд сім разів, якщо його лизнув собака, причому перший раз потрібно вимити з використанням землі, адже надалі, таким чином, вода повністю очистить посуд від нечистот та від шкідливих чинників.

Benefits from the Hadith:

1. Слина собаки є нечистотою, та джерелом бруду та інфекцій.
2. Якщо собака лизнув посуд, то він зробить його нечистим, а також зробить нечистою ту воду, яка в ньому.
3. Очищення землею сім разів є особливістю саме у випадку очищення від собачої слини, але цього не передбачено для очищення сечі, калу та іншого, чим собака може також нашкодити.
4. В хадісі опис порядку того, як очищати посудину з використанням землі, а саме: налити в неї воду, потім додати до цього землю, і вимити цією сумішшю.

5. Зміст хадісу стосується усіх собак, навіть тих, яких Шаріат дозволив тримати в хазяйстві, як мисливські собаки, сторожові собаки та собаки для випасу худоби.
6. Важливо, що мило та сода не є замінниками землі для такої ситуації, адже Пророк, мир йому і благословення Аллага, прямо вказав саме на землю.

(3143)

(132) – عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِذَا قَالَ الْمُؤَذِّنُ: اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ، فَقَالَ أَحَدُكُمُ: اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ، قَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ، ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ، ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ، ثُمَّ قَالَ: اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ، قَالَ: اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ مِنْ قَلْبِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(132) – Передається від Умара ібн аль-Хаттаба, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Сказав Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага: "Коли муаззін каже: Аллагу Акбар, Аллагу Акбар (Аллаг – Найвеличніший)! І хтось із вас повторить: Аллагу Акбар, Аллагу Акбар! Потім він скаже: Ашгаду ан-Ля іляга ілля-Ллаг (Свідчу, що немає нічого гідного на поклоніння, крім Аллага)! І хтось із вас повторить:

Ашгаду ан-Ля іляга ілля-Ллаг! Потім він скаже: Ашгаду анна Мухаммадар-расулю-Ллаг (Свідчу, що Мухаммад – посланець Аллага)! І хтось із вас повторить: Ашгаду анна Мухамадар- расулю-Ллаг! Потім він скаже: Хаййя аля-Ссалят (Поспішайте до молитви)! І хтось із вас повторить: Ля хауля уа ля куввата ілля бі-Лляг (Немає влади і сили не інакше, як тільки від Аллага)! Потім він скаже: Хаййя аля-ль-Фалях (Поспішайте до успіху)! І хтось із вас повторить: Ля хауля уа ля куввата ілля бі-Лляг (Немає влади і сили не інакше, як тільки від Аллага)! Потім він скаже: Аллагу Акбар, Аллагу Акбар (Аллаг – Найвеличніший)! І хтось із вас повторить: Аллагу Акбар, Аллагу Акбар! Потім він скаже: Ля іляга ілля-Ллаг (немає нічого гідного на поклоніння, крім Аллага)! І хтось із вас повторить: Ля іляга ілля-Ллаг! – всі ці слова щиро від серця, то він увійде до Раю"».

[صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Заклик до молитви (азан) — це сповіщення людей про настання часу молитви, а слова азану є всеосяжними словами віровчення.

У цьому хадісі Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що встановленою дією в шаріаті є те, коли мусульманин чує заклик до молитви, то він повинен повторювати ті слова, які говорить муаззін. Якщо муаззін каже: Аллагу Акбар, то слухач повинен відповісти: Аллагу Акбар, і так далі, за винятком випадків, коли муаззін каже: Хаййя аля-Ссалят або

Хаййя аля-ль-Фалях, то тоді слухач відповідає: Ля хауля уа ля куввата ілля бі-Лляг.

Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав, що той, хто щиро, від усього серця повторює слова заклику за муаззіном, той потрапить до Раю.

А значення слів заклику до молитви наступні: Слова: Аллагу Акбар, тобто: Він– Найвеличніший, Славніший і Більший за все інше.

Слова: Ашгаду ал-Ля іляга ілля-Ллаг, тобто: свідчу, що немає нічого гідного на поклоніння, крім Аллага.

Слова: Ашгаду анна Мухаммадар-расулю-Ллаг, тобто: я визнаю і свідчу язиком і серцем, що Мухаммад є посланцем Аллага, якого послав Всемогутній Аллаг, і йому обов'язково треба підкорятися.

Слова: Хаййя аля-Ссалят, тобто: поспішайте прийти на молитву. А слухач тут має відповісти: Ля хауля уа ля куввата ілля бі-Лляг, тобто: немає способу уникнути перешкод на шляху до виконання наказу, і немає сили для цього, і немає можливості зробити що-небудь, окрім як за сприянням та допомогою від Аллага.

Слова: Хаййя аля-ль-Фалях, тобто: поспішайте скористатися причинами досягнення успіху, який полягає в тому, щоб потрапити до Раю і врятуватися від Пекла.

Benefits from the Hadith:

1. Велике положення повторення слів азану за муаззіном, окрім двох речень, де йде заклик до молитви та до успіху, і там потрібно говорити

слова: Ля хауля уа ля куввата ілля бі-Лляг.

(65086)

(133) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رضي الله عنها أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَذِّنَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ، ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ، فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا، ثُمَّ سَلُوا اللهَ لِيَ الْوَسِيلَةَ، فَإِنَّهَا مَنْزِلَةٌ فِي الْجَنَّةِ، لَا تَنْبَغِي إِلَّا لِعَبْدٍ مِنْ عِبَادِ اللهِ، وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا هُوَ، فَمَنْ سَأَلَ لِيَ الْوَسِيلَةَ حَلَّتْ لَهُ الشَّفَاعَةُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(133) – Передається від Абдуллага ібн Амра ібн аль-Аса, нехай Аллаг буде задоволений ними обома, що він почув, як Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли ви почуєте муаззіна, то кажіть те, що каже він, а потім моліться за мене словами “салявата” , бо хто помолиться за мене один раз, того Аллаг згадає з хвалою десять разів. Потім просіть Аллага для мене “аль-Васіля” – воістину, це місце в Раю, яке може належати тільки одному із рабів Аллага, і я сподіваюся, що саме я буду тим рабом. А хто проситиме для мене це місце, той буде удостоєний мого заступництва». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, наказав кожному, хто почує заклик муаззіна до молитви, повинен повторювати за ним і промовляти ті ж самі слова, за винятком двох закликів, після яких він

повинен сказати: «немає сили і волі, тільки як від Аллага». Потім, після слів азану, він робить молитву за Пророка, мир йому і благословення Аллага, словами "салявату", адже хто помолиться за нього один раз, того Аллаг згадає і похвалить десять разів. А значення "салявату": похвала Аллага для Його раба перед ангелами.

Потім він наказав просити Аллага про те, щоб дарувати йому “аль-Васіля” – місце в Раю. Це – найвище місце в Раю, яке доступне лише для одного раба з усіх рабів Аллага, – "і я сподіваюся, що цим рабом буду саме я" – Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав про це зі смиренням, бо якщо таке високе положення може займати лише одна людина, а цією людиною може бути лише Пророк, мир йому і благословення Аллага, бо він є найкращим із творінь.

Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що той, хто просить Аллага про “аль-Васіля” для Пророка, мир йому і благословення Аллага, той зможе отримати його заступництво.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі заклик до того, щоб повторяти слова азану за муаззіном.
2. Високе положення молитви "салявату" за Пророка, мир йому і благословення Аллага, після повторення слів азану за муаззіном.
3. Заклик просити для Пророка, мир йому і благословення Аллага, “аль-Васіля” після

"салявату" за нього.

4. В хадісі пояснюється значення “аль-Васіля” та його високий статус, адже він призначений лише для одного з усіх рабів Аллага.
5. Вказівка на особливий статус Пророка, мир йому і благословення Аллага, що він був удостоєний цього високого положення.
6. Хто просить Всевишнього Аллага про місце в Раю “аль-Васіля” для Пророка, мир йому і благословення Аллага, на того буде поширюватися його заступництво.
7. Вказівка на його смирення, коли він просить свою громаду мусульман молитися за це місце для нього, не зважаючи на те, що це положення і так йому обіцяно.
8. Хадіс вказує на обширність та безмежність щедрості та милості Аллага, адже винагорода за кожний добрий вчинок примножується вдесятеро.

(65087)

(134) – عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رضي الله عنه عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ الْمُؤَذِّنَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، غُفِرَ لَهُ ذَنْبُهُ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(134) – Передається від Са‘да ібн Абу Ваккаса, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Тому, хто, почувши

заклик муаззина, скаже: “Я свідчу, що немає істинного божества, гідного поклоніння, окрім одного лише Аллага, у Якого немає співтовариша, і що Мухаммад — Його раб і Його посланець. Я задоволений Аллагом як Господом, Мухаммадом як посланцем і Ісламом як релігією” (Ашгаду алля іляга ілля-Ллагу вагда-гу ля шаріка ля-гу ва анна Мухаммадан 'абду-гу ва расулю-гу, радийту бі-Ллягі раббан, ва бі-Мухаммадін расулян, ва бі-ль-Ісламі дінан), — буде прощено його гріхи». [رواه مسلم] - [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що той, хто, почувши заклик муаззіна, скаже: «Ашгаду алля іляга ілля-Ллагу вагда-гу ля шаріка ля-гу», тобто: я визнаю, сповідаю і засвідчую, що немає істинного божества, гідного поклоніння, окрім одного лише Аллага, і що кожне божество, окрім Нього, є хибним; «уа анна Мухаммадан ‘абду-гу ва расулю-гу», тобто: я визнаю, що Мухаммад — раб Аллага, якому не поклоняються, і Посланець Аллага, який не бреше; «радийту бі-Ллягі раббан», тобто: я задоволений Аллагом як Господом — у Його господстві, божественності, іменах та рисах; «уа бі-Мухаммадін расулян», тобто: я задоволений Мухаммадом як Посланцем — у всьому, з чим він був посланий і що доніс до нас; «уа бі-ль-Ісламі», тобто: я задоволений Ісламом — усіма його приписами, наказами і заборонами; «дінан», тобто: як віровченням і шляхом

повного підкорення; «буде прощено гріхи йому», тобто: пробачать такій людині малі гріхи.

Benefits from the Hadith:

1. Повторення цих слів під час слухання заклику (азану) є однією з причин спокутування гріхів.

(6272)

(135) – عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنهما أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ النِّدَاءَ: اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ، وَالصَّلاَةِ القَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا الوَسِيلَةَ وَالفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ، حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ القِيَامَةِ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(135) – Джабір ібн 'Абдуллаг, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, передає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «У День воскресіння моє заступництво отримає той, хто, почувши слова азану, промовлятиме: "О Аллаг, Господь цього досконалого заклику та цієї молитви, що виконується, даруй Мухаммаду Василю та високе положення і направ його до місця високоповажного, яке Ти обіцяв йому!". (Аллагумма, Рабба газігі-д-да'ваті-т-тамматі ва-с-саляті-ль-каіматі, аті Мухаммадан аль-Василята ва-ль-Фадилята ва-б'ас-гу макаман махмудан аллязі ва'адта-гу!)"». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, роз'яснив, що буде, якщо той, хто почув азан, скаже після його закінчення такі слова:

«О Аллаг, Господь цього досконалого заклику»,– тобто слів азану, якими відбувається заклик до поклоніння Аллагу й до молитви; «досконалого», – заклику до єдинобожжя й Божественного послання; «і цієї молитви, що виконується», – постійної молитви, до якої зараз готуються приступити; «даруй Мухаммаду Василю», – найвище становище в Раю, яке не заслуговує ніхто, окрім пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага); «та найвище положення», найвище, в порівнянні з рештою людей; «і направ його до місця високоповажного», тобто до такого, яке посідає тільки той, хто заслуговує на хвалу: йдеться про найбільше заступництво в Судний день; «яке Ти обіцяв йому» у Своїх Словах: {Можливо, Господь твій зведе тебе на місце похвальне}.

Отже, хто буде звертатися до Аллага з цими словами мольби, той заслужить заступництво Пророка, мир йому і благословення Аллага, в Судний день.

Benefits from the Hadith:

1. В Ісламі встановлене проголошення цієї мольби після завершення повторення слів азану за муаззіном. А той, хто не чує азану, цю мольбу не промовляє.
2. Хадіс вказує на незрівнянну перевагу посланця

Аллага, мир йому і благословення Аллага, адже йому дароване найвище становище в Раю, яке перевершує становище решти людей, а також місце високоповажне та право на найвеличніше заступництво, коли буде вершитися Суд над творіннями.

3. Посланцю Аллага, мир йому і благословення Аллага, дано право заступатися за людей, що підтверджується його словами: «У день Воскресіння моє заступництво буде надано йому, щоб він міг заступатися...»
4. Пророк, мир йому і благословення Аллага, заступатиметься за мусульман своєї громади, які вчинили тяжкі гріхи: щоб вони не потрапили до Пекла. А ті, які, хто вже потрапив туди, – щоб вони вийшли звідти. А ті, які мають увійти до Раю, – щоб вони увійшли туди без розрахунку. А ті, хто вже в Раю, – щоб були піднесені ступені тих.
5. Ат-Тибі сказав: «Від початку азану і до слів «Мухаммад – Посланець Аллага», – це досконалий заклик. А вислів «Хайа аля-ссаля», – це постійна молитва, про яку сказав Всевишній: {Вони звершують молитву}. Можливо також, що під "молитвою" мається на увазі благання (дуа), а під "яка виконується" мається на увазі постійність та безперервність. Таким чином слова "молитва, яка виконується" можна розуміти, як повноцінне постійне благання. Можливо також, що мається на

увазі звичайна молитва, саме та, до якої закликають в цю мить, і це більш очевидна думка».

6. Аль-Мухалляб сказав: «Цей хадіс закликає звертатися до Аллага з мольбами під час молитви, адже це стан, який сприяє отриманню відповіді».

(10635)

(136) – عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الدُّعَاءُ لاَ يُرَدُّ بَيْنَ الأَذَانِ وَالإِقَامَةِ». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي]

(136) – Передається зі слів Анаса ібн Маліка, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Мольба [з якою звертаються] між закликом на молитву (азаном) і оголошенням про її початок (ікамою) не залишається без відповіді». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, роз'яснив перевагу мольби (дуа) між азаном (закликом на молитву) та ікамою (оголошенням про її початок), і що вона не відхиляється та не залишається без відповіді. Тож звертайтеся до Аллага з мольбами в цей час.

Benefits from the Hadith:

1. Особлива цінність цього часу для звернення з мольбою.
2. Якщо той, хто звертається з мольбою, дотримується її етикету, обирає доречні місця та

найкращий час для неї, уникає непокори Аллагу, оберігає себе від сумнівних речей та сповнений доброї думки про Аллага, то він, з дозволу Аллага, гідний того, щоб його молитва була прийнята.

3. Отже, якщо всі умови, стовпи та правила мольби були роз'яснені, і людина, порушивши їх, не отримує відповіді, то нехай не звинувачує в цьому нікого, крім самої себе.
4. Відповідь на мольбу може мати три форми: або прохання людини буде виконане одразу, або від нього буде відвернуте рівноцінне зло, або ж винагорода за це благання буде збережена для нього в Останньому житті. І все це відбувається згідно з мудрістю та милістю Аллага.

(5479)

(137) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ أَعْمَى، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنَّهُ لَيْسَ لِي قَائِدٌ يَقُودُنِي إِلَى الْمَسْجِدِ، فَسَأَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُرَخِّصَ لَهُ فَيُصَلِّيَ فِي بَيْتِهِ، فَرَخَّصَ لَهُ، فَلَمَّا وَلَّى دَعَاهُ، فَقَالَ: «هَلْ تَسْمَعُ النِّدَاءَ بِالصَّلَاةِ؟» فَقَالَ: نَعَمْ، قَالَ: «فَأَجِبْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(137) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: До Пророка, мир йому і благословення Аллага, прийшов сліпий чоловік і сказав: «О Посланець Аллага, воістину, у мене немає поводиря, який водив би мене до мечеті». Він попросив дозволу молитися вдома, і

Пророк, мир йому і благословення Аллага, дозволив йому. Але коли той вже збирався йти, він покликав його й запитав: «А ти чуєш заклик до молитви?» Він відповів: «Так». Тоді Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Тож відповідай на нього». [رواه مسلم] - [صحيح]

Explanation:

До Пророка, мир йому і благословення Аллага, прийшов сліпий чоловік і сказав: «О Посланець Аллага, у мене немає нікого, хто б допоміг мені і відвів мене до мечеті на п'ять обов'язкових молитв». Він хотів, щоб Пророк, мир йому і благословення Аллага, дозволив йому залишати колективну молитву, і Пророк дозволив йому. Але коли той уже збирався піти, Пророк, мир йому і благословення Аллага, покликав його і сказав: «А чи чуєш ти заклик до молитви?» Той відповів: «Так». Він сказав: «Тоді відповідай на заклик до молитви».

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на обов'язковість колективної молитви для мусульманина, адже дозвіл залишити щось можна просити тільки щодо обов'язкових справ, а необов'язкові не потребують дозволу.
2. Його слова «Тож відповідай!» стосуються кожного, хто чує заклик до молитви, і це доводить, що колективна молитва є обов'язковою, адже основа в наказі – це обов'язковість виконання.

(11287)

(138) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهَرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسًا، مَا تَقُولُ ذَلِكَ يُبْقِي مِنْ دَرَنِهِ؟» قَالُوا: لَا يُبْقِي مِنْ دَرَنِهِ شَيْئًا، قَالَ: «فَذَلِكَ مِثْلُ الصَّلَوَاتِ الخَمْسِ، يَمْحُو اللَّهُ بِهِ الخَطَايَا». [صحيح] – [متفق عليه]

(138) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Як ви гадаєте: якби біля дверей одного з вас була річка, і він купався в ній п'ять разів на день, чи залишився б на ньому хоч якийсь бруд?» Вони відповіли: «Не залишилося б жодного бруду». Він сказав: «Так само і з п'ятьма молитвами: Аллаг стирає ними гріхи». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, порівняв п'ять щоденних і нічних молитв у тому, як вони стирають і спокутують малі гріхи та провини, з річкою біля дверей людини, в якій вона купається п'ять разів на день, тож від усього бруду й нечистоти на ній не залишається нічого.

Benefits from the Hadith:

1. Ця чеснота стосується лише спокутування малих гріхів; що ж до великих гріхів, то від них неодмінно слід каятися.
2. Чеснота звершення п'яти щоденних молитв і дотримання їх з урахуванням умов, стовпів,

обов’язків і сунн.

(4968)

(139) – عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بن مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ العَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: «الصَّلاَةُ عَلَى وَقْتِهَا»، قَالَ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: «ثُمَّ بِرُّ الوَالِدَيْنِ» قَالَ: ثُمَّ أَيٌّ؟ قَالَ: «الجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» قَالَ: حَدَّثَنِي بِهِنَّ، وَلَوِ اسْتَزَدْتُهُ لَزَادَنِي.

[صحيح] - [متفق عليه]

(139) – Передається від Абдуллага ібн Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Одного разу я запитав Пророка, мир йому і благословення Аллага: "Яке діяння є найулюбленішим перед Аллагом?" – на що він відповів: "Молитва, виконана у встановлений для неї час". Я запитав: "А після цього?" Він відповів: "Шанобливе ставлення до батьків". Я запитав: "А після цього?" Він відповів: "Боротьба на шляху Аллага"». Далі Ібн Мас'уд сказав: «Про це мені розповів Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, і якби я продовжив запитувати його, то він би неодмінно додав щось ще». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророка, мир йому і благословення Аллага, запитали про акти поклоніння, які Аллаг любить більш за все. І він, мир йому і благословення Аллага, відповів, що це – обов'язкова молитва, яку виконали у встановлений шаріатом час. Далі йде шанобливе ставлення до своїх батьків, роблячи їм добро,

виконуючи їхні права та уникаючи непослуху їм. Далі йде джигад – боротьба – на шляху Аллага, а саме: відстоювання слова Аллага, захист релігії Ісламу та мусульман, і відкритий прояв релігії, все завдяки як самопожертві так і пожертві власного майна.

Ібн Мас'уд, нехай буде задоволений ним Аллаг, сказав, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, розказав йому про ці діяння, і якби він продовжував розпитувати, то він, мир йому і благословення Аллага, дав би мені ще більшу відповідь.

Benefits from the Hadith:

1. Акти поклоніння Аллагу різняться між собою по степеням, відповідно до того, які з них любить Аллаг більше.
2. Заклик мусульман спішити до виконання перш за все тих вчинків, які є найкращими.
3. Пророку, мир йому і благословення Аллага, різні люди часто задавали подібні запитання, і його відповіді їм відрізнялися залежно від самих людей та їхніх обставин, а також від того, що є найбільш корисним для кожного з них.

(3365)

(140) – عَنْ عُثْمَانَ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَا مِنَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ تَحْضُرُهُ صَلَاةٌ مَكْتُوبَةٌ فَيُحْسِنُ وُضُوءَهَا وَخُشُوعَهَا وَرُكُوعَهَا، إِلَّا كَانَتْ كَفَّارَةً لِمَا قَبْلَهَا مِنَ الذُّنُوبِ، مَا لَمْ يُؤْتِ كَبِيرَةً، وَذَلِكَ الدَّهْرَ كُلَّهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(140) – Передається від Усмана ібн Аффана, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Немає такого мусульманина, якого застане час обов'язкової молитви, і який належним чином виконає її обмивання, смирення та поясні поклони, щоб ця молитва не стала спокутою за гріхи, вчинені до неї, якщо тільки він не вчинив тяжкого гріха. І так буде завжди». [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, роз'яснив, що немає такого мусульманина, якого застане час обов'язкової молитви, і який належним чином виконає її обмивання та доведе його до повноти, а потім буде смиренним у своїй молитві так, що його серце і всі його органи будуть звернені до Аллага, усвідомлюючи Його велич, і належно виконає дії молитви — поясний і земний поклони та інші, — щоб ця молитва не стала спокутою за попередні малі гріхи, якщо тільки він не вчинив тяжкого гріха. І ця перевага триває з плином часу та стосується кожної молитви.

Benefits from the Hadith:

1. Молитва, яка спокутує гріхи, — це та, у якій раб належним чином виконав обмивання і звершив її зі смиренням, прагнучи лише Лику Всевишнього Аллага.
2. Хадіс вказує на достоїнство постійності в

поклонінні та на те, що вона є причиною прощення малих гріхів.

3. Достоїнство належного виконання обмивання, належного звершення молитви та смирення в ній.
4. Важливість уникнення великих гріхів для прощення малих гріхів.
5. Великі гріхи може бути пробачено тільки через каяття.

(6254)

(141) – عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يقول: «الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ، مُكَفِّرَاتٌ مَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتَنَبَ الْكَبَائِرَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(141) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, говорив: «П'ять обов'язкових молитв, і у проміжку від п'ятниці до п'ятниці та від Рамадану до Рамадану, – є спокутуванням гріхів, скоєних між ними, якщо тільки людина уникає тяжких гріхів». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, говорить нам, що п'ять обов'язкових молитв протягом дня і ночі, а також п'ятнична молитва щотижня та піст протягом місяця Рамадан щороку – виконання цих обов'язків є причиною для пробачення мусульманину його

незначних гріхів, які відбулися між ними, за умови, що він уникав великих гріхів, а що стосується великих гріхів, таких як перелюб або вживання алкоголю, то спокута за них не інакше, як через щире каяття.

Benefits from the Hadith:

1. Гріхи поділяються на малі та великі.
2. Уникнення великих гріхів є обов'язковою умовою для пробачення малих гріхів.
3. Великі гріхи – це гріхи, за які передбачено покарання в цьому світі, або існує загроза покарання в майбутньому житті у вигляді страждань, або гніву, погроз чи прокляття на грішника, як до прикладу, за перелюб або вживання алкоголю.

(3591)

(142) – عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عنه قَالَ: كَانَتْ عَامَّةُ وَصِيَّةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ حَضَرَهُ الْمَوْتُ: «الصَّلَاةَ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ، الصَّلَاةَ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ»، حَتَّى جَعَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُغَرْغِرُ بِهَا صَدْرُهُ، وَمَا يَكَادُ يُفِيضُ بِهَا لِسَانُهُ. [صحيح] - [رواه النسائي في السنن الكبرى وابن ماجه]

(142) – Анас, нехай буде задоволений ним Аллага, передає: "Більша частина настанов Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, коли він лежав на смертному одрі, була такою: «Молитва! І ті, ким оволоділи ваші руки! Молитва! І ті, ким оволоділи ваші руки!» Посланець Аллага, мир йому і благословення

Аллага, повторював ці слова, поки з грудей його не почав виходити лише хрип, тоді як слова, що злітали з його язика, стали нерозбірливими".

[صحيح] - [رواه النسائي في الكبرى وابن ماجه]

Explanation:

Більшу частину передсмертних настанов Пророка, мир йому і благословення Аллага, складали заповіти з таким змістом: неухильно виконуйте молитву і не ставтеся до неї недбало, а також дотримуйтесь прав ваших рабів і рабинь і будьте для них найкращими господарями. Він повторював ці слова, поки не почав хрипіти і його слова вже важко було розрізнити.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на значимість молитви і прав рабів, тому що пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, залишив настанову та заповіт саме щодо них перед самою своєю смертю.
2. Молитва відноситься до найвищих прав Аллага щодо Його рабів. Водночас, дотримання прав людей, особливо найслабших, як-от тих, хто знаходиться під опікою (за винятком нащадків), вважається одним із найважливіших прав творінь.

(66359)

(143) – عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ، وَاضْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرٍ، وَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ». [حسن] - [رواه أبو داود]

(143) – 'Амр ібн Шу'айб передав від свого батька, а той – від його діда, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Наказуйте своїм дітям звершувати молитву, коли їм виповниться сім років, і застосовуйте до них покарання за її невиконання, коли їм буде десять років, і розділяйте їх у місцях сну». [رواه أبو داود] – [حسن]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що батько повинен наказувати своїм дітям – хлопчикам і дівчаткам – виконувати обов'язкову молитву, коли їм виповниться сім років, і навчати їх для цього усьому необхідному. А коли їм виповниться десять років, то йому дозволено їх карати через побиття, якщо вони не будуть виконувати молитву, і в цьому віці їх обов'язково потрібно вкладати по різним ліжкам.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на необхідність навчання маленьких дітей релігійним питанням, серед яких, одним із головних є молитва.
2. Під побиттям мається на увазі деякі дисциплінарні дії виховання, щоб допомогти дитині втриматися на хороших звичках, і аж ніяк не мається на увазі те, щоб завдавати їм страждань та болю. Але ступінь суворості та м'якості у вихованні варіюється відповідно до кожної дитини індивідуально.
3. Турбота Шаріату про збереження честі та

перекриття кожного шляху, що може привести до зіпсуття.

(5272)

(144) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عنه سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: «قَالَ اللهُ تَعَالَى: قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نِصْفَيْنِ، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: {الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ}، قَالَ اللهُ تَعَالَى: حَمِدَنِي عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: {الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ}، قَالَ اللهُ تَعَالَى: أَثْنَى عَلَيَّ عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: {مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ}، قَالَ: مَجَّدَنِي عَبْدِي، -وَقَالَ مَرَّةً: فَوَّضَ إِلَيَّ عَبْدِي-، فَإِذَا قَالَ: {إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ}، قَالَ: هَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ: {اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ، صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلا الضَّالِّينَ}، قَالَ: هَذَا لِعَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(144) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Сказав Аллаг Всевишній: "Я розділив молитву між Собою і Моїм рабом на дві половини, і Мій раб отримає те, що він просить. І коли раб каже: {Вся хвала належить одному Аллагу – Господу світів}, Аллаг каже: "Мій раб вихвалив Мене", а коли він скаже: {Милостивому, Милуючому}, Всевишній скаже: "Мій раб прославив мене." А коли він скаже: {Володарю Судного дня}, Він скаже: "Мій раб звеличив мене". А коли він скаже: {Лише Тобі одному ми присвячуємо наше поклоніння, і лише на Твою допомогу ми покладаємось}, то Він скаже: "Це між мною

і моїм рабом, і моєму рабу буде те , що він просив", а коли скаже: {Веди нас Прямим Шляхом. Шляхом тих, кого ти наділив благами, а не шляхом тих хто під гнівом Твоїм, і не шляхом тих, хто заблукав}, то Він скаже: "Це для мого раба і моєму рабу буде те, що він просив"».

[صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що Всевишній Аллаг сказав у хадісі аль-Кудсі: «Я розділив суру "Аль-Фатіха" в молитві між Собою та моїм рабом на дві половини: одна половина для Мене, а друга – для нього».

Тож перша її половина: слова хвали, прославлення та звеличення Аллага, за що Я нагороджую раба найкращою винагородою.

Друга половина її: слова мольби та благання, і Я відповім йому і дам йому те, що він просив.

Тож, якщо скаже той, хто виконує молитву: {Вся хвала належить одному Аллагу – Господу світів }, то Аллаг відповість йому: «Мій раб вихвалив Мене», а якщо скаже: {Милостивому, Милуючому}, то Всевишній скаже: «Мій раб прославив мене і визнав Мене тим, хто обдарував його всіма благами», а якщо він скаже: {Володарю Судного дня}, то Він скаже: «Мій раб звеличив мене», і це є велика пошана.

А коли скаже раб: {Лише Тобі одному ми присвячуємо наше поклоніння, і лише на Твою допомогу ми покладаємось}, то Він скаже: «Це між мною

і моїм рабом, і моєму рабу буде те, що він просив!»

Тож перша половина цих слів спрямована до Аллага, а саме: {Лише Тобі одному ми присвячуємо наше поклоніння}, і це є визнанням божественності Аллага, і відповідно – поклонінням Йому. І ця половина сури направлена Аллагу.

Друга половина сури призначена для раба: {... і лише на Твою допомогу ми покладаємось} – в них прохання до Аллага надати рабу всебічної допомоги, і в них – обіцянка Аллага допомогти своєму рабу.

Якщо він скаже: {Веди нас Прямим Шляхом. Шляхом тих, кого ти наділив благами, а не шляхом тих, хто під гнівом Твоїм, і не шляхом тих, хто заблукав}, то Аллаг скаже: «Це прохання та благання мого раба, і Я вже відповів на його благання».

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на високе положення сури аль-Фатіха, і те, що Всевишній Аллаг навіть назвав її "Молитвою (ас-Салят)".
2. Вказівка на приклад турботи Аллага про Свого раба, коли Він похвалив раба за його вихваляння та прославлення Аллага, і пообіцяв дати йому те, що він просить.
3. Ця благородна сура містить прославлення Аллага, згадку про воскресіння з могил, щире звернення до Аллага з благанням, поклоніння Йому, прохання наставити на Прямий шлях, та застереження від хибних шляхів.

4. Усвідомлення цього хадісу, при читанні сури аль-Фатіха, збільшує покірність в молитві.

(65099)

(145) – عن بريدة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ الْعَهْدَ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ، فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ». [صحيح] - [رواه الترمذي والنسائي وابن ماجه وأحمد]

(145) – Передається від Бурайди, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, угода між нами і ними — це молитва; а хто залишає її, той впав у невір'я». [صحيح] - [رواه الترمذي والنسائي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що заповітом і договором між мусульманами та іншими невірними і лицемірами є молитва, тому той, хто залишає її, і не виконує її, той стає невіруючим.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на особливе положення молитви і на те, що вона є межею розрізнення між віруючою і невіруючою людиною.
2. Судження Ісламу ґрунтуються на зовнішніх проявах життя людини, а не на її внутрішньому стані.

(65094)

(146) – عن جابرٍ رضي الله عنه قال: سمعتُ النبيَّ صلى الله عليه وسلم يقول: «إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ تَرْكَ الصَّلَاةِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(146) – Передається від Джабіра, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Я чув, як Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, між людиною та багатобожжям і невір'ям стоїть залишення молитви». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, застерігав від залишення обов'язкової молитви і говорив, що між людиною і станом багатобожжя та невір'я стоїть залишення обов'язкової молитви. Молитва (Салят) – це другий стовп Ісламу, і її значення в Ісламі велике, тому той, хто залишає її, та заперечує наказ обов'язкового виконання її, то такий є невіруючим згідно єдиної думки всіх мусульман. А якщо він повністю залишає молитву через власну недбалість і лінощі, то він є невіруючим, і щодо цього передано єдину думку сподвижників. А якщо ж він іноді залишає молитву, а іноді виконує її, то на нього поширюється це суворе застереження.

Benefits from the Hadith:

1. Серйозне положення молитви та обов'язок її оберігати, оскільки вона є межею між невір'ям та вірою.
2. Суворе застереження щодо того, щоб не

відмовлятись від виконання обов'язкової молитви та не залишати її.

(65093)

(147) – عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: لَيْتَنِي صَلَّيْتُ فَاسْتَرَحْتُ، فَكَأَنَّهُمْ عَابُوا ذَلِكَ عَلَيْهِ، فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «يَا بِلَالُ، أَقِمِ الصَّلَاةَ، أَرِحْنَا بِهَا». [صحيح] - [رواه أبو داود]

(147) – Передається від Саліма ібн Абі аль-Джа'да, що він сказав: «Один чоловік сказав: "О, якби я помолився і відпочив у молитві". Здавалося, що інші люди його за це критикують, але він сказав: "Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "О, Біляль, сповісти про початок молитви! Зроби для нас відпочинок у ній!"». [صحيح] - [رواه أبو داود]

Explanation:

Сказав один із сподвижників: «О, якби я помолився і відпочив у молитві», – ніби ті, хто його оточував, почали критикувати його за ці слова. І він сказав: «Я чув, як Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: "О, Біляль! Дай заклик до молитви і сповісти про її початок, щоб ми могли відпочити в ній, адже вона є розмовою зі Всемогутнім Аллагом, і відпочинком для душі та серця.

Benefits from the Hadith:

1. Не дивно, що під час молитви, віруючий може відчути спокій в своєму серці, адже в ній

відбувається спілкування раба з Аллагом.
2. Засудження того, хто ліниво й з небажанням ставиться до поклоніння.
3. Той, хто виконує свій обов'язок і знімає з себе відповідальність, тим самим може отримати відчуття полегшення і заспокоєння.

(65095)

(148) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، إِذَا كَبَّرَ فِي الصَّلَاةِ، سَكَتَ هُنَيَّةً قَبْلَ أَنْ يَقْرَأَ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي أَرَأَيْتَ سُكُوتَكَ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ، مَا تَقُولُ؟ قَالَ «أَقُولُ: اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايَ بِالثَّلْجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرَدِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(148) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, коли розпочинав молитву такбіром, то після цього деякий час мовчав перед тим, як починати читати аяти, і я запитав: "О Посланець Аллага, нехай мої батько і матір будуть викупом за тебе! Ось між такбіром і читанням аятів ти деякий час мовчиш, скажи мені, що ти говориш в цей час?" Він сказав: "Я говорю: “О Аллаг, віддали мене від гріхів моїх, як Ти віддалив схід від заходу, о Аллаг, очисти мене від гріхів, як очищають білий одяг від бруду, о Аллаг, омий мене від гріхів водою, снігом і градом!" (Аллагумма, ба'ід байні ва байна хатайайа кя-ма ба'адта байна-ль-машрікі ва-ль-маґріб, Аллагумма, наккі-ні мін аль-

хатайа кя-ма юнакка-с-саубу-ль-абйаду мін ад-данас, Аллагумма-гсіль-ні мін хатайайа бі-ль-ма'і, ва-с-сальджі ва-ль-барад!)"». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Коли Пророк, мир йому і благословення Аллага, промовляв такбір (Аллагу Акбар) для початку молитви, то після цього він робив коротку паузу перед тим, як читати Аль-Фатіху, і починав свою молитву з деяких слів мольби. І серед цих благань, які передаються від нього, є такі слова: Аллагумма, ба'ід байні ва байна хатайайа кя-ма ба'адта байна-ль-машрікі ва-ль-маґріб, Аллагумма, наккі-ні мін аль-хатайа кя-ма юнакка-с-саубу-ль-абйаду мін ад-данас, Аллагумма-гсіль-ні мін хатайайа бі-ль-ма'і, ва-с-сальджі ва-ль-барад! (О Аллаг, віддали мене від гріхів моїх, як Ти віддалив схід від заходу, о Аллаг, очисти мене від гріхів, як очищають білий одяг від бруду, о Аллаг, омий мене від гріхів водою, снігом і градом!) Він, мир йому і благословення Аллага, молить Аллага Всевишнього віддалити його від гріхів так, щоб він не вчиняв їх, на відстань, яка унеможливлює зустріч так само, як не зустрінуться ніколи схід та захід. А якщо він вже згрішив, то благає Аллага про очищення від гріхів і про усунення їх наслідків для себе так, як усувається бруд з білого одягу, і щоб Він омив його від гріхів цими холодними очисниками: водою, снігом і градом.

Benefits from the Hadith:

1. Здійснення дуа аль-істіфтах (мольби перед початком молитви) відбувається про себе, навіть якщо сама молитва читається вголос.
2. Хадіс вказує на приклад сподвижників, нехай буде задоволений ними Аллаг, як вони бажали дізнатися про дії і слова Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага.
3. Існують й інші форми молитви перед початком молитви (дуа аль-істіфтах), і краще, щоб мусульманин дотримувалася усіх версій, які достовірно передаються від Пророка, мир йому і благословення Аллага, промовляючи одну з них в одній молитві, а іншу – в іншій.

(3104)

(149) – عَن ابْنِ عُمَرَ رضي الله عنهما: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ، وَإِذَا كَبَّرَ لِلرُّكُوعِ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، رَفَعَهُمَا كَذَلِكَ أَيْضًا، وَقَالَ: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، رَبَّنَا وَلَكَ الحَمْدُ»، وَكَانَ لاَ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السُّجُودِ. [صحيح] - [متفق عليه]

(149) – Передається зі слів Ібн 'Умара, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, розпочинаючи молитву, піднімав руки до рівня плечей, а також під час вимовляння слів «Аллагу Акбар» перед здійсненням поясного поклону. Так само він піднімав руки й після

випрямлення з поясного поклону, кажучи при цьому: «Нехай почує Аллаг того, хто прославив Його хвалою! Господь наш, хвала Тобі!» Але він не піднімав рук під час здійснення земного поклону. [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, піднімав долоні рук лише в трьох випадках в молитві. Та піднімав їх (згинаючи в ліктях) до рівня плечей, тобто: верхнього плечового суглоба.

Перший випадок: коли він, мир йому і благословення Аллага, починав молитву: під час вступного такбіру (такбірату-ль-іхрам).

Другий: коли він, мир йому і благословення Аллага, говорив такбір для поясного поклону (руку').

Третій: коли він, мир йому і благословення Аллага, піднімав голову з поясного поклону (руку') і казав: «Самі'а Аллагу лі-ман хамідаг, Раббана ва ляка-ль-хамд» (Нехай почує Аллаг того, хто прославив Його хвалою! Господь наш, хвала Тобі!).

І він не піднімав рук ні перед початком земного поклону (суджуд), ні при підйомі з нього.

Benefits from the Hadith:

1. Мудрість підняття рук у молитві полягає в тому, що цими діями віруючий робить молитву красивою і цим він звеличує Аллага Всевишнього.
2. І достовірно передається від Пророка, мир йому і благословення Аллага, про підняття рук у

четвертому випадку, як це описано в передачі від Абу Хумейда ас-Са'иді у Абу Дауда та інших, а саме: "Пророк, мир йому і благословення Аллага, піднімав руки під час підйому з першого ташаггуду в трьох та чотирьох-ракаатних молитвах" (Зугр, Аср, Магріб та Іша).

3. Також достовірно передається від Пророка, мир йому і благословення Аллага, що він піднімав руки до рівня вух, не торкаючись їх, як це пердається від Маліка ібн аль-Хувейріса в «Сахіх аль-Бухарі» та «Сахіх Муслім», а саме: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, коли говорив такбір (Аллагу Акбар), то піднімав руки так, що вони були на рівні його вух».
4. Промовляння разом слів «Самі' Аллагу лі-ман хаміда» (Нехай почує Аллаг того, хто прославив Його хвалою!) і «Раббана ва ляка аль-хамд» (Господь наш, хвала Тобі!) є дією для імама та того, хто молиться наодинці, тоді як той, хто молиться за імамом (мамум), говорить лише: «Раббана ва ляка аль-хамд».
5. Вираз: «Господь наш, хвала Тобі!» після підйому з поясного поклону (руку') достовірно переданий від Пророка, мир йому і благословення Аллага, у чотирьох формах, і це тільки одна із них. Тому, краще для мусульманина, щоб він дотримувався усіх цих форм і промовляв кожну із них час від часу.

(3095)

(150) – عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الكِتَابِ». [صحيح] – [متفق عليه]

(150) – Передається від Убадата ібн ас-Саміта, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Немає молитви у того, хто не прочитав суру “Аль-Фатіха”». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що молитва не є дійсною без читання сури Аль-Фатіха, адже вона є стовпом молитви в кожному рака’аті.

Benefits from the Hadith:

1. Читання будь-якої іншої сури не зараховується замість Аль-Фатіхи, якщо людина здатна прочитати її самостійно.
2. Рака’ат, у якому не було прочитано суру Аль-Фатіха, є недійсним, незалежно від того, чи це сталося навмисно, через необізнаність або через забудькуватість, оскільки Аль-Фатіха є стовпом молитви, а стовпи не скасовуються за жодних обставин.
3. Обов’язок читання Аль-Фатіхи знімається з того, хто приєднався до колективної молитви в той момент, коли імам уже перебував у поясному поклоні, і він встиг зробити руку’ разом з імамом.

(5378)

(151) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ المَسْجِدَ فَدَخَلَ رَجُلٌ، فَصَلَّى، فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَرَدَّ وَقَالَ: «ارْجِعْ فَصَلِّ، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ»، فَرَجَعَ يُصَلِّي كَمَا صَلَّى، ثُمَّ جَاءَ، فَسَلَّمَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: «ارْجِعْ فَصَلِّ، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ» ثَلاَثًا، فَقَالَ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالحَقِّ مَا أُحْسِنُ غَيْرَهُ، فَعَلِّمْنِي، فَقَالَ: «إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلاَةِ فَكَبِّرْ، ثُمَّ اقْرَأْ مَا تَيَسَّرَ مَعَكَ مِنَ القُرْآنِ، ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا، وَافْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلاَتِكَ كُلِّهَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(151) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що одного разу, коли Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, увійшов до мечеті, туди ж увійшов один чоловік, який здійснив молитву, а потім звернувся з привітанням до Пророка, мир йому і благословення Аллаг. Відповівши на його привітання, він сказав: «Повернися і виконай молитву, бо, воістину, ти не помолився!» Він повернувся, виконав молитву так само, як і вперше, а потім знову підійшов до Пророка, мир йому і благословення Аллага, і привітав його, і той сказав йому: «Повернися і виконай молитву, бо, воістину, ти не помолився!» – і так повторилося тричі. Тоді цей чоловік сказав: «Клянуся Тим, Хто послав тебе з істиною, я не вмію виконувати її по-іншому, навчи ж мене!» Тоді [Пророк , мир йому і благословення Аллага] сказав: «Коли встанеш на молитву, скажи: «Аллагу акбар (Аллаг Великий)», потім прочитай що зможеш з Корану,

потім зроби поясний уклін, поки не займеш це положення, потім випрямися повністю, потім зроби земний уклін, поки не займеш це положення, потім сядь, випрямившись. І роби так протягом усієї своєї молитви. [متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, увійшов до мечеті, а за ним увійшов чоловік, який поспішно виконав молитву в два рак'ата, не затримуючись ні під час стояння, ні в поясних та земних поклонах. Пророк, мир йому і благословення Аллага, спостерігав за ним, поки він молився, і коли він підійшов до Пророка, мир йому і благословення Аллага, який сидів в одній зі сторін мечеті, і привітав його, він відповів на привітання і сказав йому: «Повернися і виконай молитву заново, адже ти не помолився». І цей чоловік повернувся і знову так само здійснив молитву поспіхом. Після цього він привітав Пророка, мир йому і благословення Аллага, і той сказав йому: «Повернися і виконай молитву заново, адже ти не помолився». І так повторилося тричі. Тоді цей чоловік сказав: «Клянуся Тим, Хто послав тебе з істиною, я не вмію виконувати її якось інакше, то навчи ж мене!» Тоді Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: Коли зберешся виконати молитву, вимов слова такбіру для початку молитви, потім прочитай суру «Аль-Фатіха» і те, що забажає Аллаг, щоб ти прочитав із Корану. Потім зроби поясний уклін, поки не займеш повне положення в ньому, поклавши долоні на коліна, випрямивши спину і

виконуючи цей уклін належним чином. Потім випрямися таким чином, щоб кожен суглоб повернувся на своє місце, і завмри в положенні стоячи. Потім зроби земний уклін, спираючись на лоб і ніс, руки, коліна і кінчики пальців ніг. Після чого піднімися із земного уклону, поки не завмреш у положенні сидячи між двома земними уклонами. І пророблял все це в кожному рак'аті своєї молитви».

Benefits from the Hadith:

1. Це основні складові молитви, пропуск яких не може бути виправданий ні помилкою, ні незнанням. Саме тому чоловікові було наказано повторити молитву, і Пророк, мир йому і благословення Аллага, не просто дав йому настанову щодо молитви, а наполіг на її повному виконанні.
2. Спокійне вчинення дій належить до складових (рукн) молитви.
3. Ан-Нававі сказав: «З хадісу випливає, що молитва буде вважатися недійсною, якщо в ній було пропущено якусь обов'язкову дію».
4. Ан-Нававі сказав: «У хадісі міститься вказівка на м'яке, делікатне ставлення до того, хто навчається і є неосвіченим. Це виявляється в роз'ясненні питання, короткому поясненні саме того, що вимагається, без зайвих доповнень, які йому буде складно виконати чи дотриматися».
5. Ан-Нававі сказав: «З хадісу випливає, що якщо під

час відповіді на запитання стає зрозуміло, що людина потребує додаткової інформації, то тому, хто відповідає, бажано надати ці знання. Це вважається доброю порадою, а не втручанням у чужі справи».

6. Хадіс вказує на високе положення того, хто визнає власні упущення, адже ця людина сказала: «Я не вмію робити її інакше, то навчи ж мене».
7. Ібн Хаджар сказав: «У хадісі ми бачимо спонукання до схвалюваного й утримання від засуджуваного, а також звернення того, хто навчається, до вченого з проханням навчити його».
8. Бажано вітати "салямом" при зустрічі та обов'язково відповідати на привітання. Також бажано повторювати його під час повторної зустрічі, навіть якщо вона відбулася за короткий час після попередньої, і обов'язково відповідати на привітання щоразу.

(3185)

(152) – عن أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه: أنه كَانَ يُكَبِّرُ فِي كُلِّ صَلَاةٍ مِنَ الْمَكْتُوبَةِ وَغَيْرِهَا، فِي رَمَضَانَ وَغَيْرِهِ، فَيُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْكَعُ، ثُمَّ يَقُولُ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، ثُمَّ يَقُولُ: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، قَبْلَ أَنْ يَسْجُدَ، ثُمَّ يَقُولُ: اللهُ أَكْبَرُ حِينَ يَهْوِي سَاجِدًا، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَسْجُدُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ مِنَ الْجُلُوسِ فِي الِاثْنَتَيْنِ، وَيَفْعَلُ ذَلِكَ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ، حَتَّى يَفْرُغَ مِنَ الصَّلَاةِ، ثُمَّ يَقُولُ حِينَ يَنْصَرِفُ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنِّي

لَأَقْرَبُكُمْ شَبَهًا بِصَلَاةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، إِنْ كَانَتْ هَذِهِ لَصَلَاتَهُ حَتَّى فَارَقَ الدُّنْيَا. [صحيح] - [متفق عليه]

(152) – Передається від Абу Гурейри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Він промовляв такбір під час кожної обов'язкової та добровільної молитви, в Рамадан та в інший час. Він промовляв коли вставав, і промовляв такбір, коли вклонявся. Потім він казав: "Почув Аллаг того, хто славить Його". Потім він говорив: "Аллаг чує тих, хто хвалить Його". Потім він говорив: "Господь наш – тільки Тобі вся хвала!", – перед тим, як зробити земний уклін. Потім він промовляв такбір, спускаючись в земний уклін, і промовляв такбір, піднімаючи голову з нього, потім він промовляв такбір, підводячись із сидячого положення після двох поклонів. Так він робив у кожному ракааті, поки не закінчував молитву. Потім, повернувшись, він сказав: "Клянуся Тим, у Чиїй руці моя душа, я найближчий серед вас до пророчої молитви Пророка, мир йому і благословення Аллага. Такою була його молитва, поки він не покинув цей світ». [متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Розповідає Абу Гурайра, нехай буде задоволений ним Аллаг, частину з опису молитви Пророка, мир йому і благословення Аллага, а саме те, що він, коли вставав на кожну молитву, то промовляв Такбіратуль-іхрам (такбір, з якого починається молитва). Потім він

промовляв такбір, коли переходив до поясного поклону, потім – коли робив земний уклін, потім – коли піднімав голову із земного поклону, і коли робив другий земний уклін, і – коли піднімався із земних поклонів першої половини молитви, і – після сидіння для ташаггуда. І так само було в молитві, яка складається з трьох ракаатів, та яка складається з чотирьох. І так він робив протягом усієї молитви, поки не закінчував її, і говорив, коли піднімався з поясного поклону: “Почув Аллаг того, хто славить Його”, а потім говорив, стоячи: “Господь наш – тільки Тобі вся хвала!”.

Потім Абу Гурайра говорив, коли виходив з молитви: "Клянуся Тим, у Чиїй руці моя душа, я найближчий серед вас до пророчої молитви Пророка, мир йому і благословення Аллага. Такою була його молитва, поки він не покинув цей світ".

Benefits from the Hadith:

1. Такбір виконується при кожному опусканні і піднятті, за винятком того, коли він піднімається з поясного поклону, то говорить: «Почув Аллаг того, хто славить Його».
2. Сподвижники докладали всіх зусиль, щоб дотримуватися прикладу Пророка, мир йому і благословення Аллага, і зберігати його Сунну.

(65098)

(153) – عن ابنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما عن النبيِّ صلى الله عليه وسلم قال: «أُمِرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ: عَلَى الْجَبْهَةِ وَأَشَارَ بِيَدِهِ عَلَى أَنْفِهِ، وَالْيَدَيْنِ، وَالرُّكْبَتَيْنِ، وَأَطْرَافِ الْقَدَمَيْنِ، وَلَا نَكْفِتَ الثِّيَابَ وَالشَّعَرَ». [صحيح] – [متفق عليه]

(153) – Передається зі слів Ібн 'Аббаса, нехай Аллаг буде задоволений ним і його батьком, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Мені було наказано здійснювати земний уклін з опорою на сім частин тіла: на лоб, і при цьому він вказав рукою на ніс, а також на руки, коліна, кінчики ступень, і не збирати одяг і не зв'язувати волосся». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що Аллаг наказав йому під час молитви схилятися на сім частин тіла:

Перший орган: лоб – частина обличчя над носом та очима, та вказав рукою на свій ніс, показуючи, що лоб і ніс разом є однією з цих семи частин тіла, і підкреслив, що в земному поклоні людина торкається землі своїм носом.

Другий і третій орган: обидві руки.

Четвертий та п’ятий: обидва коліна

Шостий – пальці ніг.

Та наказав він нам не зав'язувати довге волосся і не збирати одяг, для того, щоб зробити земний уклін. Але навпаки, ми повинні дозволити волоссю та одягу бути вільними, щоб вони могли також торкнутися землі, в земному поклоні, разом з іншими частинами тіла.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує, що земний уклін може бути виконаним, тільки при умові упору на сім згаданих частин тіла.
2. Не потрібно збирати свій одяг, і зв'язувати в пучок волосся під час молитви.
3. Мусульманин в молитві обов'язково має бути в стані спокою та зосередженості, уникаючи зайвих рухів, і це, в тому числі, завдяки упору на сім цих частин тіла під час земного поклону, і потрібно знаходиться в такому положенні доки він не виконає необхідні дії та не скаже в них встановленні слова.
4. Заборона збирати волосся стосується тільки чоловіків, але не жінок, оскільки жінкам під час молитви наказано покривати волосся.

(10925)

(154) – عَن أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَسَةَ رضي الله عنه أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ العَبْدِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الآخِرِ، فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَذْكُرُ اللَّهَ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ فَكُنْ». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي]

(154) – Передається від Абу Умами, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Передав мені Амр бну Абаса, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Найближче Господь буде до раба

наприкінці ночі, і якщо ти зможеш бути одним з тих, хто поминає Аллага в таку годину, то будь ним!"». [رواه أبو داود والترمذي والنسائي] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що Господь Всевишній буде найближче всього до раба в останню третину ночі. Тож, о віруючий, якщо ти зміг, з поміччю Аллага, бути серед тих, хто поклоняється, молиться, згадує [Аллага] і кається в цей час, то це та справа, за яку слід сильно триматись!

Benefits from the Hadith:

1. Заклик мусульман до поминання [Аллаха] в кінці ночі.
2. Перевага одних часів над іншими для поминання [Аллага], звернення до Нього з мольбами та для виконання молитв.
3. Мірк сказав: «Щодо різниці між словами з одного хадісу: "Найближче Господь буде до раба наприкінці ночі" та словами з іншого хадісу: "Раб найближчий до свого Господа, коли він перебуває в земному поклоні", – то в першому хадісі мається на увазі пояснення часу, коли Господь найближчий до раба, а це – остання третина ночі. А в другому хадісі мається на увазі пояснення найближчого стану раба до Господа, а це – стан земного поклону."»

(3236)

(155) – عن جَرِيْر بنِ عبدِ الله رضي الله عنه قال: كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَنَظَرَ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةً -يَعْنِي الْبَدْرَ- فَقَالَ: «إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرَوْنَ هَذَا الْقَمَرَ، لَا تُضَامُونَ فِي رُؤْيَتِهِ، فَإِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا تُغْلَبُوا عَلَى صَلَاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا فَافْعَلُوا» ثُمَّ قَرَأَ: «{وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ}»

[صحيح] - [متفق عليه]

(155) – Передається від Джаріра ібн 'Абдуллага, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Одного разу, коли ми були разом із Пророком, мир йому і благословення Аллага, він глянув на місяць у ніч повного місяця і сказав: "Воістину, ви побачите Господа вашого, як бачите цей місяць, і для вас споглядання Його не буде пов'язане з жодними труднощами! І якщо ви зможете досягти того, щоб ніщо не заважало вам здійснювати молитви перед сходом сонця і перед заходом його, то обов’язково зробіть це!", – а потім прочитав слова Аллага: {І прославляй хвалою Господа твого перед сходом сонця і перед заходом сонця}».

[صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Якось вночі сподвижники були разом із Пророком, мир йому і благословення Аллага, і він подивився на місяць, а це була чотирнадцята ніч того місяця, і сказав, що віруючі ясно побачать Господа своїми очима, без стурбованості, і вони не будуть тіснити один одного заради цього, і не відчуватимуть втоми і не матимуть

незручностей, коли будуть дивитися на Нього, Всевишнього. Потім сказав Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, про те, якщо ви зможете усунути причини, які відволікають вас від виконання молитви Фаджр та Аср, то зробіть це, і виконайте їх у повному обсязі, колективно, разом з мусульманами, адже це одна з прямих причин для того, щоб отримати у винагороду можливість дивитися на Лик Аллага, Всемогутнього та Всевишнього. А потім він, мир йому і благословення Аллага, прочитав аят із Корану: «{І прославляй хвалою Господа твого перед сходом сонця і перед заходом сонця}».

Benefits from the Hadith:

1. В цьому хадісі радісна новина для віруючих мусульман, а саме те, що вони побачать Аллага в Раю.
2. Один із методів заклику: чітке запевнення, приваблення винагородами та наведення прикладів.

(5657)

(156) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ فِي رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ: {قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ}، وَ{قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ}. [صحيح] - [رواه مسلم]

(156) – Абу Гурайра, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, читав у двох рак'атах, що здійснюються перед ранковою молитвою (фаджр), {Скажи: о ви, невіруючі...} і {Скажи: Він Аллаг Єдиний...} [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, вважав за краще читати після «Аль-Фатіхі» у двох рак'атах молитви-сунни, яку здійснюють перед обов'язковою ранковою молитвою (фаджр): у першому рак'аті – суру {Скажи: о ви, невіруючі...}, тобто суру Невіруючі, а в другому рак'аті – {Скажи: Він Аллаг Єдиний...}, тобто суру Щирість.

Benefits from the Hadith:

1. Бажано читати ці дві сури після «Аль-Фатіхи» в молитві-сунні перед ранковою молитвою (фаджр).
2. Обидві ці сури називають «Щирість» через їхній зміст. У сурі «Невіруючі» міститься відречення від усього, чому багатобожники поклоняються замість Аллага, а вони самі не тими, чиї діяння прийняті Аллагом, оскільки надання Йому співтоваришів робить їхні вчинки марними, і лише Аллаг гідний поклоніння. Сура «Щирість» ж присвячена виключно єдинобожжю –щирому поклонінню лише одному Аллагу та роз'ясненню Його якостей.

(11256)

(157) – عن أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ رضي الله عنه: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: «مَنْ صَلَّى الْبَرْدَيْنِ دَخَلَ الْجَنَّةَ» [صحيح] - [متفق عليه]

(157) – Передається зі слів Абу Муси аль-Аш'арі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир

йому і благословення Аллага, сказав: «Хто здійснюватиме дві "прохолодні молитви", той увійде до Раю». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, закликав уважно ставитися до молитв "аль-бардейн" тобто, до ранкової (Фаджр) та післяполудневої (Аср) молитви. А хто виконуватиме їх належним чином: колективно та своєчасно, то він обрадував їх тим, що ці молитви стануть причиною для їх входження до Раю.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на серйозне значення повноцінного виконання саме молитв Фаджр та Аср, адже ранкова молитва випадає на час насолоди сном, а післяполуднева молитва випадає на час трудової зайнятості людини, тож той, хто першочергово береже ці дві молитви, тому ще легше виконувати усі інші молитви належним чином.
2. Молитви Фаджр та Аср названі "аль-бардейн" ("дві прохолодні") тому, що молитва Фаджр відбувається під час прохолоди ночі, а молитва Аср – під час прохолоди дня, і навіть якщо сам день буде спекотним, то все одно час Асру буде прохолоднішим ніж полуденні години. Або ж їх називають так через принцип переваги одного над іншим, адже Сонце і Місяць називають: «два місяці».

(4198)

(158) – عن جُندب بن عبد الله القَسْرِي رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ صَلَّى صَلَاةَ الصُّبْحِ فَهُوَ فِي ذِمَّةِ اللهِ، فَلَا يَطْلُبَنَّكُمُ اللهُ مِنْ ذِمَّتِهِ بِشَيْءٍ، فَإِنَّهُ مَنْ يَطْلُبْهُ مِنْ ذِمَّتِهِ بِشَيْءٍ يُدْرِكْهُ، ثُمَّ يَكُبَّهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(158) – Передається зі слів Джундуба ібн ’Абдуллага аль-Кусрії, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто звершить ранкову молитву, той перебуває під захистом Аллага. Тож нехай ніхто з вас не намагається порушити цей захист, бо той, хто порушить його, Аллаг обов’язково візьме його до відповіді, досягне його і кине обличчям донизу у вогонь Геєни». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що той, хто звершує молитву Фаджр, перебуває під охороною, захистом і підтримкою Аллага. Аллаг бере його під Свою опіку, оберігає його і допомагає йому.

Потім він, мир йому і благословення Аллага, застеріг від порушення цього завіту — або шляхом залишення самої молитви Фаджр, або шляхом завдання шкоди тому, хто її виконує. Адже той, хто чинить так, розриває захист, наданий Аллагом, і піддається тяжкому покаранню: Аллаг візьме його до відповіді за

порушене право, досягне його і кине обличчям униз у Вогонь.

Benefits from the Hadith:

1. Вказівка на важливе положення молитви Фаджр.
2. Суворе застереження від заподіяння зла тому, хто здійснює ранкову молитву.
3. Застереження від помсти Всемогутнього Аллага тим, хто робить зло Його праведним рабам.

(5435)

(159) – عن بريدة بن الحصيب رضي الله عنه أنه قال: بَكِّرُوا بِصَلَاةِ الْعَصْرِ، فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ». [صحيح] – [رواه البخاري]

(159) – Передається від Бурайди ібн аль-Хусайба, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Поспішайте з молитвою аср, адже Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Хто залишить молитву аср, у того анулюються справи"». [صحيح] – [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, застерігав від навмисної затримки молитви аср після настання її часу. Хто робить так, у того анулюються його справи, і його старання стають марними.

Benefits from the Hadith:

1. Заохочення сумлінно та своєчасно виконувати післяполуденну молитву аср і поспішати до неї на

початку її часу.

2. Суворе попередження тим, хто залишає молитву аср чи відкладає її, адже вона є середньою молитвою дня, про яку Всевишній Аллаг окремо наказав:{Звершуйте молитви належно і, особливо, середню молитву – аср} [Сура аль-Бакара: 238].

(6261)

(160) – عن أنس بن مالك رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ نَسِيَ صَلَاةً فَلْيُصَلِّ إِذَا ذَكَرَهَا، لَا كَفَّارَةَ لَهَا إِلَّا ذَلِكَ: {وَأَقِمِ الصَّلاةَ لِذِكْرِي} [طه: 14]». [صحيح] - [متفق عليه]

(160) – Передається від Анаса ібн Маліка, нехай буде задоволений ним Аллаг, передається від Пророка, мир йому і благословення Аллага, що він сказав: «Хто забув молитву, нехай звершить її, коли згадає про неї, — немає для неї жодної спокути, окрім цього: “І звершуй молитву для Мого поминання” [Сура Та Ха: 14]». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пояснив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що той, хто забув виконати якусь обов'язкову молитву, то повинен поспішити і виконати її, як тільки згадає про неї, поки не минув її час, бо немає способу стерти і приховати гріх залишення її, окрім того, що мусульманин виконує, коли згадає про неї, адже Аллаг сказав у Своїй Священній Книзі: «Вставай на молитву, коли згадуєш Мене» [Таха: 14], що означає: "Виконай пропущену забуту молитву, коли згадаєш про неї".

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс пояснює нам важливість кожної молитви і недопущення її ігнорування.
2. Неприпустимо навмисно відкладати виконання молитви, від часу початку настання її часу, без поважної причини.
3. Вона не перестає бути обов'язковою, навіть тоді, коли забув про неї, але має виконати, коли згадає. А також, якщо він проспав, то має виконати її після того, як прокинеться.
4. Необхідно виконувати пропущену обов'язкову молитву невідкладно, після згадки про неї, навіть, якщо це співпало з часом, коли заборонено виконання добровільних молитв.

(65088)

(161) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ أَثْقَلَ صَلَاةٍ عَلَى الْمُنَافِقِينَ صَلَاةُ الْعِشَاءِ وَصَلَاةُ الْفَجْرِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا، وَلَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ بِالصَّلَاةِ فَتُقَامَ، ثُمَّ آمُرَ رَجُلًا فَيُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، ثُمَّ أَنْطَلِقَ مَعِي بِرِجَالٍ مَعَهُمْ حُزَمٌ مِنْ حَطَبٍ إِلَى قَوْمٍ لَا يَشْهَدُونَ الصَّلَاةَ، فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ بِالنَّارِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(161) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Найтяжчі молитви для лицемірів – молитва "аль-Іша" та молитва "аль-Фаджр", але якби вони знали, яка винагорода [покладається за

ці молитви], то вони з'являлися б на них навіть якби довелось йти поповзом... Іноді мені хочеться наказати оголосити про початок молитви, і попросити когось бути імамом, а самому прийти разом з людьми, що несуть в'язанки дров, до людей, які пропускають [колективну] молитву [без поважної причини], та спалити їхні домівки в полум'ї!» [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, розповідає про лицемірів та їхні лінощі у відвідуванні мечеті для колективної молитви, особливо іша та фаджр, і про те, що якби вони знали розмір винагороди та відплати за відвідування молитви разом з громадою мусульман, то прийшли, навіть якщо б довелось для цього повзти, як дитина, що повзає на руках і колінах.

Велика небезпека для мусульманина прихована в пропущенні колективних молитв в мечеті.

Benefits from the Hadith:

1. Велика небезпека для мусульманина прихована в пропуску колективних молитв в мечеті.
2. Лицеміри, поклоняючись, роблять це виключно напоказ, тому вони і приходять на колективну молитву до мечеті тільки тоді, коли їх можуть побачити люди.
3. Хадіс вказує на велич винагороди за участь у колективній ранковій та нічній молитві і те, що вони заслуговують навіть на те, щоб на них приходили поповз.

4. Строгість до себе в дотриманні молитви Іша та Фаджр зберігає від лицемірства, а невиконання цих молитв в колективі в мечеті є однією з ознак лицеміра.

(3366)

(162) – عَنِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَفَعَ ظَهْرَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَالَ: «سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، مِلْءَ السَّمَاوَاتِ وَمِلْءَ الْأَرْضِ وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(162) – Передається від Ібн Абі Ауфі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Коли Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, піднімався з поясного поклону, він говорив: "Почув Аллаг того, хто славить Його: "О Аллаг, Господь наш, Тобі належить вся хвала, яка наповнює небеса і наповнює землі, і наповнює все, що ти забажаєш". [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Коли Пророк, мир йому і благословення Аллага, під час молитви, коли піднімався з поясного поклону, він говорив: "Почув Аллаг того, хто хвалить Аллага": "Почув Аллаг того, хто славить Його!" Це означає, що той, хто вихваляє Аллага, Аллаг відповідає йому, приймає його похвалу і винагороджує його, а потім славить Аллага, кажучи: "Аллаг, Господь наш, повнота і слава Твоя": "О Аллаг, Господь наш, хвала Тобі, яка наповнює небеса і наповнює землі, і наповнює все, що

Ти побажаєш!" Ця хвала наповнює небо і землю, і все, що між ними, і наповнює все, що забажає Аллаг.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на слова, які бажано сказати, тому хто молиться, піднімаючись із поясного поклону.
2. Після того, як мусульманин піднявся і випрямивши після поясного поклону, він повинен залишитися в такому положенні деякий час, щоб сказати ці слова хвали на Аллага.
3. Це згадування є обов'язковим у всіх молитвах, як обов'язкових, так і добровільних.

(65101)

(163) – عن حُذَيْفَةَ رضي الله عنه: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ: «رَبِّ اغْفِرْ لِي، رَبِّ اغْفِرْ لِي». [صحيح] - [رواه أبو داود والنسائي وابن ماجه وأحمد]

(163) – Передається від Хузайфи, нехай буде задоволений ним Аллаг: Пророк, мир йому і благословення Аллага, говорив між двома земними поклонами: "Господь, пробач мені, Господь, пробач мені". [صحيح] - [رواه أبو داود والنسائي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, говорив, сидячи між двома земними поклонами: «Господь, пробач мені, Господь, пробач мені», - і повторював ці слова.

Слова "Господь, пробач мені" - це прохання раба до

свого Господа стерти його гріхи і покрити його провини.

Benefits from the Hadith:

1. Встановлено говорити ці слова між двома земними поклонами, як в обов'язкових, так і в добровільних молитвах.
2. Бажано багато повторювати ці слова: «Господь, пробач мені», але обов'язковим є сказати їх лише один раз.

(65104)

(164) – عن ابن عباس رضي الله عنهما: كان النبي صلى الله عليه وسلم يقول بين السجدتين: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَعَافِنِي، وَاهْدِنِي، وَارْزُقْنِي». [حسن بشواهده – رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(164) – Передається від Ібн Аббаса, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, говорив між двома земними поклонами: «О Аллаг, прости мене, помилуй мене, даруй мені здоров'я, веди мене прямим шляхом і наділи мене прожитком». [حسن بشواهده – رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, у своїй молитві, під час сидіння між двома земними поклонами, звертався до Аллага з цими п'ятьма великими проханнями, в яких кожен мусульманин має величезну

потребу. Це прохання всеосяжне, адже воно охоплює блага цього світу і Наступного: прохання про прощення гріхів, приховування їх і звільнення від них; прохання про милість; прохання про благополуччя, що захищає від сумнівів, низьких пристрастей, хвороб і недугів; прохання про правильне керівництво і стійкість на ньому; а також прохання про забезпечення різними видами достатку — у вірі, корисних знаннях, добрих діях, а також у благому і дозволеному майні.

Benefits from the Hadith:

1. Законність цього благання під час сидіння між двома земними поклонами у молитві.
2. Вказівка на високе значення цього благання, адже воно містить у собі блага як цього світу, так і Наступного.

(10930)

(165) – عَنْ حِطَّانَ بْنِ عَبْدِ اللهِ الرَّقَاشِيِّ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ صَلَاةً، فَلَمَّا كَانَ عِنْدَ الْقَعْدَةِ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أُقِرَّتِ الصَّلَاةُ بِالْبِرِّ وَالزَّكَاةِ، قَالَ: فَلَمَّا قَضَى أَبُو مُوسَى الصَّلَاةَ وَسَلَّمَ انْصَرَفَ فَقَالَ: أَيُّكُمُ الْقَائِلُ كَلِمَةَ كَذَا وَكَذَا؟ قَالَ: فَأَرَمَّ الْقَوْمُ، ثُمَّ قَالَ: أَيُّكُمُ الْقَائِلُ كَلِمَةَ كَذَا وَكَذَا؟ فَأَرَمَّ الْقَوْمُ، فَقَالَ: لَعَلَّكَ يَا حِطَّانُ قُلْتَهَا؟ قَالَ: مَا قُلْتُهَا، وَلَقَدْ رَهِبْتُ أَنْ تَبْكَعَنِي بِهَا، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَنَا قُلْتُهَا، وَلَمْ أُرِدْ بِهَا إِلَّا الْخَيْرَ، فَقَالَ أَبُو مُوسَى: أَمَا تَعْلَمُونَ كَيْفَ تَقُولُونَ فِي صَلَاتِكُمْ؟ إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَنَا فَبَيَّنَ لَنَا سُنَّتَنَا وَعَلَّمَنَا صَلَاتَنَا، فَقَالَ: «إِذَا صَلَّيْتُمْ فَأَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ، ثُمَّ لِيَؤُمَّكُمْ أَحَدُكُمْ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذْ قَالَ: {غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ}

[الفاتحة: 7]، فَقُولُوا: آمِينَ، يُجِبْكُمُ اللهُ، فَإِذَا كَبَّرَ وَرَكَعَ فَكَبِّرُوا وَارْكَعُوا، فَإِنَّ الْإِمَامَ يَرْكَعُ قَبْلَكُمْ، وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ»، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَتِلْكَ بِتِلْكَ، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، يَسْمَعِ اللهُ لَكُمْ، فَإِنَّ اللهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، وَإِذَا كَبَّرَ وَسَجَدَ فَكَبِّرُوا وَاسْجُدُوا، فَإِنَّ الْإِمَامَ يَسْجُدُ قَبْلَكُمْ وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ»، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَتِلْكَ بِتِلْكَ، وَإِذَا كَانَ عِنْدَ الْقَعْدَةِ فَلْيَكُنْ مِنْ أَوَّلِ قَوْلِ أَحَدِكُمُ: التَّحِيَّاتُ الطَّيِّبَاتُ الصَّلَوَاتُ لِلهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(165) – Передається від Хаттана ібн Абдаллага ар-Ракашій, що він сказав: «Я молився разом з Абу Мусою аль-Аш'арі, і коли він закінчував молитву, то один чоловік з-тих, хто молився позаду нього сказав: “Молитва супроводжується праведністю та милостинею” – коли Абу Муса закінчив молитву і помолився, він повернувся і сказав: "Хто з вас сказав таке слово?" – потім він сказав: "Невже чоловіки стали німими?” – тоді він сказав знову: "Хто з вас сказав таке слово? Невже чоловіки стали німими?”, – тоді він сказав: "Можливо, ти, о Хатане, сказав це?" – він відповів: "Я не говорив цього, і я боявся, що ти звинуватиш мене в цьому". Тоді один чоловік зізнався: "Я сказав це, і я не мав на увазі нічого, крім добра", – і сказав йому Абу Муса: "Хіба ви, не знаєте, що саме треба

говорити в молитві?" Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, проповідував нам, та пояснював нам нашу Сунну і навчав нас нашій молитві, і він говорив: "Коли ви будете молитися, то ставайте рівно в ряди, і потім нехай один із вас стає керуючим молитвою (імамом), і коли він скаже “Аллагу акбар”, то і ви кажіть “Аллагу акбар”, а коли він скаже: "...а не шляхом тих хто під гнівом Твоїм, і не шляхом тих, хто заблукав" [Аль-Фатіха: 7], тоді скажіть: "Амінь", – що означає: нехай відповість вам Аллаг! А коли він скаже “Аллагу акбар", і здійснить поясний уклін, то і ви кажіть “Аллагу акбар" та робіть поясний уклін, але так, щоб імам робив поясний уклін раніше вас, та піднімався з нього раніше за вас”. Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Ваш рух за його рухом”, – а коли він (імам) скаже: "Почув Аллаг тих, хто вихваляє Його ", – то ви кажіть: "Господь наш! Вся хвала – тільки Тобі!", – адже Аллаг чує вас. Воістину, Аллаг, благословенний і величний, сказав вустами Свого Пророка, мир йому і благословення Аллага: "Почув Аллаг тих, хто вихваляє Його”, – а коли імам скаже “Аллагу акбар" і зробить земний уклін, то і ви кажіть “Аллагу акбар", та робіть земний уклін, але так, щоб імам робив земний уклін раніше за вас, та піднімався з нього раніше за вас!” – Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: " Ваш рух за його рухом”. А коли ви будете сидіти в ташаггуді, то нехай першими словами вашими стануть: “Добрі вітання та молитви до Аллага! Мир тобі,

о Пророк, і милість Аллага і Його благословення! Мир нам і всім праведним рабам Аллага! Я свідчу, що немає нічого гідного поклоніння, крім Аллага, і я свідчу, що Мухаммад – його раб і посланець". [رواه مسلم] - [صحيح]

Explanation:

Якось сподвижник Абу Муса аль-Аш'арі, нехай буде задоволений ним Аллаг, був імамом в колективній молитві, і коли він був у ташаггуді, то хтось із тих, хто молився за ним, сказав: «В Корані молитва супроводжується праведністю та милостинею", – і коли Абу Муса, нехай буде задоволений ним Аллаг, закінчив молитву, він повернувся до громади і запитав їх: "Хто з вас сказав: "В Корані молитва супроводжується праведністю та милостинею ". Ніхто не відповів йому, тому він повторив своє запитання ще раз. А коли ніхто не відповів і на цей раз, то Абу Муса, нехай буде задоволений ним Аллаг, сказав: "Хаттане, можливо ти сказав це?" – він звернувся саме до нього через дружбу з ним, і розумінням, що цим він його не образить, проте ця ситуація змусить зізнатися справжнього винуватця. Але Хаттан заперечив свою причетність до цих слів, і сказав: "Я очікував, що ти будеш сварити мене за ці слова так, ніби я їх сказав". І тоді інший чоловік зізнався: "Я сказав це, і я не мав на увазі нічого, крім добра!" – і сказав Абу Муса, бажаючи вказати йому на благо: "Хіба ви не знаєте, що саме треба говорити в молитві? Потім Абу Муса розповів, що одного разу Пророк, мир йому і благословення Аллага,

проповідував їм, пояснював положення їх релігії, і навчав їх як молитися, і Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав:

"Якщо ви будете молитися, то встаньте поряд один з одним в рівні ряди, і нехай один з вас стане керуючим в молитві (імамом), і якщо імам вимовить Такбірат аль-Іхрам (слова “Аллагу Акбар”, якими розпочинають молитву), то і ви скажіть те ж саме, а якщо він прочитає суру аль-Фатіха і закінчить її словами: "...а не шляхом тих хто під гнівом Твоїм, і не шляхом тих, хто заблукав " [аль-Фатіха: 7], то ви скажіть: “Амінь”, – якщо ви зробите так, то Аллаг відповість вам на вашу молитву.

А коли імам скаже: “Аллагу Акбар” і схилиться в поясний уклін, то і ви кажіть: “Аллагу Акбар”, і робіть поясний уклін. Імам повинен схилятися в поясний уклін перед вами, тож ні в якому разі не випереджайте його. Це пояснюється тим, що період, на який імам випередив вас у своєму поклоні, компенсується його очікуванням вас, тож періоди його і вашого поясних поклонів будуть однаковими.

Потім, якщо імам скаже: “Почув Аллаг тих, хто вихваляє Його,” – то ті, хто моляться позаду мають відповісти: “О Аллаг, Господь наш, вся хвала – тільки Тобі!” – якщо віруючі скажуть це, то Аллаг почує їхні молитви та їхні слова, бо Аллаг, Всемогутній, сказав язиком Свого Пророка: “Почув Аллаг тих, хто вихваляє Його”. Потім, якщо імам скаже “Аллагу Акбар” і зробить земний уклін, то віруючі за ним повинні також сказати

“Аллагу Акбар”, і зробити земний уклін. Імам схиляється раніше за них, і випрямляється раніше за них. Період, на який імам випереджає їх у своєму поклоні, компенсується його очікуванням їх піся після того, як він підніметься з поклону, тож періоди його та їх земних поклонів будуть однаковими.

Якщо імам сяде в ташаггуд, то першими словами в ньому мають бути: "ат-Тахіяту ат-Тайібату ас-Салавату ліЛлягі", (всі вітання, найкращі і молитви – Аллагу), що означає: уся влада, і повноцінне життя, і велич належать тільки Аллагу, так само як і п'ять молитв на день – усе це завдяки Аллагу. Далі він каже: "Мир тобі, о Пророк, милість Аллага і Його благословення. І Мир нам і всім праведним рабам Аллага", – тож просіть Аллага про захист від будь-якої вади, зла, недосконалості та порочності. І ми особливо вшановуємо нашого Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, вітанням миру. Потім просимо миру для себе, і просимо його для всіх праведних рабів Аллага, які виконують свій обов'язок перед Аллагом Всемогутнім, і перед його рабами. А потім ми свідчимо, що немає ніякого божества, яке б заслуговувало на поклоніння, крім Аллага, і ми свідчимо, що Мухаммад – Його раб і посланець.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі наведена одна із форм ташаггуда.
2. Дії та слова в молитві повинні бути взяті від Пророка, мир йому і благословення Аллага. І

нікому не дозволено вносити в неї нововведення, кажучи або здійснюючи те, на що не має жодної основи в Сунні.

3. Не можна випереджати імама або відставати від нього надовго, але мусульманин повинен слідувати за ним в його діях.
4. Пророк, мир йому і благословення Аллага, проявляв максимальну турботу у тому, щоб повідомити і навчати мусульман положенням релігії.
5. Імам є тим, за ким слідують в молитві ті, хто моляться за ним. І їм не дозволено випереджати його в молитві, робити з ним дії в унісон, або відставати від нього. Їм необхідно лише слідувати за ним, переконавшись, що він повністю перейшов в те положення тіла, до якого приступив, і Сунна наказує слідувати за ним у цьому.
6. Узаконено шаріатом вставання на молитву рядами.

(65097)

(166) – عَنِ ابْنَ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَكَفِّي بَيْنَ كَفَّيْهِ، التَّشَهُّدَ، كَمَا يُعَلِّمُنِي السُّورَةَ مِنَ القُرْآنِ: «التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلاَمُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلاَمُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ».

وفي لفظ لهما: «إِنَّ اللهَ هُوَ السَّلَامُ، فَإِذَا قَعَدَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَقُلْ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ

وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ، فَإِذَا قَالَهَا أَصَابَتْ كُلَّ عَبْدٍ لِلَّهِ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، ثُمَّ يَتَخَيَّرُ مِنَ الْمَسْأَلَةِ مَا شَاءَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(166) – Передається від Абдуллага ібн Масуда, нехай буде задоволений ним Аллаг: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, узяв мою долоню у свої долоні і навчив мене словам Ташаггуда, подібно до того, як навчав мене якоїсь сури Корану: "Привітання Аллагу, а також молитви й добрі діяння! Мир тобі, о Пророк, милість Аллага і Його благословення! Мир нам і всім праведним рабам Аллага! Я свідчу, що немає нічого гідного на поклоніння, крім Аллага, і свідчу, що Мухаммад – Його раб і Його Посланець" (Ат-тахійяту лі-Ллягі ва-с-салявату ва-т-тайййбат! Ас-саляму 'алейкя айюхан-набійю ва рахмату-Ллагі ва баракятух, ас-саляму 'алейна ва 'аля 'ібаді-Ллягі с-саліхін! Ашгаду алля іляга ілля-Ллагу ва ашхаду анна Мухаммадан 'абдугу ва расулюг)". В іншій версії хадісу, яка в двох Сахихах, передано: "Воістину Аллаг – Ас-Салям, і коли хто-небудь із вас сідає в молитві для ташагуду, то нехай скаже: "Привітання Аллагу, а також молитви й добрі діяння! Мир тобі, о Пророк, милість Аллага і Його благословення! Мир нам і всім праведним рабам Аллага", – і якщо зробите так, то цим ви попросите мир на кожного праведного раба (Аллага) на небесах і на землі. А після того, як скажете: "Я свідчу, що немає нічого гідного на поклоніння, крім Аллага, і свідчу, що

Мухаммад – Його раб і Його Посланець", – то потім може вибрати будь-яке прохання для себе, з яким бажає звернутися до Аллага». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, навчав Ібн Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг, словам ташаггуда, які промовляються під час молитви. А щоб привернути увагу Ібн Мас'уда, він поклав його руку у свої долоні, і навчав його цим словам так, як навчав сурі з Корану, що свідчить про глибокий зміст ташаггуда і турботу Пророка за нього. І він сказав: «Привітання Аллагу», – це всі слова та вчинки, які вказують на звеличення та прославлення одного Аллаг Величного та Славного. «Молитви», – це встановлена обов'язкова і необов'язкова молитва (намаз) до Аллага. «Добрі діяння», – це всі гарні слова, вчинки та описи, які вказують на досконалість Аллага Всевишнього. «Мир тобі, о Пророк, милість Аллага і Його благословення» – це молитва за нього про захист від усякої шкоди та негараздів, а також прохання для нього про збільшення всіх благ. «Мир нам і всім праведним рабам Аллага» – це благання про безпеку для всіх, хто виконує молитву, і за кожного праведного раба на небі і на землі. «Ашгаду алля іляга ілля-Ллагу», – тобто: я твердо визнаю, що немає нічого гідного на поклоніння, крім Аллага. «Ва ашхаду анна Мухаммадан 'абдугу уа расулюг», – тобто: я визнаю його рабом, який служить Аллагу, і останнім посланцем Його, який передає послання на всі часи.

Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага,

закликав того, хто виконує молитву, вибрати для себе будь-яке прохання, яке він забажає.

Benefits from the Hadith:

1. Слова цього ташаггуда промовляються після останнього земного поклону в кожній молитві, а також в кінці другого рака'ату в молитвах, які складаються з трьох та чотирьох рака’атів.
2. Привітання в ташаггуді є обов’язковим для мусульманина, і дозволено вимовляти будь-які слова ташаггуда, які дійшли до нас достовірним шляхом, від Пророка, мир йому і благословення Аллага.
3. Під час молитви дозволено звертатися до Аллага з будь-яким благанням про дозволене Аллагом, і заборонено простити собі те, що Він заборонив, і що є гріхом.
4. У своїх благаннях, краще починати з прохань за самого себе.

(3096)

(167) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو وَيَقُولُ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ القَبْرِ، وَمِنْ عَذَابِ النَّارِ، وَمِنْ فِتْنَةِ المَحْيَا وَالمَمَاتِ، وَمِنْ فِتْنَةِ المَسِيحِ الدَّجَّالِ».

وفِي لَفْظٍ لِمُسْلِمٍ: «إِذَا فَرَغَ أَحَدُكُمْ مِنَ التَّشَهُّدِ الْآخِرِ، فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللهِ مِنْ أَرْبَعٍ: مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ».

[صحيح] - [متفق عليه]

(167) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, часто звертався до Аллага зі словами: "О Аллаг, воістину, я звертаюсь до Тебе за захистом від страждань могили, та від покарання у Пеклі, а також від випробувань життя й смерті та спокуси аль-Масіха ад-Даджаля (антихриста)!"» А у версії Мусліма щодо цього хадісу повідомляється, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли хто-небудь із вас сяде в ташаггуд, то нехай звернеться до Аллага за захистом від чотирьох напастей і скаже: "О Аллаг, воістину, я звертаюся до Тебе за захистом від покарання Пекла, від страждань могили, від випробувань життя і смерті, і від зла аль-Масіха ад-Даджаля (антихриста)!"» [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, після останнього ташаггуда і перед салямом у молитві просив захисту в Аллага від чотирьох речей, і він наставляв нас просити у Аллага захисту від них.

Перший: від страждань могили.

Другий: від страждань вогню Пекла в Судний день.

Третій: від та випробувань життя, тобто: від заборонених спокус цього світу та її оманливих ідей. Та від випробувань смерті, тобто: від випробувань у момент смерті, та від відступу від Ісламу чи пророчої Сунни. Та від випробувань могили, як наприклад, від допиту двох ангелів.

Четвертий: від випробувань аль-Масіха ад-Даджаля (Антихриста), який вийде наприкінці часів існування цього світу, і через якого Аллаг буде випробовувати своїх рабів. І Пророк, мир йому і благословення Аллага, акцентував на ньому свою увагу, через його величезну небезпеку та оману.

Benefits from the Hadith:

1. Ці благання є одними з найважливіших і найповніших, оскільки включають в себе прохання про захист від зла цього і майбутнього життя.
2. Хадіс є доказом існування страждань в могилі і того, що вони – істина.
3. Вказівка на небезпеку, яка криється в випробуваннях, та наскільки важливо шукати захисту у Аллага, і молитися, щоб пережити їх.
4. Хадіс є доказом на те, що з'явиться аль-Масіх ад-Даджаль (антихрист) і вказує на велич його лиха.
5. Встановлено звертатися з цими благаннями під час сидіння після останнього ташаггуда, і це є добровільною дією для мусульманина, і не обов'язковою.
6. Бажано звертатися до Аллага з благанням після кожної доброї справи.

(3103)

(168) – عَنْ مَعْدَانَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ الْيَعْمَرِيِّ قَالَ: لَقِيتُ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ أَعْمَلُهُ يُدْخِلُنِي اللهُ بِهِ الْجَنَّةَ؟ أَوْ قَالَ قُلْتُ: بِأَحَبِّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللهِ، فَسَكَتَ. ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَسَكَتَ. ثُمَّ سَأَلْتُهُ الثَّالِثَةَ فَقَالَ: سَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: «عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ لِلَّهِ، فَإِنَّكَ لَا تَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً، إِلَّا رَفَعَكَ اللهُ بِهَا دَرَجَةً، وَحَطَّ عَنْكَ بِهَا خَطِيئَةً» قَالَ مَعْدَانُ: ثُمَّ لَقِيتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ لِي: مِثْلَ مَا قَالَ لِي: ثَوْبَانُ. [صحيح] – [رواه مسلم]

(168) – Передається зі слів Ма'дана ібн Абі Тальхи аль-Я'марі, що він сказав: «Я зустрів Саубана, вільновідпущеника Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, і я запитав його: "Розкажи мені про вчинки, які я зможу робити, і через які Аллаг заведе мене до Раю?" Або ж запитав: "...про найулюбленіші вчинки перед Аллагом?" Він промовчав. Потім я запитав його знову, і він промовчав. Потім я запитав його втретє, і він сказав: "Я запитував про це Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, і він відповів: “Ти маєш часто робити земниі поклони, бо воістину, щоразу, коли ти робиш земний уклін Аллагу, то Аллаг неодмінно підносить тебе через це на ступінь і прощає тобі за це одне злодіяння”». Ма'дан сказав: «Потім я зустрів Абу ад-Дарду і запитав його про це, і він сказав мені те ж саме, що й Саубан». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Пророка, мир йому і благословення Аллага, запитали про те, які вчинкислужать причиною входження раба до Раю, або запитали про те, які вчинкиє найулюбленішими перед Аллагом?

Тож він, мир йому і благословення Аллага, відповів, що потрібно часто робити земні поклони (суджуд) в своїх молитвах, адже щоразу, коли ти здійснюєш земний поклін перед Аллагом, то Він підносить тебе на ступінь вище і прощає тобі гріх.

Benefits from the Hadith:

1. Цей хадіс мотивує мусульманина старанно ставитися до молитви, як до обов'язкової, так і до добровільної, оскільки усі вони включають в собі земні поклони.
2. Хадіс вказує нам на знання та розуміння сподвижників того, що Рай не досягається – після милості Аллага – чимось іншим, ніж діяннями.
3. Земний уклін у молитві є однією з найважливіших причин підвищення ступенів для мусульманина в Раю та прощення йому гріхів.

(3732)

(169) – عن عَائِشَةَ رضيَ الله عنها قالت: إِنِّي سمعْتُ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم يقول: «لَا صَلَاةَ بِحَضْرَةِ الطَّعَامِ، وَلَا هُوَ يُدَافِعُهُ الْأَخْبَثَانِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(169) – Передається від Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг, що вона сказала: «Я чула, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Немає молитви у того, хто буде її виконувати, коли вже подали їжу [якщо він, має достатньо часу, щоб здійснити молитву після прийому їжі], і коли людина стримує позиви до справляння великої чи малої потреби". [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, заборонив молитися, коли вже подали їжу, яку хоче скуштувати той, хто збирається молитися, адже думки про неї будуть відволікати його під час молитви.

І також він заборонив молитися, в стані коли людина терпить свою потребу – малу чи велику, адже думки зайняті саме цим, замість молитви.

Benefits from the Hadith:

1. Той, хто молиться, повинен перед молитвою позбавитися від усіх відволікаючих факторів, які можуть заважати його смиренності та спокою під час молитви.

(3088)

(170) – عن عُثْمَانَ بْنَ أَبِي الْعَاصِ رضي الله عنه: أنه أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ حَالَ بَيْنِي وَبَيْنَ صَلَاتِي وَقِرَاءَتِي يَلْبِسُهَا عَلَيَّ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «ذَاكَ شَيْطَانٌ يُقَالُ لَهُ خِنْزَبٌ، فَإِذَا أَحْسَسْتَهُ فَتَعَوَّذْ بِاللهِ مِنْهُ، وَاتْفُلْ عَلَى يَسَارِكَ ثَلَاثًا»، قَالَ: فَفَعَلْتُ ذَلِكَ فَأَذْهَبَهُ اللهُ عَنِّي. [رواه مسلم] – [صحيح]

(170) – Передається від ’Усмана ібн Абу аль-’Аса, нехай буде задоволений ним Аллаг: Він сказав: "О Посланець Аллага, шайтан заважає мені молитися і читати Коран і збиває мене з пантелику". Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Це шайтан на ім'я Хінзаб. Якщо відчуєш його, шукай притулку у Аллага від нього і тричі поплюй ліворуч від себе". Він сказав: "Я так зробив, і Аллаг віддалив його від мене". [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Прийшов ’Усман ібн Абі аль-’Ас, нехай буде задоволений ним Аллаг, до Пророка, мир йому і благословення Аллага, і сказав: "О Посланець Аллага, шайтан став між мною і моєю молитвою, заважаючи мені бути смиренним у ній, плутаючи моє читання і змушуючи мене сумніватися в ньому. Посланець Аллага, мир йому благословення Аллага, сказав йому: "Це шайтан на ім'я Хінзаб, тож якщо ти знайдеш і відчуєш це, тоді міцно тримайся за Аллага, шукай притулку у Аллага від нього і поплюй ліворуч від себе з невеликою кількістю слини тричі , - сказав ’Усман: Я зробив те, що наказав мені Пророк, мир йому і благословення Аллага, і Аллаг забрав це від мене.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на важливість молитися в стані спокою та покірності Аллагу, і в стані повної свідомості без відволікання, а також те, що шайтан намагається збити з пантелику і поставити під

сумнів його дії.

2. Бажано шукати захисту у Аллага від шайтана, словами: «Аузу бі-Ллягі мін-аш-шайтані-р-раджім», і тричі плюнути ліворуч.
3. Пояснення того, як сподвижники, нехай буде задоволений ними Аллаг, зверталися до Пророка, мир йому і благословення Аллага, у справах, що траплялися з ними, і чекали рішення від нього.
4. Хадіс вказує на стан живих сердець сподвижників і на те, як вони турбувалися про останнє життя.

(65105)

(171) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَسْوَأُ النَّاسِ سَرَقَةً الَّذِي يَسْرِقُ صَلَاتَهُ» قَالَ: وَكَيْفَ يَسْرِقُ صَلَاتَهُ؟ قال: «لَا يُتِمُّ رُكُوعَهَا، وَلَا سُجُودَهَا». [صحيح] - [رواه ابن حبان]

(171) – Передається від Абу Гурайра, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Найгірший злодій – це той, хто краде у себе молитву. Я запитав: "Як можна вкрасти свою молитву?" Він відповів: "Він не виконує поясний чи земний поклон належним чином". [صحيح] - [رواه ابن حبان]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що найгіршим крадієм є та людина, яка краде у себе молитву. Це тому, що вкравши, наприклад, чужі гроші,

він може отримати певну користь у цьому світі, на відміну від цього злодія, який краде у себе своє власне право на винагороду. Вони запитали: "О Посланець Аллага, як він може красти зі своєї молитви?" Він відповів: "Він не виконує свої поясні і земні поклони належним чином, і це тому що він поспішає в своїх поясних і земних поклонах і не виконує їх досконало".

Benefits from the Hadith:

1. Важливість належного звершення молитви та виконання її стовпів зі спокоєм і смиренням.
2. Людина має опис злодія, якщо не робить поясний та земний поклон належним чином, і в цьому є застереженням і попередженням про заборону подібних дій.
3. Обов'язковим є виконання усіх поясних та земних поклонів в повноцінній формі, і підняття з них.

(65100)

(172) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَمَا يَخْشَى أَحَدُكُمْ - أَوْ: لاَ يَخْشَى أَحَدُكُمْ - إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ قَبْلَ الإِمَامِ، أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ، أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ صُورَتَهُ صُورَةَ حِمَارٍ». [صحيح] - [متفق عليه]

(172) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хіба не боїться із вас той, хто піднімає свою голову раніше за імама, що Аллаг перетворить її на голову віслюка, або перетворить на віслюка його самого?!» [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, вказує на суворе покарання для тих, хто піднімає свою голову в молитві раніше за імама під час колективної молитви, яке полягає в тому, що Аллаг може перетворити його голову на голову віслюка або перетворити на віслюка його самого.

Benefits from the Hadith:

1. А для того, хто молиться за імамом є чотири можливих варіанти розвитку ситуацій, і три із них заборонені, а саме: опереджати імама, йти в такт із ним, та значно відставати від нього. І одна ситуація – дозволена, а саме: слідування за імамом.
2. Слідувати за імамом під час молитви є шаріатським обов'язком кожного мусульманина.
3. Подібна погроза – що Аллаг перетворить його голову на голову віслюка або перетворить на віслюка його самого – тобто, після найкращого вигляду надасть його голові найгірший вигляд, як покарання цієї частини тіла за те, що вона піднімається завчасно й порушує послідовність молитви.

(3086)

(173) – عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا شَكَّ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ، فَلَمْ يَدْرِ كَمْ صَلَّى ثَلَاثًا أَمْ أَرْبَعًا، فَلْيَطْرَحِ الشَّكَّ، وَلْيَبْنِ عَلَى مَا اسْتَيْقَنَ، ثُمَّ يَسْجُدُ سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ، فَإِنْ كَانَ صَلَّى خَمْسًا شَفَعْنَ لَهُ صَلَاتَهُ، وَإِنْ كَانَ صَلَّى إِتْمَامًا لِأَرْبَعٍ كَانَتَا تَرْغِيمًا لِلشَّيْطَانِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(173) – Передається від Абу Са'ід аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Якщо під час молитви хто-небудь із вас сумніватиметься, не знаючи точно, чи три ракаати він здійснив, чи чотири, то нехай відкидає сумніви та ґрунтується на тому, у чому він упевнений, а потім, перед таслімом, здійснить два земні поклони [для неуважних]. В результаті, якщо людина [помилково] здійснила п'ять ракаатів, то [завдяки здійсненню цих двох поклонів загальна кількість скоєних нею ракаатів] стане парною, якщо ж вона [помилково] здійснить [два додаткові поклони] після чотирьох ракаатів, [то ці поклони] принизять шайтана». [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що якщо віруючий вагається у своїй молитві і не знає, скільки він точно вже помолився: три чи чотири ракаати, то йому слід відкинути той ракаат, в якому він сумнівається, і не брати його до уваги. Тоді виходить, що три ракаати – це те, в чому він точно впевнений, тому він впевнено робить четвертий ракаат, а потім робить два суджуди (земні поклони) перед тим, як завершити молитву таслімом.

Якщо ж на справді він помолився чотири ракаати, то доданий ракаат стане п'ятим, а два суджуди ас-сахву (земні поклони за помилку) служать заміною ракаату, і тому загальне число ракаатів стане парним, а не

непарним. А якщо ж він помолився три ракаати і доданий ракаат став четвертим, то таким чином він виконав те, що було на ньому, без збільшення чи зменшення.

А в свою чергу ці два суджуди ас-сахву стануть приниженням для шайтана та ганьбою для нього, зводячи нанівець його дії проти віруючого. Адже він намагався заплутати його молитву та зіпсувати її. Проте, молитва сина Адама стала повною, коли він виконав наказ Всевишнього Аллага і зробив суджуд, який не зробив Ібліс, коли відмовився коритися Аллагу, не зробивши земний уклін Адаму.

Benefits from the Hadith:

1. Якщо віруючий сумнівається у своїй молитві і не має схиляється до жодного з двох варіантів, то йому слід відкинути сумніви і впевнено вибрати варіант з меншою кількістю ракаатів, а потім завершити свою молитву, зробивши суджуд ас-сахву перед завершенням молитви, а потім сказати слова тасліму.
2. Ці два суджуди (земні поклони) компенсують недоліки молитви і виправляють її, а також принижують шайтана та ганьблять його, зводячи нанівець його дії проти віруючого.
3. Сумнів, про який йдеться в хадісі, – це вагання без переваги якогось із варіантів. Якщо ж віруючий згадує кількість ракаатів і схиляється до цього варіанту, то потрібно продовжувати молитву

відповідно до нього.

4. В хадісі міститься заклик до боротьби з наущаннями та їх відкидання через виконання наказів Шаріату.

(11231)

(174) – عَنْ وَابِصَةَ رضي الله عنه: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا صَلَّى وَحْدَهُ خَلْفَ الصَّفِّ، فَأَمَرَهُ أَنْ يُعِيدَ صَلَاتَهُ. [حسن] – [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(174) – Вабісата, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що одного разу Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, побачив чоловіка, який сам молився позаду рядів, і велів їй зробити її заново. [حسن] – [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, побачив чоловіка, який здійснив молитву наодинці, окремо від мусульман, які молилися в рядах, і велів йому здійснити молитву заново, оскільки молитва, здійснена таким чином, не є дійсною.

Benefits from the Hadith:

1. Цей хадіс вказує на необхідність завчасного приходу на колективну молитву та підготовку до неї. Також він підкреслює, що необхідно уникати молитви наодинці позаду рядів тих, хто молиться за імамом, аби молитва не стала недійсною.

2. Ібн Хаджар сказав: «Якщо хтось розпочав молитву позаду рядів, але встиг приєднатися до них до того, як вони піднялися з поясного поклону, то, згідно з хадісом Абу Бакрати, немає потреби повторювати молитву чи ракаат. В усіх інших випадках слід керуватися хадісом Вабісата».

(11303)

(175) – عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بنِ مسعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: ذُكِرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ نَامَ لَيْلَهُ حَتَّى أَصْبَحَ، قَالَ: «ذَاكَ رَجُلٌ بَالَ الشَّيْطَانُ فِي أُذُنَيْهِ، أَوْ قَالَ: فِي أُذُنِهِ».

[صحيح] - [متفق عليه]

(175) – Ібн Мас'уд, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає: «Пророку, мир йому і благословення Аллага, розповіли про чоловіка, який проспав всю ніч до ранку [не помолившись], і він сказав: "Це той, у вуха якого помочився шайтан". Або ж він сказав: "...у вухо"».

[صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

У присутності пророка Мохаммада, мир йому та благословення Аллага, згадали чоловіка, який проспав усю ніч до самого ранку, аж поки не зійшло сонце, так і не вставши на обов'язкову молитву. Тоді Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Це той, у вуха якого помочився шайтан».

Benefits from the Hadith:

1. Ці слова свідчать про небажаність залишати добровільну нічну молитву, і про те, що таке відбувається через шайтана.
2. В хадісі міститься застереження від шайтана, який влаштовує людині засідки на кожному кроці, щоб завадити їй у покорі Всемогутньому та Великому Аллагу.
3. Ібн Хаджар сказав, що слова хадісу: «Так і не встав на молитву» можуть мати відношення до любої молитви взагалі, і, відповідно, мова може йти про добровільну нічну молитву або обов'язкову ранкову.
4. Ат-Тибі пояснив: «Вухо згадано тому, що воно асоціюється з увагою, хоча око більше пов'язане зі сном. Згадка вуха легше вказує на глибокий сон. Сеча ж згадана тому, що вона легко проникає в будь-які порожнини та біжить судинами, викликаючи лінь у всьому тілі».

(3714)

(176) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمُ الْجُمُعَةِ، فِيهِ خُلِقَ آدَمُ، وَفِيهِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ، وَفِيهِ أُخْرِجَ مِنْهَا، وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ إِلَّا فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(176) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Найкращим із днів, у які коли-небудь сходило сонце, є п'ятниця: цього дня було

створено Адама, цього дня його було введено до Раю, і цього самого дня він був вигнаний звідти». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що найкращий день, над яким зійшло сонце, – це день п'ятниці. І з його особливостей те, що Аллаг створив в цей день Адама, мир йому, і Він ввів його до Раю, і в цей день вивів його звідти та відправив на землю, і не настане Судний день, крім як у день п'ятниці.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на перевагу дня п'ятниці над іншими днями тижня.
2. Хадіс учить нас збільшувати кількість добрих справ в день п’ятниці і запастися ними, щоб заслужити милість Аллага в уберегтися від Його гніву.
3. Також вчені говорять, що згадані в хадісі особливості дня п'ятниці, не є основою для того, щоб тільки на їх основі робити висновок про переваги цього дня над іншими, адже виведення Адама з Раю та настання Судного Дня не вказують на достоїнства того дня, в який це відбулося чи відбудеться. Але є й інша думка, що усі згадані особливості все ж є перевагами цього дня, адже вихід Адама з Раю став причиною існування пророків, посланців та праведників серед його нащадків, а настання Судного Дня є причиною прискорення для отримання праведниками своєї

винагороди праведників та усього того, що Аллаг приготував для них із почестей.

4. Також є ще інші особливості п'ятниці, які приходять в інших хадісах, і серед них те, що в цей день Аллаг прийняв покаяння Адама, і в цей день він помер, і в п'ятницю є певна година, в яку, якщо стане солитися раб, то отримає відповідь на своє благання.
5. Окрім того, потрібно знати, що найкращим днем року є день Арафа, і було сказано в іншому хадісі, що це: День жертвоприношення, і найкращий день тижня – день п'ятниці, і найкраща ніч – ніч аль-Кадр.

(3711)

(177) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنِ اغْتَسَلَ يَوْمَ الجُمُعَةِ غُسْلَ الجَنَابَةِ ثُمَّ رَاحَ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَدَنَةً، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَقَرَةً، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّالِثَةِ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ كَبْشًا أَقْرَنَ، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ دَجَاجَةً، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الخَامِسَةِ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَيْضَةً، فَإِذَا خَرَجَ الإِمَامُ حَضَرَتِ المَلاَئِكَةُ يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(177) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, повідомляється, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Той, хто в п'ятничний день здійснить повне омовіння, подібне до того, що здійснюється після статевого акту, а потім вирушить до мечеті о першій годині, то він буде

подібний до того, хто приніс у жертву верблюда. Той, хто вирушить до мечеті о другій годині, буде подібний до того, хто приніс у жертву корову. Той, хто вирушить до мечеті о третій годині, буде подібний до того, хто приніс у жертву рогатого барана. Той, хто вирушить до мечеті о четвертій годині, буде подібний до того, хто приніс у жертву курку. А той, хто вирушить до мечеті о п'ятій годині, буде подібний до того, хто приніс у жертву яйце. А коли вийде імам [для проповіді], то ангели зберуться, щоб послухати слова поминання Аллага». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомляє про перевагу раннього виходу на п'ятничну молитву. І це – період між сходом сонця і до приходу імама та його підняття на мінбар для проповіді, і він ділиться на п'ять рівних проміжків часу, а саме:

Перший: хто здійснив повне омовіння, як омовіння після статевого акту, а потім вийшов до мечеті на п'ятничну молитву в першу годину, то він немовби приніс у жертву верблюда.

Другий: хто вийшов у другу годину, то він немовби приніс в жертву корову.

Третій: хто вийшов у третю годину, то він немовби приніс в жертву рогатого барана.

Четвертий: хто вийшов у четверту годину, то він немовби приніс в жертву курку.

П'ятий: хто вийшов у п'яту годину, то він немовби приніс в жертву яйце.

А коли імам вийде для проповіді, то ангели, що сидять над дверями мечеті, припиняють записувати імена прихожан, які входять до мечеті, і спускаються послухати слова поминання (Аллага) та проповідь.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі міститься заклик до омовіння в п'ятничний день, і воно має бути перед виходом на молитву.
2. Вказівка на перевагу раннього прибуття на п'ятничну молитву в перших годинах дня.
3. Заклик до поспіху у здійсненні праведних справ.
4. Хадіс вказує на присутність ангелів на п'ятничній молитві та їхнє слухання проповіді.
5. Ангели знаходяться над дверями мечетей і записують тих, хто приходить на п'ятничну молитву, одного за одним.
6. Ібн Раджаб сказав: «Його слова: "Той, хто в п'ятничний день здійснить повне омовіння, а потім вирушить (до мечеті)" вказують на те, що бажано купатися в п'ятницю, в період між початком зорі, і аж до самого виходу з дому».

(5393)

(178) – عن ثَوْبَانَ رضي الله عنه قال: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلَاتِهِ اسْتَغْفَرَ ثَلَاثًا، وَقَالَ: «اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ»، قَالَ الْوَلِيدُ: فَقُلْتُ لِلْأَوْزَاعِيِّ: كَيْفَ الْاسْتِغْفَارُ؟ قَالَ: تَقُولُ: أَسْتَغْفِرُ اللهَ، أَسْتَغْفِرُ اللهَ. [صحيح] - [رواه مسلم]

(178) – Передається від Саубана, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Коли Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, закінчував молитву, то тричі просив про пробачення і говорив: «О Аллаг, Ти – Мир, і від Тебе – мир, Благословенний Ти, о Володар величі та щедрості!». Аль-Валід сказав: «Я запитав аль-Авзаї, як саме просити пробачення?» Він відповів: «Кажи: “Астагфіруллаг, Астагфіруллаг, Астагфіруллаг”». [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, коли закінчував молитву, говорив: «Астагфіруллаг, Астагфіруллаг, Астагфіруллаг».

Потім він звеличував свого Господа, промовляючи: «О Аллаг, Ти – Мир, і від Тебе – мир, Благословенний Ти, о Володар величі та щедрості!» Аллаг – досконалий у Своїх рисах, піднесений над будь-яким недоліком і вадою. І ми просимо в Нього, величного, безпеки від зла цього світу і світу прийдешнього, і не просимо ні в кого іншого. Його добро поширюється на обидва світи, і Він – Володар величі та щедрості.

Benefits from the Hadith:

1. Вказівка на бажаність регулярно просити пробачення після молитви.
2. Прохання пробачення після молитви є бажаним для того, щоб доповнити недоліки в поклонінні та відшкодувати брак у покорі Аллагу.

(10947)

(179) – عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ قَالَ: كَانَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ حِينَ يُسَلِّمُ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، لَهُ النِّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ» وَقَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهَلِّلُ بِهِنَّ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ». [صحيح] – [رواه مسلم]

(179) – Передається від Абу Зубейра, що він сказав: Абдуллаг ібн аз-Зубайр, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, після кожної молитви, коли завершував її словами саламу, промовляв: «Немає божества, крім Аллага, Єдиного, у Нього немає співтовариша. Йому належить влада і Йому належить хвала, і Він над усякою річчю має силу. Немає сили і немає могутності ні в кого, окрім як від Аллага. Немає божества, крім Аллага, і ми не поклоняємось нікому, крім Нього. Йому належить милість, Йому належить перевага, і Йому належить найкраща хвала. Немає божества, крім Аллага, ми віддаємо Йому одному релігію, навіть якщо це ненависно невіруючим». І він також сказав:«Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, промовляв їх після кожної молитви». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, після завершення кожної обов'язкової молитви промовляв ці величні слова згадування Аллага, а

значення їх таке:

«Немає ніякого істинного бога крім Аллага»: немає нікого, хто заслужив би поклоніння по праву, крім Аллага.

«Єдиного, Який не має співтовариша»: немає нікого, хто міг би розділити з Аллагом щось із Його божественності, господства, імен чи атрибутів, або претендувати на щось із цього.

«Йому належить вся влада»: Йому належить абсолютна, всеосяжна влада — влада над небом, землею та всім, що між ними.

«І тільки Йому – вся хвала»: Він описаний абсолютною досконалістю і по праву гідний хвали з любов'ю та звеличенням у будь-якому стані рабів — і в радості, і в труднощах.

«І Він на все здатен»: Його сила безмежна й досконала з усіх боків; ніщо не може Його знесилити, і немає нічого неможливого для Нього.

«І немає можливості щось змінити і сили для цього ні в кого, окрім як від Аллага»: не буває переходу з одного стану в інший, від гріха до покори Аллагу, і немає жодної сили, окрім як від Нього. Він — Допомагач, і тільки на Нього покладаються.

«Немає ніякого істинного бога крім Аллага, і ми не поклоняємося нікому, крім Нього»: повторення цих слів підкреслює значення єдинобожжя, яке анулює багатобожжя, і підтверджує, що поклоніння належить тільки Йому.

«Йому належить все благо і вся милість»: Він — Той, Хто створює милості, володіє ними та дарує їх тим

рабам, кому забажає.

«І Йому – прекрасна похвала»: похвала Його Сутності, Його Атрибутів, Його Дій та Його милостей — у будь-якому стані.

«Немає ніякого істинного бога крім Аллага, і ми присвячуємо свою релігію тільки Йому одному»: тобто ми — щирі єдинобожники, далекі від показухи чи прагнення людської похвали в поклонінні.

«Навіть якщо це ненависно невіруючим»: ми залишаємося стійкими в єдинобожжі та поклонінні Аллагу, навіть якщо це ненависно невіруючим.

Benefits from the Hadith:

1. Бажано регулярно вимовляти цей зікр після кожної обов'язкової молитви.
2. Мусульманин пишається своєю релігією і відкрито дотримується її обрядів, навіть якщо це ненависно невіруючим.
3. Якщо в хадісі згадується «після молитви», то коли мова йде про зікр — він виголошується після слів привітання ангелам, а коли про дуа — то перед ними.

(6203)

(180) – عَنْ وَرَّادٍ كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ: أَمْلَى عَلَيَّ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فِي كِتَابٍ إِلَى مُعَاوِيَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ». [صحيح] - [متفق عليه]

(180) – Передається від Варада, писаря аль-Муґира ібн Шуаби, він сказав: "Аль-Муґира ібн Шуаба продиктував мені книгу для Муавії: Пророк, мир йому і благословення Аллага, говорив наприкінці кожної обов'язкової молитви: «Немає божества, гідного поклоніння, окрім Аллага Єдиного, у Якого немає співтовариша. Йому належить влада, і Йому належить хвала, і Він спроможний на все. О Аллаг, ніхто не може позбавити того, що Ти дарував, і ніхто не може дарувати те, чого Ти позбавив, і не принесе користі перед Тобою багатство чи високе становище». [متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення, говорив після кожної обов'язкової молитви: "Немає нічого гідного на поклоніння, крім Аллага, у якого немає співтовариша, Йому належить вся влада, Йому - хвала, Він здатний на все. О Аллаг, немає нікого, хто б утримав те, що Ти дав, немає нікого, хто б давав те, що Ти утримав, і не принесе користі багатство їх володарям, окрім як за Твоїм бажанням".

Тобто я визнаю і сповідую слово таухіду: "Немає нічого гідного на поклоніння, крім Аллага". Я визнаю, що істинне поклоніння належить тільки Аллагу і заперечую його по відношенню до всього іншого, бо немає ніякого божества, яке б заслуговувало на поклоніння, крім Аллага, і я визнаю, що істинна і повна влада належить Аллагу, і вся хвала належить Йому, бо Він здатний на все, і те, що Аллаг вирішив дати або

утримати, це незворотньо, і коли Він це зробить, то багатий не отримає користі від свого багатства, але добрі вчинки принесуть йому користь.

Benefits from the Hadith:

1. Бажано вимовляти це згадування після кожної обов'язкової молитви, так як воно містить слова таухіду та похвали Аллагу.
2. Необхідно квапитись у виконанні дій встановлених в Сунні, а також виконувати Сунну відкрито, закликаючи до неї своїм прикладом.

(65102)

(181) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ سَبَّحَ اللهَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَحَمِدَ اللهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَكَبَّرَ اللهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، فَتْلِكَ تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ، وَقَالَ: تَمَامَ الْمِائَةِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ غُفِرَتْ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(181) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Тому, хто після кожної молитви буде говорити тридцять три рази «Субхана-Ллаг» (Пречистий Аллаг), «Аль-хамду лі-Лляг» (Хвала Аллагу), «Аллагу Акбар» (Аллаг Великий), а на сотий раз кажучи: «Ля іляга ілля-Ллагу вагда-гу ля шарікя ля-гу. Ля-гу-ль-мульку, ва ля-гу-ль-

хамду, ва гува 'аля куллі шай`ін кадір! (Немає істинного бога, окрім одного лише Аллага, у Якого немає співтовариша. Йому належить панування, і Йому – хвала, і Він здатний на все)» – простяться його гріхи, навіть якщо будуть вони подібні до піни морської». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що той, хто після закінчення обов'язкової молитви скаже тридцять три рази слова: "Субхана-Ллаг", які означають, що Аллаг пречистий від любих недоліків.

І тридцять три: "Аль-хамду лі-Лляг" – слова, в яких віддається хвала Йому в повній мірі, разом з любов'ю до Нього та звеличенням Його.

І тридцять три: "Аллагу Акбар" – це [визнання того], що Аллаг Найвеличніший і Найславетніший за все.

І на сотий раз скаже: «Ля іляга ілля-Ллагу вагда-гу ля шарікя ля-гу. Ля-гу-ль-мульку, ва ля-гу-ль-хамду, ва гува 'аля куллі шай`ін кадір!». І значення цього: немає ніякого бога, гідного на поклоніння йому, окрім лише Аллага, Єдиного, у Якого немає ніяких співтоваришів, і що тільки Він, Пречистий, є Єдиним, Хто володіє повною владою, і Хто заслуговує на повну хвалу та пошану з любов'ю та звеличенням, і не заслуговує ніхто інший з цього нічого, і що Він – Всемогутній, і ніщо не може послабити Його, чи завадити Його волі.

І хто скаже ці слова, то його гріхи будуть стерті та прощені, навіть якщо вони будуть численними, як біла

піна, що здіймається на морі, коли воно хвилюється у штормову погоду.

Benefits from the Hadith:

1. Бажано говорити слова цього поминання після кожної обов'язкової молитви.
2. Ці поминання є причиною прощення гріхів.
3. Хадіс вказує на велику щедрість, милість та прощення від Всевишнього Аллага.
4. Це поминання є причиною прощення гріхів, і а саме: спокутування малих гріхів, а великі гріхи не спокутуються нічим, окрім щирого каяття, в якого є свої умови.

(10948)

(182) – عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ لَمْ يَمْنَعْهُ مِنْ دُخُولِ الْجَنَّةِ إِلَّا أَنْ يَمُوتَ».

[صحيح] - [رواه النسائي في الكبرى]

(182) – Передається зі слів Абу Умами, нехай буде задоволений ним Аллаг, що посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто після кожної обов'язкової молитви, буде читати аят аль-Курсі, той не матиме іншої перепони, щоб зайти до Раю, крім смерті».

[صحيح] - [رواه النسائي في الكبرى]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що тому, хто буде читати аят аль-Курсі,

кожного разу після завершення обов'язкової молитви, то не буде йому ніщо заважати увійти до Раю, окрім смерті. І це аят із сури Аль-Бакара, а якому слова Всевишнього: {Аллаг – немає істинного бога, крім Нього. Він – Вічно Живий, Той, Хто підтримує життя інших. Не опановує Ним ні дрімота, ні сон . Тільки Йому належить все те, що в небесах і те, що на землі . Хто ж може заступиться за іншого перед Ним, без Його дозволу? Знає Він те, що очікує творіння попереду, і знає що було з ними в минулому. І вони не зможуть досягнути нічого з Його знання, крім того, що Він Сам дозволить їм узнати. Його Престол – місце Його ступнів – охоплює небеса і землю. Та збереження творінь не втомлює Його ніяким чином. Воістину, Він – Високий, Величний!} [Корова: 255].

Benefits from the Hadith:

1. Високе положення цього величного аяту через те, що він містить у собі прекрасні імена Аллага та Його високі атрибути.
2. Бажано читати цей великий аят після кожної обов'язкової молитви.
3. Добрі справи – це причина зайти до Раю.

(10950)

(183) – عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: حَفِظْتُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ رَكَعَاتٍ: رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَهَا، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ المَغْرِبِ فِي بَيْتِهِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ العِشَاءِ فِي بَيْتِهِ، وَرَكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلاَةِ الصُّبْحِ، وَكَانَتْ سَاعَةً لاَ يُدْخَلُ عَلَى

النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا، حَدَّثَتْنِي حَفْصَةُ أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَذَّنَ المُؤَذِّنُ وَطَلَعَ الفَجْرُ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ، وَفِي لَفْظٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي بَعْدَ الْجُمُعَةِ رَكْعَتَيْنِ.

[صحيح] - [متفق عليه بجميع رواياته]

(183) – Передається від Абдуллага ібн Умара, нехай Аллаг буде задоволений ним і його батьком, що він сказав: «Я здійснив разом із Посланцем Аллага, мир йому і благословення Аллагу, десять рака'атів: два рака'ати до полуденної молитви (Зугр) і два рака'ати після неї, два рака'ати після вечірньої молитви (Магріб) у нього вдома, і два рака'ати після нічної молитви (Іша) у нього вдома, та два рака'ати перед ранковою молитвою (Фаджр), і ще була година, протягом якої до Пророка, мир йому і благословення Аллага, не дозволялося заходити. Хафса мені розповідала, що Пророк, мир йому і благословення Аллагу, після того як лунав азан на ранкову молитву, і з'являлася зоря то він здійснював молитву в два рака'ати». А у іншій версії хадісу: «Пророк, мир йому і благословення Аллага, робив два рака'ати після п'ятничної молитви».

[صحيح] - [متفق عليه بجميع رواياته]

Explanation:

Абдуллаг ібн Умар, нехай Аллах буде задоволений ними обома, пояснює, що він запам'ятав від Пророка, мир йому і благословення Аллага, десять рака’атів додаткових молитв, які називаються «Суннату ар-Руватіб». Два рака'ати до полуденної молитви (Зугр) і

два рака'ати після неї, і два рака'ати після вечірньої молитви Магріб, які виконуються у своєму домі, і два рака'ати після нічної молитви ('Іша), які виконуються у своєму домі, і два рака'ати перед ранковою молитвою (Фаджр). Сумарно виходить десять рака'атів молитв. Що стосується п'ятничної молитви, то після неї він, мир йому і благословення Аллага, молився два рака'ати.

Benefits from the Hadith:

1. Бажано регулярно виконувати ці додаткові молитви.
2. шаріат вказує на те, що додаткові молитви із сунни краще робити у себе вдома.

(3062)

(184) – عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لَا يَدَعُ أَرْبَعاً قَبْلَ الظُّهْرِ وَرَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْغَدَاةِ. [صحيح] - [رواه البخاري]

(184) – Мати віруючих Айша, нехай буде задоволений нею Аллаг, передає, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, не залишав виконання чотирьох рак'атів перед полуденною молитвою (зугр) та двох рак'атів перед ранковою молитвою (фаджр). [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Айша, нехай буде задоволений нею Аллаг, повідомила, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, постійно здійснював додаткові молитви в її домі, не полишаючи їх: чотири рак'ати з двома

таслімами перед обов'язковою полуденною молитвою (зугр) і два рак'ати перед обов'язковою ранковою молитвою (фаджр).

Benefits from the Hadith:

1. Рекомендовано незмінно виконувати чотири додаткові рак'ати перед полуденною молитвою (зугр) і два додаткові рак'ати перед ранковою молитвою (фаджр).
2. Додаткові молитви найкраще виконувати вдома, саме тому Айша, нехай буде задоволений нею Аллаг, повідомила про це.

(11249)

(185) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مُغَفَّلٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: «بَيْنَ كُلِّ أَذَانَيْنِ صَلَاةٌ، بَيْنَ كُلِّ أَذَانَيْنِ صَلَاةٌ» ثُمَّ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ: «لِمَنْ شَاءَ». [صحيح] – [متفق عليه]

(185) – Передається зі слів Абдуллага ібн Мугаффаля, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Між кожними двома закликами до молитви — молитва, між кожними двома закликами до молитви — молитва». А на третій раз додав: «Це для тих, хто бажає». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, роз'яснив, що між кожним азаном та ікамою можна здійснювати додаткову молитву, а на третій раз

пояснив, що це просто бажана дія, тобто це для тих, хто від себе бажає здійснити цю молитву.

Benefits from the Hadith:

1. Бажаність здійснення додаткової молитви між азаном та ікамою.
2. Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, мав звичай повторювати свої слова, щоб люди почули його та щоб підкреслити важливість сказаного.
3. Двома закликами (азан) названо азан та ікама за назвою одного з них, як іноді сонце та місяць називають двома місяцями, а Абу Бакра та ‘Умара — двома ‘Умарами.
4. Азан є оголошенням про настання часу молитви, тоді як ікама є оголошенням про те, що зараз вже буде виконуватись молитва.

(65479)

(186) – عَنْ أَبِي قَتَادَةَ السَّلَمِيِّ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ». [صحيح] – [متفق عليه]

(186) – Передається від Абу Катади ас-Саламі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли хтось із вас входить до мечеті, то нехай виконає молитву в два ракаати, перш ніж сісти». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, закликав кожного, хто приходить і заходить до мечеті в будь-який час і з будь-якою метою, виконати добровільну молитву в два ракаати, перш ніж сісти. І це – два ракаати для привітання мечеті.

Benefits from the Hadith:

1. Бажано виконати молитву в два ракаати для привітання мечеті, перш ніж сісти.
2. Ця діє є добровільною, бажаною для тих, хто бажає сидіти – знаходитися всередині мечеті деякий час. Але той, хто зайшов і вийшов, не сідаючи, то на нього ця дія не поширюється.
3. Якщо людина зайшла до мечеті в той час, коли люди виконують обов'язкову колективну молитву, то він має приєднатися до них, і вже не виконує молитви привітання мечеті.

(65091)

(187) – عن أَبِي هُرَيرةَ رضي الله عنه أنَّ رسول الله صلى الله عليه وسلمَ قال: «إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ: أَنْصِتْ، يومَ الجُمعَةِ، وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ، فَقَدْ لَغَوْتَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(187) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Якщо в п'ятницю, під час проголошення імамом проповіді, ти скажеш тому, хто перебуває поруч із тобою [тому, хто розмовлятиме під час проповіді]: "Замовчи!" - то також вважатимешся тим, хто марнословить". [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює, що однією з обов'язкових манер для тих, хто відвідує п'ятничну проповідь, є уважне слухання проповідника, та обмірковування його слів. А той, хто заговорить під час проповіді імама, навіть для того, щоб сказати іншому: "Замовчи" і "Слухай", – той втратив винагороду п'ятничної молитви.

Benefits from the Hadith:

1. Заборонено розмовляти під час проповіді, навіть якщо це стосується заборони зла, відповіді на привітання салямом, або відповідати тому, хто чхає.
2. Це правило не стосується тих, хто звертається до імама, або до кого звертається імам під час проповіді.
3. У разі потреби дозволяється говорити між двома проповідями.
4. При згадці Пророка, мир йому і благословення Аллага, під час проповіді заклик благословення на нього здійснюється не вголос. Те саме стосується проголошення слова "Амін" після благання.

(3107)

(188) – عن عمران بن حصين رضي الله عنه قال: كَانَتْ بِي بَوَاسِيرُ، فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الصَّلَاةِ، فَقَالَ: «صَلِّ قَائِمًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِدًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَى جَنْبٍ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(188) – Передається від Імрана ібн Хусейна, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що він сказав: «Коли я страждав від геморою, то запитав Пророка, мир йому і благословення Аллага, про молитву, і він відповів: «Молися стоячи, якщо не зможеш — сидячи, а якщо й так не зможеш — на боці». [رواه البخاري] - [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що основою виконання молитви є її звершення стоячи. Якщо ж людина не може стояти, то вона молиться сидячи, а якщо й це їй не під силу, то дозволено їй молитися лежачи на боці.

Benefits from the Hadith:

1. Молитва не втрачає своєї обов'язковості, поки людина залишається при розумі. Тому мусульманин зобов'язаний виконувати її завжди, навіть під час хвороби, звершуючи її відповідно до свого стану і своїх можливостей.
2. Милість і легкість Ісламу полягає в тому, що раб виконує акти поклоніння настільки, наскільки дозволяють його сили і можливості, не виходячи за межі шаріату, прикриваючись цими полегшеннями.

(10951)

(189) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ». [متفق عليه] - [صحيح]

(189) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Молитва в цій моїй мечеті краща за тисячу молитв у будь-якій іншій мечеті, окрім мечеті Заповідної». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пояснив Пророк, мир йому і благословення Аллага, високе положення молитви в його мечеті, і те, що вона приносить більше винагороди, ніж тисяча молитв у будь-якій іншій мечеті на землі, окрім Заповідної мечеті, що у місті Мекка, де винагорода за молитву вище, ніж винагорода в його мечеті, мир йому і благословення Аллага.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на те, що винагорода за молитву буде більшою, якщо її виконати у Заповідній Мечеті або у Мечеті Пророка, мир йому і благословення Аллага.
2. Молитва у Заповідній Мечеті краща ніж сто тисяч молитв в інших мечетях.

(65090)

(190) – عَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ رضي الله عنه: أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ أَرَادَ بِنَاءَ الْمَسْجِدِ فَكَرِهَ النَّاسُ ذَلِكَ، وَأَحَبُّوا أَنْ يَدَعَهُ عَلَى هَيْئَتِهِ، فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ بَنَى مَسْجِدًا لِلَّهِ بَنَى اللهُ لَهُ فِي الْجَنَّةِ مِثْلَهُ». [متفق عليه] – [صحيح]

(190) – Передається від Махмуда ібн Лябіда, нехай буде задоволений ним Аллаг: «Воістину, ‘Усман ібн ‘Аффан бажав побудувати мечеть, але люди не підтримали його, і хотіли, щоб він залишив її такою, якою вона була, тому він сказав: "Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Хто побудує мечеть заради Аллага, то для нього Він збудує таку саму мечеть в Раю"». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

‘Усман ібн ‘Аффан, нехай буде задоволений ним Аллаг, хотів перебудувати мечеть Пророка, мир йому і благословення Аллага, щоб вона стала ще кращою, ніж те, якою вона була при першому будівництві, але людям це не сподобалося, тому що це змінило б форму і вигляд мечеті від тієї, якою вона була побудована ще за часів Пророка, мир йому і благословення Аллага. Тоді мечеть була побудована з цегли, а дах її був зроблений із сухих пальмових гілок, а 'Усман хотів побудувати її з каменів та з використанням штукатурки. Тоді передав їм ‘Усман, що він чув від Пророка, мир йому і благословення Аллага, який сказав, що той, хто збудує мечеть щиро заради Всевишнього Аллага, а не заради лицемірства чи репутації, того Аллаг винагородить найкращою винагородою за його працю, і ця винагорода полягає в тому, що Аллаг збудує для нього таку саму мечеть в Раю.

Benefits from the Hadith:

1. Заклик до будівництва мечетей і високого статусу цієї справи.
2. Розширення, ремонт та реставрація мечеті входить до достоїнств її будівництва.
3. Вкрай важливо бути щирим в своїх діях, – робити їх заради Всевишнього Аллага.

(65089)

(191) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ صَاحِبِ ذَهَبٍ وَلَا فِضَّةٍ، لَا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا، إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، صُفِّحَتْ لَهُ صَفَائِحُ مِنْ نَارٍ، فَأُحْمِيَ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ، فَيُكْوَى بِهَا جَنْبُهُ وَجَبِينُهُ وَظَهْرُهُ، كُلَّمَا بَرَدَتْ أُعِيدَتْ لَهُ، فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ، حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ، فَيَرَى سَبِيلَهُ، إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِمَّا إِلَى النَّارِ»

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ، فَالْإِبِلُ؟ قَالَ: «وَلَا صَاحِبُ إِبِلٍ لَا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا، وَمِنْ حَقِّهَا حَلَبُهَا يَوْمَ وِرْدِهَا، إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، بُطِحَ لَهَا بِقَاعٍ قَرْقَرٍ، أَوْفَرَ مَا كَانَتْ، لَا يَفْقِدُ مِنْهَا فَصِيلًا وَاحِدًا، تَطَؤُهُ بِأَخْفَافِهَا وَتَعَضُّهُ بِأَفْوَاهِهَا، كُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ أُولَاهَا رُدَّ عَلَيْهِ أُخْرَاهَا، فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ، حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ، فَيَرَى سَبِيلَهُ إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِمَّا إِلَى النَّارِ»

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ، فَالْبَقَرُ وَالْغَنَمُ؟ قَالَ: «وَلَا صَاحِبُ بَقَرٍ، وَلَا غَنَمٍ، لَا يُؤَدِّي مِنْهَا حَقَّهَا، إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ بُطِحَ لَهَا بِقَاعٍ قَرْقَرٍ، لَا يَفْقِدُ مِنْهَا شَيْئًا، لَيْسَ فِيهَا عَقْصَاءُ، وَلَا جَلْحَاءُ، وَلَا عَضْبَاءُ تَنْطَحُهُ بِقُرُونِهَا وَتَطَؤُهُ بِأَظْلَافِهَا، كُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ أُولَاهَا رُدَّ عَلَيْهِ

أُخْرَاهَا، فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ، حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ الْعِبَادِ، فَيَرَى سَبِيلَهُ إِمَّا إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِمَّا إِلَى النَّارِ»

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ، فَالْخَيْلُ؟ قَالَ: «الْخَيْلُ ثَلَاثَةٌ: هِيَ لِرَجُلٍ وِزْرٌ، وَهِيَ لِرَجُلٍ سِتْرٌ، وَهِيَ لِرَجُلٍ أَجْرٌ، فَأَمَّا الَّتِي هِيَ لَهُ وِزْرٌ، فَرَجُلٌ رَبَطَهَا رِيَاءً وَفَخْرًا وَنِوَاءً عَلَى أَهْلِ الْإِسْلَامِ، فَهِيَ لَهُ وِزْرٌ، وَأَمَّا الَّتِي هِيَ لَهُ سِتْرٌ، فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللهِ، ثُمَّ لَمْ يَنْسَ حَقَّ اللهِ فِي ظُهُورِهَا وَلَا رِقَابِهَا، فَهِيَ لَهُ سِتْرٌ وَأَمَّا الَّتِي هِيَ لَهُ أَجْرٌ، فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللهِ لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ، فِي مَرْجٍ وَرَوْضَةٍ، فَمَا أَكَلَتْ مِنْ ذَلِكَ الْمَرْجِ، أَوِ الرَّوْضَةِ مِنْ شَيْءٍ، إِلَّا كُتِبَ لَهُ، عَدَدَ مَا أَكَلَتْ حَسَنَاتٌ، وَكُتِبَ لَهُ، عَدَدَ أَرْوَاثِهَا وَأَبْوَالِهَا، حَسَنَاتٌ، وَلَا تَقْطَعُ طِوَلَهَا فَاسْتَنَّتْ شَرَفًا، أَوْ شَرَفَيْنِ، إِلَّا كَتَبَ اللهُ لَهُ عَدَدَ آثَارِهَا وَأَرْوَاثِهَا حَسَنَاتٍ، وَلَا مَرَّ بِهَا صَاحِبُهَا عَلَى نَهْرٍ، فَشَرِبَتْ مِنْهُ وَلَا يُرِيدُ أَنْ يَسْقِيَهَا، إِلَّا كَتَبَ اللهُ لَهُ، عَدَدَ مَا شَرِبَتْ، حَسَنَاتٍ»

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ، فَالْحُمُرُ؟ قَالَ: «مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِي الْحُمُرِ شَيْءٌ، إِلَّا هَذِهِ الْآيَةَ الْفَاذَّةَ الْجَامِعَةَ»: {فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ، وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ} [الزلزلة: 8].

[صحيح] - [متفق عليه]

(191) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Кожен, хто володів золотом і сріблом, але не виплачував зі свого майна обов'язкової виплати (закяту), то у День Воскресіння для нього з цього (майна) обов'язково зроблять вогняні пластини. Потім їх розжарять у полум'ї Пекла і стануть ними припікати його боки, лоб і спину. А щойно вони охолонуть, то знову стануть

гарячими, і так триватиме це для нього протягом Дня, тривалість якого становить п'ятдесят тисяч років, аж доки не завершиться Суд над рабами і не буде показано йому його дорогу або в Рай, або в Пекло». Люди запитали: «О Посланець Аллага, а що ти скажеш про верблюдів?» Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «І кожного, хто володів верблюдами, але не виплачував зі свого майна обов'язкової виплати, куди входить їхнє доїння в день приходу на водопій, то у День Воскресіння його обов'язково кинуть обличчям донизу на рівнині перед цими верблюдами, які будуть більш вгодованими за тих, що були у світі цьому. І всі вони до останнього віднятого від вимені верблюжа стануть топтати його ногами і хапати його зубами. І щоразу, як пройдуть по ньому останні з них, стануть повертати до нього перші. Це триватиме протягом Дня, тривалість якого становить п'ятдесят тисяч років, аж доки не завершиться Суд над рабами і не буде показано йому його дорогу або в Рай, або в Пекло». Його знову запитали: «О Посланець Аллага, а що [ти скажеш] про корів і овець?» Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «І кожного, хто володів коровами та вівцями, але не виплачував зі свого майна обов'язкової виплати, то у День Воскресіння його обов'язково кинуть обличчям донизу на рівнині перед цими коровами та вівцями. І не буде серед них голів з вигнутими рогами, безрогих чи зі зламаними рогами. І всі вони стануть бити його своїми рогами і топтати

копитами. І щоразу, як пройдуть по ньому останні з них, стануть повертати до нього перші. Це триватиме протягом Дня, тривалість якого становить п'ятдесят тисяч років, аж доки не завершиться Суд над рабами і не буде показано йому його дорогу або в Рай, або в Пекло». Його запитали: «О Посланець Аллага, а що [ти скажеш] про коней?» Він відповів: «Коні бувають трьох видів: вони можуть бути для людини гріхом, і вони можуть бути для людини захистом, і можуть бути для людини винагородою. Для того, хто тримає їх напоказ, щоб хизуватися і хвалитися перед мусульманами, вони стануть гріхом. Що ж до тих, які стають захистом для свого володаря, то це у випадку з тим, хто тримає їх на шляху Аллага і не забуває дотримуватися права Аллага щодо їхніх спин і ший, – то для такого вони будуть покровом. Що ж стосується того, для кого вони стануть винагородою, то це стосується того, хто утримує їх для потреби мусульман на шляху Аллага, і тримає їх на лузі або в саду, і що б вони не з'їли на цьому лузі або в цьому саду, йому неодмінно запишеться за це стільки ж благих справ, і йому запишеться за їхній послід і сечу відповідне число благодіянь. А якщо прив'язь порветься, і вони піднімуться на одну або дві височини, то за всі їхні сліди і за весь їхній гній йому запишеться відповідне число благих справ. І якщо їхній власник проведе їх повз річку і вони нап'ються з неї, то навіть якщо він не бажав поїти їх, то йому запишеться стільки благих справ, скільки ковтків вони зробили».

[متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив різні види майна та покарання того, хто не сплачує з них закят у День Воскресіння, і серед них:

по-перше: золото та срібло, а також те, що прирівнюється до них з грошей та торгових товарів, з яких необхідно виплачувати закят, але він не був сплачений. Тож, коли настане День Воскресіння, ці кошти будуть розплавлені та вилиті у вигляді плит, які розжарюватимуться в пекельному вогні. Ними катуватимуть їхнього власника: припікатимуть його бік, чоло та спину. І щоразу, як вони охолонуть, їх знову розжарюватимуть, і цей стан мук триватиме протягом усього Дня Воскресіння, тривалість якого дорівнює п'ятдесяти тисячам років, доки Аллаг не розсудить між творіннями, і людина дізнається, чи потрапить вона до Раю, чи до Вогню.

По-друге: верблюди; і якщо їх власник не виплачує обов'язковий закят та не виконує інші зобов'язання, зокрема, не доїть їх для нужденних, які приходять до нього. То в такому разі, у День Воскресіння ці верблюди будуть приведені величезними, вгодованими та в повній їх кількості. Їхнього власника розтягнуть на широкій, рівній землі, а вони топтатимуть його своїми ногами та кусатимуть зубами. Щоразу, як останні з них пройдуть повз нього, перші повертатимуться, і так триватиме цей стан мук протягом усього Дня

Воскресіння, тривалість дорівнює п'ятдесяти тисячам років, доки Аллаг не розсудить між твориннями, і людина дізнається, чи потрапить вона до Раю, чи до Вогню.

По-третє: корови, вівці та кози; і якщо їх власник не сплачує з них обов'язковий закят, то У День Воскресіння їх приведуть у повній їх кількості, не зменшуючи ні на одну. А їхнього власника розтягнуть на широкій, рівній землі, і вони (тварини) будуть бити його рогами і топтати копитами. Це будуть корови та вівці у своєму найкращому вигляді: без викривлених рогів, безрогих чи зі зламаними рогами. Щоразу, як останні з них пройдуть повз нього, перші повертатимуться. Він перебуватиме в цьому стані мук протягом усього Судного дня, який триватиме п'ятдесят тисяч років, доки Аллаг не розсудить між творінням, щоб він став або одним з людей Раю або одним з людей Пекла.

В четвертих: коні; і їх власник може входити до однієї із чотирьох категорій:

перша: коли вони стануть для нього гріхом. І це стосується того, хто утримує їх з метою хизування, показухи, гордині та для війни проти мусульман.

Друга: коли вони стануть для нього є захистом (покриттям). Це той, хто взяв їх собі для джігаду на шляху Аллага, і також добре ставився до них, доглядаючи за ними і годуючи та беручи на себе усі інші витрати, в тому числі дозволяючи їхньому жеребцю

запліднювати кобил.

Третя категорія — коні, які приносять винагороду їхньому власнику. І це стосується того, хто утримує і готує їх для джігаду на шляху Аллага на благо мусульман, і вони пасуться на луках і в садах. За кожну з'їдену травинку власнику записується добрий вчинок (хасанат). Так само кількість їхнього посліду та сечі зараховується йому як добрі вчинки. Якщо кінь обірве свою прив'язь і стане бігати та скакати на відкритому просторі, то Аллаг запише власнику добрі вчинки за кожний його слід і за кожен послід. Навіть якщо власник пройде повз річку, і кінь сам вип'є води, хоча господар не мав наміру його напувати, то Аллаг все одно запише йому добрі вчинки за кожну випиту краплю.

Потім пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, запитали: «А віслюки мають таке ж положення, що й коні?»

Він (Пророк, мир йому і благословення Аллага) відповів, що щодо віслюків не було зіслано особливих шаріатських приписів, окрім цього одного аяту, який є загальним для всіх видів діянь, – добрих чи злих. Це слова Всевишнього Аллага: {І той, хто здійснив добре діло хоч на вагу порошинки, то він побачить його. І той, хто здійснив погане діло хоч на вагу порошинки, – побачить його}. (Землетрус:7-8).

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує, що виплата закяту є обов'язковою, і під загрозою суворого покарання знаходиться той, хто його не виплачує.
2. Той, хто не сплачує закят через лінь, не стає невіруючим, але перебуває у великій небезпеці.
3. Людина отримує винагороду навіть за дрібні справи, які додатково виникають під час дії покори та поклоніння. І це при тому, якщо вона не мала намір додавати до свого благодіяння чогось додаткового.
4. Кожна людина має право користуватися своїм майном, крім тої частки з нього, яку потрібно виплатити у вигляді закяту, тож, цією долею вона не має права користуватися.
5. Право на верблюдів включає доїння їх для нужденних, які приходять до місця їх водопою. Так буде зручніше і біднякам, адже верблюди зібрані усі в одному місці, і більш комфортним для худоби. Ібн Батталь сказав: «Майно має два права: обов'язкове (фард айн) та необов'язкове.» Доїння (для нужденних) належить до прав, що є проявом високих моральних якостей.
6. Обов'язком власника верблюдів, корів та овець, є дозвіл їхньому самцю запліднювати чужих самок, якщо власника просять про це.
7. А що стосується ослів та всього, стосовно чого не було конкретного релігійного тексту, то їхнє

релігійне положення описане в словах Всевишнього Аллага: {І той, хто здійснив добре діло хоч на вагу порошинки, то він побачить його. І той, хто здійснив погане діло хоч на вагу порошинки, – побачить його}. (Землетрус:7-8).

8. Цей аят заохочує до будь-яких добрих вчинків, навіть найменших, і застерігає від зла, яким би незначним воно не здавалося.

(6611)

(192) – عن أبي هريرة رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ، وَمَا زَادَ اللهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا، وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(192) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Милостиня не зменшує майна. І Аллаг не додає Своєму рабу за прощення нічого, крім честі. І ніхто не смириться перед Аллагом, крім як Аллаг піднесе його». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що милостиня не зменшує майна. Навпаки, вона відвертає від нього лиха, і Аллаг винагороджує того, хто її дає, великим добром. Тож вона стає для нього збільшенням, а не зменшенням.

А прощення, особливо коли раб має силу

помститися або притягнути до відповідальності, не додає своєму володарю нічого, окрім сили й честі.

І ніхто не смиряється і не принижується заради Аллага — не через страх перед людьми, не через улесливість перед ними, і не через бажання отримати вигоду від них, — крім як його нагородою буде піднесення і почесне становище.

Benefits from the Hadith:

1. Добро і справжній успіх полягають у виконанні шаріату і здійсненні добрих справ, навіть якщо дехто з людей думає інакше.

(5512)

(193) – عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «قَالَ اللهُ: أَنْفِقْ يَا ابْنَ آدَمَ أُنْفِقْ عَلَيْكَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(193) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Аллаг сказав: витрачай, о сину Адама, і Я витрачатиму на тебе». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що Аллаг, Благословенний і Всевишній, сказав: «О сину Адама, витрачай — з обов'язкових і бажаних витрат, — і Я розширю тобі, дам заміну за витрачене й благословлю цю заміну для тебе».

Benefits from the Hadith:

1. У цьому хадісі міститься заклик до милостині та витрат на шляху Аллага.
2. Витрачання на добрі справи, якими задоволений Аллаг, є однією з найвагоміших причин отримання благословення в майні та його примноження, а також отримання від Аллага кращої заміни за витрачене.
3. Цей хадіс належить до тих, які Пророк, мир йому і благословення Аллага, передає від свого Господа. Він називається хадісом кудсі (священним, божественним). Його текст і значення — від Аллага, однак він не має властивостей, притаманних Корану: поклоніння через його читання, необхідність обмивання для дотику до нього, виклик людству та ознака дивовижності.

(5805)

(194) – عن أبي مسعود رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا أَنْفَقَ الرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ يَحْتَسِبُهَا فَهُوَ لَهُ صَدَقَةٌ». [صحيح] - [متفق عليه]

(194) – Передається від Абу Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли чоловік витрачає на свою родину, сподіваючись на винагороду від Аллага, то це буде для нього милостинею». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що якщо чоловік витрачає на тих зі своєї сім'ї, кого він зобов'язаний утримувати — дружину, батьків, дітей та інших, — і робить це з наміром наближення до Всевишнього Аллага та сподіванням на винагороду від Нього, то це буде записано йому як милостиня.

Benefits from the Hadith:

1. Отримання винагороди і благословення за витрати на сім'ю.
2. Віруючий прагне у своїй праці Лику Аллага і того, що є в Нього з нагороди і благословення.
3. Необхідно мати праведний намір у кожній дії, в тому числі й при витратах на сім'ю.

(6460)

(195) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ: «إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ: إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(195) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли людина помирає, всі її справи припиняються, за винятком трьох: це безперервна милостиня, знання, що приносить користь, і праведна дитина, яка звертається до Аллага з добрим мольбами за неї». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що діяння людини обриваються з її смертю, тобто благі діяння їй більше не записуються, якщо не брати до уваги, згаданих у хадісі, трьох видів діянь, для яких ця людина, власне, і була причиною:

Перший: милостиня, яка не перестає приносити йому винагороду, як вакфове майно, призначене для постійного використання в цілях милостині, побудована мечеть, вирита криниця тощо.

Другий: знання, яке продовжує приносити користь людям, як написаний релігійний труд або якщо ця людина обучила когось релігійним знанням, і воно поширюється після її смерті.

Третій: віруюча праведна дитина, яка звертається до Аллага з благаннями за своїх батьків.

Benefits from the Hadith:

1. Учені згодні в тому, що із тих справ, які продовжують приносити людині нагороду після її смерті, належить безперервна милостиня, знання, що приносить користь людям, і молитва за неї. А в інших хадісах також згадується хадж.
2. У цьому хадісі згадуються саме ці три речі, тому що вони є основами блага, і зазвичай люди намагаються залишити їх після себе.
3. Будь-яке корисне людям знання приносить винагороду, проте самим головним і найважливішим із цього є ісламське знання і

пов'язані з ним науки.

4. І саме знання є найкориснішим із трьох названих діянь, тому що воно приносить користь тому, хто опановує його. Знання сприяє збереженню Шаріату, і воно буде найбільш всеосяжним із діянь, оскільки від твого знання люди отримують користь як за твого життя, так і після твоєї смерті.
5. Заклик виховувати дітей у праведності, адже праведні діти принесуть користь своїм батькам у світі вічному, зокрема і своїми добрими мольбами за батьків.
6. Заклик робити добро батькам після їхньої смерті. Це стосується проявів шанобливості до батьків, а ці прояви приносять дітям користь.
7. Мольба за померлого приносить йому користь, навіть якщо її робить не дитина померлого, а хтось інший, але дитина виділяється тому, що саме вона постійно і часто молиться за своїх батьків після їх смерті.

(65566)

(196) – عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ أَنَّهُ قَالَ: أَقْبَلْتُ أَقُولُ مَنْ يَصْطَرِفُ الدَّرَاهِمَ؟ فَقَالَ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللهِ وَهُوَ عِنْدَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضي الله عنهما: أَرِنَا ذَهَبَكَ، ثُمَّ ائْتِنَا، إِذَا جَاءَ خَادِمُنَا، نُعْطِكَ وَرِقَكَ، فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: كَلَّا، وَاللهِ لَتُعْطِيَنَّهُ وَرِقَهُ، أَوْ لَتَرُدَّنَّ إِلَيْهِ ذَهَبَهُ، فَإِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الْوَرِقُ بِالذَّهَبِ رِبًا، إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ، وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ رِبًا، إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ، وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رِبًا، إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ، وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ رِبًا، إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(196) – Передається від Маліка ібн Ауса ібн аль-Хадасана, який розповів: «Я вийшов і запав: "Хто розміняє срібні діргами?" Тоді Тальха ібн Убайдуллаг, який був біля Умара ібн аль-Хаттаба, нехай Аллаг буде задоволений ними обома, сказав: "Покажи нам своє золото, потім приходь до нас, і коли прийде наш слуга, то ми дамо тобі твоє срібло". Тоді 'Умар ібн аль-Хаттаб, нехай буде задоволений ним Аллаг, сказав: «Ні в якому разі! Клянуся Аллагом, ти або зараз даси йому його срібло, або повернеш йому його золото! Адже посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "[Обмінювати] срібло на золото – лихварство, якщо тільки передача не відбувається з рук у руки, і [обмінювати] Пшеницю на пшеницю – лихварство, якщо тільки передача не відбувається з рук у руки, і [обмінювати] ячмінь на ячмінь – лихварство, якщо тільки передача не відбувається з рук у руки, і [обмінювати] фініки на фініки – лихварство, якщо тільки передача не відбувається з рук у руки"». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Табіїн (послідовник сподвижників) Малік ібн Аус розповідає, що мав золоті дінари і він хотів обміняти їх на срібні діргами. Тоді Тальха ібн Убайдуллаг, нехай буде задоволений ним Аллаг, сказав йому: «Дай нам свої динари, щоб я на них глянув!» Потім, після того, як він вирішив їх купити, сказав: «Приходь до нас, коли прийде наш слуга, і тоді ми дамо тобі срібні діргами!» Умар ібн аль-Хаттаб, нехай буде задоволений ним

Аллаг, який був присутній при цій зустрічі, засудив такий вид угоди. Він поклявся Аллагом, що Тальха мусить або одразу віддати продане срібло, або повернути назад те золото, яке він взяв. Умар пояснив, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, вказав, що продаж срібла за золото або навпаки має відбуватися у вигляді передачі «із рук в руки». В іншому випадку, така угода буде забороненим лихварством (ріба) і недійсною. Отже, золото не продається за срібло, і срібло не продається за золото інакше як «з рук у руки», тобто з негайною передачею. Те саме стосується й продовольчих товарів: пшениця на пшеницю, ячмінь на ячмінь, фініки на фініки не продаються інакше як «рівне на рівне» з однаковою вагою чи об'ємом, та «з рук у руки». Жоден з цих товарів не може бути проданий «зараз» за «пізніше» (оплата за який буде здійснена пізніше), і не дозволяється розходитися до того, як відбудеться повний обмін між сторонами та повна передача обох товарів.

Benefits from the Hadith:

1. П'ять категорій товарів, згаданих у цьому хадісі, це: золото, срібло, пшениця, ячмінь і фініки. Якщо обмін відбувається в межах одного виду товару (наприклад, золото на золото, пшениця на пшеницю), то для дійсності угоди необхідні дві умови: негайна передача (аль-такабуд) на місці укладення угоди та рівність (аль-тамасуль) у вазі (або об'ємі, як у випадку обміну золота на золото),

інакше це буде лихварство через надлишок (ріба аль-фадль). Якщо ж обмінюються різні види товарів (наприклад, срібло на пшеницю), то для дійсності угоди потрібна одна умова: обмін «із рук в руки» (кабд) на місці укладення угоди, інакше це буде лихварство через відстрочку (ріба ан-насі'а).

2. Під «місцем укладення угоди» (маджліс аль-акд) мається на увазі місце, де відбувається купівля-продаж, незалежно від того, сидять вони, йдуть чи їдуть верхи. Під «розлученням» (ат-тафаррук) мається на увазі те, що вважається розлученням у звичайному розумінні між людьми.
3. Заборона в хадісі стосується всіх видів золота, як карбованого, так і некарбованого, а також всіх видів срібла, як карбованого, так і некарбованого.
4. Щодо сучасних грошових одиниць (валют), то до них застосовуються ті ж правила, що й до обміну золота на срібло. Тобто, якщо ви хочете обміняти одну валюту на іншу, наприклад, ріал на діргам, то дозволяється обмін з надлишком (різницею в курсі), якщо обидві сторони погоджуються. Однак, обов'язковою умовою є негайна передача (обмін «із рук у руки») на місці укладення угоди. В іншому випадку, угода стає недійсною, а операція — лихварською (ріба) і забороненою.
5. Лихварські операції (ріба) є недопустимими, і договори, що їх містять, недійсними, навіть якщо обидві сторони на це погоджуються. Це тому, що

Іслам зберігає права людини та суспільства, навіть якщо сама людина відмовляється від них.

6. Обов'язково забороняти злодіяння (мункар) і перешкоджати їм тим, хто має на це змогу.
7. Приклад того, що потрібно наводити доказ під час заборони злодіяння (мункар), як це зробив Умар ібн аль-Хаттаб, нехай буде задоволений ним Аллаг.

(5889)

(197) – عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَكَاةَ الفِطْرِ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ، عَلَى العَبْدِ وَالحُرِّ، وَالذَّكَرِ وَالأُنْثَى، وَالصَّغِيرِ وَالكَبِيرِ مِنَ المُسْلِمِينَ، وَأَمَرَ بِهَا أَنْ تُؤَدَّى قَبْلَ خُرُوجِ النَّاسِ إِلَى الصَّلاَةِ. [صحيح] - [متفق عليه]

(197) – Ібн ‘Умар, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, зобов'язав людей виплачувати закят аль-фітр у розмірі одного са'а фініків або одного са'а ячменю, від кожного раба і вільного, чоловіка і жінки, дитини і дорослого з числа мусульман, і велів віддавати його до того, як люди вийдуть на святкову молитву». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, зобов'язав людей виплачувати закят аль-фітр після Рамадану в розмірі одного са‘а, що дорівнює чотирьом муддам. Під муддом мається на увазі стільки,

скільки вміщається в складені разом (ковшиком) долоні чоловіка середньої статури. Сплачувати закят аль-фітр належить за кожного вільного і раба, чоловіка і жінку, дитину і дорослого. Ця виплата є обов'язковою для тих, хто має запас їжі, що перевищує його добову потребу та потреби тих, кого він утримує. Пророк, мир йому і благословення Аллага, велів виплачувати закят аль-фітр до виходу людей на святкову молитву.

Benefits from the Hadith:

1. Закят аль-фітр після Рамадану повинен виплачуватися за дитину і за дорослого, за вільного і за раба. Це розпорядження адресоване опікуну [дитини] та господареві [раба]. Тобто чоловік віддає цей закят за себе, своїх дітей і всіх тих, кого він зобов'язаний утримувати.
2. За дитину, яка перебуває в утробі та ще не народилася, виплачувати закят аль-фітр необов'язково, але це бажано.
3. В хадісі міститься роз'яснення того, що саме слід виплачувати як закят аль-фітр і що це звичайна їжа людей.
4. Обов'язково віддавати закят аль-фітр до святкової молитви, і краще робити це вранці в день свята, проте дозволяється віддати його і за день або два до свята.

(4520)

(198) – عَنْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ رضي الله عنه قَالَ: لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ انْجَفَلَ النَّاسُ قِبَلَهُ، وَقِيلَ: قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ، قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ، ثَلَاثًا، فَجِئْتُ فِي النَّاسِ لِأَنْظُرَ، فَلَمَّا تَبَيَّنْتُ وَجْهَهُ، عَرَفْتُ أَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ كَذَّابٍ، فَكَانَ أَوَّلُ شَيْءٍ سَمِعْتُهُ تَكَلَّمَ بِهِ أَنْ قَالَ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ، أَفْشُوا السَّلَامَ، وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ، وَصِلُوا الْأَرْحَامَ، وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ». [صحيح] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(198) – Передається зі слів 'Абдуллага ібн Саляма, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли Пророк, мир йому і благословення Аллага, прибув до Медіни, люди сходилися до нього і говорили: "Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, прибув, Посланець Аллага прибув, Посланець Аллага прибув, Посланець Аллага прибув!" Я вийшов з-поміж людей, щоб подивитися на нього, і я впізнав його за виразом його обличчя, адже зрозумів, що це не обличчя брехуна, і перше, що я почув від нього, були слова: "О люди! Поширюйте [ісламське] привітання (салям), підтримуйте родинні зв'язки, годуйте людей і моліться вночі, коли інші люди сплять, і ви ввійдете в Рай благополучно"». [صحيح] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Коли Пророк, мир йому і благословення Аллага, прибув до Медіни, і люди побачили його, то вони поспішили до нього. Серед тих був Абдуллаг ібн Салям,

нехай буде задоволений ним Аллаг, який був одним з юдеїв. Коли він побачив його, то зрозумів, що його обличчя не є обличчям брехуна через ту світлість, красу та правдиву велич, які на ньому відображалися. І перше, що він почув від Пророка, мир йому і благословення Аллага, це те, що він закликав людей до діянь, які стануть причиною входження до Раю, і серед них:

Перше: поширення вітання миром (салям), тобто, щоб озвучували це привітання як в сторону знайомих людей, так і до незнайомих.

Друге: годування їжею шляхом роздачі милостині, подарунків та гостинності у своєму домі.

Третє: підтримка родинних зав'язків з тими, з ким тебе пов'язують родинні узи чи спорідненість по лінії батька чи матері.

Четверте: здійснення додаткової нічної молитви (кіям аль-лейль), коли більшість людей спить.

Benefits from the Hadith:

1. Бажаність поширення вітання миром серед мусульман. Щодо не мусульманина, то його не вітають першим, а якщо він сам привітає словами «Ас-саляму алейкум» (мир вам), то йому відповідають словами «Ва алейкум» (і – вам).

(5520)

(199) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ اللهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا، وَإِنَّ اللهَ أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ، فَقَالَ:

{يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا، إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ} [المؤمنون: 51] وَقَالَ: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ} [البقرة: 172] ثُمَّ ذَكَرَ الرَّجُلَ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ، يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ: يَا رَبِّ، يَا رَبِّ، وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ، وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ، وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ، وَغُذِيَ بِالْحَرَامِ، فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذَلِكَ؟». [صحيح] - [رواه مسلم]

(199) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «О люди! Воістину, Всевишній Аллаг — Всеблагий, і Він не приймає нічого, крім благого. І, воістину, Аллаг повелів віруючим те саме, що повелів посланцям. Так, Всевишній сказав: "О посланці! Смакуйте з благого [дозволеного] і чиніть праведні справи, воістину, Я знаю, що ви робите!" (сура "аль-Му'мінуун", аят 51). Всевишній також сказав: "О ви, які увірували! Харчуйтесь лише дозволеними благами, якими ми вас наділили..." (сура "аль-Бакара", аят 172). Потім він згадав про людину, вкритого пилом чоловіка з розпатланим волоссям, який вже довго перебував в дорозі і підносить свої руки до неба (повторюючи): "О Господь, о Господь!" — проте їжа його заборонена /харам/, і питво його заборонене, і одяг його заборонений, і вихований він був на забороненому, то як же може прийти йому бути відповідь?!» [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що Аллаг — Благий, Священний, далекий від усіх недоліків та вад, і описаний тільки

досконалим, повноцінним описом. Він приймає з діянь, слів та переконань лише те, що є благим, тобто те, що виключно присвячене Аллагу і відповідає Сунні пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага. Не можна наблизитися до Аллага якось інакше, ніж через це. Одним із найбільших факторів, що роблять діяння благими для віруючого, є його чисте, дозволене джерело харчування. Саме тоді його діяння стають праведними. Тому Аллаг повелів віруючим те саме, що й повелів посланцям: харчуватися дозволеною їжею та чинити праведні діяння. Аллаг сказав: «О посланці! Смакуйте з благого [дозволеного] і чиніть праведні справи, воістину, Я знаю, що ви робите!». Він також сказав: «О ви, які увірували! Харчуйтесь лише дозволеними благами, якими ми вас наділили...».

Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, застеріг від вживання забороненого (харам), яке псує діяння та перешкоджає їх прийняттю, хоч би людина після цього не старалася вдатися до методів, які сприяють прийняттю її мольби, серед яких:

Перше: тривала подорож на шляху виконання богоугодних справ, таких як хадж, джігад, підтримання родинних зв'язків та інші.

Друге: розпатлане нерозчесане волосся, покрите пилом, як і його одяг, що вказує на те, що він перебуває у скрутному становищі.

Третє: підносить руки до неба з мольбою (дуа).

Четверте: звертається до Аллага, благаючи Його

через Його імена та наполегливо повторюючи: «О Господь, о Господь!»

І незважаючи на усі ці причини для прийняття мольби, він не матиме відповіді, тому що його їжа, питво та одяг — добуті забороненим методом, і вихований він був на забороненому. Тож як може бути дана відповідь на мольбу того, у кого така сутність?

Benefits from the Hadith:

1. Досконалість Аллага, Великий Він і Славетний, яка є в Його сутності, якостях, діяннях та рішеннях.
2. Наказ щиро чинити справи заради Аллага, Великий Він і Славетний, та наслідувати приклад Пророка, мир йому і благословення Аллага.
3. Використання виразів, які спонукають до дії, як сказав Пророк, мир йому і благословення Аллага: «Воістину, Аллаг повелів віруючим те ж, що повелів посланцям». Якщо віруючий знає, що це з числа приписів для посланців, то його мотивація укріпляється, і він починає діяти впевненіше у виконанні (наказів).
4. Однією з перешкод для прийняття мольби є вживання забороненого (харам).
5. Серед причинами прийняття мольби є п'ять речей: перша — тривала подорож, оскільки вона пов'язана зі смиренням, що є однією з найважливіших причин для прийняття мольби; друга — стан крайньої потреби; третя — підняття рук до неба; четверта — наполегливість у мольбі

до Аллага зі згадкою факту Його володарювання, що є однією з найбільших причин для прийняття мольби; п'ята — вживання дозволеної їжі та пиття.

6. Вживання дозволеної та благої їжі є однією з причин, що сприяють вчиненню праведних діянь.
7. Аль-Кади (Іяд) сказав: «"Тайїб" (Всеблагий) — це протилежність "хабіс" (порочного). Якщо цей опис приписується Аллагу, то мається на увазі, що Він вільний від любих недоліків і чистий від будь-яких вад. Коли цим словом описується людина в загальному сенсі, то мається на увазі, що вона позбавлена порочних якостей і скверних діянь та прикрашена протилежними чеснотами. А коли цим словом описуються гроші, мається на увазі, що вони є дозволеними (халяльними) і належать до кращого з майна».

(4316)

(200) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا، أَوْ وَضَعَ لَهُ، أَظَلَّهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ».

[صحيح] - [رواه الترمذي وأحمد]

(200) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто дасть відстрочку неспроможному боржнику або пробачить йому частину боргу, того вкриє Аллаг у День Воскресіння у тіні Свого трону, коли не буде іншої тіні,

крім Його тіні». [رواه الترمذي وأحمد] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що того, хто дає відстрочку боржнику або пробачає йому частину боргу, Аллаг вкриє тінню під Своїм троном у День Воскресіння — у день, коли сонце буде наближене до голів людей, і вони страждатимуть від його палючої спеки, і тоді ніхто не матиме жодної тіні, крім того, кого Аллаг вкриє Своєю тінню.

Benefits from the Hadith:

1. Перевага полегшення справ рабам Всемогутнього Аллага, зокрема у сплаті боргів, і це є одним із засобів порятунку від жахів Дня Воскресіння.
2. Відплата відповідає самому діянню.

(4186)

(201) – عن جابر رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «رَحِمَ اللهُ رَجُلًا سَمْحًا إِذَا بَاعَ، وَإِذَا اشْتَرَى، وَإِذَا اقْتَضَى». [رواه البخاري] – [صحيح]

(201) – Передається від Джабіра, хай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Нехай помилує Аллаг того чоловіка, який проявляє доброзичливість, коли продає, коли купує і коли вимагає борг!» [رواه البخاري] – [صحيح]

Explanation:

Це дуа (благання) Пророка, мир йому і благословення Аллага, за кожного, хто проявляє легкість, щедрість і доброзичливість, коли продає; Він не завищує ціну і не чинить тиску на покупця, а навпаки — ставиться до нього з гарною поведінкою і лагідністю, іноді навіть роблячи знижку. Також він доброзичливий і щедрий, коли купує: не знецінює товар, не сперечається надмірно про ціну, а поводиться шляхетно й поблажливо. І коли він вимагає повернення боргу, то не чинить жорсткого тиску на того, хто не має змоги віддати борг, а проявляє м'якість, терпіння і, якщо потрібно, відкладає термін повернення.

Benefits from the Hadith:

1. Однією з головних цілей шаріату є збереження всього, що сприяє добрим і гармонійним відносинам між людьми.
2. Заохочення до втілення високих моральних якостей у взаємодії з іншими, зокрема — у торгівлі, купівлі-продажу та подібних ділових справах.

(3716)

(202) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «كَانَ رَجُلٌ يُدَايِنُ النَّاسَ، فَكَانَ يَقُولُ لِفَتَاهُ: إِذَا أَتَيْتَ مُعْسِرًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ، لَعَلَّ اللَّهَ يَتَجَاوَزُ عَنَّا، فَلَقِيَ اللَّهَ فَتَجَاوَزَ عَنْهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(202) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Один чоловік часто позичав гроші людям, і при цьому говорив своєму слузі: «Коли боржник опиниться в скрутному становищі, пробачай йому, можливо, і нам Аллаг пробачить». – а коли цей чоловік зустрів Аллага, то Він пробачив йому». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє нам про чоловіка, який давав людям у борг або продавав їм щось із відстрочкою платежу, і говорив своєму слузі, якого він посилав до боржників, щоб забрати належне йому, що коли приходиш до боржника, який опинився у скрутному становищі і нездатний сплатити борг, то пробачай йому, або давай відстрочку, або не будь наполегливим, вимагаючи сплатити борг, або прийми від нього те, що він здатний віддати, навіть якщо це дещо менше. Цим він бажав і сподівався, що Аллаг пробачить йому самому і помилує його, і коли цей чоловік зустрів Аллага, то Він пробачив йому.

Benefits from the Hadith:

1. Це було йому відплатою за його милосердя та м'якість до людей і за те, що він полегшував їхнє становище, і це є однією з найбільших причин для порятунку раба в Судний День.

2. Доброта до творінь, та щирість по відношенню до Аллага і надія на Його Милість – все це з причин пробачення гріхів.

(3753)

(203) – عن خَولة الأنصارية رضي الله عنها قالتْ: سمعتُ النبيَّ صلى الله عليه وسلم يقول: «إِنَّ رِجَالًا يَتَخَوَّضُونَ فِي مَالِ اللهِ بِغَيْرِ حَقٍّ، فَلَهُمُ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ».

[صحيح] - [رواه البخاري]

(203) – Передається від Хаули аль-Ансарійї, нехай буде задоволений нею Аллаг, що вона сказала: «Я чула, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, є люди, які розпоряджаються майном Аллага несправедливо, і в День Воскресіння їхнім притулком стане Вогонь». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, розповів про людей, які розпоряджаються майном мусульман несправедливо й дозволяють його собі без жодного права. Це загальне поняття охоплює будь-яке майно, яке здобуто недозволеним шляхом або витрачається на заборонене. Сюди входить поїдання майна сиріт, використання вакуфного майна не за призначенням, присвоєння довірених коштів або незаконне отримання з суспільного багатства мусульман.

А також він, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що покаранням для них у День Воскресіння стане Вогонь.

Benefits from the Hadith:

1. Майно, яке знаходиться в руках людей, — це майно Аллага. Він доручив їм користування ним, щоб вони витрачали його у дозволених межах і не розпоряджалися ним у заборонений спосіб. Це стосується як правителів, так і звичайних людей.
2. Шаріат суворо ставиться до суспільного майна, і кожен, кому доручено хоч щось із нього, буде спитаний у День Воскресіння за те, як він його зібрав і на що витратив.
3. Під цю загрозу потрапляє кожен, хто незаконно поводиться з майном — чи то зі своїм, чи з чужим.

(5331)

(204) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «قَالَ اللَّهُ: كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ لَهُ، إِلَّا الصِّيَامَ، فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ، وَالصِّيَامُ جُنَّةٌ، وَإِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمِ أَحَدِكُمْ فَلاَ يَرْفُثْ وَلاَ يَصْخَبْ، فَإِنْ سَابَّهُ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ، فَلْيَقُلْ إِنِّي امْرُؤٌ صَائِمٌ، وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ المِسْكِ، لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ يَفْرَحُهُمَا: إِذَا أَفْطَرَ فَرِحَ، وَإِذَا لَقِيَ رَبَّهُ فَرِحَ بِصَوْمِهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(204) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: Аллаг Всевишній каже у священному хадісі: «Усі вчинки сина Адама належать йому, окрім посту — він належить Мені, і Я Сам винагороджую за нього. Піст — це щит. І коли в когось із вас день посту, то нехай не говорить

непристойного і не кричить. А якщо хтось буде його сварити чи з ним битися, то нехай скаже: “Я тримаю піст.” Клянусь Тим, у Чиїй руці душа Мухаммада, справді, запах з рота постячого є приємнішим для Аллага, ніж запах мускусу. Для постячого дві радості: коли він розговляється — він радіє, і коли зустрічає свого Господа — він радіє своєму посту». [متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що Всевишній Аллаг говорить у хадісі кудсі:

Кожне благодіяння сина Адама винагороджується багаторазово: одна добра справа множиться в десятикратному розмірі та може бути збільшена до семисот разів. Однак піст – виняток, і він належить лише Аллагу, бо в ньому немає місця показному благочестю, і Він Сам відплачує за нього. Адже тільки Йому відомо, якою саме буде винагорода того, хто поститься, і якою мірою збільшаться благі діяння за дотримання посту.

Потім він сказав: «Піст — це щит», – захист, прикриття та міцна фортеця від вогню, оскільки піст передбачає утримання від пристрастей та гріхів, а вогонь оточений пристрастями.

«І якщо настане день посту одного з вас, то нехай не чинить непристойного», — ні статевої близькості, і навіть її прелюдії, та не вдається до непристойних висловлювань у будь-якому вигляді.

«І нехай не кричить», — не вступає в суперечки та не підвищує голос.

«Якщо хтось стане ображати його або битися з ним, – під час посту місяця Рамадан, – нехай скаже: „Воістину, я пощуся“, – можливо, той припинить. Якщо ж інший продовжує нападати, то той, хто поститься, повинен захищатися, застосовуючи найменші з можливих засобів, як у випадку, коли зазнає нападу агресора.

Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, поклявся Тим, у Чиїх руках його душа, що запах з рота того, хто поститься, який змінився через піст, буде в Судний день перед Аллагом приємнішим, ніж аромат мускусу для вас, і за нього буде більша винагорода, ніж за використання мускусу, що є бажаним під час п'ятничних молитв та зібрань, де згадується Аллаг.

А у того, хто поститься, є дві радості: перша, коли він розговляється, радіє тому, що голод і спрага відступили, і йому дозволено завершити піст. І він радіє тому, що йому було полегшено виконання цього посту, цього акту поклоніння, а також це стане полегшенням для дотримання наступного посту.

«І коли він зустріне свого Господа та зрадіє за свій піст», – винагороді за нього та відплаті.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на високе положення посту, і що він оберігає того, хто поститься, в цьому житті від згубних пристрастей та спокус, а у вічному житті — від мук пекельного вогню.

2. Одним із правил посту є утримання від криків та непристойних слів, а також терпеливе перенесення шкоди, заподіяної людьми, та відповідь на їхні недоброзичливі вчинки терпінням і добром.
3. Хадіс вказує, що той, хто поститься або поклоняється, радіє виконанню свого поклоніння після його завершення, то це не зменшує його винагороди у вічному житті.
4. Повнота радості досягається при зустрічі з Всевишнім Аллагом, коли тим, хто був терпеливим і постився, воздасться їхня винагорода без ліку.
5. Якщо повідомити людям про своє поклоніння, коли в цьому є необхідність або користь, то це не буде вважатися показухою, як і згадується в хадісі: «Воістину, я пощуся».
6. Повноцінним постом є той, при якому той, хто поститься, утримує всі свої органи тіла від гріхів: язик — від брехні, непристойностей (або грубості) та пустослів'я, а живіт — від їжі та пиття.
7. Підтвердження заборони на сварки, крики та суперечки під час посту, що ж стосується тих, хто не поститься, то подібні дії також їм заборонені.
8. Цей хадіс є одним із тих, які Пророк, мир йому і благословення Аллага, передав від свого Господа. Подібні хадіси називаються аль-кудсі (священні) або аль-ілягі (божественні). Це означає, що його слова та зміст належать Аллагу, але він не має тих

характеристик, які відрізняють Коран, який є Словом Аллага. До цих особливостей Корану належить те, що його читання є поклонінням саме по собі, і необхідно перебувати у стані ритуальної чистоти для його читання, виклик невіруючим, чудо його аятів та інші особливості.

(3546)

(205) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» [صحيح] - [متفق عليه]

(205) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг: Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто тримав піст місяць Рамадан з вірою та надією на нагороду від Аллага, тому буде прощено попередні гріхи» [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що той, хто тримав піст у місяць Рамадан, маючи віру в Аллага, підтверджуючи обов'язковість посту, сподіваючись на обіцяні Аллагом великі нагороди, і робив це щиро заради Аллага, без показухи й бажання слави, тому буде прощено попередні гріхи.

Benefits from the Hadith:

1. Перевага щирості заради Аллага та її виняткова важливість під час посту в місяць Рамадан і в усіх інших праведних діяннях.

(4196)

(206) – عَنْ سَهْلٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ بَابًا يُقَالُ لَهُ الرَّيَّانُ، يَدْخُلُ مِنْهُ الصَّائِمُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، لَا يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ غَيْرُهُمْ، يُقَالُ: أَيْنَ الصَّائِمُونَ، فَيَقُومُونَ لَا يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ غَيْرُهُمْ، فَإِذَا دَخَلُوا أُغْلِقَ، فَلَمْ يَدْخُلْ مِنْهُ أَحَدٌ». [صحيح] – [متفق عليه]

(206) – Сагль ібн Са'д, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, є в Раю ворота, які називаються Ар-Райян. Через них у Судний день увійдуть ті, хто поститься, і ніхто, крім них, не увійде крізь них. Буде сказано: «Де ті, хто постилися?» І вони піднімуться, і ніхто, крім них, не увійде в них, і коли вони увійдуть, ці ворота будуть закриті, і більше через них ніхто не увійде». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що є одні двері в Раю, які називаються "Баб ар-Раян", через які увійдуть ті, хто постився, в День Воскресіння. Ніхто інший, крім них, не увійде через них. Буде виголошено: "Де ті, хто постилися?», і вони встануть і увійдуть, і ніхто інший, крім них, не увійде. Коли останній з них увійде, двері зачиняться, і ніхто більше не увійде через них.

Benefits from the Hadith:

1. Ан-Навааві сказав: «У цьому хадісі підкреслюються високе положення посту, і шана тих, хто

поститься».

2. Аллаг виділив для тих, хто поститься, одні з восьми воріт Раю, які зачиняться після того, як усі вони увійдуть крізь них.
3. В хадісі пояснення, що Рай має ворота.
4. Ас-Сінди сказав: «Його слова: "Де ті, хто постилися", тобто ті, хто багато поститься, як справедливі й праведні, так і несправедливі й грішні. Це говориться тим, хто звик до цього і постився часто та багато, а не тим, хто робить це лише зрідка».
5. «Ар-Раян» означає: той, хто напоює, адже ті, хто поститься, відчувають спрагу, особливо в довгі спекотні літні дні. Винагорода їх лежить навіть у назві цих дверей, що стосується лише їх, – дверей «Ар-Раян». І було сказано, що Ар-Раян — це форма "фа'лян" (інтенсивна форма прикметника), що означає "той, хто багато напоює", і є протилежністю спразі. Їх так назвали, адже в цьому також винагорода для тих, хто поститься, за їхню спрагу та голод.

(3738)

(207) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: «إِذَا جَاءَ رَمَضَانُ فُتِّحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ، وَصُفِّدَتِ الشَّيَاطِينُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(207) – Абу Гурайра, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли приходить Рамадан, відкриваються ворота Раю, закриваються ворота Пекла і заковуються шайтани». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що з настанням місяця Рамадан відбувається три події. Перша з них: відкриваються ворота Раю так, що жодні з них не залишаються закритими. Друга: закриваються ворота Пекла так, що жодні з них не залишаються відкритими. Третє: шайтани і непокірні джини сковуються ланцюгами, через що їхні можливості обмежені порівняно з іншим часом. Все це відбувається на знак звеличення цього місяця, а також як спонукання віруючих здійснювати більше проявів покори Аллагу, будь то молитва, згадування Аллага, читання Корану або щось інше, і віддалятися від гріхів і непокори Аллагу.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на високе положення та переваги місяця Рамадан.
2. Цей благословенний місяць є місяцем поклоніння та добра, що є радісною звісткою для тих, хто дотримується посту.
3. Оскільки шайтани скуті в Рамадан, це означає, що у вірян немає виправдань. Вони не можуть

посилатися на шайтанів, щоб виправдати свою відмову від покори Аллагу та вчинення гріхів.

4. Аль-Куртубі сказав: «Хтось може сказати: як же тоді ми бачимо багато зла і гріхів протягом Рамадану? Адже якщо шайтани скуті, то всього цього не повинно бути. Відповісти можна так: всього цього стає менше у тих, хто дотримується посту належним чином з усіма необхідними умовами і приписами етикету. Або ж скуті лише деякі шайтани, а саме: особливо непокірні, а не всі, як уже було згадано в деяких версіях. Може також мати на увазі, що в цьому місяці відбувається менше зла, і це відчутно, оскільки дійсно в Рамадані цього відбувається менше, ніж в інший час, адже навіть якщо всі шайтани скуті, це не передбачає в обов'язковому порядку повну відсутність зла і гріхів, тому що вони мають і інші причини, крім шайтанів, як, наприклад, погані душі людей, огидні звичаї і шайтани з числа людей».

(10107)

(208) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ نَسِيَ وَهُوَ صَائِمٌ، فَأَكَلَ أَوْ شَرِبَ، فَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ، فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ اللهُ وَسَقَاهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(208) – Абу Гурайра, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага,сказав: «Хто, забувши про піст,

поїв або попив, нехай продовжує поститися, бо це Аллаг нагодував і напоїв його». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що той, хто, забувшись, поїв або попив під час обов'язкового або добровільного посту, повинен продовжувати дотримуватися свого посту, і його піст не вважається порушеним, тому що він не мав наміру його порушити. Це є наділом, який послав йому Аллаг, нагодувавши і напоївши його.

Benefits from the Hadith:

1. Дійсність посту того, хто поїв або попив, забувши про те, що сам поститься.
2. На тому, хто, забувшись, поїв або попив під час посту, немає гріха, тому що він зробив це ненавмисно.
3. Милість Аллага до Своїх рабів і те, як Він полегшує їм і позбавляє їх від тягот і труднощів.
4. Для того щоб піст вважався порушеним, мають бути присутніми три основні умови: 1) знання: якщо людина не знає, що дана дія порушує піст, то її піст не вважається порушеним; 2) пам'ять: якщо ж вона зробила щось, що порушує піст, забувшись, то її піст залишається дійсним і не вимагає відшкодовування; 3) добровільність: дія, яка порушує піст, повинна бути вчинена свідомо і за власним вибором, а не під примусом.

(4525)

(209) – عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ المُؤْمنينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَعْتَكِفُ العَشْرَ الأَوَاخِرَ مِنْ رَمَضَانَ، حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ، ثُمَّ اعْتَكَفَ أَزْوَاجُهُ مِنْ بَعْدِهِ. [صحيح] – [متفق عليه]

(209) – Мати віруючих Айша, нехай буде задоволений нею Аллаг, дружина Пророка, мир йому і благословення Аллага, передає, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, здійснював і'тікаф в останню декаду Рамадану, поки Аллаг не упокоїв його, а його дружини продовжили робити це після нього. [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Мати віруючих Айша, нехай буде задоволений нею Аллаг, повідомила, що пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, здійснював невідлучне перебування в мечеті (і'тікаф) в останню декаду місяця Рамадан в надії застати Ніч Передвизначення. Так тривало доти, доки Аллаг не упокоїв його, і його дружини, мир йому і благословення Аллага, продовжили здійснювати це невідлучне перебування в мечеті після його смерті.

Benefits from the Hadith:

1. Релігійно дозволене невідлучне перебування в мечеті (і'тікаф), зокрема для жінок, за умови дотримання шаріатських норм, і так, щоб не ставати джерелом спокуси для чоловіків.
2. І'тікаф особливо рекомендується проводити в

останні десять днів Рамадану, оскільки це була постійна практика Пророка, мир йому і благословення Аллага.

3. І'тікаф є підтвердженою сунною, яка не була скасована. Доказом цього слугує той факт, що дружини Пророка, мир йому і благословення Аллага, продовжували здійснювати його навіть після його смерті.

(4495)

(210) – عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ المؤْمِنِينَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْتَهِدُ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مَا لَا يَجْتَهِدُ فِي غَيْرِهِ. [صحيح] - [رواه مسلم]

(210) – Айша, нехай буде задоволений нею Аллаг, передає: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, старався в останні десять днів [Рамадану] так, як не старався в інший час». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Коли наставали останні десять днів Рамадану, пророк Мухаммад, мир йому та благословення Аллага, посилював поклоніння й покірність Аллагу, особливо активно робив добро та займався благочестям. Він робив це більше, ніж в інші дні, з огляду на велич цих ночей та бажаючи застати Ніч зумовленості.

Benefits from the Hadith:

1. Це заклик до якомога більшого здійснення благих справ та проявів покори Аллагу протягом

Рамадану загалом, і особливо в останній його декаді.

2. Остання декада Рамадану починається з ночі двадцять першого числа і триває до кінця місяця.
3. Це вказує на бажаність наповнювати благодатні періоди проявами покірності Аллагу.

(3755)

(211) – عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ المُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ أَحْيَا اللَّيْلَ، وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ، وَجَدَّ وَشَدَّ الْمِئْزَرَ. [صحيح] – [متفق عليه]

(211) – Мати віруючих Айша, нехай буде задоволений нею Аллаг, сказала: «Коли наставала остання декада Рамадану, Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, присвячував ночі поклонінню, будив своїх домочадців [для додаткових молитв], старанно поклонявся і затягував ізар [уникаючи близькості з дружинами]». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

З настанням останніх десяти ночей місяця Рамадан, пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, присвячував ночі повністю різним проявам покори Аллагу. Він будив своїх домочадців для додаткових молитв, виявляв особливу старанність у поклонінні, віддаючись йому повністю, і віддалявся від своїх дружин.

Benefits from the Hadith:

1. Мотивація наповнювати благодатні періоди часу добрими справами.
2. Ан-Нававі сказав: «З хадісу можна зробити висновок про бажаність додаткового поклоніння в останні десять ночей Рамадану і про бажаність наповнювати ці ночі різними видами поклоніння».
3. Рабу Аллага належить піклуватися про членів своєї сім'ї, спонукаючи їх до поклоніння і бути терпеливим по відношенню до них.
4. Здійснення добрих справ вимагає рішучості, терпіння і наполегливості.
5. Ан-Нававі сказав: «Вчені розійшлися в думках щодо того, що мається на увазі під затягуванням ізара. Одні сказали, що мається на увазі ревність Пророка, мир йому і благословення Аллага, в поклонінні понад звичне для нього. Інакше кажучи, мається на увазі серйозність і старанність у поклонінні. Вираз: «Я затягнув свій ізар для цього» означає: «Я присвятив цьому заняттю всього себе і віддаю йому весь свій час». Згідно з іншим поясненням, мається на увазі віддалення від дружин, щоб повністю зосередитися на поклонінні».

(4944)

(212) – عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللهِ بَاعَدَ اللهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا».

[صحيح] - [متفق عليه]

(212) – Абу Са'ід аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає: "Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Обличчя того, хто постився один день на шляху Аллага, Аллаг віддалить від Вогню на сімдесят років»". [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, роз'яснив, що той, хто поститиметься один день під час боротьби на шляху Аллага (джигаду), а згідно з іншим поясненням, як у цій боротьбі, так і поза нею, щиро, заради Аллага, сподіваючись отримати від Нього винагороду, то Аллаг зі Своєї милості віддалить його від Вогню на відстань сімдесяти років шляху.

Benefits from the Hadith:

1. Ан-Навааві сказав: «Хадіс підкреслює важливість посту на шляху Аллага. Однак це стосується лише тих, кому піст не шкодить, не заважає брати участь у битві та не перешкоджає виконанню інших важливих завдань, пов'язаних із військовою кампанією».
2. У хадісі міститься заклик до дотримання добровільного посту.
3. Обов'язковість щирості та прагнення до вдоволення Аллага. Людина не повинна постити заради показухи, слави чи будь-яких інших мирських цілей.
4. Ас-Сінді сказав: «Фраза "на шляху" може означати

боротьбу за свій щирий намір, але частіше мається на увазі піст під час боротьби на шляху Аллага. Саме останнє тлумачення є більш очевидним».

5. Ібн Хаджар сказав: «У виразі «сімдесят осеней (років)» дійсно згадується осінь – відома пора року, проте мається на увазі рік загалом. Осінь згадано, а не літо, зиму чи весну, тому що осінь є найкращим сезоном року, адже саме тоді збирають урожай».

(4436)

(213) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَوْصَانِي خَلِيلِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَلَاثٍ: صِيَامِ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ، وَرَكْعَتَيِ الضُّحَى، وَأَنْ أُوتِرَ قَبْلَ أَنْ أَنَامَ. [صحيح] – [متفق عليه]

(213) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Мій найулюбленіший друг, мир йому і благословення Аллага, заповідав мені поститися по три дні щомісяця, звершувати додаткову ранкову молитву у два ракаати та звершувати молитву" вітр" перед сном». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Цей благородний хадіс містить три дорогоцінні настанови пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага:

Перша: заклик дотримуватися посту протягом трьох днів кожного місяця.

Друга: заклик виконувати додаткову ранкову

молитву "духа".

Третя: заклик виконувати додаткову нічну молитву з непарної кількості ракаатів (вітр) перед сном, якщо людина не прокидається для її вистоювання вкінці вночі, щоб зовсім не пропустити час звершення цієї молитви.

Benefits from the Hadith:

1. Різниця в настановах Пророка, мир йому і благословення Аллага, своїм сподвижникам ґрунтується на його знанні, мир йому і благословення Аллага, про становище сподвижників та про те, що підходить кожному з них. Сильному підходить джігад, набожному підходить поклоніння, вченому підходить знання, і так далі.
2. Ібн Хаджар аль-Аскаляні сказав щодо його слів: «Піст трьох днів кожного місяця», що, як видається, маються на увазі «білі дні», а це: тринадцятий, чотирнадцятий та п'ятнадцятий дні місячного календаря (гіджри).
3. Ібн Хаджар аль-Аскаляні сказав: «У цьому [хадісі] є вказівка на бажаність звершення "вітру" перед сном, і це стосується того, хто не впевнений, що прокинеться [для нічної молитви]».
4. Важливість цих трьох діянь через те, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, заповідав їх багатьом своїм сподвижникам.
5. Ібн Дакік аль-Ід сказав щодо його слів: «І два

ракаати "духа"»: напевне, він згадав найменшу кількість ракаатів, на щодо якої є підтвердження. І в цьому є вказівка на бажаність молитви духа, і що найменша її кількість – два ракаати.

6. Час молитви духа: починається приблизно через чверть години після сходу сонця і триває до приблизно десяти хвилин до полудня. Кількість ракаатів: найменше – два, щодо найбільшої кількості є розбіжності. Було сказано вченими: вісім ракаатів, а також було сказано: немає обмежень щодо найбільшої кількості.
7. Час молитви вітр: відразу після вечірньої молитви ('іша) і до сходу світанку, і найменше – один ракаат, а найбільше - одинадцять ракаатів.

(4538)

(214) – عن أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «تَسَحَّرُوا، فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَةً». [صحيح] - [متفق عليه]

(214) – Передається зі слів Анаса ібн Маліка, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Здійснюйте сухур, [приймаючи їжу перед світанком], бо, воістину, в сахурі — благодать». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, спонукав мусульман здійснювати сахур, тобто приймати їжу в кінці ночі, готуючись таким чином до

денного посту. Це тому, що в сахурі є благодать, тобто величезне благо: це і винагорода, і можливість піднятися наприкінці ночі для звернення до Аллага з мольбами, і підкріплення сил перед постом, що додає бадьорості, та полегшення труднощів, які людина може відчувати у зв'язку з постом.

Benefits from the Hadith:

1. Цей хадіс підкреслює бажаність сахуру, адже мусульманин, приймаючи його, виконує норму Шараіта.
2. Ібн Хаджар сказав у «Фатх Аль-Барі»: «Благодать сахуру проявляється в різних аспектах: це дотримання Сунни, протиріччя людям Писання, запасання сил для поклоніння, додаткова бадьорість, придушення поганих моральних проявів, які можуть бути викликані голодом. Також сахур є причиною подачі милостині тому, хто просить у цей час або приходить розділити трапезу. Він дає можливість згадувати Аллага та звертатися до Нього з мольбами у період, коли молитви зазвичай не залишаються без відповіді, і є шансом встигнути взяти намір на піст для того, хто не зробив це перед сном».
3. Хадіс демонструє прекрасний підхід Пророка, мир йому і благословення Аллага, до навчання: він згадав постанову разом із її обґрунтуванням та мудрістю, щоб серця людей відкривалися до неї, і вони усвідомлювали велич Шаріату.

4. Ібн Хаджар сказав: «Сахур вважається здійсненим, навіть якщо людина з'їла або випила зовсім небагато».

(4498)

(215) – عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ، مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ، قَالَ: شَهِدْتُ العِيدَ مَعَ عُمَرَ بْنِ الخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَقَالَ: هَذَانِ يَوْمَانِ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صِيَامِهِمَا: يَوْمُ فِطْرِكُمْ مِنْ صِيَامِكُمْ، وَالْيَوْمُ الآخَرُ تَأْكُلُونَ فِيهِ مِنْ نُسُكِكُمْ. [صحيح] - [متفق عليه]

(215) – Передається від Абу 'Убайди, вільновідпущеника Ібн Азгара, що він сказав: «Я застав свято за часів 'Умара ібн аль-Хаттаба, нехай буде задоволений ним Аллаг, і він сказав: "Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, заборонив поститися в ці два дні: це день вашого розговіння після посту і інший день, в який ви їсте м'ясо ваших жертовних тварин"». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, заборонив дотримуватися посту в Свято розговіння (Ід аль-Фітр) та Свято жертвопринесення (Ід аль-Адха). Свято розговіння – це день, коли мусульмани вперше після місяця посту Рамадан повертаються до звичайного прийому їжі. Свято жертвопринесення – це день, коли люди споживають м'ясо жертовних тварин.

Benefits from the Hadith:

1. Заборонено поститися у Свято розговіння (Ід аль-Фітр), Свято жертвопринесення (Ід аль-Адха), а також у дні ташріка (три дні після Свята жертвопринесення). Це пов'язано з тим, що дні ташріка є продовженням Свята жертвопринесення. Винятком є лише ті, хто не зміг знайти жертовних тварин; їм дозволяється постити у дні ташріка.
2. Ібн Хаджар зазначив: «Вчені пояснили, що мета опису цих днів [свят] — вказати на причину заборони посту в них. Це потрібно, щоб чітко розмежувати піст і вказати на його завершення, відмовляючись від посту в день після його закінчення. А в інше свято від посту відмовляються заради жертвопринесення, через яке прагнуть наблизитися до Аллага, щоб люди споживали м'ясо жертовних тварин».
3. Проповіднику бажано згадувати у своїй проповіді релігійні приписи, що є нагальними та актуальними на даний момент.
4. У релігії узаконено вживання в їжу м'яса жертовних тварин.

(4527)

(216) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ يَقُمْ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» [صحيح] - [متفق عليه]

(216) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто вистоював Ніч Передвизначення з вірою та надією на винагороду від Аллага, тому буде пробачено його минулі гріхи».

[متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив про високе положення поклоніння у Ніч Передвизначення, яка настає в останні десять ночей місяця Рамадан. Той, хто проводить її у молитвах, благаннях, читанні Корану та згадуваннях Аллага, віруючи в її велич і в те, що передано про її гідність, сподіваючись на винагороду від Всевишнього Аллага, не шукаючи показухи чи слави, тому буде пробачено його попередні гріхи.

Benefits from the Hadith:

1. Велике достоїнство Ночі Передвизначення та заохочення до її проведення у поклонінні.
2. Добрі справи не приймаються, окрім як із щирим наміром і надією на винагороду від Аллага.
3. Перевага щедрості та милості Аллага, адже тому, хто проводить Ніч Передвизначення з вірою та сподіванням на винагороду, буде пробачено попередні гріхи.

(4202)

(217) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعتُ النبيَّ صلى الله عليه وسلم يقول: «مَنْ حَجَّ لِلَّهِ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(217) – Абу Гурайра, нехай буде задоволений ним Аллаг, сказав: «Я чув, як Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто здійснить хадж заради Аллага, і при цьому не буде вести себе безсоромно чи грішити, то він повернеться таким, як був у той день, коли його народила мати». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що той, хто здійснює хадж заради винагороди Всемогутнього Аллага і не веде себе непристойно, а під непристойністю тут мається на увазі як статевий акт, так і прелюдія до нього, у вигляді поцілунків та обійм, а також це слово використовується, для визначення безсоромних речей; і також він не допускає гріхів, через непослух та прогрішення, а до гріховності належить порушення заборон, пов'язаних з іхрамом. А хто здійснить хадж — той повертається прощеним, подібно до новонародженого, вільного від гріхів.

Benefits from the Hadith:

1. Гріховність (фусук) заборонена в усіх випадках, однак під час хаджу ця заборона набуває ще більшої суворості — на знак звеличення обрядів хаджу.
2. Людина народжується без жодної провини на собі, без гріхів; також не несе на собі гріхів інших.

(2758)

(218) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «تَابِعُوا بَيْنَ الحَجِّ وَالعُمْرَةِ، فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الفَقْرَ وَالذُّنُوبَ كَمَا يَنْفِي الكِيرُ خَبَثَ الحَدِيدِ، وَالذَّهَبِ، وَالفِضَّةِ، وَلَيْسَ لِلْحَجَّةِ الْمَبْرُورَةِ ثَوَابٌ إِلاَّ الجَنَّةُ». [صحيح] – [رواه الترمذي والنسائي وأحمد]

(218) – Передається зі слів Абдуллага ібн Мас'уда, що посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Раз за разом виконуйте Хадж і Умру, бо вони усувають бідність і гріхи, так само як горн очищає залізо, золото і срібло від шлаку. І немає іншої винагороди за прийнятний Хадж, окрім Раю». [صحيح] – [رواه الترمذي والنسائي وأحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, заохочував віруючих постійно здійснювати Хадж і Умру, якщо є така можливість, і не переривати ці обряди. Він пояснював, що їхнє послідовне виконання усуває бідність і очищує від гріхів, впливаючи на серце людини подібно до того, як міх, роздуваючи вогонь, очищує залізо від бруду, а метали – від сторонніх домішок.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на велику користь і важливе значення частого виконання Хаджу та Умри, і заохочення до цього.
2. Часте виконання Хаджу та Умри є однією з причин збільшення матеріального статку та прощення

гріхів.

3. Аль-Мубаракфурі сказав: «Слова "усувають бідність", тобто видаляють її. Це може означати як усунення явної бідності, через набуття багатства в руках, так і усунення внутрішньої бідності, через набуття багатства в серці».

(65627)

(219) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: أَنَّ تَلْبِيَةَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَبَّيْكَ اللهُمَّ، لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ» قَالَ: وَكَانَ عَبْدُ اللهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا يَزِيدُ فِيهَا: لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ، وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ بِيَدَيْكَ، لَبَّيْكَ وَالرَّغْبَاءُ إِلَيْكَ وَالْعَمَلُ. [صحيح] – [متفق عليه]

(219) – Абдуллаг ібн Умар, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, передає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, вимовляв тальбію наступним чином: «Ось я перед Тобою, о Аллаг, ось я перед Тобою! Ось я перед Тобою, немає у Тебе співтовариша, ось я перед Тобою! Воістину, Тобі належить хвала, і милість належить Тобі, і влада, немає у Тебе співтовариша! (Ляббай-ка-Ллагумма, ляббай-ка, ляббай-ка, ля шаріка ля-ка, ляббай-ка, інна-ль-хамда, ва-н-ні'мата ля-ка ва-ль-мульк, ля шарікя ка-ляк)». А 'Абдуллаг ібн 'Умар, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, додавав до цих слів: «Ось я перед Тобою! Ось я перед Тобою і готовий служити Тобі! Все благо в Твоїх Руках, до Тебе звернені всі прагнення знайти

винагороду і всі справи! (Ляббай-ка, ляббай-ка ва са‘дайка ва-ль-хайру бі-йадайка ва-р-рагбау іляйка ва-ль-‘амаль)». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Коли пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, приступав до здійснення хаджу або умри, він вимовляв тальбію наступним чином: «Ось я перед Тобою, о Аллаг, ось я перед Тобою»,– і це обов'язкова відповідь Тобі, знову й знову, за те, до чого Ти закликав нас із щирості, єдинобожжя, хаджу та інше. «Ось я перед Тобою, немає у Тебе співтовариша, ось я перед Тобою»,– тільки Ти гідний поклоніння, і немає у Тебе співтоваришів у Твоєму Господстві, Твоїй Божественності і Твоїх іменах і якостях. «Воістину, Тобі належить хвала»,– і вдячність, і прославлення, «і милість»,– від Тебе, і Ти даруєш її, «належить Тобі»,– в будь-якому випадку і за будь-яких обставин, «і влада»,– також належить Тобі, «немає у Тебе співтовариша»,– тобто все це належить виключно Тобі. А Ібн 'Умар, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, додавав до цих слів: «Ось я перед Тобою! Ось я перед Тобою і готовий служити Тобі!»,– я щасливий робити це раз за разом. «Все благо в Твоїх Руках»,– і по милості Твоїй, «ось я перед Тобою, до Тебе звернені всі прагнення знайти нагороду»,– адже просять лише у Того, в Чиїх Руках благо «і всі справи»,– заради Тебе, і лише Ти гідний поклоніння.

Benefits from the Hadith:

1. Тальбія в хаджі та умрі узаконена в релігії та передбачена нею, тому що вона є особливим символом паломництва, подібно до того, як такбір є особливим символом молитви.
2. Ібн аль-Мунір сказав: «У законності тальбії міститься вказівка на те, що Всевишній Аллаг виявив пошану Своїм рабам: адже вони прибувають до Його Дому, тому що це Він, Пречистий і Всевишній, запросив і покликав їх».
3. Найкраще дотримуватися тальбії, яку вимовляв пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, проте немає нічого поганого в цьому додаванні, оскільки мало місце мовчазне схвалення її Пророком, мир йому і благословення Аллага. Ібн Хаджар сказав: «І це найсправедливіша думка. Слід вимовити окремо ті слова, які передаються від Пророка, мир йому і благословення Аллага, а потім вже, якщо бажає, додати передані від сподвижників або інші доречні слова, щоб вони не змішувалися. Це схоже на ситуацію з молитвою в ташаггуді, оскільки про неї Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «А потім нехай вибирає з прохань і прославлень що забажає», – тобто після того, як вимовив слова, що передаються від Пророка , мир йому і благословення Аллага».
4. Чоловікам бажано вимовляти тальбію голосно,

тоді як жінка повинна вимовляти її тихо, щоб не привертати до себе уваги чоловіків.

(4535)

(220) – عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهَا أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ» يَعْنِي أَيَّامَ الْعَشْرِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ قَالَ: «وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ ذَلِكَ بِشَيْءٍ». [صحيح] - [رواه البخاري وأبو داود، واللفظ له]

(220) – Передається від Ібн Аббаса, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що він сказав: Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Немає днів, у які праведні справи були б більш улюбленими для Аллага, ніж у ці дні», – маючи на увазі перші десять днів місяця Зуль-Хіджжа.Люди запитали: «О Посланець Аллага, навіть боротьба на шляху Аллага?» Він сказав: «Навіть боротьба на шляху Аллага, за винятком чоловіка, який вирушив, жертвуючи собою і своїм майном, і не повернувся з цього з нічим». [صحيح] - [رواه البخاري وأبو داود، واللفظ له]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює, що праведні справи в перші десять днів місяця Зуль-Хіджжа є кращими та вищими за статусом, ніж у будь-які інші дні року.

Сподвижники, нехай буде задоволений ними Аллаг,

запитали Пророка, мир йому і благословення Аллага, про джихад в інші дні року — чи він кращий, чи все ж таки праведні справи в ці десять днів. Адже вони добре знали, що джихад є одним із найкращих вчинків.

Пророк, мир йому і благословення Аллага, відповів, що праведні справи в ці дні кращі навіть за джихад в інші дні, за винятком людини, яка вийшла муджахідом, ризикуючи своїм життям і своїм майном на шляху Аллага, і втратила своє майно та віддала свою душу на шляху Аллага. Саме це є тим випадком, який перевищує за нагородою праведні справи в ці благословенні дні.

Benefits from the Hadith:

1. Перевага праведних справ у перші десять днів місяця Зуль-Хіджжа. Мусульманин повинен скористатися цими днями і примножувати в них акти поклоніння: згадування Всевишнього Аллага, читання Корану, промовляння такбіру «Аллагу акбар», тахлілю «Ля іляга ілля-Ллаг», тахміду «Аль-хамду лі-Лляг», виконання молитов, милостиню, піст та всі інші праведні вчинки.

(6255)

(221) – عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «جَاهِدُوا الْمُشْرِكِينَ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَأَلْسِنَتِكُمْ». [صحيح] - [رواه أبو داود والنسائي وأحمد]

(221) – Анас, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Боріться з багатобожниками своїм

майном, своїми душами і своїми язиками». [رواه أبو داود والنسائي وأحمد] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, наказав вести боротьбу з невіруючими і докладати максимальних зусиль у протистоянні з ними і використовувати усі доступні засоби відповідно до наших можливостей, щоб Слово Аллага було понад усе. Сюди належить, зокрема:

– Витрачання коштів на боротьбу з ними: купівля озброєння, матеріальне забезпечення тих, хто б'ється на шляху Аллага тощо.

– Фізична участь у боротьбі з ними.

– Заклик їх до Ісламу своєю мовою, наведення доводів проти них, рішуча і вичерпна відповідь їм.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі міститься заклик та заохочення до боротьби з багатобожниками – як фізично, так і майном та промовами, відповідно до можливостей кожної людини. Джигад не обмежується лише фізичним боєм.
2. Наказ боротися в даному випадку означає обов'язковість. Проте, джигад може бути як індивідуальним обов'язком, так і колективним, залежно від обставин.
3. Аллаг наказав джихад з певною метою. Це, наприклад: боротьба з проявами багатобожжя

(приписуванням Аллагові співтоваришів) та з його прихильниками, тому що Аллаг ніколи не схвалить багатобожжя. Також це усунення перешкод на шляху заклику до Аллага, захист віри від усього, що суперечить їй, і захист мусульман, їхніх земель, їхньої честі та майна.

(64597)

(222) – عَنْ أَبِي الحَوْرَاءِ السَّعْدِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ رضي الله عنهما: مَا حَفِظْتَ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «دَعْ مَا يَرِيبُكَ إِلَى مَا لاَ يَرِيبُكَ، فَإِنَّ الصِّدْقَ طُمَأْنِينَةٌ، وَإِنَّ الكَذِبَ رِيبَةٌ».

[صحيح] - [رواه الترمذي والنسائي وأحمد]

(222) – Передається від Абу аль-Хавра'і ас-Са'ді, який сказав: «Я запитав Аль-Хасана ібн Алі, нехай буде задоволений Аллаг ними обома: "Що ти запам'ятав від Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага?" Він сказав: "Я запам'ятав від Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага:" «Залиш те, що викликає в тебе сумніви, заради того, що не викликає в тебе сумнівів! Бо, воістину, правдивість – це спокій, а неправда – тривога». [صحيح] - [رواه الترمذي والنسائي وأحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, наказав залишати усе те зі слів та вчинків, відносно чого ти маєш сумніви: чи дозволено воно, чи заборонено – заради того, в благості і дозволеності чого

ти впевнений, адже серце заспокоюється від цього, в той час, як сумнівні речі викликають тривожать серце та змушують його хвилюватися.

Benefits from the Hadith:

1. Мусульманин повинен будувати своє життя на основі справ, в дозволеності яких він впевнений, та залишати сумнівні рішення, а також діяти в релігії на основі знань та мудрості.
2. Заборона керуватися сумнівними рішення.
3. Якщо ви бажаєте собі душевного спокою, то залиште сумнівне та віддаліться від нього.
4. Милість Аллага до Своїх рабів полягає в тому, що Він наказав їм те, в чому є спокій для душі та розуму, і заборонив їм те, в чому є тривога та невизначеність.

(4564)

(223) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِي مَا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا، مَا لَمْ تَعْمَلْ أَوْ تَتَكَلَّمْ». [صحيح] - [متفق عليه]

(223) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, Аллаг не запитує членів моєї громади за те [гріховне], що нашіптує їм душа, поки вони не зроблять або не скажуть [те, до чого вона їх підштовхує]». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення

Аллага, повідомив, що з мусульманина не стягується за ті гріхи, на які підштовхує його душа, доти, доки це не перейде у відкриті свідомі дії від нього або в слова, оскільки Аллаг не обтяжив Своїх рабів непід'ємними задачами і пробачив їм подібні навіювання в думках. З громади Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, не стягується за те погане, про що вони думали, доти, доки вони не вирішать здійснити це на практиці. Якщо ж воно утвердилося в серці і було вирішено це здійснити, як у випадку з пихатістю, гординею, лицемірством, діями органів тіла або зі словами, вимовленими язиком, то за це їм уже доведеться відповідати.

Benefits from the Hadith:

1. Всеблагий і Всевишній Аллаг прощає віруючому неналежні думки та навіювання душі, які в нього виникають, і не запитає його про це.
2. Якщо чоловікові приходять думки про розлучення з дружиною, проте він не заявив про розлучення у встановленій Шаріатом формі ні в усному, ні в письмовому вигляді, то це не вважається розлученням.
3. Хоч би які мерзенні думки і спонукання не виникали в людини, вона за це не буде запитана доти, доки вони не утвердяться в її серці як свідомий намір, і не будуть втілені в життя у вигляді слів або дій.
4. Особливо високе положення відведене громаді

Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, адже Всевишній Аллаг виділив її, знявши з неї відповідальність за нашіптування душі, на відміну від більш ранніх громад.

(58144)

(224) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ اللهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(224) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, Аллаг не дивиться на ваш зовнішній вигляд і ваше багатство, але Він дивиться на ваші серця та ваші вчинки». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пояснив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що Аллаг не дивиться на зовнішність рабів і на їхні тіла — чи гарні вони чи ні, великі чи малі, здорові чи хворі. Так само Він не дивиться на їхнє майно — чи багато його, чи мало. Всемогутній Аллаг не притягує Своїх рабів до відповідальності за ці речі і за різницю між ними в цьому. Але Він дивиться на їхні серця — що в них із благочестя, впевненості, щирості, правдивості чи показухи й прагнення до слави. А також дивиться на їхні вчинки — чи вони праведні чи зіпсовані. І відповідно до цього Він винагороджує або карає.

Benefits from the Hadith:

1. Указівка на необхідність дбати про виправлення серця та очищення його від усіх ганебних рис.
2. Праведність серця досягається через щирість, а праведність вчинків — через дотримання шляху Пророка, мир йому і благословення Аллага. Саме це і є основою, за якою Всевишній Аллаг оцінює Своїх рабів.
3. Не слід людині обманюватися своїм багатством, красою, тілесною силою чи будь-якими іншими проявами цього світу.
4. Застереження від того, щоб зосереджуватися лише на зовнішньому, нехтуючи виправленням внутрішнього стану.

(4555)

(225) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قال: قال رَسُولُ الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ اللهَ يَغَارُ، وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ يَغَارُ، وَغَيْرَةُ اللهِ أَنْ يَأْتِيَ الْمُؤْمِنُ مَا حَرَّمَ عَلَيْهِ». [صحيح] – [متفق عليه]

(225) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, Всевишній Аллаг ревнує, і віруючий мусульманин ревнує, а ревнощі у Аллага викликає те, що людина робить те, що Аллаг заборонив їй». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що Аллаг – Ревнивий, Він гнівається і не любить, як і віруючий ревнує, гнівається і не любить щось. Але причиною ревнощів Аллага є те, що віруючий здійснює те, що Аллаг заборонив, як наприклад, перелюб, содомію, крадіжку, вживання алкоголю та інші гріхи.

Benefits from the Hadith:

1. Остерігайтеся гніву Аллага, і покарання за порушення Його заборон.

(3354)

(226) – عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ»، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ وَمَا هُنَّ؟ قَالَ: «الشِّرْكُ بِاللهِ، وَالسِّحْرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللهُ إِلَّا بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَالتَّوَلِّي يَوْمَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(226) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Уникайте семи смертних гріхів!». Вони запитали: «О Посланець Аллага, яких саме?» Він сказав: Поклоніння іншим поряд з Аллагом, чаклунство, вбивство душі, яку Аллаг заборонив, окрім як по праву, вживання доходу з лихварства, привласнення майна сироти, втечі з поля бою, та наклеп на праведних, не причетних до перелюбу віруючих жінок». [متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, наказує своїй громаді триматися подалі від семи смертних злочинів і гріхів, і коли його запитали про них, які вони, то він пояснив:

Перший: це - багатобожжя, шляхом надання комусь якостей, схожих або подібних до божественних якостей Аллага, Пречистий Він від цього, у будь-якій формі, і присвячення будь-якого виду поклоніння будь-кому, крім Всемогутнього Аллага; І пророк виділив насамперед багатобожжя, адже це найбільший з гріхів.

Другий: чаклунство – це вчинок, яке складається із зав'язування вузлів, вимовляння заклинань, виготовлення нібито «цілющої» їжі чи напоїв, віра в допомогу диму та ін. Воно впливає на тіло зачарованого і може спричинити його смерть, чи хворобу, чи призвести до розлучення подружжя. Це шайтанські ритуали, і частіше за все досягти в них результатів можливо лише через багатобожжя та зближення зі злими духами, або чимось таким, що їм подобається.

Третій: вбивство душі, яку Аллаг заборонив вбивати, окрім як на основі законного вироку, який виносить суддя.

Четвертий: використовувати дохід здобутий безпосередньо через лихварство, або будь-яку вигоду здобуту в цей спосіб.

П'ятий: користуватися без права майном дитини, чий батько помер, коли вона ще не досягла свого

повноліття.

Шостий: втеча від бою з невіруючими.

Сьомий: звинувачення благочестивих вільних жінок у перелюбі, а також звинувачення в цьому непричетних чоловіків.

Benefits from the Hadith:

1. Основні великі гріхи не обмежуються тільки цим, але ці сім виділені через їхню велич і небезпеку.
2. Дозволено вбити людину, якщо є на це законне право, таке як відплата за вбивство, або віровідступництво, або перелюб того, хто вже був одружений, і це рішення може бути тільки на основі законного вироку, який виносить шаріатський суддя.

(3331)

(227) – عن أبي بكرة رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ؟» ثَلَاثًا، قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ، قَالَ: «الْإِشْرَاكُ بِاللهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ» وَجَلَسَ وَكَانَ مُتَّكِئًا، فَقَالَ: «أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ»، قَالَ: فَمَا زَالَ يُكَرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا: لَيْتَهُ سَكَتَ. [صحيح] - [متفق عليه]

(227) – Передається від Абу Бакрата, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, тричі запитав: "Чи не повідомити мені вам про найбільш тяжкі гріхи (кабаїр)?" Люди сказали: "Так, звісно, о Посланець Аллага!" Він сказав: "Це надання Аллагу

співтоваришів і нешанобливе відношення до батьків". І він піднявся в положення сидячи, після того, як був напівлежачи, і продовжив: "І брехливі слова та лжесвідчення!" І він повторював це так довго, що ми почали говорити [із жалю до нього]: "Ах, якби він зупинився!"» [متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Повідомив Пророк, мир йому і благословення Аллага, своїм сподвижникам про найбільші гріхи, і згадав ці три:

1. Баготобожжя – це поклоніння будь-кому іншому, крім Аллага, і прирівнювання когось до Аллага в Його Пануванні, чи Божественності, чи в Іменах та Атрибутах.

2. Непослух батькам – це будь-яка шкода, завдана батькам словом чи ділом, або обділивши їх в добрі.

3. Неправдиві висловлювання, в тому числі неправдиві свідчення – це будь-яке неправдиве та сфальсифіковане твердження, що має на меті підірвати репутацію особи, проти якої воно застосовується, щоб заволодіти її майном, зазіхнути на її честь тощо.

Пророк, мир йому і благословення Аллага, неодноразово застерігав від неправдивих слів, звертаючи увагу на їхню огидність і шкідливі наслідки для суспільства, аж доки сподвижники не сказали: «Ах, якби він зупинився!», — із співчуття до нього та з неприязні до того, що його турбувало.

Benefits from the Hadith:

1. Найбільшим гріхом є ширк (багатобожжя), тому що Аллаг зробив його першим і найбільшим з великих гріхів, і це підтверджується словами Всевишнього Аллага: «Воістину, Аллаг не пробачає багатобожжя, але Він пробачає те, що менше цього, тому, кому побажає».
2. Хадіс вказує на велике значення прав батьків, оскільки право батьків тут співвідноситься з правом Всемогутнього Аллага.
3. Гріхи поділяються на великі та малі. Великий гріх — це кожен гріх, за який встановлено мирське покарання, як-от хадд або прокляття, або за який є погроза покаранням у Майбутньому житті, як-от погроза входження до Вогню. Великі гріхи мають різні ступені, деякі з них є тяжчими за інші у забороні. Малі ж гріхи — це всі ті, що не належать до великих.

(2941)

(228) – عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «الْكَبَائِرُ: الْإِشْرَاكُ بِاللهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَقَتْلُ النَّفْسِ، وَالْيَمِينُ الْغَمُوسُ».

[صحيح] - [رواه البخاري]

(228) – Передається від Абдуллага ібн 'Амра ібн аль-Аса, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Великі гріхи – це надання Аллагу співтоваришів,

нешанобливе відношення до батьків, вбивство людини і брехлива клятва». [رواه البخاري] - [صحيح]

Explanation:

Описав Пророк, мир йому і благословення Аллага, великі гріхи, тобто ті, за які обіцяно суворе покарання в цьому світі або у житті вічному.

І перший із них – "багатобожжя": поклоніння будь-кому, окрім Аллага, і ототожнення когось на рівні з Аллагом в тому, що є особливістю лише Аллага з Його Господства, Божественності а також в Його іменах і атрибутах.

Другий – "непослух батькам": все, що завдає шкоди батькам словом чи ділом, а також невиконання обов'язків перед ними.

Третій – "вбивство душі": безпідставне і неправомірне, з точки зору шаріата, вбивство людини, як прояв несправедливості та агресії.

Четвертий – "брехлива клятва": це фальшива, неправдива клятва. Вона називається буквально(الغموس - занурююча), тому що вона занурює свого володаря в гріх або в Пекло, бо він свідомо дає брехливу клятву.

Benefits from the Hadith:

1. Важливо, що за "занурюючу клятву" немає встановленого конкретного виду спокути, через її серйозність і злочинність, але покаяння є обов'язковим.
2. В хадісі згадано саме ці чотири гріхи, бо саме вони

є найтяжчими, і тут не мається на увазі, що тяжкі гріхи тільки ці, а інших немає.

3. Гріхи поділяються на великі та малі. Великий гріх — це кожен гріх, за який встановлено мирське покарання, як-от хадд або прокляття, або за який є погроза покаранням у Майбутньому житті, як-от погроза входження до Вогню. Великі гріхи мають різні ступені, деякі з них є тяжчими за інші у забороні. Малі ж гріхи — це всі ті, що не належать до великих.

(3044)

(229) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الدِّمَاءِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(229) – Передається від Абдуллага ібн Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Сказав Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага: "Перше, за що буде проведено розрахунок між людьми в Судний День, – за кров, яку було пролито". [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, згадував, що перше, за що будуть судити людей у Судний день, – це за їх несправедливість між собою, а саме: за пролиття крові під час вбивств та поранень.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує не велике та серйозне положення в питанні життя та здоров'я людей, тому починати потрібно з найважливішого.
2. Ступінь гріхів збільшується відповідно до величини завданої шкоди. А найбільшим гріхом є вбивство невинних душ, страшніше за що може бути тільки зневіра в Аллага та багатобожжя по відношенню до Аллага Всевишнього.

(2962)

(230) – عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ قَتَلَ مُعَاهَدًا لَمْ يَرَحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ، وَإِنَّ رِيحَهَا تُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا».

[صحيح] - [رواه البخاري]

(230) – Передається від 'Абдуллага ібн Умара, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто, вб'є не мусульманина, який уклав мирний договір з мусульманами, навіть не відчує райських пахощів, незважаючи на те, що вони відчуваються на відстані сорока років». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює, що обіцяно суворе покарання тому, хто вб'є невіруючого, який знаходиться на землях мусульман, і з яким укладено союзний договір та гарантована

безпека, то такий не відчує пахощів Раю, а його запах буде відчуватися на відстані сорока років подорожі.

Benefits from the Hadith:

1. Заборонено вбивати невіруючих, з якими мусульмани уклали союзний договір (муагад), та тих із людей Писання, які знаходяться під протекторатом мусульман (зіммій), та тих невіруючих, кому гарантована безпека під час їх перебування на землях мусульман (муста'ман). І таке вбивство – є одним із найтяжчих гріхів.
2. Муагад: людина - не мусульманин, з яким укладена союзна угода і він перебуває на своїх землях, при умові, що він не знаходиться в стані війни з мусульманами.
3. Зіммій: людина - не мусульманин, той хто проживає на землях мусульман і платить за себе встановлений податок – джиз'ю.
4. Муста'ман: людина - не мусульманин, той хто тимчасово знаходиться на землях мусульман і має договір з мусульманами, який гарантує мир та безпеку.
5. Суворе застереження щодо порушення договорів укладених з не мусульманами.

(64637)

(231) – عن جُبَير بن مُطْعِم رضي الله عنه أنه سمع النبي صلى الله عليه وسلم يقول: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعُ رَحِمٍ». [صحيح] - [متفق عليه]

(231) – Передається від Джубайра ібн Мут'іма, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він почув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не увійде до Раю той, хто розриває родинні зв'язки». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що той, хто обриває зв'язки з родичами, не виконує своїх обов'язків перед ними, шкодить їм або чинить до них несправедливість — заслуговує на те, щоб не увійти до Раю.

Benefits from the Hadith:

1. Розривання родинних зв'язків – один із найтяжчих гріхів.
2. Поняття підтримки родинних зв'язків визначається загальноприйнятими нормами серед людей, і може змінюватися залежно від місця, часу та обставин.
3. Підтримувати родинні зв'язки означає відвідувати родичів, допомагати їм матеріально, чинити їм добро, провідувати хворих серед них, і закликати їх до добра, і застерігати їх від зла, тощо.
4. Чим ближчий родич, з яким розірвано зв'язок, тим важчим є гріх.

(5367)

(232) – عن أنس بن مالك رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ، وَيُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ، فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(232) – Передається від Анаса ібн Маліка, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто бажає, щоб йому було примножено наділ (ризк) і щоб йому було продовжено життя, нехай підтримує родинні зв'язки». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, закликає до підтримки родинних зв'язків — через відвідування родичів, прояв турботи до них як тілесно, так і матеріально, та інші форми доброти. Адже це є причиною збільшення наділу та продовження життя.

Benefits from the Hadith:

1. Родинні зв'язки — це родичі як з боку батька, так і з боку матері, і що ближчим є родич, то більшої турботи він заслуговує.
2. Винагорода відповідає вчинку: хто підтримує свої родинні зв'язки добром і щирістю, того Аллаг обдарує продовженням віку та примноженням наділу.
3. Підтримка родинних зв'язків є причиною розширення наділу та продовження життя. І хоча кількість прожитих років та обсяг ризку визначені, однак це може означати, що Аллаг дарує баряку

(благословення) у майні та часі: людина встигає зробити більше корисного, ніж інші. А деякі вчені вважають, що це збільшення може бути буквальним — і в багатстві, і в тривалості життя. Аллаг знає краще.

(5372)

(233) – عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِئِ، وَلَكِنِ الْوَاصِلُ الَّذِي إِذَا قُطِعَتْ رَحِمُهُ وَصَلَهَا». [صحيح] - [رواه البخاري]

(233) – Від Абдуллага ібн Амра, хай буде задоволений ним Аллаг і його батьком, передається, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «По-справжньому підтримує родинні зв'язки не той, хто робить це лише у відповідь, а той, хто підтримує їх, навіть якщо рідня розриває з ним стосунки». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що досконалим у підтриманні родинних зв'язків не є той, хто просто відповідає добром на добро. По-справжньому, підтримує зв'язок із родичами той, з ким родичі поривають стосунки, але він продовжує підтримувати їх, навіть якщо вони завдають йому зла, але це не заважає йому відповідати їм благодіяннями на їх зло.

Benefits from the Hadith:

1. Підтримка родинних зв'язків у розумінні шаріату — це не просто відповідь добром на добро. Це — підтримувати стосунки з тими, хто розірвав їх з тобою, прощати тих, хто був до тебе несправедливим, і давати тим, хто відмовив тобі. Це не зв'язок, побудований на взаємній вигоді.
2. Збереження родинних зв'язків здійснюється через надання їм усього можливого блага: матеріальної допомоги, щирих молитв за них, заклику до схвалюваного та застереження від ганебного, а також шляхом усунення від них усякого можливого зла.

(3854)

(234) – عَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ: مَنْ أَبَرُّ؟ قَالَ: «أُمَّكَ، ثُمَّ أُمَّكَ، ثُمَّ أُمَّكَ، ثُمَّ أَبَاكَ، ثُمَّ الْأَقْرَبَ فَالْأَقْرَبَ». [حسن] – [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(234) – Багз ібн Хакім передає від свого батька розповідь свого діда: «Я запитав: "О Посланець Аллага, кого мені слід шанувати?" Він відповів: "Твою матір, потім твою матір, потім твою матір, потім твого батька, потім твоїх найближчих родичів"». [حسن] – [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що найбільшої поваги, доброго ставлення,

благодіяння та підтримки зв'язку заслуговує мати. Він тричі підтвердив її перевагу над іншими, щоб підкреслити її виняткове становище. Потім пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, пояснив, хто наступний за нею у шанобливості, а саме: батько, потім інші родичі відповідно до ступеня спорідненості. Це означає, що чим рідніше родич, тим більше у нього прав на підтримку з ним родинних зв'язків.

Benefits from the Hadith:

1. У хадісі на перше місце поставлена мати. За нею йде батько, а за ним вже інші родичі відповідно до ступеня спорідненості.
2. Роз'яснення становища батьків і особливо матері.
3. Про шанобливе ставлення до матері в хадісі згадується тричі. Це обумовлено тим, скільки вона робить для своїх дітей та скільки труднощів їй доводиться пережити. Спочатку виношування дитини, потім пологи, потім грудне вигодовування дитини – усі ці тяготи випадають на долю її одної. Тільки після цього вони вже разом з батьком виховують дитину.

(58188)

(235) – عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «أَتَدْرُونَ مَا الْغِيبَةُ؟»، قَالُوا: اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ»، قِيلَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ؟ قَالَ: «إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدِ اغْتَبْتَهُ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ فَقَدْ بَهَتَّهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(235) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Чи знаєте ви, що таке гиба (плітка)?» Вони сказали: «Аллаг і Його Посланець знають краще».Він сказав: «Це коли ти згадуєш про свого брата те, що йому неприємно». Люди запитали: «А як щодо того, якщо це дійсно є в моєму браті?» Він, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Якщо це є в ньому — ти вже пліткував про нього. А якщо цього в ньому немає — то ти звів на нього наклеп». [رواه مسلم] - [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює в цьому хадісі, що таке заборонена плітка (гиба). Вона полягає у згадуванні свого брата-мусульманина в його відсутності тим, що йому не сподобалося б, — будь то фізична чи моральна риса, навіть якщо це правда. Наприклад: сказати про когось, що він одноокий, шахрай, брехун або щось подібне з осудного.

А якщо в людині немає того, що було сказано, — то це вже не просто плітка, а ще й наклеп, тобто зведення брехні на людину, вільну від сказаного.

Benefits from the Hadith:

1. Пророк, мир йому і благословення Аллага, був чудовим учителем: він привертав увагу до важливих питань, ставлячи їх у формі запитань.
2. Сподвижники, коли казали: «Аллагу та Його

Посланцю відомо краще», — цим проявляли високі манери та глибоку повагу до Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага.

3. Той, кого питають, але він не знає відповіді, може сказати: «Аллаг знає краще».
4. Шаріат піклується про добробут суспільства через збереження прав, зміцнення братерства між мусульманами та запобігання ворожнечі.
5. Плітка (гиба) є забороненою, за винятком деяких випадків, пов'язаних із загальною користю, наприклад: коли пригноблений повідомляє про того, хто його утискає, тому, хто може допомогти йому відновити справедливість, — і скаже: «Такий-то завдав мені шкоди». Також це стосується звернення за порадою у справах шлюбу, ділового партнерства чи сусідства, коли є потреба згадати певні недоліки особи.

(5326)

(236) – عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ، وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ، وَمَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ فِي الدُّنْيَا فَمَاتَ وَهُوَ يُدْمِنُهَا لَمْ يَتُبْ، لَمْ يَشْرَبْهَا فِي الْآخِرَةِ». [صحيح] - [رواه مسلم وأخرج البخاري الجملة الأخيرة منه]

(236) – Передається зі слів ібн 'Умара, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Усе п'янке – хамр, і все п'янке – заборонене, а хто пив вино в цьому світі постійно до самої смерті, не покаявшись,

той не буде пити райське вино у світі вічному». [صحيح] – [رواه مسلم وأخرج البخاري الجملة الأخيرة منه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що все, що затьмарює розум і позбавляє його, є хамром, тобто: п'янким, незалежно від того, чи це пиття, їжа, дим чи щось інше. Усе, що сп'янює і позбавляє розуму Всевишній Аллаг заборонив і наказав уникати, як у малій кількості, так і у великій. А той, хто пив будь-що із цих п'янких напоїв та постійно їх вживав, так і не покаявшись перед смертю, той заслуговує на покарання від Аллага, будучи позбавленим можливості пити їх у Раю.

Benefits from the Hadith:

1. Причина заборони п'янкого – стан сп'яніння, тому все, що сп'янює, незалежно від його виду, є забороненим (харам).
2. Всевишній Аллаг заборонив усе п'янке через велику шкоду та зло, яке воно містить.
3. Вживання п'янкого в Раю є досконалістю насолоди та повнотою блаженства.
4. Той, хто не утримався від вживання п'янкого в цьому світі, буде позбавлений Аллагом можливості пити його в Раю, адже винагорода відповідає вчинкам.
5. В хадісі міститься заклик до спішки з каяттям в гріхах за життя до того, як наступить смерть.

(58259)

(237) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: لَعَنَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّاشِيَ وَالْمُرْتَشِيَ فِي الْحُكْمِ. [صحيح] - [رواه الترمذي وأحمد]

(237) – Передається від Абу Гурейри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Посланець Аллага, мир йому та благословення Аллага, прокляв тих, хто дає, або бере хабар при винесенні рішення». [صحيح] - [رواه الترمذي وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, звернувся до Аллага з благанням про прокляття – віддалення від милості Всевишнього Аллага для того, хто дає хабарі, і хто бере хабаря.

Сюди також відносяться і ті випадки, коли хабаря дають суддям для зміни судового рішення, яке вони навмисне виносять, на користь хабародавця, щоб той отримав вигідне для себе судове рішення, не маючи на це законного права.

Benefits from the Hadith:

1. Забороняється давати хабар, брати хабар, бути посередником у дачі хабаря, та сприяти дачі хабаря, оскільки це є співучастю у вчиненні злочину.
2. Хабарництво – один з найбільших гріхів, адже Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, прокляв того, хто дає хабарі, і того, хто їх бере.

3. А хабарництво у сфері судочинства та правосуддя є більшим злочином і ще важчим гріхом, оскільки воно передбачає несправедливість щодо підсудного, і прийняття рішення всупереч тому, що постановив Аллаг.

(64689)

(238) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَنَاجَشُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اللهِ إِخْوَانًا الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ، وَلَا يَحْقِرُهُ التَّقْوَى هَاهُنَا» وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ «بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ، دَمُهُ، وَمَالُهُ، وَعِرْضُهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(238) – Абу Гурайра, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не заздріть один одному, не завищуйте ціни, відмовтеся від взаємної ненависті, не відвертайтеся один від одного, і нехай одні з вас не перебивають торгівлю іншим. І будьте, о раби Аллага, братами! Мусульманин мусульманину – брат, і він не гнобить його, не залишає його без підтримки і не зневажає його. А богобоязливість — ось тут!» – при цьому він вказав собі на груди, повторюючи ці слова тричі. «Досить зла робить людина, яка зневажає свого брата-мусульманина. Для кожного мусульманина недоторканні кров, майно і честь іншого мусульманина». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, наказав мусульманину добре ставитися до свого брата по вірі і роз'яснив деякі обов'язки мусульман по відношенню до одновірців, а також деякі етичні приписи, серед яких: Перша настанова: не заздріть один одному, тобто не бажайте іншому мусульманину втратити благ, які він має. Друга: не пропонуйте привселюдно вищу ціну на товар, не маючи наміру його купувати. Це робилося або на користь продавця, або щоб нашкодити покупцеві. Третя: уникайте взаємної ненависті, яка передбачає бажання нашкодити, що є протилежністю любові. Винятком є ненависть заради Всевишнього Аллага, адже вона є обов'язковою. Четверта: не повертайтеся один до одного спиною, тобто не відвертайтеся один від одного та не оголошуйте один одному бойкот. П'ята: не перебивайте один одному торгівлю, тобто ніхто не повинен говорити тому, хто вже купив товар в іншого: «Відмовся від тієї угоди, і я продам тобі те ж саме за меншу ціну або за ту ж ціну, але товар кращої якості». Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, дав настанову загального характеру: поводьтеся як брати, дотримуючись згаданих заборон, виявляючи любов, милосердя, доброту та взаємодопомогу в добрих справах, і будьте щирими до всіх. Це братство передбачає наступне: ніхто не повинен утискати свого брата-мусульманина і будь-яким чином зазіхати на

нього. він не повинен дозволяти комусь утискати свого брата по вірі і залишати його без допомоги та підтримки в таких обставинах, коли він дійсно здатен допомогти йому і позбавити його від утисків і несправедливості. Як і не повинен зневажати його і применшувати його значення, дивитися на нього зверхньо та з насмішкою, оскільки все це є наслідком зарозумілості в серці. Потім пророк Мухаммад. мир йому і благословення Аллага, тричі пояснив, що богобоязливість – у серці, і в чиєму серці є богобоязливість, що передбачає доброчесність, страх перед Аллагом і усвідомлення своєї відповідальності перед Ним, той не стане зневажати мусульманина. А достатнє зло і моральна вада – зневажливе ставлення до брата-мусульманина, оскільки це обумовлено наявністю зарозумілості в серці. Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, ще раз наголосив, що життя, майно та честь кожного мусульманина є недоторканними. Це означає, що заборонено вбивати, ранити чи бити іншого мусульманина, а також брати його майно без дозволу і паплюжити його честь чи походження.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі – наказ робити все, що передбачає братерство по вірі, і заборона всіх слів і дій, що суперечать цьому братерству.
2. Основа богобоязливості — це знання про Аллага, яке міститься в серці, страх та усвідомлення

відповідальності перед Ним. А наслідком цієї богобоязливості стають добрі справи.

3. Явні відхилення від прямого шляху свідчать про слабку богобоязливість у серці.
4. Забороняється ображати мусульманина в будь-який спосіб, чи то словами, чи діями.
5. До забороненої заздрості не відноситься той випадок, коли мусульманин бажає мати щось подібне до того, що є в іншого, але не бажає, щоб той, втратив своє благо. Це називається «білою заздрістю». Вона є дозволеною і сприяє змаганню в добрі.
6. Людина за своєю природою не бажає, щоб хтось перевершував її в чомусь із достоїнств і досягнень. Якщо вона прагне, щоб інша людина втратила свої блага, то це засуджувана заздрість. Однак, якщо вона лише бажає мати щось подібне, це вже дозволена «біла заздрість».
7. До перебивання торгівлі іншому не відноситься той випадок, коли людина роз'яснює покупцеві, що його значно обдурили в торгівлі (наприклад, продали йому товар за дуже завищеною ціною), бо цього вимагає щиросердне ставлення до брата по вірі, за умови, що він робить це саме з наміром дати добру пораду брату по вірі, а не нашкодити продавцю, оскільки справи оцінюються за намірами.
8. До перебивання торгівлі не відноситься і той

випадок, коли продавець і покупець ще не домовилися і ціна не була затверджена.

9. До забороненої взаємної ненависті, згаданої в даному хадісі, не відноситься ненависть заради Аллага. Вона є обов'язковою і відноситься до головних опор віри.

(4706)

(239) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: «إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ؛ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ، وَلَا تَحَسَّسُوا، وَلَا تَجَسَّسُوا، وَلَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللهِ إِخْوَانًا». [صحيح] - [متفق عليه]

(239) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Уникайте підозр, бо підозри є найбільш брехливими з промов». Не вишукуйте недоліки один одного, і не шпигуйте, не заздріть, не відвертайтеся один від одного, і не ставтеся один до одного з ненавистю, а будьте рабами Аллага – братами між собою!». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, забороняє і застерігає від певних вчинків, які призводять до розділення і ворожнечі між мусульманами, серед них:

Підозри – це безпідставне звинувачення, яке виникає в серці без конкретних доказів, і пояснив

пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, що це одна з найбільш брехливих промов.

І серед них: вишукування – це пошук в людях їх недоліків через спостереження за ними, або підслуховуючи їхні розмови.

Та шпигунство – шукання прихованих справ людини, і найчастіше про нього кажуть, як про прояв зла.

І серед них: заздрість – це ненависть до чужих благ і бажання, щоб вони втратили їх.

І серед них: відвертання — стан взаємовідносин, коли одні відвертаються від інших, і не вітають своїх одновірців-мусульман, і не відвідують їх.

І серед них: взаємна ненависть – стан ненависті та відрази, яка призводить до завдання шкоди, злості та жорстокого ставлення.

Потім він, мир йому і благословення Аллага, всеохоплюючою фразою, сказав те, яким чином визначаються вірні взаємовідносини між мусульманами: «І будьте рабами Аллага – братами між собою!». Адже, братство – це саме той зв'язок, який об'єднує людей та збільшує любов і симпатію між ними.

Benefits from the Hadith:

1. Не буде помилкою, якщо думати погано про тих, хто відкрито робить зло, тож віруючий повинен бути обережним і розсудливим, щоб не потрапити під дії вороже налаштованих людей.
2. Суть полягає в тому, щоб уникати поспішного звинувачення людей у злодіяннях, і відстоювати

свою точку зору без аргументів. А щодо того, що ненароком виникає в душі людини із дурних думок, то за це людина не буде розрахована перед Аллагом.

3. Заборона всього, що може спричинити розбрат та ворожнечу між членами мусульманської громади, таких як шпигунство, заздрість тощо.
4. Заповідь ставитися до мусульманина щиро та з любов'ю, як до брата.

(5332)

(240) – عن حذيفة رضي الله عنه قال: سمعتُ النبيَّ صلى الله عليه وسلم يقول: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَّاتٌ». [صحيح] - [متفق عليه]

(240) – Передається зі слів Хузайфи, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не увійде до Раю пліткар». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що пліткар — той, хто передає слова між людьми з метою зіпсувати їхні стосунки — заслуговує на покарання: не потрапити до Раю.

Benefits from the Hadith:

1. Плітки відносяться до тяжких гріхів.
2. Заборона розповсюджувати плітки. Адже це сприяє псуванню відносин, як між окремими

людьми, так і між цілими групами людей всередині суспільства.

(5368)

(241) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «كُلُّ أُمَّتِي مُعَافًى إِلَّا المُجَاهِرِينَ، وَإِنَّ مِنَ المُجَاهَرَةِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلًا، ثُمَّ يُصْبِحَ وَقَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ، فَيَقُولَ: يَا فُلَانُ، عَمِلْتُ البَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا، وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ، وَيُصْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(241) – Передається від Абу Гурайри, що він сказав: «Я чув, що посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: “Усі члени моєї громади перебуватимуть у благополуччі, крім тих, хто здійснює гріхи відкрито, а до відкритого здійснення гріхів відноситься те, коли будь-хто скоїв щось уночі, а на ранок Аллаг уже приховав це, проте він [ганьбить самого себе], розповідаючи комусь: “О, такий-то! Учора я вчинив те-то і те-то”, і тим самим зриваючи з себе покривало, яким вкрив його Господь [напередодні]”». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що мусульманин, який здійснив гріх, може сподіватися на помилування і пробачення від Аллага, проте на пробачення не заслуговує та людина, яка здійснила гріх з гордістю і безсоромністю, як наприклад: здійснює гріх вночі, а на ранок Аллаг сховав його вчинок і прикрив

його від осуду людей, але він почав розповідати іншим про свій гріх, який здійснив вчора, коли був під покровом Господа свого, і цими словами він знімає з себе той покров, яким вкрив його Аллаг!

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на огидність публічного розголосу своїх гріхів після того, як Аллаг приховав це від них.
2. Відкрите вчинення гріха спричиняє поширення непристойностей серед віруючих.
3. Якщо Аллаг скриє людину в цьому світі, то Він захистить її і у Вічному житті, і це одна з найбільших милостей Всемогутнього Аллага до Своїх рабів.
4. Той, хто страждає від залежності перед якимись гріхами, повинен приховувати цей гріх, і каятися перед Аллагом.
5. Величезний гріх беруть на себе ті, хто свідомо демонструє свої злодіяння і тим самим втрачає можливість отримати пробачення.

(3756)

(242) – عَنِ ابْنِ عُمَرَ رضي الله عنهما: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ النَّاسَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ، فَقَالَ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ اللهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَتَعَاظُمَهَا بِآبَائِهَا، فَالنَّاسُ رَجُلَانِ: بَرٌّ تَقِيٌّ كَرِيمٌ عَلَى اللهِ، وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ هَيِّنٌ عَلَى اللهِ، وَالنَّاسُ بَنُو آدَمَ، وَخَلَقَ اللهُ آدَمَ مِنْ تُرَابٍ، قَالَ اللهُ: {يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ

ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ} [الحجرات: 13]». [صحيح] - [رواه الترمذي وابن حبان]

(242) – Передається від Ібн 'Умара, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком: Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, звернувся з проповіддю до людей у день відкриття Мекки і сказав: «О люди, Аллаг звільнив вас від ідолопоклонства часів невігластва і від гордині за своє походження, і тепер люди діляться на дві категорії: праведних і богобоязливих – шановних перед Аллагом, та нечестивців і безбожників – принижених перед Аллагом. Всі люди – сини Адама, і Аллаг створив Адама із землі, і сказав Аллаг: ﴿О, люди! Воістину, Ми створили вас із одного чоловіка та однієї жінки, і розмноживши, зробили вас різними народами і племенами, щоб ви знайомились один з одним. Воістину найповажніші з вас перед Аллагом – ті, хто найбільше остерігаються гріхів і покарання Аллага. Воістину, Аллаг – Всезнаючий, Відаючий!﴾» [Аль-Худжурат: 13]"

[صحيح] - [رواه الترمذي وابن حبان]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, звернувся до народу в день завоювання Мекки і сказав: «О люди, Аллаг віддалив, та звільнив вас від гордині і пихатості епохи доісламського невігластва, а також від того, щоб ви вважали себе кращими, тільки на основі

свого родового походженням. А істинно люди бувають тільки двох видів:

або праведний, побожний, слухняний віруючий, який поклоняється тільки Всемогутньому Аллагу – то такий є почесним перед Аллагом, навіть якщо він не походить із знатного роду, яких поважають люди.

Або ж невіруючим, грішником, нечестивцем, – то такий є приниженим перед Аллагом, який нічого не вартий, навіть якщо він має знатне походження і владу, та користується серед людей престижем.

Всі люди – діти Адама, а Аллаг створив Адама із землі, тому не личить тому, хто походить із землі, бути зарозумілим і захоплюватися собою. І про це свідчать слова Всевишнього Аллага: ﴿О, люди! Воістину, Ми створили вас із одного чоловіка та однієї жінки, і розмноживши, зробили вас різними народами і племенами, щоб ви знайомились один з одним. Воістину найповажніші з вас перед Аллагом – ті, хто найбільше остерігаються гріхів і покарання Аллага. Воістину, Аллаг – Всезнаючий, Відаючий!﴾ [Аль-Худжурат: 13]

Benefits from the Hadith:

1. Заборона вихвалятися родоводом і походженням.

(65074)

(243) – عن عائشة رضي الله عنها عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِنَّ أَبْغَضَ الرِّجَالِ إِلَى اللهِ الْأَلَدُّ الْخَصِمُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(243) – Передається від Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Найненависнішими людьми перед Аллагом є запеклі сперечальники». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє нам, що Аллаг, Благословенний і Всевишній, ненавидить тих, хто схильний до надмірних і запеклих суперечок — тих, хто не приймає істину, навіть коли вона очевидна, і намагається відкинути її пустими словесними маніпуляціями. Або ж сперечається з правдою, але робить це жорстоко, несправедливо, задля перемоги, а не заради справедливості.

Benefits from the Hadith:

1. Відстоювання своїх прав, гарантованих шаріатом, через судовий процес або законну скаргу не входить до числа заборонених суперечок. Це не є осуджуваним, адже людина домагається справедливості дозволеним шляхом.
2. Суперечки й конфлікти є серед головних лих, яких може наробити язик. Саме через них виникають ворожнеча, роз'єднаність і відчуження серед мусульман.
3. Суперечка може бути дозволеною і навіть похвальною, якщо вона ведеться з благими намірами, заради істини, з використанням правильних доказів і ввічливого стилю. Однак

якщо її мета — відкинути істину, підтримати брехню чи сперечатися без знання і доказів — така суперечка є осуджуваною і забороненою.

(5474)

(244) – عن أبي بَكرة رضي الله عنه قال: سمعتُ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم يقول: «إِذَا الْتَقَى الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا فَالْقَاتِلُ وَالْمَقْتُولُ فِي النَّارِ»، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ هَذَا الْقَاتِلُ، فَمَا بَالُ الْمَقْتُولِ؟ قَالَ: «إِنَّهُ كَانَ حَرِيصًا عَلَى قَتْلِ صَاحِبِهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(244) – Передається від Абу Бакри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли два мусульмани схрещують мечі, то і вбивця, і вбитий опиняться у Вогні». Я запитав: «О Посланець Аллага, а вбивця — це зрозуміло, але чому і вбитий?» Він сказав: «Адже він також прагнув убити свого товариша». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що коли два мусульмани зустрінуться й схрестять мечі з наміром убити один одного, то обидва увійдуть до Вогню: вбивця — бо вбив свого товариша, сподвижники здивувалися: чому вбитий потрапить до Вогню? І Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що він теж прагнув убити свого товариша, і єдина причина, чому він не зробив цього — те, що його випередив інший.

Benefits from the Hadith:

1. Покарання справедливе щодо того, хто твердо намірився зробити гріховне і почав втілювати це в діях.
2. Суворе застереження від збройної боротьби між мусульманами, оскільки за це обіцяно Вогонь.
3. Винятком є ситуації, коли мусульмани воюють із заколотниками або з тими, хто чинить нечестя — тоді це не підпадає під це застереження.
4. Той, хто вчинив великий гріх, не виходить з Ісламу тільки через його скоєння, адже Пророк, мир йому і благословення Аллага, назвав обох бійців мусульманами.
5. Якщо мусульмани схрестили будь-яку зброю, яка може призвести до вбивства, то і вбивця, і вбитий будуть у Вогні. Згадка про меч у хадісі — лише приклад.

(4304)

(245) – عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال:

«مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السِّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا». [صحيح] - [متفق عليه]

(245) – Передається від Абу Муса аль-Аш'арі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Хто піднімає зброю проти нас, той не один з нас". [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, застерігає від того, щоб брати в руки зброю проти мусульман, щоб залякати або пограбувати їх. Той, хто робить це без права, здійснив великий злочин і тяжкий гріх, та заслужив за це суворе покарання.

Benefits from the Hadith:

1. Суворе застереження проти того, щоб мусульманин воював зі своїми побратимами-мусульманами.
2. До найбільшого зла і найбільшого нечестя на землі відноситься застосування зброї проти мусульман і вбивство людей без права.
3. Вищезгадана погроза не поширюється на тих, хто веде боротьбу по-праву, наприклад, боротьбу з поневолювачами, зловмисниками та іншими.
4. Заборонено лякати мусульман зброєю чи чимось іншим, навіть жартуючи.

(2997)

(246) – عن عائشة رضي الله عنها قالت: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «لَا تَسُبُّوا الْأَمْوَاتَ، فَإِنَّهُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى مَا قَدَّمُوا». [صحيح] - [رواه البخاري]

(246) – Передається від Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не ганьбіть померлих, адже вони вже зіштовхнулися з тим, що приготували для себе [за життя]». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив заборону зневажати померлих і принижувати їхню честь. Це — один із ганебних проявів поганої моралі, адже ці люди вже досягли того, що підготували собі своїми праведними чи грішними вчинками. І навіть якщо їх не досягають ці слова, шкода від них стосується живих.

Benefits from the Hadith:

1. Цей хадіс — доказ заборони зневажливо говорити про померлих.
2. Утримання від зневаги до померлих — це врахування інтересів живих і засіб збереження безпеки суспільства від ворожнечі та ненависті.
3. Мудрість заборони полягає в тому, що померлі вже отримали результат своїх справ, і їх ганьба нічого не змінить, а лише образить їхніх живих родичів.
4. Людині слід утримуватися від слів, у яких немає користі.

(5364)

(247) – عن أبي أيوب الأنصاري رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ، يَلْتَقِيَانِ، فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا، وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(247) – Передається від Абу Айюба аль-Ансарі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не дозволено

мусульманину розривати стосунки зі своїм братом більше ніж на три дні, протягом яких вони при зустрічі відвертатимуться один від одного. А найкращим із них є той, хто першим привітає іншого». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, заборонив мусульманину розривати стосунки зі своїм братом-мусульманином більше ніж на три ночі, так що при зустрічі вони не вітаються і не розмовляють один з одним.

І найкращим із цих двох, хто посварився, є той, хто намагається припинити цей розрив і першим вітає свого брата. Варто зазначити, що тут мається на увазі припинення спілкування через особисті образи. А що стосується відсторонення заради Аллага — як, наприклад, щодо грішників, нововведенців або поганих товаришів, — то таке відсторонення не обмежується трьома днями, а триває доти, доки зберігається користь у цьому, і припиняється лише після усунення причини.

Benefits from the Hadith:

1. Дозволено тимчасове припинення спілкування терміном до трьох днів — з огляду на людську природу, яка може піддатися емоціям чи миттєвому гніву. Цей строк надається для того, щоб тимчасове роздратування встигло минути і не перетворилось на тривалу ворожнечу.
2. Привітання (салям) — це шлях до зняття напруги

між серцями. Воно очищує душі, усуває образу, і є знаком щирої любові між мусульманами.

3. Іслам закликає до братерства та згуртованості серед мусульман.

(5365)

(248) – عن سهل بن سعد رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ يَضْمَنْ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(248) – Передається від Сагля ібн Са'да, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто гарантує мені (стриманість) у тому, що між його щелепами, і тому, що між його ногами — тому я гарантуватиму Рай». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив про дві дії, якщо мусульманин буде їх дотримуватися, то ввійде до Раю, який Аллаг обіцяв Своїм рабам.

Перша — оберігати свій язик від слів, які гнівлять Всевишнього Аллага.

Друга — оберігати статеві органи від скоєння заборонених дій, зокрема перелюбу.

Адже саме ці дві частини тіла є найпоширенішими засобами вчинення гріхів.

Benefits from the Hadith:

1. Оберігання язика та статевих органів від заборонених вчинків — один із шляхів до Раю.
2. Пророк, мир йому і благословення Аллага, особливо згадав язик і статеві органи, бо саме вони є найбільшим джерелом випробувань і лих для людини як у цьому світі, так і в останньому житті. Більшість бід людини пов'язані саме з нехтуванням обережності у словах і діях, пов'язаних із пристрастями.

(3475)

(249) – عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ -وَكَانَ غَزَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ غَزْوَةً- قَالَ: سَمِعْتُ أَرْبَعًا مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَعْجَبْنَنِي، قَالَ: «لَا تُسَافِرِ المَرْأَةُ مَسِيرَةَ يَوْمَيْنِ إِلَّا وَمَعَهَا زَوْجُهَا أَوْ ذُو مَحْرَمٍ، وَلَا صَوْمَ فِي يَوْمَيْنِ: الفِطْرِ وَالأَضْحَى، وَلَا صَلاَةَ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، وَلَا بَعْدَ العَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ، وَلَا تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلاَثَةِ مَسَاجِدَ: مَسْجِدِ الحَرَامِ، وَمَسْجِدِ الأَقْصَى، وَمَسْجِدِي هَذَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(249) – Передається від Абу Саїда аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, який брав участь разом із Пророком, мир йому і благословення Аллага, у дванадцяти військових походах. Він сказав: «Я почув від Пророка, мир йому і благословення Аллага, чотири настанови, які мені сподобалися». І він сказав: «Жінці не дозволено вирушати в подорож тривалістю два дні, окрім як разом зі своїм чоловіком або махрамом. І не

дозволено постити у два дні — у День розговіння та у День жертвопринесення. І не дозволено виконувати молитву після ранкової молитви, доки не зійде сонце, і після передвечірньої молитви, доки не зайде сонце. І не вирушають у дорогу з наміром поклоніння, окрім як до трьох мечетей: Заповідної мечеті, мечеті Аль-Акса та цієї моєї мечеті». [متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, заборонив чотири речі:

Перша — заборона жінці вирушати в подорож тривалістю два дні без свого чоловіка або одного з її махрамів, тобто тих родичів, з якими їй назавжди заборонено одружуватися, як-от: батько, син, син брата, син сестри, дядько по батькові та дядько по матері, і подібні до них.

Друга — заборона постити у День розговіння та у День жертвопринесення, незалежно від того, чи це піст за обітницею, добровільний піст чи піст як спокута.

Третя — заборона виконувати добровільні молитви після передвечірньої молитви до заходу сонця, а також після ранкової молитви до сходу сонця.

Четверта — заборона вирушати в подорож до будь-якого місця з наміром поклоніння та з переконанням у його особливій перевазі або примноженні винагороди за молитву в ньому, окрім трьох мечетей.

Тому не вирушають у дорогу з метою молитви, окрім як до Заповідної мечеті, Пророчої мечеті та мечеті

Аль-Акса, адже винагорода за молитву примножується лише в цих трьох мечетях.

Benefits from the Hadith:

1. Жінці не дозволено подорожувати без махрама (опікуна).
2. Жінка не може бути махрамом для іншої жінки під час подорожі, як на це прямо вказує хадіс: «...окрім як із чоловіком або махрамом».
3. Усе, що вважається подорожжю, заборонене для жінки без супроводу чоловіка або махрама. Згадка про два дні в хадісі пов'язана з обставинами запитувача та умовами того часу.
4. Махрам жінки — це її чоловік або той, з ким їй назавжди заборонено одружуватися:
5. через кровну спорідненість, як батько, син, дядько по батькові чи по матері;
6. через грудне вигодовування, як батько по вигодовуванню чи дядько по вигодовуванню;
7. або через шлюбні зв'язки, як батько чоловіка.
8. Махрам повинен бути мусульманином, дорослим, розсудливим, надійним і таким, кому можна довіряти, адже сенс махраму — захист жінки, її оберігання та піклування про неї.
9. Шаріат виявляє особливу турботу про жінку, захищає її та оберігає.
10. Добровільні молитви без конкретної причини не дозволені після молитви Фаджр і після молитви Аср. Винятком є пропущені обов'язкові молитви та

молитви, що мають причину, як-от молитва-вітання мечеті та подібні до неї.

11. Заборонено виконувати молитву під час сходу сонця і безпосередньо після нього, доки сонце не підніметься над горизонтом на висоту списа, що становить приблизно від десяти до п'ятнадцяти хвилин.
12. Час молитви Аср триває до заходу сонця.
13. Дозволено збиратися в подорож для відвідування трьох мечетей.
14. Хадіс вказує на гідність відвідування цих трьох мечетей і їх перевагу над іншими місцями.
15. Не дозволено вирушати в подорож з метою відвідування могил, навіть якщо це могила пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага. Водночас дозволено відвідати її тому, хто перебуває в Медіні або прибув туди з іншою дозволеною або узаконеною метою.

(10603)

(250) – عن أسامة بن زيد رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَا تَرَكْتُ بَعْدِي فِتْنَةً أَضَرَّ عَلَى الرِّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(250) – Передається від Усами ібн Зейда, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не залишив я після себе спокуси більш шкідливої для чоловіків, ніж жінки». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що він не залишив після себе випробування, шкідливішого для чоловіків, ніж жінки. Якщо це його дружина чи жінка з його родини, то може статися, що він піде за нею у порушенні Закону Аллага. А якщо це чужа жінка, то спокуса виникає через спілкування чи усамітнення з нею та те зло, яке з цього випливає.

Benefits from the Hadith:

1. Мусульманин повинен остерігатися випробування жінками і закривати кожен шлях, який може привести до цієї спокуси.
2. Віруючий повинен триматися за Аллага і звертатися до Нього з благанням про захист від спокус.

(5830)

(251) – عَن عَبْدِ اللَّهِ بنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: «مَنِ اسْتَطَاعَ البَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ، وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ، فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ». [صحيح] – [متفق عليه]

(251) – Передається зі слів 'Абдуллага ібн Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Ми були разом з Пророком, мир йому і благословення Аллага, і він сказав: "Хто з вас здатен утримувати сім'ю, то нехай одружується, бо, воістину, це допомагає притупляти погляд і оберігати статеві органи [від

забороненого]. А хто не має такої можливості, тому слід поститися, бо, воістину, це буде для нього подібно оскопленню"». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, закликав одружуватися тих, хто здатен мати статеві стосунки і має можливість фінансово забезпечувати сім'ю, адже це захистить їхній зір від погляду на заборонене, а його статеві органи – від забороненого контакту, і не дозволить впасти в гріхи. А хто не має фінансових можливостей, але здатний до статевих відносин, той повинен поститися, адже піст притуплює пристрасть і оберігає від її дурних наслідків.

Benefits from the Hadith:

1. Іслам приділяє велику увагу збереженню цнотливості та захисту від мерзотних вчинків.
2. Заклик поститися тим, хто не має можливості одружитися, адже піст послаблює жагу.
3. Причина порівняння посту з оскопленням (від араб. «віджа»), адже кастрація – це порушення судин яєчок, а зі зникненням статевої функції, зникає і статеве бажання. Так само й піст послаблює статеву пристрасть.

(5863)

(252) – عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ، وَإِنَّ اللهَ مُسْتَخْلِفُكُمْ فِيهَا، فَيَنْظُرُ كَيْفَ تَعْمَلُونَ، فَاتَّقُوا الدُّنْيَا وَاتَّقُوا النِّسَاءَ، فَإِنَّ أَوَّلَ فِتْنَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَتْ فِي النِّسَاءِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(252) – Абу Са'ід аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, зі слів Пророка, мир йому і благословення Аллага, що він сказав: «Воістину, світ цей солодкий і свіжий, і, воістину, Аллаг зробив так, що ви змінюєте в ньому один одного, і Він дивиться на те, що ви робите, тож остерігайтеся цього світу та остерігайтеся жінок, адже, воістину, перше, чим були випробувані нащадки (пророка) Ісраїля, це спокуса жінками». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює, що світ солодкий на смак і зелений на вигляд, тому людина може обманутися та захопитися ним і зробити його своєю головною ціллю. І Господь Всемогутній зробив так, що ми, люди, змінюємо один одного в цьому земному житті, щоб ми проявили наші діяння, і Він побачив, чи ми слухаємося Його, чи не слухаємось. Потім він наказав нам бути обачними, щоб нас не обдурили насолоди та прикраси цього світу, і щоб ми не залишили того, що наказав нам Аллаг, і не почали робити те, що Він нам заборонив. І одна з найбільших спокус цього світу, якої потрібно остерігатися, – це спокуса жінками, і це була перша спокуса, яку не витримав народ Ісраїля.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі заклик дотримуватися набожності та богобоязненості, і не захоплюватися цим світом та його прикрасами.
2. Остерігайтеся спокуси жінками: остерігайтеся погляду на них, легковажності у змішуванні їх із чужими чоловіками та всього подібного.
3. Спокуса жінками – одна з найбільших спокус цього світу.
4. Хадіс вчить нас брати уроки з досвіду попередніх народів, адже те, що сталося з народом Ізраїля, може статися і з іншими.
5. Саме випробування жінками може бути двох видів: якщо жінка є дружиною чоловіка, то вона може вимагати від нього на себе більші витрати, ніж ті, які він може собі дозволити, і цим буде відволікати його від справ поклоніння Аллагу, змушуючи його повністю зануритися у заробіток. А якщо жінка є сторонньою особою для чоловіка, то спокуса нею полягає в тому, що чоловік може спокуситися нею, і відвернутися від істини. І також, якщо жінки з'являться в громадському місці, і поєднаються з чоловіками, особливо якщо вони оголені, то це може призвести до перелюбу у всіх його етапах і видах. Тож, висновок один: віруючий повинен шукати захисту у Аллага, і намагатися якомога сильніше уникати спокус.

(3053)

(253) – عَنْ مُعَاوِيَةَ الْقُشَيْرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا حَقُّ زَوْجَةِ أَحَدِنَا عَلَيْهِ؟، قَالَ: «أَنْ تُطْعِمَهَا إِذَا طَعِمْتَ، وَتَكْسُوَهَا إِذَا اكْتَسَيْتَ، أَوِ اكْتَسَبْتَ، وَلَا تَضْرِبِ الْوَجْهَ، وَلَا تُقَبِّحْ، وَلَا تَهْجُرْ إِلَّا فِي الْبَيْتِ» [حسن] – [رواه أبو داود وابن ماجه وأحمد]

(253) – Му'авія аль-Кушайрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає: "Я запитав: «О Посланець Аллага, яке право наших дружин на нас?» Він відповів: «Ти повинен годувати її, коли їси сам, одягати її, коли одягаєшся сам [або: заробляєш], не бити її по обличчю і не ображати, і якщо й залишати її на ложі, то тільки залишаючись з нею в одному будинку»". [حسن] – [رواه أبو داود وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, запитали про те, які обов'язки має чоловік перед своєю дружиною, і Пророк, мир йому і благословення Аллага, згадав кілька речей, зокрема такі:

По-перше, він не повинен залишати її без їжі, коли їсть сам: йому належить годувати її щоразу, коли сам приймає їжу.

По-друге, він не повинен обіляти її в одязі, якщо в нього самого він є: якщо є можливість одягнутися самому, то й дружину зобов'язаний забезпечити одягом.

По-третє, він не повинен бити її без причини чи потреби. Якщо ж йому доводиться вдарити її з

виховною метою або через невиконання релігійних обов'язків, це має бути несильний удар, і ні в якому разі не можна бити по обличчю, оскільки це найповажніша, найпомітніша та найніжніша частина тіла, на якій розташовані важливі органи.

По-четверте, він не повинен паплюжити її або говорити щось на кшталт: «Нехай спотворить Аллаг обличчя твоє!» та бажати нанести травми її обличчю, чи будь-якій іншій частині її тіла. Адже Всевишній Аллаг надав людині образ і сформував її тіло, і Він зробив прекрасним усе, що створив. Засудження творіння може мати на увазі осуд Творця, нехай вбереже нас Аллаг від подібного!

По-п'яте, він не повинен залишати її на ложі, йдучи при цьому в інше місце чи до іншого дому. Це стосується випадку, коли чоловік залишає дружину на ложі з виховною метою.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на прагнення сподвижників знати свої обов'язки перед іншими, яких вони повинні дотримуватися, а також власні права.
2. Обов'язок чоловіка – утримувати дружину та забезпечувати її одягом і житлом.
3. Заборонено ображати та принижувати морально й фізично.
4. До заборонених образ належать фрази на кшталт: «Ти з поганого племені» або «Ти з поганої сім'ї» і так далі в тому ж дусі.

(254) – عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الخُدْرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَضْحَى أَوْ فِطْرٍ إِلَى المُصَلَّى، فَمَرَّ عَلَى النِّسَاءِ، فَقَالَ: «يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ، تَصَدَّقْنَ، فَإِنِّي أُرِيتُكُنَّ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ» فَقُلْنَ: وَبِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «تُكْثِرْنَ اللَّعْنَ، وَتَكْفُرْنَ العَشِيرَ، مَا رَأَيْتُ مِنْ نَاقِصَاتِ عَقْلٍ وَدِينٍ أَذْهَبَ لِلُبِّ الرَّجُلِ الحَازِمِ مِنْ إِحْدَاكُنَّ»، قُلْنَ: وَمَا نُقْصَانُ دِينِنَا وَعَقْلِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «أَلَيْسَ شَهَادَةُ المَرْأَةِ مِثْلَ نِصْفِ شَهَادَةِ الرَّجُلِ» قُلْنَ: بَلَى، قَالَ: «فَذَلِكِ مِنْ نُقْصَانِ عَقْلِهَا، أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ» قُلْنَ: بَلَى، قَالَ: «فَذَلِكِ مِنْ نُقْصَانِ دِينِهَا». [صحيح] – [متفق عليه]

(254) – Абу Са'ід аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає: «Посланець вийшов у Свято жертвопринесення або у Свято розговіння до місця молитви і, проходячи повз жінок, [зупинився і] сказав: "О жінки! Роздавайте милостиню, бо, воістину, я бачив, що ви складете більшість мешканців Пекла". Вони запитали: "Через що ж, о Посланець Аллага?" Він відповів: "Ви багато проклинаєте і проявляєте невдячність своїм чоловікам, і я не бачив неповноцінних розумом і релігією, які позбавляли б рішучого чоловіка розуму більшою мірою, ніж будь-яка з вас". Вони запитали: "А в чому полягає неповноцінність нашої релігії і нашого розуму, о Посланець Аллага?" Він відповів: "Хіба свідчення жінки не прирівнюється до половини свідчення чоловіка?" Вони сказали: "Це так". Він сказав: "Це від неповноцінності її розуму. І хіба вона не залишає молитву і піст на час менструації?" Вони відповіли: "Це

так". Він сказав: "Це від неповноцінності її релігії"». [متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, вийшов у день свята до місця молитви. Він обіцяв жінкам якось дати настанови саме їм, окремо від чоловіків, і виконав свою обіцянку цього дня. І він сказав: «О жінки! Роздавайте милостиню і частіше просіть в Аллага прощення, бо ці дві дії належать до найбільших причин прощення гріхів, адже, воістину, я бачив у ніч дивовижної нічної подорожі до Єрусалима, що ви становите більшість мешканців Вогню».

Одна розумна, розсудлива і гідна жінка серед них запитала: «О Посланець Аллага, з якої причини ми складемо більшість мешканців Пекла?»

Він відповів: «З кількох причин: так, ви часто проклинаєте і лаєте, а також порушуєте права чоловіка». Після цього він охарактеризував жінок, сказавши: «Я не бачив нікого з неповноцінним розумом чи релігією, крім вас, хто був би настільки здатен здолати розумного, розважливого, рішучого чоловіка, який добре володіє собою».

Вона запитала: «О Посланець Аллага! А що являють собою неповноцінність розуму та релігії?»

Він відповів: «Якщо говорити про неповноцінність розуму, то ж свідчення двох жінок прирівнюється до свідчення одного чоловіка. Це неповноцінність розуму. А неповноцінність релігії виражається в

неповноцінності благих справ, оскільки жінка не молиться по кілька днів через менструацію, а також не тримає піст у Рамадан у дні менструації. Це неповноцінність релігії». Однак вони не заслуговують осуду за це і з них не стягується за це, бо вони такими створені, подібно до того, як людина взагалі створена такою, що любить майно, поспішає у справах, є неосвіченою і так далі. Однак він згадав про це як застереження чоловікам від зваблювання ними.

Benefits from the Hadith:

1. Жінкам бажано відвідувати святкову молитву, і щоб для них проводилися окремі повчання.
2. Нехтування правами чоловіка та надмірне прокльони є великими гріхами, оскільки обіцянка Пекла за певний непослух свідчить про його серйозність.
3. У хадісі роз'яснюється, що віра збільшується і зменшується. Чим більше людина поклоняється, тим міцнішою стає її віра і досконалішою релігія. І навпаки, менше поклоніння означає менш повноцінну релігію.
4. Ан-Нааві сказав: «Розум, як і віра, може збільшуватися та зменшуватися (прогресувати та регресувати). Згадка про неповноцінність жінок не є докором, адже це їхня природна особливість, з якою вони створені. Це було сказано з метою застерегти чоловіків від спокуси жінками. А саме покарання настає за невдячність перед

чоловіками та інші провини, а не за цю неповноцінність. І варто зазначити, що неповноцінність релігії не завжди означає гріх: це поняття значно ширше».

5. У хадісі показано, як учень звертається до свого вчителя, а послідовник – до свого наставника, аби отримати роз'яснення, коли сказане йому незрозуміле.
6. З хадісу випливає, що свідчення жінки прирівнюється до половини свідчення чоловіка з огляду на емоційність жінок.
7. Ібн Хаджар сказав: «Щодо його слів: "...і я не бачив неповноцінних..." мені бачиться, що це відноситься до причин того, що вони складуть більшість мешканців Пекла, адже вони стають причиною втрати чоловіком розуму до такої міри, що він починає робити або говорити неналежне: в цьому разі вони розділяють з ними гріх, і їхній гріх може бути навіть більшим, ніж його».
8. Жінці заборонено молитися і поститися під час менструації або післяпологової кровотечі, а після очищення вони зобов'язані відшкодовувати тільки пропущені дні посту.
9. Добронравність пророка Мухаммада (мир йому і благословення Аллага), який відповідав жінкам на їхні запитання без будь-яких докорів чи агресії.
10. Ібн Хаджар сказав: «Милостиня допомагає людині позбутися покарання, і вона може спокутувати

гріхи, скоєні по відношенню до творінь».

11. Ан-Нававі сказав: «Неповноцінність релігії у жінок через залишення ними молитви і посту в період менструації, оскільки у того, хто робить багато поклоніння, збільшується віра і релігія, а у кого неповноцінне поклоніння, у того і релігія неповноцінна. До того ж неповноцінність релігії буває такою, що передбачає гріх, як у випадку з тим, хто залишає молитву, піст або інші обов'язкові види поклоніння без поважної причини, а буває такою, що не передбачає гріха, як у випадку з тим, хто залишає п'ятничну молитву, участь у джигаді та інші необов'язкові для нього дії без поважної причини, а буває взагалі релігійним обов'язком, як у випадку із залишенням молитви й посту жінкою в період менструації».

(10011)

(255) – عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِيَّاكُمْ وَالدُّخُولَ عَلَى النِّسَاءِ» فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الأَنْصَارِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَفَرَأَيْتَ الحَمْوَ؟ قَالَ: «الحَمْوُ المَوْتُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(255) – Передається від Укби ібн 'Аміра, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Остерігайтеся заходити до [сторонніх] жінок!» Один чоловік із ансарів запитав: «О Посланець Аллага, мир йому і

благословення Аллага, а якщо це близький родич чоловіка?» Він відповів: «Близький родич чоловіка – смерть!» [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, застерігав від спілкування з жінками, які не є родичками, кажучи: «Остерігайтеся самі заходити до жінок, і нехай жінки не заходять до вас».

«А як щодо родичів чоловіка?» — запитав чоловік з ансарів. – «Таких як брат чоловіка, його племінники, його дядько чи двоюрідний брат, та інших, за кого їй дозволено виходити заміж, якби вона не була одруженою?»

Тоді Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Стережіться його так само, як ви остерігаєтеся смерті!» Адже усамітнене спілкування з близькими родичами чоловіка (чоловічої статі) несе загрозу перелюбу та загибелі в релігії. Дружина чоловіка може спілкуватися тільки з тими його родичами, які є для неї махрамом, як його тато чи син, а щодо інших родичів чоловіка (чоловічої статі), то спілкування з ними підпадає під більшу заборону, ніж спілкування зі стороннім чоловіком. Адже буває, що часто доводиться перетинатися з родичами чоловіка, і це становить небезпеку для жіночої честі. Заборонене усамітнення та перелюб з таким родичом більш ймовірно, ніж зі стороннім чоловіком, оскільки він легко може потрапити на її територію та постаратися звабити її.

Жінку неможливо повністю приховати від таких родичів чоловіка, адже зазвичай до цього ставляться легковажно, тому, теоретично, цей родич завжди має можливість для звабливання та усамітнення з дружиною свого брата. І такий вчинок є настільки ж огидним і згубним, як і смерть, відповідно потрібно бути суворим та обережним в цьому питанні.

Benefits from the Hadith:

1. Забороняється заходити до сторонніх жінок та усамітнюватися з ними, аби запобігти перелюбу та розпусти
2. Ця заборона стосується всіх сторонніх осіб, включно з братом чоловіка та іншими його родичами (чоловічої статі), які не є махрамами для жінки. Важливо розуміти, що таке відвідування неминуче призведе до забороненого усамітнення.
3. Загалом, слід уникати потенційно небезпечних ситуацій, щоб не потрапити в біду.
4. Імам ан-Нававі сказав: «Мовознавці зійшлися на думці, що 'аль-ах'маа' (الأَحْمَاء) — це родичі чоловіка (дружини), такі, як його батько, дядьки, його брати, племінники, та двоюрідні брати, і подібні до них. А 'аль-ах'таан' (الأَخْتَان) — це родичі дружини (чоловіка). Щодо терміну 'аль-ас'хаар' (الأَصْهار), то він стосується обох типів (родичів як з боку чоловіка, так і з боку дружини)».
5. Порівняння «хамуа» родича чоловіка зі смертю, то Ібн Хаджар пояснив, що араби часто описують

небажану чи вкрай небезпечну річ словом «смерть». Це порівняння використовується для підкреслення серйозності та згубності ситуації.

(5888)

(256) – عن أبي موسى رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ». [صحيح] – [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(256) – Передається від Абу Муси, нехай буде задоволений нам Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Немає шлюбу без опікуна (валія)». [صحيح] – [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пояснив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що шлюб жінки може бути дійсним лише тоді, коли вона має опікуна, відповідального за заключення шлюбного договору з її сторони.

Benefits from the Hadith:

1. Присутність опікуна жінки є обов'язковою умовою для укладання шлюбу. Якщо шлюб укладається без опікуна, або якщо жінка сама себе видає заміж, то такий шлюб – недійсний.
2. Опікун – це найближчий родич до жінки, і відповідно, дальній родич не може взяти на себе обов'язок опікунства, якщо є той, хто ближче до неї по родинності.
3. Опікун має відповідати наступним вимогам:

мукалляф (тобто має бути розумним і повнолітнім мусульманином, який несе перед Аллагом відповідальність за свої вчинки), чоловіком, повинен бути розсудливим, здатним подбати про інтереси жінки в тому, що стосується укладання шлюбу. Також опікун має сповідувати ту саму релігію, що і його підопічна. Якщо такий не володіє цими якостями, то він не може виконувати роль опікуна при укладанні шлюбного договору.

(58066)

(257) – عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ المُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللهُ عنْها قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَيُّمَا امْرَأَةٍ نَكَحَتْ بِغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهَا، فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ -ثَلَاثَ مَرَّاتٍ- فَإِنْ دَخَلَ بِهَا فَالْمَهْرُ لَهَا بِمَا أَصَابَ مِنْهَا، فَإِنْ تَشَاجَرُوا فَالسُّلْطَانُ وَلِيُّ مَنْ لَا وَلِيَّ لَهُ». [صحيح] – [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(257) – Айша, матір правовірних, нехай буде задоволений нею Аллаг, передає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, тричі повторив: «Недійсним буде шлюб будь-якої жінки, яка вийшла заміж без дозволу свого опікуна». [І він сказав:] «А якщо чоловік уже мав з нею в статевий зв'язок, то їй належить шлюбний дар (магр) за те задоволення, яке він отримав від неї. Якщо ж (опікуни) не зможуть домовитися, то правитель – опікун того, у кого немає свого опікуна». [صحيح] – [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, застеріг жінку від одруження без дозволу її опікуна, повідомивши, що такий шлюб договір буде недійсним, наче його й не існувало. Він повторив ці слова тричі.

А якщо чоловік одружився на жінці без дозволу її опікуна, і після цього вони вступили у статеву близькість, то чоловік зобов'язаний виплатити їй повноцінний шлюбний дар.

Якщо ж опікуни сперечаються щодо права на укладення шлюбу (і їхні ступені спорідненості щодо підопічної є рівними), то договір укладає той з них, хто зробить це першим, за умови, що це відповідає її інтересам. Якщо опікун відмовляється одружити її, то це рівнозначно тому, що у неї немає опікуна. У такому випадку шаріатський правитель їхньої місцевості або його представник з числа суддів стає її опікуном. В іншому ж випадку, правитель не має права опіки за наявності її законного опікуна.

Benefits from the Hadith:

1. Наявність опікуна у жінки є однією з обов'язкових умов дійсності шлюбного договору. Ібн аль-Мунзір зазначав, що ні від кого зі сподвижників не передається нічого, що суперечило б цьому твердженню.
2. Хадіс вказує, що жінка має право на шлюбний дарунок (магр) навіть у недійсному шлюбі, за

умови, якщо чоловік, за якого вона вийшла, мав з нею статевий зв'язок.

3. Правитель місцевості виступає опікуном для тих жінок, у яких немає власного опікуна. Це стосується як випадків повної відсутності опікуна, так і ситуацій, коли він є, але відмовляється виконувати свої обов'язки, тобто видавати жінку заміж.
4. Правитель місцевості вважається опікуном для тих, у кого немає опікуна. Це стосується випадків, коли опікуна взагалі немає, або коли він з певних причин недоступний чи не може виконувати свої обов'язки. У таких випадках правителя заміщає суддя, оскільки він є його уповноваженим представником.
5. Опіка над жінкою в питаннях шлюбу не означає, що вона не має прав. Навпаки, вона має право, і її опікун не може видати її заміж без її згоди.
6. Для дійсного шлюбу обов'язковими є наступні умови: 1) ті, хто одружується, мають бути чітко визначеними й відомими, тобто на них вказали або описали так, що можна точно встановити, про кого йдеться; 2) згода обох наречених на цей шлюб; 3) шлюб жінки має укладати її опікун; 4) наявність свідків під час укладення шлюбу.
7. До опікуна, який укладає шлюб, висуваються такі вимоги: 1) розум (розсудливість); 2) приналежність до чоловічої статі; 3) повноліття

(тобто він досяг п'ятнадцятирічного віку або в нього вже почалися полюції); 4) опікун і підопічна повинні бути однієї релігії, оскільки невіруючий не може бути покровителем для мусульманина і мусульманки, так само як і мусульманин не може бути покровителем невіруючого або невіруючої; 5) справедливість, яка суперечить нечестивості (розпусті, гріховності), достатня для того, щоб покровитель діяв винятково в інтересах своєї підопічної; 6) правитель повинен бути розсудливим, а не недалеким, інакше кажучи, він повинен бути здатним визначити, наскільки кандидат підходить жінці та яку користь принесе їй цей шлюб.

8. Згідно з фікгом, у питаннях заміжжя жінки існує чіткий порядок опікунів, який не можна порушувати, коли жінка втратила ближчого опікуна або він не відповідає встановленим вимогам. Покровителем жінки вважається її батько. За ним іде людина, призначена її батьком. Далі йде дід зі сторони батька, зокрема й прадід, прапрадід і так далі. За ним іде її син, а далі йдуть його діти, онуки і так далі. Потім іде рідний брат, потім дядько зі сторони батька, потім їхні діти, а потім решта родичів по батькові відповідно до порядку спадкування. А для тих, у кого немає опікуна, його роль виконує правитель або його заступник, наприклад, суддя.

(258) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَلْعُونٌ مَنْ أَتَى امرَأَتَهُ فِي دُبُرِهَا». [حسن] – [رواه أبو داود والنسائي في الكبرى وأحمد]

(258) – Абу Гурайра, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Проклятий той, хто здійснює статеві зносини з жінкою в задній прохід». [حسن] – [رواه أبو داود والنسائي في الكبرى وأحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, застерігає від того, щоб чоловік здійснював статеві зносини з дружиною в задній прохід, бо той, хто робить це, проклятий і віддалений від милості Аллага, і це один із тяжких гріхів.

Benefits from the Hadith:

1. Заборона здійснювати статеві зносини з жінками в задній прохід.
2. Чоловікові дозволено насолоджуватися тілом дружини, за винятком її заднього проходу.
3. Мусульманин здійснює статеві зносини з дружиною через піхву, як наказав йому Аллаг. Натомість, статеві зносини у задній прохід суперечать природній людській суті, перешкоджають продовженню роду, є протиприродними та неприйнятними для людини зі здоровим глуздом, а також завдають величезної шкоди обом членам подружжя.

(58090)

(259) – عن عقبة بن عامر رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَحَقُّ الشُّرُوطِ أَنْ تُوفُوا بِهِ مَا اسْتَحْلَلْتُمْ بِهِ الْفُرُوجَ». [صحيح] – [متفق عليه]

(259) – Передається від Укби ібн Аміра, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Найбільшого виконання заслуговують ті умови, за якими ви робите дозволеними для себе шлюбні стосунки». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює, що найпершими серед умов, які обов'язково слід виконувати, є ті, завдяки яким стає дозволеним подружнє життя з дружиною. Це дозволені умови, які дружина висуває чоловікові під час укладення шлюбного договору.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на обов'язковість виконання умов, яких один із подружжя бере на себе перед іншим, за винятком тих умов, що забороняють те, що дозволив Аллаг, або дозволяють те, що Аллаг заборонив.
2. Дотримання умов, пов'язаних із шлюбом, є більш обов'язковим, ніж інших умов, адже саме на їхній основі стає дозволеною подружня близькість.
3. Хадіс свідчить про величне положення шлюбу в Ісламі та підкреслює необхідність виконання умов,

які стосуються цього договору.

(6021)

(260) – عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «الدُّنْيَا مَتَاعٌ، وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(260) – Передається від Абдуллага ібн Амра, нехай буде задоволений Аллаг ними обома, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Цей світ дано нам у тимчасове користування, а найкраще з того, що можна знайти в ньому, – праведна дружина». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що цей світ і все, що в ньому, є лише тимчасовим користуванням, яке зникає. А найкраще з його користі — праведна дружина: коли чоловік дивиться на неї, вона радує його; коли він наказує їй, вона слухається його; а коли він відсутній, вона оберігає його честь і його майно.

Benefits from the Hadith:

1. Дозволено користуватися благами цього світу, які Аллаг зробив дозволеними для Своїх рабів, без марнотратства і зарозумілості.
2. Заохочення обирати праведну дружину, адже вона є підтримкою для чоловіка в покорі Аллагу.
3. Найкраща користь цього світу — це те, що

здійснюється в покорі Аллагу або допомагає на цьому шляху.

(5794)

(261) – عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ رَضِيَ اللهُ عنه قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نَظَرِ الْفُجَاءَةِ فَأَمَرَنِي أَنْ أَصْرِفَ بَصَرِي. [صحيح] – [رواه مسلم]

(261) – Передається від Джаріра ібн 'Абдуллага, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Я запитав Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, про випадковий погляд [на те, на що дивитися не дозволено], і він повелів мені [відразу ж] відводити погляд». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Джарір ібн 'Абдуллаг, нехай буде задоволений ним Аллаг, запитав пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, про той випадок, коли погляд чоловіка раптом падає на сторонню жінку. І Пророк, мир йому і благословення Аллага,велів йому в подібних випадках одразу відвертати обличчя і відводити погляд, і тоді на ньому не буде гріха.

Benefits from the Hadith:

1. Заохочення притупляти погляд.
2. Застереження від зупинці погляду та розгляданні забороненого, яке випадково могло попасти в поле зору.
3. З хадісу випливає, що заборона дивитися на

сторонніх жінок була добре відома сподвижникам, а доказом цього слугує те, що Джарір, нехай буде задоволений ним Аллаг, запитав Пророка, мир йому і благословення Аллага, про те, чи є постанова Шаріату стосовно навмисного погляду на сторонню жінку такою самою, як і випадку, коли погляд упав не неї ненавмисно.

4. Хадіс є доказом того, як Шаріат дбає про інтереси людей. Адже він заборонив чоловікам дивитися на сторонніх жінок через гіркі наслідки, які можуть проявитися як в цьому житті, так і у вічному.
5. Звернення сподвижників до пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, з питаннями про те, що їм було не зрозуміло. Так само слід робити усім людям, а саме: звертатися до вчених і дізнаватися із релігії про те, що їм неясно.

(8902)

(262) – عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عنهُ قَالَ: ضَحَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ أَقْرَنَيْنِ، ذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ، وَسَمَّى وَكَبَّرَ، وَوَضَعَ رِجْلَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا. [صحيح] - [متفق عليه]

(262) – Анас, нехай буде задоволений Аллаг, передає, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, приніс у жертву двох рогатих баранів чорно-білого забарвлення. Він різав їх [поклавши на бік] і кажучи: «Бісмі-Ллягі, Аллагу Акбар», і притримував ногою їхні шиї. [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Анас, нехай буде задоволений ним Аллаг, повідомив, що Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, у Свято жертвоприношення, своєю рукою зарізав двох баранів - рогатих, білих, з домішкою чорної шерсті - сказавши при цьому: «Бісмі-Ллягі, Аллагу Акбар», – і притримуючи ногою їхні шиї.

Benefits from the Hadith:

1. Законність жертвоприношення (заклання жертовних тварин) у релігії, в чому немає протиріч серед мусульман.
2. Найкраще, якщо жертовна тварина буде того виду, яку приносив у жертву пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, адже така має гарний вигляд, а її жир і м'ясо кращі.
3. Ан-Нававі сказав: «З хадісу випливає, що людині бажано самій здійснювати заклання своєї жертовної тварини та не доручати це іншій людині без поважної причини, і навіть якщо передоручить це, то їй все одно бажано бути присутньою при закланні. Однак якщо вона доручить заклання іншому мусульманину, то це дозволено, і щодо цього серед учених немає розбіжностей».
4. Ібн Хаджар сказав: «З хадісу випливає, що бажано сказати "Аллагу Акбар" і "Бісмі-Лляг" під час заклання і бажано прижимати ногою шиї жертовної тварини. Вчені згодні в тому, що тварину слід укладати на лівий бік, відповідно,

ногою притримують правий бік шиї тварини, бо тому, хто здійснює заклання, так буде легше, адже він бере ніж правою рукою і тримає голову тварини лівою».

5. Бажано приносити в жертву рогату тварину, проте дозволяється й інше.

(2971)

(263) – عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِزْرَةُ الْمُسْلِمِ إِلَى نِصْفِ السَّاقِ، وَلَا حَرَجَ - أَوْ لَا جُنَاحَ - فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْكَعْبَيْنِ، وَمَا كَانَ أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ فَهُوَ فِي النَّارِ، مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ بَطَرًا لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ».

[صحيح] - [رواه أبو داود وابن ماجه وأحمد]

(263) – Абу Са'ід аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Ізар віруючого повинен доходити до середини гомілки, і якщо він буде від середини гомілки до щиколотки, то в цьому немає нічого поганого або гріховного. А все, що нижче щиколоток, — у Вогні. Хто волочив ізар свій по землі через власну гординю, на того не подивиться Аллаг!»

[صحيح] - [رواه أبو داود وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, роз'яснив, що положення ізара у чоловіка-мусульманина буває трьох видів. Перший: бажаний – до середини гомілки. Другий: дозволений – від середини

гомілки і до щиколоток, тобто до кісток, що виступають по обидва боки гомілковостопного суглоба. Третій: заборонений – нижче щиколоток. Це може призвести до того, що його торкнеться Вогонь, а якщо це зроблено свідомо, через гординю, пихатість і заради виходу за рамки дозволеного, то Аллах не подивиться на таку людину.

Benefits from the Hadith:

1. Цей опис і ця загроза стосуються тільки чоловіків, тоді як жінки є винятком, оскільки їм наказано максимально приховувати своє тіло.
2. Будь-який одяг, що приховує нижню половину тіла чоловіка, називається ізаром, будь то штани, одяг з довгим подолом чи щось інше. До всього цього одягу застосовуються норми Шаріату, озвучені в цьому хадісі.

(4964)

(264) – عَن عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى أَنَّهُمْ كَانُوا عِنْدَ حُذَيْفَةَ، فَاسْتَسْقَى فَسَقَاهُ مَجُوسِيٌّ، فَلَمَّا وَضَعَ القَدَحَ فِي يَدِهِ رَمَاهُ بِهِ، وَقَالَ: لَوْلاَ أَنِّي نَهَيْتُهُ غَيْرَ مَرَّةٍ وَلاَ مَرَّتَيْنِ - كَأَنَّهُ يَقُولُ: لَمْ أَفْعَلْ هَذَا-، وَلَكِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لاَ تَلْبَسُوا الحَرِيرَ وَلاَ الدِّيبَاجَ، وَلاَ تَشْرَبُوا فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالفِضَّةِ، وَلاَ تَأْكُلُوا فِي صِحَافِهَا، فَإِنَّهَا لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَنَا فِي الآخِرَةِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(264) – Передається від Абдуррахмана ібн Абі Лайли, що вони були разом із Хузайфою. Він попросив води, і один вогнепоклонник подав йому її. Коли ж той

передав йому чашу, він кинув її і сказав: «Якби я не забороняв йому це не раз і не два, я б цього не зробив. Але я чув, як Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не носіть ні шовк, ні парчу, не пийте з посуду із золота і срібла і не їжте з такого посуду, адже це призначене для них у цьому світі, а для нас — у житті майбутньому». [متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, заборонив чоловікам носити шовковий одяг усіх видів. І заборонив чоловікам і жінкам їсти і пити з золотому чи срібного посуду. Пояснив, що такий посуд буде даний тільки віруючим у Судний день, адже вони відмовляли собі у ньому в цьому світі, корячись в цьому Аллагу. А щодо невіруючих, то такий посуд не буде їм доступним в останньому житті, адже вони поспішали отримати свої блага у цьому житті, беручи їх і ослухаючись накази Аллага.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі міститься очевидна заборона носити шовк і парчу для чоловіків і обіцянка про суворе покарання для тих, хто їх носить.
2. Але жінкам дозволяється носити шовк і парчу.
3. Також в хадісі вказівка на заборону чоловікам і жінкам їсти і пити із золотого чи срібного посуду.
4. Хузайфа, нехай буде задоволений ним Аллаг, був суворий у засудженні гріхів, і пояснив свою

строгість тим, що він вже забороняв більше чим один раз використання золотого та срібного посуду, але його слуга на це на звернув увагу.

(2985)

(265) – عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «رُفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثَةٍ: عَنِ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ، وَعَنِ الصَّبِيِّ حَتَّى يَحْتَلِمَ، وَعَنِ الْمَجْنُونِ حَتَّى يَعْقِلَ».

[صحيح] – [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وابن ماجه وأحمد]

(265) – Передається зі слів Алі [ібн Абу Таліба], нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Підняте перо щодо трьох: від сплячого, поки він не прокинеться, від дитини, поки вона не досягне повноліття, і від божевільного, поки розум не повернеться до нього».

[صحيح] – [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що люди несуть відповідальність за свої діяння, за винятком трьох категорій людей:

маленька дитина, поки не виросте і не досягне статевої зрілості.

Божевільний, поки розум не повернеться до нього.

Сплячий, поки він не прокинеться.

Тож, вони не несуть відповідальності за свої вчинки, і якщо вони вчинять щось гріховне, то цей гріх не запишеться за ними. При цьому дитині ще й

записуються вчинені нею добрі справи, на відміну від божевільного і сплячого, адже їхнє поклоніння не може бути дійсним, оскільки вони діють несвідомо.

Benefits from the Hadith:

1. Недієздатність людини пов'язана або зі сном, із-за якого вона не може виконати свої обов'язки, або з юним віком і молодістю, через які вона ще не здатна виконувати обов'язкові встановлення для неї, або через божевілля, яке порушує її психічні функції, або те, що прирівнюється до цього, як наприклад, сп'яніння. Хто втрачає здатність до розрізнення і правильного сприйняття реальності хоча б через одну із трьох названих причин, то з того Всевишній Аллаг не стягує, адже Він, Преславний Він і Величний, через Свою Справедливість, Витримку і Щедрість звільняє людину від відповідальності за проступок або недбалість по відношенню до Аллага, Всемогутнього.
2. Такому не записуються гріхи. Однак це не заважає застосовувати до них деяких інших релігійних приписів, що регулюють мирські справи людей. Наприклад, якщо божевільний скоїть убивство, то йому не відплачують рівним і від нього не вимагають спокути, проте його рідня з боку батька зобов'язані виплатити викуп за вбитого.
3. Повноліття встановлюється за трьома ознаками: сім'явиверження через полюцію; або поява волосся на лобку; або досягнення

п'ятнадцятирічного віку. А для дівчат додається четверта ознака: поява менструацій.

4. Ас-Субкі сказав: «"Сабій" є те ж саме що і "гулям" (хлопчик)». Інші сказали: «В утробі матері дитина називається “джанін”, після народження вона називається “сабійй”, після відлучення від грудей і до семи років вона “гулям”, потім до десяти вона називається “яфі”, потім до п'ятнадцяти “хазур”». Однак найбільш правильна версія та, згідно з якою дитина називається «сабій» у всіх цих вікових категоріях.

(58148)

(266) – عن ابن عمر رضي الله عنهما: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْقَزَعِ. [صحيح] - [متفق عليه]

(266) – Передається від Ібн Умара, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком: Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, заборонив аль-каза‘ – часткове гоління голови. [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, заборонив голити частину волосся на голові, а іншу частину залишати.

Ця заборона стосується всіх чоловіків – як молодих, так і літніх. Що ж до жінок, то їм взагалі не дозволяється голити волосся на голові.

Benefits from the Hadith:

1. Приклад піклування шаріату про досконалий зовнішній вигляд людини.

(8914)

(267) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «الْحَلِفُ مَنْفَقَةٌ لِلسِّلْعَةِ، مَمْحَقَةٌ لِلرِّبْحِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(267) – Абу Гурайра, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Клятва допомагає збути товар, але знищує прибуток». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, застеріг від клятв і занадто частого їх виголошення в торгівлі, навіть якщо людина правдива у своїй клятві. Він повідомив, що хоча клятва і допомагає збути товар, але вона зменшує або зовсім знищує благодать прибутку та заробітку. Можливо також, що Всевишній Аллаг зробить так, що це майно буде знищено, наприклад вкрадено, спалено, потоне, буде захоплено, піддасться грабежу або буде знищено іншим чином.

Benefits from the Hadith:

1. Підкреслення важливості клятви Аллагом і того, що вона не повинна вимовлятися без необхідності.
2. Заборонений заробіток, навіть якщо він буде

великим, позбавлений благодаті і в ньому немає добра.

3. Аль-Карі сказав: «Втрата отриманої благодаті може означати, що саме майно буде знищено, або що воно буде витрачено таким чином, що це не принесе людині користі в цьому житті і винагороди у вічному світі, або що воно залишиться у неї і вона не зможе ним скористатися, або що його успадкує той, хто не цінує його».
4. Ан-Нававі сказав: «У хадісі міститься заборона часто клястися в торгівлі, оскільки клястися без потреби небажано. До того ж клятва допомагає збути товар, оскільки покупець може спокуситися цією клятвою».
5. Часте проголошення клятв зменшує віру і робить неповноцінним сповідання людиною єдинобожжя, тому що часте проголошення клятв призводить до двох речей. По-перше, до недбалого, безтурботного ставлення до цього. По-друге, до брехні, тому що людина, яка промовляє клятви направо і наліво, рано чи пізно впадає в брехню. Відповідно, слід промовляти поменше клятв. Тому Всевишній сказав: «Оберігайте свої клятви» (5:89).

(5936)

(268) – عن ابن عمر رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «أَحْفُوا الشَّوَارِبَ وأَعْفُوا اللِّحَى». [صحيح] - [متفق عليه]

(268) – Передається від Ібн Умара, нехай буде задоволений Аллаг ними обома, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Вкорочуйте вуса і відрощуйте бороду!» [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, наказує не залишати вуса довгими, а підстригати їх, і чим коротше – тим краще.

І водночас він наказує відрощувати бороду залишаючи її великою та широкою.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на заборону гоління бороди.

(3279)

(269) – عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَنْظُرُ الرَّجُلُ إِلَى عَوْرَةِ الرَّجُلِ، وَلَا الْمَرْأَةُ إِلَى عَوْرَةِ الْمَرْأَةِ، وَلَا يُفْضِي الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ، وَلَا تُفْضِي الْمَرْأَةُ إِلَى الْمَرْأَةِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ». [صحيح] – [رواه مسلم]

(269) – Передається від Абу Саїда аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не дозволяється чоловіку дивитися на аурат іншого чоловіка, і не дозволяється жінці дивитися на аурат іншої жінки, і не дозволяється чоловіку перебувати в тілесній близькості з іншим чоловіком під одним покривалом, і не дозволяється жінці перебувати в тілесній близькості з іншою жінкою під одним покривалом». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, заборонив чоловікам дивитися на аурат інших чоловіків, а жінкам — на аурат інших жінок.

Аурат — це все те, оголення чого викликає сором. Аурат чоловіка — це ділянка тіла між пупком і колінами. Жінка повністю є ауратом для сторонніх чоловіків. А щодо жінок і своїх махрамів, то їй дозволено відкривати те, що зазвичай відкривається у себе вдома.

Пророк, мир йому і благословення Аллага, заборонив чоловікам усамітнюватися удвох під одним покривалом без одягу, і так само заборонив жінкам усамітнюватися удвох під одним покривалом без одягу, адже це може призвести до дотику до аурату одне одного. А дотик до аурату заборонений так само, як і погляд на нього, і навіть є більш суворо забороненим, оскільки це може призвести до ще більших гріховних наслідків.

Benefits from the Hadith:

1. У хадісі міститься заборона дивитися на аурат інших людей, за винятком подружжя — чоловіка і його дружини.
2. Іслам дбає про чистоту суспільства і перекриває всі шляхи, які ведуть до розпусти та аморальності.
3. Дозволяється дивитися на аурат у разі потреби, зокрема з лікувальною чи медичною метою, за умови відсутності хтивості.
4. Мусульманину наказано прикривати власний

аурат і опускати погляд від аурату інших.

5. Окремо згадано заборону між чоловіками та між жінками, оскільки в таких ситуаціях легше виникає погляд на аурат і його оголення.

(8904)

(270) – عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما قال: لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا، وَكَانَ يَقُولُ: «إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا». [صحيح] - [متفق عليه]

(270) – Передається від Абдуллага ібн Амра, нехай буде задоволений Аллаг ними обома, що він сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, не був ні розпусним, ні грубим. І він говорив: "Воістину, найкращі з-поміж вас — ті, у кого найпрекрасніші риси характеру"». [متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Не було серед рис Пророка, мир йому і благословення Аллага, ні ганебних слів, ні потворних вчинків. Він не мав наміру й не робив цього навмисно, адже він, мир йому і благословення Аллага, був володарем величної вдачі.

І він, мир йому і благословення Аллага, казав: «Воістину, найкращий з вас перед Аллагом — той, у кого найпрекрасніші риси характеру: хто чинить добро, має привітне обличчя, утримується від шкоди, терпляче переносить її від інших і спілкується з людьми найкращим чином».

Benefits from the Hadith:

1. Мусульманин повинен триматися подалі від непристойності — як від поганих слів, так і від потворних вчинків.
2. Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, мав прекрасний характер — від нього лунали лише добрі слова та виходили лише праведні справи.
3. Прекрасні риси характеру — це поле змагання між віруючими. Хто випереджає в ньому інших, той належить до найкращих серед віруючих і має найповнішу віру.

(5803)

(271) – عن عائشة رضي الله عنها قالت: سمعتُ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم يقول: «إِنَّ المُؤْمِنَ لَيُدرِكُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ القَائِمِ». [صحيح بشواهده] – [رواه أبو داود وأحمد]

(271) – Передається від Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг, що вона сказала: я чула, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, віруючий завдяки своїм прекрасним рисам характеру досягає ступеня того, хто постить удень і молиться вночі». [صحيح بشواهده] – [رواه أبو داود وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що прекрасні риси характеру підносять свого володаря

до ступеня того, хто постить удень і проводить ніч у молитві. А сукупність прекрасних рис характеру — це робити добро, говорити гарні слова, мати привітне обличчя, утримуватися від завдання шкоди та проявляти терпіння щодо людей.

Benefits from the Hadith:

1. Велика увага Ісламу зосереджена на вихованні й удосконаленні рис характеру.
2. Високе положення прекрасних рис характеру полягає в тому, що раб, який їх набуває, може досягти ступеня того, хто постить удень без перерви й проводить ніч у молитві без втоми.
3. Адже піст удень і молитва вночі — це великі справи, які важкі для душ, однак цього ж ступеня досягає володар прекрасних рис характеру завдяки своїй боротьбі з душею через добре ставлення до людей.

(5799)

(272) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، وَخَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِنِسَائِهِمْ». [حسن] – [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(272) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: сказав Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага: «Найповнішу віру мають ті, в кого найпрекрасніші

моральні якості. А найкращі з-поміж вас — ті, хто найкраще ставляться до своїх дружин».
[حسن] – [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що найповнішу віру має той, у кого найкращі якості характеру, а це помітно по її привітному обличчю, і яка робить добрі справи, говорить хороші слова і утримується від заподіяння зла.

А найкращим серед віруючих є той, хто найкраще ставиться до своїх жінок — дружини, дочок, сестер і родичок, адже саме вони найбільше заслуговують на добре ставлення і найкращі риси характеру.

Benefits from the Hadith:

1. У цьому хадісі є вказівка на достоїнство гарної поведінки, адже вона є частиною віри.
2. Справи належать до віри, і віра збільшується та зменшується.
3. Іслам вшановує жінку і заохочує до доброго ставлення до неї.

(5792)

(273) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سُئِلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ، فَقَالَ: «تَقْوَى اللهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ»، وَسُئِلَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ النَّارَ فَقَالَ: «الْفَمُ وَالْفَرْجُ». [حسن صحيح] – [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(273) – Передається від Абу Гурейри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що його спитали: «Які якості найчастіше стають причиною того, що люди потрапляють до Раю?» Він відповів: «Богобоязність і добрий норов». Потім його запитали: «А що найчастіше спричиняє потрапляння людей до Пекла?» Він відповів: «Язик і статеві органи». [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد] – [حسن صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що серед усіх причин, які вводять людину до Раю, є дві найважливіші:

богобоязливість та добрий характер.

Богобоязливість означає, що людина ставить між собою та покаранням Аллага захист, виконуючи Його накази та уникаючи того, що Він заборонив.

А добрий характер полягає в тому, щоб бути привітним, щедрим у добрих справах і утримуватися від заподіяння зла іншим.

І навпаки — серед причин, які найчастіше ведуть людину до Пекла, теж дві основні:

язик та статеві органи.

Адже серед найчастіших гріхів язика – брехня, лихослів'я, плітки тощо.

А серед найчастіших гріхів статевих органів – перелюб та його мерзотні різновиди.

Benefits from the Hadith:

1. Цей хадіс підтверджує, що є дві категорії причин для входу до Раю: — перша стосується прав Всевишнього Аллага — і це богобоязливість; — друга — прав людей — і це добрий норов.
2. У ньому також є застереження щодо небезпеки язика, оскільки він є однією з головних причин, які ведуть людину до Пекла.
3. Також вказано на небезпеку хтивих бажань та аморальної поведінки, які є серед найпоширеніших причин потрапляння до Пекельного вогню.

(5476)

(274) – عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ خُلُقًا. [صحيح] - [متفق عليه]

(274) – Передається від Анаса ібн Маліка, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, був найкращим серед людей у своєму характері». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, був найдосконалішим серед людей у своєму характері й перевершував усіх у благородних якостях: у добрих словах, у щедрості та добрих вчинках, у привітності обличчя, у відсутності шкоди іншим і у терплячості до того, що йому завдавали інші.

Benefits from the Hadith:

1. Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, мав досконалий характер.
2. Пророк, мир йому і благословення Аллага, є повним прикладом у найпрекраснішій моралі.
3. Хадіс містить заклик наслідувати Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, у його доброчесності.

(6180)

(275) – قال سعد بن هشام بن عامر -عندما دخل على عائشة رضي الله عنها-: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ، أَنْبِئِينِي عَنْ خُلُقِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَتْ: أَلَسْتَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ؟ قُلْتُ: بَلَى، قَالَتْ: فَإِنَّ خُلُقَ نَبِيِّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ الْقُرْآنَ. [صحيح] - [رواه مسلم في جملة حديثٍ طويلٍ]

(275) – Са‘д ібн Гішам ібн ‘Аамір розповів, що коли він увійшов до Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг, він запитав її: «О мати правовірних, розкажи мені про моральні якості Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага. Вона відповіла: “Хіба ти не читаєш Коран?” Я сказав: “Авжеж читаю”. Вона сказала: “Воістину, якістю Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, був Коран”».

[صحيح] - [رواه مسلم في جملة حديثٍ طويلٍ]

Explanation:

Умм аль-Мумінін (Мати правовірних) Айша, нехай буде задоволений нею Аллаг, запитали про якості

Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага. Вона дала вичерпну відповідь і відіслала запитувача до Священного Корану, який об'єднує в собі всі риси досконалості. Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, втілював у собі якості Корану: він виконував те, що наказував Коран, і залишав те, від чого застерігав Коран. Його поведінкою було дотримання велінь Корану, зупиняння на його межах, виховання на його настановах і повчаннях, і взяття прикладу з його оповідей.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс закликає нас брати приклад з Пророка, мир йому і благословення Аллага, який будував свої моральні якості на основі Корану.
2. Хадіс вказує на те, що ми повинні звеличувати якості Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, і визнавати, що вони були сформовані під світлом Одкровення, яке сходило на нього.
3. Коран є джерелом усіх благородних моральних норм.
4. В Ісламі під мораллю розуміється вся релігія людини, яка полягає у виконанні наказів Ісламу та уникненні забороненого в ньому.

(8265)

(276) – عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ المُؤمنينَ رضي الله عنها قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْجِبُهُ التَّيَمُّنُ، فِي تَنَعُّلِهِ، وَتَرَجُّلِهِ، وَطُهُورِهِ، وَفِي شَأْنِهِ كُلِّهِ. [صحيح] - [متفق عليه]

(276) – Повідомляється, що Айша, матір правовірних, нехай буде задоволений нею Аллаг, сказала: «Приступаючи до благих справ, посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, віддавав перевагу правій стороні над лівою, як при взуванні, розчісуванні волосся чи бороди, при омовінні, а також у всіх інших його справах». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, любив і вважав за краще починати з правої сторони у своїх благородних справах, як-то: розпочинав з правої ноги, коли взував взуття, і починав з правого боку, коли розчісував волосся голови та бороди, розгладжуючи та змащуючи його, і так само під час омовіння, він омивав спершу праву руку та ногу, а потім – ліву.

Benefits from the Hadith:

1. Ан-Нававі сказав: «Це незмінне правило Шаріату, яке вказує, що потрібно ставити праву сторону в пріоритет над лівою, приступаючи до кожної поважної справи, як-то вдягання одягу, штанів чи взуття, вхід до мечеті, чищення зубів місваком, використання сурьми, підстригання нігтів, стрижка вусів, розчісування волосся, вищипування пахв, гоління голови, привітання “салямом” в кінці молитви, омовіння, вихід із вбиральні, їжа і пиття, рукостискання, тощо. А усе протилежне цьому, як-то вхід до вбиральні, вихід з мечеті, вишмаркування,

підмивання, зняття одягу, штанів та взуття тощо, то бажано починати з лівої сторони. І все це через повагу до правої сторони, та її переваги над лівою.

2. Слова: «подобалось робити все, починаючи з правої сторони» означають, що дія починається з правої руки, правої ноги, правого боку, або дія відбувається правою рукою.
3. Ан-Навааві сказав: «Знай, що серед частин тіла омовіння є й такі, які не бажано починати з правої сторони, і це: вуха, долоні та щоки, а омиватися вони повинні одночасно з обох сторін. Але якщо це неможливо, то як у випадку з інвалідом без однієї кінцівки тощо, то тоді починати потрібно з правої сторони».

(3018)

(277) – عن شداد بن أوس رضي الله عنه قال: ثِنْتَانِ حَفِظْتُهُمَا عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ اللهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذِّبْحَ، وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ، فَلْيُرِحْ ذَبِيحَتَهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(277) – Передається від Шаддада ібн Ауса, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Два хадіси я запам'ятав від Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага: «Воістину, Аллаг наказав усе робити якнайкраще. І якщо вам доведеться вбивати [під час страти або на війні], то робіть це найкращим чином, а якщо почнете різати тварину, то робіть це найкращим чином, і нехай кожен з вас добре точить

свій ніж, рятуючи тварину від страждань.» [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Пояснив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що Аллаг Всевишній зобов'язав нас робити все якнайкраще, тобто мати добрі наміри та проявляти їх у найкращому відношенні до всього оточуючого. Іхсан (благодіяння) – це усвідомлення того, що Аллаг бачить постійно всі ваші вчинки, які ви робите із поклоніння, і бачить ваше благодіяння до людей, тварин і навіть неживих предметів, і те, як ви оберігаєте їх від власного зла, і навіть те, як ви проявляєте благодіяння під час вимушеного вбивства людей та заклання тварин.

Вказівка на те, що проводити страту найкращим чином відбувається при виборі найлегшого і найшвидшого шляху для покарання засудженого.

А проводити заклання тварин найкращим чином відбувається шляхом використання добре заточеного ножа, і уникати того, щоб точити його перед очима тварини, і зарізати, коли інші жертовні тварини це можуть бачити.

Benefits from the Hadith:

1. Вказівка на Милість Аллага Всевишнього і Його піклування про творіння.
2. Достатньо для того, щоб вбивство та заклання було найкращим чином, – щоб воно відбувалось в рамках шаріату – Закону Аллага.

3. Досконалість шаріату та його заклик до різних видів блага, включаючи милосердя та доброту до тварини.
4. Заборона спотворення тіла людини після її вбивства.
5. Заборона на будь-які вчинки, які можуть принести страждання тваринам.

(4319)

(278) – عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ الْمُقْسِطِينَ عِنْدَ اللهِ عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ، عَنْ يَمِينِ الرَّحْمَنِ عَزَّ وَجَلَّ، وَكِلْتَا يَدَيْهِ يَمِينٌ، الَّذِينَ يَعْدِلُونَ فِي حُكْمِهِمْ وَأَهْلِيهِمْ وَمَا وَلُوا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(278) – Передається від Абдуллага ібн Амра, нехай буде задоволений Аллаг ними обома, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, справедливі постануть перед Аллагом на мінбарах зі світла, по Праву Руку від Милуючого, Пречистий і Всевишній Він, — а обидві Руки Його — Праві, — це ті, хто справедливо судили, були справедливими щодо своїх родин і у всьому, над чим мали владу». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що ті, хто виносить рішення між підвладними їм людьми справедливо та згідно з істиною, — перебуватимуть у День воскресіння на

мінбарах зі світла, — це особливе вшанування, яким Всемогутній і Великий Аллаг вшанує їх у Судний день. Ці мінбари будуть по Праву Руку Милуючого і Всевишнього Аллага, — а обидві Його Руки, Пречистий Він від будь-яких недоліків, — Праві.

Benefits from the Hadith:

1. Перевага справедливості та заклик до неї.
2. Справедливість — це універсальний принцип, що охоплює всі сфери взаємодії між людьми: вона обов'язкова у правлінні, судженні, ставленні до дружин, дітей та в усьому іншому.
3. Пояснення високого становища справедливих людей у День воскресіння.
4. У Судний день віруючі перебуватимуть на різних ступенях — відповідно до своїх діянь.
5. Заклик з обіцяною нагородою — це один із методів заклику до Ісламу, який спонукає людину до покори Аллагу.

(4935)

(279) – عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ، مَنْ ضَارَّ ضَرَّهُ اللَّهُ، وَمَنْ شَاقَّ شَقَّ اللَّهُ عَلَيْهِ». [صحيح بشواهده] – [رواه الدارقطني]

(279) – Передається від Абу Са'іда аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не можна

завдавати шкоди ні собі ні іншим, а хто несе шкоду, тому нашкодить Аллаг, а хто ускладнює комусь, тому ускладнить Аллаг». [رواه الدارقطني – [صحيح بشواهده]

Explanation:

Роз'яснив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що необхідно уникати завдання шкоди в усіх її видах і проявах, та уберігати від неї себе, і інших. Адже нікому не дозволено заподіювати шкоду: ні собі, ні іншим.

Як і не дозволено завдавати шкоду у відповідь, адже кривда не усувається іншою кривду, крім випадків, пов'язаних з шаріатськими покараннями за провини, але при умові, покарання злочинця буде без перебільшень.

Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив якою є загроза для тих, хто завдає шкоди людям, і які труднощі випадуть на тих, хто ускладнює людям життя.

Benefits from the Hadith:

1. Заборона відплачувати більшим злом, за отримане зло.
2. Аллаг не наказує своїм рабам нічого, що могло б нашкодити їм.
3. Заборона завдавати шкоди словом, справою чи відмовою від власних обов'язків.
4. Правило: характер винагороди відповідає саме діянню, тож, хто буде завдавати шкоди, тому Аллаг відповість шкодою, а хто буде ускладнювати

життя людям, тому Аллаг ускладнить його життя.

5. Цей хадіс належить до шаріатських правил, які сповіщають, що «шкода підлягає усуненню», а шаріат не схвалює заподіяння шкоди і, навпаки – засуджує це.

(4711)

(280) – عَنْ أَبِي مُوسَى رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّمَا مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالْجَلِيسِ السَّوْءِ كَحَامِلِ الْمِسْكِ وَنَافِخِ الْكِيرِ، فَحَامِلُ الْمِسْكِ: إِمَّا أَنْ يُحْذِيَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً، وَنَافِخُ الْكِيرِ: إِمَّا أَنْ يُحْرِقَ ثِيَابَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ رِيحًا خَبِيثَةً». [صحيح] - [متفق عليه]

(280) – Передається зі слів Абу Муси аль-Аш'арі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, праведного товариша і поганого товариша можна порівняти з продавцем мускусу і людиною, яка роздуває ковальські міхи. Щодо продавця мускусу, то він або подарує тобі щось зі свого товару, або продасть тобі його, або, щонайменше, ти відчуєш приємні пахощі, що йдуть від нього. Що ж стосується того, хто роздмухує міхи, то він або пропалить твій одяг, або, щонайменше, ти відчуєш від нього сморід». [متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Навів Пророк, мир йому і благословення Аллага, порівняльний приклад про дві категорії людей:

Одна категорія: праведний товариш і друг, який

закликає тебе до Аллага і усього того, що Він любить, та допомагає у поклонінні та в покірності Йому. І його можна порівняти з продавцем духів, адже він або пригостить тебе якимось ароматом, або ти купиш у нього щось із його товару, або, як мінімум ти відчуєш від нього приємний запах.

Інша категорія: поганий товариш і друг, який збиває зі шляху Аллага, допомагає у вчиненні гріхів, і він стає для тебе прикладом огидних вчинків. Але окрім цього, тебе ще можуть осуджувати люди за спілкування та дружбу з ним. І такого можна порівняти з ковалем, який роздуває своє полум'я, адже він або пропалить твій одяг іскрами, або, як мінімум ти відчуєш неприємний запах від нього.

Benefits from the Hadith:

1. Допускається використовувати паралелі та наводити порівняльні приклади, щоб слухачеві полегшити розуміння суті змісту.
2. В хадісі прямий заклик і заохочення оточувати себе людьми покірними Аллагу і праведними заради Нього, та уникати нечестивих людей з поганим характером.

(3127)

(281) – عن أبي هريرة رضي الله عنه: أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْصِنِي، قَالَ: «لَا تَغْضَبْ» فَرَدَّدَ مِرَارًا قَالَ: «لَا تَغْضَبْ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(281) – Передається від Абу Гурейри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Один чоловік звернувся до Пророка, мир йому і благословення Аллага, зі словами: «Дай мені пораду.» Він сказав: «Не гнівайся.» Той чоловік ще кілька разів повторив своє прохання, але щоразу [Пророк , мир йому і благословення Аллага] відповідав йому: «Не гнівайся.»

[رواه البخاري] – [صحيح]

Explanation:

Один із сподвижників, нехай буде Аллаг задоволений ними всіма, попросив Пророка, мир йому і благословення Аллага, вказати йому на щось таке, що принесе йому користь у цьому світі та у світі вічному, і він велів йому не гніватися. Це означає, щоб він уникав будь-яких причин, які викликають в нього гнів, і стримував себе у люті, та не давав собі волю в гніві, адже це може призвести його, що він вб'є когось, чи поб'є, чи прокляне, тощо.

Після першої відповіді Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, чоловік ще кілька разів повторив своє прохання, але він, мир йому і благословення Аллага, не додав нічого до цієї настанови: «Не гнівайся.»

Benefits from the Hadith:

1. Застереження від гніву, бо він джерело багатьох бід і усілякого зла. А триматися осторонь його — велике благо.
2. Гнів заради Аллага – це вид гніву, який

проявляється, коли порушується закон Аллага, і це єдиний вид гніву, який є дозволеним і похвальним.

3. При необхідності можна повторити свої слова для того, щоб слухач сприйняв їх, і усвідомив їх важливість.
4. Дозвіл попросити настанови у людини, обізнаної в Законах Аллага.

(4709)

(282) – عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ». [صحيح] – [متفق عليه]

(282) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «По-справжньому сильний не той, хто перемагає у поєдинках, а той, хто стримує себе у гніві.» [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що справжня сила — це не сила тіла і не здатність перемагати інших сильних людей. По-справжньому сильним є той, хто бореться зі своєю душею і стримує її, коли його охоплює гнів. Адже це свідчить про його силу над собою та здатність перемагати шайтана.

Benefits from the Hadith:

1. Високе положення стриманості та самоконтролю під час гніву. Подібна витримка — це один із благих вчинків, до яких закликає Іслам.

2. Боротьба зі своєю душею в момент гніву є важчою, ніж боротьба з ворогом.
3. Іслам змінив уявлення про силу, яке існувало за часів доісламського невігластва, на шляхетні моральні риси. Найсильнішою людиною є та, яка контролює себе.
4. Потрібно остерігатися гніву, адже він приносить шкоду як окремій людині, так і суспільству.

(5351)

(283) – عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رضي الله عنهما قال: قال رَسولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَلَّةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَلَّةٌ مِنْ نِفَاقٍ حَتَّى يَدَعَهَا: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(283) – Абдуллаг ібн ‘Амр, нехай буде задоволений Аллаг ним та його батьком, передає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Справжнім лицеміром є той, кому притаманні чотири якості, а хто має хоч одну із них, тому буде притаманна одна з якостей лицемірства, доки він не позбудеться її, а саме: він чинить віроломно, коли укладає договір, бреше, коли розповідає про щось, а обіцяючи, порушує обіцянку, і чинить нечестиво, коли веде тяжбу з ким-небудь». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, застеріг від чотирьох якостей, які, будучи притаманні мусульманину, і роблять його дуже схожим на лицеміра. Йдеться саме про того, у кого ці якості переважають, що ж до того, у кого зрідка спостерігається щось подібне, то цей хадіс не про нього. Нижче перелічено ці якості.

Перше: говорячи або розповідаючи про щось, він навмисно бреше, говорить неправду.

Друга якість полягає в тому, що укладаючи договір, він не дотримується його і чинить віроломно.

Третє: обіцяючи, він не виконує обіцянки.

Четверте: ведучи тяжбу з ким-небудь, він відхиляється від істини, хитрує, намагаючись спростувати опонента, говорить неправду та робить заяви, що не відповідають дійсному стану речей.

Лицемірство являє собою намагання людини виявити протилежне тому, що вона насправді має на душі, і це стосується того, хто виявляє лицемірство щодо того, з ким говорить, кому дає обіцянки, чию довіру зраджує і з ким веде тяжбу та укладає договори. В цьому хадісі мається на увазі саме це, а не те, що така людина є лицеміром у релігії, яка прикидається мусульманином, а насправді є невіруючою. Тож, кому притаманна хоч одна з цих якостей, у тому залишається одна з якостей лицемірства до тих пір, поки він не позбудеться її.

Benefits from the Hadith:

1. Роз'яснення деяких ознак лицеміра з метою залякування та застереження від набуття цих якостей.
2. Сенс хадісу в тому, що названі якості є якостями лицемірства, і той, хто їх має, подібний до лицемірів у цих якостях і наслідує їх у моральному плані, і не мається на увазі, що володар цих якостей є лицеміром, який демонструє Іслам, а в душі приховує зневіру. Говорять також, що сказане в хадісі стосується того, у кого ці якості переважають і він при цьому дивиться на них крізь пальці й не бачить у них проблеми, бо такі люди зазвичай далекі й від правильних переконань.
3. Аль-Газалі сказав: «Основа релігії зводиться до трьох речей: слів, дій та намірів, і в хадісі наша увага звертається на зіпсованість слів через брехню, зіпсованість дій через віроломство та зіпсованість намірів через порушення обіцянок, оскільки порушення обіцянки є осудним у тому випадку, коли сама обіцянка від самого початку супроводжується наміром не виконувати її. Якщо ж людина від самого початку мала намір виконати обіцянку, а потім щось завадило їй або вона зрозуміла, що правильніше буде відмовитися від її виконання, то це не має відношення до лицемірства».
4. Лицемірство буває двох видів: лицемірство

переконань, яке виводить людину з віри і являє собою демонстрацію Ісламу на тлі прихованої в душі зневіри. Та лицемірство в діях, тобто уподібнення лицемірам у моральному плані, яке не виводить людину з віри, але належить до тяжких гріхів.

5. Ібн Хаджар сказав: «Вчені згодні в тому, що той, хто вірить серцем і підтверджує віру язиком, але при цьому вчиняє згадані дії, той не вважається невіруючим та лицеміром, оселею якого буде Вогонь».
6. Ан-Навааві сказав: «Група вчених сказала, що маються на увазі лицеміри, які були за часів пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага. Вони говорили про свою віру, але вважали істину брехнею, чинили віроломно щодо релігії, давали обіцянки стосовно релігії та її підтримки, але не виконували їх, і чинили нечесно, коли вели тяжби».

(65124)

(284) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ وَلاَ اللَّعَّانِ وَلاَ الفَاحِشِ وَلاَ البَذِيءِ». [صحيح] - [رواه الترمذي]

(284) – Передається зі слів Абдуллага ібн Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не є

віруючим той, хто постійно обзиває, проклинає, чинить непристойності та лихословить». [رواه الترمذي] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що мусульманину з повноцінною вірою невластиво бути тим, хто докоряє людям за їхнє походження, та хто часто сварить й проклинає їх, а також говорить й робить непристойне.

Benefits from the Hadith:

1. Коли в релігійних текстах приходить пояснення відсутності повноти віри у віруючого, то це тільки по причині вчинення ним забороненого чи залишенням обов'язкового.
2. Заклик оберігати органи тіла від забороненого, особливо язик.
3. Ас-Сінді сказав: «У вживанні посиленої форми слів "ті, хто постійно обзиває, проклинає " міститься вказівка на те, що якщо мусульманин так вчиняє зрідка, то в такому випадку це не заважає людині залишатися віруючим, з повноцінною вірою».

(65869)

(285) – عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما قال: سَمِعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يَعِظُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ، فَقَالَ: «الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ». [صحيح] – [متفق عليه]

(285) – Передається від 'Абдуллага ібн 'Умара, нехай Аллаг буде задоволений ними обома, що він сказав: Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага,

почув, як один чоловік наставляв свого брата, картаючи його за надмірну сором'язливість. Тоді Пророк сказав: «Сором'язливість — від віри». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, почув, як один чоловік радив своєму братові відмовитися від надмірної сором'язливості. Тоді він пояснив йому, що сором'язливість — це риса, яка є частиною віри, і вона приносить лише добро.

Сором'язливість — це благородна якість, яка спонукає до гарних вчинків і утримує від ганебного.

Benefits from the Hadith:

1. Якщо щось заважає тобі здійснювати добрі справи, то це не сором'язливість, а, радше, несміливість, безсилля, слабкість і боягузтво. Таке не є похвальним.
2. Справжня сором'язливість перед Аллагом — це виконання Його велінь і уникнення Його заборон. Така сором'язливість є частиною віри і приводить людину до благочестя.
3. Сором'язливість перед людьми проявляється у шанобливому ставленні до них, у наданні їм гідного місця згідно з їхнім становищем, а також в утриманні від учинків, що є ганебними за загальноприйнятими нормами моралі.

(5478)

(286) – عن المِقدام بن معدي كرب رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا أَحَبَّ الرَّجُلُ أَخَاهُ فَلْيُخْبِرْهُ أَنَّهُ يُحِبُّهُ». [صحيح] – [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وأحمد]

(286) – Передається від аль-Мікдама бін Ма'дікаріба, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Якщо хтось полюбив свого брата в Ісламі, то нехай скаже йому, що любить його». [صحيح] – [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює одну з причин, яка зміцнює теплі стосунки між віруючими і поширює любов між ними, і вона полягає в тому, що якщо хтось любить свого брата в Ісламі, то він повинен сказати йому, що любить його.

Benefits from the Hadith:

1. Цінність цієї любові в тому, що вона виключно заради Всемогутнього Аллага, а не заради вигоди цього світу.
2. Бажано розказати тому, кого полюбив заради Аллага, про свою любов до нього чи до неї, щоб збільшилась любов і близькість.
3. Поширення любові між віруючими зміцнює братерство у вірі, і зберігає суспільство від розпаду та розколу.

(3017)

(287) – عن جابر بن عبد الله رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ». [صحيح] – [رواه البخاري من حديث جابر، ورواه مسلم من حديث حذيفة]

(287) – Передається від Джабіра ібн Абдуллага, нехай буде задоволений ним Аллаг і його батьком, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Кожна добра справа є милостинею». [صحيح] – [رواه البخاري من حديث جابر، ورواه مسلم من حديث حذيفة]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що кожна добра справа, яка приносить користь іншим — словом чи ділом — є милостинею і приносить винагороду тому, хто її вчиняє.

Benefits from the Hadith:

1. Розуміння милостині не обмежується лише тим, що людина витрачає зі свого майна — це включає кожне добре слово і діло, якими вона приносить користь іншим.
2. Заклик до звершення добра і всього, що несе користь людям.
3. Нагадування про важливість не знецінювати жодної доброї справи, навіть якщо вона здається незначною.

(5346)

(288) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «كُلُّ سُلَامَى مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ، كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ يَعْدِلُ بَيْنَ الِاثْنَيْنِ صَدَقَةٌ، وَيُعِينُ الرَّجُلَ عَلَى دَابَّتِهِ فَيَحْمِلُ عَلَيْهَا أَوْ يَرْفَعُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ، وَالكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ، وَكُلُّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ، وَيُمِيطُ الأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ».

[صحيح] – [متفق عليه]

(288) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «За кожен суглоб людина повинна давати милостиню кожного дня, в якому сходить сонце. Якщо справедливо розсудити між двома, то це буде милостинею, якщо допомогти чоловіку з його верховою твариною, тобто допомогти йому сісти на неї чи підняти на неї його речі, те це буде милостинею. І благе слово – милостиня, і кожен крок, який робиться для молитви в мечеті, – милостиня, і якщо прибирати з дороги якусь перешкоду, то це також буде милостинею». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що кожен мусульманин, який досяг повноліття, повинен щодня давати милостиню (садака) рівну кількості суглобів його тіла. Ця добровільна милостиня є актом подяки Всевишньому Аллагу за тілесне здоров'я та за те, що Він з'єднав кістки суглобами, за допомогою яких можна брати та відпускати. І ця

милостиня може включати в себе будь-які добрі справи і не обмежуватися лише грошовою допомогою. До прикладу, твоя справедливість у примиренні між двома сторонами спору є милостинею. Так само, якщо ти допоможеш слабкій людині залізти на його верхову тварину, або піднімеш його речі, то і це буде милостинею. І будь-яке добре слово, будь то згадування Аллага зікрами, чи звернення до Нього з мольбою, чи вітання мусульман миром, тощо є милостинею. І кожен твій крок, яким ти йдеш до місця виконання молитви, є милостинею. І прибирання з дороги того, що може нашкодити, є милостинею.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс нам вказує, що конструкція скелету людини та його здоров'я є однією з найбільших милостей Всевишнього Аллага до неї, тому потрібно бути вдячним Йому за кожну кісточку і її здоров'я, і добровільна милостиня віруючого робить його вдячність повноцінною.
2. В хадісі міститься заклик до постійної щоденної подяки за ці милості, якими ми стабільно користуємося.
3. І заклик до постійного щоденного виконання додаткових молитв та до роздачі милостині (садака).
4. Хадіс вказує на найкращі діяння, серед яких – примирення між сторонами.
5. Заклик допомагати іншим людям, адже люба

допомога їм є милостинею.

6. Заклик до виконання колективних молитв, і до ходьби пішки на них, і заради цього будувати і облаштовувати мечеті.
7. Обов'язок зберігати в порядку та чистоті дороги мусульман і уникати того, щоб залишати на них те, що може нашкодити іншим людям.

(4568)

(289) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ نَفَّسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ الدُّنْيَا نَفَّسَ اللهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَاللهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ، وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللهُ لَهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمِ السَّكِينَةُ، وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ، وَحَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ، وَمَنْ بَطَّأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(289) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто полегшить віруючому одне з його випробувань у цьому світі, того Аллаг позбавить від одного з випробувань у День воскресіння. Хто полегшить становище боржника, що перебуває у скруті, тому Аллаг полегшить і в цьому світі, і в наступному. Хто прикриє мусульманина [тобто

не виставить його гріхів на показ], того Аллаг прикриє і в цьому світі, і в світі вічному. Аллаг допомагатиме Своєму рабу доти, доки раб допомагає своєму братові. Хто вирушить шляхом, шукаючи знання, тому Аллаг полегшить шлях до Раю. І не збирається група людей в одному з домів Аллага, читаючи Книгу Аллага і вивчаючи її між собою, без того, щоб на них не зійшов спокій, не огорнула їх милість, не оточили їх ангели, і щоб Аллаг не згадав їх серед тих, хто біля Нього. А того, кого затримали його діла, не просуне вперед його походження.» [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Пророк. мир йому і благословення Аллага, пояснив, що винагорода мусульманина залежить від його ставлення до інших віруючих. І хто полегшує становище іншого віруючого і позбавляє його від тягарів та смутків цього життя, тому Аллаг відплатить тим, що полегшить його тягар у Судний день. А хто полегшить становище неспроможного боржника, тому Аллаг полегшить його становище як у цьому світі, так і у світі вічному. Той, хто приховає вади мусульманина — його помилки, прорахунки чи недостойні вчинки, — того Аллаг прикриє у цьому світі й у світі вічному. І Аллаг буде допомагати рабу Своєму, поки той буде допомагати своєму братові по вірі як у релігійних, так і в мирських справах. Ця допомога може бути різною: від звернення до Аллага з благаннями за нього, до фізичної підтримки чи фінансової допомоги йому, тощо. Хто

вирушає шляхом здобуття релігійного знання, прагнучи лише обличчя Аллага, тому Аллаг полегшить шлях до Раю. Коли ж люди збираються у домі з домів Аллага, щоб читати Книгу Аллага і разом вивчати її, то на них неодмінно сходить спокій і благоговіння, їх покриває милість Аллага, їх оточують ангели, а Аллаг згадує їх серед тих, хто біля Нього. Ця згадка — велика честь для віруючих, адже Аллаг поминає їх у найвищому зібранні. А того, чиї діла виявляться слабкими і незначними, не піднесе вгору його походження. Тому не слід покладатися на шляхетність роду чи заслуги предків, занедбуючи власні вчинки.

Benefits from the Hadith:

1. Ібн Дакик аль-'Ід сказав: «Цей великий хадіс увібрав у себе всі види знань, правил і етикету. Він вказує на високе становище того, хто допомагає мусульманам у вирішенні їх потреб і приносить їм користь відповідно до своїх можливостей, будь то знаннями, майном, фізичною допомогою, вказівкою на щось корисне, добрими порадами тощо».
2. В хадісі міститься заклик до полегшення становища неспроможного боржника.
3. Цей хадіс спонукає допомагати іншому мусульманину, оскільки Аллаг допомагає людині відповідно до того, як та допомагає своєму братові.
4. Покривати мусульманина — це, зокрема, не вистежувати його та не шукати в ньому недоліки. Від одного з наших праведних попередників

передають таку історію: «Я застав людей, які не мали вад, але почали обговорювати вади інших, і тоді люди почали приписувати вади їм самим. А ще я бачив людей, які мали вади, проте не говорили про вади інших, і їхні власні недоліки були забуті».

5. Приховувати вади людей не означає залишати їхні засуджувані дії без змін. Навпаки, слід виправляти те, що заслуговує на осуд, але при цьому приховувати того, хто це зробив, якщо ця людина не має репутації нечестивця і не є відомим завзятим грішником. Однак, небажано покривати ту людину, яка широко відома своєю нечестивістю. Натомість, про її дії слід повідомляти представникам влади, якщо це не призведе до гірших наслідків. Адже приховування діянь такого грішника лише спонукає його продовжувати своє нечестя, робить його більш сміливим і зухвалим в утисках рабів Аллага і своїм прикладом мотивує інших лиходіїв та тих, хто вперто грішить.
6. Цей хадіс стимулює до набуття знань, а також до читання та вивчення Корану.
7. Ан-Нававі сказав: «У цьому хадісі міститься доказ на високе положення зібрання для читання Корану в мечеті... З дозволу Всевишнього Аллага, таке ж високе положення поширюється на зібрання в релігійних школах, чи під час утримання військового гарнізону та інших подібних місцях».

8. Аллаг винагороджує за самі діяння, а не за походження людини.

(4801)

(290) – عَنْ أَبِي بَرْزَةَ الأَسْلَمِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ القِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ، وَعَنْ عِلْمِهِ فِيمَ فَعَلَ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ، وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَ أَبْلَاهُ». [صحيح] - [رواه الترمذي]

(290) – Передається зі слів Абу Барза аль-Аслямі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не зрушать ноги раба в День Воскресіння, доки його не спитають про його життя — на що він його витратив, про його знання — як він ним скористався, про його майно — звідки він його здобув і на що витрачав, і про його тіло — на що він його зносив». [صحيح] - [رواه الترمذي]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що жодна людина не пройде місце розрахунку в День Воскресіння до Раю або Пекла, доки її не запитають про кілька речей:

Перше: про своє життя — на що вона його витратила і як провела.

Друге: про своє знання — чи шукала його заради Аллага, чи діяла відповідно до нього і чи передавала його тим, хто має на це право.

Третє: про своє майно — звідки вона його здобула: з дозволеного чи забороненого, і на що його витрачала — на те, чим Аллаг задоволений, чи на те, що викликає Його гнів.

Четверте: про своє тіло, силу, здоров'я й молодість — на що вона їх зносила і як використовувала.

Benefits from the Hadith:

1. Заохочення використати життя в тому, чим задоволений Аллаг Всевишній.
2. Милостей Аллага щодо рабів є багато, і Він обов'язково спитає їх про ті блага, в яких вони перебували. Тож людині слід спрямовувати милості Аллага на те, чим Він задоволений.

(4950)

(291) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «السَّاعِي عَلَى الأَرْمَلَةِ وَالمِسْكِينِ، كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، أَوِ القَائِمِ اللَّيْلَ الصَّائِمِ النَّهَارَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(291) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг: «Той, хто піклується про вдову і бідняків, подібний до воїна на шляху Аллага, і до того, хто невтомно стоїть у нічних молитвах, і до того, хто безперервно тримає піст вдень". [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що той, хто дбає про інтереси овдовілої жінки, про яку немає кому подбати, а також про бідних

і нужденних, і витрачає на них свої кошти, заради Аллага, то його винагорода подібна винагороді того, хто бореться на шляху Аллага, або винагороду того, хто стоїть нічну молитву “тахаджуд” та тримає безперервно піст вдень.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі заклик до згуртованості у взаємопомічі у задоволенні потреб слабких верств населення.
2. Поклоніння Аллагу включає в себе кожну добру справу, в тому числі допомогу вдовам та бідним.
3. Сказав Ібн Губейра: «Це означає, що Всевишній Аллаг об'єднав для такої людини винагороду того, хто тримає піст вдень, і стоїть у молитвах вночі, а також бореться на шляху Аллага. І це тому, що він взяв на себе обов’язки її чоловіка... а також піклувався про бідняка, який був не в змозі потурбуватися про себе. Тож, такий чоловік витрачав свої зусилля, і роздавав милостиню, зароблену своєю важкою працею, так що його благодіяння було рівноцінним винагороді за піст, за нічні молитви та участь в боях».

(3135)

(292) – عن أبي هريرة رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ جَارَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ». [صحيح] – [متفق عليه]

(292) – Передається від Абу Гурайри (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Посланець Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Той, хто вірує в Аллага та в Останній День, нехай говорить благе або мовчить! Той, хто вірує в Аллага та в Останній День, нехай з повагою відноситься до свого сусіда! Той, хто вірує в Аллага і в Останній День, нехай з повагою та щедрістю ставитися до свого гостя!» [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що віруючий раб, якщо він вірить в Аллага і в Останній день – день, в який він повернеться до свого Господа, і в якому він отримає винагороду за всі справи свого життя, то його віра має заохочувати його до виховання в собі цих якостей:

По-перше: благі слова – це всі хороші слова, які складаються зі слів звеличення та хвали Аллага, заклику до правильних вчинків, і застереження від всілякого зла, а також слів, які сприяють примиренню між людьми. Якщо ж людина не зможе цього виконати, то для нього буде краще здебільшого мовчати, утримуватися від образливих слів і контролювати свій язик.

По-друге: з повагою відноситься до свого сусіда, тобто, бути добрим з ним, і не шкодити йому.

По-третє: з повагою та щедрістю ставитися до свого гостя, який відвідає вас, а саме: м'яко розмовляти з ним, пригощати їжею, тощо.

Benefits from the Hadith:

1. Віра в Аллага і в Судний день є основою будь-якого блага, і спонукає до добрих вчинків.
2. Попередження про небезпеку неконтрольованого язика.
3. Іслам – релігія згуртованості та взаємної симпатії, близьких та дружніх відносин.
4. Ці ознаки проявляються в людині, як результат його правої Віри, що сприяє покращенню високих моральних якостей раба.
5. Надмірні зайві розмови можуть призвести до того, що людина скаже щось небажане, або взагалі – заборонене. Тож безпека полягає в тому, щоб говорити тільки про щось благе і корисне.

(5437)

(293) – عن أبي ذر رضي الله عنه قال: قال لي النبي صلى الله عليه وسلم: «لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا، وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهٍ طَلْقٍ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(293) – Передається від Абу Зарра, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не зневажай жодної доброї справи, навіть якщо це лише те, що ти зустрінеш свого брата з привітним обличчям». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, закликав до звершення добрих вчинків і застеріг від того, щоб

зневажливо ставитися до них, навіть якщо вони незначні. Серед цього — привітне обличчя й посмішка при зустрічі. Мусульманин має дбати про це, адже посмішка брату-мусульманину — це вияв дружелюбності та засіб дарувати йому радість.

Benefits from the Hadith:

1. Підкреслено важливість любові та щирої приязні між віруючими, що проявляється у доброзичливості, привітності та усмішці при зустрічі.
2. Досконалість і всеосяжність цього шаріату: він охоплює все, що веде до виправлення стану мусульман і сприяє їхній єдності та злагоді.
3. Заклик до звершення добрих справ, навіть якщо вони здаються незначними.
4. Бажано приносити радість мусульманам, адже це сприяє взаємній симпатії та згуртованості між ними.

(5348)

(294) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بنِ مَسعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ، فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللهِ صِدِّيقًا، وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ، فَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الْكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللهِ كَذَّابًا». [صحيح] - [متفق عليه]

(294) – Передається зі слів 'Абдуллага ібн Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Дотримуйтеся правдивості, адже, воістину, правдивість приводить до благочестя, і, воістину, благочестя приводить до Раю, і буде людина правдивою і дотримуватися правдивості, доти, доки не буде записана в Аллага як найправдивіша. І остерігайтеся брехні, бо, воістину, брехня призводить до гріхів, і, воістину, гріхи приводять до Вогню, і стане людина брехати і дотримуватися брехні, поки не буде записана перед Аллагом як запеклий брехун». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, наказав бути правдивим і повідомив, що дотримання правди призводить до постійної праведної діяльності, а той, хто вчиняє праведно, того його дії приводять до Раю. І людина не перестає бути правдивою як у таємних особистих справах так і в публічних, доки не заслужить носити ім'я «сіддік» – той, хто надзвичайно правдивий. Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, застеріг від брехні та неправдивих слів, бо це спонукає до відхилення від прямого шляху, до вчинення зла, розпусти та гріхів, а потім приводить до вогню. І така людина не перестає породжувати брехню, доки не буде записана перед Аллагом серед брехунів.

Benefits from the Hadith:

1. Правдивість — благородна риса, яка набувається через зусилля та боротьбу із собою. Людина не перестає бути правдивою та прагнути до правди, доки правдивість не стане її природною вдачею та звичкою, і тоді вона буде записана перед Аллагом серед правдивих і благочестивих.
2. Брехня — ганебна риса, яку її власник набуває шляхом довгої свідомої практики у словах і діях, доки це не стане його постійною вдачею та звичкою, а потім він буде записаний перед Всевишнім Аллагом серед брехунів.
3. Під правдивістю розуміється правдивість язика, що є протилежністю брехні, правдивості наміру, що є щирістю, правдивості у рішучості щодо задуманого добра, та правдивості у діях. Самим елементарним проявом правдивості є відповідність того, що у людини на серці і того, що вона проявляє зовні. І також правдивість в її психологічних станах, як правдивість під час страху, надії та в іншому. Той, хто володіє цим, є найправдивішим (сиддік), а той, хто володіє деякими з цих якостей, є просто правдивим (садік).

(5504)

(295) – عن جرير بن عبد الله رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ لَا يَرْحَمِ النَّاسَ لَا يَرْحَمْهُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ». [صحيح] - [متفق عليه]

(295) – Передається від Джаріра ібн Абдуллага, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто не відноситься до людей з милосердям, то до того не буде милостивим і Аллаг!» [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює, що той, хто не виявляє милосердя до людей, не отримає Милості Всемогутнього Аллага. Милосердне ставлення до творінь Аллага — одна з найвеличніших причин, завдяки якій раб Аллага може здобути Його Милість.

Benefits from the Hadith:

1. Милосердя — це риса, яку мусульманин має виявляти до всіх творінь, однак у хадісі особливо згадано саме людей, з огляду на важливість доброго ставлення до них.
2. Аллаг — Милуючий, і Він милує тих рабів, які самі виявляють милосердя. Адже винагорода відповідає діянню.
3. Милосердя до людей охоплює як надання їм благ, так і захист від зла, а також гарне, м'яке й ввічливе ставлення.

(5439)

(296) – عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما أنَّ النَّبيَّ صلى الله عليه وسلم قال: «الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهمُ الرَّحمنُ، ارحَمُوا أهلَ الأرضِ يَرْحَمْكُم مَن في السّماء». [صحيح] – [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(296) – Абдуллаг ібн 'Умар, нехай Аллаг буде задоволений ними обома, передає, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Милосердних милує Милостивий. Ставтесь з милосердям до тих, хто на землі, і помилує вас Той, Хто на небесах». [صحيح] – [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює, що до тих, хто ставиться з милосердям до інших, буде проявлене милосердя від Милостивого, чия милість поширюється на все навколо. Винагорода відповідна діянням.

Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, вказав на те, що варто ставитися з добром до всіх, хто на землі, будь то люди, тварини, птахи чи інші види живих створінь, а нагородою за це буде те, що Аллаг змилується над вами з висоти Своїх небес.

Benefits from the Hadith:

1. Релігія Іслам – це релігія милосердя, і вона повністю ґрунтується на послуху Аллагу, та доброзичливому ставленні до живих істот та всіх творінь.
2. Аллаг Всевишній, описується якістю Милості, і Він, Пречистий – Милостивий, Милуючий, тобто Той, Хто направляє милість до рабів.
3. Винагорода відповідає вчинку: тих, хто проявляє милосердя, Аллаг помилує.

(8289)

(297) – عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ».

[صحيح] - [متفق عليه]

(297) – Передається від Абдуллага ібн Амра, нехай буде задоволений ними обома Аллаг, від Пророка, мир йому і благословення Аллага, що він сказав: «Мусульманин — це той, від язика і рук якого перебувають у безпеці інші мусульмани, а мугаджир — це той, хто залишив усе, що заборонив Аллаг».

[صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що повноцінний мусульманин — це той, від язика якого інші мусульмани перебувають у безпеці: він не ображає їх, не проклинає, не лихословить про них за спиною і не завдає шкоди людям своїми словами. Так само повноцінний мусульманин — це той, від рук якого інші перебувають у безпеці: він не чинить на них несправедливості, не посягає на їхнє майно без права і не завдає їм шкоди жодним чином. А переселенцем є той, хто залишив те, що заборонив Аллаг.

Benefits from the Hadith:

1. Повнота Ісламу не досягається інакше, як через утримання від завдання шкоди іншим — чи то матеріальної, чи то моральної.

2. Язик і рука були виокремлені в хадісі через те, що більшість помилок і шкоди походять саме від них, адже значна частина зла здійснюється словами або діями.
3. Хадіс закликає залишати гріхи та дотримуватися того, що наказав Всевишній Аллаг.
4. Найкращими серед мусульман є ті, хто виконує права Аллага і права мусульман.
5. Посягання і несправедливість можуть бути як словесними, так і дієвими.
6. Повноцінна гіджра — це залишення всього того, що заборонив Аллаг.

(10101)

(298) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعتُ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم يقول: «حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ: رَدُّ السَّلَامِ، وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ، وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ، وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(298) – Від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, передається, що він сказав: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «У мусульманина п'ять зобов'язань перед іншим мусульманином: відповідати на салям, відвідувати хворого, супроводжувати похорон, приймати запрошення, і бажати милості Аллага тому, хто чхнув».

[صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив частину прав мусульманина над своїм братом-мусульманином. Перше з цих прав — відповідь на салям тому, хто привітав тебе словами миру.

Друге з цих прав — відвідування хворого.

Третє право — супроводження поховальної процесії. Мусульманин має право, щоб його проводили від дому до місця здійснення джанази, а потім до могили, допоки не буде здійснене поховання.

Четверте право — відповідь на запрошення. Якщо мусульманин запрошує свого брата по вірі на весілля чи подібну дозволену подію, то він має прийняти це запрошення.

П'яте право — побажання милості тому, хто чхнув. Якщо мусульманин чхнув і сказав: «Альхамду ліллях» (Хвала Аллагу), інший мусульманин відповідає: «Ярхамука Аллаг» (Нехай помилує тебе Аллаг). У відповідь чхаючий каже: «Ягдікумуллаху уа юслиху бальякум» (Нехай Аллаг поведе вас прямим шляхом і виправить ваш стан).

Benefits from the Hadith:

1. Вказівка на велич Ісламу, який зміцнює братерські зв'язки і любов між мусульманами.

(3706)

(299) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا، وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا، أَوَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(299) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Ви не увійдете до Раю, поки не увіруєте, а ви не увіруєте [по-справжньому], поки не полюбите один одного. То чи не вказати мені вам на дію, здійснюючи яку, ви полюбите одне одного? Вітайте один одного миром!» [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пояснив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що тільки віруючі потраплять до Раю, і що віра мусульман не буде повною, а стан мусульманської громади не повноцінним, поки вони не полюблять один одного. Тоді Пророк, мир йому і благословення Аллага, наставив на найкращу справу, завдяки якій поширюється любов, — це поширення привітання миру між мусульманами, яке Аллаг зробив вітанням для Своїх рабів.

Benefits from the Hadith:

1. Ніхто не увійде до Раю, крім того, хто помер віруючим.
2. Із проявів повноти віри мусульманина – любити свого брата по вірі так, як самого себе.
3. Сунною є поширювати привітання миром і

дарувати його мусульманам, адже в цьому — поширення любові та спокою серед людей.

4. Вітання миром може бути тільки серед мусульман, як на це вказують слова Пророка, мир йому і благословення Аллага: «Вітайте один одного миром!"
5. Поширення привітання миром між собою – це спосіб протистояти розколу, незлагоди, та розбрату серед мусульман.
6. Хадіс вчить нас серйозно ставитись до любові між мусульманами, і те, що це із проявів досконалості віри.
7. В іншому хадісі сказано, що повна форма вітання миром така: «Мир вам, милість Аллага і Його благословення» (Ас-саляму алейкум уа рахматуЛлагі уа баракатуг), а мінімально форма: «Мир вам» (Ас-саляму алейкум).

(3361)

(300) – عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الإِسْلاَمِ خَيْرٌ؟ قَالَ: «تُطْعِمُ الطَّعَامَ، وَتَقْرَأُ السَّلاَمَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ». [صحيح] - [متفق عليه]

(300) – Передається від Абдуллага ібн Амра ібн аль-Аса, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що Один чоловік запитав Пророка, мир йому і благословення Аллага: «Які прояви Ісламу є найкращими?» Він відповів: «Годуй людей і вітай

миром тих, кого знаєш, і тих, кого не знаєш». [متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Пророка, мир йому і благословення Аллага, запитали: «Які якості Ісламу є найкращими?» І він згадав дві якості:

Перша — часто годувати бідних. Сюди входять милостиня, подарунки, гостинність і частування. Особлива цінність цієї справи проявляється у часи голоду та високих цін.

Друга — вітатися з кожним мусульманином, незалежно від того, знаєш ти його чи ні.

Benefits from the Hadith:

1. Сподвижники прагнули дізнатися про ті якості та справи, які приносять користь у цьому світі й у вічному житті.
2. Вітання миром і годування людей належать до найкращих діянь в Ісламі, адже вони мають високе становище перед Аллагом і люди потребують їх у всі часи.
3. Ці дві якості поєднують у собі доброчесність словом і ділом, а це є найповнішою формою доброчесності.
4. Ці якості стосуються взаємин мусульман між собою, тоді як існують і інші якості, що стосуються взаємин раба з його Господом.
5. Привітання «салям» є особливим привітанням,

призначеним для мусульман, тому не дозволяється першим вітатися ним з невіруючим. (5808)

(301) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى مَا يَمْحُو اللهُ بِهِ الْخَطَايَا، وَيَرْفَعُ بِهِ الدَّرَجَاتِ؟» قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ: «إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ، وَكَثْرَةُ الْخُطَا إِلَى الْمَسَاجِدِ، وَانْتِظَارُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصَّلَاةِ، فَذَلِكُمُ الرِّبَاطُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(301) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, запитав: «Чи не вказати вам на те, через що Аллаг стирає гріхи й підносить ступені?» Люди відповіли: «Звичайно, о Посланець Аллага!» Тоді він сказав: «Це – ретельне здійснення омовіння у важких умовах, велика кількість кроків у напрямку мечетей, і очікування наступної обов'язкової молитви після попередньої, і це для вас – охорона кордонів». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, запитав своїх сподвижників чи бажають вони, щоб він вказав їм на справи, які стануть причиною прощення гріхів, та стирання їх із книг ангелів-охоронців та піднесенням їх ступенів у Раю?»

І сподвижники відповіли, що вони звичайно цього хочуть, і тоді він, мир йому і благословення Аллага:

Перше: старанне та повноцінне виконання омовіння (вуду) незважаючи на труднощі такі як: холод, мала кількість води, біль у тілі чи гаряча вода.

Друге: велика кількість кроків в напрямку мечетей, через їх віддаленість дому, та часте відвідування них.

Третє: очікування часу обов'язкової молитви та зосередження серця на цьому, а також підготовка до неї та сидіння в мечеті в очікуванні цієї колективної молитви. А після завершення цієї молитви, чекати на своєму місці часу настання наступної молитви.

Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що ці справи є справжнім захистом (рібат), оскільки вони закривають шляхи шайтана до душі, приборкують пристрасті та перешкоджають прийняття нею нашіптувань. Завдяки цьому військо Аллага перемагає воїнів шайтана, і це є найбільшим джигадом, і це було рівнозначно стоянню на сторожі на кордоні з ворогом.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на важливість збереження колективної молитви в мечеті і на трепетне та уважне ставлення до усіх молитв, а також старатися планувати свої справи так, щоб вони не відволікали від молитв.
2. Чудовий спосіб навчання показав нам пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, а саме те, як він за мотивував сподвижників до отримання знання, адже він, у формі питання,

почав зі згадки про велику винагороду, а це один із методів навчання.

3. Користь подання знання у формі питання та відповіді полягає в тому, що таким чином ці слова матимуть більший вплив на свідомість завдяки невизначеності та роз'ясненню.
4. Хафіз Ан-Навaві, нехай помилує його Аллаг, прокоментував слова хадісу: «і це для вас – охорона кордонів», тобто охорона, яка має бути постійною. Основа в розумінні терміну «рібат» – це утримання себе на чомусь, як, наприклад людина утримує себе в покорі Аллагу. І сказано, що це найкраща охорона, як було сказано, що джигад – це (перш за все) боротьба зі своєю душею». І також під значенням цього слова є утримання себе на чомусь доброму наскільки це можливо.
5. Повторення слова «рібат» та його використання з визначений артикль (ال) є звеличенням важливості цих дій.

(3574)

(302) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ، خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ، وَفِي كُلٍّ خَيْرٌ، احْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ، وَاسْتَعِنْ بِاللهِ وَلَا تَعْجَزْ، وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ، فَلَا تَقُلْ لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ قَدَرُ اللهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ (لَوْ) تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(302) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Сильний віруючий кращий перед Аллагом і більш улюблений Йому, ніж слабкий віруючий, хоча в кожному з них є благо. Прагни до того, що приносить тобі користь, проси допомоги в Аллага і не виявляй безсилля. А якщо тебе спіткає щось, то не кажи: “Якби я зробив так, то було б так і так”, а кажи: “Так визначив Аллаг, і Він зробив те, що побажав”, адже слово “якби” відчиняє діяння шайтану». [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює, що в кожному віруючому обов’язково є благо. Проте віруючий, який є сильним у своїй вірі, рішучості, майні та інших проявах сили, є кращим і більш улюбленим для Аллага, ніж слабкий віруючий. Потім пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, заповів віруючому братися за причини у всьому, що приносить користь у цьому світі та у вічному житті, водночас покладаючись на Аллага Всевишнього, звертаючись до Нього по допомогу і довіряючи Йому свої справи. Далі він, мир йому і благословення Аллага, заборонив проявляти безсилля, лінь і недбалість у виконанні тих справ, які приносять користь у двох світах. Отже, якщо віруючий доклав зусиль, узявся за дозволені причини, звертаючись по допомогу до Аллага і просячи в Нього блага, то після цього йому належить повністю

передоручити результат своїх справ Аллагу і бути переконаним, що вибір Аллага, яким би він не був, є найкращим. А якщо після цього його спіткає випробування, то нехай він не каже: «Якби я зробив так, то було б так і так», — адже, воістину, слово «якби» відчиняє двері для шайтану: воно веде до заперечення передвизначення і жалю за тим, що вже минуло. Натомість слід говорити зі смиренням і вдоволенням:

«Так визначив Аллаг, і Він зробив те, що побажав». Адже все, що відбувається, відбувається лише відповідно до волі Аллага: Він робить те, що бажає, і немає того, хто здатен відвернути Його рішення чи змінити Його постанову.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на різницю між людьми у рівні віри та її силі.
2. Бажаність сили й рішучості в діяннях, адже завдяки їм досягається така користь, якої неможливо досягти через слабкість.
3. Віруючий повинен прагнути до того, що приносить йому користь, і залишати все те, що не приносить користі.
4. Віруючий мусульманин зобов'язаний у кожній своїй справі просити допомоги в Аллага і не покладатися лише на самого себе.
5. Цей хадіс є доказом істинності передвизначення Аллага і того, що воно не суперечить докладанню зусиль і використанню дозволених причин у

прагненні до благого.

6. У хадісі міститься заборона говорити «якби» після настання нещастя з невдоволенням, а також заборона заперечувати рішення Аллага і Його передвизначення.

(5493)

(303) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «قَارِبُوا وَسَدِّدُوا، وَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَنْ يَنْجُوَ أَحَدٌ مِنْكُمْ بِعَمَلِهِ» قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ وَلَا أَنْتَ؟ قَالَ: «وَلَا أَنَا، إِلَّا أَنْ يَتَغَمَّدَنِيَ اللهُ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ». [صحيح] – [متفق عليه]

(303) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Наближайтеся (до Аллага) і робіть це найкращим чином, і знайте, що нікого з вас не врятують його діяння». Люди сказали: «Навіть тебе, о Посланнику Аллага?» Він сказав: «Навіть мене – якщо тільки Аллаг не огорне мене Своєю милістю і благоволінням». [صحيح] – [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, спонукає сподвижників до праці, здійснення добрих діянь та максимальної богобоязності, уникаючи як надмірності, так і недбалості. Він закликає їх чинити правильно, бути щирими перед Аллагом та слідувати Сунні, аби їхні діяння були прийняті та стали причиною отримання милості та благовоління Всевишнього.

Потім він повідомив їм, що нікого з них не врятують самі лише діяння, але обов'язково потрібна милість Аллага.

Вони запитали: «І навіть тебе, о Посланець Аллага, не врятують твої діяння, незважаючи на твоє становище?»

Він відповів: «Навіть мене, якщо тільки Аллаг не огорне мене Своєю милістю і благословенням».

Benefits from the Hadith:

1. Ан-Навааві сказав: «"Наближайтеся (до Аллага) і робіть це найкращим чином", – означає: прагніть до досконалості у своїх вчинках, і навіть, якщо ви не достягнете її, то хоча б наблизитеся. А робити щось найкращим чином означає уникати крайнощів: не бути ані надмірним, ані недбалим».
2. Ібн Баз сказав: «Праведні діяння ведуть до Раю, а злодіяння – до Пекла. Проте хадіс пояснює: для входу в Рай самих лише діянь недостатньо. Необхідні ще прощення та милість Всеблагого і Всевишнього Аллага. Тобто віруючі потрапляють до Раю завдяки своїм діянням, але саме милість, прощення та помилування Всевишнього Аллага уможливлюють прийняття справ рабів та відкривають їм шлях до Раю».
3. Раб Аллага не повинен тішити себе своїми діяннями, якими б гарними вони не були, адже право Аллага незрівнянно вище, ніж рівень його діянь. Тому раб Аллага повинен відчувати як

надію, так і страх.

4. Хадіс підкреслює велич прав Аллага та Його безмежну милість, яка перевищує будь-які людські діяння, незалежно від їхньої значущості.
5. Добрі діяння є обов'язковою причиною потрапляння раба до Раю, однак це станеться лише з дозволу Аллага і Його милості.
6. Аль-Кірмані сказав: «Якщо всі мешканці Раю увійдуть туди, то вони увійдуть тули виключно завдяки милості Аллага. І навіть згадка про те, що сам посланець Аллага, мир йому та благословення Аллага, якому Рай вже обіцяний, увійде до Раю лише з милості Аллага, означає, що для інших це тим паче можливо тільки завдяки Його милості».
7. Ан-Нававі сказав: «Що ж до змісту Слів Всевишнього Аллага: ﴿Увійдіть до Раю за те, що ви чинили ﴾(16:32) і: ﴿Цей Рай дано вам у спадок за те, що ви чинили ﴾(43:72), то ці та подібні аяти, вказують на те, що справи вводять людину до Раю, і вони не суперечать тим хадісам. Аяти означають, що до Раю входять через діяння, але також і завдяки сприянню Всевишнього, Який наставляє нас на звершення цих діянь та спрямовує нас до щирості в них, та завдяки прийняттю їх Аллагом за Його милістю та благословенням. Отже, правильним розумінням є те, що людина не входить до Раю винятково через свої діяння, і саме це мається на увазі в хадісах, як правильним є й те,

що вона входить до Раю завдяки діянням, тобто через їхню причину, тому що вони теж належать до милості».

8. Ібн аль-Джаузі сказав: «Є чотири точки зору і відповіді на це. Перша: допомога Аллага рабам у виконанні цих діянь є проявом Його милості. Якби не попередня милість Аллага до них, то вони не мали б ні віри, ні покірності, які є причиною для порятунку. Друга: яке б добро не зробив раб, хвалу заслуговує його хазяїн, який дає рабу можливість приносити користь, а потім ще й винагороджує за гарні діяння. Усе це буде не інакше як надана йому милість. Третя: У деяких хадісах зазначається, що саме потрапляння до Раю відбувається з милості Аллага до віруючого, а ступінь цієї людини в Раю вже залежить від ступені її діянь. Четверта: дії покори тривають недовго, проте винагорода за них нескінченна. Ця невичерпна благодать, що дається як відплата за минущі вчинки, є проявом милості Аллага, а не просто результатом наших дій».
9. Ар-Рафі'і сказав: «Той, хто чинить богоугодні діяння, не повинен покладатися на них у здобутті порятунку та досягненні ступенів. Адже він здійснював ці діяння за допомогою та сприяння Всевишнього Аллага. А від ослуху утримувався тому, що Аллаг оберігав його. Отже, усе це було в нього завдяки благословенню та милості Всевишнього.».

(304) – عن ابن عمر رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَا زَالَ يُوصِينِي جِبْرِيلُ بِالْجَارِ، حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُوَرِّثُهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(304) – Передається від Ібн Умара, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Джібріль постійно заповідував мені [добре ставлення] до сусіда, аж поки я не подумав, що йому буде надано право спадку». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що Джібріль постійно повторював йому наказ дбати про сусіда — того, хто мешкає поруч, незалежно від того, мусульманин він чи невіруючий, родич чи ні, — зберігати його права, не шкодити йому, чинити йому добро і терпіти його незручності. І настільки часто він, мир йому і благословення Аллага, отримував ці настанови, що навіть подумав, що в одкровенні буде веління наділити сусіда часткою зі спадку, яку він отримає після смерті свого сусіда.

Benefits from the Hadith:

1. Вказівка на високе положення сусіда та обов'язковість дотримання його прав.
2. Підтвердження важливості права сусіда у вигляді заповіді означає обов'язковість виявляти до нього пошану, доброзичливість і благодіяння, відвертати від нього шкоду, відвідувати у разі

хвороби, вітати у радості та висловлювати співчуття під час нещастя.

3. Чим ближче двері сусіда до вас — тим більшим є його право на вас.
4. Досконалість шаріату проявляється у всьому, що веде до виправлення стану суспільства — у тому числі в доброму ставленні до сусідів і недопущенні шкоди з вашого боку.

(4965)

(305) – عن أبي الدرداء رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ رَدَّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ رَدَّ اللهُ عَنْ وَجْهِهِ النَّارَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ». [صحيح] - [رواه الترمذي وأحمد]

(305) – Передається від Абу ад-Дарди, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто відверне посягання на честь свого брата, того Аллаг відверне від його обличчя Вогонь у День воскресіння». [صحيح] - [رواه الترمذي وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що той, хто захищає честь свого брата-мусульманина за його відсутності, відвертаючи образу чи приниження щодо нього, того Аллаг відверне від покарання у День воскресіння.

Benefits from the Hadith:

1. Заборона говорити погано про честь мусульман.

2. Винагорода відповідає самому діянню: хто відверне посягання на честь свого брата, того Аллаг відверне від Вогню.
3. Іслам — це релігія братерства і взаємопідтримки серед його послідовників.

(5514)

(306) – عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قالَ: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ، حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(306) – Передається зі слів Анаса ібн Маліка, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не увірує ніхто з вас [повною вірою], доки не почне бажати своєму братові [за вірою] того самого, чого бажає він самому собі». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, роз'яснив, що жоден з мусульман не зможе досягти повноти у своїй вірі, поки не полюбить для свого брата того, що любить для самого себе із дій поклоніння та різних релігійних та земних благ, і поки не зненавидить для нього того, що ненавидить для самого себе. А якщо він побачить недолік у релігії свого брата-мусульманина, то він докладе максимум зусиль для його виправлення, а якщо побачить в ньому щось із добра, то обов'язково стане допомагати йому в цьому, і буде підтримувати його у релігійних та побутових справах.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на обов'язок мусульманина любити для свого брата-мусульманина усе те, що він любить для самого себе. Адже хто не дотримується цього обов'язку, той не має повної віри, що і є доказом на обов'язковість цієї любові.
2. Братство заради Аллага вище ніж родинне братство, і його право є більш пріоритетним.
3. Також цей хадіс забороняє усе, що протирічить такій любові зі слів і вчинків, як-то обман, плітки, заздрість чи напад на життя, майно чи честь мусульманина.
4. Хадіс вказує на користь використання деяких мотиваційних слів, як наприклад вислів: «своєму братові».
5. Аль-Кірмані, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Хоча в хадісі не говориться про це напряму, але ти маєш ненавидіти і не допускати, щоб твого брата торкнулось те зло, яке ти не бажаєш самому собі, і це також із ознак щирої віри. Адже любов до чогось передбачає ненависть до протилежного, тому можна утриматися від прямої вказівки на це, вважаючи вже сказаних в хадісі слів достатніми».

(4717)

(307) – عن عائشة رضي الله عنها زوج النبي صلى الله عليه وسلم عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِنَّ الرِّفْقَ لَا يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ، وَلَا يُنْزَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(307) – Передається від Айші, дружини Пророка, нехай буде задоволений нею Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, м'якість не буває в чомусь, окрім як прикрашає його, а все, що позбавлено м'якості – потворно». [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що м'якість, лагідність і стриманість у словах та вчинках роблять справи гарнішими, досконалішими й кращими, і з більшою ймовірністю приводять людину до досягнення її мети.

А відсутність м'якості псує справи, робить їх потворними і заважає людині досягти своєї мети, а якщо вона й досягне її, то лише з труднощами.

Benefits from the Hadith:

1. Заклик до того, щоб набувати риси м'якості.
2. М'якість прикрашає людину і є причиною всякого блага як у справах релігії, так і у справах цього світу.

(5796)

(308) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ الدِّينَ يُسْرٌ، وَلَنْ يُشَادَّ الدِّينَ أَحَدٌ إِلَّا غَلَبَهُ، فَسَدِّدُوا وَقَارِبُوا، وَأَبْشِرُوا، وَاسْتَعِينُوا بِالْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ وَشَيْءٍ مِنَ الدُّلْجَةِ». [رواه البخاري] – [صحيح]

(308) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага , мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, релігія легка, і хто б не взявся змагатися з релігією [звалюючи на себе непосильне], вона неодмінно здолає його, тож сповідуйте найкращим чином, намагайтеся наблизитися [до найкращого сповідування, що в ваших силах] та втішайте себе [доброю звісткою про винагороду, яка чекає на вас]. І використовуйте [для здійснення благих діянь] ранок, вечір і частину ночі».

[رواه البخاري] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що релігія Іслам побудована на полегшенні та простоті у всіх її аспектах, і ця особливість особливо помітна, коли людина обтяжена обставинами, і потребує послаблення. А заглиблення в крайнощі у релігійних справах та відмова від поступок призводять до того, що невдовзі людина опускає руки і припиняє виконання усіх або деяких релігійних справ. Потім Пророк (мир йому і благословення Аллага) закликав дотримуватися серединного шляху і віддалитися від надмірностей та крайнощів: щоб раб не нехтував тим, що йому наказано, але і не брав на себе того, що йому буде не під силу. Якщо ж він не зможе виконати релігійні зобов'язання в повному обсязі, то має робити те, на що дійсно вистачає його сил.

І Пророк, мир йому і благословення Аллага,

сповістив про велику винагороду за стійкість в певній релігійній справі, навіть якщо вона мізерна. І ця винагорода для того, хто не може виконати цю справу в повному обсязі, якщо ці ускладнюючі обставини виникли не з його вини, тож це не призводить до зменшення винагороди.

Оскільки цей світ насправді є місцем подорожі та переходу до вічного життя, Пророк, мир йому і благословення Аллага, наказав просити у Аллага допомогу в стійкості на постійному поклонінні, особливо активно в ці три періоди часу:

Перший: Ранок (гадва): рух на початку дня, між ранковою молитвою (фаджр) і сходом сонця.

Другий: Полудень (рауха): рух одразу після полудня.

Третій: Ніч (дульджа): рух протягом усієї ночі або ж частини її. Оскільки активність вночі складніша ніж вдень, він наказав робити лише її частину, сказавши: «і частину ночі».

Benefits from the Hadith:

1. Легкість і гнучкість ісламського Шаріату та його серединність між надмірністю та недбалістю.
2. Раб повинен обирати час активності для поклоніння, і ці три конкретні періоди є найбільш сприятливими для тіла у виконанні поклоніння.
3. Раб повинен обирати час активності для поклоніння, і ці три конкретні періоди є найбільш сприятливими для тіла у виконанні поклоніння.

4. Ібн Хаджар аль-Аскаляні сказав: «Пророк, мир йому і благословення Аллага, немовби, звернувся до мандрівника, який прямує до певної мети, і ці три періоди є найкращими часами для його руху. Він звернув його увагу на часи, коли потрібно рухатися, адже якщо мандрівник буде рухатися вдень і вночі безперервно, то він знесилиться і зупиниться. А якщо він обирає для подорожі ці періоди, що додають енергії, то він зможе продовжувати без труднощів».
5. Ібн Хаджар сказав: «Вказівка в цьому хадісі стосується використання шаріатських полегшень (рухса). Адже дотримування суворості (азіма) там, де є полегшення, є одним із проявів крайнощів, як той, хто відмовляється від таяммуму (очищення піском) при неможливості використання води, що призводить до шкоди від її використання».
6. Ібн аль-Мунір сказав: «У цьому хадісі є ознака пророцтва, адже ми бачили, і люди до нас бачили, що кожен, хто вдається до крайнощів у релігії, невдовзі припиняє [свою діяльність]. І не мається на увазі заборона вдосконалення свого поклоніння, бо це є похвальною справою, а мається на увазі заборона надмірностей у ньому, які призводять до втоми, або перебільшення у добровільних справах, через що, страждають більш важливі справи, або запізнення з обов'язковою молитвою, як той, хто проводить ніч

у молитві, а потім просипає ранкову молитву в джамааті (груповій молитві), або спить до сходу сонця, коли закінчиться час обов'язкової ранкової молитви».

(5795)

(309) – عن أنس بن مالك رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا، وَبَشِّرُوا وَلَا تُنَفِّرُوا». [صحيح] - [متفق عليه]

(309) – Передається від Анаса ібн Маліка, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Полегшуйте і не ускладнюйте, звіщайте радісним і не відвертайте». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, наказує полегшувати людям і не створювати для них труднощів у всіх справах релігії та цього світу, але лише в межах того, що дозволив і узаконив Аллаг.

Він також закликає до того, щоб звіщати людей добром і радісними новинами, і не робити нічого, що могло б відвернути їх від добра.

Benefits from the Hadith:

1. Обов’язком віруючого є допомагати людям полюбити Аллага і заохочувати їх до добрих справ.
2. А тому, хто закликає до Аллага, слід з мудрістю підходити до того, яким чином він доносить до

людей заклик Ісламу.

3. Добра звістка наповнює серця радістю, спонукає до прийняття та зміцнює довіру як до самого заклинача, так і до його слів.
4. А надмірне ускладнення породжує відразу, відвернення та недовіру до слів заклинача.
5. Цей хадіс вказує на безмежну милість Аллага до Своїх рабів, адже Він обрав для них релігію поблажливу і шаріат, легкий для виконання.
6. Полегшення, до якого закликав Пророк, мир йому і благословення Аллага, — це саме те, що встановлено шаріатом.

(5866)

(310) – عن أنس رضي الله عنه قال: كُنَّا عِنْدَ عُمَرَ فَقَالَ: «نُهِينَا عَنِ التَّكَلُّفِ».

[صحيح] - [رواه البخاري]

(310) – Передається від Анаса, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Ми були у ’Умара, нехай буде задоволений ним Аллаг, і він сказав: Нам була заборонена надмірність». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Умар, нехай буде задоволений ним Аллаг, розповідає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, заборонив їм робити те, що є надмірно обтяжливим без потреби, чи то в словах, чи в діях.

Benefits from the Hadith:

1. До забороненої надмірності належить: надмірна кількість запитань, займатися тим, у чому немає знання, або посилювати там, де Аллаг дав полегшення.
2. Мусульманину слід привчати себе до простоти та уникати штучних ускладнень у словах і вчинках: у їжі, напоях, висловлюваннях та в усіх життєвих справах.
3. Іслам - це релігія легкості.

(8945)

(311) – عن ابن عمر رضي الله عنهما أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ، وَإِذَا شَرِبَ فَلْيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ، وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(311) – Передається від Абдуллага ібн Умара, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли хтось із вас їсть, нехай їсть правою рукою, і коли п'є — нехай п'є правою рукою, адже шайтан їсть лівою рукою і п'є лівою рукою». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, наказує мусульманину їсти і пити тільки правою рукою, і забороняє їсти і пити лівою, бо нею їсть і п'є шайтан.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі вказівка на заборону наслідувати поведінку шайтана в тому як і чим він їсть та п’є. (58122)

(312) – عن عُمر بن أبي سلمة رضي الله عنه قال: كُنْتُ غُلَامًا فِي حَجْرِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَكَانَتْ يَدِي تَطِيشُ فِي الصَّحْفَةِ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَا غُلَامُ، سَمِّ اللهَ، وَكُلْ بِيَمِينِكَ، وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ» فَمَا زَالَتْ تِلْكَ طِعْمَتِي بَعْدُ. [صحيح] - [متفق عليه]

(312) – Передається від Умара ібн Абу Саляма, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «У дитинстві я був під опікою Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага. І бувало так, що я тягнувся своєю рукою до різних частин спільної страви, і тоді Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав мені: "О хлопчик! Згадай ім'я Аллага (скажи: “Бісмілляг”), їж правою рукою і бери те, що лежить ближче до тебе", – і відтоді я їм тільки так». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Умар ібн Абі Саляма, нехай буде задоволений ними обома Аллаг, син дружини Пророка Умм Саляма, нехай буде задоволений нею Аллаг, який перебував під вихованням і опікою Пророка, мир йому і благословення Аллага, розповідає, що під час прийому їжі він сам своєю рукою брав їжу з різних сторін спільної

страви, тому Пророк, мир йому і благословення Аллага, навчив його трьом проявам етикету вживання їжі:

Перше: Словам "Бісмілляг" перед початком прийому їжі.

Другий: Їсти правою рукою.

Третій: Брати їжу з найближчої до себе сторони.

Benefits from the Hadith:

1. Один із етикетів прийому їжі – згадувати Аллага перед початком їжі словами: "Бісмілляг", що означає: починаю з іменем Аллага.
2. Хадіс вказує на те, що привчати до гарних манер треба змалечку, особливо тих, хто перебуває під опікою та на утриманні у дорослої знаючої людини.
3. Пророк, мир йому і благословення Аллага, був милосердним і великодушним у навчанні та вихованні дітей.
4. Відповідно до етикету прийому їжі зі спільної посудини, прийнято їсти те, що знаходиться ближче до вас, якщо тільки це не обід з кількох окремих страв.
5. Сподвижники Пророка, мир йому і благословення Аллага, дотримувалися того, чим Пророк, мир йому і благословення Аллага, наставляв їх. І це випливає зі слів Умара: «...і відтоді я їм тільки так».

(58120)

(313) – عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ اللهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْأَكْلَةَ فَيَحْمَدَهُ عَلَيْهَا، أَوْ يَشْرَبَ الشَّرْبَةَ فَيَحْمَدَهُ عَلَيْهَا». [صحيح] – [رواه مسلم]

(313) – Передається від Анаса ібн Маліка, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: сказав Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага: «Воістину, Аллаг задоволений Своїм рабом, коли той їсть їжу, то славить Його хвалою за неї, і коли п'є напій, то славить Його хвалою за нього». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що хвала раба своєму Господу за Його милість і благодіяння є однією з причин, через які він отримує задоволення Аллага. Коли він їсть, то каже: «Хвала Аллагу», і коли п’є, то каже: «Хвала Аллагу».

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на щедрість Аллага Всевишнього: Він наділяє ризком і задовольняється вдячною хвалою.
2. Задоволення Аллага досягається найлегшими засобами — такими, як хвала після їжі та пиття.
3. Серед етикету їжі та пиття — хвалити Аллага Всевишнього після їх вживання.

(5798)

(314) – عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رضي الله عنه: أَنَّ رَجُلًا أَكَلَ عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشِمَالِهِ، فَقَالَ: «كُلْ بِيَمِينِكَ»، قَالَ: لَا أَسْتَطِيعُ، قَالَ: «لَا اسْتَطَعْتَ»، مَا مَنَعَهُ إِلَّا الْكِبْرُ، قَالَ: فَمَا رَفَعَهَا إِلَى فِيهِ. [صحيح] – [رواه مسلم]

(314) – Передається зі слів Салями ібн аль-Аква'і, нехай буде задоволений ним Аллаг: «Один чоловік їв лівою рукою, у присутності Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, і він сказав йому: "Їж правою рукою", – на що той відповів: "Я не можу". Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Тоді ти дійсно не зможеш!" – адже нічого не заважало йому (підкоритися), крім власної гордині». І він додав: «Він більше не зміг піднести [руку] до свого рота». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, побачив чоловіка, який їв лівою рукою, і наказав йому їсти правою. Але чоловік гордо і неправдиво відповів, що не може цього виконати. Тож Пророк, мир йому і благословення Аллага, звернувся до Аллага з благанням, щоб той дійсно більше не зміг фізично їсти правою рукою. І Аллаг відповів на прохання свого пророка, і паралізував праву руку цього чоловіка, і той більше не міг підносити її до свого рота, щоб їсти чи пити.

Benefits from the Hadith:

1. Шаріат зобов'язує нас їсти правою рукою і забороняє їсти лівою.
2. Хадіс вказує на справедливе покарання, яке чекає того, хто гордо відмовляється від виконання норм та положень релігії.
3. Аллаг вшанував свого пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, відповівши на його прохання.
4. Хадіс вказує на те, що невід'ємною частиною нашої релігії – вказувати на добро, і наказувати дотримання своїх релігійних обов'язків, і разом з тим, застерігати і утримувати від здійснення гріхів та злодіянь.

(3372)

(315) – عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنهما أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ بَصَلًا، فَلْيَعْتَزِلْنَا -أَوْ قَالَ: فَلْيَعْتَزِلْ- مَسْجِدَنَا، وَلْيَقْعُدْ فِي بَيْتِهِ»، وَأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِقِدْرٍ فِيهِ خَضِرَاتٌ مِنْ بُقُولٍ، فَوَجَدَ لَهَا رِيحًا، فَسَأَلَ فَأُخْبِرَ بِمَا فِيهَا مِنَ البُقُولِ، فَقَالَ قَرِّبُوهَا إِلَى بَعْضِ أَصْحَابِهِ كَانَ مَعَهُ، فَلَمَّا رَآهُ كَرِهَ أَكْلَهَا، قَالَ: «كُلْ فَإِنِّي أُنَاجِي مَنْ لاَ تُنَاجِي».

ولِمُسْلِمٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الْبَقْلَةِ، الثُّومِ - وقَالَ مَرَّةً: مَنْ أَكَلَ الْبَصَلَ وَالثُّومَ وَالْكُرَّاثَ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا، فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَتَأَذَّى مِمَّا يَتَأَذَّى مِنْهُ بَنُو آدَمَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(315) – Передається зі слів Джабіра ібн 'Абдуллага, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Нехай той, хто поїв часнику або цибулі, стороніться нас (або стороніться нашої мечеті) і залишається у себе вдома». Адже одного разу Пророку, мир йому і благословення Аллага, принесли казан із зеленню та овочами. Відчувши різкий запах, який йде від них, він почав розпитувати про те, що знаходиться в цьому казані, і йому перерахували назви овочів, які були там. Тоді він сказав: «Пересуньте його до одного з моїх сподвижників!» Однак, коли цей сподвижник побачив його вміст, то також відмовився їсти це. Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Їж, адже я утримався тільки через те, що веду таємні бесіди з тими, з ким не можеш розмовляти ти». А Муслім передає хадіс зі слів Джабіра ібн 'Абдуллага, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто поїв часнику, цибулі або її зеленого листя, то нехай не наближається до нашої мечеті, адже ангели відчувають огиду від того самого, від чого її відчувають і люди».

[متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, заборонив тому, хто їв часник або цибулю, приходити до мечеті, щоб своїм неприємних запахом не завдавати дискомфорту мусульманам, які присутні на колективній молитві. Це заборона стосується суто

відвідування мечеті, а не вживання у їжу цих продуктів, оскільки вони є дозволеною їжею. І одного разу Пророку, мир йому і благословення Аллага, принесли казан з овочами від якого він відчув різкий аромат, і після того, як йому повідомили про те, що в ньому, він утримався від цієї їжі та передав його декому із своїх сподвижників, щоб він поїв. Але той також не став їсти, наслідуючи його приклад. Коли Пророк, мир йому і благословення Аллага, побачив це, то він сказав йому: «Їж, адже я утримався тільки через те, що веду таємні бесіди з тими, з ким не можеш розмовляти ти».

І повідомив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що ангели відчувають дискомфорт від неприємних запахів так само, як і люди.

Benefits from the Hadith:

1. Заборона відвідувати мечеті тому, хто їв часник, або цибулю, або цибулю-порей.
2. До цієї заборони належить споживання усього, що має неприємний запах, який може завдавати дискомфорт оточуючим, в особливості тим хто молиться, як запах диму, тютюну тощо.
3. Різкий запах є причиною обмеження людини, і якщо він зникне внаслідок тривалого приготування або з інших причин, то зникає і обмеження для неї.
4. Небажано (макруг) вживати ці продукти мусульманину, який повинен бути присутнім на колективній молитві в мечеті, щоб він не

пропускав її через це. Але якщо він буде навмисно їсти такі продукти, щоб не відвідувати колективну молитву, то тоді вони будуть для нього забороненими (харам).

5. Те, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, утримувався від вживання часнику та подібних ароматних продуктів було по причині його спілкування з ангелом Джібрілем, мир йому, а не через їхню заборонність.
6. Гарний приклад навчання Пророка, мир йому і благословення Аллага, де він поєднує постанову (хукм) з поясненням її причини, щоб той, кому це адресовано, був спокійний, знаючи мудрість (закладену в цьому).
7. Сказав аль-Кади: «На основі цього вчені-богослови провели аналогію щодо зібрань за межами мечеті для молитви, такими як святкова молитва, чи заупокійна, та інші схожі обряди поклоніння. А також віднесли сюди зібраннями, присвяченими навчанню, та передачі знання про Аллага, святковим бенкетам тощо. Але ринки і тому подібне сюди не віднесли».
8. Сказали вчені: «У цьому хадісі є доказ заборони тому, хто їв часник та подібне, входити до мечеті – навіть якщо вона порожня – оскільки це місце перебування ангелів, а також через вказівку на це в інших хадісах».

(4850)

(316) – عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَكَلَ طَعَامًا فَقَالَ: الحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلاَ قُوَّةٍ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ». [حسن] – [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(316) – Передається від Сагля бну Му'аза бну Анаса, нехай буде задоволений ним Аллаг, а він передав від свого батька, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Тому, хто після прийому їжі скаже: “Аль-хамду лі-Ллягі-ллязі ат'амані газа ва разаканіг мін гайрі хаулін мінні ва ля куввa”. (Хвала Аллагу, Котрий нагодував мене цим і наділив мене з цього, тоді як я не маю ні сили, ні волі), - пробачаться його минулі гріхи».

[حسن] – [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, закликає того, хто поїв, дякувати Аллагу, бо немає ні в кого повної сили ні в здобутті їжі, ні в її споживанні, окрім як це буде з допомогою та підтримкою Всевишнього Аллага. Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив радісну звістку тому, хто це скаже, що він заслуговує на прощення від Аллага за його минулі малі гріхи.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на бажаність прославлення Аллага Всевишнього хвалою після прийому їжі.
2. Роз'яснення великої милості Всевишнього Аллага до Своїх рабів, де Він наділив їх прожитком,

полегшив їм засоби до існування і зробив це спокутою гріхів.

3. І хоча результати усіх справ рабів залежать тільки від Аллага Всемогутнього і Великого, а не по причині їх власних вмінь та старань, то люди все одно повинні вживати від себе необхідних заходів для досягнення поставленої цілі.

(5431)

(317) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: كان رسولُ الله صلى الله عليه وسلم إِذَا عَطَسَ وَضَعَ يَدَهُ -أَوْ ثَوْبَهُ- عَلَى فِيهِ، وَخَفَضَ -أَوْ غَضَّ- بِهَا صَوْتَهُ. [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(317) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, чхаючи, прикривав рот своєю рукою або своїм одягом і намагався приглушити звук. [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, коли чхав, то:

Перше: він прикривав свій рот своєю рукою або своїм одягом, щоб нічого не виходило з його рота чи носа, що могло б завдати шкоди оточуючим.

Друге: старався зменшити сам звук чихання.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс показує приклад дій Пророка, мир йому і

благословення Аллага, під час чхання та вказує нам на наслідування його в цьому.

2. Бажано прикривати одягом, хустинкою тощо свій рот і ніс під час чхання, щоб те, що виходить з них, не могло завдати шкоди тому, хто поруч
3. Важливо приглушити звук свого чхання і це є проявом гарного етикету та благородних моральних якостей.

(3317)

(318) – عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخَصُهُ، كَمَا يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى عَزَائِمُهُ». [صحيح] - [رواه ابن حبان]

(318) – Передається від Ібн Аббаса, хай буде задоволений ним Аллаг і його батьком, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, Аллаг любить, коли користуються Його полегшеннями, так само як Він любить, коли виконують Його веління». [صحيح] - [رواه ابن حبان]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що Аллаг любить, коли Його раби користуються тими послабленнями, які Він дозволив — полегшеннями у постановах і актах поклоніння, дозволеними через обставини, як-от скорочення або об'єднання молитви під час подорожі. Так само, як Аллаг любить, щоб користувались Його дозволеними полегшеннями, Він також любить, щоб виконувались

Його веління — зокрема обов'язкові приписи. Адже наказ Аллага — чи стосується він полегшень, чи обов'язкових велінь — один і той самий.

Benefits from the Hadith:

1. Милість Аллага щодо Своїх рабів, а також те, що Всевишній Аллаг любить, коли виконуються полегшення, які Він узаконив у Шаріаті.
2. Досконалість ісламського шаріату, а також те, що він звільняє мусульманина від тягаря труднощів.

(65017)

(319) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ يُرِدِ اللهُ بِهِ خَيْرًا يُصِبْ مِنْهُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(319) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Кому Аллаг бажає блага, того Він піддає випробуванням». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що коли Аллаг бажає добра одному зі Своїх віруючих рабів, то Він піддає його випробуванням у ньому самому, у його майні або у його родині — для того, щоб він звертався до Аллага з мольбами, щоб його гріхи було стерто, а ступені піднесено.

Benefits from the Hadith:

1. Вказівка на те, що віруючий піддається різним видам випробувань.
2. Випробування може бути ознакою любові Аллага до Свого раба: через них підносяться ступені, очищуються гріхи і возвеличується становище.
3. Заклик проявляти терпіння під час випробувань і не впадати в розпач.

(4204)

(320) – عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنهما عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم قَالَ: «مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ وَلَا هَمٍّ وَلَا حُزْنٍ وَلَا أَذًى وَلَا غَمٍّ حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُهَا إِلَّا كَفَّرَ اللهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(320) – Передається від Абу Са'іда аль-Худрі та від Абу Гурайри, нехай Аллаг буде задоволений ними обома, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Що б не спіткало мусульманина із втоми, хвороб, тривог, чи смутку, або образ, та скорботи, і навіть якщо його пронизує колючка – Аллаг неодмінно зробить це спокутою його гріхів». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює, що будь-які хвороби, турботи, печалі, біди, лиха, труднощі, страхи і голод, яких може зазнати мусульманин, і навіть якщо його поранить маленька колючка, – все це стане спокутою частини з його гріхів.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на щедрість Аллага та милість Його до Своїх віруючих рабів в тому, що Він пробачає їм гріхи, в тому числі через перенесення ними дрібних незручностей.
2. Мусульманин повинен знати, що Аллаг враховує всі події в його житті, які завдають йому страждань, і якщо він буде терплячим щодо них, то в такому разі Аллаг наблизить його до Себе, і будуть пробачені йому його малі гріхи.

(3701)

(321) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا يَزَالُ البَلاَءُ بِالمُؤْمِنِ وَالمُؤْمِنَةِ فِي نَفْسِهِ وَوَلَدِهِ وَمَالِهِ حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ وَمَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ».

[حسن] – [رواه الترمذي وأحمد]

(321) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не перестануть на долю віруючого і віруючої випадати випробування, що стосуються їх самих, їхніх дітей і майна, доти, доки не зустрінуть вони Всевишнього Аллага без єдиного гріха». [حسن] – [رواه الترمذي وأحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що випробування постійно супроводжують віруючого чоловіка та віруючу жінку:

як у їхньому власному здоров'ї, тілі, так і у їхніх дітях, у вигляді хвороб, смерті, непослуху чи в чомусь іншому. А також у їхньому майні у вигляді бідності, втраті доходів, крадіжок їх майна, життєвих складнощів, тяжкому здобуванню прожитку. І ці випробування будуть продовжуватися аж доки Аллаг не спокутує через них усі гріхи та провини цих людей, так, що коли вони зустрінуть Аллага, то будуть очищені від гріхів та провин, які вони скоїли.

Benefits from the Hadith:

1. Одним із проявів милості Аллага до Своїх віруючих рабів є те, що Він спокутує їхні гріхи в цьому земному житті через випробування, біди та нещастя.
2. Якщо раб буде терплячим під час випробування, і не буде гніватись, то буде винагороджений за це.
3. В хадісі міститься заклик до терпіння в усіх ситуаціях: які подобаються, і які не подобаються, доки не виконає мусульманин того, що наказав Аллаг. І буде терпеливим, віддаляючись від того, що заборонив Аллаг, сподіваючись на винагороду від Нього і боячись Його покарання.
4. В словах: «віруючого чоловіка та віруючу жінку» – додавання слова «віруючу жінку» вказує на особливу увагу до жінок. Адже, якщо було б сказано лише: «віруючого чоловіка», то це все одно стосувалось би і жінок, оскільки ці слова є загальними для усіх. Тож, якщо біда спіткатиме

жінку, то їй так само обіцяна винагорода і спокута гріхів за це.

5. Одна з речей, яка допомагає рабу легше переносити біль у випробуваннях знову і знову, – це знання про те достоїнство, яке наведено в цьому хадісі, яке приходить разом з бідою.

(3159)

(322) – عَنْ صُهَيْبٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(322) – Передається зі слів Сугайба ібн Сінана ар-Румі (нехай буде задоволений ним Аллаг), що Посланець Аллага (мир йому і благословення Аллага) сказав: «Наскільки дивовижним є становище віруючого! Воістину, все для нього обертається благом, і нікому це не дано, крім віруючого. Якщо трапляється з ним щось радісне, то він дякує Аллагу, і це стає благом для нього, якщо ж находить на нього якась біда, то він проявляє терпіння, і це теж стає благом для нього». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, з радістю дивується стану віруючого мусульманина, і тому, що любі життєві обставини обертається для нього самим найкращим чином, і це не властиво нікому, крім

віруючого. Якщо стається з ним якась радісна подія, то він щиро дякує за це Аллагу, і отримує винагороду за свою подяку. А якщо його спіткає якесь лихо, то він терпить і сподівається на винагороду від Аллага за своє терпіння і стриманість, тож, він отримує винагороду за своє терпіння. Отже, він отримує винагороду за будь-яких обставин.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на велике положення вдячності Аллагу за радісні події в житті, і на терпіння заради Аллага під час труднощів. І кожен, хто так робитиме, той отримає благо в обох життях, а хто не дякує за милості і не терпить у труднощах, той втратить свою винагороду і отримає гріх.
2. Хадіс вказує на велике достоїнство істинної віри (іману) у людини, а саме, що винагорода при кожній з обставин не буває ні для кого, крім віруючих.
3. Вдячність при радостях та терпіння під час горя є одними з особливостей віруючих мусульман.
4. Віра у передвизначення та волю Аллага робить віруючого повністю задоволеним усіма своїми обставинами, на відміну від невіруючого, який щоразу гнівається та печалиться, коли його спіткає лихо. А якщо невіруючий отримає якусь милість від Аллага Всевишнього, то він буде захоплюватись нею так, що вона відволіче його від покори Аллагу, не кажучи вже про те, що він буде використовувати різні блага в гріхах.

(3298)

(323) – عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِذَا مَرِضَ الْعَبْدُ أَوْ سَافَرَ كُتِبَ لَهُ مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ مُقِيمًا صَحِيحًا». [صحيح] - [رواه البخاري]

(323) – Передається від Абу Муси аль-Аш'арі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли раб Аллага хворіє або вирушить у подорож, йому записується вчинення того ж самого, що він зазвичай робив у місці свого постійного проживання, будучи здоровим» [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив про щедрість і милість Всевишнього Аллага: якщо раб звик звершувати праведні вчинки, перебуваючи вдома у здоров'ї, а потім втратив цю можливість через хворобу, подорож або іншу поважну причину, то йому все одно буде записано повну нагороду — так, ніби він звершив ці дії у звичному стані, будучи здоровим і у себе вдома.

Benefits from the Hadith:

1. Широта милості Аллага до Своїх рабів.
2. Заохочення до старанності у виконанні актів поклоніння та до максимально ефективного використання часу у періоди здоров'я і вільного часу.

(3553)

(324) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ فِتَنًا كَقِطَعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ، يُصْبِحُ الرَّجُلُ مُؤْمِنًا وَيُمْسِي كَافِرًا، أَوْ يُمْسِي مُؤْمِنًا وَيُصْبِحُ كَافِرًا، يَبِيعُ دِينَهُ بِعَرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا». [صحيح] – [رواه مسلم]

(324) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Поспішайте здійснювати благі діяння, поки не настали смути, подібні до темної ночі! Буде людина прокидатися вранці віруючою, а лягати ввечері вже невіруючою, і буде людина лягати ввечері віруючою, а прокидатися вранці вже невіруючою, продаючи свою релігію за нікчемні земні блага». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, закликає віруючих поспішати та робити багато праведних справ, поки це доступно для них, і поки його не зіб'ють з цього шляху великі проблеми та сумніви щодо релігії. Адже ці смути настільки темні, що схожі на шматки темної ночі, в яких правда змішується з неправдою, і людям важко розрізнити що є що. Через їхню силу людина може бути віруючою вранці, а ввечері вже стати невіруючою, або ввечері бути віруючою, а на ранок вже стати невіруючою, продаючи свою релігію та віру за швидкоплинні мирські блага.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі вказівка на обов'язок дотримуватися релігії та намагатися зробити більше богоугодних справ, перш ніж перешкоди стануть на заваді їй.
2. Вказівка на те, що в кінці часів, перед Судним Днем, наставатимуть періоди постійних смут, які збивають зі шляху Істини, і якщо одне лихо закінчуватиметься, то одразу його замінюватиме інше.
3. Коли віра людини слабшає і вона відмовляється від певних своїх релігійних принципів заради мирської вигоди, таких як гроші чи інше, то це стає причиною її сходу зі шляху істини та залишення частини релігії та захоплення спокусами, і зануренням у ці смути.
4. В хадісі доказ на те, що постійна зайнятість праведними діяннями стає причиною захисту для себе від губительних спокус.
5. Смути бувають двох видів: смути сумнівів, лікуванням яких є знання, і смути пристрастей, лікуванням яких є віра і терпіння.
6. Також у цьому хадісі маємо вказівку на те, що смута швидше дістанеться до того, в кого мало благих діянь. А той, у кого їх більше, повинен прагнути досягти ще більшого, і не зупинятися на досягнутому.

(3138)

(325) – عن معاوية رضي الله عنه قال: سمعتُ النَّبيَّ صلى الله عليه وسلم يقول: «مَنْ يُرِدِ اللهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ، وَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ، وَاللهُ يُعْطِي، وَلَنْ تَزَالَ هَذِهِ الْأُمَّةُ قَائِمَةً عَلَى أَمْرِ اللهِ، لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ، حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(325) – Передається від Му'авії ібн Абу Суф'яна, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: я чув, як Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Кому Аллаг побажає блага, тому Він дарує розуміння релігії. Воістину, я лише розподіляю, а дає Аллаг. І ця громада завжди залишатиметься на наказі Аллага, і не зашкодять їй ті, хто буде їй суперечити, допоки не прийде наказ Аллага». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що кому Аллаг побажає добра, тому Він дарує розуміння в релігії. І він, мир йому і благословення Аллага, розподіляє все те, що Аллаг Всевишній дарував йому із засобів для існування, знання та інших благ. Той, Хто наділяє — лише Аллаг, а інші є лише причиною, яка сама по собі не приносить користі, окрім як з дозволу Аллага. І ця громада завжди залишатиметься на наказі Аллага, і не зашкодять їй ті, хто буде їй протистояти, допоки не настане Час воскресіння.

Benefits from the Hadith:

1. У цьому хадісі є доказ величі та достоїнства релігійного знання, його вивчення та заклику до нього.
2. Відстоювання істини обов'язково буде існувати в цій громаді. Якщо одна група мусульман відмовиться від цього обов'язку, його візьме на себе інша.
3. Досягнення розуміння в релігії є ознакою того, що Аллаг Всевишній побажав добра для Свого раба.
4. Пророк, мир йому і благословення Аллага, дає і розподіляє лише за наказом і волею Аллага, а сам він нічим не володіє.

(5518)

(326) – عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «نَضَّرَ اللَّهُ امْرَأً سَمِعَ مِنَّا شَيْئًا فَبَلَّغَهُ كَمَا سَمِعَ، فَرُبَّ مُبَلَّغٍ أَوْعَى مِنْ سَامِعٍ».

[صحيح] – [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(326) – Абдуллаг ібн Мас'уд, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає: «Я чув, як Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Нехай Аллаг освітлить обличчя людини, яка почує від нас що-небудь і передасть це так, як вона почула, адже може статися, що той, кому передадуть щось, засвоїть це краще, ніж той, хто почув». [صحيح] – [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, попросив Аллага дарувати світло, красу і благо в цьому світі і привести до краси, блаженства і радості Раю у вічному світі того, хто почує від нього хадіс, запам'ятає його і передасть іншому. Адже цілком можливо, що той, кому він передасть його, зрозуміє і засвоїть його краще і виявиться більш здатним у витяганні з нього практичних приписів, ніж той, хто передав. Таким чином, перший добре запам'ятав і передав, а другий осмислив, правильно зрозумів і витягнув з нього практичні норми.

Benefits from the Hadith:

1. Заклик зберігати Сунну пророка і доносити її до людей.
2. Пояснення переваг знавців хадісів та почесної справи їх вивчення.
3. Гідність вчених, які мають здатність витягувати практичні знання з текстів Корану і Сунни і правильно їх розуміють.
4. Гідність сподвижників, нехай буде задоволений ними Аллаг, адже вони є тими людьми, які першими почули хадіси від Посланника Аллага, мир йому і благословення Аллага, і передали їх далі, завдяки чому вони дійшли і до нас.
5. Аль-Мунаві сказав: «Звідси випливає, глибоке розуміння релігії не є обов'язковою умовою для того, хто передає хадіс. Для передавача умовою є

запам'ятовування, а для факіха — розуміння і осмислення».

6. Ібн 'Уяйна сказав: «Хто б не вивчав хадіси, це неодмінно надає його обличчю свіжості та сяйва».
7. Заучування на пам'ять у хадісознавців поділяється на два види: безпосередньо заучування і письмова фіксація. Мольба, згадане в цьому хадісі, поширюється на представників обох категорій.
8. Люди різні у своєму розумінні, і буває так, що той, кому передали хадіс, розуміє його краще, ніж той, хто передав. Так само трапляється, що передавач положень фікгу сам не є факігом.

(6820)

(327) – عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رضي الله عنهما أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ لِتُبَاهُوا بِهِ الْعُلَمَاءَ، وَلَا لِتُمَارُوا بِهِ السُّفَهَاءَ، وَلَا تَخَيَّرُوا بِهِ الْمَجَالِسَ، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ، فَالنَّارُ النَّارُ». [صحيح] - [رواه ابن ماجه]

(327) – Передається від Джабіра ібн Абдаллага, нехай буде задоволений Аллаг ними обома, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не вивчайте знання, щоб змагатися ним з вченими, не для того, щоб сперечатися з невігласами, і не для того, щоб займати почесні місця у зібраннях. А хто вчинить так — тому Вогонь, Вогонь!» [صحيح] - [رواه ابن ماجه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, застеріг від отримання знань задля вихваляння та змагання з вченими, щоб сказати: «Я такий самий знавець, як і ви», або щоб сперечатися з нерозумними та легковажними людьми, або щоб отримати визнання та бути на першому місці серед присутніх. Хто робить це — той заслуговує на Вогонь, через свою показуху і нещирість у вивченні знань заради Аллага.

Benefits from the Hadith:

1. Загроза покарання у Вогні для того, хто здобуває знання, щоб пишатися ними, сперечатися з іншими або займати чільне місце серед людей.
2. Важливість щирого наміру для кожного, хто вивчає або навчає шаріатським наукам.
3. Намір є основою кожної справи, і саме згідно з наміром Аллаг визначає нагороду.

(65047)

(328) – عن عثمان رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(328) – Передається від Усмана ібн Аффана, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Найкращий з-поміж вас той, хто сам навчається Корану і навчає йому інших». [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Повідомляє Пророк, мир йому і благословення Аллага, що найкращими мусульманами і тими, хто має найвищий ступінь перед Аллагом, є ті, хто вивчають Коран – його читання, заучування, правильну декламацію, розуміння змісту і тлумачення, – а також навчають інших знанням з Корану і самі діють відповідно до нього.

Benefits from the Hadith:

1. Пояснення почесного положення Корану і того, що він є найкращим із усіх слів, адже це – Слово Аллага.
2. Найкращим серед тих, хто навчається, є той, хто навчає інших, а не той, хто обмежується лише собою.
3. Вивчення і навчання Корану охоплює правильне читання, розуміння його значень та засвоєння шаріатських постанов.

(5913)

(329) – عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِي رحمه الله قَالَ: حَدَّثَنَا مَنْ كَانَ يُقْرِئُنَا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمْ كَانُوا يَقْتَرِئُونَ مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ آيَاتٍ، فَلَا يَأْخُذُونَ فِي الْعَشْرِ الْأُخْرَى حَتَّى يَعْلَمُوا مَا فِي هَذِهِ مِنَ الْعِلْمِ وَالْعَمَلِ، قَالُوا: فَعَلِمْنَا الْعِلْمَ وَالْعَمَلَ. [حسن] - [رواه أحمد]

(329) – Передається від Абу Абд ар-Рахмана ас-Сулямі, нехай змилується над ним Аллаг: Ті, хто передавав нам Коран із числа сподвижників Пророка, мир йому і благословення Аллага, розповідали, що вони вивчали десять аятів від Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, і не переходили до наступних десяти, поки не засвоювали знання, яке міститься в них, та не діяли згідно з ним. Вони говорили: «Отже, ми набували знання разом із його впровадженням». [رواه أحمد] – [حسن]

Explanation:

Сподвижники, нехай буде задоволений ними Аллаг, отримували від Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, десять аятів з Корану і не переходили до інших, доки не вивчали те знання, що міститься в них, і не діяли згідно з ним. Таким чином вони поєднували знання з втіленням його на практиці.

Benefits from the Hadith:

1. Достоїнство сподвижників, нехай Аллаг буде задоволений ними всіма, і їхнє прагнення до вивчення Корану.
2. Опанування Корану полягає у здобутті знання і практичному втіленні його змісту, а не лише в читанні та заучуванні напам'ять.
3. Знання має передувати як словам, так і вчинкам.

(65058)

(330) – عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، لَا أَقُولُ {الم} حَرْفٌ، وَلَكِنْ {أَلِفٌ} حَرْفٌ، وَ{لَامٌ} حَرْفٌ، وَ{مِيمٌ} حَرْفٌ». [حسن] – [رواه الترمذي]

(330) – Передається від Ібн Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Хто прочитає одну літеру з Книги Аллага, тому буде записана за це добра справа, а добра справа оцінюється в десятикратному розмірі. І я не кажу, що «Аліф, Лям, Мім» — це одна літера, але «Аліф» — це літера, «Лям» — це літера і «Мім» — це літера"». [حسن] – [رواه الترمذي]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що кожен мусульманин, який прочитає хоча б одну букву з Книги Аллага, отримає за це одну добру справу, а винагорода за добрі справи множиться вдесятеро.

Потім він уточнив: «Я не кажу, що "Аліф, Лям, Мім" — це одна літера. Але "Аліф" — літера, "Лям" — літера і "Мім" — літера». Отже, це три літери, і за них людині буде записано тридцять добрих справ.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс спонукає до частого і регулярного читання Корану.
2. За кожну літеру з кожного слова, яке читає

мусульманин у Корані, йому записується одна добра справа, і вона примножується вдесятеро.

3. У цьому проявляється безмежна милість Аллага, Його щедрість до Своїх рабів, адже Він примножує їхню винагороду за Своєю добротою і милістю.
4. Цей хадіс також показує перевагу Корану над будь-якою іншою мовою чи словами, адже його читання є актом поклоніння, бо Коран — це Слово Аллага Всевишнього.

(6275)

(331) – عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يُقَالُ لِصَاحِبِ الْقُرْآنِ: اقْرَأْ وَارْتَقِ، وَرَتِّلْ كَمَا كُنْتَ تُرَتِّلُ فِي الدُّنْيَا، فَإِنَّ مَنْزِلَكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرَؤُهَا». [حسن] – [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وأحمد]

(331) – Абдуллаг ібн Амр, нехай буде задоволений Аллаг ним та його батьком, передав, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Тому, хто знав Коран, буде сказано: Читай і піднімайся. Читай розмірено і красиво, так як ти читав у земному житті, адже твоє місце буде там, де ти завершиш читання останнього аята». [حسن] – [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що тому, хто постійно читав Коран, дотримувався його вчинками, читав його з увагою і

вивчав напам’ять, коли він увійде до Раю, буде сказано: «Читай Коран і піднімайся по щаблях Раю, і читай так, як ти читав у цьому світі — розважливо і зосереджено, адже твоє місце буде на рівні останнього аята, який ти прочитаєш».

Benefits from the Hadith:

1. Винагорода залежить від кількості та якості справ.
2. Заохочення до постійного читання Корану, старанного вивчення, завчання напам’ять, роздумів над його змістом і впровадження вчинків відповідно до нього.
3. Рай має багато рівнів і ступенів, і ті, хто присвятив себе Корану, досягнуть у ньому найвищих ступенів.

(65054)

(332) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ أَنْ يَجِدَ فِيهِ ثَلَاثَ خَلِفَاتٍ عِظَامٍ سِمَانٍ؟» قُلْنَا: نَعَمْ. قَالَ: «فَثَلَاثُ آيَاتٍ يَقْرَأُ بِهِنَّ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ثَلَاثِ خَلِفَاتٍ عِظَامٍ سِمَانٍ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(332) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг: Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Чи порадувало б когось із вас, якби він, повернувшись до своєї родини, знайшов там трьох великих, ситих, вагітних верблюдиць?» Ми сказали: «Так». Тоді Пророк, мир йому і благословення

Аллага, сказав: «Три аяти, які будь-хто з вас читає у своїй молитві, кращі для нього, ніж три великі, ситі, вагітні верблюдиці». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що винагорода за читання трьох аятів Корану під час молитви краща для людини, ніж якби вона знайшла в себе вдома трьох вагітних, великих, ситих верблюдиць.

Benefits from the Hadith:

1. Вказівка на велике достоїнство читання Корану під час молитви.
2. Праведні діяння є кращими та тривалішими за швидкоплинні блага мирського життя.
3. Це достоїнство не обмежується лише трьома аятами: що більше аятів читає мусульманин у молитві, то більшою буде його винагорода — згідно з кількістю прочитаних аятів.

(65053)

(333) – عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «تَعَاهَدُوا هَذَا الْقُرْآنَ، فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَهُوَ أَشَدُّ تَفَلُّتًا مِنَ الْإِبِلِ فِي عُقُلِهَا».

[صحيح] - [متفق عليه]

(333) – Передається від Абу Муси аль-Аш‘арі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Дбайливо підтримуйте цей Коран, адже, клянусь Тим, у Чиїй руці душа

Мухаммада, він вислизає швидше, ніж верблюди вириваються зі своїх пут». [متفق عليه] - [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, наказав бути дбайливими до Корану, постійно його перечитувати і не залишати без уваги, щоб не забувати те, що завчили в серці. І він, мир йому і благословення Аллага, підтвердив це клятвою, що Коран зникає з грудей швидше, ніж верблюд вислизає зі своїх пут, якими його зв'язують за середину ноги. Якщо людина дбає про нього і постійно читає – Коран залишається з нею, а якщо занедбує – він зникає і губиться.

Benefits from the Hadith:

1. Якщо той, хто вивчив Коран, буде регулярно і постійно перечитувати його раз за разом, то він залишатиметься у його серці. А якщо занедбає його – то він піде з його пам'яті, і він його забуде.
2. Серед переваг піклування про Коран – це велика нагорода і заслуга перед Аллагом, а також піднесення ступенів раба у День Воскресіння.

(5907)

(334) – عن أبي هريرة رضي الله عنه: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ، إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ».

[رواه مسلم] - [صحيح]

(334) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Не робіть свої будинки подібними до кладовищ, адже шайтан втікає з того дому, в якому читається сура аль-Бакара (Корова)». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Забороняє Пророк, мир йому і благословення Аллага, залишати будинки без молитви, щоб вони не були подібними до кладовищ, у яких не здійснюють молитви.

А потім Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що шайтан втікає з того дому, в якому читається сура аль-Бакара (Корова).

Benefits from the Hadith:

1. Бажаним є примножувати акти поклоніння у своїх домівках, включаючи виконання додаткових молитов (нафіль).
2. Не дозволяється здійснювати молитви на кладовищах, окрім поховальної молитви (салят аль-джаназа). Адже це є одним зі шляхів до багатобожжя через перебільшене звеличування тих, хто в могилах.
3. Заборона молитися біля могил була відомою ще сподвижникам, і тому Пророк, мир йому і благословення Аллага, заборонив перетворювати будинки на подібність кладовищ, у яких не звершують молитви.

(335) – عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَا أَبَا الْمُنْذِرِ، أَتَدْرِي أَيُّ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللهِ مَعَكَ أَعْظَمُ؟» قَالَ: قُلْتُ: اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: «يَا أَبَا الْمُنْذِرِ، أَتَدْرِي أَيُّ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللهِ مَعَكَ أَعْظَمُ؟» قَالَ: قُلْتُ: {اللهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ} [البقرة: 255]. قَالَ: فَضَرَبَ فِي صَدْرِي، وَقَالَ: «وَاللهِ لِيَهْنِكَ الْعِلْمُ، أَبَا الْمُنْذِرِ». [صحيح] – [رواه مسلم]

(335) – Передається від Убая ібн Кааба, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «О Абу аль-Мунзіре, чи знаєш ти, який аят із Книги Аллага є найвеличнішим?» Я відповів: «Аллаг і Його Посланець знають найкраще». Він знову сказав: «О Абу аль-Мунзіре, чи знаєш ти, який аят із Книги Аллага є найвеличнішим?» Я сказав: {Аллаг – немає бога, ідного поклоніння, окрім Нього— Живого, Сущого!} [Сура аль-Бакара: 255]. Тоді він ударив мене по грудях і сказав: «Клянуся Аллагом, нехай буде приємним для тебе це знання, о Абу аль-Мунзіре». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, запитав Убая ібн Кааба про найвеличніший аят у Книзі Аллага. Той спершу вагався з відповіддю, а потім сказав: «Це аят аль-Курсі: {Аллаг – немає бога, гідного поклоніння, окрім Нього — Живого, Сущого!}». Пророк, мир йому і благословення Аллага, підтвердив правильність його

відповіді, ударив його по грудях на знак того, що він наповнений знанням і мудрістю, і звернувся до Аллага з дуа, щоб це знання стало для нього щасливим і легким.

Benefits from the Hadith:

1. Велике достоїнство Убая ібн Кааба, нехай буде ним задоволений Аллаг.
2. Аят аль-Курсі є найвеличнішим аятом у Книзі Всемогутнього Аллага, тому його слід вивчати напам'ять, розмірковувати над його значенням і впроваджувати в життя.

(65059)

(336) – عن أبي مسعود رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «مَنْ قَرَأَ بِالْآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(336) – Передається від Абу Мас'уда, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Тому, хто прочитає вночі два останніх аяти з сури аль-Бакара, цього буде для нього достатньо». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що той, хто прочитає вночі два останніх аяти з сури аль-Бакара, того Аллаг збереже від зла і нещасть. А щодо слів «цього буде достатньо» вчені висловлювали різні пояснення. Одні сказали, що цього

буде достатньо замість нічної молитви. Інші сказали, що цього буде достатньо замість інших зікрів, які зазвичай читають на ніч. Дехто пояснив, що ці два аяти є мінімумом читання Корану, достатнім для нічної молитви. І було наведено й інші думки. І найбільш правильним є те, що всі ці значення охоплюються словами хадіса.

Benefits from the Hadith:

1. Пояснення високої чесноти останніх аятів сури «аль-Бакара», тобто від слів Всевишнього: «Посланець увірував...» і до кінця сури.
2. Хто читає останні аяти сури «аль-Бакара» вночі, того вони захищають від зла, шкоди та шайтана.
3. Ніч у шаріатському значенні починається після заходу сонця і триває до світанку.

(6274)

(337) – عن أبي الدرداء رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ حَفِظَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الكَهْفِ، عُصِمَ مِنَ الدَّجَّالِ». وفي رواية: «مِنْ آخِرِ سُورَةِ الكَهْفِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(337) – Абу ад-Дарда, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто вивчить десять аятів з початку сури "Печера", той буде захищений від Даджжаля». А в іншій версії сказано: «... з кінця сури "Печера"». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомив про те, що хто знатиме напам'ять перші десять аятів сури «Печера», той буде захищений від смути Масіха Даджжаля, який з'явиться в кінці часів і оголосить себе богом. Його смута буде найбільшою на землі від часів Адама і до Судного дня, оскільки Аллаг наділить його деякими надздібностями, якими спокусяться ті, хто піде за ним. Це обумовлено тим, що на початку сури «Печера» згадуються чудеса і знамення, які перевершують те, за допомогою чого Даджжяль спокушатиме людей. Той, хто розмірковуватиме над цими аятами, не піддасться його спокусі. А в іншій версії говориться, що це десять аятів з кінця сури «Печера» зі Слів Всевишнього: «Невже невіруючі вважали, що вони візьмуть...»

Benefits from the Hadith:

1. Роз'яснення переваг сури «Печера» і того, що аяти на її початку та вкінці служать захистом від смути Даджжаля.
2. Повідомлення про становище Даджжаля і про те, що допомагає захиститися від нього.
3. Заклик до заучування сури «Печера» повністю, а якщо у людини не виходить, то хоча б десяти перших і десяти останніх аятів.
4. Аль-Куртубі сказав про причину цього: «Казали, що в історії юнаків, які заснули в печері, міститься чимало чудес і знамень, і хто знайомий з цією

історією, того вже не здивують дії Даджжаля, ф не зможуть вони на нього подіяти і не спокусять. Казали також, що це пов'язано зі Словами Всевишнього: "... щоб він застеріг від тяжких мук від Нього», адже муки охарактеризовані як тяжкі і про них сказано, що вони від Нього, і вони узгоджуються з тим, що буде виходити від Даджжаля, і що він буде видавати себе за бога, отримувати владу і створювати великі смути. Тому Пророк, мир йому і благословення Аллага, застерігав від нього і попереджав про серйозність його смути і просив захисту від неї. Таким чином, сенс хадісу такий: той, хто читав ці аяти, осмислював їх і розмірковував над ними, буде ставитися до Даджжаля з обережністю і зуміє захиститися від нього».

(6265)

(338) – عن النعمان بن بَشِير رضي الله عنه قال: سمعتُ النبيَّ صلى الله عليه وسلم يقول: «الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ»، ثُمَّ قَرَأَ: «{وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ} [غافر: 60]». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(338) – Передається від ан-Нуʻмана ібн Башира, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: я почув, як Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Молитва-благання (дуʻа) — це і є поклоніння, а потім

він прочитав аят: {І сказав ваш Господь: «Звертайтесь до Мене, і Я відповім вам. Воістину, ті, які звеличуються над поклонінням Мені, увійдуть до Пекла приниженими} [Сура Гафір (Прощаючий): 60]. [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що благання є поклонінням. Тому воно має бути цілком щирим лише для Аллага. І немає різниці, чи це благання-прохання, коли раб звертається до Аллага Всевишнього з проханням про користь і захист від шкоди у світі цьому і у світі наступному. Або ж це благання-поклоніння, яке включає все те, що любить Аллаг і чим Він задоволений із слів і дій, явних і прихованих, чи то поклоніння серцем, тілом чи майном.

Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, навів як доказ Слова Аллага: {Звертайтесь до Мене, і Я відповім вам. Воістину, ті, що звеличуються над поклонінням Мені, увійдуть до Пекла приниженими}.

Benefits from the Hadith:

1. Благання є основою поклоніння, і його не дозволено спрямовувати до когось, окрім Аллага.
2. Благання включає в себе справжню сутність рабства: визнання багатства і могутності Господа Всевишнього та повну потребу раба в Ньому.
3. Сувора погроза встановлена для тих, хто гордовито відмовляється від поклоніння Аллагу і

залишає благання до Нього. Воістину, ті, які вважають приниженням звернення з благаннями до Аллага, увійдуть до Пекла жалюгідними і приниженими.

(5496)

(339) – عن عائشة رضي الله عنها قالت: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ اللهَ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ. [صحيح] – [رواه مسلم]

(339) – Передається від Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг, що вона сказала: Пророк, мир йому і благословення Аллага, згадував Аллага у будь-який час.

[صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Айша, мати правовірних, нехай буде задоволений нею Аллаг, повідомляє, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, був дуже уважним і постійним у згадуванні Аллага Всевишнього, і що він згадував Аллага Всевишнього завжди – у будь-який час, у будь-якому місці і при будь-яких обставинах.

Benefits from the Hadith:

1. Для того, щоб згадувати Аллага Всевишнього, не є обов'язковим перебування у стані ритуального очищення від малого чи великого осквернення.
2. Це вказує на постійне згадування Аллага Пророком, мир йому і благословення Аллага.
3. Хадіс закликає до частого і рясного згадування

Аллага Всевишнього в усіх ситуаціях, наслідуючи приклад Пророка, мир йому і благословення Аллага, за винятком тих випадків, коли він утримувався від згадування, як під час справляння потреби.

(8402)

(340) – عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «لَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللهِ تَعَالَى مِنَ الدُّعَاءِ». [حسن] – [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(340) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Немає нічого більш почесного для Аллага, ніж благання(ду'а)!» [حسن] – [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що немає нічого з актів поклоніння, що було б перед Аллагом більш величним, ніж благання. Адже в ньому міститься визнання багатства і самодостатності Аллага Всевишнього та визнання слабкості раба і його потреби в Ньому.

Benefits from the Hadith:

1. Велич благання полягає в тому, що той, хто звертається до Аллага, звеличує Його і визнає, що Він — Багатий, адже у бідного не просять. Він визнає, що Аллаг — Всечуючий, адже у глухого не просять. Він визнає, що Аллаг — Щедрий, адже у скупого не

просять. Він визнає, що Аллаг — Милуючий, адже у жорстокого не просять. Він визнає, що Аллаг — Могутній, адже у безсильного не просять. Він визнає, що Аллаг — Близький, адже далекий не чує і у нього не просять. У благанні раб визнає всі ці та інші риси величі й краси Аллага Всевишнього.

(5509)

(341) – عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو بِدَعْوَةٍ لَيْسَ فِيهَا إِثْمٌ، وَلَا قَطِيعَةُ رَحِمٍ، إِلَّا أَعْطَاهُ اللهُ بِهَا إِحْدَى ثَلَاثٍ: إِمَّا أَنْ تُعَجَّلَ لَهُ دَعْوَتُهُ، وَإِمَّا أَنْ يَدَّخِرَهَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ، وَإِمَّا أَنْ يَصْرِفَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا» قَالُوا: إِذنْ نُكْثِرُ، قَالَ: «اللهُ أَكْثَرُ». [صحيح] - [رواه أحمد]

(341) – Абу Са'ід аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Який би мусульманин не звернувся до Аллага з благанням, у якому немає нічого гріховного і яке не передбачає розриву родинних зв'язків, Аллаг неодмінно дарує йому одне з трьох: або Він дарує йому те, про що він просив, у світі цьому, або прибереже його для [того, щоб він отримав за нього винагороду] у світі вічному, або Він відведе від нього рівноцінне зло». Люди сказали: «Тоді ми будемо більше [звертатися до Нього з благаннями]!» Він відповів: «[Те, що в] Аллага [все одно] більше». [صحيح] - [رواه أحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що коли мусульманин звертається до Аллага з благанням, яке не містить нічого гріховного (тобто він не просить допомогти скоїти гріх, чи вчинити несправедливість) і розриву родинних зв'язків (тобто він не звертається з благанням проти своїх дітей і близьких), то Аллаг неодмінно дарує йому за його благання одне з трьох. Або Він здійснить його бажання вже в цьому світі, тобто дарує йому те, про що він просить. Або Всемогутній і Великий Аллаг дарує йому винагороду за неї в Судний день у вигляді піднесення ступенів або ж милості та прощення гріхів. Або ж Він відведе від нього в цьому світі рівноцінне зло. Тоді сподвижники сказали Пророку, мир йому і благословення Аллага: «Отже, ми повинні частіше звертатися до Аллага з благаннями, щоб здобути одне з цих благ». Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, відповів: «Те, що в Аллага, однаково більше й ширше за те, про що ви просите, і Його даяння не закінчується і не вичерпується».

Benefits from the Hadith:

1. Благання мусульманина не відкидається і не залишається без відповіді, за умови дотримання його неодмінних умов та етикету. Тому рабу Аллаха слід частіше звертатися до Аллаха з благанням і не квапити відповідь.
2. Відповідь на благання не обов'язково приходить у

вигляді здобуття бажаного. Вона може виражатися в прощенні якихось гріхів або винагороді, яка чекатиме на того, хто звернувся з благанням, вже у світі вічному.

3. Ібн Баз сказав: «Наполегливість, віра в добро від Аллаха та відсутність відчаю — це ключові чинники для отримання відповіді на благання. Кожен віруючий має бути наполегливим у своїх мольбах, сподіватися на милість Всевишнього Аллаха і розуміти, що Він Мудрий і Всезнаючий. Він може відповісти на прохання одразу, якщо це відповідає Його мудрому задуму, або ж відкласти відповідь, також з мудрої причини, а може і зовсім дарувати тому, хто просить, щось краще, ніж те, про що він просив».

(5100)

(342) – عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللهُ عنهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «فِي الجَنَّةِ مِائَةُ دَرَجَةٍ مَا بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ، وَالْفِرْدَوْسُ أَعْلاَهَا دَرَجَةً وَمِنْهَا تُفَجَّرُ أَنْهَارُ الجَنَّةِ الأَرْبَعَةُ، وَمِنْ فَوْقِهَا يَكُونُ العَرْشُ، فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ فَسَلُوهُ الفِرْدَوْسَ». [صحيح] - [رواه الترمذي]

(342) – Убада ібн ас-Саміт, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «У Раю є ступені, і відстань між кожними двома ступенями подібна до відстані між небом і землею, а Фірдаус є найвищим ступенем Раю, і з нього беруть початок чотири райські

річки, а над ним знаходиться Трон, і коли просите у Аллага, то просіть у Нього Фірдаус!» [رواه الترمذي] - [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що в Раю сто ступенів і положень, і від одного з них до наступного відстань як від неба до землі, а найвищим місцем в цих Садах є Фірдаус, а над Фірдаусом знаходиться Трон. Він також сказав, що якщо ви просте про Рай, то просіть у Аллага саме Фірдаус, оскільки він знаходиться вище за всі інші сади Раю.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує, що становище жителів Раю буде різним залежно від міцності їхньої віри та якості їхніх добрих справ.
2. У хадісі міститься заклик просити у Аллага Фірдаус — найвищу ступінь Раю.
3. Фірдаус є найвищою і найкращою частиною Раю.
4. Мусульманин повинен мати високі цілі, працювати і прагнути до найвищого і найкращого становища перед Всевишнім Аллагом.
5. Чотири райські річки – це річки з води, молока, вина і меду, згадані в Словах Всевишнього: «Ось опис Раю, обіцяного богобоязним! У ньому течуть річки з води, яка не застоюється, річки з молока, смак якого не змінюється, річки з вина, що дарує насолоду тим, хто п'є, і річки з очищеного меду» (сура 47 «Мухаммад», аят 15).

(343) – عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ: «يَا مُقَلِّبَ القُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ»، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ، آمَنَّا بِكَ وَبِمَا جِئْتَ بِهِ فَهَلْ تَخَافُ عَلَيْنَا؟ قَالَ: «نَعَمْ، إِنَّ القُلُوبَ بَيْنَ أُصْبُعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ اللهِ يُقَلِّبُهَا كَيْفَ يَشَاءُ». [صحيح] - [رواه الترمذي وأحمد]

(343) – Передається від Анаса, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, найчастіше звертався [до Нього] з такою мольбою: "О Той, Хто повертає серця, утверди моє серце на Твоїй релігії (Йа Мукалліба-ль-кулюбі саббіт кальбі 'аля діні-ка)"» І я сказав: «О Посланцю Аллага, ми увірували в тебе і в те, що ти приніс, та невже ти боїшся за нас?» Він відповів: «Так, адже серця (людей) знаходяться між двома пальцями Аллага, і Він повертає їх так, як забажає». [صحيح] - [رواه الترمذي وأحمد]

Explanation:

Найчастіше пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, звертався до Аллага з проханням про стійкість у релігії на покорі Йому, і щоб не збитися зі шляху та не потрапити в оману. Анас бін Малік, нехай буде задоволений ним Аллаг, здивувався тому, що пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, так часто звертався з цим благанням, на що Пророк , мир йому і благословення Аллага, відповів йому, що серця людей знаходяться між двома пальцями Аллага, і Він повертає їх, як забажає. Отже, серце є

місцем для віри чи зневіри, і воно назване серцем (араб.: кальб) через свою мінливість (такаллюб), адже воно більш мінливе, ніж їжа, яка кипить в казанку. І якщо Аллаг побажає, то Він зміцнить серце людини на релігії, та на прямому шляху істини, а якщо Аллаг побажає, то відверне серце від шляху істини, що призведе до відхилення та омани.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі приклад скромності Пророка , мир йому і благословення Аллага, перед своїм Господом, та приклад покірності в мольбах перед Ним, а також вказівка мусульманам на цю мольбу.
2. Хадіс вказує на важливість стійкості та непохитності в релігії, і те, що усі діяння оцінюються по їх кінцевому результату.
3. Жодна людина, навіть на мить, не зможе обійтися без підтримки Аллага в тому, щоб сповідувати свою релігію Іслам.
4. Заклик до частого звернення з цим благанням, наслідуючи приклад Пророка, мир йому і благословення Аллага.
5. Стійкість в релігії Іслам – це величезна милість, до якого кожен віруючий повинен прагнути і за яке повинен триматися і дякувати своєму Господу.

(3142)

(344) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي،

وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي فِيهَا مَعَادِي، وَاجْعَلِ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَاجْعَلِ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(344) – Абу Гурайра, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, звертався до Аллага з такою мольбою: «О, Аллаг! Впорядкуй мою релігію, яка є моїм притулком і опорою, і подаруй мені добробут у цьому світі, в якому я живу, і подаруй мені добробут у світі вічному, куди я маю повернутись, і зроби життя для мене примноженням любих благ, і зроби смерть для мене милістю, [що позбавляє від] усього поганого (Аллагумма асліх лі діні-ллязі гува 'ісмату амрі ва асліх лі дуньяя-лляті фі-га ма'аші ва асліх лі ахираті-лляті фі-га ма'аді ва-дж'алі-ль-хаята зіядатан лі фі куллі хайрін ва-дж'алі-ль-маута рахатан лі мін куллі шарр)!». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, звернувся зі словами мольби, яка містила в собі головні принципи високих моральних якостей, для встановлення яких він і був направлений до людей, а саме: виправлення недоліків та досягнення повноти у віросповіданні, у мирських справах та у житті вічному. У цій стислій молитві він попросив про благополуччя цих трьох найважливіших аспектів, почавши з праведності в релігії, бо саме через неї досягається

благополуччя в обох світах, і сказав:

«О, Аллаг! впорядкуй мою релігію», – щоб Ти допоміг мені сповідувати її належним та найповнішим чином;

«яка є моїм притулком і опорою», – і щоб Ти зберіг усі мої справи, адже якщо зіпсується моя релігія, зіпсуються й мої справи, і я зазнаю невдачі та втрат. А оскільки належне виконання релігії неможливе без порядку в земному житті, то він сказав:

«і подаруй мені добробут у цьому світі», – даруй мені здоров'я тіла, безпеку, достатній прожиток, праведну дружину, благочестиве потомство та все, чого я потребую, і щоб воно було отримано дозволеним (халяль) шляхом, і допомагало мені в покорі Тобі. Потім він згадав причину свого прохання про налагодження мирського життя, сказавши:

«в якому я живу», – в місці мого проживання, та в період мого життя;

«і подаруй мені добробут у світі вічному, куди я маю повернутись», – моє повернення до зустрічі з Тобою. Це відбудеться завдяки вчиненим праведним вчинкам, Твоїй допомозі мені в поклонінні та в дотриманні мною щирості заради Тебе, а також допомоги в благому завершенню мого життя.

Пророк Мухаммад, мир йому та благословення Аллага, поставив вічне життя після земного, адже земне життя є підготовкою до вічного. Хто живе на землі праведно, відповідно до заповідей Аллага, той і у Вічному житті буде щасливим і благословенним;

«і зроби життя для мене», – довгим; «примноженням любих благ», – наповненим праведними діяннями; «і зроби смерть для мене», – прискор її; «милістю, [що позбавляє від] усього поганого», – від спокус, випробувань гріхами та несерйозністю, і звільненням від труднощів та печалей цього світу, і досягненням спокою.

Benefits from the Hadith:

1. Релігія — найважливіша річ, тому пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, почав з неї у своїй молитві.
2. Релігія є захистом для людини, яка оберігає її від усякого зла.
3. В хадісі міститься вказівка на мольбу про отримання мирських благ, завдяки яким буде полегшено досягнення релігійності людини, та досягнення високих результатів у вічному житті.
4. Не має заборони в тому, щоб бажати собі смерті зі страху перед важкими випробуваннями у релігії, або просити у Аллага смерті шагіда (мученика) на шляху Аллага.

(5482)

(345) – عَنِ ابنِ عُمَرَ رضي الله عنهما قَالَ: لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَعُ هَؤُلَاءِ الدَّعَوَاتِ، حِينَ يُمْسِي وَحِينَ يُصْبِحُ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَتِي -أَو: عَوْرَاتِي- وَآمِنْ رَوْعَاتِي، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ، وَمِنْ خَلْفِي، وَعَنْ

يَمِينِي، وَعَنْ شِمَالِي، وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي». [صحيح] - [رواه أبو داود والنسائي وابن ماجه وأحمد]

(345) – Передається від Ібн 'Умара, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, завжди промовляв ці слова вечорами та вранці: «О Аллаг, я прошу в Тебе благополуччя у цьому світі та у Вічному житті! О Аллаг, воістину, я прошу в Тебе прощення і благополуччя для моєї релігії та для моїх мирських справ, для моєї сім'ї та мого майна! О Аллаг, прикрий мої недоліки і позбав мене від страхів моїх! І захисти мене спереду, і ззаду, і праворуч, і ліворуч, і зверху, і я звертаюся за захистом до величі Твоєї від того, щоб бути зненацька вбитим знизу (Аллагумма, інні ас-алюка-аль-'афійата фід-дун'я уаль-ахира! Аллагумма, інні ас-алюка-аль-афва ва-ль'афійата фі діні ва дунйайа уа аглі ва малі, Аллагумма-стур 'аураті уа амін рау'аті, ва-хфазні мін байні йадаййа уа мін хальфі уа 'ан йаміній уа 'ан шималі уа мін фауки уа а'узу бі-'азаматіка ан угталя мін тахті)". [صحيح] - [رواه أبو داود والنسائي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, не залишав слів цих молитв, коли наставав вечір і коли наставав ранок:

«О Аллаг, я прошу в Тебе благополуччя», – тобто, безпеку від хвороб, бід та життєвих труднощів, а також від ганебних пристрастей та випробувань у релігії; «у

цьому світі та у Вічному житті!» – від усього того, що може статися скоро в цьому житті, і майбутніх, які у житті вічному.

«О Аллаг, воістину, я прошу в Тебе прощення», – прощення гріхів та помилування за них; «і благополуччя», – захист від вад та недоліків; «для моєї релігії», – від багатобожжя, нововведень та гріхів; «та моїх мирських справ», – від лих, шкоди та зла; «для моєї сім'ї», – моїх дружин, дітей, і усіх родичів; «та майна мого!» –моїх статків, і моєї праці.

«О Аллаг, прикрий мої недоліки» – ті вади ц упущення, які є в мені, і зітри мої гріхи; «і позбав мене від моїх страхів!» – від моїх побоювань та тривог.

«І захисти мене», – віддали від мене лихо, що завдає страждань та біди; «спереду, і ззаду, праворуч, і ліворуч, і зверху», – оскільки він просив, щоб Аллаг оберігав його з усіх боків, адже лиха та біди спіткають людину та наближаються до неї з однієї із цих сторін.

«І я звертаюся за захистом до величі Твоєї від того, щоб бути зненацька вбитим» – щоб мене не спіткала раптова кара, і щоб я не загинув у невіданні; «знизу» – і щоб земля не розверзлася піді мною, поглинувши мене.

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на необхідність регулярного звернення з цими молитвами, наслідуючи приклад Пророка Мухаммада , мир йому і благословення Аллага.
2. Так само, як людині наказано просити в Аллага

благополуччя для її релігії, їй також наказано просити його для її земного життя.

3. Ат-Тибі сказав: «Він охопив (тобто захист від зла) з усіх шести сторін, звідки зазвичай приходять нещастя, при цьому особливо виділив низ, адже він є найбільш фатальний».
4. Найкращий час для читання слів поминань Аллага вранці – це проміжок від появи світанку до сходу сонця, тобто на початку дня. А для вечірніх поминань – це час від післяполуденної молитви (аср) і до заходу сонця.
5. Існують підтвердження того, що для нічного зікру є визначений час, таким прикладом є читання заключних двох аятів сури «Аль-Бакара», і встановлено це робити саме після заходу сонця.

(5485)

(346) – عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ المُؤْمِنِينَ رضي الله عنها أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَّمَهَا هَذَا الدُّعَاءَ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ الْخَيْرِ كُلِّهِ، عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ الشَّرِّ كُلِّهِ، عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا عَاذَ بِهِ عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ، وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ النَّارِ، وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ كُلَّ قَضَاءٍ قَضَيْتَهُ لِي خَيْرًا».

[صحيح] – [رواه ابن ماجه وأحمد]

(346) – Передається зі слів Айші, матері правовірних, нехай буде задоволений нею Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, навчив її словам цієї мольби: «О Аллаг! Я прошу в Тебе з усякого блага, близького й далекого, такого, про яке я знаю з нього, і про яке я не знаю, і я прошу в Тебе захисту від усякого зла, близького й далекого, того, що я знаю з нього, і того, чого я не знаю. О Аллаг, воістину, я прошу у Тебе з блага те, що просив у Тебе твій раб і пророк. І я прошу в Тебе захисту від зла того, від чого просив у Тебе захисту Твій раб і пророк. О Аллаг, воістину, я прошу у Тебе Раю і того, що наближає до нього зі слів і діянь, і я прошу у Тебе захисту від Вогню і від того, що наближає до нього зі слів і діянь. І я прошу Тебе зробити благим усе те, що Ти визначив мені (Аллагумма, інні ас-алю-кя міна-ль-хайрі куллі-гі 'аджілі-гі ва аджілі-гі ма 'алімту мін-гу ва ма лям а'лям, ва а'узу бі-кя мін шаррі куллі-гі 'аджілі-гі ва аджілі-гі ма 'алімту мін-гу ва ма лям а'ляму. Аллагумма інні ас`алю-кя мін хайрі ма са`аля-кя 'абду-кя ва набіййу-кя, ва а'узу бі-кя мін шаррі ма 'аза мін-гу 'абду-кя ва набіййу-кя. Аллагумма інні ас-алю-кя-ль-джанната ва ма карраба іляй-га мін каулін ау 'амалін ва а'узу бі-кя міна-н-нарі ва ма карраба іляй-га мін каулін ау 'амалін, ва ас-алю-кя ан таджаля кулля кадаїн кадайтагу лі хайран)!» [رواه ابن ماجه وأحمد] – [صحيح]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, навчив Айшу, нехай буде задоволений нею

Аллаг, молитві, яка охоплює багато аспектів і складається з чотирьох частин:

Перша: звернення з проханням про всебічне благо: «О Аллаг! Я прошу в Тебе з усякого блага», –тобто, усього; «близького» – скорого; «й далекого», – яке настане пізніше; «такого, про яке я знаю з нього», – про яке Ти мені повідомив; «і про яке я не знаю», – знання про яке залишається при Тобі, Пречистий Ти. І в цьому благанні раб перекладає усі справи та очікування на Аллага, Всезнаючого, Всевідаючого, Милостивого. А Він, Пречистий, обирає для мусульманина найкраще та найпрекрасніше: «І я прошу в Тебе захисту», – я звертаюся за захистом і шукаю притулку в Тебе; «від усякого зла, близького й далекого, того, що я знаю з нього, і того, чого я не знаю».

Друга: прохання, яке оберігає мусульманина від надмірності та неправильних формулювань у своїх молитвах: «О Аллаг, воістину, я прошу у Тебе», – прошу Тебе про; «блага того, що просив у Тебе твій раб і пророк», – Мухаммад, мир йому і благословення Аллага; «і я прошу в Тебе захисту», – я звертаюся за захистом і шукаю притулку в Тебе; «від зла того, від чого просив у Тебе захисту Твій раб і пророк», – Мухаммад, мир йому і благословення Аллага. І ця молитва є проханням до Аллага дарувати тому, хто молиться, усе те благо, про яке молився сам Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, без конкретного переліку цих благ.

Третя: мольба про входження до Раю та віддалення

від Вогню. І це є прагненням кожного мусульманина та метою його діянь: «О Аллаг, воістину, я прошу у Тебе Раю», – досягнення його; «і того, що наближає до нього зі слів та діянь», – праведних діянь, якими Ти задоволений; «і я прошу у Тебе захисту від Вогню», – оскільки захист від мерзенних діянь можливий лише завдяки Твоїй милості; «і від того, що наближає до нього зі слів і діянь», – від гріхів, які викликають Твій гнів.

Четверте: благання про те, щоб бути задоволеним рішеннями Аллага: «І я прошу Тебе зробити благим усе те, що Ти визначив мені», – і прошу, щоб кожне рішення Аллага, що Він мені судив, обернулося благом для мене. І це є одним із видів благання про задоволення рішенням Аллага.

Benefits from the Hadith:

1. Мусульманин повинен навчати свою родину тому, що принесе їм користь у їхній вірі та в повсякденному житті, подібно до того, як Пророк, мир йому і благословення Аллага, навчав Айшу.
2. Найкращим для мусульманина є заучування напам'ять слів мольби, переданих від Пророка, мир йому і благословення Аллага,оскільки вони є всебічними та глибокими за змістом.
3. Вчені сказали про цей хадіс: «У цьому хадісі міститься найбільш всебічне звернення про добро та захист від любого зла. Він належить до стислих і змістовних висловів, які були даровані Пророку. мир йому і благословення Аллага».

4. Однією з причин входження до Раю після милості Аллага є праведні вчинки та добрі слова.

(5487)

(347) – عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رضي الله عنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ الْإِيمَانَ لَيَخْلَقُ فِي جَوْفِ أَحَدِكُمْ كَمَا يَخْلَقُ الثَّوْبُ الْخَلِقُ، فَاسْأَلُوا اللَّهَ أَنْ يُجَدِّدَ الْإِيمَانَ فِي قُلُوبِكُمْ». [صحيح] - [رواه الحاكم والطبراني]

(347) – Передається від Абдуллага ібн Амра ібн аль-Ааса, нехай буде задоволений Аллаг ними обома, що він сказав: Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, віра зношується в грудях кожного з вас, так само як зношується старий одяг. Тож просіть Аллага, щоб Він оновив віру у ваших серцях». [صحيح] - [رواه الحاكم والطبراني]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що віра зношується в серці мусульманина і слабне, подібно до того, як зношується новий одяг від тривалого носіння. Це відбувається через занедбання поклоніння, вчинення гріхів або занурення в пристрасті. Тому Пророк, мир йому і благословення Аллага, наставив нас просити Всевишнього Аллага оновити нашу віру — через виконання обов'язкових приписів, часте згадування Аллага і прохання про прощення.

Benefits from the Hadith:

1. Заклик до того, щоб звертатися до Аллага з проханням про стійкість у вірі та поновлення її в наших серцях.
2. Віра складається зі слів, вчинків і переконань; вона зростає через покору Аллагу та зменшується через гріхи.

(65020)

(348) – عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رضي الله عنه أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: «ذَاقَ طَعْمَ الْإِيمَانِ مَنْ رَضِيَ بِاللهِ رَبًّا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(348) – Передається зі слів Аль-‘Аббаса ібн ‘Абду-ль-Мутталіб, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Смак віри відчуває лише той, хто задоволений Аллагом як Господом, Ісламом як релігією та Мухаммадом як посланцем». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що щирий віруючий, серце якого впевнене щодо його віри, відчує в серці спокій, радість, насолоду та блаженство від близькості до Всевишнього Аллага, якщо матиме три види задоволеності.

Перше: вдоволення Аллагом як Господом. Це коли серце людини спокійне щодо того, як Аллаг вчиняє щодо неї: як Він встановлює, та виділяє життєвий наділ,

та визначає події її життя, і вона не відчуває внутрішнього протесту проти чогось із цього, і вона не шукає собі іншого господа окрім Всевишнього Аллага.

Друге: вдоволення Ісламом як релігією. Це коли серце людини спокійне та задоволене тими обов'язками та приписами, які є в Ісламі, і вона не прагне до іншого шляху, окрім шляху Ісламу.

Третє: вдоволення Мухаммадом, мир йому і благословення Аллага, як посланцем. Це коли серце людини зі спокоєм та радістю сприймає все, з чим він прийшов, без вагань та сумнівів, і живе відповідно до Сунни Пророка, мир йому і благословення Аллага.

Benefits from the Hadith:

1. Віра може давати насолоду і приємний смак, який відчуваються серцем подібно до того, як солодкість їжі та напоїв відчувається ротом.
2. Тілу приносить задоволення солодка їжа та напої лише тоді, коли воно здорове, і таким же чином серце, коли воно не хворе на оманливі примхи та заборонені пристрасті, то воно відчуває солодкість віри. А якщо хворіє, то не відчуває її: більше того, в такому стані йому можуть здаватися солодкими гріхи та пристрасті, які насправді є згубними для нього.
3. Коли людина задоволена чимось, і вважає це благом для себе, то воно стає легким для, і нічого з нього не буде для неї тягарем, і вона буде радіти усьому, що в ньому є, і воно буде приносити радість її серцю. Так само і віруючий, коли віра

входить у його серце, то для нього стає легкою покірність Господу, і душа його насолоджується нею, і вона жодним чином не обтяжує його.

4. Ібн аль-Каййім сказав: «Цей хадіс містить вдоволення Володарюванням Всевишнього Аллага та Його Божественністю, а також вдоволення Його Посланцем та покірність йому, і вдоволення Його релігією та підкорення їй».

(65116)

(349) – عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رضي الله عنه: أَنَّ رَسُولَ صَلَّى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ بِيَدِهِ، وَقَالَ: «يَا مُعَاذُ، وَاللَّهِ إِنِّي لَأُحِبُّكَ»، فَقَالَ: «أُوصِيكَ يَا مُعَاذُ لَا تَدَعَنَّ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ تَقُولُ: اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ». [صحيح] - [رواه أبو داود والنسائي وأحمد]

(349) – Від Муаза ібн Джабаля, нехай буде задоволений ним Аллаг: Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, взяв його за руку й сказав: «О Муазе! Клянусь Аллагом, я люблю тебе. Я заповідаю тобі, о Муазе: Не залишай після кожного намазу говорити: О Аллаг, допоможи мені згадувати Тебе, бути вдячним Тобі і поклонятись Тобі як слід!»

[صحيح] - [رواه أبو داود والنسائي وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, узяв Муаза за руку і сказав йому: «Клянусь Аллагом, я люблю тебе». Потім дав йому настанову: — «Не залишай після

кожного намазу (фарду) промовляти: О Аллаг, допоможи мені згадувати Тебе — у кожному слові й дії, що наближає до Твого покори; і дякувати Тобі — за всі дари та за відвернення негараздів; і поклонятись Тобі як слід — щиро і згідно з Сунною Пророка, мир йому і благословення Аллага.»

Benefits from the Hadith:

1. Дозволено повідомляти людину, що ти любиш її заради Аллага.
2. Бажано постійно читати цю дуа після кожного обов'язкового й додаткового намазу.
3. Ця коротке дуа об'єднує в собі прохання про блага як цього світу, так і наступного.
4. Любов заради Аллага передбачає взаємне наставлення на істину, поради та допомогу в благочесті та богобоязливості.
5. Імам ат-Тайбі сказав:
6. Згадування Аллага — причина розширення серця,
7. Його подяка — шлях до отримання благ,
8. а гарне поклоніння — полягає в тому, щоб повністю відвернутись від усього, що відволікає від Нього.

(3518)

(350) – عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ، فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(350) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Найближче раб буває до свого Господа тоді, коли перебуває в земному поклоні, тож частіше звертайтеся до Нього з мольбами». [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що найнаближеніший стан раба до його Господа — це стан земного поклону. Адже у земному поклоні віруючий прикладає до землі найпочеснішу частину свого тіла — чоло, виявляючи свою покору, смирення та приниження перед Всевишнім Аллагом.

Пророк, мир йому і благословення Аллага, наказав якомога частіше звертатися з мольбами до Аллага під час земного поклону, щоб у цьому положенні поєднати покірність словами та діями перед Всевишнім.

Benefits from the Hadith:

1. Покірність раба Аллага наближає його до Всевишнього.
2. Чим більша покірність людини Всевишньому, тим більша вірогідність отримати відповідь на своє благання.

(5382)

(351) – عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ أَكْثَرُ دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ». [صحيح] – [متفق عليه]

(351) – Анас, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає: «Найчастішим благанням Пророка, мир йому і благословення Аллага, було: “Господь наш, даруй нам у цьому світі благо, і у вічному житті — благо, і вбережи нас від покарання Вогню”». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, часто звертався до Аллага з узагальнюючими благаннями, серед яких було й таке: «Господь наш, даруй нам у цьому світі благо, і у вічному житті — благо, і вбережи нас від покарання Вогню». Це благання охоплює блага цього світу, такі як приємний, достатній і дозволений прожиток, праведна дружина, діти, якими тішиться око, спокій, корисні знання, праведні діяння та інші дозволені й бажані речі. Також воно охоплює блага вічного життя: убезпечення від покарання в могилі, під час стояння в Судний День і у Вогні, здобуття вдоволення Аллага, досягнення вічної насолоди та близькість до Милуючого Господа.

Benefits from the Hadith:

1. Бажано звертатися до Аллага з узагальнюючими благаннями, беручи за взірець Пророка, мир йому і благословення Аллага.
2. Найдосконалішим є те благання, в якому віруючий поєднує прохання про благо цього світу та вічного життя.

(5502)

(352) – عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلاَ أُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ، وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ، وَأَرْفَعِهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ وَخَيْرٌ لَكُمْ مِنْ إِنْفَاقِ الذَّهَبِ وَالوَرِقِ، وَخَيْرٌ لَكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ؟» قَالُوا: بَلَى. قَالَ: «ذِكْرُ اللهِ تَعَالَى». [صحيح] – [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(352) – Передається зі слів Абу ад-Дарди, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Чи не повідомити мені вам про найкращу і найчистішу з ваших справ перед вашим Владикою, яка більше за інші піднімає вашу ступінь і яка краща для вас, ніж витрачання золота і срібла, і краща для вас, ніж зустріч із вашими ворогами, яким ви станете рубати голови, і які стануть рубати голови вам?» Вони сказали: «Так, звичайно!» Він сказав: «Це – поминання Аллага». [صحيح] – [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, запитав своїх сподвижників чи хочуть вони дізнатися від нього про найкращі, найблагородніші, найкорисніші, найчистіші і найсвятіші із діянь перед Аллагом, Володарем Великим і Могутнім.

Вчинків, які піднімуть їх на найвищі рівні в Раю,

і які будуть кращі для них, ніж пожертвування золотом чи сріблом.

І кращі, ніж зустрітися з ворогами у бою, де вони будуть рубити один одному голови.

І сподвижники відповіли, що авжеж вони хочуть

дізнатися про це.

Тож пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, розповів їм, що цими діяннями є слова згадування Всевишнього Аллага (зікр), і їх бажано робити при любій нагоді, під час любого процесу, і в любому стані.

Benefits from the Hadith:

1. Воістину, постійне згадування словами Всевишнього Аллага, як в голос, так і про себе, є одним із найбільших наближень до Нього, та найкориснішим із діянь перед Всевишнім Аллагом.
2. Цікаво, що всі релігійні вчинки були узаконені для того, щоб в них згадувалось Ім'я Аллага, адже Всевишній Аллаг сказав: {І виконуй молитву для згадки Мене}. І Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Воістину, обхід навколо Дому (Кааби), біг між Сафою та Марвою та кидання камінців були встановлені для згадки Всевишнього Аллага». Передав Абу Дауд та ат-Тірмізі.
3. Імам Аль-Ізз ібн Абдуссалям у своїх «Правилах» сказав: «Цей хадіс свідчить про те, що винагорода не прямо залежить від кількості дій у всіх видах поклоніння, адже за малий об'єм діянь Аллаг Всевишній може сильніше винагородити, ніж за великий. Отже, насамперед, винагорода залежить саме від якості діянь та їх ступеня їх важливості перед Аллагом.

4. Аль-Манаві у своїй книзі «Файд аль-Кадір» пояснює: «Цей хадіс про те, поминання Аллага (зікр) є найкращою справою для кожного, до кого вони були б звернені і кого б стосувалися. І якщо є хоробрий воїн, який може принести користь Ісламу в бою, то йому сказано: «Виконуй джигад!». Або є багатій, від майна якого можуть отримують користь бідні, то йому сказано: «Роздавай милостиню!» А тому, хто здатний здійснити Хадж сказано: «Здійснюй Хадж!» Або тому, у кого є батьки, йому сказано: «Шанобливо стався них!» І таким чином ми розуміємо що поминання Аллагом словами та богоугодними справами, – усе це є зікром.
5. Найповнішим та найкращим зікром є той, який вимовляється язиком свідомо від серця, на другому місці стоїть той зікр, що вимовляється лише в душі, як роздуми, а далі йде такий зікр, що вимовляється лише язиком, але за кожне з них є винагорода, якщо на те буде воля Всевишнього Аллага.
6. Хадіс вказує на важливість дотримання мусульманином зікрів (слів поминань Аллага), пов'язаних із різними ситуаціями, як-то: ранкові та вечірні слова поминання Аллага, або слова перед входом до мечеті, дому, вбиральні та вихід із них, тощо. Дотримання цих зікрів робить мусульманина із тих, хто часто згадує Аллага.

(353) – عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رضي الله عنه قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ، فَأَصْبَحْتُ يَوْمًا قَرِيبًا مِنْهُ وَنَحْنُ نَسِيرُ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الجَنَّةَ وَيُبَاعِدُنِي عَنِ النَّارِ، قَالَ: «لَقَدْ سَأَلْتَنِي عَنْ عَظِيمٍ، وَإِنَّهُ لَيَسِيرٌ عَلَى مَنْ يَسَّرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ، تَعْبُدُ اللَّهَ وَلاَ تُشْرِكْ بِهِ شَيْئًا، وَتُقِيمُ الصَّلاَةَ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ، وَتَصُومُ رَمَضَانَ، وَتَحُجُّ البَيْتَ» ثُمَّ قَالَ: «أَلاَ أَدُلُّكَ عَلَى أَبْوَابِ الخَيْرِ: الصَّوْمُ جُنَّةٌ، وَالصَّدَقَةُ تُطْفِئُ الخَطِيئَةَ كَمَا يُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ، وَصَلاَةُ الرَّجُلِ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ» قَالَ: ثُمَّ تَلاَ: «{تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ}، حَتَّى بَلَغَ {يَعْمَلُونَ}» ثُمَّ قَالَ: «أَلاَ أُخْبِرُكَ بِرَأْسِ الأَمْرِ كُلِّهِ وَعَمُودِهِ، وَذِرْوَةِ سَنَامِهِ؟» قُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ، قَالَ: «رَأْسُ الأَمْرِ الإِسْلاَمُ، وَعَمُودُهُ الصَّلاَةُ، وَذِرْوَةُ سَنَامِهِ الجِهَادُ» ثُمَّ قَالَ: «أَلاَ أُخْبِرُكَ بِمَلاَكِ ذَلِكَ كُلِّهِ؟» قُلْتُ: بَلَى يَا نَبِيَّ اللهِ، فَأَخَذَ بِلِسَانِهِ قَالَ: «كُفَّ عَلَيْكَ هَذَا» فَقُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللهِ، وَإِنَّا لَمُؤَاخَذُونَ بِمَا نَتَكَلَّمُ بِهِ؟ فَقَالَ: «ثَكِلَتْكَ أُمُّكَ يَا مُعَاذُ، وَهَلْ يَكُبُّ النَّاسَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ أَوْ عَلَى مَنَاخِرِهِمْ إِلاَّ حَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ».

[صحيح بمجموع طرقه] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(353) – Передається зі слів Му'аза ібн Джабаля, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Я був у подорожі разом з Пророком, мир йому і благословення Аллага, і одного ранку опинився близько до нього, коли ми рухалися. Я сказав: "О посланець Аллага, розкажи мені про справу, яка введе мене до Раю та віддалить мене від вогню". Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Ти запитав мене про велику (справу), і, воістину, вона буде легкою для того, кому Аллаг полегшить її: поклоняйся Аллагу і не приписуй Йому ніяких співтоваришів, виконуй молитву, виплачуй закят,

постись під час Рамадану та здійснюй хадж до Дому". А потім він сказав: "Чи не вказати тобі на ворота блага? Піст є щитом, милостиня гасить гріх подібно до того, як вода гасить вогонь, і також молитва людини глибокої ночі", — після чого він прочитав: "...Вони відривають свої боки від ліжок", – поки не дійшов до слів: "...що вони робили". Потім він запитав: "А чи не повідомити тобі про головне в цій справі, про її опору та про її вершину?" Я сказав: "Звичайно, о пророк Аллага!", — і він сказав: "Головним у цій справі є Іслам, опорою його служить молитва, а вершина його — джігад". Потім він сказав: "Чи не повідомити тобі про те, що лежить в основі всього цього?" Я сказав: "Звичайно, о пророку Аллага!", — і тоді він доторкнувся до свого язика і сказав: "Притримуй це". Я запитав: "О пророку Аллага, невже ми будемо розраховані за те, що ми говоримо?", — і він вигукнув: "Хай втратить тебе твоя мати, о Му'аз! А хіба будуть вкидати людей обличчями або носами у вогонь за щось інше, крім як за те, що принесли їхні язики?!"»

[صحيح بمجموع طرقه] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Му'аз, нехай буде задоволений ним Аллаг, сказав: «Одного разу я був у подорожі з пророком Мухаммадом, мир йому і благословення Аллаха, і я опинився поруч з ним, коли ми рухались. Я сказав: "О посланцю Аллага, розкажи мені про таку справу, яка приведе мене до Раю і віддалить від вогню Пекла"». Він відповів: «Ти поставив запитання про велику справу, яка важка для

душі, проте вона буде легкою для того, кому Аллаг полегшить її, – виконуй обов'язкові приписи Ісламу:

Перше: поклоняйся одному Аллагу і не приписуй Йому співтоваришів.

Друге: виконуй п'ять обов'язкових молитв протягом дня та ночі: ранкову (фаджр), полуденну (зугр), післяполуденну ('аср), вечірню (магріб) та нічну ('іша) з виконанням усіх умов, стовпів та обов'язків.

Третє: виплачуй обов'язкову милостиню (закят), яка є матеріальним поклонінням та обов'язковим податком на майно, що досягло встановленого Шаріатом розміру, і воно передається тим, хто на нього заслуговує.

Четверте: тримай піст у місяць у Рамадан, який є утриманням від їжі, пиття та іншого, що порушує піст, з наміром поклоніння, від сходу світанку до заходу сонця.

П'яте: здійсни паломництво до Священного Дому, вирушивши до Мекки з метою виконання встановлених обрядів, поклоняючись Аллагу Всемогутньому і Великому.

Потім пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Чи не повідомити тобі про шлях, який приведе до воріт блага?» — досягається це через виконання додаткових діянь поряд із обов'язковими приписами:

Перше: добровільний піст, який є перешкодою від скоєння гріхів, оскільки сприяє приборканню пристрастей та послабленню фізичних бажань.

Друге: добровільна милостиня усуває гріх після його скоєння, спокутуючи його та стираючи його наслідки.

Третє: молитва тагаджуд в останню третину ночі. Потім пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, прочитав слова Всевишнього: «Вони відривають свої боки від ліжок...» — тобто, вони залишають свої ліжка заради молитви, поминання, читання Корану та мольби, – «... взиваючи в ній до свого Господа зі страхом і надією, і витрачають з того майна, яким Ми їх наділили». Далі: «І жодна віруюча душа не знає, що приховано в Раю для неї із насолоди очей...» — це радості, які вони відчують у День Воскресіння та в Раю, – «...як винагорода за те, що вони робили заради Аллага».

Потім пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Чи не повідомити тобі про основу релігії, її стовп, на який вона спирається, та про її вершину?»

Му'аз, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Так, о посланцю Аллага»

Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Найголовнішою справою є Іслам, основою якого служать два свідчення віри, через які в людини з'являється основа в релігії». А його стовпом є молитва, бо без молитви немає Ісламу, так само як будинок не може існувати без опор та фундаменту. Той, хто виконує молитву, той зміцнює свою релігію та

підноситься в ній. А вершиною його є джігад, який полягає в докладанні зусиль у боротьбі з ворогами релігії заради звеличення та встановлення Слова Аллага.

Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Чи не повідомити тобі, як удосконалити та зміцнити те, про що було сказано?» — і, взявшись за свій язик, сказав: «Стримуй його і не говори того, що тебе не стосується». Му'аз сказав: «Невже наш Господь притягне нас до відповіді та стане карати за те, що ми говоримо?!»

Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хай втратить тебе твоя мати!» — проте це не було прокляттям у арабів, а виступає зворотом, яким привертають увагу до чогось важливого, що потрібно знати. Потім він сказав: «Хіба щось інше, крім того, що принесли їхні язики, вкидає людей до Пекла: слова зневіри, наклеп, лайка, злослів'я, плітки, брехня тощо?»

Benefits from the Hadith:

1. Хадіс вказує на велике прагнення до знань у сподвижників, нехай буде задоволений ними Аллаг, і саме тому вони часто зверталися до пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, з питаннями.
2. Глибоке розуміння релігійних питань сподвижниками, нехай буде задоволений ними Аллаг, адже вони усвідомлювали, що благі діяння є причиною входження до Раю.

3. Питання, поставлене Му'азом, нехай буде задоволений ним Аллаг, є великим, оскільки, по суті, воно зачіпає саму суть життя та існування. Адже результатом життя кожної душі в цьому світі, буде або Рай або Пекло. Тому це питання має таке велике значення.
4. Входження до Раю залежить від виконання п'яти стовпів Ісламу, а саме: два свідчення віри, молитва, закят, піст та хадж.
5. Головною основою релігії, найвищим завданням та найважливішим з усіх обов'язків є Єдинобожжя — поклоніння одному Аллагу, не додаючи Йому співтоваришів.
6. Милість Аллага до Його рабів проявляється в тому, що Він відкрив перед ними двері блага, щоб вони могли запастися засобами для здобуття винагороди та прощення гріхів.
7. Хадіс вказує на особливу важливість наближення до Аллага через додаткові діяння після виконання обов'язкових приписів.
8. Молитва в Ісламі займає таке ж положення, як опора для шатра: зі зникненням молитви зникає й Іслам, так само й шатро руйнується з падінням його опори.
9. Обов'язок оберігати язик від того, що може зашкодити релігії людини.
10. Утримування язика та контроль над ним є основою всіх благ.

(354) – عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ كُلَّ لَيْلَةٍ جَمَعَ كَفَّيْهِ، ثُمَّ نَفَثَ فِيهِمَا فَقَرَأَ فِيهِمَا: {قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ}، وَ{قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ}، وَ{قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ}، ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا مَا اسْتَطَاعَ مِنْ جَسَدِهِ، يَبْدَأُ بِهِمَا عَلَى رَأْسِهِ وَوَجْهِهِ وَمَا أَقْبَلَ مِنْ جَسَدِهِ، يَفْعَلُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. [صحيح] - [رواه البخاري]

(354) – Передається від Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг: Коли Пророк, мир йому і благословення Аллага, щовечора лягав до свого ложа, він з'єднував долоні, дмухав у них і читав у них: {Скажи: Він — Аллаг, Єдиний}, {Скажи: Шукаю захисту в Господа світанку} та {Скажи: Шукаю захисту в Господа людей}. Потім він протирав ними ті частини свого тіла, до яких міг дотягнутися, починаючи з голови, обличчя та передньої частини тіла. І робив це тричі. [صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Однією з рис, притаманних Пророку, мир йому і благословення Аллага, було те, що коли він лягав спати, він зводив долоні та піднімав їх, як це робить той, хто звертається з дуа, дмухав у них із невеликою кількістю слини, і читав три сури: {Скажи: Він — Аллаг, Єдиний}, {Скажи: Шукаю захисту в Господа світанку} та {Скажи: Шукаю захисту в Господа людей}. Потім він протирав долонями ті частини свого тіла, до яких міг дотягнутися, починаючи з голови, обличчя та передньої частини тіла. Цю дію він повторював тричі.

Benefits from the Hadith:

1. Рекомендується перед сном читати сури аль-Іхляс, аль-Фалак і ан-Нас, дмухаючи з невеликою кількістю слини на долоні, а потім протирати ними ті частини тіла, до яких можна дістати.

(65060)

(355) – عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «سَيِّدُ الِاسْتِغْفَارِ أَنْ تَقُولَ: اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوءُ لَكَ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ» قَالَ: «وَمَنْ قَالَهَا مِنَ النَّهَارِ مُوقِنًا بِهَا، فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ قَبْلَ أَنْ يُمْسِيَ، فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الجَنَّةِ، وَمَنْ قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِنٌ بِهَا، فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يُصْبِحَ، فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الجَنَّةِ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(355) – Передається від Шаддада ібн Ауса, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Найвищим благанням про прощення гріхів є слова: “О Аллаг, Ти — Господь мій, немає істинного божества, окрім Тебе. Ти створив мене, і я — Твій раб. Я дотримуюся Твого заповіту і Твоєї обітниці настільки, наскільки спроможний. Я шукаю в Тебе захисту від зла того, що я вчинив. Я визнаю Твою милість щодо мене і визнаю свій гріх, тож прости мене, адже, воістину, ніхто не прощає гріхи, окрім Тебе”. Він також сказав: «Хто промовить його вдень, будучи переконаним у ньому, і помре того ж дня до настання вечора, той буде з мешканців Раю. А хто

промовить його вночі, будучи переконаним у ньому, і помре до настання ранку, той буде з мешканців Раю».

[صحيح] - [رواه البخاري]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє, що існують різні формулювання благання про прощення, однак найкращим і найвеличнішим з них є те, яке промовляє раб: «О Аллаг, Ти — Господь мій, немає істинного божества, окрім Тебе. Ти створив мене, і я — Твій раб. Я дотримуюся Твого заповіту і Твоєї обітниці настільки, наскільки спроможний. Я шукаю в Тебе захисту від зла того, що я вчинив. Я визнаю Твою милість щодо мене і визнаю свій гріх, тож прости мене, адже, воістину, ніхто не прощає гріхи, окрім Тебе». Насамперед раб визнає єдинобожжя Аллага: що Аллаг є його Творцем і Тим, Кому він поклоняється, не надаючи Йому жодних співтоваришів, і що він дотримується того заповіту, який уклав з Аллагом, — віри в Нього і покори Йому — відповідно до своїх можливостей. Адже раб, якими б не були його діяння поклоніння, не здатен виконати в повній мірі все те, що наказав Аллаг, і не спроможний належним чином віддячити за всі Його милості. Тому він звертається за притулком до Аллага і повністю покладається на Нього, шукаючи захисту від зла власних учинків. Також раб добровільно визнає милості Аллага щодо себе і звертає вину на самого себе, відкрито визнаючи свої гріхи та непокору. Після такого звернення до Аллага раб просить Його про прощення —

щоб Він покрив його гріхи і вберіг його від їхніх наслідків Своїм прощенням, щедрістю і милістю, адже ніхто не прощає гріхи, окрім Нього, Всевишнього і Великого. Потім Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що це благання належить до ранкових і нічних зікрів. Хто промовить його вдень із переконаністю, усвідомлюючи його зміст і віруючи в нього, на початку свого дня — від сходу сонця до його зеніту — і помре після цього, той увійде до Раю. А хто промовить його вночі — від заходу сонця до настання світанку — і помре до ранку, той увійде до Раю.

Benefits from the Hadith:

1. Формули істігфару відрізняються між собою, і деякі з них є кращими за інші.
2. Рабові Аллага слід особливо прагнути звертатися до Аллага з цим благанням, адже воно є найвищим благанням про прощення гріхів.

(5503)

(356) – عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ: «اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوتُ، وَإِلَيْكَ النُّشُورُ» وَإِذَا أَمْسَى قَالَ: «بِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوتُ، وَإِلَيْكَ النُّشُورُ» قَالَ: وَمَرَّةً أُخْرَى: «وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ». [حسن] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وابن ماجه]

(356) – Передається зі слів Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що коли наставав ранок, Посланець Аллага, мир йому та благословення Аллага, говорив: «О Аллаг, завдяки Тобі ми застали ранок і завдяки Тобі застали вечір, завдяки Тобі ми живемо і завдяки Тобі помираємо, і до Тебе [має бути наше] воскресіння!» Коли ж наставав вечір, він говорив: «О Аллаг, завдяки Тобі ми застали вечір, і завдяки Тобі ми застали ранок, і завдяки Тобі ми живемо і завдяки Тобі помираємо, і до Тебе [чекає наше] воскресіння!» А іншого разу він говорив: «І до Тебе належить повернення!». [حسن] – [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وابن ماجه]

Explanation:

З настанням ранку, тобто світанку, пророк Мухаммад, мир йому та благословення Аллага, промовляв: «О Аллаг, завдяки Тобі ми застали ранок», – ми перебуваємо під Твоєю опікою, сповнені Твоєю милістю, зайняті поминанням Тебе, звертаємось до Тебе по допомогу, отримуємо від Тебе підтримку, діємо завдяки Твоїй силі та могутності; «і завдяки Тобі застали вечір, завдяки Тобі ми живемо і завдяки Тобі помираємо», – зміст як у попереднього вислову, але промовляємо його ввечері, тобто: «О Аллаг, завдяки Тобі ми дожили до вечора», – а саме, завдяки Твоєму імені “Оживляючий”, ми живемо, і завдяки Твоєму імені “Умертвляючий” ми помираємо; «і до Тебе [має бути наше] воскресіння», – воскресіння після смерті. Нехай наш стан буде таким завжди й за будь-яких обставин, і

щоб ми не віддалялися від нього і не покидали його.

Коли ж наставав вечір, після молитви Аср, то він говорив: «О Аллаг, завдяки Тобі ми застали вечір, і завдяки Тобі ми застали ранок, і завдяки Тобі ми живемо і завдяки Тобі помираємо, і до Тебе належить повернення!», – Ти є причиною мого життя у цьому світі, і у Тебе – місце мого повернення у Вічному житті. Адже Ти даруєш мені життя, і Ти забираєш мою душу.

Benefits from the Hadith:

1. Цю молитву (дуа) бажано читати вранці та ввечері, наслідуючи приклад Пророка (мир йому та благословення Аллага).
2. Хадіс вказує на постійну потребу людини у своєму Господі за будь-яких обставин і в будь-який час.
3. Найкращий час для ранкових слів поминання Аллага – від початку зорі до сходу сонця. Для вечірніх – від молитви Аср до заходу сонця. Однак, якщо хтось прочитає їх пізніше (наприклад, ранкові – після часу Духа чи Зугру, а вечірні – після Магрібу), то це все одно зараховується, адже весь цей період вважається часом для поминання.
4. Фраза «І до Тебе воскресіння», яка говориться вранці, має глибокий сенс. Вона нагадує людині про майбутнє життя та велике воскресіння, коли люди після смерті будуть повернуті до життя в Судний День. Цей ранок є немов новим воскресінням, новим днем, коли душі знову повертаються до життя, і люди починають нові

свої справи. Розпочинається новий ранок, створений Аллагом, він стає свідком для людини, а його години і миті наповнюються нашими справами.

5. А фраза «І до Тебе повернення», яка говориться ввечері, має своє особливе значення. Вона промовляється тоді, коли люди повертаються зі своїх справ, після того, як вони розбіглися по землі заради своїх інтересів та заробітків. Вони повертаються до своїх домівок, щоб відпочити. У цей момент вона нагадує про кінцеве повернення до Аллага, Благословенного і Всевишнього, Який є місцем повернення, кінцевим пунктом і призначенням для кожної людини.

(5490)

(357) – عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ: سَمِعْتُ عُثْمَانَ ابْنِ عَفَّانَ رضي الله عنه يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ، فِي الْأَرْضِ، وَلَا فِي السَّمَاءِ، وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، لَمْ تُصِبْهُ فَجْأَةُ بَلَاءٍ، حَتَّى يُصْبِحَ، وَمَنْ قَالَهَا حِينَ يُصْبِحُ ثَلَاثُ مَرَّاتٍ، لَمْ تُصِبْهُ فَجْأَةُ بَلَاءٍ حَتَّى يُمْسِيَ»، قَالَ: فَأَصَابَ أَبَانَ بْنَ عُثْمَانَ الْفَالِجُ، فَجَعَلَ الرَّجُلُ الَّذِي سَمِعَ مِنْهُ الْحَدِيثَ يَنْظُرُ إِلَيْهِ، فَقَالَ لَهُ: مَا لَكَ تَنْظُرُ إِلَيَّ؟ فَوَاللَّهِ مَا كَذَبْتُ عَلَى عُثْمَانَ، وَلَا كَذَبَ عُثْمَانُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَلَكِنَّ الْيَوْمَ الَّذِي أَصَابَنِي فِيهِ مَا أَصَابَنِي غَضِبْتُ فَنَسِيتُ أَنْ أَقُولَهَا.

[صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وابن ماجه وأحمد]

(357) – Передається від Абана бну 'Усмана, що він сказав: «Я чув, як 'Усман ібн 'Аффан, нехай буде задоволений ним Аллаг, сказав: "Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: “Ніщо не зашкодить тому, хто щоранку і щовечора буде по три рази говорити: “З іменем Аллага, з іменем Якого ніщо не зашкодить ні на землі, ні на небі, адже Він – Всечуючий, Всезнаючий (Бісмі-Ллягі-ллязі ля йадурру ма'а-смі-гі шайун фі-ль-Арди ва ля фі-с-самайі ва гува-с-Самі'у-ль-'Алім)"». Далі він (Абан) сказав: «Абана ібн 'Усмана вразив параліч». І чоловік, який чув від нього цей хадіс, глянув на нього здивованим поглядом. Тоді він запитав його: «Чому ти на мене так дивишся? Клянуся Аллагом, я не збрехав про 'Усмана (свого батька), і 'Усман не збрехав про Пророка, мир йому і благословення Аллага, але в той день, коли мене вразило те, що вразило (параліч), я розгнівався і забув промовити це благання"».

[صحيح] – [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وابن ماجه وأحمد]

Explanation:

Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, пояснив, що той, хто кожного світанку, і кожного вечора перед заходом сонця тричі буде говорити: «З іменем Аллага», – тобто, я шукаю допомоги та захисту від усього, що може завдати шкоди; «з іменем Якого ніщо не зашкодить», – зі згадування Імені Якого не зашкодить ніщо, яким би великим воно не було; «ні на землі», – те, що виходить з

неї із бід; «ні на небі», – те, що спускається з неба; «адже Він – Всечуючий», – чує усі наші слова; «Всезнаючий», – знає положення кожного з нас.

Той, хто промовить ці слова увечері, то з ним не трапиться, несподівано, біда протягом усією ночі, аж поки не настане ранок. А хто скаже їх вранці, то з ним не трапиться, несподівано, біда протягом усього дня, аж поки не настане вечір.

Абана ібн 'Усмана, який був передавачем цього хадісу, вразив параліч – відказ однієї половини тіла. Чоловік, який чув цей хадіс від нього, почав дивитися на Абана з подивом! На що Абан запитав його: «Чому ти на мене так дивишся?! Клянуся Аллагом, я не брешу про Усмана, і Усман не збрехав про пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага. Але в той день, коли мене спіткало те, що Аллаг призначив мені, я розгнівався і забув вимовити ці слова».

Benefits from the Hadith:

1. Рекомендується читати це поминання Аллаг (зікр) вранці та увечері, щоб людина, з дозволу Аллага, була захищена від раптових бід, лиха та любих негараздів.
2. Приклад непохитності перших мусульман у їх вірі в Аллага та їхньої повної довіри усьому тому, що повідомив Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага.
3. Одним із цінних результатів ранкового та вечірнього поминання Аллага є те, що воно усуває

легковажне ставлення мусульманина до самого себе і зміцнює його усвідомлення того, що він є рабом Всевишнього Аллага.

4. Ефективність зікру залежить від рівня віри того, хто поминає Аллага, його покірності, усвідомлення серцем своїх слів, а також щирості його намірів.

(6093)

(358) – عَن عبدِ اللهِ بن خُبَيب رضي الله عنه أنه قال: خَرَجْنَا فِي لَيْلَةٍ مَطِيرَةٍ وَظُلْمَةٍ شَدِيدَةٍ، نَطْلُبُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؛ يُصَلِّي لَنَا، قَالَ: فَأَدْرَكْتُهُ، فَقَالَ: «قُلْ»، فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا، ثُمَّ قَالَ: «قُلْ»، فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا، قَالَ: «قُلْ»، فَقُلْتُ: مَا أَقُولُ؟ قَالَ: «{قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ} وَالْمُعَوِّذَتَيْنِ حِينَ تُمْسِي وَتُصْبِحُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، تَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ».

[صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي]

(358) – Передається від ʼАбдуллага ібн Хубайба, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Ми вийшли в дощову ніч із сильною темрявою, шукаючи Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, щоб він провів для нас молитву. І я наздогнав його, і він сказав мені: “Скажи!”. Але я нічого не сказав. Потім він знову сказав: “Скажи!”, — але я нічого не сказав. Потім він сказав утретє: “Скажи!”. Тоді я запитав: “Що мені сказати?”. Він сказав: «{Скажи: Він — Аллаг Єдиний}, і дві захисні сури, вранці та ввечері по три рази — і цього буде достатньо, щоб уберегти тебе від усього».

[صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي]

Explanation:

Великий сподвижник Абдуллаг ібн Хубайб, нехай буде задоволений ним Аллаг, повідомляє, що вони вийшли в дощову ніч із сильною темрявою, шукаючи Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, щоб він провів для них молитву. І коли вони знайшли його, Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав йому: «Скажи!», тобто: прочитай. Але він нічого не прочитав, і Пророк, мир йому і благословення Аллага, повторив це. Тоді Абдуллаг сказав: «Що мені читати, о Посланцю Аллага?». Тоді Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Читай суру аль-Іхляс — {Скажи: Він — Аллаг Єдиний}, і дві захисні сури — {Скажи: Я звертаюся за захистом у Господа світанку} та {Скажи: Я звертаюся за захистом у Господа людей}, увечері та вранці по три рази — і вони захистять тебе від усякого зла та вбережуть від будь-якої шкоди».

Benefits from the Hadith:

1. Бажано читати суру «Аль-Іхляс» і дві захисні сури — «Аль-Фаляк» та «Ан-Нас» — вранці та ввечері, адже вони є надійним захистом від усякого зла.
2. Хадіс вказує на велике достоїнство читання сури «Аль-Іхляс» та двох захисних сур — «Аль-Фаляк» і «Ан-Нас», які разом називаються «Аль-Му’аввізатайн».

(6082)

(359) – عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها قَالَتْ: فَقَدْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً مِنَ الْفِرَاشِ فَالْتَمَسْتُهُ فَوَقَعَتْ يَدِي عَلَى بَطْنِ قَدَمَيْهِ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ وَهُمَا مَنْصُوبَتَانِ، وَهُوَ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(359) – Передається зі слів Айші, нехай буде задоволений нею Аллаг, що вона сказала: «Одного разу вночі я прокинулася і не знайшла в ліжку Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага. Я обмацала простір навколо в темряві й торкнулася внутрішньої частини його вертикально розташованих стоп, коли він був на тому місці, де зазвичай молився. У цей час він говорив: "О Аллаг, я вдаюся до захисту Твого вдоволення від Твого гніву і до прощення Твого від покарання Твого і вдаюся до Твого захисту від Тебе! Не перелічити мені всіх похвал Тобі, яких Ти гідний. Ти такий, як Сам Ти вихвалив Себе!" (Аллагумма, а'узу бі ріда-ка мін сахати-ка, ва бі-му'афаті-ка мін 'укубаті-ка, ва а'узу бі-ка мін-ка! Ля ухси санаан 'аляй-ка Анта ка-ма аснайта 'аля нафсі-ка!)» [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Айша, нехай буде задоволений нею Аллаг, сказала, що якось уночі вона спала поруч із пророком Мухаммадом, мир йому і благословення Аллага, а прокинувшись, не знайшла його поруч. Тоді вона почала шукати його рукою там, де він зазвичай молився

в кімнат, і знайшла його в земному поклоні і його стопи були вертикально, і в цей час він промовляв:

«Я вдаюся до захисту», – наближаюся до Тебе через «Вдоволення Твоє», – мною та моєю громадою, і вдаюся до «прощення Твого», – яке обширніше за «покарання Твоє», «і вдаюся до Твого захисту від Тебе», – а саме: до Твоїх якостей краси від Твоїх якостей величності, адже ніхто не захистить від Тебе, окрім Тебе Самого, і нікуди втекти від Тебе, і не сховатися від Тебе, окрім як у Тебе Самого. «Не перелічити мені всіх похвал Твоїх, яких Ти гідний», – я через свої обмежені сили не здатен охопити й перелічити Твої милості та благодіяння так, як Ти цього вартий, навіть якщо буду старатися й докладати максимум зусиль для цього. «Ти такий, як Сам Ти вихвалив Себе», – Ти Той, Хто вихвалив Себе так, як це личить тільки Тобі. А хто ще зможе звеличити Тебе належною хвалою, дотримати Твоє право на це?!

Benefits from the Hadith:

1. Бажано звернення до Аллага з цим благанням у земному поклоні.
2. Майрак сказав: «В одній із версій хадісу, яку наводить ан-Насаї, говориться, що він виголошував це благання, коли завершував молитву і коли збирався спати».
3. Бажано вимовляти похвалу на Аллага згадуючи Його якості і звертатися до Нього зі згадуванням Його імен, затверджених у Корані та Сунні.

4. В цьому хадісі містяться слова, якими потрібно звеличувати Творця в поясному і земному поклонах.
5. Дозволено звернення за захистом через якості Аллага, так само як дозволено звертатися за захистом через згадування Його Самого, Всеблагого і Великого.
6. Аль-Хаттабі сказав: «У цих словах присутній неочевидний зміст: просячи захисту в Аллага, він звернувся до Його вдоволення від Його гніву, до Його прощення від Його покарання, а вдоволення і гнів є взаємовиключними розуміннями, і так само як і прощення і покарання. І коли він дійшов до згадки Того, Хто не має протилежності – тобто Всеблагого і Всевишнього Аллага, – то попросив захисту від Нього у Нього ж, а не в когось або чогось іншого. Отже, це прохання прощення, пов'язане з нездатністю виконати повноцінно свій обов'язок поклоніння Йому, і вихвалити Його належним чином. І його слова: " Не перелічити мені всіх похвал Тобі, яких Ти гідний" означають: я не здатний на це і мені не досягти цього».

(3566)

(360) – عن سَمُرَة بن جندبٍ رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَحَبُّ الْكَلَامِ إِلَى اللهِ أَرْبَعٌ: سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَاللهُ أَكْبَرُ، لَا يَضُرُّكَ بِأَيِّهِنَّ بَدَأْتَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(360) – Передається від Самури ібн Джундуба, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Найулюбленіші для Аллага слова — ці чотири: "Пречистий Аллаг (Субхана-Ллаг)", "Хвала Аллагу (Аль-хамду лі-Лляг)", "Немає нічого гідного на поклоніння, крім Аллага (Ля іляга ілля-Ллаг)", "Аллаг – Найвищий (Аллагу Акбар)"».

[صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, пояснює, що найулюбленіші слова для Аллага — це чотири фрази:

«Пречистий Аллаг (Субхана-Ллаг)» – це утвердження спростування будь-якої вади по відношенню до Аллага. Тобто Він – Пречистий від будь-яких недоліків.

«Хвала Аллагу (Аль-хамду лі-Лляг)» – це опис Аллага всіма атрибутами досконалості, з любов'ю до Нього та звеличенням.

«(Ля іляга ілля-Ллаг)» – немає нічого гідного на поклоніння, крім Аллага, тобто немає ніякого божества, яке б заслуговувало на поклоніння, крім Нього Єдиного.

«Аллаг Найвищий (Аллагу Акбар)» – Найбільший, Найвеличніший, Найшановний з усіх.

Достоїнство цих слів, і винагорода за них, не вимагає певного порядку при їх вимові.

Benefits from the Hadith:

1. Полегшення, яке робить шаріат людям в тому, що немає значення, з яких саме слів починати.

(5475)

(361) – عن أبي أيوب رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، عَشْرَ مِرَارٍ كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ أَرْبَعَةَ أَنْفُسٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(361) – Передається від Абу Айюба, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто десять разів скаже: “Немає божества, гідного поклоніння, крім одного лише Аллага, Який не має співтоваришів. Йому належить влада і Йому належить хвала, і і Він здатний на все”, — буде подібним тому, хто звільнив чотирьох невільників із числа нащадків Ісмаїла». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що той, хто скаже: «Немає божества, гідного поклоніння, крім одного лише Аллага, Який не має співтоваришів. Йому належить влада і Йому належить хвала, і Він здатний на все», — визнає значення цих слів: немає жодного, гідного поклоніння, крім Аллага єдиного, без співтовариша. Він єдиний володар досконалої влади. Він єдиний, Хто заслуговує на хвалу і звеличення з любов’ю та пошаною, і ніхто інший не

гідний подібного. Він Всемогутній, і ніщо не може вивести Його з-під влади. Хто повторить ці великі слова поминання Аллага десять разів на день, тому буде записана винагорода, подібна до винагороди того, хто звільнив чотирьох рабів із нащадків Ісмаїла, сина Ібрагіма, мир їм обом і благословення Аллага. Ісмаїлових нащадків було згадано окремо через їхню гідність і перевагу над іншими.

Benefits from the Hadith:

1. Достоїнство цих слів поминання полягає у визнанні єдинобожжя Аллага, Його влади, Його права на хвалу та Його повної могутності.
2. Винагороду за ці слова отримає той, хто промовить їх, незалежно від того, чи повторить він їх підряд, чи з перервами.

(5517)

(362) – عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ، ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ، حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ: سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(362) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Дві фрази, легкі на язику, важкі на терезах і улюблені Милуючому: “Пречистий Аллаг і хвала Йому, Пречистий Аллаг Великий”». [صحيح] - [متفق عليه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив про дві фрази, які людина може вимовити без труднощів і за будь-яких обставин. Вони важкі на терезах і улюблені нашим Господом, Милуючим, Благословенним і Всевишнім: «Пречистий Аллаг Великий, Пречистий Аллаг і хвала Йому».

«Пречистий Аллаг Великий, Пречистий Аллаг і хвала Йому». Адже вони містять у собі утвердження величі й досконалості Аллага та проголошення Його Пречистим від усякої недосконалості, Благословенний Він і Всевишній.

Benefits from the Hadith:

1. Найвеличніше з поминань Аллага — це те, у якому поєднується проголошення Його Пречистим від усякої недосконалості та хвала Йому.
2. Це приклад безмежної Милості Аллага до Своїх рабів, адже Він дарує велику винагороду за малі справи.

(5507)

(363) – عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ، فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ، حُطَّتْ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ».

[صحيح] - [متفق عليه]

(363) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто скаже: “Пречистий Аллаг і хвала Йому (Субхана-Ллагі ва біхамдігі)” сто разів на день, тому будуть стерті його гріхи, навіть якщо вони подібні до морської піни». [متفق عليه] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомив, що хто протягом одного дня скаже сто разів: «Пречистий Аллаг і хвала Йому», того гріхи будуть стерті і прощені, навіть якщо їх буде так багато, як біла піна, що покриває море під час його хвилювання і розбурхання.

Benefits from the Hadith:

1. Ця винагорода обіцяна тому, хто скаже ці слова протягом дня, незалежно від того, чи скаже він їх підряд, чи з перервами.
2. Слова «Пречистий Аллаг» (СубханаЛлаг) означають проголошення Його Пречистим від усякого недоліку. А слова «і хвала Йому» (ва біхамдігі) — це опис Його досконалості з любов’ю та звеличенням.
3. У цьому хадісі мається на увазі прощення малих гріхів. А щодо великих, то для них необхідне щире каяття.

(5516)

(364) – عن أبي مالكٍ الأشعريِّ رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «الطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُ الْمِيزَانَ، وَسُبْحَانَ اللهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَآنِ -أَوْ تَمْلَأُ- مَا بَيْنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَالصَّلَاةُ نُورٌ، وَالصَّدَقَةُ بُرْهَانٌ، وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ، وَالْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ، كُلُّ النَّاسِ يَغْدُو، فَبَايِعٌ نَفْسَهُ فَمُعْتِقُهَا أَوْ مُوبِقُهَا».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(364) – Передається зі слів Абу Маліка аль-Аш'арі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Очищення — половина віри; [слова] «Хвала Аллагу» (Аль-хамду лі-Лляг) заповнять собою [чашу] Терез; [слова] «Пречистий Аллаг і хвала Аллагу» (Субхана-Ллагі ва-ль-хамду лі-Лляг) заповнять собою [простір] між небесами та землею; молитва – світло; милостиня (садака) – доказ [щирості віри]; терпіння – сяйво, а Коран – доказ на твою користь або проти тебе. Всі люди вирушають вранці [у своїх справах], і є серед них той, хто продаючи душу свою, або звільняє її, або губить».

[صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, говорить нам: Зовнішня чистота досягається частковим ритуальним обмиванням (вуду) і повним обмиванням тіла (гусль), і це є умовою для виконання молитви. Вказівка на те, що слова: «Хвала Аллагу» наповнює Терези, – це прославлення Аллага хвалою, Пречистий

Він, і опис Його досконалими атрибутами. Це все буде зважено в День Воскресіння і воно заповнить чаші Терез добрих вчинків. А слова: «Пречистий Аллаг і хвала Аллагу» – є словами усунення від Нього усіх недоліків і описом Його цілковитою досконалістю, яка личить Його величі разом із любов'ю до Нього та звеличення Його, і ці слова заповнять собою простір між небесами та землею. А те, що «Молитва – світло» – тобто, вона є світлом для раба в його серці, та на його обличчі, і в його могилі, і під час зібрання для Суду. А слова «Милостиня – доказ щирості віри» – є свідченням щирості віри віруючого та його відмінності від лицеміра, який відмовляється від неї, тому що не вірить в те, що обіцяно за неї. А слова: «терпіння - сяйво» – утримання себе подалі від хвилювань та невдоволення – це сяйво, що несе жар і горить, як світло сонця. Тому що терпіння – це важко і вимагає боротьби з душею і стримування її від того, чого вона жадає. В кого є терпіння, тому, ніби світлом осяяний його шлях, і він продовжує йти вірним шляхом. Це терпіння у покорі Аллагу та в утриманні від непослуху Йому, а також терпіння перед лихами та будь-якими труднощами цього світу. І слова: «Коран – доказ на твою користь», якщо ви читаєте його та дієте згідно з ним, або «доказ проти тебе», якщо залишаєте його, і не живете згідно його вказівок і не читаєте його. Тоді він, мир йому і благословення Аллага, розповів, що всі люди спрямовуються до своїх цілей, прокидаються від сну і

залишають свої домівки заради досягнень в різних видах робіт. Серед них є ті, хто дотримується в своїй справі покори Аллагу, і відповідно звільняється від Вогню, але серед них є і ті, хто відхиляється від праведності і впадає в гріхи, і гине, входячи у Вогонь.

Benefits from the Hadith:

1. Чистота тут — це два види чистоти. Зовнішня — через часткове і повне обмивання тіла, і внутрішня — через Єдинобожжя, Віру і добрі справи.
2. Важливість неухильного виконання молитви, адже вона стає світлом для раба Аллага в цьому світі і у День Воскресіння.
3. Милостиня – доказ щирості віри.
4. Важливість вчинків згідно з Кораном і віри в нього, щоб він був доказом на твою користь, а не проти тебе.
5. Якщо не зайняти свою душу покорою, то вона обов'язково займе тебе непокорою.
6. Людина обов'язково робить якісь вчинки — або добрі, або погані.
7. Терпіння вимагає сили волі і стримування себе, а це досить складно.

(65004)

(365) – عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَأَنْ أَقُولَ: سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَاللهُ أَكْبَرُ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(365) – Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «... воістину, сказати: "Пречистий Аллаг, і хвала Аллагу, і немає ніякого істинного бога, крім Аллага, і Аллаг – Найвищий" (Субхана-Ллагі, ва-ль-хамду лі-Ллягі, ва ля іляга ілля-Ллагу, ва-Ллагу акбар) – для мене миліше, ніж усе, над чим сходить сонце». [صحيح] – [رواه مسلم]

Explanation:

Повідомив Пророк, мир йому і благословення Аллага, що згадування Аллага Всевишнього цими великими словами краще, ніж увесь цей світ і все, що є в ньому, і вони такі:

"Пречистий Аллаг": свідчення про Його очищення від будь-яких недоліків чи вад.

"Хвала Аллагу": Хвала Йому за Його досконалі якості, з любов'ю до Нього та звеличенням Його.

"Немає ніякого істинного бога, крім Аллага": підтвердження того, що немає нічого гідного на поклоніння, окрім Аллага.

"Аллаг – Найвищий": визнання Його величі та того, що Він перевершує все інше.

Benefits from the Hadith:

1. В хадісі міститься заклик до згадування Аллага (зікру) і вказівка на те, що вони мають бути більш улюбленими для раба, ніж усе, над чим сходить сонце.

2. Заклик до частого згадування Аллага, адже за це обіцяна велика винагорода та велика чеснота.
3. Блага цього світу незначні, а його насолоди тлінні та швидкоплинні.

(6211)

(366) – عن جابر رضي الله عنه قال: سمعتُ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم يقول: «أَفْضَلُ الذِّكْرِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَأَفْضَلُ الدُّعَاءِ: الْحَمْدُ لِلَّهِ». [حسن] – [رواه الترمذي والنسائي في الكبرى وابن ماجه]

(366) – Від Джабіра, нехай буде задоволений ним Аллаг, передається, що він сказав: «Я чув, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Найкраще з згадувань — “ля іляга ілля Аллаг” (немає божества, гідного поклоніння, окрім Аллага), а найкраще з дуа — “аль-хамду ліЛлях” (Хвала Аллагу)"».

[حسن] – [رواه الترمذي والنسائي في الكبرى وابن ماجه]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, повідомляє нам, що найкраще згадування Аллага — це слова: «Немає божества, гідного поклоніння, окрім Аллага», тобто: ніхто і ніщо не володіє божественними рисами, окрім Єдиного Аллага, і лише Він заслуговує на поклоніння, а найкраща мольба — це слова: «Хвала Аллагу». У цих словах — визнання того, що всі блага походять від Аллага, Який один гідний найповнішого і найпрекраснішого опису.

Benefits from the Hadith:

1. Заохочення часто згадувати Аллага словами єдинобожжя та прославляти Його хвалою в благаннях.

(3567)

(367) – عن خَوْلَةَ بِنْتَ حَكِيمٍ السُّلَمِيَّةَ قَالتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ نَزَلَ مَنْزِلًا ثُمَّ قَالَ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَحِلَ مِنْ مَنْزِلِهِ ذَلِكَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(367) – Передається від Хаулі бінт Хакім ас-Сулямії, нехай буде задоволений нею Аллаг, що вона сказала: «Я чула, як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Хто зупиниться десь і скаже: “Вдаюсь до захисту в досконалих словах Аллага від зла того, що Він створив (А‘узу бі-каліматі-Ллягі-т-тамматі мін шаррі ма халяк)”, того не спіткає ніяка шкода, поки він не покине це місце». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, вказав своїй уммі на те, що є справжнім притулком і захистом, завдяки якому відвертається будь-яка небезпека, якої може злякатися людина, коли вона зупиняється в якомусь місці на землі — чи то в подорожі, чи під час відпочинку, чи деінде. А саме: щоб вона вдавалася до захисту досконалих слів Аллага, які повні благодаті, благословенні, приносять користь і вільні від усякого

недоліку та вади. Вони є захистом від зла кожного створіння, що має у собі зло. Тоді людина перебуває в безпеці у своєму місці стільки, скільки вона там знаходиться, від усього, що може завдати їй шкоди чи неприємності.

Benefits from the Hadith:

1. Закликання до захисту є актом поклоніння, і воно дійсне лише тоді, коли звертаються до Всевишнього Аллага, Його Імен та Його Атрибутів.
2. У хадісі є вказівка на узаконеність пошуку захисту через Слова Аллага, адже вони є Його Атрибутом, Пречистий Він. На відміну від пошуку подібного захисту у будь-кого зі створінь, адже це вже є багатобожжям.
3. Високе достоїнство цього благання і його благословення.
4. Зміцнення себе згадуванням Аллага є причиною захисту раба від усякого зла.
5. Спростування недійсної практики шукати притулку в інших, окрім Аллага: у джинів, чаклунів, шарлатанів та подібних.
6. Законність цього благання для того, хто зупинився в якомусь місці, — як під час подорожі, так і в місті.

(5932)

(368) – عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ أَوْ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيَقُلِ: اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، وَإِذَا خَرَجَ فَلْيَقُلِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(368) – Передається зі слів Абу Хумайда, від Абу Усайда, що він сказав: «Сказав Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага: "Коли хтось із вас буде заходити до мечеті, то нехай обов'язково скаже: "О Аллаг, відчини мені браму Твоєї милості", а коли буде виходити, то нехай обов'язково скаже: "О Аллаг, я прошу у Тебе з Твоїх щедрот"». [رواه مسلم] – [صحيح]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, вказав своїй громаді на слова благання, які потрібно вимовляти, заходячи в мечеть: "О Аллаг, відчини мені браму Твоєї милості", – в якій благання Аллага забезпечити його засобами Своєї Милості, а якщо він хоче вийти з мечеті, то повинен сказати: "О Аллаг, я прошу у Тебе із Твоїх щедрот", – в якій благання Аллага про Його щедрість для посилення добра для раба, та збільшення дозволеного матеріального статку для нього.

Benefits from the Hadith:

1. Бажаність цього благання при вході до мечеті та при виході з неї.
2. Особливість того, що при вході до мечеті згадується милість Аллага, а при виході — Його щедрість. Адже доречно для того, хто входить в мечеть для поклоніння Аллагу і для дій, які наближають його до Раю, згадати саме милість Аллага, завдяки якій це все можливо досягнути. Як

і доречно, при виході, попросити про щедрість Аллага, адже далі раб займається своїми життєвими справами та заробітком для життя.

3. Ці слова згадування Аллага (зікри) вимовляються при вході в мечеть, та при виході з неї.

(65092)

(369) – عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ رضي الله عنهما أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ بَيْتَهُ، فَذَكَرَ اللهَ عِنْدَ دُخُولِهِ وَعِنْدَ طَعَامِهِ، قَالَ الشَّيْطَانُ: لَا مَبِيتَ لَكُمْ، وَلَا عَشَاءَ، وَإِذَا دَخَلَ، فَلَمْ يَذْكُرِ اللهَ عِنْدَ دُخُولِهِ، قَالَ الشَّيْطَانُ: أَدْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ، وَإِذَا لَمْ يَذْكُرِ اللهَ عِنْدَ طَعَامِهِ، قَالَ: أَدْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ وَالْعَشَاءَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(369) – Передається зі слів Джабіра ібн 'Абдуллага, нехай Аллаг буде задоволений ним і його батьком, що він чув, як Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Коли хтось заходить у свій дім і згадує Всевишнього Аллага при вході і під час їжі, то шайтан каже [своїм товаришам]: "Не має тут для вас ні ночівлі, ні вечері!" А якщо ж він увійшов у дім, але при цьому не згадав словами Всевишнього, то шайтан каже: "Для вас тут є ночівля", – а якщо і під час їжі він не згадує Аллага, то шайтан каже: "Для вас тут є і ночівля, і вечеря"». [صحيح] - [رواه مسلم]

Explanation:

Пророк, мир йому і благословення Аллага, наказав згадувати Аллага, заходячи в дім і перед їжею. І що якщо мусульманин згадає Аллага, сказавши слова: «З іменем

Аллага» (Бісмілляг), коли увійде в дім і почне їсти, то шайтан скаже своїм помічникам, що вони не вправі ні спати, ні вечеряти в цьому домі, господар якого захистився проти них, згадуючи Аллага. Якщо людина, при вході у свій дім, словами не згадає Аллага, або коли буде вечеряти, то шайтан скаже своїм спільникам, що вони тут отримали і ночівлю і вечерю.

Benefits from the Hadith:

1. Бажано згадувати Аллага при вході в будинок і під час прийому їжі, тому що шайтан залишається в будинках і харчується їжею його мешканців, якщо вони не згадують ім'я Всевишнього Аллага.
2. Шайтан спостерігає за сином Адама: за його роботою, поведінкою і всіма його справами, і якщо він забуває про слова згадування Аллага, то шайтан отримує від людини те, що хоче.
3. Слова згадування Аллага проганяють шайтана.
4. У кожного шайтана є послідовники і поплічники, які захоплюються його словам і виконують його накази.

(3037)

Table of Contents

Вступ 2

Воістину, всі справи [оцінюються] тільки за їх наміром і, воістину, кожен [отримає] лише те, на що він мав намір [здобути] 4

Якщо хтось додасть в цю нашу справу [тобто в релігію] те, що їй не належить, то це не буде прийнято [Аллагом] 6

Іслам — це коли ти свідчиш, що немає нічого, гідного на поклоніння, крім Аллага, і що Мухаммад — Посланець Аллага, виконуєш обов'язкову молитву, сплачуєш Закят, тримаєш піст в місяць Рамадан і здійснюєш Хадж до Дому [Кааби], якщо маєш на це можливість 8

Іслам ґрунтується на п'яти [стовпах] 14

Право Аллага на Його рабів полягає в тому, щоб вони поклонялися Йому одному, і не поклонялися нічому замість Нього, а право рабів на Аллага, щоб Він не карав тих, які не поклоняються нічому окрім Нього 16

Який би раб не засвідчив щиро від серця, що немає нічого гідного поклоніння, крім Аллага, і що Мухаммад – Його раб і Посланець, того Аллаг зробить забороненим для Вогню 18

Майно і життя того, хто скаже: "Немає ніякого істинного бога, крім Аллага", і відречеться від усього, чому поклоняються замість Аллага, — стають недоторканими, а його розрахунок буде у Аллага 21

Хто помре, не поклоняючись нікому, окрім Аллага, той увійде до Раю, а хто помре, поклоняючись іншому вигаданому богу, окрім Аллага, той увійде до Пекла 22

Хто помре, взиваючи до когось, крім Аллага, і цим вважаючи його рівним Аллагу, той потрапить у Вогонь 24

Воістину, ти прийдеш до народу з-поміж людей Писання. І коли дістанешся до них, то спершу закликай їх до того, щоб

вони свідчили: немає божества, гідного поклоніння, окрім Аллага, і що Мухаммад — Посланець Аллага 25

Найщасливішим з людей, хто отримає моє заступництво в Судний день, буде той, хто скаже: “Немає божества, гідного поклоніння, окрім Аллага” — щиро, від серця чи від душі ..28

Віра має більше сімдесяти або більше шістдесяти відгалужень. Найвищим із них є слова: “Немає ніякого істинного бога, крім Аллага”. Найнижчим є усунення перешкоди з дороги.....30

Одного разу я запитав Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, про те, який гріх є найтяжчим. Він сказав: "Надання співтоваришів Аллагу, Який створив тебе 31

В мене немає необхідності в співтоваришах та багатобожжі. Хто вчинить акт поклоніння, у якому долучить до Мене когось іншого, того Я залишаю — і його, і його багатобожжя 34

Уся моя громада увійде до Раю, окрім тих, хто відмовився .35

Не звеличуйте мене подібно до того, як християни звеличили сина Мар'ям, адже я лише раб Його, а тому кажіть:“Раб Аллага і Його Посланець”.....36

Не увірує ніхто з вас, поки я не стану більш улюбленим для нього, ніж його діти, батьки і всі люди загалом.....38

Обмежтесь щодо мене тим, що я вам повідомив, адже, воістину, тих, хто жили до вас, згубила безліч уточнюючих запитань, які виникали між ними, та протиріччя зі своїми пророками.....39

Донесіть від мене, хоча б один аят, і розказуйте про синів Ісраїля — в цьому немає нічого гріховного. А той, хто зводить на мене брехню, нехай приготується зайняти своє місце у Вогні.....42

Справді, може статися, що людині буде передано хадіс від мене, а вона сидітиме, спираючись на свою подушку, і скаже: “Між нами і вами — Книга Аллага.....44

Хай прокляне Аллаг тих юдеїв та християн, які перетворили могили своїх пророків на місця поклоніння! 46

О Аллаг, не перетворюй мою могилу на ідола 48

Не перетворюйте свої будинки на могили і не робіть мою могилу місцем постійного відвідування. Але моліться за мене і вітайте мене миром, і ваше вітання дійде до мене, де б ви не знаходилися 49

Воістину, якщо помирав якийсь праведний раб або праведний чоловік із їх оточення, то вони будували над його могилою храм 51

Воістину, я зрікаюся перед Аллагом від того, щоб у мене був халіль [найближчий, вибраний, улюблений друг] з вашого числа, бо воістину, Аллаг зробив мене Своїм халілем подібно до того, як зробив Він Своїм халілем пророка Ібрагіма.....53

Хіба не послати мені тебе для виконання того, для чого Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, послав мене? — щоб ти не залишив жодного зображення, не стерши його, і жодної піднесеної могили, не зрівнявши її із землею 55

Забобонність — багатобожжя, забобонність — багатобожжя, забобонність — багатобожжя», — повторив це тричі. І кожен із нас відчуває подібне, але Аллаг, Великий і Могутній, усуває це через покладання на Нього.....56

Не належить до нас той, хто займається ворожінням за польотом птахів, чи дозволяє робити це для себе; той, хто віщує, чи дозволяє віщувати для себе; той, хто займається чаклунством 58

Немає зарази, немає поганих прикмет, але мені подобається добре передвістя». Його запитали: «А що таке добре передвістя?» Він відповів: «Благе слово« 60

Чи знаєте ви, що сказав ваш Господь?» Вони відповіли: «Аллаг і Його Посланець знають краще». Тоді він сказав: «Цього ранку серед Моїх рабів є ті, хто увірував у Мене, і ті, хто став невіруючим« 62

Хто повісив на себе амулет — той вчинив багатобожжя 65

„Воістину, заклинання, талісмани та привороти — це багатобожжя (ширк)“ 66

Хто звернеться до віщуна і запитає його про щось, у того не буде прийнята молитва протягом сорока ночей 69

Хто присягнувся не Аллагом, той скоїв акт невір'я або багатобожжя! 70

Хто поклявся вірністю, той не з нас 71

Клянуся Аллагом, воістину, якщо я клянуся зробити що-небудь, а потім бачу щось краще, ніж це, то обов'язково роблю те, що краще, і спокутую свою клятву 72

Не говоріть: "Так побажав Аллаг і такий-то", однак говоріть: "Так побажав Аллаг, а потім такий-то 75

Найбільше я боюся для вас малого ширку». А коли його запитали: «А що таке малий ширк, о посланець Аллага?» – то він відповів: «Показуха 77

Коли одна людина звинувачує іншу в нечесті або зневірі, це звинувачення повертається до неї ж, якщо її товариш не був таким 78

Дві дії людей належать до [проявів малої] зневіри (куфр асгар): гноблення чийогось походження, та гучне оплакування покійного 80

Не сідайте на могили і не моліться у їхньому напрямку 81

Ангели не входять у дім, у якому є собака або зображення живої істоти 82

Ангели не супроводжують людей, серед яких є собака або дзвіночок 84

Шайтан підходить до когось із вас і починає говорити: “Хто створив це? А хто створив те?” — допоки не скаже: “А хто створив твого Господа?” Тож коли людина зіштовхнеться з таким — нехай шукає захисту у Аллага і і припинить (думати про це) 85

Хто ворогуватиме з Моїм наближеним рабом, тому Я оголошую війну. А найулюбленішим для Мене з усього, що робить Мій раб у прагненні наблизитися до Мене, є те, що Я вклав йому в обов'язок 87

Я закликаю вас боятися Аллага, слухати та підкорятися, навіть якщо вами буде правити ефіопський раб. Також, після моєї смерті ви побачите великий розбрат, тож обов’язково тримайтеся моєї Сунни, та Сунни праведних халіфів, що йдуть Прямим шляхом 91

Хто вийшов з покори і відколовся від єдиної громади мусульман, а потім помер, той помер смертю часів доісламського невігластва 94

Тому, кому Аллаг доручив опіку над людьми, але він обманював своїх підопічних і помер, не розкаявшись у цьому, – Аллаг заборонить для нього Рай 96

Воістину, будуть у вас правителі, одні справи яких ви будете схвалювати, а інші – засуджувати. І ті з вас, хто відчуватиме огиду [до їхніх засуджуваних вчинків], ті будуть непричетними до них, і ті, хто засуджуватиме їх, – врятуються, на відміну від тих, хто буде вдоволений ними та піде по їхніх стопах 98

Ви побачите, як будуть віддавати собі перевагу над іншими, і ви побачите засуджуване». Люди запитали: «О Посланець Аллага! Що ж ти накажеш нам робити?» Він відповів: «Вам слід виконувати свої обов'язки, і просити Аллага, щоб ваші права були збережені 100

Кожен із вас є пастирем, і кожен із вас нестиме відповідальність за свою паству 102

О Аллаг, якщо хтось стане правити над кимось із моєї громади й буде жорстоким до них — то будь жорстоким до нього. А якщо хтось стане правити над кимось із моєї громади й буде добрим до них — то будь добрим до нього 104

Релігія — це щирість 105

Отже, якщо ви побачите тих, хто слідує за подібними [аятами], то це ті, про кого згадав Аллаг. Стережіться їх... 108

Нехай той із вас, хто побачить ганебний [вчинок], виправить його власноруч. Але якщо він не в силах зробити цього, то нехай виправить його своїм закликом, а якщо не зможе і цього, то [нехай засудить його] своїм серцем, і це буде найслабшим [проявом] віри 111

Тих, хто дотримується меж, встановлених Аллагом, і тих, хто не дотримується цих меж, можна порівняти з людьми, які потягнули жереб стрілами, щоб зайняти місця на кораблі, внаслідок чого одні розмістилися на верхній палубі, а інші – в трюмі 114

Хто закликав інших до прямого шляху, той отримає таку саму винагороду, як і ті, хто відповів на його заклик, і це не зменшить їхньої винагороди 116

Той, хто вкаже на добро, отримає таку ж винагороду, як і той, хто вчинить його 118

І клянуся Аллагом, якщо Аллаг через тебе наставить на прямий шлях хоча б одну людину, то це буде краще для тебе ніж володіння червоними верблюдами! 120

Хто уподібнився до якогось народу, той став одним із них 123

Людина слідує звичаям свого близького друга, а тому нехай кожен з вас уважно дивиться на тих, кого бере собі в друзі 125

У моїй громаді буде група, яка не перестане отримувати перемогу, поки не прийде до них веління Аллага, яке застане їх у цьому положенні 126

“Ця справа неодмінно дійде до всіх місць, куди доходять день і ніч, і не залишиться жодного осілого або кочового житла, у яке Аллаг не введе цю релігію 127

Іслам почався як щось незнайоме і чуже, і він знову стане [таким же] чужим, як був на початку, блаженні ж ті, кого вважають чужинцями! 129

Присягаюся Тим, у Чиїй Руці душа Мухаммада, що будь-яка людина з цієї громади, чи то юдей, чи то християнин, який почує про мене та помре, так і не увірувавши в те, з чим я був посланий, – неодмінно опиниться серед мешканців Вогню!” 130

О люди, остерігайтеся крайнощів в релігії, адже, воістину, тих, хто жив до вас, згубило впадання в крайнощі в релігії 132

Загинули ті, хто впадає в крайнощі! 134

Юдеї це ті, на кого розгнівався Аллаг, а християни – ті, хто заблукав 135

Аллаг записав долі всього створеного за п’ятдесят тисяч років до того, як створив небеса і землю 136

Розповів нам Посланець Аллага (нехай благословить його Аллаг і вітає миром), а він – правдивий і заслуговує довіри: «Кожен із вас збирається в творіння в утробі його матері протягом сорока днів та сорока ночей 137

Рай ближче до будь-кого з вас, ніж ремінець його сандалів, і Пекло – так само 140

Пекло оточене пристрастями, а Рай — труднощами 141

Коли Аллаг створив Рай і Пекло, Він відправив Джібріля, мир йому 142

Ваш вогонь — лише одна частина з сімдесяти частин вогню Пекла.....145

Аллаг зверне землю і небо правою рукою Своєю, і тоді скаже: "Я – Цар, де ж царі земні?.....147

Найсуворіше покарання у Аллага в День Воскресіння отримають ті, які уподібнюються у творінні творінню Аллага 147

Клянуся Тим, в Чиїй Руці моя душа, я очікую швидкий і неминучий прихід до вас сина Мар'ям як праведного правителя, який буде розбивати хрести, вб'є свиней, відмінить джіз'ю і при ньому всі будуть в достатку так, що ніхто не буде брати милостиню".....149

Скажи: "Немає божества, гідного поклоніння, окрім Аллага", — і я засвідчу це за тебе у День Воскресіння.....151

Протяжність моєї Водойми дорівнює відстані, яку долають за місяць. Її вода біліша за молоко, а аромат приємніший за мускус.....153

Принесуть смерть у вигляді чорно-білого барана.....154

Якби ви поклалися на Аллага відповідним чином, то отримували б свою життєву долю так, як отримує птах, який вранці вилітає з порожнім животом, а повертається ввечері – з повним.....156

Дві милості люди не цінують належним чином: здоров'я і вільний час.....158

Вершник першим вітається миром з тим, хто йде пішки, а той, хто їде, першим вітається з тим, хто сидить, і менша група людей першою вітається з більшою.....160

О раби Мої, воістину, Я заборонив несправедливість Самому Собі, і між вами зробив її забороненою, тож не допускайте несправедливості між собою.....162

Остерігайтеся несправедливості, адже, воістину, несправедливість обернеться темрявами в День

воскресіння. І остерігайтеся скупості, бо, воістину, скупість погубила тих, хто був до вас 166

Воістину, Аллаг дає відстрочку несправедливому, але коли схопить його, то вже не відпустить..... 168

Воістину, Аллаг встановив добрі та погані справи, після чого пояснив це. І відповідно тому, хто вирішить здійснити добру справу, але так і не зробить її, то Аллаг запише у Себе як повністю здійснену одну добру справу. Якщо він вирішить здійснити добру справу і зробить її, то Аллаг запише йому у Себе вчинення від десяти до семисот і більше добрих справ. А тому, хто вирішить здійснити погану справу, але не зробить її, то Аллаг запише у Себе як здійснення однієї доброї справи. Але якщо він вирішить здійснити погану справу і здійснить її, то Аллаг запише йому здійснення однієї поганої справи 169

Хто сповідував Іслам належним чином, то йому не буде пред'явлено за те, що він робив за часів доісламського невігластва, а той, хто робив це і до і після, то він буде відповідати як за перше, так і за останнє..... 172

Те, що ти говориш і проповідуєш є дуже правильним, але якби ти ще пояснив нам, якою є спокута за все те, що ми здійснили 173

Ти прийняв Іслам з урахуванням усього добра, що було до того 175

Воістину, Аллаг не чинить несправедливо щодо віруючого: за благодіяння, яке він здійснив, йому дарується благо в цьому світі, і він отримає за нього винагороду в останньому житті 176

О сину Адама! Воістину, доки ти взиваєш до Мене з благаннями та сподіваєшся на Мене, Я прощатиму тобі те, що ти скоїв, і не звертатиму на це уваги! 177

Один раб здійснив гріх і сказав: „О Аллаг, пробач мені мій гріх! 180

Немає такого, хто здійснив би гріх, потім встав і зробив омивання і помолився, а потім попросив би у Аллага пробачення за гріх, то Аллаг обов'язково пробачив би йому 183

Воістину, Всевишній Аллаг простягає Свою Руку вночі, щоб прийняти покаяння того, хто вчинив щось погане вдень, і Він простягає Свою Руку вдень, щоб прийняти покаяння того, хто вчинив щось погане вночі, [і так триватиме] доти, доки сонце не зійде із заходу 184

Наш Господь, благословенний і Всевишній, сходить щоночі в останню третину ночі 186

Воістину, роз'ясненим є те, що дозволено в релігії Іслам, як і роз'ясненим є те, що заборонено в ній..... 187

Не сваріть моїх сподвижників. Якщо один із вас витратить золото розміром з гору Ухуд, то він не перевершить жодного з них, який витратив усього мудд або половину мудда..... 190

О хлопчику, я навчу тебе деяким словам: «Бережи в собі пам'ять про Аллага, і Він буде зберігати тебе, пам'ятай про Аллага, і ти знайдеш Його перед собою. Якщо захочеш попросити про щось, то проси це у Аллага, а якщо захочеш звернутися за допомогою, то звертайся до Аллага 191

розкажи мені про Іслам щось таке, про що я не зможу дізнатись ні від кого іншого, крім тебе. Він (мир йому і благословення Аллага) відповів: "Скажи: "Я увірував в Аллага", – і будь непохитним! 193

Віруючі у своїй взаємній любові, милосерді та співчутті подібні до єдиного тіла: якщо болить один із його органів, то все тіло відгукується безсонням і лихоманкою 195

Хто зробить мале омовіння (вуду) і виконає його найкращим чином, з тіла його виходять гріхи, навіть виходять з-під його нігтів 196

Вода [моря] чиста, а мертвечину його дозволено [вживати в їжу] 197

Якщо об'єм води не менший від двох великих глечиків (кулля), то вона не стає нечистою 199

Коли прийдете до відхожого місця, то не повертайтеся передом у бік Кибли, справляючи велику або малу нужду. Але повертайтеся на схід чи на захід 200

Нехай ніхто з вас не торкається свого статевого органа правою рукою, коли справлятиме малу нужду. І нехай ніхто не підмивається правою рукою після справління нужди. І нехай ніхто не дмухає в посудину [перед тим, як пити] 202

Коли хто-небудь із вас прокидається від сну і робить мале омовіння, то нехай промиє ніс тричі, бо шайтан проводить ніч на його носі 203

Пророк (мир йому і благословення Аллага) здійснював повне омовіння, використовуючи від одного са' до п'яти муддів води, і він здійснював мале омовіння, використовуючи один мудд води 204

Не прийме Аллаг молитву ні кого з вас, хто осквернився, поки той не зробить омовіння 206

що один чоловік здійснив омовіння, але залишив на своїй стопі ділянку розміром із ніготь, яку не омив. Це побачив Пророк, мир йому і благословення Аллага, і сказав: “Повернися та виконай своє омовіння належним чином”. Той повернувся, після чого виконав омовіння заново, а потім помолився 207

Стережіться вогню для ваших п'ят, робіть омовіння ретельно! 209

Пророк, мир йому і благословення Аллага, робив обмивання перед кожною молитвою 211

Здійснюючи обмивання, Пророк, мир йому і благословення Аллага, обмивав органи тіла по-одному разу 212

що здійснюючи обмивання, Пророк, мир йому і благословення Аллага, обмивав органи тіла по два рази . 213

Тому, хто зробить обмивання, подібне до цього мого обмивання, а потім здійснить молитву в два ракаати, не думаючи при цьому про щось стороннє, тому будуть пробачено його попередні гріхи 214

Коли хтось із вас робить мале омовіння, то нехай набере воду до носа, а потім видує її. А хто очищується камінням після справляння потреби, нехай робить це непарну кількість разів 217

Їх піддають стражданням, але не за щось тяжке. Один з них не прикривався від власної сечі, а інший поширював плітки 218

що Пророк, мир йому і благословення Аллага, говорив перед тим, як увійти до відхожого місця: «О Аллаг, воістину, я прошу в Тебе захисту від шайтанів чоловічої та жіночої статі (Аллагумма інні 'аузу бі-ка міна-ль-хубусі ва-ль-хабаїс) 220

що Пророк (мир йому і благословення Аллага), покидаючи відхоже місце, говорив: «Прошу в Тебе прощення (Гуфрана-ка) 221

Сівак очищує рот і засіб до здобуття вдоволення Господа 222

Коли Посланець Аллага (мир йому і благословення Аллага) прокидався після нічного сну, то він чистив свій рот сіваком 223

Якби це не додавало складнощів віруючим [або: моїй громаді], то я велів би їм використовувати сівак перед кожною молитвою 224

Кожен мусульманин зобов'язаний митися хоча-б раз на сім днів, і мити голову і все тіло 226

П'ять речей є природніми: обрізання, видалення волосся з лобка, підстригання вусів, підстригання нігтів і вищипування волосся під пахвами 227

Я був чоловіком, що страждав від частих виділень передсім'я (аль-мазі), однак я соромився запитати про це Посланця

Аллага, мир йому і благословення Аллага, через те, що був одружений на його донці. Тому я велів зробити це аль-Мікдаду ібн аль-Асваду, і він запитав його про це, і Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: "Йому слід помити свій статевий орган і здійснити обмивання 229

Коли Пророк, мир йому і благословення Аллага, здійснював повне омивання (ґусль) після великого осквернення, то він починав з того, що мив руки, потім здійснював таке омивання, яке зазвичай здійснював для молитви, а потім робив велике омивання 230

Воістину було достатньо, щоб ти зробив своїми руками всього лише ось так!", і, сказавши це, він ударив своїми руками по землі один раз, а потім протер лівою рукою праву, а також тильні сторони долонь і обличчя 232

Не знімай їх, бо я надів їх на чисті ноги». А потім він протер їх зверху 234

Це –судинна кров, тож залишай молитву на період тих днів, на які в тебе, зазвичай, випадає період менструації, а потім здійснюй повне обмивання і молися 236

Коли хтось із вас відчуває щось у своєму животі, і засумнівався в тому, чи вийшло з нього щось чи ні, то нехай не покидає мечеті, поки не почує звуку або не відчує запаху 238

Якщо собака попив із посудини когось із вас, то нехай він вимиє її сім разів 239

Коли муаззін каже: Аллагу Акбар, Аллагу Акбар (Аллаг – Найвеличніший)! І хтось із вас повторить: Аллагу Акбар, Аллагу Акбар! 241

Коли ви почуєте муаззіна, то кажіть те, що каже він, а потім моліться за мене словами “салявата” 244

Тому, хто, почувши заклик муаззина, скаже: “Я свідчу, що немає істинного божества, гідного поклоніння, окрім одного лише Аллага, у Якого немає співтовариша, і що Мухаммад —

Його раб і Його посланець. Я задоволений Аллагом як Господом, Мухаммадом як посланцем і Ісламом як релігією" (Ашгаду алля іляга ілля-Ллагу вагда-гу ля шаріка ля-гу ва анна Мухаммадан 'абду-гу ва расулю-гу, радийту бі-Ллягі раббан, ва бі-Мухаммадін расулян, ва бі-ль-Ісламі дінан), — буде прощено його гріхи....246

У День воскресіння моє заступництво отримає той, хто, почувши слова азану, промовлятиме: "О Аллаг, Господь цього досконалого заклику та цієї молитви, що виконується, даруй Мухаммаду Василю та високе положення і направ його до місця високоповажного, яке Ти обіцяв йому!". (Аллагумма, Рабба газігі-д-да'ваті-т-тамматі ва-с-саляті-ль-каіматі, аті Мухаммадан аль-Васілята ва-ль-Фадилята ва-б'ас-гу макаман махмудан аллязі ва'адта-гу!) 248

Мольба [з якою звертаються] між закликом на молитву (азаном) і оголошенням про її початок (ікамою) не залишається без відповіді....251

А ти чуєш заклик до молитви?» Він відповів: «Так». Тоді Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав: «Тож відповідай на нього 252

Як ви гадаєте: якби біля дверей одного з вас була річка, і він купався в ній п'ять разів на день, чи залишився б на ньому хоч якийсь бруд?....254

Яке діяння є найулюбленішим перед Аллагом?" – на що він відповів: "Молитва, виконана у встановлений для неї час". Я запитав: "А після цього?" Він відповів: "Шанобливе ставлення до батьків". Я запитав: "А після цього?" Він відповів: "Боротьба на шляху Аллага 255

Немає такого мусульманина, якого застане час обов'язкової молитви, і який належним чином виконає її обмивання, смирення та поясні поклони, щоб ця молитва не стала спокутою за гріхи, вчинені до неї, якщо тільки він не вчинив тяжкого гріха. І так буде завжди....256

П'ять обов'язкових молитв, і у проміжку від п'ятниці до п'ятниці та від Рамадану до Рамадану, – є спокутуванням гріхів, скоєних між ними, якщо тільки людина уникає тяжких гріхів.....258

Молитва! І ті, ким оволоділи ваші руки! 259

Наказуйте своїм дітям звершувати молитву, коли їм виповниться сім років, і застосовуйте до них покарання за її невиконання, коли їм буде десять років, і розділяйте їх у місцях сну.....260

Сказав Аллаг Всевишній: "Я розділив молитву між Собою і Моїм рабом на дві половини, і Мій раб отримає те, що він просить.....262

Воістину, угода між нами і ними — це молитва; а хто залишає її, той впав у невір'я 265

Воістину, між людиною та багатобожжям і невір'ям стоїть залишення молитви.....266

О, Біляль, сповісти про початок молитви! Зроби для нас відпочинок у ній!.....267

"О Аллаг, віддали мене від гріхів моїх, як Ти віддалив схід від заходу.....268

що Пророк, мир йому і благословення Аллага, розпочинаючи молитву, піднімав руки до рівня плечей.....270

Немає молитви у того, хто не прочитав суру "Аль-Фатіха"273

Повернися і виконай молитву, бо, воістину, ти не помолився! 274

Клянуся Тим, у Чиїй руці моя душа, я найближчий серед вас до пророчої молитви Пророка, мир йому і благословення Аллага. Такою була його молитва, поки він не покинув цей світ 277

Мені було наказано здійснювати земний уклін з опорою на сім частин тіла.....280

Найближче Господь буде до раба наприкінці ночі 281

Воістину, ви побачите Господа вашого, як бачите цей місяць, і для вас споглядання Його не буде пов'язане з жодними труднощами 283

що Пророк (мир йому і благословення Аллага) читав у двох рак'атах, що здійснюються перед ранковою молитвою (фаджр), {Скажи: о ви, невіруючі...} і {Скажи: Він Аллаг Єдиний...} 284

Хто здійснюватиме дві "прохолодні молитви", той увійде до Раю 285

Хто звершить ранкову молитву, той перебуває під захистом Аллага 287

Хто залишить молитву аср, у того анулюються справи 288

Хто забув молитву, нехай звершить її, коли згадає про неї, — немає для неї жодної спокути, окрім цього 289

Найтяжчі молитви для лицемірів – молитва “аль-Іша” та молитва “аль-Фаджр”, але якби вони знали, яка винагорода [покладається за ці молитви], то вони з'являлися б на них навіть якби довелось йти поповзом 290

Коли Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, піднімався з поясного поклону, він говорив: "Почув Аллаг того, хто славить Його 292

Пророк, мир йому і благословення Аллага, говорив між двома земними поклонами: "Господь, пробач мені, Господь, пробач мені 293

що Пророк, мир йому і благословення Аллага, говорив між двома земними поклонами: «О Аллаг, прости мене, помилуй мене, даруй мені здоров’я, веди мене прямим шляхом і наділи мене прожитком 294

Коли ви будете молитися, то ставайте рівно в ряди, і потім нехай один із вас стає керуючим молитвою (імамом), і коли він скаже “Аллагу акбар”, то і ви кажіть “Аллагу акбар” 295

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, узяв мою долоню у свої долоні і навчив мене словам Ташаггуда, подібно до того, як навчав мене якоїсь сури Корану 301

О Аллаг, воістину, я звертаюсь до Тебе за захистом від страждань могили, та від покарання у Пеклі, а також від випробувань життя й смерті та спокуси аль-Масіха ад-Даджаля.....304

“Ти маєш часто робити земниі поклони, бо воістину, щоразу, коли ти робиш земний уклін Аллагу, то Аллаг неодмінно підносить тебе через це на ступінь і прощає тобі за це одне злодіяння”.....307

Немає молитви у того, хто буде її виконувати, коли вже подали їжу [якщо він, має достатньо часу, щоб здійснити молитву після прийому їжі], і коли людина стримує позиви до справляння великої чи малої потреби.....308

Це шайтан на ім'я Хінзаб. Якщо відчуєш його, шукай притулку у Аллага від нього і тричі поплюй ліворуч від себе 309

Найгірший злодій – це той, хто краде у себе молитву. Я запитав: "Як можна вкрасти свою молитву?” Він відповів: "Він не виконує поясний чи земний поклон належним чином 311

Хіба не боїться із вас той, хто піднімає свою голову раніше за імама, що Аллаг перетворить її на голову віслюка, або перетворить на віслюка його самого?! 312

Якщо під час молитви хто-небудь із вас сумніватиметься, не знаючи точно, чи три ракаати він здійснив, чи чотири, то нехай відкидає сумніви та ґрунтується на тому, у чому він упевнений, а потім, перед таслімом, здійснить два земні поклони [для неуважних].....313

що одного разу Посланець Аллага (мир йому і благословення Аллага) побачив чоловіка, який сам молився позаду рядів, і велів їй зробити її заново 316

Пророку (мир йому і благословення Аллага) розповіли про чоловіка, який проспав всю ніч до ранку [не помолившись], і він сказав: "Це той, у вуха якого помочився шайтан". Або ж він сказав: "...у вухо.....317

Найкращим із днів, у які коли-небудь сходило сонце, є п'ятниця.....318

Той, хто в п'ятничний день здійснить повне омовіння, подібне до того, що здійснюється після статевого акту, а потім вирушить до мечеті о першій годині, то він буде подібний до того, хто приніс у жертву верблюда 320

О Аллаг, Ти – Мир, і від Тебе – мир, Благословенний Ти, о Володар величі та щедрості!.....322

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, промовляв їх після кожної молитви.....324

Пророк, мир йому і благословення Аллага, говорив наприкінці кожної обов'язкової молитви 326

Тому, хто після кожної молитви буде говорити тридцять три рази «Субхана-Ллаг» (Пречистий Аллаг), «Аль-хамду лі-Лляг» (Хвала Аллагу), «Аллагу Акбар» (Аллаг Великий), а на сотий раз кажучи: «Ля іляга ілля-Ллагу вагда-гу ля шарікя ля-гу. Ля-гу-ль-мульку, ва ля-гу-ль-хамду, ва гува 'аля куллі шай`ін кадір! (Немає істинного бога, окрім одного лише Аллага, у Якого немає співтовариша. Йому належить панування, і Йому – хвала, і Він здатний на все)» – простяться його гріхи, навіть якщо будуть вони подібні до піни морської 328

Хто після кожної обов'язкової молитви, буде читати аят аль-Курсі, той не матиме іншої перепони, щоб зайти до Раю, крім смерті.....330

Я здійснив разом із Посланцем Аллага, мир йому і благословення Аллагу, десять рака'атів 331

що Пророк (мир йому і благословення Аллага) не залишав виконання чотирьох рак'атів перед полуденною молитвою

(зугр) та двох рак'атів перед ранковою молитвою (фаджр) 333

Між кожними двома закликами до молитви — молитва, між кожними двома закликами до молитви — молитва». А на третій раз додав: «Це для тих, хто бажає 334

Коли хтось із вас входить до мечеті, то нехай виконає молитву в два ракаати, перш ніж сісти 335

Якщо в п'ятницю, під час проголошення імамом проповіді, ти скажеш тому, хто перебуває поруч із тобою [тому, хто розмовлятиме під час проповіді]: "Замовчи!" - то також вважатимешся тим, хто марнословить 336

Молися стоячи, якщо не зможеш — сидячи, а якщо й так не зможеш — на боці 337

Молитва в цій моїй мечеті краща за тисячу молитв у будь-якій іншій мечеті, окрім мечеті Заповідної 338

Хто побудує мечеть заради Аллага, то для нього Він збудує таку саму мечеть в Раю 339

Кожен, хто володів золотом і сріблом, але не виплачував зі свого майна обов'язкової виплати (закяту), то у День Воскресіння для нього з цього (майна) обов'язково зроблять вогняні пластини 341

Милостиня не зменшує майна. І Аллаг не додає Своєму рабу за прощення нічого, крім честі. І ніхто не смириться перед Аллагом, крім як Аллаг піднесе його 349

Аллаг сказав: витрачай, о сину Адама, і Я витрачатиму на тебе 350

Коли чоловік витрачає на свою родину, сподіваючись на винагороду від Аллага, то це буде для нього милостинею 351

Коли людина помирає, всі її справи припиняються, за винятком трьох: це безперервна милостиня, знання, що

приносить користь, і праведна дитина, яка звертається до Аллага з добрим мольбами за неї 352

[Обмінювати] срібло на золото – лихварство, якщо тільки передача не відбувається з рук у руки, і [обмінювати] Пшеницю на пшеницю – лихварство, якщо тільки передача не відбувається з рук у руки, і [обмінювати] ячмінь на ячмінь – лихварство, якщо тільки передача не відбувається з рук у руки, і [обмінювати] фініки на фініки – лихварство, якщо тільки передача не відбувається з рук у руки..... 354

Посланець Аллага (мир йому і благословення Аллага) зобов'язав людей виплачувати закят аль-фітр у розмірі одного са'а фініків або одного са'а ячменю, від кожного раба і вільного, чоловіка і жінки, дитини і дорослого з числа мусульман, і велів віддавати його до того, як люди вийдуть на святкову молитву 358

О люди! Поширюйте [ісламське] привітання (салям), підтримуйте родинні зв'язки, годуйте людей і моліться вночі, коли інші люди сплять, і ви ввійдете в Рай благополучно 360

О люди! Воістину, Всевишній Аллаг — Всеблагий, і Він не приймає нічого, крім благого. І, воістину, Аллаг повелів віруючим те саме, що повелів посланцям 361

Хто дасть відстрочку неспроможному боржнику або пробачить йому частину боргу, того вкриє Аллаг у День Воскресіння у тіні Свого трону, коли не буде іншої тіні, крім Його тіні 365

Нехай помилує Аллаг того чоловіка, який проявляє доброзичливість, коли продає, коли купує і коли вимагає борг!..... 366

Один чоловік часто позичав гроші людям, і при цьому говорив своєму слузі: «Коли боржник опиниться в скрутному становищі, пробачай йому, можливо, і нам Аллаг пробачить..... 367

Воістину, є люди, які розпоряджаються майном Аллага несправедливо, і в День Воскресіння їхнім притулком стане Вогонь 369

Аллаг Всевишній каже у священному хадісі: «Усі вчинки сина Адама належать йому, окрім посту — він належить Мені, і Я Сам винагороджую за нього..... 370

Хто тримав піст місяць Рамадан з вірою та надією на нагороду від Аллага, тому буде прощено попередні гріхи 374

Воістину, є в Раю ворота, які називаються Ар-Райян. Через них у Судний день увійдуть ті, хто поститься, і ніхто, крім них, не увійде крізь них..... 375

Коли приходить Рамадан, відкриваються ворота Раю, закриваються ворота Пекла і заковуються шайтани 376

Хто, забувши про піст, поїв або попив, нехай продовжує поститися, бо це Аллаг нагодував і напоїв його 378

що Пророк (мир йому і благословення Аллага) здійснював і'тікаф в останню декаду Рамадану, поки Аллаг не упокоїв його, а його дружини продовжили робити це після нього 380

Посланець Аллага (мир йому і благословення Аллага) старався в останні десять днів [Рамадану] так, як не старався в інший час 381

Коли наставала остання декада Рамадану, Посланець Аллага (мир йому і благословення Аллага) присвячував ночі поклонінню, будив своїх домочадців [для додаткових молитв], старанно поклонявся і затягував ізар [уникаючи близькості з дружинами]..... 382

Обличчя того, хто постився один день на шляху Аллага, Аллаг віддалить від Вогню на сімдесят років»”..... 383

Мій найулюбленіший друг (мир йому і благословення Аллага) заповідав мені поститися по три дні щомісяця, звершувати додаткову ранкову молитву у два ракаати та звершувати молитву" вітр" перед сном 385

Здійснюйте сухур, [приймаючи їжу перед світанком], бо, воістину, в сахурі — благодать 387

Я застав свято за часів 'Умара ібн аль-Хаттаба (нехай буде задоволений ним Аллаг), і він сказав: "Посланець Аллага (мир йому і благословення Аллага) заборонив поститися в ці два дні: це день вашого розговіння після посту і інший день, в який ви їсте м'ясо ваших жертовних тварин 389

Хто вистоював Ніч Передвизначення з вірою та надією на винагороду від Аллага, тому буде пробачено його минулі гріхи 390

Хто здійснить хадж заради Аллага, і при цьому не буде вести себе безсоромно чи грішити, то він повернеться таким, як був у той день, коли його народила мати 392

Раз за разом виконуйте Хадж і Умру, бо вони усувають бідність і гріхи, так само як горн очищає залізо, золото і срібло від шлаку. І немає іншої винагороди за прийнятний Хадж, окрім Раю 393

що Посланець Аллага (мир йому і благословення Аллага) вимовляв тальбію наступним чином: «Ось я перед Тобою, о Аллаг, ось я перед Тобою! Ось я перед Тобою, немає у Тебе співтовариша, ось я перед Тобою! Воістину, Тобі належить хвала, і милість належить Тобі, і влада, немає у Тебе співтовариша! 394

Немає днів, у які праведні справи були б більш улюбленими для Аллага, ніж у ці дні», – маючи на увазі перші десять днів місяця Зуль-Хіджжа 397

Боріться з багатобожниками своїм майном, своїми душами і своїми язиками 398

Залиш те, що викликає в тебе сумніви, заради того, що не викликає в тебе сумнівів! Бо, воістину, правдивість – це спокій, а неправда – тривога 400

Воістину, Аллаг не запитує членів моєї громади за те [гріховне], що нашіптує їм душа, поки вони не зроблять або не скажуть [те, до чого вона їх підштовхує] 401

Воістину, Аллаг не дивиться на ваш зовнішній вигляд і ваше багатство, але Він дивиться на ваші серця та ваші вчинки 403

Воістину, Всевишній Аллаг ревнує, і віруючий мусульманин ревнує, а ревнощі у Аллага викликає те, що людина робить те, що Аллаг заборонив їй 404

Уникайте семи смертних гріхів! 405

Чи не повідомити мені вам про найбільш тяжкі гріхи (кабаїр)? 407

Великі гріхи – це надання Аллагу співтоваришів, нешанобливе відношення до батьків, вбивство людини і брехлива клятва 409

Перше, за що буде проведено розрахунок між людьми в Судний День, – за кров, яку було пролито 411

Хто, вб'є не мусульманина, який уклав мирний договір з мусульманами, навіть не відчує райських пахощів, незважаючи на те, що вони відчуваються на відстані сорока років 412

Не увійде до Раю той, хто розриває родинні зв'язки 413

Хто бажає, щоб йому було примножено наділ (ризк) і щоб йому було продовжено життя, нехай підтримує родинні зв’язки 415

По-справжньому підтримує родинні зв’язки не той, хто робить це лише у відповідь, а той, хто підтримує їх, навіть якщо рідня розриває з ним стосунки 416

Я запитав: “О Посланець Аллага, кого мені слід шанувати?” Він відповів: “Твою матір, потім твою матір, потім твою матір, потім твого батька, потім твоїх найближчих родичів” 417

Чи знаєте ви, що таке гиба (плітка)?» Вони сказали: «Аллаг і Його Посланець знають краще».Він сказав: «Це коли ти згадуєш про свого брата те, що йому неприємно 418

Усе п'янке – хамр, і все п'янке – заборонене, а хто пив вино в цьому світі постійно до самої смерті, не покаявшись, той не буде пити райське вино у світі вічному..... 420

Посланець Аллага, мир йому та благословення Аллага, прокляв тих, хто дає, або бере хабар при винесенні рішення 422

Не заздріть один одному, не завищуйте ціни, відмовтеся від взаємної ненависті, не відвертайтеся один від одного, і нехай одні з вас не перебивають торгівлю іншим. І будьте, о раби Аллага, братами!..... 423

Уникайте підозр, бо підозри є найбільш брехливими з промов..... 427

Не увійде до Раю пліткар..... 429

“Усі члени моєї громади перебуватимуть у благополуччі, крім тих, хто здійснює гріхи відкрито..... 430

О люди, Аллаг звільнив вас від ідолопоклонства часів невігластва і від гордині за своє походження 431

Найненависнішими людьми перед Аллагом є запеклі сперечальники 433

Коли два мусульмани схрещують мечі, то і вбивця, і вбитий опиняться у Вогні 435

Хто піднімає зброю проти нас, той не один з нас..... 436

Не ганьбіть померлих, адже вони вже зіштовхнулися з тим, що приготували для себе [за життя]..... 437

Не дозволено мусульманину розривати стосунки зі своїм братом більше ніж на три дні, протягом яких вони при зустрічі відвертатимуться один від одного. А найкращим із них є той, хто першим привітає іншого..... 438

Хто гарантує мені (стриманість) у тому, що між його щелепами, і тому, що між його ногами — тому я гарантуватиму Рай.....440

Жінці не дозволено вирушати в подорож тривалістю два дні, окрім як разом зі своїм чоловіком або махрамом 441

Не залишив я після себе спокуси більш шкідливої для чоловіків, ніж жінки 444

Хто з вас здатен утримувати сім'ю, то нехай одружується, бо, воістину, це допомагає притупляти погляд і оберігати статеві органи [від забороненого]. А хто не має такої можливості, тому слід поститися, бо, воістину, це буде для нього подібно оскопленню.....445

Воістину, світ цей солодкий і свіжий, і, воістину, Аллаг зробив так, що ви змінюєте в ньому один одного, і Він дивиться на те, що ви робите, тож остерігайтеся цього світу та остерігайтеся жінок.....447

Я запитав: «О Посланець Аллага, яке право наших дружин на нас?» Він відповів: «Ти повинен годувати її, коли їси сам, одягати її, коли одягаєшся сам [або: заробляєш], не бити її по обличчю і не ображати, і якщо й залишати її на ложі, то тільки залишаючись з нею в одному будинку.....449

О жінки! Роздавайте милостиню, бо, воістину, я бачив, що ви складете більшість мешканців Пекла". Вони запитали: "Через що ж, о Посланець Аллага?" Він відповів: "Ви багато проклинаєте і проявляєте невдячність своїм чоловікам, і я не бачив неповноцінних розумом і релігією, які позбавляли б рішучого чоловіка розуму більшою мірою, ніж будь-яка з вас 451

Остерігайтеся заходити до [сторонніх] жінок!» Один чоловік із ансарів запитав: «О Посланець Аллага (мир йому і благословення Аллага), а якщо це близький родич чоловіка?» Він відповів: «Близький родич чоловіка – смерть! 455

Немає шлюбу без опікуна (валія).....458

Недійсним буде шлюб будь-якої жінки, яка вийшла заміж без дозволу свого опікуна». [І він сказав:] «А якщо чоловік уже мав з нею в статевий зв'язок, то їй належить шлюбний дар (магр) за те задоволення, яке він отримав від неї. Якщо ж (опікуни) не зможуть домовитися, то правитель – опікун того, у кого немає свого опікуна.....459

Проклятий той, хто здійснює статеві зносини з жінкою в задній прохід 463

Найбільшого виконання заслуговують ті умови, за якими ви робите дозволеними для себе шлюбні стосунки 464

Цей світ дано нам у тимчасове користування, а найкраще з того, що можна знайти в ньому, – праведна дружина 465

Я запитав Посланця Аллага (мир йому і благословення Аллага) про випадковий погляд [на те, на що дивитися не дозволено], і він повелів мені [відразу ж] відводити погляд 466

що Пророк (мир йому і благословення Аллага) приніс у жертву двох рогатих баранів чорно-білого забарвлення. Він різав їх [поклавши на бік] і кажучи: «Бісмі-Ллягі, Аллагу Акбар», і притримував ногою їхні шиї.....467

Ізар віруючого повинен доходити до середини гомілки, і якщо він буде від середини гомілки до щиколотки, то в цьому немає нічого поганого або гріховного. А все, що нижче щиколоток, — у Вогні. Хто волочив ізар свій по землі через власну гординю, на того не подивиться Аллаг!.....469

Не носіть ні шовк, ні парчу, не пийте з посуду із золота і срібла і не їжте з такого посуду, адже це призначене для них у цьому світі, а для нас — у житті майбутньому.....470

Підняте перо щодо трьох: від сплячого, поки він не прокинеться, від дитини, поки вона не досягне повноліття, і від божевільного, поки розум не повернеться до нього 472

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, заборонив аль-каза‘ – часткове гоління голови.....474

Клятва допомагає збути товар, але знищує прибуток.....475

Вкорочуйте вуса і відрощуйте бороду! 476

Не дозволяється чоловіку дивитися на аурат іншого чоловіка, і не дозволяється жінці дивитися на аурат іншої жінки,.....477

Воістину, найкращі з-поміж вас — ті, у кого найпрекрасніші риси характеру” 479

Воістину, віруючий завдяки своїм прекрасним рисам характеру досягає ступеня того, хто постить удень і молиться вночі.....480

Найповнішу віру мають ті, в кого найпрекрасніші моральні якості. А найкращі з-поміж вас — ті, хто найкраще ставляться до своїх дружин 481

Які якості найчастіше стають причиною того, що люди потрапляють до Раю?» Він відповів: «Богобоязність і добрий норов.....482

Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, був найкращим серед людей у своєму характері.....484

Воістину, якістю Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, був Коран”.....485

Приступаючи до благих справ, посланець Аллага (мир йому і благословення Аллага) віддавав перевагу правій стороні над лівою, як при взуванні, розчісуванні волосся чи бороди, при омовінні, а також у всіх інших його справах 486

Воістину, Аллаг наказав усе робити якнайкраще 488

Воістину, справедливі постануть перед Аллагом на мінбарах зі світла, по Праву Руку від Милуючого, Пречистий і Всевишній Він, — а обидві Руки Його — Праві.....490

Не можна завдавати шкоди ні собі ні іншим, а хто несе шкоду, тому нашкодить Аллаг, а хто ускладнює комусь, тому ускладнить Аллаг 491

Воістину, праведного товариша і поганого товариша можна порівняти з продавцем мускусу і людиною, яка роздуває ковальські міхи 493

Не гнівайся 494

По-справжньому сильний не той, хто перемагає у поєдинках, а той, хто стримує себе у гніві 496

Справжнім лицеміром є той, кому притаманні чотири якості, а хто має хоч одну із них, тому буде притаманна одна з якостей лицемірства, доки він не позбудеться її, а саме: він чинить віроломно, коли укладає договір, бреше, коли розповідає про щось, а обіцяючи, порушує обіцянку, і чинить нечестиво, коли веде тяжбу з ким-небудь 497

Не є віруючим той, хто постійно обзиває, проклинає, чинить непристойності та лихословить 500

Сором'язливість — від віри 501

Якщо хтось полюбив свого брата в Ісламі, то нехай скаже йому, що любить його 503

Кожна добра справа є милостинею 504

За кожен суглоб людина повинна давати милостиню 505

Хто полегшить віруючому одне з його випробувань у цьому світі, того Аллаг позбавить від одного з випробувань у День воскресіння 507

Не зрушать ноги раба в День Воскресіння, доки його не спитають про його життя — на що він його витратив, про його знання — як він ним скористався, про його майно — звідки він його здобув і на що витрачав, і про його тіло — на що він його зносив 511

Той, хто піклується про вдову і бідняків, подібний до воїна на шляху Аллага, і до того, хто невтомно стоїть у нічних молитвах, і до того, хто безперервно тримає піст вдень”..512

Той, хто вірує в Аллага та в Останній День, нехай говорить благе або мовчить 513

Не зневажай жодної доброї справи, навіть якщо це лише те, що ти зустрінеш свого брата з привітним обличчям..... 515

Дотримуйтеся правдивості, адже, воістину, правдивість приводить до благочестя, і, воістину, благочестя приводить до Раю..... 516

Хто не відноситься до людей з милосердям, то до того не буде милостивим і Аллаг!..... 518

Милосердних милує Милостивий. Ставтесь з милосердям до тих, хто на землі, і помилує вас Той, Хто на небесах 519

Мусульманин — це той, від язика і рук якого перебувають у безпеці інші мусульмани, а мугаджир — це той, хто залишив усе, що заборонив Аллаг 521

У мусульманина п'ять зобов'язань перед іншим мусульманином: відповідати на салям, відвідувати хворого, супроводжувати похорон, приймати запрошення, і бажати милості Аллага тому, хто чхнув..... 522

Ви не увійдете до Раю, поки не увіруєте, а ви не увіруєте [по-справжньому], поки не полюбите один одного. То чи не вказати мені вам на дію, здійснюючи яку, ви полюбите одне одного? Вітайте один одного миром!..... 524

Один чоловік запитав Пророка, мир йому і благословення Аллага: «Які прояви Ісламу є найкращими?» Він відповів: «Годуй людей і вітай миром тих, кого знаєш, і тих, кого не знаєш 525

Чи не вказати вам на те, через що Аллаг стирає гріхи й підносить ступені? 527

Сильний віруючий кращий перед Аллагом і більш улюблений Йому, ніж слабкий віруючий, хоча в кожному з них є благо 529

Наближайтеся (до Аллага) і робіть це найкращим чином, і знайте, що нікого з вас не врятують його діяння». Люди сказали: «Навіть тебе, о Посланнику Аллага?» Він сказав: «Навіть мене – якщо тільки Аллаг не огорне мене Своєю милістю і благоволінням 532

Джібріль постійно заповідував мені [добре ставлення] до сусіда, аж поки я не подумав, що йому буде надано право спадку 536

Хто відверне посягання на честь свого брата, того Аллаг відверне від його обличчя Вогонь у День воскресіння 537

Не увірує ніхто з вас [повною вірою], доки не почне бажати своєму братові [за вірою] того самого, чого бажає він самому собі 538

Воістину, м'якість не буває в чомусь, окрім як прикрашає його, а все, що позбавлено м'якості – потворно 539

Воістину, релігія легка, і хто б не взявся змагатися з релігією [звалюючи на себе непосильне], вона неодмінно здолає його, тож сповідуйте найкращим чином, намагайтеся наблизитися [до найкращого сповідування, що в ваших силах] 540

Полегшуйте і не ускладнюйте, звіщайте радісним і не відвертайте 544

Ми були у 'Умара, нехай буде задоволений ним Аллаг, і він сказав: Нам була заборонена надмірність 545

Коли хтось із вас їсть, нехай їсть правою рукою, і коли п'є — нехай п'є правою рукою, адже шайтан їсть лівою рукою і п'є лівою рукою 546

О хлопчик! Згадай ім'я Аллага (скажи: "Бісмілляг"), їж правою рукою і бери те, що лежить ближче до тебе 547

Воістину, Аллаг задоволений Своїм рабом, коли той їсть їжу, то славить Його хвалою за неї, і коли п'є напій, то славить Його хвалою за нього.....549

Один чоловік їв лівою рукою, у присутності Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, і він сказав йому: "Їж правою рукою", – на що той відповів: "Я не можу.....550

Нехай той, хто поїв часнику або цибулі, сторониться нас (або сторониться нашої мечеті) і залишається у себе вдома.....551

Тому, хто після прийому їжі скаже: “Аль-хамду лі-Ллягі-ллязі ат'амані газа ва разаканіг мін гайрі хаулін мінні ва ля куввa”. (Хвала Аллагу, Котрий нагодував мене цим і наділив мене з цього, тоді як я не маю ні сили, ні волі), - пробачаться його минулі гріхи.....555

що Посланець Аллага (мир йому і благословення Аллага) чхаючи, прикривав рот свєю рукою або своїм одягом і намагався приглушити звук.....556

Воістину, Аллаг любить, коли користуються Його полегшеннями, так само як Він любить, коли виконують Його веління.....557

Кому Аллаг бажає блага, того Він піддає випробуванням 558

Що б не спіткало мусульманина із втоми, хвороб, тривог, чи смутку, або образ, та скорботи, і навіть якщо його пронизує колючка – Аллаг неодмінно зробить це спокутою його гріхів 559

Не перестануть на долю віруючого і віруючої випадати випробування, що стосуються їх самих, їхніх дітей і майна, доти, доки не зустрінуть вони Всевишнього Аллага без єдиного гріха.....560

Наскільки дивовижним є становище віруючого! Воістину, все для нього обертається благом, і нікому це не дано, крім віруючого 562

Коли раб Аллага хворіє або вирушить у подорож, йому записується вчинення того ж самого, що він зазвичай робив у місці свого постійного проживання, будучи здоровим ... 564

Поспішайте здійснювати благі діяння, поки не настали смути, подібні до темної ночі! ... 565

Кому Аллаг побажає блага, тому Він дарує розуміння релігії ... 567

Нехай Аллаг освітлить обличчя людини, яка почує від нас що-небудь і передасть це так, як вона почула, адже може статися, що той, кому передадуть щось, засвоїть це краще, ніж той, хто почув ... 568

Не вивчайте знання, щоб змагатися ним з вченими, не для того, щоб сперечатися з невігласами ... 570

Найкращий з-поміж вас той, хто сам навчається Корану і навчає йому інших ... 571

вивчали десять аятів від Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, і не переходили до наступних десяти, поки не засвоювали знання, яке міститься в них, та не діяли згідно з ним ... 572

“Хто прочитає одну літеру з Книги Аллага, тому буде записана за це добра справа, а добра справа оцінюється в десятикратному розмірі ... 574

Тому, хто знав Коран, буде сказано: Читай і піднімайся. Читай розмірено і красиво, так як ти читав у земному житті, адже твоє місце буде там, де ти завершиш читання останнього аята ... 575

Чи порадувало б когось із вас, якби він, повернувшись до своєї родини, знайшов там трьох великих, ситих, вагітних верблюдиць? ... 576

Дбайливо підтримуйте цей Коран, адже, клянусь Тим, у Чиїй руці душа Мухаммада, він вислизає швидше, ніж верблюди вириваються зі своїх пут ... 577

Не робіть свої будинки подібними до кладовищ, адже шайтан втікає з того дому, в якому читається сура аль-Бакара (Корова) 578

О Абу аль-Мунзіре, чи знаєш ти, який аят із Книги Аллага є найвеличнішим?» Я сказав: {Аллаг – немає бога, гідного поклоніння, окрім Нього— Живого, Сущого!} [Сура аль-Бакара: 255]. Тоді він ударив мене по грудях і сказав: «Клянуся Аллагом, нехай буде приємним для тебе це знання, о Абу аль-Мунзіре 580

Тому, хто прочитає вночі два останніх аяти з сури аль-Бакара, цього буде для нього достатньо 581

Хто вивчить десять аятів з початку сури "Печера", той буде захищений від Даджжаля». А в іншій версії сказано: «... з кінця сури "Печера 582

Молитва-благання (ду‘а) — це і є поклоніння 584

Пророк, мир йому і благословення Аллага, згадував Аллага у будь-який час 586

Немає нічого більш почесного для Аллага, ніж благання(ду’а)! 587

Який би мусульманин не звернувся до Аллага з благанням, у якому немає нічого гріховного і яке не передбачає розриву родинних зв'язків, Аллаг неодмінно дарує йому одне з трьох: або Він дарує йому те, про що він просив, у світі цьому, або прибереже його для [того, щоб він отримав за нього винагороду] у світі вічному, або Він відведе від нього рівноцінне зло». Люди сказали: «Тоді ми будемо більше [звертатися до Нього з благаннями]!» Він відповів: «[Те, що в] Аллага [все одно] більше 588

і коли просите у Аллага, то просіть у Нього Фірдаус! 590

Посланець Аллага (мир йому і благословення Аллага) найчастіше звертався [до Нього] з такою мольбою: "О Той, Хто повертає серця, утверди моє серце на Твоїй релігії (Йа Мукалліба-ль-кулюбі саббіт кальбі 'аля діні-ка) 592

О, Аллаг! Впорядкуй мою релігію, яка є моїм притулком і опорою 593

О Аллаг, я прошу в Тебе благополуччя у цьому світі та у Вічному житті! 596

О Аллаг! Я прошу в Тебе з усякого блага, близького й далекого, такого, про яке я знаю з нього, і про яке я не знаю, і я прошу в Тебе захисту від усякого зла, близького й далекого, того, що я знаю з нього, і того, чого я не знаю ... 599

Воістину, віра зношується в грудях кожного з вас, так само як зношується старий одяг. Тож просіть Аллага, щоб Він оновив віру у ваших серцях 603

Смак віри відчуває лише той, хто задоволений Аллагом як Господом, Ісламом як релігією та Мухаммадом як посланцем 604

Посланець Аллага (мир йому і благословення Аллага) взяв його за руку й сказав: «О Муазе! Клянусь Аллагом, я люблю тебе. Я заповідаю тобі, о Муазе: Не залишай після кожного намазу говорити: О Аллаг, допоможи мені згадувати Тебе, бути вдячним Тобі і поклонятись Тобі як слід! 606

Найближче раб буває до свого Господа тоді, коли перебуває в земному поклоні, тож частіше звертайтеся до Нього з мольбами 607

Найчастішим благанням Пророка, мир йому і благословення Аллага, було: “Господь наш, даруй нам у цьому світі благо, і у вічному житті — благо, і вбережи нас від покарання Вогню” 608

Чи не повідомити мені вам про найкращу і найчистішу з ваших справ перед вашим Владикою, яка більше за інші піднімає вашу ступінь 610

Ти запитав мене про велику (справу), і, воістину, вона буде легкою для того, кому Аллаг полегшить її 613

Коли Пророк, мир йому і благословення Аллага, щовечора лягав до свого ложа, він з'єднував долоні, дмухав у них і читав у них: {Скажи: Він — Аллаг, Єдиний}, {Скажи: Шукаю захисту в Господа світанку} та {Скажи: Шукаю захисту в Господа людей}.....619

Найвищим благанням про прощення гріхів.....620

О Аллаг, завдяки Тобі ми застали ранок і завдяки Тобі застали вечір, завдяки Тобі ми живемо і завдяки Тобі помираємо, і до Тебе [має бути наше] воскресіння!.....622

"Ніщо не зашкодить тому, хто щоранку і щовечора буде по три рази говорити: "З іменем Аллага, з іменем Якого ніщо не зашкодить ні на землі, ні на небі, адже Він – Всечуючий, Всезнаючий.....625

{Скажи: Він — Аллаг Єдиний}, і дві захисні сури, вранці та ввечері по три рази — і цього буде достатньо, щоб уберегти тебе від усього.....628

О Аллаг, я вдаюся до захисту Твого вдоволення від Твого гніву і до прощення Твого від покарання Твого і вдаюся до Твого захисту від Тебе! Не перелічити мені всіх похвал Тобі, яких Ти гідний. Ти такий, як Сам Ти вихвалив Себе!" (Аллагумма, а'узу бі ріда-ка мін сахати-ка, ва бі-му'афаті-ка мін 'укубаті-ка, ва а'узу бі-ка мін-ка! Ля ухси санаан 'аляй-ка Анта ка-ма аснайта 'аля нафсі-ка!).....630

Найулюбленіші для Аллага слова — ці чотири: "Пречистий Аллаг (Субхана-Ллаг)", "Хвала Аллагу (Аль-хамду лі-Лляг)", "Немає нічого гідного на поклоніння, крім Аллага (Ля іляга ілля-Ллаг)", "Аллаг – Найвищий (Аллагу Акбар).....632

Хто десять разів.....634

Дві фрази, легкі на язику, важкі на терезах і улюблені Милуючому.....635

Хто скаже: "Пречистий Аллаг і хвала Йому (Субхана-Ллагі ва біхамдігі)" сто разів на день, тому будуть стерті його гріхи, навіть якщо вони подібні до морської піни.....636

Очищення — половина віри; [слова] «Хвала Аллагу» (Аль-хамду лі-Лляг) заповнять собою [чашу] Терез; [слова] «Пречистий Аллаг і хвала Аллагу» (Субхана-Ллагі ва-ль-хамду лі-Лляг) заповнять собою [простір] між небесами та землею 638

… воістину, сказати: “Пречистий Аллаг, і хвала Аллагу, і немає ніякого істинного бога, крім Аллага, і Аллаг – Найвищий” (Субхана-Ллагі, ва-ль-хамду лі-Ллягі, ва ля іляга ілля-Ллагу, ва-Ллагу акбар) – для мене миліше, ніж усе, над чим сходить сонце 640

Найкраще з згадувань — “ля іляга ілля Аллаг” (немає божества, гідного поклоніння, окрім Аллага), а найкраще з дуа — “аль-хамду лілЛях” (Хвала Аллагу) 642

Хто зупиниться десь і скаже: “Вдаюсь до захисту в досконалих словах Аллага від зла того, що Він створив (А‘узу бі-каліматі-Ллягі-т-тамматі мін шаррі ма халяк)”, того не спіткає ніяка шкода, поки він не покине це місце 643

Коли хтось із вас буде заходити до мечеті, то нехай обов’язково скаже: "О Аллаг, відчини мені браму Твоєї милості", а коли буде виходити, то нехай обов’язково скаже: "О Аллаг, я прошу у Тебе з Твоїх щедрот 644

Коли хтось заходить у свій дім і згадує Всевишнього Аллага при вході і під час їжі, то шайтан каже [своїм товаришам]: "Не має тут для вас ні ночівлі, ні вечері!..... 646

Пророчі хадіси є другим джерелом шаріатського законодавства. Всевишній сказав: {І він не той, який говорить від себе, згідно своїм пристрастям} {адже це — одкровення, яке відкривається йому!} [Сура Ан-Наджм (Зоря):3-4].

Ця добірка з енциклопедії хадісів містить універсальні хадіси, необхідні мусульманину в справах релігії та життя, з короткими поясненнями, роз'ясненням значень і користі. Вона перекладена кількома живими мовами світу, щоб принести користь і донести Сунну Пророка, мир йому і благословення Аллага, до людства їхніми мовами.

9 786038 524985

موسوعة الأحاديث النبوية
HadeethEnc.com